

دافعاً عنك بنا كما ينبغي

در مطبوعات تو مستقر ریاست

در داخل نشرات تو مدیریت

مسئول مدیر

محمد یوسف روشن فکر

سالنامه افغانستان

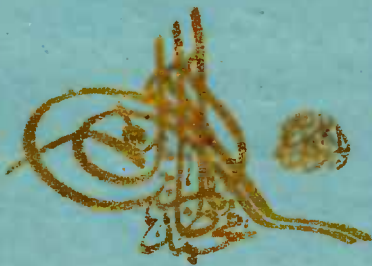
مجادله در راه حق و مبارزه برای حفظ شرف و ناموس از مزایای پسران ندهی ملت های
باشهامت است .

پدران ما درین طریق فداکاری کردند و بابهای خونهای پاک خویش نعمت بزرگ آزادی
را برای ما ممکن ساختند .

امروز که در صحنه گیتی ملت هایی برای بدست آوردن این حق قیام کرده اند ، ملت
افغان باموقف جهانی روشن خویش در عین زمان که روزهای پرافتخار گذشته را تجلیل میکند
و جشن میگیرد در جامعه بشری تأیید و پشتیبانی از آمل آنانرا بزرگترین وجهی میخواند
و بتأسی از همین مرام عالی یکبار دیگر تعینات خود را برای حصول آزادی پدران پستون
و عربهای الجزایر و سائر ملل محکوم و اسیر عالم ابراز مینماید .

حفظ استقلال در پهلوی فداکاری ، بوسایل ، تجهیزات و سلاحهای موثر نیاز مند است
بفرموده ی پادشاه محبوب ما که موفقیّت در مجادلات امروز منحصر به سلاحها و تجهیزات تحریری
نیست بلکه تجهیزات زمان شامل تجهیزات اقتصادی ، فرهنگی و سیاسی است افغانستان در سالهای
اخیر در هر یک از این ساحه ها توجه کرده و در پرتو تدابیر حکیمانه ذات شهریاری و مساعی
شباروزی حکومت فعال برای وصول به هدف های ضروری که آبرو مندی و نیرو مندی وطن
و وطن داران مأمون با آنست گامهایی برداشته است و در زمینه های آباد ساختن مملکت و فعال
ساختن ملت مساعی پر ارزشی بکار برده است که سالنامه افغانستان مختصر جریان انکشافی یکساله
مملکت را در خلال اوراق بیست و هشتمین سال نشراتی خود بخوانند گان ارجمند
می سپارد .

وبالین ارمنان تبریک ورود چهل و یکمین جشن آزادی کشور را به پیشگاه اعلیحضرت
معظم همایونی و کافدی و طنداران تقدیم میکند . (اداره)

اشاد است ذات شادان

ملت عزیزم!

خدای بزرگتر اسپاس می‌گذارم و برود روزهای مسعود جشن استرداد آزادی و وطن عزیز را به همه افروز ملت افغان در داخل کشور و در نقطه جهان که باشند از طی دل تبریک می‌گویم.

سرور این روزهای ملی در خاطر ما همیشه با خاطرات بزرگ فداکاری مردانی همراه است که به بهای خون و نثار جان در حفظ نوا میس و شرافت ملی این شادمانی را برای ما ممکن ساخته اند.

در این موقع که چهل سال ازین خاطره ملی سپری می‌شود و تفکر و اندیشه‌های ما آن را تجلیل می‌کند بروح پاک شهدای راه آزادی و بقاء بزرگ آن هر که درود می‌فرستم. نباید این فرصت مسعود ما را تنها بیاد افتخار آبی رهنمون کند که شجاعت، ایثار و وطن پرستی را در آن معرکه نصیب ما گردانیده اند بلکه شایسته است افراز ملت ما روی نکاتی غور کنند که عطیه گران بهای استقلال بانهضت اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی و آزادی ما با پشتی بانی این پیشرفت‌ها مایه سعادت و بختیاری بادوام ملت افغان گردد.

حفظ و حراست استقلال در اعصار و از منته مختلف مساعی و وسائل مختلفی را ایجاب میکند. نیاکان ما در عصر و زمان خود این وظیفه ملی را با مساعی و وسائلی که در آن عصر و زمان میسر بود به پیروزی انجام دادند، و این ناموس عظیم را امانت بمان سپرده اند. امر و زما با اراده و تصمیم و حقایقی که از ایشان به ارث برده ایم به مساعی و وسائل امروزی

برای حفظ نوا میس ملی خود نیاز مندیم که توجه به آن جزء وظیفه بزرگ ملی ماست.
مساعی امروزه مانده تنها رفتن به محاذ، جنگیدن و قبول فداکاریست بلکه تجهیزات زمان ما
تجهیز سیاسی، تجهیز اقتصادی، تجهیز اجتماعی و علمی است.

فرقی که در نوعیت مقدار و طرز بسکار انداختن مساعی به میان آمده بصورت مختصر عبارت از
وقف تفکر به آموختن روش حیات امروزی التفات کامل در شناختن ارزش دقایق و ثانیه
های است که مجموع آن زندگی مردم و ملل را در عصر کنونی تشکیل میدهد.

یگانه چیزیکه می خواهم توجه شمارا به آن جلب نمایم این است که بحیث فرد و جماعت
تأمل باید کرد که این وسائل را تا کدام اندازه تامین و این مساعی را تا کدام حد وقف نموده ایم.
این التفات و وظائف و تسکالیف آینده ما را تعیین می کند. مساعی حکومت درین زمینه در
حدود آمال و تمنیات است اما موفقیت حکومت در حالیکه در تعیین خط مشی کافی شمرده میشود
در ساحه عمل منوط به ایجاد عوامل دیگری است که بزرگترین آنها همکاری مردم، وجود
حسن نیت و ادراک واقعی اضرار و منافع ملی است؛

تعیین هدف ملی افغانستان بحیث نصب العین دولت انکشاف منابع طبیعی کشور و بدین وسیله
بلند بردن سوییچ زندگی مردم و بطور عمومی بهبود اوضاع اقتصادی فرهنگی و اجتماعی مردم
افغانستان است که سیاست داخلی ما را شرح میدهد.

بر آوردن این آمال در همه حالات و شرایط چنانچه گفته ایم منوط به همکاری مردم است
اشترک مساعی که تاکنون از مردم مشاهده کرده ایم موجب سرور من است. اما احتیاجات
مملکت نه تنها همکاری بیشتر همه طبقات بلکه ایثار و فداکاری عمومی و متحدان افراد کشور را ایجاب
می کند که من آنرا از همه شما در هر شغلی که دارید تمنا دارم.

یکی از بزرگترین برکات استقلال آن است که یک ملت در پرتو این نعمت بزرگ الهی
میتواند آزادانه برای سعادت خود و نوع بشر فکر کند. پیام قلبی من به ملت درین موقع خجسته
صلای التفات باین اندیشه و تفکر می باشد این پیام از یک ضرورت غیر قابل انکار نشئت میکند
که همه مردمان جهان بیشتر از هر عصر به آن مواجه اند و آن عبارت از تامین سعادت مردم
در سایه صلح و امن گیتی است.

ازین رو تفکر برای سعادت ملی و بشری باید اذعان بعقیده باشد که مصائب یک قسمت
جهان در دیگر قسمت های آن موثر بوده در معنی سعادت جهان سعادت مردم و ملل بصورت
انفرادی مضمحل باشد پس درین موقع که برای ملت افغان لحظه اظهار تمنیات قلبی است سعادت همه مردم
و ملل جهان را خواسته و بطور خاص برای پیروزی آن مردم و مالی که هنوز به مجادلات خود

در راه آزادی، مدتی ننگداند دعای کنم نزدیک ترین این مردم با ما برادران پستونستانی مامی باشند در مورد انجام آمل آنها در موقف ما تغییری وارد نگرددیده مساعی ما ادامه دارد که این قضیه از طریق مسالمت به مقتضای عدالت حل گردد.

چون با سعادت بشری را منوط به احترام تمنیات مردم می دانیم تا این آرزوهای مردم این سرزمین را قدم موثر برای نزدیک شدن به تعمیم این منظور می شماریم.

مردم پستونستان در زحمت مبارزه ما برای آزادی شریک بوده اند ازین رو از ایشان خواهش می کنم که در سرور این جشن ملی خود را با ما سهیم دانند سیاست خارجی افغانستان بر اساس صلح دوستی و همکاری بین المللی بنیافته افغانستان عقیده دارد که تنها و تنها حالت ضاح و امن گیتی می تواند فضائی را ایجاد کند که در آن آمل کشورها نیکه تازیه موقع یافته اند و ضاح خرد را بهتر بسازند بر آورده ازین جاست که سیاست آزادی بی طرفانه با ساسن دزستی و همکاری با همه مردم و ملل جهان طرح شده و به تاسی از ارا ده ملت افغانستان با صراحت و صمیمیت تمام تعقیب گردیده و خواهد گردید.

باین ترتیب طوریکه آشکار است سیاست ملی و بین المللی افغانستان موید همدیگر بوده حکومت دزقویه و تحکیم این سیاست با ملل متحابه سعی تمام دارد مسرو ریم که ملل متحابه نیز صمیمیت این سیاست را درک نموده و همکاری مقدر خود را دریغ نداشته اند و از طرف مردم و حکومت افغانستان به نظر قدر و استحقاق نگریسته می شود.

وظائف و کالیف افغانستان در مقابل مللی که با ما در یک ساجه حیات زندگی می کنند با یکمال دودت مورد ملاحظه می باشد.

افغانستان خود را مسعود میداند که روابطش با همه دوستانه و تمنیاتش برای همه بزرگواران دودت است از شمول دسته های عساکر دولت های دوست و همجو بار در مراسم این مسرت ملی در ارب خیررستدی خرد و امتنان مردم افغانستان را اظهار می نمایم.

در خاتمه یکبار دیگر ورود این روزهای مسعود را همه شما تبریک گفته بزرای سعادت و سروز دستدام شما و کافه بشریت دعا می کنم .
از بارگاه ایزدی مسئلت می نمایم دنیا ی بشریت را که امروز به تشویش و اضطرابات مواجه است با طمینان و آرامش مادی و معنوی رهنمونی فرماید سعی و قدرت بشر را بزرای سعادت و شلامتش بکار اندازد و عنایت فرماید که ملل و مردم جهان در یک دنیا ی آرام و مسعود برای خیر و صلاح

همدیگر زندگی کنند و ملت افغانستان درین فامیل مسعود قابلیت یک عضو مفید و مدد گار را دریابد .

* * *

در موقع ورود جلالتماب جلال بایار :

مناسبات دوستانه و روابط نزدیک برادرانه
میان ملت افغان و ترک به علایق نیک دیپلوماسی
محدود نبوده و در حقیقت رشته است که مردم افغانستان و مردم ترکیه را در طول زمان شناسایی
شان با همدیگر پیوسته مربوط ساخته است .
یقین کامل دارم که قبول زحمت شما به تشریف فرمائی با افغانستان در راه تشدید و تحکیم این
علایق دوستانه و برادرانه معاونت به سزایی می کند .
خاطره دیدن کشور زیبای ترکیه و ملاقات با جناب شما از خاطرات فراموش ناشدنیست که
همیشه در نزد من گرامی خواهد ماند .

* * *

در موقع ورود جلالتماب مارشال وراشیلوف :

افغانستان و اتحاد شوروی در طی زمان و طول سرحدات مشترک خویش با مناسبات و علایق نیک
با هم بسر برده اند که تذکار آن از نظر اهمیت و روابط حسنه ذات البینی میان کشور های هم جوار
مایه مسرت مشترک مردمان هر دو کشور است .
خورسندم که به جلالتماب شما یقین کامل بدهم که در پرتو روابط دوستانه که خوشبختانه میان
افغانستان و اتحاد شوروی از سالین دراز موجود بوده و دوام نموده است امروز مردم افغانستان
از تشریف آوری جلالتماب شما خیلی مسرور هستند .

* * *

در موقع عید فطر :-

این عید بزرگ را از بارگاه پروردگار به همه شما فرخنده و مبارک می خواهم درین جهان که
پیوسته اندیشه بشری در معرض تحول و تبدل است خاطرات ما را با نسنس ستوده رهنمائی میکند
که حفظ کرامت و صیانت مقام معنوی انسان بان وابسته میباشد .
من آرزو مندم هر فرد ملت چه در راهی که بسوی خدای تعالی دارند و چه در طریق که آنها را به
مقاصد ملی شان نزدیک ترمی گرداند همیشه این دستور های بزرگ را مویذ آمال خویش
بشناسند .

فردای که ما بسوی آن نگرانیم وقتی باشکوه تروزیاتر ما را استقبال خواهد کرد که سیرانکشاف
مادی ما با فضائل معنوی توأم باشد .

در موقع عید سعید اضحی :-

از ارکان مهمه در شعایر این ایام اجتماع مسلمانان برای طواف کعبه الهی و انجام فریضه قربانیست که دو امر بزرگ را به ما ارشاد مینماید .

فداکاری در راه حق و محبت با همنوع . این سنن ستوده از آن مقاصد عالیست که ملل جهان همیشه آنرا عامل موفقیت و رستگاری شناخته اند .

خاصه مات ماکه در آستان حیات نوین خویش قدم گذاشته و آزروی مابین است که تنها مل مدنی با حفظ مقام معنوی آنها متوازی باشد .

مامطمئنیم ملتیکه به تائید خدا با انجام هرگز نه قربانی و ایثار در جریان مبارزات زندگی مقام خود را محفوظ نگاه داشته درین روزگار نیز که روح بشر دستخوش تردد و اضضراب است چنانچه شایسته مقام یک مات مومن و فداکار میباشد وظائف خود را بپایان رساند .

پیام والا حضرت شهزاده احمد شاه رئیس افتخاری سره میاشت عنوان

سره میاشت خورد سالان

عزیزان من اعضای د افغانی کو چنیا نو سره میاشت!

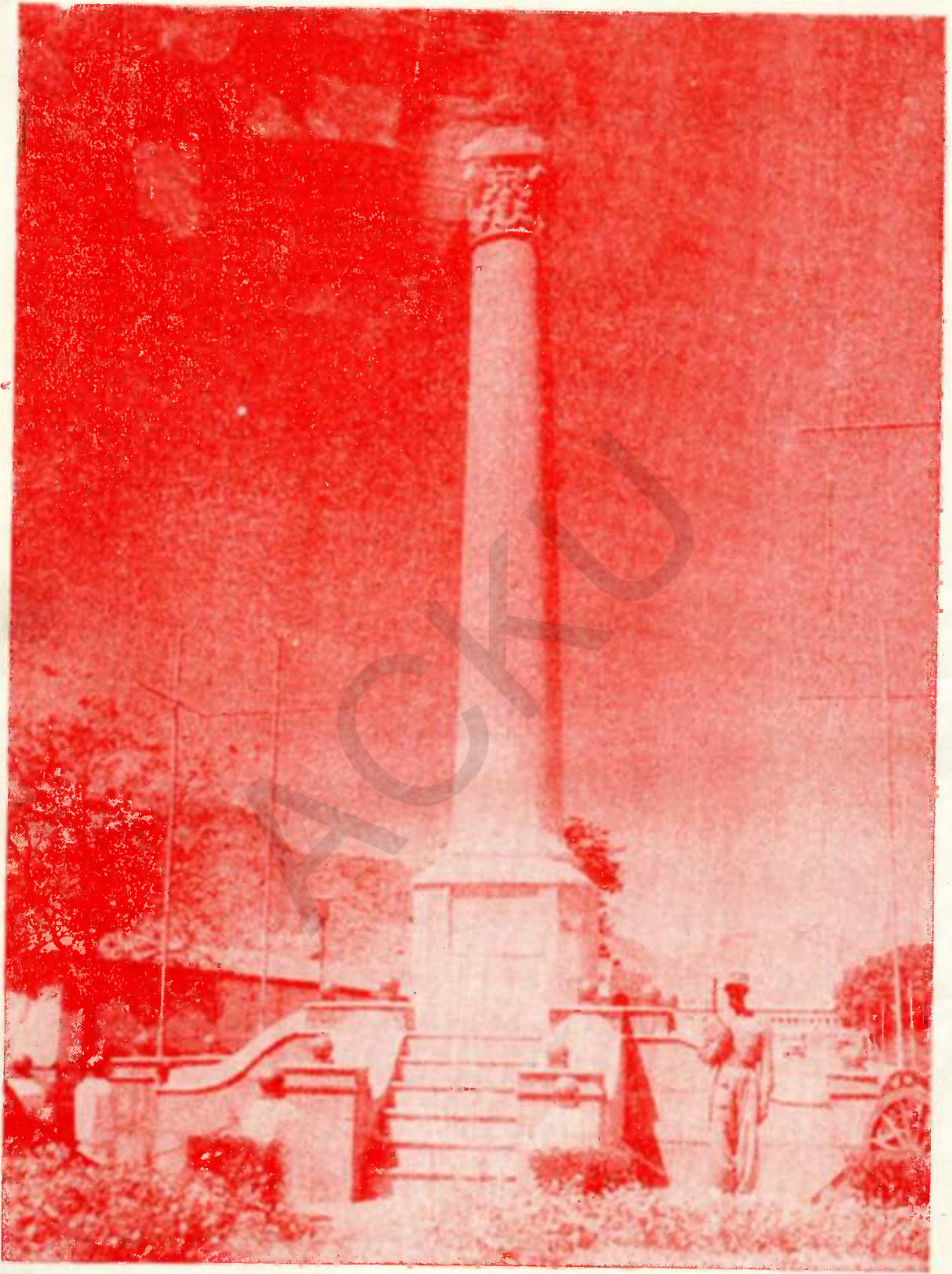
به مناسبت نخستین سالگه تاسیس جمعیت شما و موفقیت های که در ظرف یکسال بدست آورده اید، رضائیت و ممنونیت خود را اظهار و دعا میکنم که جمعیت افغانی سره میاشت باتمام ارکان خود همواره موفق باشد.

جمعیت خورد سالان که در آن اولاد مملکت و نو باوگان معارف و ضویت دارند، آینده خود را باید با مجا هدات فراوان و مساعی جمیله خویش در راه استحکام تعالیم دینی عواطف انسانی، مکارم اخلاقی و بالاخره وحدت تام ملی و مجا هدات در راه نهضت خانه مشترک ما و شماییعی افغانستان عزیز روشن تر بسازند.

آرزوی ما آن است که همه در راه توسعه کار شما مساعدت نمایند. و فوق وسعا دتمندباشید.

احمدشاه

رئیس افتخاری جمعیت افغانی سره میاشت. (پاریس)

مینار استقلال

پادشاه

تدبیرواراده فرزند برگزیده افغان، ملت را در طریق موفقیت و فیروزه رهبری می کند.
شاه به آرزوهای قوم واقفیت می بخشد.

دوساحت زمان و زمین در عین دوری، به نگاه خرد متصل اند.
عصر و زمان، مغز آگاه، روح بیدار و بازوی توانا بکار دارد.
مردان استوار و نسل قوی و محکم، نماینده دنیای امروز اند.

پادشاه ما اساس تربیه ملی را برین پایه گذاشته اند، تا کشور باستانی، با موقعیتی که در زمین
و زمانه دارد، به همت و الای خود، نگهبان استقلال و مدافع حقوق جهان باشد. سعی ممتد
و خرد مندانه پیشوای بزرگ در پیشرفت کشور، دلیل روشن بر خوشبختی است.
مابه هدفها و خواسته های خود می رسیم.

* * *
ثروت، فرهنگ، و سلامت قوم به توجه رهبر بصیر و دانای ملت روبره ترقی می رود.
موسسات بهبود اجتماعی در توسعه است.
نسل امروز به رهنمائی شاه، وجایب ملی و مسئولیت های آینده را بهتر ملتفت اند.
پادشاه سرپرست طبقه جوان مملکت است.

* * *
افغان هادر سرزمین پدران نجیب آریایی یگانه ستاره اتحاد شاه را می شناسند.
در شعاع مهر شاه، بدور هم، تا حاشیه مرزها، حقیقت و واقعیت زندگانی را می جوئیم.
پادشهان بودند که از دامن «هندوکش» و «سپین غر» در گیتی آوازه افکنده، دوره های
ممتاز طرح نمودند که تاریخ هادر صفحات خود، آنرا برجسته تر ثبت کرده.
فضیلت پادشاهی، ملت آراسته بمیان می آرد.

* * *
ملت افغان و کشور افغانستان در حمایت اعلیحضرت المتوکل علی الله، محمد ظاهر شاه،
پادشاه محبوب و دانای خود، یاد گار نکو، زین عصر و زمان بدست تاریخ سپردنیست.

«آینه»

پادشاه معلم و رهبر ماست.

ددر بارو زرت

سباغلی ددر بارو زرت

تشکیل :

ددر بارو زرت ع ، ح ، سرار احمد علی
 معین ع ، ص ، حاجی امین الله
 دسلطنتی تشریفاتو در یاست کفیل :
 ع ، ص ، سردار محمد علی

دحرم سرای ناظم :

ع ، ص ، محمد آصف
 دمحاسبی لوی مدیر ع ، میر امام الدین
 دحضور ددوا خانی لوی مدیر او د
 داکتر دیاون : ع ، میر عبدالنقی

د تنظیماتو مدیر ص ، محمد زان
 دلواز دو مدیر ص ، شیر احمد
 دپایو مدیر ص ، محمد عظیم
 دتقلیه مدیر ص ، میر اکبر

دخزانی مدیر ص ، عبدالباقی
 دکار خانی ناظر ص ، محمد عثمان
 تراش باشی ص ، خوشدل
 دهمایونی ذات دهمارکی حضور مصاحبان :

ع ، ص ، سردار خلیل الله
 ع ، ص ، سردار عبدالرزاق

دارالتحریر شاہی

تشکیل:

دارالتحریر شاہی کفیل
 بناغلی حافظ نور محمد (کہنگدای)
 دارالتحریر شاہی مشاور
 بناغلی سراج الدین (سعیدی)
 داعیہ حضرت مطبوعاتی مشاور
 بناغلی خلیل اللہ (خیالی)
 دقلم مختصر ص مدیر
 بناغلی عبدالواحد (معروفی)
 دلمبری خانگی مدیر
 بناغلی غلام محمد (آری زاد)
 ددوہمی خانگی مدیر
 بناغلی عبدالقادر

بناغلی حافظ نور محمد کہنگدای

دخاوری خانگی مدیر
 بناغلی محمد دلا ورفاوی

بناغلی عبدالنبی

دعریاضو مدیر

محمد ہمایون (اعتمادی)

درسامی اوکتابخانی دخانگی مدیر

اعطای نشانہا

ذواتیکہ باخذ نشانہای مختلف نایل شدہ اند۔

- ۱ - جلالتمآب جی ۱۰ م ۰ ای ایچ لنس وزیر خارجہی ہالیند نشان سردار اعلیٰ قرار اعتبار نامہی (۶۳۴)
- ۲ - بناغلی دالچ جی سپان چلر د مدیر عجمی ہوانوردی ملکی ہالیند نشان سردار عالی قرار اعتبار نامہی (۶۳۵)
- ۳ - بناغلی سی جی ام نس مدیر روایت خارجہی شرکت ک ۱۰ ل ۰ م نشان استورا اول قرار اعتبار نامہی (۶۳۶)

- ۴ - بناغلی وا گنر رئیس بلدیہ نیویارک نشان سردار عالی قرار اعتبار نامه ی (۶۳۱)
- ۵ - بناغلی او بر این معاون بلدیہ نیویارک نشان استو راول فرار اعتبار نامه ی (۶۳۲)
- ۶ - بناغلی مباد ورتپرسن رئیس شعبه تجارت بلدیہ نیویارک نشان استور اول قرار اعتبار نامه ی (۶۳۳)

۷ - جلالتمآب دکتور ابررش اسوالت سفیر کبیر جمهوی ریت المان فیدرال نشان سردار عالی قرار اعتبار نامه ی (۱۲۵۳) تاریخ ۳۸ / ۱ / ۱۸

ذواتیکه باخذ نشان سردار عالی موفق شده اند :-

- ۱ - بناغلی سید عبدالله کفیل وزارت عدلیه وکیل وزارت داخله .
 - ۲ - « عبدالله ملکیارو وزیر مالیه .
 - ۳ - « دکتور محمد یوسف وزیر معادن و صنائع .
 - ۴ - « محمد کبیر وزیر فوائد عامه .
 - ۵ - « دکتور علی احمد کفیل وزارت معارف .
 - ۶ - « غلام محمد شیرزاد وزیر تجارت .
 - ۷ - « عبدالحکیم شاه عالمی سفیر کبیر افغانی در مسکو .
 - ۸ - « استاد صلاح الدین سلجوقی سفیر کبیر افغانی در قاهره .
 - ۹ - « دکتور عبدالظاهر سفیر کبیر افغانی در کراچی .
- ذواتیکه باخذ نشان درجه اول استور نایل گر دیده اند :-

- ۱ - بناغلی محمد مرید وزیر مخبرات .
- ۲ - « محمد هاشم میوندوال سفیر کبیر افغانی در واشنگتن .
- ۳ - « محمد عثمان امیر سفیر کبیر افغانی در تهران .
- ۴ - « عبدالصمد سفیر کبیر افغانی در پیکنگ .
- ۵ - « عبدالرحمن پژواک نماینده ی دایمی افغانستان در یو.ان .
- ۶ - « میر عبدالعزیز و الی کابل .
- ۷ - « سید عباس حاکم اعلی غزنی .
- ۸ - « دکتور محمد آصف سهیل کابل بنار وال .
- ۹ - « حاجی امین الله معین وزارت دربار .

- ذواتیکه باخذ نشان استور درجه دوم موفق گردیده اند .
- ۱- بناغلی سیدشمس الدین مجروح رئیس مستقل قبایل .
 - ۲- « سید قاسم رښتیا رئیس مستقل مطبوعات .
 - ۳- « محمد جمعه صدیقی نائب الحکومه ولایت قطنن .
 - ۴- « غلام حیدر عدالت حاکم اعلی میمنه . (کفیل وزارت زراعت)
 - ۵- « محمد صدیق کفیل حکومت اعلای فراره . (کابل ښاروال)
 - ۶- « عبدالرحیم واحد معین وزارت داخله . (نائب الحکومه هرات)
 - ۷- « عبدالرسول رئیس گمرک کابل .
 - ۸- « احمدگل رئیس گمرک هرات .
 - ۹- « سیدعباس رئیس گمرک قندهار .
 - ۱۰- « عبدالروف بینوا رئیس کابل راد یو .
 - ۱۱- « استادخلیل الله خلیلی مشاور مطبوعاتی حضور ذات شاهانه .
 - ۱۲- « حبیب الله رئیس دافغانستان بانک .
 - ۱۳- « عبدالکریم حتمانی معین وزارت عدلیه .
 - ۱۴- « عبد الاحمد عطائی معین وزارت معارف .
- ذواتیکه باخذ نشان استور درجه سوم مفتخر گردیده اند .
- ۱- بناغلی سید عبد الاحد معین وزارت معادن و صنایع .
 - ۲- « دکتور سلطان احمد پوپل رئیس معادن و زراعت معادن و صنایع .
 - ۳- « پاینده محمد رئیس تفتیش صدارت عظمی .
 - ۴- « حبیب الله رئیس محاسبات صدارت عظمی .
- صاحب منصبانی که از حضور مبارک شاهانه برایشان نشان سردار عالی منظور و اعطاشده است .
- ۱- بناغلی سیدحسن تورن جنرال لوی دستیر نشان سردار عالی .
 - ۲- « خان محمد برید جنرال مرستیال نشان سردار عالی .
 - ۳- « عبدالرزاق برید جنرال قوماندان قوای هوایی نشان سردار عالی .
- صاحب منصبانی که از حضور اشرف لیکوکانه به اخذ نشان استور موفق شده اند .
- ۱- بناغلی عبد الکریم تورن جنرال پیژندوال استور درجه اول .
 - ۲- « غلام فاروق » » قوماندان ح پ .

- ۳ - بناغلی عبدالرزاق تورن جنرال آتشه عسکری در مسکو
 ۴ - «سعدا لله» » » پریکوال
 ۵ - «محمود قو ماندان گروپ نقلیه» » »
 ۶ - «محمد عظیم قو ماندان قوای کار» » »
 ۷ - «محمد نعیم تورن جنرال» » »
 ۸ - «محمد آصف» » »
 ۹ - «عبدالغفار قو ماندان فرقه ۸» » »
 ۱۰ - «محمد حسین قو ماندان فرقه ۷» » »
 ۱۱ - «ذکریا برید جنرال دزیر می آمر» » سوم
 ۲۱ - «غلام علی برید جنرال» » »
 ۱۳ - «عبدالخالق برید جنرال قو ماندان قوای ۴ ز رهدار» » »
 ۱۴ - «مراد علی برید جنرال رئیس تعلیم و تربیه» » »
 ۱۵ - «معراج الدین برید جنرال» » »
 ۱۶ - «ح بناغلی عبدالکریم دگر وال» » »
 صا حیمنصبان و مامورین قوای کار که از حضور اقدس ماو کسانه با خذ نشان های
 ذیل مرفق گز دیده اند .

- ۱ - «ح بناغلی سلطان محمد دگر وال معاون قوای کار» استور درجه دوم
 ۲ - «محمد اسمعیل» » » آرمیدان هوایی بگرام
 ۳ - «ع، ص، غلام محمد مامور رتبه ۲ مدیر عمومی میخانیک» » »
 ۴ - «ح - عبدالاحمد دگر وال آمر اول سرک سالنگ» سوم
 ۵ - «عبدالرشید دگر من معاون آمریت سالنگ» » »
 ۶ - «ح حبیب الله دگر من رئیس دیوان حرب» » »
 ۷ - «سید محمد دگر من آمر گروپ یونتهای شمال» » »
 ۸ - «حبیب الله» » » معاون عمومی حفظ و مراقبت
 ۹ - «میر عزیزا لله» » » مدیر عمومی میخانیک
 ۱۰ - «محمد امین» » » قو ماندان قطعه بگرام
 ۱۱ - «عبد القاهر» » » قو ماندان یونته تعامی

- ۱۲ - ح گل پاچا دگرمن قوماندان یونت ۲
 استور درجه سرم
- ۱۳ - « شیر احمد » قوماندان یونت ۳
 » » »
- ۱۴ - ش غلام جیلانی جگړن مدیر لوازم قرار گاه
 » » »
- ۱۵ - « سید عالم شاه » مدیر عمومی حفظ و مراقبت
 » » »
- ۱۶ - « شیر احمد » مدیر حفظ و مراقبت پروان
 » » »
- ۱۷ - « فقیر احمد » مدیر حفظ و مراقبت قطغن
 » » »
- ۱۸ - « خوازک » کفیل قوماندانی یونت اول
 » » »
- ۱۹ - « عبدالمیر » » » » ۴
 » » »
- ۲۰ - « عبدالوهاب » » » » ۶
 » » »
- ۲۱ - « عبدالحسین » مدیر محاسبه سرکسالنگ
 » » »
- ۲۲ - « عبدالرزاق » کفیل مقرزه مرکز
 » » »
- ۲۳ - « عبدالسلام جگړن مدیر حفظ و مراقبت کابل
 » چهارم
- ۲۴ - ش . سردار محمد جگړن مدیر ترانسپورت مرکز
 استور درجه ۴ .
- ۲۵ - . آقا جان جگړن کفیل قوماندانی یونت (۵)
 . » » »
- ۲۶ - . سید علم جگړن کفیل قوماندان قیر ریزی تورخم و جلال آباد
 » » »
- ۲۷ - . فیض اله آمر بار چالانی
 » » »
- ۲۸ - . محمد آصف جگړن -
 » » »
- ۲۹ - . محمد یعقوب تورن کفیل سرطابت قرايکار
 » » »
- ۳۰ - غ . محمد نسیم تورن مدیر لوازم میخانیکي
 » » »

در شب دوم چهلمین سالگره استقلال

بنام خدای تو انا!

شادم که فرصت مساعد گردید و در این شام با شکوه که سر تاسر مملکت بمسرت
ایرانی جشن گرفته شده تبریکات صمیمانه‌ی خود را بحضور اعلیحضرت معظم همایونی
و هموطنان عزیز تقدیم میدارم پیام من متوجه بدل‌های حساس و درد مند است که در
آرزوی سر بلندی و سعادت وطن می‌تپند و رسیدن باین منظور مقدس را جزء ایمن
و فرایض ملی خویش می‌شمارد یعنی:

به برادران گرامی، به خواهران حساس افغان به همه افراد پیر و جوان این کشور:

بمردمیکه هنوز داستان افتخارات گذشته در خاطر ات شایسته و مجسم است، بانسانی که عظمت
آباد و وطن بهمت و لیاقت آن‌ها مربوط می‌باشد، اعتماد من در تاثیر و قبول این پیام، صدق و صمیمیتی
است که پیوسته از ملت نجیب افغان دیده ام و ایمانیست که خود با آرزوهای پاک و آلاش
خود برای بختیاری فرزندان افغانستان دارم.

آنچه درین مورد بر اطمینان قلب من می‌افزاید، سیاست بسیار روشن و صریح است که حکومت
انگلیزانه، در این صراحت، احساس نیاز مندی‌ها و دردهای مملکت است که ما و شما یک سان
در آن سهم داریم. این نیاز مندی و آرزوهای مشترک است که خط سیر واحد ما را به وجود آورده
در میان قلب آرزو مند من و دل‌های هموطنان عزیز حائل و حجابی نگذاشته است.

مبارزان ملی ما که عطیه‌ی گران‌بهای استقلال را بخون خویش حفظ نمودند به ما موختند که
حوادث هر چه بزرگ باشد در برابر نیروی معنوی و تصمیمات مشترک و متحد مردم کوچک و مضمحل
می‌گردد.

سیلاب مدهش استعمار که در مدت تقریباً دو قرن گذشته اکثر حصص آسیا و افریقا را استیلا
نموده بود در کشور مانیز سرا زیر شد و در اثر همین ثبات و تصمیم مشترک مردم متوقف گردید.

آن مردانیکه در طول تاریخ این مملکت و در محاربات استقلال فیروز برآمدند وسایل مادی کمتر در دست داشتند.

آنها تنها در فروغ یک مشعل مسیر خود را تعقیب میکردند که آن مشعل عشق بود، عشق به آزادی و عشق به افتخار.

آنها زندگی را بدون آزادی فاقد هرگونه شرف و سربلندی میدانستند بلکه آزادی را جزء مفهوم زندگی می شناختند.

اراده ای امر و ز مردم افغانستان به تأیید خدای بزرگ همان اراده ای پدران ما است و این تصمیمی است که تغییر نمی پذیرد.

بزرگترین وظیفه ای ملی ما و شما در همه احوال و بهر قیمتی که باشد حفظ و حراست مقدس ترین ناموس ملی ما است و مقدس ترین ناموس ملی ما استقلال کامل و مطلق افغانستان عزیز است. سرا سر تاریخ اصیل و باستانی مادر این فروغ مقدس نگارش یافته اکنون که چهل سال از آزادی ما میگذرد. متوجه باید بود که برای حفظ و بقای استقلال و اتقدا ر ملی چه وظایف و موی بهبوده داریم.

در تمام این تماسها افغانستان نقاط نظر خرد را به طور واضح و روشن به دوستان خویش شوح نموده و مرام خرد را به ایشان فهمانیده است.

در مرحله کنونی میتوانم بشما اظهار نمایم که سیاست بیطرفی افغانستان بر اساس قضاوت آزاد و بی غرضانه در نوزدهم دول متحابه روشن و مفهوم بوده و اثبوت حسن نیت افغانستان در همه جا این سیاست درك گردیده و مورد اعتماد و قدر دانی قرار گرفته است.

حکومت افغانستان این تصمیم ملت را تعقیب نموده و تعقیب خراهد نمود. من بشما اطمینان میدهم که به تأیید خدا در طریق حفظ این پالیسی آزاد و مستقل هیچ چیز دیگر به جز قوت اراده ای خود مردم افغانستان، نمرذ و تاثیر نخراهد داشت مطابق با تمنیات مردم افغانستان با وقف هرگونه سعی در ساحه ی حیات بین المللی افغانستان برای جلب منافع کشور و در مضرت از مساکت دوام داده خواهد شد. با تاثر باید بگویم تنها ممالکتی که تا هنوز مرفق نشدیم اختلاف سیاسی خود را با آن حل نمائیم پاکستان است.

در این مورد آرزو دارم در حالیکه بشما خطاب میکنم به ملت پاکستان نیز خطاب نموده و اظهار کنم که افغانستان با این کشور نیز آرزو مند دوستی صمیمانه که از اخوت اسلامی سر چشمه میگردد میباشد.

قضیه پښتونستان تنها از راه دوستی و اعتماد با حسن تفاهم پاکستان با مردم پښتونستان و افغانستان به خوبی حل شده میتواند و فقط مربوط به وجود این آرزومندی در نزد حکومت پاکستان است.

میخواهم یک بار دیگر بگویم که افغانستان جز رضا و قناعت آزادانه مردم پښتونستان دیگر غرض و مقصدی ندارد چنانکه جز رضا و قناعت مردم پښتونستان هیچ چیز دیگر رضا و قناعت مردم و حکومت افغانستان را نمی تواند جلب کند. دعا میکنم که این قضیه طوری دوستانه و به قناعت مردم پښتونستان حل گردد که چیزی برین کدورتی در قلب این دولت مسلمان باقی نگذارد.

در این موقع که ما روز ملی خود را تجلیل میکنیم آرزو مندم تمنیات شخصی خود و مردم و حکومت افغانستان را برای سعادت برادران پښتونستانی خود تقدیم نمایم.

از آن ممالک دوستیکه واحد های نظامی شان به تقدیریب چهلمین سالگرد استقلال وطن یعنی درین روز خوشی ما ما شرکت نموده اند اظهار سپاسگذاری نموده و از این وضعیت دوستانه شان از طرف مردم و حکومت افغانستان قلباً تشکر می نمایم.

در خاتمه بر روان اعلی حضرت محمدنا در شاه غازی فاتح استقلال و به روح همه آن مردان فدایکریکه در این راه مقدس شهید شده اند درود میفرستم و سر بلند می نماند. افغان را از بارگاه خدای بزرگ نیاز می نمایم.

پایند به باد استقلال افغانستان

زنده باد شاه ما

دنوی کال دراتگک په مناسبت:

دیر خوشحال یم چه بیا موقع په لاس را غله چه دکابل رادیو په وسیله دنوی کال مبارکی دمعظم تولواک حضور او تاسی گرا نو وطن الوته تقدیموم.

هر کال چه تیر شی په حقیقت کښی زموږ دژوند یوم ورځه گری او هر کال چه نوی شی دژوند یوبله ووقه مخ ته راخی.

دا نوموړی کار دی چه له تیری ورقي موخه فائدی اخیستی ده اوله نوی ورقي څنگه
استفا ده کو؟

د مخه تر هغه چه د نوی کال استقبال وکو زما په عقیده دا ضروری ده چه تیر
کال ته هم په یوه اجمالی نظر وگورو او هغه ددی د پاره چه دخپلونا کا میو
یا احیا نا دخپلوا اشتباها تو علل و ته ملتفت شو او په آینده کینی هغه تکرار نه کو.

د مملکت وضع او هغه بی شماره احتیاجات چه زموږ په مخ کینی دی هغه تاسی
ته پوره معلوم دی او هم زموږ ملی هدفونه واضح او څرگند دی.

موږ غواړو چه دخپلی تیری پسماندگی او اوسنی احتیاجات رفع کو.

موږ غواړو چه دخپلو خالقو د ژوند اقتصادی، اجتماعی او فرهنگی سطح جگه کو؟

موږ غواړو د ځان دپاره له هره حیثه یو آبرو مندانه ژوند تامین کو.

له دی جهت نو دولت ددی احتیاجاتو د رفع دپاره اوملی هدف و ته درسیدو په غرض پلا نونه
طرح او ترتیبات ئی نیولی دی چه یو قسمت شروع شوی دی او بل قسمت به ورسته شروع شی
خود دی پلانو پیشرفت او کامیابی له هر جهت دتولوب طبقه په صمیمانه همکاری او بیاد ملت د هر
فرد په کار او زحمت کینی پوری ربط لری.

دا رښتیا ده چه له دیر وجهاتو زموږ په مخ کینی زیات نقائص او مشکلات شته او مجبور یو
چه په یوه وخت کینی هم تیری پسماندگی لیری کو او هم د موجوده او آینده آرزوگانو د پاره
کار وکو.

خو همدا چه نن خپلونا تقصوتسه ملتفت شوی یو، پخپله د صحیح استقامت په لاره
یومهم قدم دی.

علاوه پردی که هغه کار و ته وکتل شی چه په دی آخر وکلو کینی پای ته رسیدلی دی ددی
دپاره کافی دی چه آینده ته زموږ امید واری تقویه شی.

ليکن دی ته باید ملتفت او سوچه گمر اه کو ونکی خړ شینی او ما یو سو و نکي بدینی دیو ه داسی ملت دپاره خطر ناکه ده چه دترقی په لار ه تاز ه قدم اخلی وروبو!

نن دنیا دعمل دنیا ده دحرکت او سرعت دنیاده او مرز چه په قرونو وروسته پاته یونوترنر وریات عمل حرکت اولاینتمطیح جدر جهل ته به حاج یو او باید په هر قیمت چه وی تیری پسماندگی تلافی کو او دجهان دژوند یومللو په قطار کی خپل نجای اشنال او وساتو . مگر دا کار دیو ه فرد یادیو ه دسته اشخاص دلاسه پوره ندی او دا کار دتما هو افرادو مجمرعی او نهائی کوشش او صا دقانه سعی ته ضرورت لری .

نو په دی موقع چه کال نوی کیژی زما تمنا دیو ه مسول فرد په حیث ستاسی وطندارانو او خصوصاً له خړانو او منورینو څخه داده چه ددولت داصلاحی او انکشافی پر وگرامو او هغو مقدسرو مرامو سره چه مو زتولئی دوطن اعتلا او دنن اوسا فرزندانو د بهتری آیندی دپاره لرو په پاک نیت او ایثار اود مسر لیت په حس زیاته همکار یوکی خړ چه دیر ژر خپاوعالی هدفو ته نژدی شو . ورونو!

نن د کار او فعالیت دپاره او همدارنگه دمای عام المنفعه پر وگرا مو د تطبیق دپاره تر هر وقت زمینه تیاره ده نو که ځانو ته تکیان و رکو او په افغانی عزم هر یو پخپله وظیفه کی زیات جدیت و کړ او زحمت و باس و نرزه قی امید لر چه ژر به دبشر فت او تعالی خړاته محکم گاهو نه واخلر .

دلته باید داهم وویل شی چه مای هدفو ته رسیدل په هغه اندازه چه داخلی فعالیت او جدیت ته ضرورت لری همدارنگه جهانی صلح او دافغانستان دبین المللی علاقیتو انکشاف ته هم احتیاج شته چه له همدی جهته افغانستان په بین المللی ساحه کینی دبیطرفی او دجهان دملتو او خلقتوسر ه د دوستی سیاست انتخاب کړی دی او له هر هغه عامل څخه چه دد نیا صلح ته خطر تولیدوی کړ که کوی او امیدوار ه دی چه توالی بین المللی کشیدگی چه دبشریت امن او سلام تهدیدوی دصیح تفاهم له لاری د اجتماعی عدالت او حق پر اساس اود متحدو ملتو دمناسیر و سره سم حل او رفع شی .

په پای کینی یو وار بیاد نوی کال مبارکی تاسی وطندارانو او مخصوصاً گرانو پښتو نستانو ورونو او هم تول عالم اسلام ته وایم او دد نیا دصلح او دبشریت در فاه دپاره دعا کوم .

د ملی شورا

تشکیل:

رئیس

لمری معین

ع، ج، س، ۱۶، محمد نور روز
بناغلی داکتر محمد اسمعیل علم

بناغلی محمد نور روز د ملی شورا رئیس

دوهم معین	بناغلی ولی محمد رحیمی
لمری منشی	» محمد رحیم شیدا
دوهم منشی	» غلام دستگیر
دلیک نسی د لوی مدیر کفیل:	» محمد داود
دمحاسبی او اواز قوالوی مدیر:	» محمد نعیم
دکمسیونو دمدیر کفیل:	» زین العابدین جمالی
داور اوقو مدیر	» فیض محمد
دتبلیغاتو او نشر اتودمدیر کفیل:	» حیفظ الله متیر

امور شورای ملی

الف : کمیسیون امور مالی بودجه و تجارت :

- فیصله‌ی مورخه ۱۳۳۸/۴/۲۲ کمیسیون و صرف راجع به موافقت نامه‌ی همکاری بین حکومت افغانستان و حکومت اتحاد جماهیر شوروی در مورد عملیات و کشفیات جیو لوژی و عکس برداری به غرض کشف نفت در قسمت شمال افغانستان و قرضه طویل المدت .
- فیصله‌ی مورخه ۱۳۳۸/۵/۴ کمیسیون در مورد دقر اردادهای همکاری تخنیکي و اقتصادی بین حکومت افغانستان و دولت فدرالی المان .
- فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۵/۲۵ کمیسیون در مورد قرضه‌ی ۵ میلیون و هفت صد هزار دلار بین حکومت افغانستان و بانک و ارداتی و صادراتی و اشننگتن .
- فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۷/۲۰ کمیسیون راجع به بودجه و تشکیل جدید، گراف و لائحه و وظائف وزارت تجارت .
- فیصله‌ی مورخه ۱۳۳۷/۷/۲۷ کمیسیون راجع به تعدیل ضمیمه مورخه ۱۳۳۷/۹/۶ اصولنامه‌ی مامورین ملکی .
- فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۷/۲۸ کمیسیون در مورد بودجه‌ی سال ۱۳۳۷ و ۱۳۳۸ دو اثر دولتی .
- ب - کمیسیون وضع تغییر و تفریق قوانین امور داخله سمع شکایات و امور قبائل .
- فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۳/۲۸ کمیسیون راجع به ایزادیک تبصره در اصل ۱۱۷ اصولنامه بلدیها .
- فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۴/۱۴ کمیسیون در موضوع معاش ایتام و بازماندگان خورد ضابطان مکتبی خارج و وظیفه فوت می‌گردند .
- فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۴/۱۴ کمیسیون در موضوع لائحه‌ی جزای متخلفین ترانسپورتی فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۴/۷ کمیسیون در مورد پروژهای نشانها .
- فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۵/۱۸ کمیسیون راجع به پروژدی ضمیمه‌ی نمبر ۲ اصولنامه ترفیع و تقاعد عسکری .
- فیصله‌ی مورخه ۱۳۳۷/۶/۱۶ کمیسیون در مورد اصولنامه‌ی محاکمات حقوقی و عدلی .
- فیصله‌ی مورخه ۱۳۳۷/۷/۶ کمیسیون راجع به تبصره‌های محاکم عدلی .
- فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۷/۲۰ کمیسیون راجع به تعدیل ضمیمه‌ی تاریخی ۱۳۳۵/۹/۶ اصولنامه‌ی مامورین ملکی

- فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۶/۲۶ کمیسیون در مورد پروژہ‌ی قانون سرمایه گذاری .
- فیصله‌ی تاریخی ۱۲۲۷/۸/۷ - کمیسیون در مورد کنوا نیسون مربوط ابحار آزاد .
- ج - کمیسیون اداری و وزارت عدلیه :
- فیصله‌ی تاریخی ۱۲۲۷/۴/۲۱ کمیسیون در مورد داصر لنامه‌ی محاکمات حقوقی عدلی .
- فیصله تاریخی ۱۳۳۷/۸/۵ کمیسیون راجع به تبصره های محاکم عدلی .
- د - کمیسیون وزارت دفاع ملی :
- فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۳/۳۱ کمیسیون در موضوع معاش ایتام باز ماندگان خورد ضابطان مکتبی که خارج و وظیفه فوت می گردند .
- فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۳/۳۱ - کمیسیون در مورد النای ماده ۱۸ اصولنامه‌ی خورد ضابطان مکتبی و ماده‌ی ضمیمه ۱ اصولنامه‌ی مذکور .
- فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۴/۲۹ کمیسیون در موضوع پروژہ‌ی اصولنامه نشان ها .
- فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۵/۱۵ کمیسیون در مورد پروژہ‌ی ضمیمه‌ی اصولنامه‌ی ترفیع و تقاعد عسکری .
- ه - کمیسیون امور خارجه :
- فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۴/۹ کمیسیون در موضوع موافقت نامه‌ی ترانزیتی بین افغانستان و حکومت جمهوری پاکستان .
- فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۴/۱۴ کمیسیون راجع به عهدنامه مودت بین دولت پادشاهی افغانستان و دولت اسپانیا .
- فیصله‌ی مورخه ۱۳۳۷/۴/۱۵ در مورد موافقت نامه همکاری بین حکومت افغانستان و اتحاد جماهیر شوروی راجع به عملیات و کشفیات جیواوژی و عکس برداری به غرض کشف نفت در شمال افغانستان و قرضه طویل المدت .
- فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۴/۲۱ کمیسیون در مورد قرارداد تقسای بین حکومت افغانستان و جمهوری متحده عربی .
- فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۴/۲۲ کمیسیون در موضوع قرارداد رادیو تلگرافی بین دولت پادشاهی افغانستان و جمهوری هند .

فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۷/۴/۲۵ کمیسیون در مورد قرارداد رژیم سرحدی بین افغانستان و اتحاد جماهیر شوروی .

فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۷/۴/۲۹ کمیسیون در مورد قرارداد های همکاری تکنیکی و اقتصادی افغانستان و المان .

فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۷/۴ کمیسیون را جمع به اوقات نامه‌ی خدمات دولتی بین حکومت افغانستان و حکومت ترکیه .

فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۷/۵ کمیسیون در مورد موافقت نامه‌ی خدمات هوایی بین حکومت افغانستان و اتریش .

فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۷/۲۰ کمیسیون راجع به الحاق افغانستان به کنوانسیون بین المللی حمل و نقل مال التجاره .

کمیسیون مخبرات، فوئد عامه، زراعت، معادن و صنایع :

فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۷/۴/۲۵ کمیسیون در موضوع قرارداد رادیو تیلیگرافی بین دولت پادشاهی افغانستان و دولت هند .

ز - کمیسیون تحقیق و تائید!

فیصله‌ی مورخه‌ی ۱۳۳۷/۷/۴/۲۱ کمیسیون راجع به تثبیت و کالت بناغلی فیروز و کیل لغمان، و کالت حاجی محمد صدیق و کیل اوبه، و کالت محمد امین و کیل پشتون کوت، و کالت عبدالاحد و کیل تنگاب شیرین، و کالت محمد عثمان و کیل انجیل، و کالت غلام محمد و کیل گذره، و کالت محمد امین و کیل پسابند، و کالت و کیل چتران، و کالت محی الدین و کیل تولک، و کالت محمد عظیم و کیل ننگرهار .

فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۷/۵/۱۸ کمیسیون راجع به تثبیت و کالت شاغلی عبدالمهیمن و کیل شهرک و کالت عبدالکریم و کیل درکیز مزار شریف، و کالت یار محمد و کیل تنی خوست و کالت عبدالسختی و کیل خا کریز و کالت علی پادشاه و کیل چمکنی .

فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۷/۶/۱۹ کمیسیون راجع به تثبیت و کالت ملا بابا و کیل اندراب و کالت حفیظ الله شویید و کیل قیصار .

فیصله‌ی تاریخی ۱۳۳۷/۷/۵ کمیسیون راجع به تثبیت و کالت بناغلی سید ایشان و کیل چا آب .

فیصله ی تاریخی ۱۳۳۷/۷/۶ کمیسیون راجع به تثبیت وکالت بنا غلی محمد علی و کیل مرکز پروان وکالت سلابابه جان و کیل جانی خیل .

فیصله ی تاریخی ۱۳۳۷/۷/۲۲ کمیسیون راجع به تثبیت وکالت محمد افضل و کیل جلدک

تصویب مورخه ۲۷ جوزای ۱۳۳۷ راجع به تبصره نمایندگان ملت به استقبالی ارشادات گران بهای اعلیحضرت معظم همایونی .
اصولنامه ها و ضمايم :

تصویب مورخه ۷ سرطان ۱۳۳۷ راجع به ماده ۳۶ ماده اصولنامه ی لائحه ی جزای متخلفین ترانسپورتی .

تصویب مورخه ۱۴ اسد ۱۳۳۷ راجع به ماده ۱۲۷ پروژیه ی اصولنامه ی نشان ها و مدال های عسکری و ملکی افغانستان با بعضی اصلاح و ایزاد حذف و تعدیل .

تصویب مورخه ۲۹/۶/۲۷ راجع به ماده ۲۶۴ ماده پروژیه ی اصولنامه ی محاکمات حقوقی عدلی
تصویب مورخه ۹/۷/۱۳۳۷ ماده ۱۷ پروژیه قانون سرمایه گذاری خصصرصی خارجی در افغانستان با تزئید بعضی کلمات .

تصویب مورخه ۱۶ سرطان ۱۳۲۷ راجع به ایزاد یک تبصره بر اصل (۱۷) اصولنامه شاروالی .

تصویب مورخه ۲۳ سرطان ۱۳۳۷ ضمیمه نمبر (۱) قانون ترانچ و تقاعد عسکری .
تصویب مورخه ۱۹ اسد ۱۳۲۷ (۲۷) ماده پروژیه ضمیمه نمبر ۲ اصولنامه ترخیص و تقاعد عسکری با عائد شدن چهار تبصره اصلاحات در آن .

تصویب مورخه ۱/۷/۱۳۳۷ تصویب به افزودن دو ماده ذیل بحیث ضمیمه ی اصولنامه ی تعیین میعاد دعاوی ابتدائی و استماع مرافعه و تمیز در دعوی حقوقی و جزائی .
در حصه حق الله تعالی تنها حکام کلان اعلی و نائب الحکومه با صلاحیت مرافعه و قناعت به فیصله ابتدائیه دارند .

قناعت و عدم قناعت در حصه حق الله تعالی به فیصله های صادره محاکم در انچه از صلاحیت نائب الحکومه ها و حکام اعلی میباشد .

تصویب مورخه ۷/۷/۱۳۳۷ درباره ماده ۱۱ اصولنامه ی اداری محاکم عدلی که تبصره ی آتی نیز نژید شد .

(دعاوی حقوقي و جزائی تبعه خارجی عایه تبعه‌ی افغانی اگر وقوع واقعه در خاک خارج باشد به محکمه‌ی مدعی الیه عندالمراجعہ مدعی فیصله شده میتواند.

تصویب مورخه ۱۳۳۸/۷/۲۸ - تعدیل ضمیمه‌ی تاریخی ۱ قوس ۱۳۳۵ اصلاحنامه‌ی استخدام ترفیع و تقاعد ماموین ملکی راجع به تفاوت معاش بین رتبه موجوده بیک رتبه‌ی بالاتر در صورت گرفتن سجل درست و حال عدم وجودیت بست .
قرار داد ها :

تصویب مورخه ۹ سرطان ۱۳۳۷ - ماده ۱۵ مہ افتمت نامہ‌ی بین حکومت شاهی افغانستان و حکومت جمهوری پاکستان مبنی بر تنظیم عبور و مرور اموال ترانزیت و هکذا سراد ۹ ماده‌ی پروتوکول ضمیمه موافقت نامه ترانزیتی تصویب شد .

تصویب مورخه ۱۶ سرطان ۱۳۳۷ - راجع به نائید معاهده‌ی ودت بین افغانستان و دولت ہسپانیہ .

تصویب مورخه ۲۳ سرطان ۱۳۲۷ - ۱۳ ماده قرارداد ثافتی بین دولت پاد شاهی افغانستان و جدهوریت متحد عربی .

موافقت نامہ‌ی همکاری بین حکومت پاد شاهی افغانستان و حکومت اتحاد جما ہیر شوروی سوسیالیستی در بارہ عملیات و کشفیات جیولوژی و عکس برداری هوائی در کشف نفت در سمت شمال افغانستان آرضہ طویل المدت پنجاه سال بدون اخذ مفاد .

تصویب مورخه ۳۰ سرطان ۱۳۳۷ - چهارده ماده تجدید قرارداد رادیو تلگرافی بین پادشاهی افغانستان و دولت ہند .

تصویب قرارداد رژیم سرحدی افغانستان و اتحاد جما ہیر شوروی

تصویب ہفت ماده قرارداد تبادلہ اموال و تادیات و ۱۱ مادری قرارداد همکاری اقتصادی و تخنیکي بین افغانستان و المان فدرالی

تصویب مورخه ۲۷ - اسد ۳۷ ہفت ماده قرار داد قرضہ‌ی پنج ملین و ہفت صد و پنجاه ہزار دلبرا کریم بانک امریکا برای حکومت افغانستان بقسط طویل المدت .

تصویب مورخه ۱۳۳۷/۷/۸ موافقت نامه خدمات هوائی بین حکومت شاهی افغانستان و دولت جدهوری آستریا محتوی ۱۴ ماده و ضمیمه‌ی آن .

تصویب مورخه ۱۳۳۷/۷/۱۵ - موافقت نامہ‌ی حمل و نقل خدمات هوائی بین دولت شاهی افغانستان و دولت جدهوری ترکیہ محتوی ۱۴ ماده با ضمیمه‌ی آن .

تصویب مورخه ۱۳۳۷/۷/۲۱-۵۱ ماده کنوانسیون بین المللی حمل و نقل و مال التجاره
توسط سړک .

تصویب مورخه ۱۳۳۷/۸/۷-سی و هفت ماده کنوانسیون ملل متحد مربوطه به ابحار آزادی
مواد .

۱- آزادی کشتی رانی ۲- آزادی ماهی گیری ۳- آزادی برای نهادن سیم های
تلگراف و تلیفون تحت البحری ولوله های تحت البحری نفت و غیره . ۴- آزادی پر راز
بالای ابحار آزاد .

ج :- اجراءات داخلی شورا :

تصویب مورخه ۱۸ جوزای ۱۳۳۸ درباره انتخاب ښاغلی محمد اسمعیل (عام) و کیل
مرکز کابل بحیث مین اول شورا و ښاغلی ولی محمد رحیمی و کیل آقچه بحیث معین
دوم شورا .

تصویب مورخه ۱۸ / ۱۱ / ۱۳۳۸ در باره انتخاب ښاغلی محمد رحیم (شیدا) و کیل
مرکز میمنه و ښاغلی غلام دستگیر و کیل جبل السراج بحیث منشی های مجلس شورا .
تصویب مورخه ۱۹ جوزای ۱۳۳۷ راجع به تعیین هفت کمیسیون شورا و اعضاء آن ها
و هکذا راجع به تعیین روز های مجلس عمومی و روز های کار کمیسیون ها .

تصویب مورخه ۱۳۳۷/۱۱/۲۵ راجع به تعیین روسا و معاونین و منشی های کمیسیونهای
هفت گانه .

تصویب مورخه ۱۳۳۷/۳/۲۵ و کالت ۳۰ نفر و کلای دوری دهم شورای ملی .

تصویب مورخه ۱۳۳۷/۳/۲۵ راجع به ۳۰ نفر و کلاء که خواهش شد ولایت خود را به انجمن های
تدقیق ندوده به موافقت روسای کمیسیونهای مربوطه شامل کمیسیونهای مذکور گردیدند
و به این ترتیب عطاء محمد و کیل پنجوائی بسک کمیسیون قوا نین و عبدالحکیم و کیل چوکی
به کمیسیون عدلیه و ښاغلی عبدالله و کیل لنڈیسین به کمیسیون دفاع ملی .

تصویب مورخه ۳ سرطان ۱۳۳۷ راجع به تحایف ناه و کلای دوره دهم شورای ملی
به اساس حکم ماده اصولنامه اساسی .

تصویب مورخه ۳ سرطان ۱۳۳۷ راجع به تعیین ښاغلی محمد کبیر (عبرت) و کیل خلم
و ښاغلی غلام نبی و کیل لهر گرد به هیئت ذخیره بانکوت در د افغانستان بانک .

تصویب ۳ سرطان ۱۳۳۷ راجع به تثبیت وکالت بناغلی محمد موسی وکیل کشنده و بناغلی مخم وکیل قرقین .

تصویب مورخه ۱۶ سرطان ۱۳۳۷ راجع به وکالت منطقه‌ی چاه آب و اعتراضات عبدالله و مولوی غلام محمد علیه سیدایشان وکیل چاه آب. چون ادعای آن ها مستند به اسناد مثبت و دلایل قانونی نبود لذا وکالت سیدایشان تثبیت شد .

تصویب مورخه ۱۳۳۷/۷/۷ راجع به تثبیت وکالت بناغلی محمد ولی وکیل مرکز حکومت اعلی پروان و بناغلی ملا باباخان وکیل جانی خیل و ابو بکر وکیل چتمچران .

تصویب مورخه ۱۳۳۷/۷/۲۸ راجع به تثبیت وکالت بناغلی محمد افضل وکیل جلدک .
اجراآت بودجوی :

تصویب مورخه ۳ عقرب ۱۳۳۷ بودجه‌ی عمومی واردات و مصارفات عادی و انکشافی سال مالی ۱۳۳۷ و ۱۳۳۸ وزارت خانه‌ها و دوائر مملکتی بشمول قروض خارجی بقید سه ماده متفرقه :

موضوع تشکیل جدید سال ۱۳۳۶ وزارت تجارت بداخل ۱۱ ورق با تزئید سه ماده بتاریخ ۱۳۳۷/۷/۲۲ تصویب شد :

اصولنامه ها و ضمائم :

تصویب مورخه ۱۳۳۸/۳/۱۶ راجع به تبصره ماده ۳۴ اصولنامه‌ی ترفیع و تقاعد و استخدام مامورین ملکی .

تصویب مورخه ۱۳۳۸/۴/۶ راجع به تبصره در ماده‌ی ۱۱ اصولنامه‌ی اداری محاکم عدلی
تصویب مورخه‌ی ۱۳۳۸/۴/۶ راجع تعدیل ماده‌ی ۲۱ اصولنامه‌ی استخدام و ترفیع و تقاعد و استخدام مامورین ملکی و راجع به کفالت های مامورین .

تصویب مورخه‌ی ۱۳۳۸/۴/۷ راجع به حذف بعضی مواد و ایزاد برخی مواد دیگر بصورت ضمیمه در اصولنامه‌ی تقسیمات ملکی در مورد حکومت اعلی غوررات .

تصویب مورخه ۵ جوزای ۱۳۳۸ تعیین کمیسیون های ۷ گانه و معاونین و منشی ها و روزهای کار مجلس عمومی و روزهای کار کمیسیون ها.

تصویب مورخه ۵ جوزای ۱۳۳۸ راجع به تعیین هیئت ذخیره ی بانکوت در د افغانستان بانک که باثر آن بناغلی محمد کبیر (عبرت) وکیل خلم و بناغلی حاجی غلام نبی وکیل مرکز لوگر باساس سال ۱۳۳۷ تعیین و تائید شده است .

تصویب مورخه ۱۶ جوزای ۱۳۳۸ راجع به وکالت خطهای شرعی شش نفر وکلای شورای ملی .

امور بودجوی:

تصویب مورخه ۸/۴/۱۳۳۸ راجع به تشکیل حکومت اعلی غور ولایت هرات .

ACKU

دعای اعیان مجلس

تشکیل :-

رئیس

...

معین پہ لو مری رتبه ع ، ص بناغلی عبدالغفار
منشی پہ لو مری رتبه ع ، ص بناغلی محمود دکفیل پہ حیث
لیکونکی پہ ۱۰ رتبه یو تن
داجر ائی مامو پہ ۷ رتبه یو تن

دمجلس غری :-

غری پہ لمری رتبه ع ؛ ص استور عبدالحکیم مشرقی و ال
» » » ع ، ص محمد امین خہ گیانی
» » » ع ، ص عبد اللہ جاغوری
» » دو هم ع ، ص خراجہ جانگل لہو گردی
» » دریم ع ؛ ایشان امان الدین ر ستافی
» » » » نظر محمد زرمی
» » » » جان محمد سلیمان خیل
» » خلور م ص ، آ خند ز ادہ محمد رسول قنڈھاری
» » » » ص ، عبد الستار کو ہستانی

امور مجلس عالی اعیان ۱

پروژه و لوایح قانونی و قرارداد و موافقت نامه ها که بعد از تصویب مجلس عالی وزراء و مجلس شورای ملی جهت طی مراتب اصولی به ریاست اعیان رسیدند و بعد از غور به تصویب رسیدند است :-

قرارداد قرضه پنج میلیون و هفت صد و پنجاه هزار دالر به قسط طویل المدت که بتاريخ ۲۸ جون ۱۹۵۷ بین شاغلی نجیب الله سابق سفیر کبیر افغانستان مقیم واشنگتن و رئیس اکرم بانک امریکا در واشنگتن با مضاء رسیدند در هفت ماده .
ضمیمه‌ی اصول تعیین میعاد دعاوی ابتدائی و استماع مرافعه و تمیز در دعاوی حقوقی و جزائی در دو ماده
ایزاد یک تبصره بماده (۱۱) اصول نامه اداری محاکم عدلی .

موافقت نامه هوائی بین حکومت شاه افغانستان و دولت جمهوری ترکیه که بین بناغلی مدیر عمومی هوا نوردی ملکی افغانستان و شاغلی ذکی کولتربا معاون سیاسی سکرتار ژنرال وزارت خارجه ترکیه با مضاء رسیدند در چهار ماده .
با ضمیمه آن در سه ماده .

موافقت نامه ی خدمات هوائی بین حکومت شاه افغانستان و دولت جمهوری استریا در چهار ماده با یک ورق ضمیمه آن مطابق میثاق بین المللی هوا نوردی ملکی منعقد شده تاریخ ۵ دسمبر ۱۹۴۴ در شیکاگو که بین شاغلی حکیمی کفیل ریاست هوائی ملکی افغانستان و دکتر آلویس مارکت مکی یکی از ماورین عالی رتبه‌ی وزارت خارجه استریا با مضاء رسیدند است .

پروژه‌ی اصول نامه ی محاکمات حقوقی عدلی در دو صد و شصت و چهار ماده
با بعضی تعدیلات که بداخل ده ماده قید شده است .

کنوانسیون مربوط به اباحت آزاد که مشتمل بر (۳۷) ماده بتاريخ ۲۹ اپریل ۱۹۵۸ به موافقت مسالک مربوط و شمولیت نماینده‌ی دائمی افغانستان (در ژنیو) به امضاء رسیدند .
تصویب لایحه وظایف و تشکیلات وزارت تجارت .

تصویب پروژه جدید قانون تشویق سرمایه گذاری خصوصی در افغانستان که از طرف وزارت تجارت ترتیب گردیده در ۱۷ ماده .

تعدیل ضمیمه تاریخی ۶ قوس ۱۳۳۵ اصولنامه ی استخدا م ترفیع و تقاعد ما مورین
ملسکی در (۴) ماده .

کنوا نسیون بین المللی حمل و نقل مال التجاره توسط سر ک که بد اخل پنجاه
ویک ماده بتاریخ ۱۹ می ۱۹۵۶ به موافقت ممالک عضو در ژنیو تصویب و راجع
به الحاق افغانستان در کنوانسیون مذکور موافقه و امضاء شده است .
ایزاد یک تبصره در ماده (۳۴) اصولنامه ترفیع و تقاعد و استخدا ام مامورین مالکی .

ACKU

صدارت وظيفي

تشكيل

صدر اعظم ج ، ع ، ج ، ل ، ع سردار محمد داود .
 لمري معاون ج ، ع ، س ابنا غلي علي محمد .
 دوهم معاون ج ، ع ، ل ، ع ابنا غلي سردار محمد نعيم .
 د قلم مخصوص مدير :

په (۵) رتبه ابنا غلي د اڪتر حسن « شرق » د كفيل په حيث .
 په ۶- رتبه يوتن .
 په ۸- رتبه يوتن .

د اداري لوي مديريت :

په (۳) رتبه ج ، تاج محمد « وردك » د كفيل په حيث .
 د تحرير اتو خانگه :

په (۶) رتبه يوتن .
 په «۹- رتبه يوتن .

د مامورينو خانگه

په ۶- رتبه ۱ تن .
 په ۸ رتبه ۲ تنه .

د محاسبی مديريت .

په (۵) رتبه ص ، مير محمد حسن د كفيل په حيث .

» ۶ رتبه ۲ تنه

» ۸ رتبه ۳ تنه

» ۹ رتبه ۲ تنه

» ۱۰ رتبه ۱ تن

د هوتل او دولتي مهماني دمخاسبي مديريت

په ۵ رتبه ص عبد الله كفيل په حيث

په ۶ رتبه يوتن

په ۷ رتبه يوتن

په ۸ رتبه ۲ تنه

په ۹ رتبه ۱ تن

ج : دتحریر ا تو مدیر بیت

پہ (۴) رتبہ ع ، غلام جیلانی دریمہ رتبہ مامور پہ (۴) بست کنبی

پہ ۶ رتبہ ۱ تن

پہ ۸ رتبہ ۱ تن

پہ ۹ رتبہ ۱ تن

د قوا نینو مدیر بیت :

پہ (۴) رتبہ ۱ تن ص محمد انور د کفیل پہ حیث

پہ (۵) رتبہ ۲ تن

د عا رضینو مدیر بیت :

پہ (۴) رتبہ ۱ تن ص دا کتر محمد حسن (شرق) دوکیل پہ حیث

پہ (۶) ۲ تنہ

پہ (۱۰) رتبہ ۱ تن

د آرشیف مدیر بیت :

پہ (۴) رتبہ ۱ تن ع ، محمد رفیق دریمہ رتبہ مامور د خطورمی رتبی مامور پہ سبت کنبی

پہ (۶) رتبہ ۱ تن

پہ ۸ رتبہ ۲ تنہ

پہ ۹ رتبہ ۳ تنہ

داور ا قو د حفظی خانگہ

پہ ۶ رتبہ ۱ تن

پہ ۹ رتبہ ۲ تنہ

د اور ا قو د مخزن خانگہ :

پہ ۸ رتبہ ۱ تن

داورا قو د تبیض خانگہ :

پہ ۶ رتبہ ۱ تن

پہ ۷ رتبہ ۲ تنہ :

د دارالانشاء مدیريت :

په ۱ رتبه ع ، ج بناغلي محمد مریدد وزیرانو د عالی مجلس د منشي دو کيل په حیث

په ۴ رتبه ۱ تن کمبود

په ۵ رتبه ص عبدالله د کفیل په حیث

د ما مورینود محاکماتو ریاست :

در تبي نه پورته کمبود

د تمیز محکمه :

په (۲) رتبه ع ، ص محمد شریف تره کی د کفیل په حیث

په (۳) رتبه یو تن کمبود

په (۴) رتبه دوه تنه کمبود

په (۵) رتبه ص ، عبد الحنان او ص سلطان محمود

د مرافعی محکمه :

په او له رتبه ع ، محمد شفیع د رئیس په حیث

په (۴) رتبه کمبود

په (۵) رتبه ص عبد الهادی او ص محمد انعام د کفیل په حیث

لمری محکمه :

په دوهمه رتبه ع ، ص محمد عمر د رئیس په حیث

په ۴ رتبه بناغلو نور الدین او میر عباس

په (۵) رتبه بناغلو جازداد او محمد کبیر د کفیل په حیث

د تفتیش لوی ریاست :

د رتبی نه پورته کمبود :

د اداري تفتیش ریاست :

په ۱ رتبه ع ص پاینده محمد د رئیس په حیث

په ۳ رتبه ع عبدالله غفار شاد د معاون په حیث

په ۴ رتبه ص محمد عثمان د تحریر اتو مدیر

داداری تفتیش ریاست:

پہ ۳ رتبہ ع عبدالغفار د رئیس پہ حیث
 پہ ۴ رتبہ اتن ص غلام دستگیر د کفیل پہ حیث
 پہ ۵ رتبہ ۳ تنہ

داداری تفتیش ریاست دوہم گروپ:

پہ ۳ رتبہ کمبو د
 پہ ۴ رتبہ محمد یوسف د کفیل پہ حیث
 پہ ۵ رتبہ ص حضرت الدین د کفیل پہ حیث

داداری تفتیش ریاست دریم گروپ:

پہ ۴ رتبہ ص حبیب اللہ
 پہ ۵ رتبہ کمبو د

داداری تفتیش ریاست د دریم گروپ الف کمیسیون:

پہ ۳ رتبہ ع حشمت اللہ
 پہ ۵ رتبہ ۲ تنہ ص عبدالغنی او عزت اللہ د کفیل پہ حیث

داداری تفتیش ریاست د دریم گروپ ب کمیسیون:

پہ ۴ رتبہ ص عبدالروف د کفیل پہ حیث
 پہ ۵ رتبہ ص غلام نبی د کفیل پہ حیث

داداری تفتیش ریاست د خاورم گروپ الف کمیسیون:

پہ ۳ رتبہ ص محمد زمان د کفیل پہ حیث
 پہ ۴ رتبہ ص عبدالوکیل د کفیل پہ حیث
 پہ ۵ رتبہ ص عبدالغفور د کفیل پہ حیث

داداری تفتیش ریاست د خاورم گروپ ب کمیسیون:

پہ ۴ رتبہ ص محمد کبیر د کفیل پہ حیث
 پہ ۵ رتبہ ص اسد اللہ د کفیل پہ حیث

د تفتیش داداری ریاست د تحقیق کمیسیون:

پہ ۹ رتبہ ۳ تنہ

تایست اتن ۵ »

د محاسباتو د دیوان ریاست :

په (۱) رتبه ع، ص حبیب الله د کفیل په حیث
د حقو قو متخصص ۱ تن
په ۳ رتبه مدعی العموم ۱ تن

د محاسباتو د دیوان ریاست دار الانشا :

په ۳ رتبه ص محمد آ صف د کفیل په حیث
» ۴ « ۱ تن کمبود

په ۶ »

» ۸ « ۲ تنه

شپږم درجه اجیر ۱ تن

تائپست ۳ تنه

د محاسباتو د دیوان ریاست لمری محکمه:

په ۳ رتبه ع ییر محمد

» ۴ « بناغلی محمد حسین (یوتن کمبود)

د محاسباتو د دیوان ریاست دوهمه محکمه:

په ۳ رتبه بناغلی سعد الله د کفیل په حیث

په ۴ » ۳ تنه کمبود

د محاسباتو د دیوان ریاست دریمه محکمه:

په ۳ رتبه بناغلی عبد العلی

» ۴ رتبه ص میر غلام محمد او عبد الاحد د کفیل په حیث

د محاسباتو د دیوان ریاست د توحید لوی مدیریت :

په ۳ رتبه ص عبدالرزاق د کفیل په حیث

د محاسباتو د دیوان مصارفاتو گروپ :

په ۵ رتبه کمبود

د محاسباتو د دیوان د وار داتو گروپ :

په ۵ رتبه کمبود

دمحاسباتو ددیوان ددا رایبی گروپ

په ۵ رتبه ۱ تن

» ۶ « ۲ تنه

دمحاسباتو د دیوان سر مراقب :

په ۵ رتبه ۱۷ تنه

په ۶ رتبه ۳۰ تنه

په ۵ « فنی مراقب ۲ تنه کمبود

دمحاسباتو ددیوان دآرشیف خانگه :

په ۶ رتبه ۱ تن

دالمیک ریاست :

په اوله رتبه ع ، صن محمد فاروق سر اج

» ۴ « نور محمد د کفیل په حیث

مدیریت تدقیق و تدوین قوانین :

الف) پروژو ژوها نیکه در خود این مدیریت در ظرف سال گذشته ترتیب و تدوین
گر دیده قرار ذیل اند :

پروژه ی اصولنامه سرحدی و پروژه ی تفتیش امور قوماندانی عمومی ژاندارم
و پولیس در (۲۱۷) ماده ترتیب و جهت غور مزید بقوماندانی عمومی ژاندارم
و پولیس و وزارت داخله ار سال گر دیده است.

پروژه ی اصولنامه مرتکبین مجازات قاچاق جهت اخذ نظر به بمدریت عمومی
گمرکهای وزارت مالیه ار سال گر دیده است.

پروژه اصولنامه ی مجازات خیانت مالی در (۷۶) ماده

پروژه ی اصولنامه نشر و مرعیت قانون و سایر مقررات اصولی در (۲۳)

ماده تدوین و بغرض اخذ نظر بو وزارت پلان ار سال گر دیده است.

ترتیب لائحہ ی تنظیمات بناروالی بداخل بیست ماده .

تعدیل و ترتیب مجدد اصولنامه ی محابس و توقیف خانه ها ، تعدیل پروژو ی

تعلیماتنامه ی عکاسی و فلمبرداری در افغانستان ، ترتیب پروژو ی تعلیماتنامه مکاتب لیلیه

ترتیب و تدوین پروژو ی گرفتاری (مربوط ژاندارم و پولیس) .

پروژه تعلیماتنه او راق

پروژه اصولنامه مشاغل آزاد در افغانستان

اصولنامه حاضرې ورخصتې رامجددأ ترتیب وحسب الامر بناغلی صدر اعظم بعد غور هیئت منتخبه وزارت خانه ها بمجلس عالی وزراء تقدیم میگردد .

۱۴- پروژه لائحہ دستاویز پولیس طبق ہدایت بناغلی معاون اول صدارت عظمی وزارت داخلہ ارسال گردید .

پروژه لائحہ بس های شهری بریاست بنار والی ارسال گردید

پروژه های ٹیکه از طرف سائر دوائر تدوین و در اینمديريت تدقیق گردیده اند :

پروژه اصولنامه مستخدمین و اجیران که مجدداً در اینمديريت ترتیب وبمجلس وزراء تقدیم و بعد طی مراحل اصولی بدسترس دوائر گذاشته شد .

اشتراک در جلسہ محاکماتی انجمن محاکمات صدارت عظمی راجع بہ تدقیق پروژه اصولنامه محاکمات مامورین ملکی .

ترجمہ دوبارہ کنوانسیون مال التجارہ توسط سرک و تقدیم نمودن آن بریاست شورایملی .

تدقیق پروژه اصلہ لنامہ پطربول (از طرف وزارت معادن و صنائع)

ترتیب پروژه اصولنامه جزای مامورین ملکی

ریاست محکمہ تمیز :

فقراٹیکہ بصورت عمومی غرض تمیز خواهی رسیدہ . ۵۱ فقرہ

فقراٹیکہ حل وبمراجع مربوطہ بغرض تطبیق اطلاع شدہ است . ۳۲

فقراٹیکہ بنا بر تو اقص اصولی بغرض اصلاح تردید شدہ . ۱۲

فقراٹیکہ فیصلہ نشدہ تحت تدقیق محکمہ است . ۷

ریاست تفتیش اداری :

مراجعی کہ در سال ۱۳۳۷ مستقیماً از طرف شعبات و اعضای ریاست تفتیش اداری بررسی

گردیده و یا در تفتیش موضوعاتیکہ اعضای این ریاست با هیأت های تفتیش مختلط اشتراک

مساعی نمودہ اند حسب آتی خلاصہ می شود :

تفتیش امور تعمیراتی صحنہ بهاری چمن

فرش و شکت های صحنہ بهاری چمن

- * تفتیش او ورسپین غر ترانسپورت توسط هیئت مختلط ریاست تفتیش اداری صدارت عظمی و وزارت داخله و ریاست ترانسپورت عمه می .
- * تفتیش امور شرکت سهامی عملیات توسط هیئت مختلط ریاست تفتیش و ریاست دیوان محاسبات وزارت دفاع ملی (بازده فقره) .
- * تفتیش امور انحصارات دولتی توسط هیئت ریاست تفتیش اداری و دیوان محاسبات صدارت عظمی (بازده فقره) .
- * تفتیش امور ریاست کورپورا تیف ما مورین توسط هیئت مختلط دیوان محاسبات و ریاست تفتیش اداری صدارت عظمی ۶۲ فقره .
- * تفتیش امور فرایند عامه ولایت قندهار توسط هیئت مختلط وزارت فراید عامه و ریاست تفتیش اداری .
- * تفتیش امور مدیریت فوائد عامه حکومت اعلیٰ غزنی .
- * تفتیش امور محکمه مرافعه ، ابتدائیه ، مدیریت احصائیه ، مدیریت های مکاتبت ، اداری ، مخاطرات فوائد عامه ، زراعت ، املاک ، گمرک ، صحیه ، معارف ، انحصارات دولتی و دیپری تعاونی مزار شریف .
- * تفتیش امور دیپری تعاونی که قسمت اعظم مهم آن اجراء و غرض تطبیق احکام بمر جمعش ارسال شده تحت غر را نجهن (۱۱) فقره و انجام شده آن (۲۴) فقره است .
- * اوراق تفتیش اجاره حاصلات املاک دشت ارچی که تحت مطالعه کمیسیون مجلس عالی وزراء می باشد .
- * اوراق تفتیش ریاست بنار و الی کابل که تحت تدقیق انجهن تحقیق است .
- * اوراق تفتیش ترافیک مرکز که تحت تدقیق انجهن تحقیق است .
- * اوراق تفتیش ناقلین مربوط به حاجی شیخ احمد ما موند .
- * اوراق تفتیش شالو الی و شرکت ارزاق ولایت هرات تحت تدقیق انجهن تحقیق است .
- * تفتیش امور بعضی دواثر مرکزی ولایت هرات .
- * تدقیق اوراق مربوط بدفتیش رضی دواثر وزارت معادن و صنایع .
- * تدقیق اوراق مربوط به باقیداری (۶۸۸-۵۰۶) تن ذغال سنگ وزارت معادن و صنایع .
- * تحقیق موضوع ساخته کاری محمد آجان نام .

دپلانی وزارت

تشکیل :-

وزیر	بناغلی سردار محمد داوود صدر اعظم
معین	بناغلی عبدالجی عزیز
دقائم مخصوص مدیر	سید امین الله دکفیل په حیث
داحصائیی او تنبعا تو لوی مدیر یت	
لوی مدیر	بناغلی محمد باقی یو سفزی دکفیل په حیث
معاون په ۳ رتبه
دکتابخاننی او مزاجعاتو مدیر یت
دراپورو نو مدیر یت
غری په ۵ رتبه	بناغلی سید آقا کشاورز دکفیل په حیث
دتنبعا تو او تحقیقاتو مدیر	بناغلی عبدالهادی احمد زی دکفیل په حیث
داحصائیی مدیر
غری په ۵ رتبه	بناغلو محمد هاشم قاسم او صالح محمد دکفیل په حیث
دخارجی مرستی دار تباط اوی مدیر	بناغلی فنیرنی الفمی دکفیل په حیث
دخارجی ارتباط او معلوماتو مدیر
دانسجام او توحید مدیر	سید محمد یاسین ضیاء دکفیل په حیث
دپلان ریاست :	
رئیس په ۲ رتبه	بناغلی عبدالستار شالیزی دکفیل په حیث
معاون په ۳ رتبه
دبشری قوا و دتبهی او تامین مدیر یت په ۴ رتبه
په ۵ رتبه	غلام سخی روئین دکفیل په حیث
دبناروالی او عامه اجتماعی خدمتو نو مدیر په ۴ رتبه
دبانکی او مالی چاری مدیر په ۴ رتبه	عبد الحمید قیومی دکفیل په حیث
دمعادن او صنایع و مدیر په ۴ رتبه
په ۵ رتبه	بناغلی وکیل احمد دکفیل په حیث
دتنبعا تو مدیر په ۴ رتبه
دحمل و نقل او واصلا نو مدیر په ۴ رتبه	بناغلی یونسی دکفیل په حیث
دکره نی او داو بولگولو مدیر په ۴ رتبه

په ۵ رتبه	بناغلي عبداللطيف د كښل په حيث
د توحيد او انسجام مدير په ۴ رتبه	بناغلي علي احمد هاروني د كښل په حيث
داداري لوي مدير په ۳ رتبه	بناغلي محمد موسي
داورا قومدير په ۵ رتبه	بناغلي سيف الدين
د مامورينو مدير په ۵ رتبه	بناغلي عبدالخليل د كښل په حيث
د محاسبې لوي مدير په ۳ رتبه	بناغلي محمد اسحق د كښل په حيث
د جنسي مدير په ۵ رتبه	بناغلي عبدالاحد
د نقدي مدير په ۵ رتبه

ACKKU

امور وزارت پلان

ریاست پلان:

این ریاست مسئول اجرا و انجام دو وظیفه عمده ذیل می باشد :

یکی طرح پلان های انکشاف اقتصادی برای آینده و دیگری مراقبت تطبیق و کنترل اجرای پروژه های انکشافی داخل پلان موجوده و رفع مشکلات عایده پروگرامهای مذکور.

برای رسیدن به مرام اولی ریاست پلان داخل اقدام می باشد تا مواد احصائیوی پلانهای بعدی را طرح و تهیه نماید.

در مورد اجرای وظیفه دومی از بدو تأسیس وزارت پلان تا ایندم با وزارت خانهای مربوطه در تماس بوده و در صورت بروز مشکلات و تطبیق پروژه ها همواره از معاونت و همکاری با مقامات مذکور دریغ نداشته و مساعی لازمه را بعمل آورده است.

ریاست پلان به تهیه راپورها و معلومات زیادی موفق گردیده است و هدفهای عمومی پلان را بصورت مختصر برای همه دوایر طوری ترتیب داده که در آن پروژه ها بصورت صحیح تفریق گردیده اند.

راپور هائیکه بر اجرا آن وزارت و اداره مربوط پلان روشنی می افکند نیز به طریق فوق ترتیب گردیده، محاسباتیکه مصارف حقیقی و تخمینی هر وزارت را حتی التمهید و اساس پروژه نشان میدهد نیز تهیه گردیده است.

ریاست پلان در داخل چوکات عمه می پلان انکشافی و در حدود توان مالی پلان های سالانه را به همکاری نزدیک وزارت مالیه و دایره مربوطه ترتیب و هم متدرجاً به طرح یک سلسله اساسات که تقدم و تاخر پروژه ها نظر به آن صورت بگیرد اقدام نموده است.

برای جمع آوری معلومات مناسب در مورد پروژه های انکشافی جدا ولی ترتیب گردیده است که به یک نگاه از آن میتوان اجراات و مصارفات هر پروژه را بصورت جداگانه بدست آورد.

ریاست پلان با هشت شعبه ذیل امور مربوط بخورد را پیش میبرد.

مدیریت تأمین قوای بشری

» حمل و نقل و مواصلات

» معادن و صنایع

» زراعت و آبیاری

» مالی و بانکداری

مدیریت تجارت

« خدمات اجتماعی و عامه

» انسجام و توحید .

شعبات متذکره بصورت جداگانه موظف به اجرا و جمع آوری معلومات در مورد پروگرامهای انکشافی یک و یا چند دایره دولتی برده و مکلف است از کلیه اقدامات وزارت و یادایره‌ی که به آن مربوط میباشد چه در مورد اجراآت و چه در قسمت مصارف و مشکلات عاید پروژهای مذکور بصورت مشرح و مفصل معلوماتی بدست داشته باشد .

شعبات فوق هر یک بذات خود نقش مهمی در مورد تهیه معلومات مختلف در شقوق انکشافی و غیر انکشافی داشته و هسته‌ی مهم مواد احصائیوی برای طرح پلانهای بعدی میباشد همچنان شعبه‌ی مذکوره تنها داخل اقدامات به همچه امور بروده بلکه عامل مهمی است در رفع موانع ایکه سیر تکافوی پروژه های انکشافی را بطنی میسازد .

برای پیشرفت و ترقی قوای بشری شعبه تأمین قوای بشری یک کمیته عمومی حاوی سه کمیته فرعی را که هر یک آن موظف با اجرای وظایف آنی میباشد تشکیل نموده است .

وظیفه‌ی کمیته اول :

تأمین احتیاجات و کمبودی‌های کارگران و مامور و متخصصین در کایه شقوق مربوط به پلان و غیر پلان ریاست آوردن احصائیه دقیق مجموع مامورین، کارگران، متخصصین و غیره .

وظیفه‌ی کمیته دوم :

رفع قات کارگران - مامورین و متخصصین با وسایل مختلفه تعلیمی - تربیوی و وارد نمودن تعدیلات در پروگرامهای تعلیمی وزارت معارف، تاسیس کورسهای مسلک-کنی و غیره

وظیفه کمیته سوم :

مراقبت از کارگران - مامورین و متخصصین افغانی در شقوق تخصصی آنان تا آنکه از هدر رفتن تجارب و غیره آنها جلوگیری بعمل آورده شود .

ناگفته نماند که هر سه کمیته‌ی مذکور متشکل از نمایندگان باصلاحیت وزارت خانه ها و دوایر دولتی بوده و تحت ریاست معین وزارت پلان در هر هفته در وزارت پلان انعقاد جلسه‌ی نمایند، که از ما حاصل کار این کمیته ها نتایج مفیدی بدست آمده است .

شعبه حمل و نقل و مواصلات تماماً وظائف امور انکشافی مواصلاتی، ومخا براتی، مملکت را - چه از طریق فضا و چه از طریق زمین بدوش داشته و زیاد تر سر و کارش با وزارت فواید عامه و وزارت مخابرات - ریاست هراتی ملکی - و ریاست عمومی ترانسپورت میباشد.

این شعبه همیشه کوشیده و میکوشد تا راپور های اجراآت و مصارف صورت پیشرفتهای پلان انکشافی را طی مدت معینی بر اساس جدا اول مرتبه خود اژد او بر سر مذکور اخذ و - علاوه بر رفع مشکلات و موانع پروژه های اوشان حتی الامکان همکاری و مساعدت کند شعبه معادن و صنایع موظف به جمع آوری معلومات در مورد اجراآت و مصارف پروژه های انکشافی داخل پلان وزارت معادن و صنایع بوده و همواره برای پیشرفت و رفع موانع پروژه های مذکور تسهیلات لازمه را فراهم نموده است.

این شعبه در ساحه انکشاف و تاسیس دستگاه های صنعتی نیز از هیچ گونه همکاری و مساعدت بامؤسسات خصوصی برکنار نبوده و سعی داشته تا زمینه را برای سرمایه گذاری در این قسمت مساعد ساخته و فعالیت های صنعتی را در مملکت انکشاف بخشد.

تا با احداث دستگاه های متعدد صنعتی ما یحتاج بزرگ مملکت از نگاه تأمین انواع منسوجات و سایر اشیای صنعتی که قسمت اعظم واردات مملکت را تشکیل می دهد تکافو گردد. در مورد بکار انداختن و استفاده ی نهائی از منابع معدنی مملکت اقدامات و تماس این شعبه باشعبات طرف معامله پیوسته جاریست.

وظیفه ی مهم شعبه زراعت و آبیاری بصورت عموم مطالعه اوضاع زراعتی و دریافت طرق اساسی - استفاده ی نهائی از منابع آب و پیداوار زراعتی در مملکت می باشد. همین اساس از آغاز باوزارت زراعت - فواید عامه و ریاست انکشاف دهات - همواره در تماس بوده و از همکاری در راه دریافت عواملیکه موجب انکشاف و توسعه ی منابع مذکور میگردد خردداری نموده است.

مشکلات و موانع که در راه پیشرفت پروژه ها بوده بامساعی این شعبه تا حدتوان مرفوع و تسهیلات لازمه جهت سرعت و جریان امور پروژه های مذکور تأمین گردیده است. این شعبه نه تنها با و ایزد ولتی در تماس نبوده بلکه با مؤسساتیکه مساعدت با آنها موجب افزایش و توسعه تولیدات زراعتی میگردد نیز از همکاری دریغ نکرده است.

احصائیه های مهم زراعتی را که در حکم تهداب برای طرح پلان بعدی می باشد به ترتیب خاصی از دوایر دولت بدست آورده است .

تحلیل و تجزیه ی قسمت زراعت و آبیاری پلان پنج ساله یکی از وظائف مهم این شعبه بوده که طی سه سال پلان پیشنهادات متعددی در مورد اصلاح و بهبود موضوع مذکور به مقامات مربوطه تقدیم و در اثر آن پروگرامهای جدید زراعتی و آبیاری را طرح نمود که مورد تطبیق قرار گرفت .

موضوع مهم که طی سه سال پلان بصورت عمومی د و ایر شامل پلان را به مشکل دچار ساخته است عدم دریافت وجه کافی برای پیشبرد پروژه های انکشافی مربوط به پلان شان بوده است در این قسمت نیز شعبه مذکور بصورت همیش در تماس مستقیم با وزارت مالیه بوده و با اثر همکاری وزارت مالیه در مورد تربیه تخصیصه های بیشتر پولی برای اجرا و ا کمال پروژه های انکشافی زراعت و آبیاری خدمت کرده است .

مدیریت مالی و بانکداری که از تاریخ اول عقرب ۱۳۳۷ در وزارت پلان عملاً شروع بکار نموده تا اکنون بامور ذیل پرداخته است :

قسمت مالی پلان پنجساله از طرف این مدیریت تدقیق و مطالعه و تجزیه گردیده و در نتیجه موادی تحت غور و مطالعه قرار گرفت .

الف : اندازه موفقیت وزارت مالیه در تطبیق فینانسمان پلان .

ب . مشکلات وزارت مالیه در تطبیق پلان از نگاه اخذ عواید و مصارف که روی این منظور بوزارت مالیه مراجعه و با در نظر گرفتن مشکلات آن وزارت و همچنین مشکلات مدیریت عواید مستوفیت ولایت کابل طرق بهبود و اصلاح آن پیشنهاد شده است .

در مورد عواید و همچنین مصارف دولت از سال ۱۳۳۴ تا اخیر سال مالی ۱۳۳۸ و مقایسه آن با پلان پنجساله مطالعه شده است .

ج - لست مکمل قروض خارجی و امداد های خارجی را با تکت پولی و غیره شرایط آن از وزارت خانه های مربوطه بدست آورده و در اطراف آن تدقیق و مطالعه نموده است .

د - قانون عواید که جدیداً بشکل کوزا طرف مستر منجرک مشاور وزارت مالیه پیشنهاد شده حسب امریه بناغلی صدر اعظم بمنظور غور و تصحیح به هیئتی که تحت ریاست معین پلان انتخاب گردیده سپرده شده است .

در مورد بانکها پس از مطالعه و تدقیق در اطراف پلان پنجساله و بانکها پیشنهادات ذیل بغرض اصلاح و بهبود در این رشته تقدیم شده است .

الف : فهرست پروژه قانون بانکها در افغانستان بمنظور تشویق صرفه جوئی عواید ملی و از دیاد در تعداد حسابات امانت و دیوها و محاسبه ی حقوق امانت گذاران .

ب : قبل از آنکه قانون بانکها تحریر و بمعرض تطبیق گذاشته شود . بانکها برای تعمیل یک سیاست سالم و بهبود و ارتقای حیات اقتصادی چهارها را باید تعقیب نمایند :

ج : در مورد بانک بین المللی و صندوق و جهی بین المللی پیشنهاد هیئت مدیران اجراییه این موسسات را در جلسه ۱۹۵۷ منعقدہ دهلی جدید در مورد از دیاد سهمیه و از دیاد در سهمیه های کوچک که بعدتر را پرر هیئت مدیران باین مدیریت رسیده بود تحت مطالعه و غور قرار داده و دلائل آنرا که افغانستان باید از دیاد سهمیه هارا قبولدار شود به تفصیل نگاشته است .

د : در مورد سیستم تبادل اسعار در افغانستان با ساس تقاضای رئیس هیئت افغانی در جلسه ی سالانه ی صندوق بین المللی منعقدہ های جدید یک کمیسیون بکابل مواصلت نمود و در مورد اینکه موجودیت نرخهای مختلف به وضع فعلی ممالک چه اثر نگاه صرفه جوئی و سیاست بانکها و سرمایه گذاری و چه اثر نگاه استمرار سرمایه ها، و تشویق صادرات و مانع شدن از واردات که باتولیدات داخلی رقیب اند و مانع شدن از قاچاق و از دیاد عواید دولت مضر میباشد را پورمکمل تحریر نموده اند .

ه : در مورد مسکوکات فلزی افغانستان از نظر ترکیب آن و هم از نگاه امکان ساخته کاری در آن و اینکه واحدهای مانا، روز افغانی بوده مگر یک افغانیگی وجود ندارد و علاو تأقیه ی پرداخت یک دین به پولهای فلزی تا کدام اندازه میباشد بشمیکه در آن صرف پیدا نشود مطالعه نموده و در این مورد بوزارت مالیه نگاشته شده است .

و : در مورد پشتیوانه طلا در افغانستان بانک و فواید اسناد حکومتی که سالانه مفاد از این مدرک بدست می آید مطالعه شده است .

ز : مشکلات خزانه ی دولت در اثر موجودیت چندین صد حساب دولت نزد افغانستان بانک (مشکلات آن در نتیجه توحید بیسک حساب اعتبار از طرف افغانستان بانک به خزانه در مورد صادرات چسک های دولتی ، تهیه منابع به خزانه تا هنگام حصول عواید به

قسمیکه به سیاست دافغانستان بانک صدمه وارد نکند) تحلیل و تجزیه گردد. و ترتیب و امکانات تعمیم آن نگاشته شده است.

شعبه خدمات اجتماعی و فرهنگی رو بهر طرف مطالعه او ضاع اجتماعی و پیشبرد پروژه های انکشافی داخل پلان بوده سعی می نماید تا با تکمیل و اجرای خدمات مذکور موفقیتی درین ساحه نیز نصیب مملکت گردد.

روی این اساس شعبه مذکور با وزارت معارف وزارت صحیه ریاست دهکده و بنار والی ها که از متصدیان بزرگ خدمات اجتماعی بشمار میروند در تماس می باشد و همکاری می نماید.

شعبه تجارت مدیریت عمومی پلان با امور تجارت داخلی و خارجی افغانستان مشغول و برای بررسی و پیشبرد هدفهای پلان در حصه تجارت موظف می باشد با وزارت تجارت، ریاست اطاقهای تجارتی - محاکم تجارتی و کلیه شرکت های بزرگ تجارتی تماس گرفته و را پورا اجراآت شانرا بنرض مقایسه باصل هدفهای عمومی پلان بدست می آورد.

از وظائف دیگر این مدیریت جمع آوری معلومات را جمع به تجارت خارجی (بار تری آزاد) تجارت داخلی - احصائیه نرخ های اموال تجارتی (صادراتی و وارداتی) در داخل و خارج، قرار دادهای بین الامالی در امور تجارت قوانین تجارتی و امور شرکت ها و سرمایه گذاری های خارجی در مملکت می باشد.

انکشاف خدمات توریستی که یکی از مسائل بس مهم و مورد نظر حکومت می باشد مراحل ابتدائی عوایل انکشافی آن تحت مطالعه این شعبه بوده و پیشنهاداتی که توسط کمپنی های خارجی در این مورد بوزارت پلان تقدیم گردیده تحت مطالعه شعبه مذکور بوده و متوقع است تسهیلات لازم را به همکاری دوا بر مربوطه در این مورد تأمین دارد.

اخیراً پروگرامی جهت تدقیق و مطالعهی مرام های موافقه نامه ی عمومی تجارت، و تعرفه ها و تجارت خارجی و داخلی و سایر امور تجاری ترتیب و امید است با مطالعات و تدقیقات خود در این قسمت نتایج مفیدی برای بهبود و اصلاح وضع تجاری مملکت بدست آورد.

شعبه انسجام و توحید این مدیریت موظف است تا کلیه معلومات و مواد احصائیوی را از شعب مذکور بدست آورد و بعد مطالعه و تدقیق آن از نگاه مسایل اقتصادی اجتماعی

و غیره را پورمکملی در مورد نهضت و پیشرفتهای انکشاف اقتصادی مملکت تحریر و به شعبه نشرات مدیریت عمومی احصائیه ارائه دارد .

همچنان این شعبه موظف است تا به حیت یک مرکز معلومات برای پرسش های هرگونه منابع خارجی و داخلی در مورد مسائل مربوط به پلان آماده و مجهز باشد .

وظایف مدیریت عمومی اداری :

مدیریت عمومی اداری با اجرای امور ذیل مکلف است :

ترتیب و اجرای بودجه اداری .

مراقبت و حفظ کلیه اسناد و اوراق حسابی اداره .

مراقبت حفظ اوراق سوانح و سوابق مربوط به مورین و اجیران مستخدمین .

تدارک توزیع و ذخیره های سازمان و اجناس .

تنظیم و مراقبت اسناد کلیه دارائی های اداره .

مراقبت و حفظ اوراقیکه دایره جهت حفظ بمدیریت عمومی اداری سپرده میشود .

مراقبت در انجام خدمات اداری از قبیل اجرائیه ، اوراق ، امربری ترانسپورت و سیستم مخبرات .

مراقبت نظافت عمارت ، دفتر ، شعبات مرکزی سامان و لوازم .

مراقبت انجام خدمات طبع و نشر مورد ضرورت دوایر .

بدست آوردن تخمینات عواید و صرفیات هر روزه اداره در اثنای سال مالی .

غور و تدقیق تخمینات عواید و مصارف پیشنهاد شده ی هر یک از واحدهای اداره .

ترتیب و توضیح تخمینات بودجوی کلیه شعبات اداره و تقدیم آن بمدیریت عمومی بودجه وزارت مالیه .

توضیح و تشریح بودجهی اداره به مدیریت عمومی بودجهی وزارت مالیه تقدیم لوایح و وجبهی مورد ضرورت .

تقسیم تخصیصات منظور شده بین واحدهای اداره .

ترتیب پیشنهادحواله تخصیصات سه ماهه کلیه شعبات مربوط اداره بعد از منظوری بودجه .

مدیریت عمومی احصائیه و تبعات :

مدیریت عمومی احصائیه و وظیفه گردآوری احصائیه و تحلیل اوضاع اقتصادی را در وزارت پلان به عهده دارد .

مدیریت عمومی احصائیه متشکل از شعبات چهارگانه ذیل است :

۱- مدیریت احصائیه :

در قدم اول مدیریت احصائیه با تمام دوائر رسمی و غیر رسمی داخل تماس گردید و معلومات مکمل به تفصیل تشکیلات دوائر احصائیه، تعداد مامورین و انواع فورمهائی که برای بدست آوردن معلومات احصائیه استعمال میگردد جمع آوری نمود چون اکثر از فورمهای احصائیه مورد استعمال مطلب را بدرستی افاده ننموده، همچنین معلومات به آن شکلی که احتیاج وزارت پلان را مرفوع ساخته بتواند اکثر امور مورد نبود پس تصمیم گرفته شد که با همکاری دوائر و موسسات فورمهای جدیدی ترتیب و معلومات توسط دوایر مربوطه جمع گردد.

بصورت اختصار میتوان گفت که وظیفه مدیریت احصائیه گردآوری، ترتیب و توحید، بالاخره تنظیم احصائیه به شکل منظم است.

۲- مدیریت تحلیل و تبعات :

این مدیریت تغییرات را که در وضع اقتصادی و حیات اجتماعی مملکت رخ میدهد و تا جائیکه ارقام احصائیه برای این گونه مطالعات بدست می آید مورد مطالعه قرار داده و نتیجه را بدسترس موسسات ذیصلاحیت میگذارد.

اکثر آپرسشهای موسسات بین المللی، مخصوصاً به سولات ایکافی از همین مدیریت جزاب داده میشود مدیریت تحلیل اقتصادی به کمک و رهنمائی مشاورین خارجی خویش در ترتیب لواحق و هدایت نامه ها و بعضی قوانین با موسسات دولتی همکاری مینماید درین جمله از قانون سرمایه گذاری خارجی که به همکاری وزارت تجارت ترتیب یافته و از قوانین معادن که از طرف وزارت جلیله معادن ترتیب و درین وزارت تحت مطالعه قرار یافته، میتوان تذکر داد.

۳- مدیریت راهها و نشرات :

مدیریت راهها و وظیفه گردآوری راپورهای راهی را که در اطراف اوضاع اقتصادی مالی و اجتماعی کشور توسط منابع داخلی و یا خارجی تهیه شده به عهده دارد.

وظیفه ثانوی این مدیریت است آگهی عمومی از پیشرفت های پلان و -

و پروژه های فعلی و آینده مملکت است این مدیریت وظیفه‌ی نشراتی را با نیت طوری انجام دهد که هم منظور نشراتی حاصل و هم پروگرام‌های منتشره ماهیت تربیوی داشته و مخصوصاً هدفهای پلان را تشریح دهد.

از اقدامات مثبت و عملی این مدیریت همانا نشریه وزارت بزبان انگلیسی و فارسی است.

۴ - مدیریت کتابخانه و مراجعات :

مدیریت کتابخانه به جمع آوری کتب مجلات و نشریاتیکه باموضوعات اقتصادی، مالی و اجتماعی سروکار دارد مبادرت می‌ورزد.

چون مدیریت عمومی احصائیه وزارت پلان تدریجاً وظیفه‌ی احصائیه‌ی مرکزی را متقبل می‌گردد لذا علاوه بر کارهای فوق‌الذکر عملاً وظایف دیگری را نیز اجراء می‌دارد مانند تهیه معلومات برای مؤسسات بین‌المللی از قبیل یونز، ایکا، فی، صندوق وجهی بین‌المللی و یا مؤسسات دیگر علمی و بین‌المللی که مستقیماً با این اداره مراجعه نموده و یا توسط وزارت خا نها طالب معلومات می‌گردند.

خدمات دیگری را که مدیریت عمومی احصائیه اجراء نموده عبارت از تاسیس کورس‌های احصائیه و ترتیبات مقدماتی اشتراک در احصائیه نفوذ وزارت جهان است.

به همین اساس یک کورس احصائیه در وزارت تجارت برای مامورین احصائیه وزارت تجارت، زراعت، مالیه و ریاست عمومی ترانسپورت افتتاح گردید و هم کورس دیگری به همکاری فاکولته‌ی اقتصاد برای مامورین احصائیه وزارت داخله مخا برات، صحیه، شاروالی و ریاست انکشاف دها ت دا اثر شد که دوزنه‌ها را از مشا ورین وزارت پلان برای مدت چهار ماه مبادی احصائیه را در آن تد ریس گردند.

مدیریت عمومی ارتباط :

وزارت پلان که مسئولیت اساسی پیشرفت پلان اقتصادی مملکت را بدوش دارد سعی ورزیده است تا از هر منبع خارجی که ممکن باشد امداد بهتر و بیشتر برای پلانهای انکشافی مملکت حصول نماید. این کوشش و اقدامات بی‌نتیجه نمانده است زیرا قبلاً سازمان ملل متحد و اداره‌ی همکاری بین‌المللی امریکا تنها دو منبعی بود که امداد مینمودند اما امروز با نعتقاد قرار داد های امداد تخنیکي با ممالک دیگر از قبیل جمهوریت فیدرالی آلمان غربی و جمهوریت فرانسه پروژه های مهم ما کمک و همکاری می‌گردد. قرضه‌های

طویل‌المدت بامفاد کم حکومت جمهوری سوسیالیستی اتحاد شوروی به انکشاف اقتصادی مامد بزرگی میا شد. حکومت چکوسلواکیا و پولیند کمک های قابل قدر اقتصادی نموده و مینمایند و موضوع انعقاد امداد تخنیکي حکومت چکوسلواکیا فعلاً تحت غور حکومتین بوده و عنبریب عقد خواهد شد.

همچنین اقدامات حکومت جهت حصول امداد از ایجنسی های دیگر از قبیل سپشل فنډ یونایتد نیشنز و خدمات اداری ملل متحد (Opex) و فنډ قرصه انکشافی امریکا (DIF) و غیره در تعداد این منابع از دیاد قابل و صنفی صورت گرفته است.

اسداد هائیکه از منابع خارجی در سال ۱۳۳۷ صورت گرفته قرار آتی میا شد :

الف - ملل متحد :

امدادیکه در سال ۱۳۳۷ از طرف ملل متحد و ایجنسی های اختصاصی آن بعمل آمده عبارت از مبلغ ۷۰۰۶۰۳ دالر میباشد. منجمله مبلغ ۵۷۴۷۰ دالر آن برای خریداری سامان و متباقی برای استخدام ۷۴ نفر متخصص و یازده نفر متعاین بمصرف رسیده است. از جمله ۷۴ نفر متخصصینکه در تحت پروگرام امداد تخنیکي یو - ان در شقوق مختلفه در ادارات حکومتی مشغول فعالیت بودند ۹ نفر آن از طرف اداره تخنیکي یو - ان یکسفر از جانب اتحادیه بین المللی - مسخا برات - دو نفر از طرف سازمان متروپولیتهای جهان - ۴ نفر از موسسه کار و کارگر ۲۱ نفر از موسسه زراعت و مواد خوراکه جهان - ۸ نفر از سازمان یونسکو ۱۱ نفر از موسسه هوانوردی ملکی و بالاخره ۱۸ نفر آن از موسسه صحنی جهان بوده علاوه تا امداد یونسف در تهیه دی. تی. شیر، صابون ادویه و امثال آن بمصرف رسیده است.

تادیه حق العضویت به موسسات اختصاصی سازمان ملل متحد طبق سال گذشته بعمل آمد. مصارف اداری هیئت امداد تخنیکي ملل متحد که عبارت از مبلغ ۲۵۶۱۷۶۳ - افغانی (۴۴۰۰) دالر - ۱۵۰۰ پوند و ۵۰۰۰ روپیه پاکستانی بود از طرف دولت نیز اجراء شد و همچنین در سال مذکور مبلغ ۳۴۵۶۰۰۰ - افغانی برای مصارف محلی متخصصین پرداخته شده است.

سال ۱۹۵۸ سازمان ملل متحد بمنظور کمک به پروژه های انکشافی ممالک کم انکشاف اساس صندوق مخصوص را بنام سپشل فنډ گذاشت. سرمایه این صندوق را اشتراک ممالک بزرگ جهان بحیث امداد دهنده و ممالک کوچک بحیث امداد گیرنده تشکیل میدهند. افغانستان عضویت آنرا پذیرفته و بحیث گیرنده امداد مبلغ ۶۰۰ هزار دالر را بنام

حق الاشتراك متقبل شد. دو درخ-واست امداد یکسی برای اخذ احصائیة نفوس و زراعت در سال ۱۹۶۰ و دیگری برای سر وی منابج آبی و اراضی از فند مذکور بعمل آمده .
 بهمین طور سال ۱۹۵۸ سازمان ملل متحد سرویس خدمات اداری بین المللی را اوپکس (Opex) تاسیس نمود این سرویس متخصصین را نه بحیث مشا وربلسکه بحیث مامورین اجراییه در شتموق مختلفه ای احصائیة نفوس - زراعت - پلان - مخابرات - معادن و صنائع نموده است. اما طوریکه در بالاتر ذکر یافت سرویس خدمات اداری بین المللی (Opex) جدید التاسیس میباشد و موضوع مسئولیت متخصصین اجراییه طوریکه میبایست واضع نمیشد مثلاً ایشان با وجود داشتن صلاحیت کامل اجرایی مسئولیتی در مقابل حکومت ندارند و قسم مشا و رین از مصروفیت سیاسی برخوردارند و این امر نظر پرنسپ اداره عامه یعنی صلاحیت بی مسئولیت غلط است بناءً افغانستان در خواست کمک از سرویس فوق را مشروط مسئولیت کامل نزد حکومت نموده است.

ب: اداره همکاری بین المللی امریکا :

امداد تخنیکي اداره مذکور در سال ۱۹۵۸ به ۱۸۵۰۰۰۰۰ دالر به تشریح ذیل بالغ میگردد

۲۷۹۰۰۰ دالر برای پروژه زراعت	(۱) مبلغ
۱۹۰۰۰۰ دالر برای پروژه معادن و صنائع	» (۲)
۳۶۱۰۰۰ دالر برای پروژه های مواصلات	» (۳)
۵۰۰۰ دالر برای پروژه حفظ الصحه عامه	» (۴)

وادی هیرمند :

۷۶۰۰۰ دالر برای پروژه عملیات انکشافی

وادی هیرمند :

۱۰۷۵۰۰۰ دالر برای پروژه های معارف

۷۹۰۰۰ دالر برای پروژه اداره عامه

۷۸۵۰۰۰ دالر برای پروژه های متفرقه

امداد از فند مخصوصی اداره همکاری بین المللی امریکا بالغ به ۲۴۱۴۳۰۰۰ دالر میشود داین

مبلغ برای مصرف در پروژه های ذیل تخصیص داده شده است :

(۱) برای پروژه های زراعت مبلغ ۵۰۰۰۰

(۲) » اصلاح سرکها مبلغ ۵۷۵۰۰۰

۱۷۵۰۰۰	»	»	»	برای پروژه ی هوآنوردی ملکی مبلغ
۱۸۹۹۳۰۰۰	»	»	»	ترازیت مبلغ
۱۰۰۰۰۰۰	»	»	»	صحت عامه وادی هیرمند
۱۱۵۰۰۰۰	»	»	»	نقشه برداری فضائی
۱۰۰۰۰۰۰	»	»	»	تکنیکل سپورت
۳۰۰۰۰۰۰	»	»	»	انکشاف منابع هیرمند

وزارت پلان درصدد برآمده است تا مبلغ بیست و پنج میلیون دالر از قرضه انکشافی اضلاع متحده امریکا برای کسه صنعتی قرض بگیرد. فند قرضه انکشافی چندی قبل از طرف حکومت اضلاع متحده امریکا تا سیس شده منظور آن کمک به انکشاف اقتصادی ممالک کوچک بوده و بدون تضمین حکومت بهائت خاص و موسسات انفرادی قرض داده و به پول رایج مملکت قرض گیرنده واپس تا دیه میشود.

برای منظور فوق از بنا غلی بلند پایچی معاون بانک صنعتی ترکیه که دسترس تمام وسایقه خوبی در اخذ قرضه صنعتی از فند مذکور دارد دعوت بعمل آمده تا بکا بل آمده کسه و کریدت های صنعتی در افغانستان را مطالعه نمایند.

بنا غلی موصوف برای سه هفته بکا بل و اردو بطا لغات خویش را تکمیل و راپوری در زمینه تهیه نمود.

جمهوریت فید را لی آلمان غربی :

طبق هوافقه امداد تخنیککی با حکومت جمهوری فید را لی آلمان غربی که بتاریخ ۳۰ جنوری ۱۹۵۸ بعمل آمده بود ایشان در تکامل مکاتب تخنیککی - فیلوشپ ها - سرویس جیالوجی - تا سیس اداره مراقبت اقتصاد دی آب و ورکشاپهای نمونه وی امداد مینمایند این امداد تا حدود چهار میلیون مارک جرمنی میباشد از امداد مذکور تاکنون : دونفر معلم برای مکتب میخانیککی کابل، دونفر معلم برای مکتب صنایع دستی کابل دونفر معلم برای مکتب میخانیککی قندهار، یک نفر متخصص گیاه شناسی برای دبتو سهامی شرکت و یک نفر متخصص برای سورت پخته تحت امداد تخنیککی آلمان مشغول فعالیت میباشد.

همچنین یک هیئت برای تحقیقات جیالوجی و یک هیئت هایدرولوجی با سامان وادوات لازمه با افغانستان آمده و با وزارت معادن و صنایع مصروف فعالیت اند. علاوه تا یکتعداد

سکا لرشپ در آلمان برای متعلمین افغانی داد شده است. بر علاوه مصرف سروی دریای کوچکه را که تقریباً (۱۶۰۰۰۰) دالرشود نیز متعهد شده ولی در قسمت عملی سروی دریای مذکور تا کنون اقدامات بعمل نیا مده. بر علاوه عنقریب یک تعداد متخصصین بحیث مشا ورین اقتصادی بدسترس وزارت پلان گذاشته خواهد شد.

امداد فرانسه :

در سال ۱۹۵۸ قرارداد دی بین حکومت شاهي افغانستان و جمهوریت فرانسه در باره همکاری اقتصادی و تخنیکي بعمل آمده که با سازمان جمهوریت فرانسه متعهد گردیده که با افغانستان امداد تخنیکي نماید.

تا کنون حکومت فرانسه در تحت امداد فرق آما دگی شون را بتویه هشت نفر متخصصین در شقوق ذیل ابراز داشته اند.

(۱) یک نفر سرانجنیر برای وزارت نواند عابده

(۲) چهار نفر متخصص برای امور معادن

(۳) دو نفر متخصص برای زراعت

(۴) یک نفر کمست (جیت مسایل ادویه) برای وزارت صحنیه

همچنین یک هیئت شش نفری فرانسه جهت تحقیقات هوا دراد یواکتیف به افغانستان آمده و با وزارت معادن و صنایع مصروف فعالیت اند.

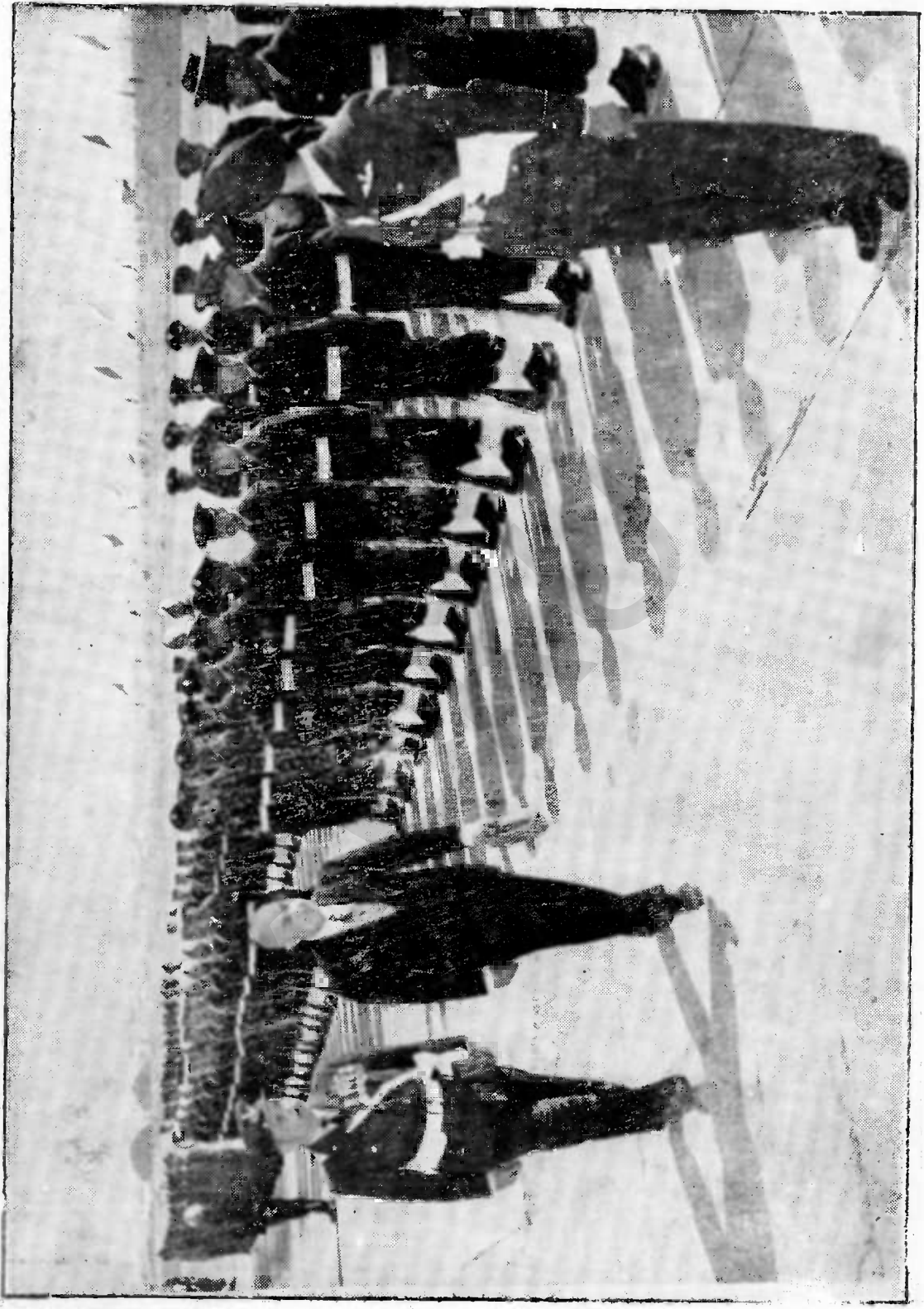
امداد تخنیکي جاپان

امکان عقد قرارداد تخنیکي با حکومت جاپان نیز می رود با وجودیکه هنوز قرارداد تخنیکي با جاپان بعمل نیامده حکومت مذکور حاضر شده است بکنعداد سکا لرشپ ها و متخصصین را در شقوق مختلفه تحت « امداد تخنیکي جاپان به ممالک شرق میانه و شرق نزدیک » بدسترس حکومت شاهي افغانستان بگذارد. دو نفر متخصصین جاپانی یکی برای سروی کد ستر و توپو گرافیک فی منطقه آبیاری بند قرغه و دیگر برای تعیین خط کانال آن از قرغه تا کابل خواسته شده است.

امداد تخنیکي چکوسلواکیا :

قرضه های حکومت مذکور بمسایل اقتصادی افغانستان مفید ثابت گردیده و مذاکره ای امداد تخنیکي آن بین مملکتین جریان داشته و بزودترین فرصت جامه ای عمل خواهد پوشید.

از مناظر سفر شاهعلی صدر اعظم در هند

شاهعلی سردار محمد داود صدراعظم در برابر گارد احترام (میدان هوایی یالم)

میزو این فردای سلامت

دیپوٹمنٹی وزارت

تشکیل:

ع، ج، س، ع، دکتور علی احمد پوپل دکفیل پہ حیث

وزیر:

اداری معین:

پہ ارتبه ع، ص، عبدالاحمد عطای

تدریسی معین:

پہ ارتبه ع، ص، دکتور محمدانس

پہ علمی بو رد کبئی مشاور او غری:

پہ ارتبه ع، ص، دکتور میر نجم الدین انصاری

پہ ارتبه ع، ص، عبدالغفور ربر بنہا

دار التالیف ریاست :-

دریاست کفیل:

ع، ص، سردار حمید اللہ عنایت سراج

دریاست دمعاون کفیل:

بناغلی دکتور علی احمد پوپل

بناغلی محمد یعقوب مفتون

بناغلی دین محمد

دتالیف او ترجمی دمدیریت کفیل:

گل احمد فرید

دکتابخاننی دمدیریت کفیل

محمد اکبر روشن ضمیر

دعر فان دمجلی

دنتفیش ریاست:

ع، ص، بناغلی عزیز محمد

رئیس پہ لمبری رتبه:

بناغلی عبدالاحد دکفیل پہ حیث

معاون

بناغلی محمد اکرم

غری

» غلام محمد

»

» غلام نبی

»

» امیر محمد

»

» قر بانعلی

»

» محمد ابوب

»

بناغلي عزيز الرحمن	غري
ميرومن معصومه عصمتي	»
بناغلي محمد سالم بختيار	»
	د نازوي تدريساتو رياست :
ع، ص، دكتور محمد اكرم د كفييل په حيث	رئيس په لمري رتبه
بناغلي محمد اسمعيل	غري « ۲ »
	ده سلکي تدريساتو رياست :
ع، ص دكتور محمد حيدر د كفييل په حيث	رئيس په لمري رتبه
بناغلي محمد هاشم مجددی د كفييل په حيث	معاون
عبدالمجيد	غري په ۵ رتبه
	دلمرني تدريساتو رياست :
ع، ص، محمد آصف مايل	رئيس په لمري رتبه
بناغلي عبدالغفور احمدي	غري « ۳ »
	د پښتو ټولني رياست :
بناغلي گل پاچا الفت	رئيس په لمري رتبه
عبدالشکور رشاد قندهاري د كفييل په حيث	معاون
عزیز الرحمن سيفی	د تالیف او ترجمی مدیر
عبد الخالق واسعی	دلغاتو د قواعد مدیر
راز محمد وینس د كفييل په حيث	ده حسابی مدیر
	د تاریخ دانجمن رياست :
ع، ص، احمد علی کهزاد	رئيس
بناغلي محمد نبی کهزاد	د افنا نستان د مجلی آمر
غلام سرور همایون د كفييل په حيث	د آریانا د محلی مسئول مدیر
	د آریانا د ایرتہ المعارف رياست :
بناغلي سردار محمد د كفييل په حيث	رئيس

دقلم مخصوص لوی مدیریت:

لوی مدیر
معاون
بناغلی محمد علم دکفیل په حیث
» عبدالله

د مامورینو او معلمینو لوی مدیریت:

لوی مدیر
د مامورینو مدیر
» معلمینو »
بناغلی محمد علم دکفیل په حیث
» عبدالفتاح قاری
» محمد اکبر دکفیل په حیث

د پښتو د تدریس اتو لوی مدیریت:

لوی مدیر
معاون
ع بناغلی عبدالغنی
» محمد سمیع

» محمد اکبر

د زیری دمدیریت کفیل

د خارجی ارتباطو مدیریت:

مدیر
بناغلی توریالی اعتمادی دکفیل په حیث

د اساسی تعلیماتو مدیریت:

مدیر
بناغلی حاجی عبدالواحد منصور دکفیل په حیث

د احصائی مدیر
بناغلی عبدالعلی دکفیل په حیث

د کلوپ مدیر
بناغلی محمد ایوب دکفیل په حیث

د پانپو مدیریت:

مدیر
بناغلی محمد امین

د اجرایی معاون
» عبدالرشید

» د حفظی »
» غلام صدیق

د سپورت لوی مدیریت:

لوی مدیر
» عبدالوحید اعتمادی دکفیل په حیث

د هاکی ښونکی
عزتمند میر ذاکر علی

» د پهلوانی »
» مستر ناگائی

» د سپورت »
» کمپل

- د تعميراتو لوی مدیریت :
 لوی مدیر
 د تعميراتو مهندس
 د موزيم لوی مدیریت :
 لوی مدیر
 د پوهنی دمطبعی لوی مدیریت :
 لوی مدیر
 د صنايعو د تجارتی موسسی ریاست :
 رئیس
 د محاسبی او کنترول مدیر
 د محاسبی او اجرائیی مدیر
 د تجارتی صنايعو د خانگی فنی مدیر
 محاسب معاون
 د پوهنی دوزارت سرطبابت :
 سرطبیب
 د غابو داکتر
 د شنفاخانی داکتران
 د لوازمو لوی مدیریت :
 لوی مدیر
 د جنسی محاسبی مدیر
 د نقدی « «
 د لوازمو د دیوگانی مدیر
 « « معاون
 د پروداو د مدیریت کفیل
 « «
- بناغلی محمد اسحق
 « محمد عارف
 بناغلی دکتور عبدالرحیم ضیائی د کفیل په حیث
 بناغلی گل احمد خیرزاد د کفیل په حیث
 بناغلی عبدالرسول د کفیل په حیث
 « عبداللطیف
 « محمد علی
 « سعدالدین
 « عزیز الله
 بناغلی دکتور محمد عزیز سراج
 « « عبدالله طرزی
 « « میر محمد علی بناغلی دکتور عبدالستار سراج
 او بناغلی دکتور محمد آصف احمدی
 بناغلی عبدالغفور د کفیل په حیث
 « غیاث الدین
 « محمد انور
 « غلام حسین
 « غلام حیدر
 « محمد امان

تدریسات ابتدایی :

در پلان سال سوم معارف انکشاف تعلیمات عمومی و ابتدائی به اساس دو سال اول دو جنبه‌ی عمومی داشته :

اول : تاسیسات جدید :

الف : مکاتب ابتدائی اساسی : مکاتب اساسی دارای شش صنف بوده درین دوره علاوه از خط و سواد و معلومات لازمہ دینی معلومات علمی دیگر از قبیل (ریاضی- جغرافیه تاریخ وطن و معلومات حیاتی) بطلاب این مکاتب داده می شود.

در سال سوم پلان افتتاح بیست و چهار مکتب اساسی تعیین شده بود بیست مکتب از بابت سهمیه‌ی سال سوم و چهار مکتب با اسناد سال دوم پلان که قبل از آغاز سال مالی سهمیه‌ی هر ولایت تعیین و راجع به تاسیس آن هتدایات صادر شده بود، در جریان سال مکاتب به مواضع ذیل افتتاح گردید :

دوره مرکز شهر کابل یک مکتب ابتدایی پسران (جمال مینه)

در ولایت کابل مکتب ابتدایی خوزه

جلریز	»	»	»
لوی کاریز	»	»	قندهار
جتهیل سپین بولدک	»	»	»
کام	»	»	ننگرهار
چیه دره	»	»	»
کامدیش نورستان	»	»	»
اسمار	»	»	»
کچ عزیز خان	»	»	»
جانی خیل	»	»	پکتیا
مخاخی میدان	»	»	»
مشگان پرچمن	»	»	هرات
نسوان غوریان	»	»	»
دیه صوف	»	»	مرارشریف

د ولایت قطغن مکتب ابتدائی نسوان خان آباد و مکتب دشت ارچی

در حکومت اعلیٰ پروان » » اعنابه پنجشیر

» » » » الله سای

» » » » قمیچاق خور بند

» » » » اعلیٰ ذراه قلعه کاه

» » » » اصل چخان سور

» » » » اعلیٰ غزنی یحیی خیل کتواز

» » » » گیلان مقرر

» » » » اعلیٰ گرشک شورکی

» » » » اعلیٰ شبرغان خواجه دوکوه

» اعلیٰ میمنه یک مکتب ابتدائی

د حکومت اعلیٰ بدخشان یک مکتب ابتدائی

د ولایت ننگرهار بنا بر تقاضای مردم از اصل پیش بینی پلان سه مکتب بیشتر تأسیس شده است.

ب : مکاتب دهاتی :

مکاتب دهاتی در حصه هائیکه جمعیت تراکم و تکائف نداشته آبادی ها و دهات متفرق

پاشان افتاده تأسیس می شود .

این نوع مکاتب دارای سه صنف بوده شاگردان آن بعد از ختم دوره سه ساله به صنف

چهارم مکاتب اساسی قبول وعده ای از ایشان در لیلیه ها برای بلند بردن تحصیلات شان شامل

میشوند در سال سوم پلان ۱۷۵ مکتب دهاتی در مناطق ذیل افتتاح گردید .

ولایت کابل ۱۴ مکتب که ۵ مکتب ازین جمله برای دختران باز شده است

» قندهار ۱۳

» هرات ۱۴

» ننگرهار ۱۳

» پکتیا ۱۳

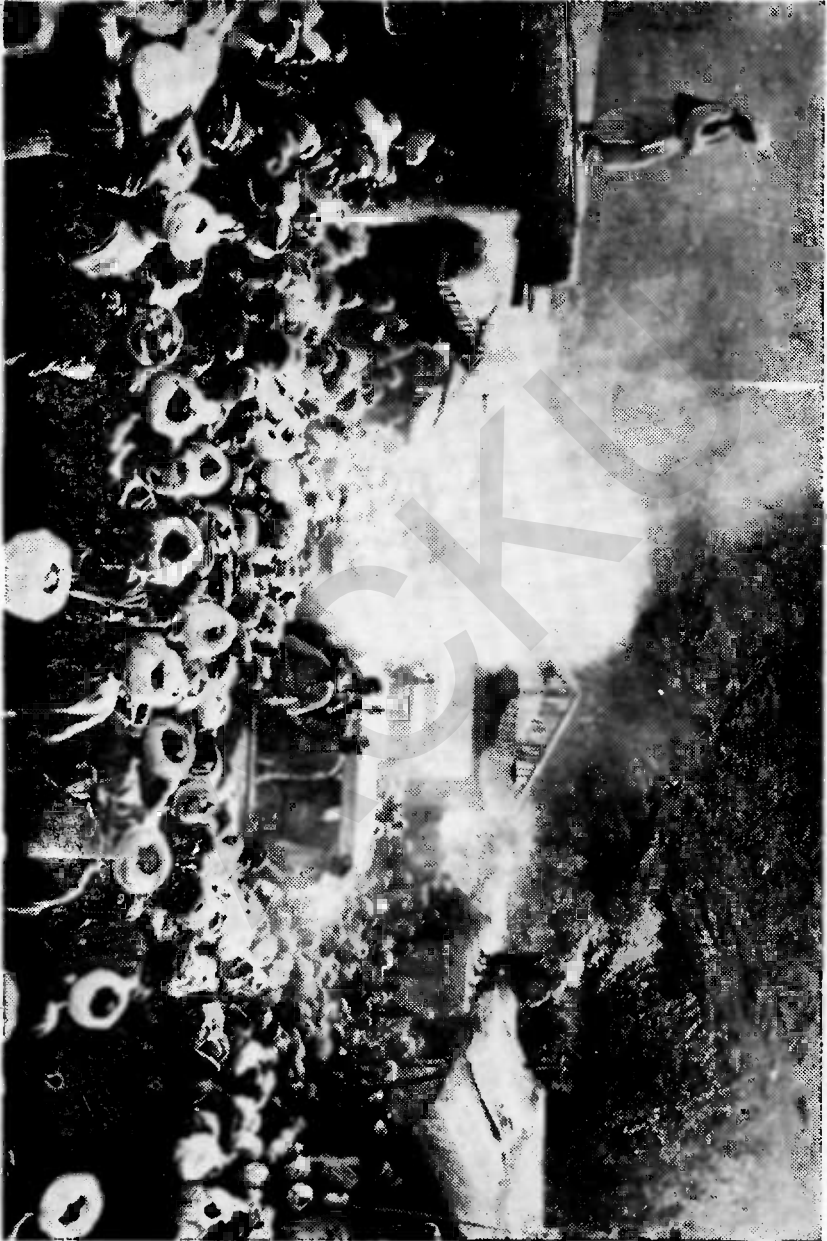
» قطغن ۱۳

» مزار شریف ۱۳

حکومت اعلیٰ پروان ۱۲ که ازین جمله ۹ مکتب دهاتی .

باد شاه معظم ماسلات جامعه آينده را تا بين مي فرمايند

ورود پادشاه محبوب ما در قیص آبادنا احساسات و هیله عادیانی مردم استقبال شد

برای دختران در کوهستان و پنجشیر و دیگر حصه های پروان افتتاح شده است.

حکومت اعلیٰ گرشک	۱۲ مکتب
» » غزنی	» ۱۱
» » فراه	» ۱۱
» » میمنه	» ۱۲
» » شیرغان	» ۱۱
» » بدخشان	» ۱۱

کورسهای اکابر:

برای مجادله بابی سوادى وزارت معارف داخل اقدام است و باز وی کسار شدن پلان پنجساله این فعالیت تحت یک پلان مرتب هر ساله پیش میرود که بابت ترتیب بابی سوادى توسط افتتاح کورسهای کلان سالان نمایش فلمهای تربیتی ذریعہی دستگاه های سیار-نشر عکسها، و نقشه های تبلیغی و نشر مجله بخوان و بدان مجادله می نماید. تعلیماتنامه مجادله بابی سوادى تدوین و بعد از تصویب شورای عالی معارف به ساحه تطبیق گزارده شده است مطابق این تعلیماتنامه برای هر شخص که بیست نفری سواد را بتفاریق یادریک کورس باسزاد بسازد علاوه از تقدیر معنوی مکافات مادی نیز داده میشود.

در سال سوم پلان ۳۰ کورس اکابر افتتاح شده است:

مرکز کابل ۵ کورس.

ولایت کابل و سائر ولایات ۲۲ کورس.

حکومت اعلیٰ بدخشان و شیرغان و میمنه ۳ کورس.

برای یکصد کورسهاییکه از طرف دو اثر و موسسات بازشده کتاب، لوازم تحصیل و علم داده شده است و در دوران سال به تعداد یکصد و بیست هزار نسخه از مجله بخوان و بدان (در ماه ده هزار) را بستان بدسترس استفاده ی کم سوادان گذاشته شده است.

تطبیق حرفه محلی در مکاتب ابتدائی:

برای اینکه جنبه ی حیاتی و عملی پروگرام مکاتب ابتدائی با احتیاج هر محل وفق پیدا کند در یک عده از مکاتب ابتدائی حرفه های محلی بطلب یاد داده میشود و مطابق پلان در هر سال در هر ولایت در دو باب مکتب حرفه محلی در پروگرام درسی روزانه اضافه و تطبیق میگردد.

در مکتبی که حرفه تطبیق میشود یکک آتولیه با سامان همان حرفه منتخبه محل تهیه شده و یک نفر معلم بتدریس شاگردان موظف است طلاب صنوف ۴-۵ و ۶ در ساعات معین به آتولیه آمده و در آموختن یک حرفه عملاً مشغول می شوند و شخصاً کار میکنند.

در سال سوم پلان در ۲۸ مکتب ذیل حرفه محلی تطبیق شده است:

ولایت کابل: مکتب دایزنگی حرفه گایم بافی و مکتب شکر در نهجاری.

« ننگرهار: مکتب رو دات بافت، مکتب شوه تریه گرم پیاه.

« پکتیا در دو مکتب حرفه نجاری.

« مزار شریف و ولایت قطغن بافت و نجاری.

« هرات در دو مکتب تابشیر سازی و بافت.

« قندهار در دو مکتب بافت و حجاری.

حکومت اعلی پروان مکتب ده قاضی چاقو سازی و مکتب بازارک نجاری.

« فراه در دو مکتب بوت دوزی و خیاطی.

« غزنی در دو مکتب پوستین دوزی و نجاری.

« شبرغان در دو مکتب بوت دوزی و نجاری.

« میمنه در دو مکتب بافت و نجاری.

حکومت اعلی بدخشان در دو مکتب بافت و نجاری.

« کونړ در دو مکتب بافت و نجاری.

ترسعه ی تعلیمات سمعی و بصری:

در اصول تدریس جدید استفاده از وسائل سمعی و بصری اهمیت زیادی دارد و در پلان پنجساله ترویج این وسیله مهم تدریسی تحت پروگرام مراحل توسعه و تکامل خود را می بینیم فلجمهای تربیتی نشان داده میشود دو دستگاه سینمای سیار در ولایات و یک دستگاه در مرکز کابل همیشه در گردش است عکسها، چارتها و نقشههای تعلیمی و ترویجی وقتاً فوقتاً نشر و بدسترس استفاده طلاب گذارده می شود.

اقدامات برای اصلاح و بهتر ساختن وضع مکتبات موجوده:

مفکر ره حیاتی ساختن تعلیمات مکتبات با تأسی از اصول جدید تعلیم و تربیت از آغاز پلان پنجساله مراحل اصلاحی را می بینیم یکی از اقدامات موثر در این زمینه شمول زراعت عملی در پروگرام مکتبات است چون پیشه ی بیشتر مردم افغانستان زراعت و مالدار است

باید اولاد مهاجرت به این پیشه آشنا باشند و هر سال در یکجمله مکاتب اطراف پیشه زراعت تطبیق شده و شاگردان مثل سائردروس طریقہ های مفید زراعت را آموخته و در زمین های مر به طه مکتب عملاً به کشت و زراعت می پردازند .

اخیراً یک کتاب رهنمای زراعتی (بنام زراعت عمومی در مکاتب) با همکاری موسسه تعلیم و تربیه تدوین و تالیف شده و بدسترس استفا دی مکاتب گذاشته شده است . *

۲- چون وظیفه معلم امروز به اساس روش های جدید تعلیم و تربیت علاوه از تعلیم و تربیت شاگردان کمک به مردم مخصوصاً به اهالی دهات است به رهنمایی متخصصین یکجمله مکتب را بحیث (مکتب جمعیت) تحت تجربه گرفته ایم که درین نوع مکتب اولیای طلاب تماس بیشتر بمکتب داشته و عمارت مکتب را بحیث یک مرکز اجتماع ده و قریه طرف استفاده قرار میدهند و از طرف معلمین کنفرانسهای به مردم داده میشود

۳- جرگه های ترویجی برای بلند بردن سویهی تعلیمی معاملات صنوف ابتدائی مکاتب نسوان ترتیب شد در ماههای جدی و دلو ۱۳۳۷ با همکاری موسسه تعلیم و تربیه بسک جرگه تربیتی دائر و در آن یکصد نفر معلمی صنوف ابتدائی مکاتب نسوان حصه گرفته اصول تدبیر و روحیات طفل و دیگر مضامین مسلکی را تحصیل نمودند. همچنان تا ماههای ثور و جوزای ۱۳۳۸ این کورس ادامه داشته است .

۴- در حصه تکمیل کمبود کتب و لوازم تحصیل، طبع جدید کتب دوره ابتدائی و رسیدن لوازم تحصیل کافی قابل تقدیر است .

۵- در سال سوم پلان از صنف نهائی دوره ابتدائی یعنی صنوف ششم مکاتب اساسی به تعداد (۵۱۰۰) پسر و (۳۲۰) دختر فارغ التحصیل و به اخذ شهادتنامه ی دوره ابتدائی نائل شده اند تربیه اشخاص فنی :

برای اینکه اهالی دهات از پیشرفت های حیاتی و تکنیکی امر زره بی بهره نمانند ضمن پلان پنج ساله اقصادی مهاجرت ذریعه شورای عالی و کمیسیون انکشاف دهات نیز پلانی در باره انکشاف دهکده ها ترتیب گردید. وزارت معارف تجویز نمود طلاب صنف دوازده دار المعلمین ابتدائی به همکاری دبیریت تعلیمات اساسی ریاست انکشاف دهات بر علاوه تعلیمات مسلکی کورس را بنام منتظمین تعلیمات اساسی در مرکز تربیه دهکده بغرض کسب معامدات در امور انکشاف دهات تحت تربیت متخصصین داخلی و خارجی عملاً و نظراً فرا گیرند .

پروگرام مضامین که در این کورس تدریس شده بقرار آتی است :

انکشاف جمعیت .

صحت و اغذیه .

زراعت عمومی .

- توسعه زراعت .

تعلیمات سمعی و بصری

اصول تدریس عملی و نظری

تعلیمات اساسی

تعلیمات اکابر

آرت و صنایع دستی

کوپر ائیف

مضامین مذکور در مدت چار و نیم ماه در کورس تدریس گردیده و به تعداد چهل نفر در دودو رة سال ۳۷ این کورس را انجام دادند .

کورس های سمعی و بصری برای معلمین مکاتب شهر :

مانند سالهای گذشته یک یک نماینده از جمله ی معلمین مکاتب ابتدائی و ثانوی دو کورس را در

رشته ی تعلیمات سمعی و بصری تحت اداره ی متخصصین داخلی و خارجی ادامه دادند .

پروژه ی جدید نورستان :

اعلی حضرت همایونی در برج حر ت ۳۷ از ولایت ننگرهار دیدن نموده و جهت افتتاح

پروژه نورستان منطقه ی (لندی سین) مربوط حکمرمت کامدیش بدانصوب تشریف فر ما شدند هیئت

کمیسیون انکشاف دهات نیز شرف موكب ذات شاهان را داشتند مدیریت تعلیمات اساسی شصت

قم سامان و لرازم تدریس و تربیوی از قبیل کتب مجلات - لواحق - بوستر ها - چارت ها - رادیو

گراه و فرن سامان سپورت و دیگر وسائل فعالیت های اجتماعی را بقرار امر وزارت معارف تهیه نمود

که در انجام طبق هدایات ذات همایونی معروض استفاده ی مکاتیب و اهالی قرار داده شد. ضمناً

تجاویز لازم جهت انکشاف و توسعه علم و عرفان اخذ گردیده و یک مرکز جمعیت در کامدیش

افتتاح و همچنین مکتب دهاتی آن به مکتب اساسی تبدیل شد و جهت تعمیر جدید مکتب در ریکوت

و پردیش و کامدیش مبلغی تخصصیص دا ده شده است و علاوه تأسیسهای سیار وزارت معارف از طرف

شب در ساحه ی کامو به نمایش فلم های صحی و تربیوی پرداخت .

این بیغله افغان در کپسار پکتیا زندگی میکند

فرا گرفتن علم فرض است

تعلیمات اساسی و انکشاف جمعیت :

انکشاف جمعیت و تعلیمات اساسی جز لاینفک هم دیگر اند که بدون تعلیمات اساسی نمیتوان مفهوم و معنی انکشاف جمعیت را در اذهان توده جاداد. تعلیمات اساسی یا کمک متخصصین یونسکو و دیگر اعضای داخلی یا موسسات ذیل که به کمک ریاست انکشاف دهات و وزارت معارف تاسیس شده است همکاری نموده است.

چار مکتب ابتدائی اثاث، سه مکتب ابتدائی ذکور - نه مکتب دهاتی - چار کورس اکابر - چار مرکز اجتماعی

تهیه لوازم تدریسی و غیره :

مدیریت تعلیمات اساسی که برای هم آهنگ ساختن و پیشرفت امور عرفانی و اجتماعی دهکده کار میکند کتب لوازم تدریس طرف ضرورت تمام موسسات عرفانی دهکده را تهیه و بدسترس ایشان گذاشته است.

موتورهای سینمای سیار شعبه سمعی و بصری مربوط ریاست تدریس ابتدائی که سه ترتیب فلمها و دیگر آن طبق هدایات مقامات مربوط توسط این مدیریت صورت میگیرد به تعداد تقریباً یکصد رول فلمهای عرفانی تربیوی زراعتی - صحتی - صناعتی و غیره را به ولایات مزارشریف - میمنه - شبرغان - پروان - ننگرهار و نواحی کابل و دیگر ولایات جهت استفاده طلاب مکاتب و اهالی نمایش داده است.

ششم کورس سمعی و بصری سال ۳۸ که در آن یک یک نفر نماینده از معامین مکاتب شهر - همه گرفته اشد در روزک شاپ تخنیک عالی بتاریخ نزده ثور دوباره آغاز گردید .
پس - وگرا م آینده ی آن :

مدیریت تعلیمات اساسی طبق سابق بر علاوه ساحه ی موجوده دهکده ها به دوپسر و ژوهی جسد یسد نورستان و پروان اشخاص فنی و غیره لوازم را تهیه و از امور عرفانی و ارسنی خواهد نمود .

بسیار ریاست شاروالی در باره توسعه کورس های اکابر مفا همه بعمل آمده و عنقریب این موضوع روی دست گرفته خواهد شد تا به همکاری مامورین ناحیه ، اما مان مساجد و مسوسفیدان قوم و دیگر اشخاص در بوطه در تمداد و مراکز کورس های اکابر تزیید بعمل آمده و یک جنبش در این راه پیدا شود .

کمیته صحتی از مکاتب دیدن خواهد نمود تا نتایج و نظریات کنفرانس متذکره را عملاً تطبیق دارد.

یکت مرکز توزیع فیلم و دیگر لوازم تدریس در تعلیمات اساسی دائر میگردد. ریاست تدریسات ثانوی:

افغانستان که تقریباً نیم قرن قبل نخستین صنف دوره تعلیمات متوسطه را در لیسه حبیبیه تشکیل نمود. تعداد مشمولین آن در آن وقت (۱۰) نفر متعلم بود.

ولی امروز تعداد متعلمان لیسه حبیبیه (۲۶۰۰) نفر و صنف هفتم آن که نخستین صنف متوسطه است (۱۳) شعبه دارد و (۵۷۰) نفر متعلم در آن شامل می باشد.

تعداد مریساتیکه سلسله ی تعلیمات اکادمیک را تعمیم و توسط ریاست تدریسات ثانوی اداره میگردد در سال سیم پلان انکشافی مملکت (۳۲) مرسته است (مکاتب صنفی ۱۲ صنفی مسالکی درین تعداد شامل نمی باشد). که تعداد متعلمین در سه دوره ابتدائیه متوسطه و ثانوی آنها به (۲۷۲۰۰) نفر دختر و پسر میرسد.

و هرگاه محدودیت ها ئی از نظر قلت معلم - عدم وسایل کافی و لوازم نباشد تعداد این نوع مکاتب ممکن است بوقت بسیار کم دوچند و بیشتر گردد. در سال تعلیمی ۱۳۳۷ از جمله ی ۲۲ مکاتب ابتدائی و متوسطه که در خور است ارتقا ی خود را از ابتدائی به متوسطه و یا از متوسطه به ثانوی نموده بود ریاست تدریسات ثانوی ترانس طبق پلان انکشافی معارف تنها سه ابتدائیه ی آنرا به متوسطه و یک متوسطه ی آنرا به لیسه مبدل گرداند (اشترگرام - برکنی برک - تالان و متوسطه ی رحمان با کوه درپا نزده حوت ۱۳۳۷ تشکیل صنف دهم را نموده است).

اسماء ٲه مكاتب متعلمين و معلمين مربوطه تدريسات ثانوي

تعداد معالمن دائمي	تعداد طلاب	اسم مكاتب
٨٠٢	٢٢٦٩	ليسه حبيبيه
٧٢	١٨٥٥	» استقلال
٥٩	١٢٢٩	» نجات
٤٨	١٤٣٤	» غازي
٢٧	٦٠٥	» خوشحال خان
٢٠	٥٣٧	» رحمن بابا
٢٣	٧٢١	» نويكابل
٢١	٨٤٨	» نعمان چاريكار
٢٠	١٥٤	» تيگري لغمان
٢٢	٧٠٧	» سلطان غياث الدين هرات
١٠	٣٤٣	» احمد شاه بابا قندهار
٢٣	١١٥٠	» باختر مزارشريف
٢٢	٨٤٣	» خان آباد قطن
١٣	٦٢١	متوسطه بغلان
١٥	٧٧٩	» قندوز
١٥	٧٢٦	» عبدالحي گردزي
١٦	٤٤٥	» ابو نصر فراه
١٥	٢٩٧	» ابو الفتح بستي گرشك
١٦	٨٧٨	متوسطه ابو عبيد جوزجاني ميهنه
٣	٤٩	» شاه محدود غازي فيض آباد
٢٣	٨٠٢	» سناني غزني
١٧	٦٠١	» اشتر گرام چهاريكار
٩	٣٧٨	» سلطان پور سناني ننگرهار
١٢	٤٧٦	» تركي برك ولايت كابل
٦٠	١٧٧٧	ليسه ملالي كابل
٨٠	٢١٧٦	» زرغونه كابل

۴۳	۱۴۶۹	رابعه بلخی کابل
۱۲	۱۸۸	متوسطه بلقیس کابل
۳۷	۱۰۶۶	« مهري هرات
۱۴	۶۰۹	« سلطانز رضیه مزار شریف
۱۴	۴۸۹	زرغونه انا قندهار
۷	۳۶۹	« نسوان میمنه

پروگرامها :

ریاست تدریسات ثانوی بکمک و معاونت معامین - نویسندگان و اعضایی پښتو ټولنه و همکاری ریاست دارالتالیف که تدوین - تالیف و نشرکتب مورد ضرورت را بعهده دارد در باره مفردات پروگرام هر دولسان ملی پښتو و فارسی - تثبیت دوره های مختلف تاریخ ادبیات را که باید در صنوف اعدا دی تد ریس و کتب آن تد وین گرد دد مجالس متعدد دی را دا یر و درزمینه غورو تجدید نظر لازم بعمل آورده شد.

و هکذا غورو مذا کرات بامعلمین دینیات شریف دربار کتب دوره متوسطه و اعدادی ادامه دارد .

قبلترین مفردات پروگرام مضامین ریاضیات و سیانس مکاتب نسوان و ذکور یکسان بوده ولی نظر بتعداد کمتر ساعات درسی مضامین فوق در مکاتب نسوان بمعاملات مکاتب از نظر انتخاب موضوعات و تطبیق آن دست آزا د تری داده شده بود. پس برای آنکه از یکطرف تسلسلی که بین ریاضیات صنوف متوسطه و عالی در نظر است مستحکم باشد از جانب دیگر توحیدی در تطبیق مفردات پروگرام در همه لیسه های نسوان مملکت بر جود بیاید بکمک متخصصین و معامین تشخیص و تجدید نظری در مفردات مکاتب ذکور بعمل آورده شد. مفردات جدید به لیسه های نسوان ارسال و تطبیق آن در سال جاری طور تجر بوی عملی گردیده است .

امتحانات :

ریاست تدریسات ثانوی طبق معمول همه ساله در کنترول امتحانات مکاتب مربوطه در مرکز و ولایات توسط اراکین وزارت معارف - اعضای تدریسات و تنیش - متخصصین و اشخاص ذیصلاحیت دیگر اقدام ورزید چون طبق تعایمانامه معارف در امتحان ختم دوره ها توجه بیشتر لازمی است ریاست تدریسات ثانوی بکمک و همکاری هیئت انتخاب سولات

میزبها در مؤسسات نسوان درامور مربوط بخود فعالیت میکنند

میرمن‌های نیرومند افغان بالین و سطح فرسخها راه را میان سنگلاخه و دره‌ها می‌پیمایند

در حدود (۲۰۰۰) سوال برای صنوف نهم که ختم دوره اول ثانوی و متوسطه است و (۱۴۰۰) سوال مضامین مختلف را برای متعلمین صنوف دوازده چانس اول و چانس دوم (بکالوریا) لیسه های مرکز و لیسه سلطان هرات و لیسه نعمان پروان انتخاب نمود و هکذا در حدود (۲۰۰) نفر متخصصین و معلمین خارج لیسه ها بدعوت ریاست تدریسات ثانوی در امتحانات چانس اول و چانس دوم بکالوریا لیسه های مرکز بحیث ممیز و ممتحن شرکت ورزیده و از جریان امتحانات باز دید بعمل آوردند. در نتیجه از جمله مشمولین امتحانات بکالوریا (هشتاد و هشت فیصد) در لیسه های ذکور و (نود فیصد) در لیسه های نسوان موفقیت حاصل نموده و بر ریاست پوهنتون - حر بی پوهنخی و مکتب عالی پولیس و ژاندارم معرفی گردیده اند.

علاوه بر امر و رفوق ریاست تدریسات ثانوی همکاریهای دائمی خود در ابا سایر شعبات وزارت معارف نیز ادامه داد

شورای عالی معارف:

شورای عالی معارف طبق مادهی سیزدهم اساسنامهی آن برای غور و خوض در بارهی تمام مسایل مهمهی معارف دائر میگردد. نظر بدعوت مقام وزارت بتاریخ ۲۰/۷/۳۷ شورای عالی معارف دائر و در بارهی دو ادائیگی مطالعه تدقیق و فیصله بعمل آورد.

در مادهی پنجم وظایف شورای عالی که در بارهی استناد ام معلمین بخارجی تعدیسی بعمل آورده و صلاحیت بیشتری را به مقام وزارت معارف و کول و در اطراف موضوعات ذیل مطالعه نمودند.

لایحهی مجادله بایسواد که از طرف ریاست تدریسات ابتدائی تریب و تدوین گردیده بود.

تعدیل یا تیکه از طرف ریاست تدریسات ابتدائی در مکلفیت سر معلمین مکاتب ابتدائی

تعمیر اعطای نشان معارف برای ۲۲ نفر مامورین و مجادین وزارت معارف و نویسندگان ریاست مستقل مطبوعات.

تعدیل در لایحهی اخیر اج نسبت به متعلمین صنوف ابتدائی که بنا بر بیکسی و بیجا ایدادی مجبور آ

مکتب ر اتر ک میدار ندو تجویز تسهیلات بیشتر در اخر اچ چنین متعلمین که پیشنهاد آن از طرف ریاست تفتیش بانجمن تقدیم گر دیده بود.

شورای عالی معارف (۲۰۷) ماده تعلیمات نامه ی مکاتب ثانوی و مسلکی را با تحد تصویب نمود.

امور متفرقه :

سالون خزان : وزارت معارف برای تشویق بیشتر متعلمین و متعلمات به تهیه ی کارهای دستی، ترغیب آنها به صنایع مستظرفه و احیای بیشتر ذوق بدیع شاگردان معارف همه ساله نمایش آثار متعلمین و متعلمات را ترتیب و تهیه میدارد.

سال گذشته بیشتر از ۳۰۰۰ اثر معلم و متعلمه ی مکاتب ابتدائی مسلکی و ثانوی در عمارت لیسه ای نجات بمعرض نمایش گذاشته شد.

از جمله در حدرد (۷۰) اثر رسامی و خیاطی، بافت و کارهای دستی دیگر حایز جایزه گردید.

ریاست تدریسات مسلکی :

در طی سال گذشته تعلیمات مسلکی تحولاتی را پیموده که مبنی بر تکامل تدریجی پروگرامها - توسعه ی شعبات - افزایش معلمین و شاگردان - بهبودی کارگزارها و تاندازه ی اصلاح تعمیرات میباشد :

تحول در پروگرامها :

در پروگرام دارالعلومها، دارالمعلمین کابل و شعبه ی مالی مکتب تجارت اصلاحاتی وارد گردید که در هر یک از متوذهای جدید تعلیمی استفاذه بعمل آمد.

پروگرام دارالعلومها در طی سالهای اخیر متدرجاً مورد تجدید قرار گرفته و به مشوره ی علمای مملکت در پهلو ی علوم دینی علوم عصری و به پیشرفت است در سال گذشته مضامین سیانس عمومی فزیک و کیمیا جزء پروگرام گردید و با مضامین ریاضی، تاریخ و جغرافیه که در سالهای قبل وارد گردیده بود علوم عصری را اتویه بخشید. همچنین لسان عربی باصول جدید و با معلمین و رزیده در محل تدریس گذاشته شد.

در زمستان سال گذشته پروگرامهای دارالمعلمین از طرف متخصصین داخلی و خارجی مورد غور قرار گرفته و به نکات ذیل توجه گردید :

معلم آینه لازم است از روز اول به مسلک خود علاقه پیدا کرده تردد در ذهن او پیدا نشود.

معلومات او در سیانس بیشتر جنبه عملی و تطبیق داشته باشد و وی این مفکوره پر و گرام های فزیک و کیمیا شکل حیاتی را بخود گرفته و اصلاح لابراتوارها اصل مهم این پروگرام قرار گرفت.

معلومات اجتماعی نیز تحول جدیدی گرفته پروگرام تاریخ و جغرافیه افغانستان هویت پذیرفت.

مضامین آرت و زراعت شکل اساسی تری را گرفته در تمام صنوف داخل گردید.

یکت فارم کوچک برای فعالیت های زراعتی و همچنین یک لابراتوار زراعتی تشکیل گردید.

معلومات مسلکی در سه مضمون اساسی و حیات - اجتماعات و اصول تدریس تمرکز یافت.

توسعه شعبات:

دارالمعلمین های ولایات بسال های دوم و سوم خود پا گذاشته و لویه های آنها شکل منظم تری بخود گرفت.

مکاتب میخانیک خوست و دههار در ظرف دو سال پیشرفت قابل دقت نموده و در تابستان همین سال صنوف سوم آنها تشکیل میگردد.

که ر سهای معماری و نجاری فراهم نظر به پیشرفت های خوبی که در سالهای گذشته نموده است بشکل یک مکتب متوسط آمده و بنام مکتب صنایع شناخته شد. پروگرامهای آن مانند مکتب صنایع کابل منظم گردید.

در مکتب صنایع کابل شعبه جدیدی برای بافت دایر گردید. تعلیمات مکتب صنایع تا ایندم شکل حرفوی را داشت. در شروع سال تعلیمی جدید قسمت دوم آن که جنبه هنری یا صنایع نفیسه را دارد بود جو آمده. یک شعبه ای را می بسوی بلندی تری دایر گردید که در آن فارغ التحصیلان صنوف نهم مکاتب که در آرت استعداد مناسبی دارند شامل گردیدند.

مکتب اصول تجزیه که چند سال قبل لږو گر دیده بود مجدد آبنام دلیک او شمیر بنونځی تا سیس گر دید .
انکشاف کا رگناه ها :

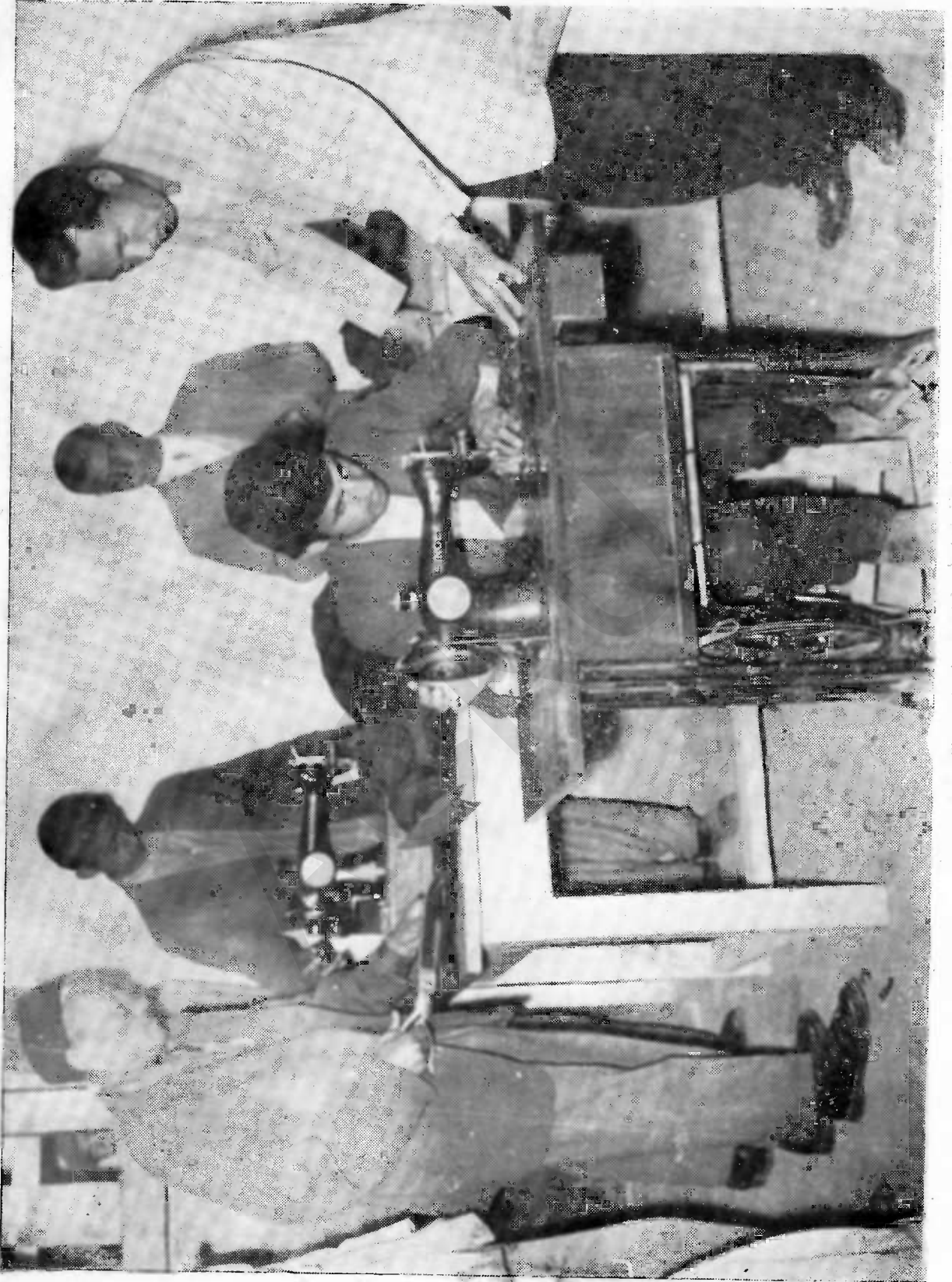
در مکتب میخانیکي کابل کار های عملی انکشاف پذیرفته ، ماشین ها و آلات جدید برای تعایمات عملی از آلمان وارد و نصب گردید ، در مکتب میخانیکي خوست ماشین جدید دیزل نصب و ماشین های خردادی - برمه کاری - آهنگری را برای آموزش طلاب بکار انداخت .

کارگاه های مکتب میخانیکي قندهار تماماً با ماشین ها و آلات جدید و جیزوشیبه کارگاه های مکاتب تکنیکی ممالک مترقی است . سامان این کارگاه از طرف یونسکو داده شده و هم معلمین خارجی آن بمصرف یونسکو می باشند .

در مکتب ثانوی تخنیک یک قسمت سامان برای ترمیم موتور - حلبی سازی و ولدنگ کاری و سامان ولو از دفتر برای اداره از طرف آی، سی، ئی باین مکتب داده شد . و هم یک مقدار سامان تعلیمی که به پول دولت به امریکا فرمایش داده شده بود در سال گذشته واصل و در معرض استفاده به شعبات مختلفه مکتب گذاشته شد :
تربیه معلم :

تربیه معلم برای مکاتب مساکی جنبه های بسیار اختصاصی را ایجاب مینماید . در قسمت های عمومی و اقتصادی فاکولته های سیانس - ادبیات - حقوق - و اقتصاد مساعدت نموده و درین سال توانستیم یکی تعداد کمبود های خرد را تکمیل نماییم ، در قسمت فنی و تخنیکي هنوز مجبوریم یک تعداد از معلمین خرد را بخارج اعزام نماییم .
احصائیه ذیل تفریاتی را که در سال گذشته در چوکات معلمین مکاتب مسلکی رخ داده نشان میدهد :

مکتب	بخارج اعزام گردید	بوطن عودت نمود	معلمینیکه جدیداً مقرر شده اند
میخانیکي کابل	۲ نفر	۰	دیدیوم بکلوریا ۱ نفر
دارالمعلمین	۱ »	۰	ایسانس ۵ نفر بلسکوریان ۹ نفر بکلوریا ۳ »
زراعت	۲ نفر	۳ نفر	ایسانسه
تخنیک ثانوی	۱ »	۶ »	بکلوریا
متوسط ابن سینا	۲ »	۰	»

قسمتی از شعبه خیاطی مکتب صنایع معارف

پاک و منظره از جنبه مجسمه سازی مکتب صنایع معارف

تادر قسمت های اختصاصی به تکامل معلومات خود بپردازند .
تعداد متعلم :

تعداد متعلم بالاخص در مکاتب تخنیکي روبه افزايش است در ذيل احصائيه عمومي
طلاب مکاتب با تعداد جديد الشمول و فارغ التحصيل تقديم مي شود :

مکتب	تعداد داخه	جديد الشمول	تعداد فارغ التحصيل
دار المعامین	۲۵۴ نفر	۸۷ نفر	۹۶ نفر
زراعت	» ۱۸۶	» ۴۵	» ۴۰
تخنیک ثانوی	» ۲۳۹	» ۹۸	» ۳۵
میخانیکي کابل	» ۴۲۵	» ۱۱۶	» ۱۰۹
صنائع کابل	» ۱۸۰	» ۷۴	» ۱۳
تجارت	» ۴۰۴	» ۸۲	» ۳۷
ابن سینا	» ۱۰۶۰	» ۳۷۰	» ۲۲۱
میخانیکي خوست	» ۱۱۰	» ۵۰	×
قند هار	» ۱۱۰	» ۵۰	×

امداد تخنیکي آلمان :

در سال گذشته قر ارداد امداد تخنیکي بين افغانستان و جمهوريت اتحاديه آلمان به امضاء
رسید . بموجب این قرارداد در ضمن سائر مساعدت ها حکومت اتحاديه آلمان توجه بیشتری
به انکشاف مکاتب تخنیکي ما مبذول داشت . در اوائل حمل همین سال (۷) نفر متخصص
برای مکاتب فنی افغانستان به تفصیل ذیل بمصرف حکومت آلمان اعزام نمود :

برای مکتب میخانیکي کابل	۴ نفر
برای مکتب صنائع کابل	» ۲
برای مکتب قند هار	» ۱

علاوه از متخصصین ، حکومت آلمان قبول نموده يك مقدار زياد ماشين ها و سامان تخنیکي
برای این مکاتب امداد نماید .

ریاست دارالتالیف

مهمترین وظیفه‌ی این ریاست تالیف - ترجمه - تدوین و تصحیح کتب درسی بزبانهای پشتو و فارسی جهت تعلیم و تدریس معامین و معلمات - متعالمین و متعامات ذکور و اناث مملکت است.

- تالیف کتب درسی :- طوریکه سال گذشته ضمن اجراءات این مدیریت متذکر شده بودیم تالیف کتب پشتو برای مناطق فارسی زبان و نوشتن کتب فارسی برای مناطق پشتوزبان خاصاً کتب دوره‌ی ابتدائی این مکاتب مقتضی رویکار آوردن سبک و روش جدیدی میباشد. ریاست دارالتالیف به کمک همکاران داخل وزارت و معاونین مجرب و آزموده‌ی خود در خارج وزارت معارف توفیق یافت تالیف کتب قرائت پشتو و فارسی دوره‌های ابتدائی این مناطق را با اسلوب و روش جدیدی (میکلاوست) تکمیل و طبع کند.

همچنین کتب جدید فارسی و پشتو را برای تنویر و بلند بردن سوبه‌ی عموم برای کورسهای اکابر تالیف و در معرض استفاده‌ی مردم قرار داد.

نظر به پیشرفتهای علمی جدید پروگرامهای بعضی مضامین قابل تغییر دیده میشد بعد از تعدیل پروگرامهای مذکور دارالتالیف طبق طرح جدید پروگرام هابرخنی کتب درسی صنوف متوسط و ثانوی مکاتب به تالیف مجدد کتب مورد بحث دست زد که در آن جمله تاریخ صنف هشتم - صنف دوازدهم صنف یازدهم - کیمیای صنف یازدهم و عقائد صنف دوازدهم را میتوان ذکر کرد چنانچه تالیف بعضی از آنها تکمیل و فعلاً در مرحله طبع میباشد و برخی تحت تالیف است.

همچنین کتبیکه تا سال گذشته تالیف نشده بود طبق مفردات پروگرامهای جدید به مولفین تنویض گردید که بعضی تالیف شده در مرحله طبع است و برخی دیگر عنقریب تالیف می‌شود از جمله این کتب میتوان بیالوژی صنف هشت قرائت فارسی صنف ۷، الجبر صنف نه - جغرافیه صنف نه جغرافیه صنف ده - فزیولوژی صنف یازدهم - جغرافیا صنف یازدهم قرائت فارسی صنف یازدهم و مثلثات صنف دوازدهم را اسم برد. که بعد از اكمال تالیف و طبع این کتب سلسله کتب درسی مادر مکاتب فارسی زبان تکمیل میشود.

همچنین پس از تکمیل تالیف کتب قرائت پشتوی صنف دهم و یازدهم مناطق پشتوزبان درین سال به تالیف کتب قرائت پشتو برای صنوف ده یازدهم و دوازدهم مکاتب فارسی زبان قواعد ادبی مشتمل بر بیان و بدیع پشتو - تدوین و تلخیص تاریخ ادب پشتو برای صنوف دوازدهم مناطق فارسی زبان و پشتوزبان و ترجمه کتب فزیک صنف هفتم و هشتم - تاریخ صنف یازدهم

اخلاق صنف هفتم معلومات اقتصادیه صنف نهم و جغرافیای اقتصادی صنف دوازدهم موفق شده بعضی از این کتب در مرحله تبیض و برخی زیر طبع بوده عنقریب به شاگردان میرسد.

تصحیح :-

ریاست دارالتالیف در جریان سال ۳۷-۳۸ تقریباً در حدود بیست نوع کتب درسی مکاتب را که بطبع دوم ارسال میشد تصحیح و تجدید نظر کرد، که از آنجا ماه هند سه صنف دوازدهم الجبر صنف ده - هندسه صنف نه - تاریخ صنف ده - جغرافیای صنف ۴-۵ و ۱۲ را میتوان ارائه کرد. طبع و نشر کتب :- وزارت معارف نظر به تراکم کار در مطابع داخلی لازم دید یکصد و بیست و پنج نوع کتب درسی مورد ضرورت مکاتب را در یکی از مطابع خارجی بطبع برساند با اساس قرار داد منعقد شده بین وزارت معارف و موسسه نشراتی فرانکلین تهران از جمله یکصد و بیست و پنج نوع کتب درسی بیست و پنج نوع آنرا در نوبت اول در سال ۱۳۳۶ بان مطبعه ارسال نمود تا اخیر سال ۱۳۳۷ کتب مذکور را که بالغ به یک میلیون جلد میشد از تهران بکابل نقل داده بمکاتب توزیع کرد و به تعقیب آن چهل نوع کتب درسی دیگر را بتاریخ ۲۷ میزبان ۱۳۳۶ با اساس همان قرار داد بموسسه مذکور ارسال کرد که اکنون کار طبع این کتب در حدود یک میلیون جلد بپایان رسیده و آماده حمل بکابل میباشد. از جمله شصت جلد کتب باقیمانده این قرار داد به تعداد چهل نوع کتب دیگر بتاریخ ۳/۱۲/۳۷ بقرض طبع بان موسسه ارسال شد که عنقریب در مطبعه مذکور تحت طبع گرفته خواهد شد و به تعقیب آن بیست نوع کتب دیگر در همین نزدیکی ها ارسال میشود که با ختم ادور طباعتی این کتب احتیاج سه ساله مکاتب ذکور و اناث افغانستان از صنف اول الی دوازدهم تا حد زیادی رفع خواهد شد.

ریاست دارالتالیف در طبع بعض کتب درسی دیگر که تعداد طبع آنها نسبتاً کمتر بود، و مطابع داخلی میتوانستند بزودی ممکنه آنها را بطبع رسانند توسط مطبعه عمومی - مطبعه دفاع ملی و مطبعه معارف اقدام نمود در جمله این کتب کتابهای انگلیسی صنف هفتم و هشتم - حساب صنف اول - دوم - سوم - معلومات اقتصادی صنف نهم - پشتو - عقائد صنف دوازدهم بزبان پشتو - بیالوژی صنف نهم بزبان پشتو شامل است. چنانچه بعضی از این کتب از طبع فارغ و بمکاتب توزیع شده و برخی هم عنقریب از طبع میرایند.

دوم کتب معاون درس :-

ریاست دار التالیف در جریان سال ۳۷ و ۳۸ در جمله این نوع کتب به تالیف - تدوین - ترجمه تلخیص - طبع و نشر کتب و رسایل آتی توفیق یافت :

تاریخ معارف افغانستان - تجارب سائنس برای همه پیا مغلت موزیم - تنقید شعر العجم - کتاب سید جمال الدین افغانی - ریاضیات معاون دروس ابتدائی - منطق - ادب الاسلام - پته خزان که برخی در مرحله تبعیض یا طبع بوده و بعضی از طبع بر آمده و توزیع شده .

ناگفته نماند که دار التالیف یک تعداد کتب و رسایل دیگر پرا که معلومات آفاقی اجتماعی و تربیوی مفید را بعموم خوانندگان محترم تقدیم میکند در جمله تالیف و ترجمه طبع و نشر کتب درسی و معاون درس تالیف - ترجمه - طبع و نشر کرده است که کتب آتی از ان جمله میباشد :

کتاب رهنمائی اداری خاوندوی - دیوان مرحوم مستغنی - رهنمای در یوری رساله های تربیه بدنی برای مکاتب متوسطه - قوانین هند بال در چمن و اتاق - مجلات زراعتی و امثال آن .
ماموریت نشرات :

خلص را پورا جرات شعبه نشرات .

شعبه نشرات ریاست دار التالیف وزارت معارف نیز بنوبه خود در راه نشر و بسط معارف و فرهنگ کشور و تنویر افکار افراد و وطن مجاهدت مینماید تا در این راه مصلحت خدمت بیشتر بتواند شد . تمام مسایل نشر و مراقبت طبع کتب تد رسی مطابق احتیاجات سال تعلیمی برای صنوف د و ازده گانه و غیره امور طباعتی متعلق بشعبه نشرات میباشد . کتبیکه از مد یریت تالیف و ترجمه و یا شعبات مختلفه ی تدریسات ثانوی - ابتدائی - مسله کی طبع و بشعبه نشرات میرسد این شعبه کتب مذکور را بعد از تجدید نظر مطابق هدف و مرام مطابع رسم و تصاویر متعلقه ی کتاب ها را بجاهای معینه آن نصب نموده بعداً بیکدی از مطابع بیکه لازم دانند ارسال مینماید .

اینک و ظایف شعبه ی نشرات را در مطابع ذیلاً آموختن بطور مختصر تشریح کرد :

- ۱- مراقبت و واریسی از کتب مربوطه در مطبعه ، دیدن پر وف ها بالای ماشین .
- ۲- ملاحظه کتب درسی از روی قطع - پر وف - پنت حروف - ترسیم اشکال و رسم های مربوطه کتاب .

۳- مراقبت امور طبع و واریسی از شعبه ی زنگوگرافی و دیدن کلیشه ها :

- ۴- ترتیب کایشه‌ها و تثبیت آن در جاهای تعیینه کتب .
- ۵- مراقبت از شعبه‌ی صحافت مطبعه .
- کتبی را که شعبه‌نشر در مطابع مرکز مراقبت نموده و از طبع فارغ شده قرار ذیل است :
- در مطبعه‌ی معارف :
- کتاب تجارب سیانس ، کتاب انگلیسی صنف (۸) ، عقاید صنف ۱۲- اقتصاد صنف نهم .
- بیالوژی صنف نهم- کتاب حساب صنف دوم کتاب قرائت پښتو صنف سوم- فزیک صنف دهم- دیوان مستغنی .
- پاره‌های اول و دوم قرآن کریم بتعداد (۶۵) هزار جلد از طبع فارغ و بوزارت معارف نقل داده شده است .
- بتعداد یک هزار جلد پیر و گرام تدریسات مسلکی که از طبع فارغ و آماده نقل دادن بود در اثر حریق مطبعه تلف گردیده است .
- ج- در مطبعه دفاع ملی :
- از کتاب اول انگلیسی برای صنف هشتم یکصد و پنجاه صفحه آن طبع شده که بتعداد دو هزار جلد پس از صحافت و تجلید بوزارت معارف نقل داده شده است .
- د- نشراتی که بدستگاه گستر از خود شعبه نشرات طبع شده است عبارت از اصولنامه ها، لوايح- فورمه‌ها- تعلیماتنامه‌ها- تقویم‌نامه‌ها- جداول و غیره است که جمعا (۲۷۲۸۴) ورق میشود . و همچنین کتاب الجبر صنف (۱۲) تا صفحه (۶۴) که (۱۲۰۰) ورق میشود از طبع فارغ شده است و در آینده نزدیک مابقی کتاب الجبر صنف (۱۲) و جغرافیه پښتونستان قرائت فارسی صنف (۱۲) طبع می‌شود .
- مجله عرفان نشریه ایست که مضامین علمی ، ادبی تربیتی و اجتماعی را جهت شیفتگان علم و ادب و علاقمندان ثقافت و فرهنگ کشور عزیز بمعرض اشاعت و انشای می‌گذارد عمده ترین موضوعاتیکه در ظرف سال ۱۳۳۸ در مجله عرفان بمعرض انتشار گذاشته شده عبارتند از : لایحه معارفت بمعلمان ، تربیت و دیموکراسی انجمنهای علمی جهان ، سیر تکامل علوم مثبتة ، رنسانس افغانستان ، دتحیل منصل بحث ، فرهنگ شرقی و غربی اهمیت دقت در تعلیم و تربیت ، سیر تاریخ اکادمی یا انجمنهای علمی در اروپا ، تاریخ چیست ، افلاطون و ارسطو بحیث فیزیکدان ، دهمین سالگره سازمان صحیح جهان ، قوانین

دقت، وزیران دانشمند و فضل پرور افغانستان، اوگوست کت و قانون حالات سه گانه او
امتحان. حیات ذهنی خیال و تخیل، اسپینوزا و فلسفه آن، مفهوم ادب و ادبیات از نگاه
دانشمندان شرق و غرب، تاریخچه تقویم عیسوی، هدفهای تعلیم و تربیت، بحثی در املاء
فارسی، نگاه‌های تاریخ اجتماعات، کلیله و دمنه. مقام معلم در جامعه، چرار و زوی
بنام معلم تجلیل میشود، پشتر دمستشر قیو به نظر کنی، موسسات تربیتی و فرهنگی در اتحاد
شوروی، موسسات تربیتی و هنری در کشورهای متحده امریکا، هدایاتی چند بمعلمین
و معلمات، زوند گانی دیسکارت، سید جمال الدین افغان. مغولها، دلچسپی از نگاه تربیت،
په پشتر کنی املاء او رسم الخط و غیره.

بعلاوه نشر مجله عرفان بنشر یکتعداد در ساله‌ها و نشرات فوق العاده نیز وقتاً فوقتاً پرداخته‌ایم.
مجله پوهنه:

پوهنه نشریه ایست بزبان ملی پشتر که بعد از هر سه ماه در ۶۰ تا ۶۵ صفحه بصورت دصور
نشر میشود درین نامه مضامین علمی، ادبی، تربیتی و اجتماعی منتشر میگردد.
از مهمترین مطالبیکه در ظرف سال گذشته درین نامه نشر شده موضوعات آتی را
میتوان نام برد.

د میوند جگره، خپاواکی ارز بنیت، پکتیا یا پشتر نخو او، روزنه او دیمو کراسی
ر نسانس یا دهنر او ادب نوی دوری، دعیسوی تقویم تاریخچه، پشتر ولی سامی یا عبری
ژبه بللی شوی وو، شو خبری ستر شاعر او لوی موسیقی پوهانده. دپشتر پسخو ازی آثار او
کتابونه، دنامتو شخصیتو نور قیب یا وروکی ما شوم. وجدانی حیات او ممات، دابتدائی
تعلیماتو پروگرام.

اخبار عرفانی:

درین نشریه خبرها و رویدادهای مهم عرفانی سال ۱۳۳۸ را بمعرض انتشار قرار
دا ده ایم این نشریه بعد از هر پانزده روز منتشر میشود.

کتابخانه‌ی عامه‌ی کابل:

کتابخانه‌ی معارف در سال گذشته نه تنها یکمقدار زیاد تازه ترین و بهترین کتب را
خریداری کرده بلکه بتهیه‌ی جراید مجلات و مواد دیگر نیز پرداخت
در سال گذشته اجرا آت زردر کتابخانه‌ی معارف صورت گرفته است:

میرمن های افغان در تلاش علم

(صنایع مازنی)

بیش کاری روی چوب

فهرست و طبقه بند ی چهل هزار جلد کتاب مطبق عصری ترین سیستم فنی :
 افتتاح سالون توزیع کتب به سیستم کتابخانه های عصری دنیا :
 افتتاح و ترتیب اطاق مجلات و اطفال .
 ترتیب اطاق تاپ و گستر (البته بصورت ابتدائی و تهیه ی مواد طباعتی آن).
 عد هی کسانیکه در ظرف همین سال از کتابخانه استفاده کرده اند .
 مراجعین کتابخانه که عضویت رسمی کتابخانه را حاصل کرده اند (۶۵۰۰۰ زن و مرد)
 مراجعینیکه عضویت رسمی کتابخانه را ندارند اما از قرائتخانه استفاده کرده اند
 (۸۵۰۰۰ نفر).
 مراجعینیکه از اطاق مجلات و اطفال استفاده کرده اند (۴۰۰۰) نفر
 مجلاتیکه مورد استفاده قرار یافته است (۱۰۰) جلد
 کتبیکه توزیع شده ز مراجعین کتابخانه های خویش برده اند (۲۵۰۰۰) . جلد
 فلمها نیکه جهت نمایش عرضه شده است (۳۰) فلم .
 عد هی کسانیکه بنمایش فلمها اشتراک کرده اند (۱۰۰۰۰) نفر
 عد هی کسانیکه بکنفرانس ها و نمایش ها اشتراک نموده اند (۳۰۰۰) نفر
 انعقاد نمایش ها (۳) مرتبه .
 عد هی کسانیکه در مسابقه ی هنری کتابخانه اشتراک نموده اند پنجاه نفر
 بکتابخانه ها نیکه کتابخانه ی عامه ی کابل بسلسله ی روابط عامی و مسلکینی مجلات
 نشرات کتب وغیره را یگان توزیع کرده است (۳۰) کتابخانه .
 کتابدارانیکه در کنفرانس مسلکینی کتابخانه ی عامه ی معارف اشتراک نموده اند (۴۰) نفر

(د تفتیش ریاست)

الف. د تفتیش مخصوصه څانگه :

دغه څانگه د چارو د اجرا کولو له حیثه حساس او عمد ه مسایل په غاړه لری لکه د خصوصی لیکونو اجراآت ، راپورونه ، د تفتیش د لایحی تریب او تدوین د پلټونکو تاکل . د ښوونځیو د تدریسی او اداری چارو تفتیش او کتنی . د ټولو مسئلو تحقیق چه د څیرنی وروی . د انضباطی او محاکماتی فورو بررسی ددی څانگی د عمد ه وظا ټفو څخه گنلی کسبزی . په دی مالی کال کښی تراوسه پوری د میمنی ، غزنی - هزاره جات ، فراه ، گرشک ، قندها راود ننگرهار د ولایت عرفانی چاری تفتیش د پلټونکو د تا کلی لایحی سره سم صورت نیولی دی .

د لیلیسی ښوونکو د وظیفی لایحی او د لیلیسی تعلیماتنا می چه د تفتیش د ریاست له خوا ترتیب شوی وی وروسته د مجلس د تصویب او د وزارت د مقام او منظور ی څخه د مرکز او ولایا ټو ټو لو ښوونځیو ته د تطبیق او تعمیم لپاره ورلیرلی شوی دی . د مرکز اتولیلیسی ښوونځیو د اعاشی او اباتی چاری کله کله د پلټونکو په واسطه کتلی شوی او د کارونو د اصلاح کیدو لپاره ورلارښودنی ورکړ شوی دی . برسیره ځینی مسئلو چه معامات او تحقیق ایجاب کاو وتل د پلټونکو په ذریعه واری او د هغی په مررد وراجر آت او مراجعوته اقدامات شوی دی .
ب: د پلټنی د و همه څانگه :

د پلټنی د و همی څانگی ته د زده کوونکو - شمول - تبدیلی (د یوه ښوونځی څخه بل ښوونځی ته په مرکز کښی) : داخراج او د جوازو وړکولو چاری اریستیا لری ، هغه زده کوونکی چه بی د پوهنی د وزارت له مر بو طو ښوونځیو څخه د نورو کورسونو - د شاماید وغوښتنه کوی ټول کارونه ئی د دی شعبی لخوا اجراء کسبزی چه موزنیز د هغوی احصائیه په لاندنی دول لیکو .

۱ : سل کسه زده کوونکی د مرکز او ولایا ټو د منځنی ښوونځیو د هغو ټولگیو څخه د پولیس عالی کورس ته او (۳۰) کسه د توپوگرافی کورس ته معرفی شوی دی .

۲) د ولایا ټو د پوهنی مد یریتو ته هدایت ورکړ شوی دی چه (۵۰۰) زده کوونکی د شپږم او نورو ټولگیو څخه د حربی ښوونځی تا کلی هیث ته معرفی وکړی .

د نهمو تولگيو د زده کوونکو څخه د مجسمه جوړولو- نقاشي اورسامي څانگي لپاره او يوشمير د شپږم تولگيو د فارغ التحصيلانو څخه داودلي وڅانگي ته معرفي شوي دي د هر کال په معمول اساس د تا کلي بست سره سم د نورو وسايل-کي ښوونځيو لپاره يوشمير زده کوونکي د ولايا تو د پوهني ماډير ي تو څخه غوښتل شوي ووچه پخوا مر بو طوليليو ته ويشل شوي او په لاندې ډول دي .

- (۱) د اېن سيناء د منځني ښوونځي لپاره (۳۵۰) کسه زده کوونکي .
- (۲) د ميخانیکي کابل د ښوونځي لپاره (۳۰) کسه زده کوونکي .
- (۳) د صنايع د ښوونځي لپاره (۲۰) کسه زده کوونکي .
- (۴) د رحمن بابا د ښوونځي (۱۵۰) کسه زده کوونکي .
- (۵) د خوشحال خان د ليسي لپاره (۷۱) کسه زده کوونکي .
- (۶) د ليک او شمير د منځني ښوونځي لپاره (چه نوي پرايستل شوي دي) ۱۰۰ کسه زده کوونکي .

د پلټني لمرې څانگي :

ددې څانگي مر بو طي چاري عبارت دي د زده کوونکو تبد ياي چه د مرکز څخه ولا يا تو ته او يا د ولا يا تو څخه مرکز ته ځاي بدلوي او د دوي د تبد ياي پاني په کتنه د لمرې څانگي له خوا ښوونځيو ته معرفي کيزي - برسیره پر دې د زده کوونکو د پچي معلو او مسئلي چه د تعاليمی کال پر منځ کښي دهغوي پچي د عسکري په قرعه کښي وڅيزي ددې څانگي په ذريعه اقدامات کيزي - همدغسې ددوولسمو تولگيو فارغ التحصيلانو چاري چه د احتياط د ضابطو د کورس د شامليد وغوښتنه کوي د ملي دفاع د وزارت د موافقې په اساس د هغوي معرفي کول او د سوانحو کار تونه مر بو د او مکلفيتو ته ور ليزل د لمرې څانگي د وظيفو څخه دي .

پښتو ژوانه

په تير کال کښې پښتو ټولني خپل مسلكي وظيفه په دې ډول سرته رسولي دي .

دهيواد د (٤٠) کال په جشن کښې يې د پښور او بلوچستان ځينې مشهور پښتانه لیکوال او پوهان راوبلل او د پښتولیک په ځينو اختلافي مسایلوئي څيړني وکړي چه په نتيجه کښې ځيني مهمي فيصلې صادري شوي سريره په دې د پښتو ټولني لخوا يوهيت د بناغلي استاد خليلي په مشرتوب د اسيا ئي او افريقائي لیکوالو په کنفرانس کښې گډون وکړ چه په تا شکند کښې منعقد شواو په دغه ضمن کښې ئي د ازبکستان او مسکو ځيني علمي او ادبي موسسې وکتلي .

د پښتو ټولني مسلكي څانگواو مسلكي غړو دا کارونه کړي دي .

١ - کابل مجله پخپل وخت چاپ شوي او خپره شوي ده .

٢ - پښتانه شعراء دريم ټوک داد بيا تود څانگي له خوا چاپ شو .

٣ - ليک دود په مجله کښې او څانگه هم د يوې کوچني رسالي په توگه چاپ شو .

٤ - کليمه داره روپي د بناغلي پڙواک منظومه درامه چاپ شوه .

٥ - د سيرت النبي (ص) د څلورم ټوک پاڼي برخه په (١١٠٠) مخو کښې بناغلي (سيفي) له اردو څخه ترجمه کړه .

٦ - شخصيت څنگه وده کوي بناغلي (واسعي) له عربي څخه ترجمه کړه .

٧ - وده وال د بناغلي (اتمان) ترجمه چاپ شو .

٨ - او از د بناغلي (تيزي) ترجمه چاپ شو .

٩ - رڼا د بناغلي (واسعي) ترجمه چاپ شو .

١٠ - د انسان بدن د بناغلي (سيفي) ترجمه چاپ شو .

١١ - لرغوني ژوي د بناغلي (وېش) ترجمه چاپ شو .

١٢ - بريننا د بناغلي (ضمير) ساپي ترجمه چاپ ته تيار دي .

١٣ - د بناغلي (ثابت) ترجمه چاپ ته تيار دي .

١٤ - دهلي د پښتو په وختونو کښې د بناغلي (سيفي) . ترجمه چاپ ته تيار دي .

١٥ - قاموس زبانه ي آريائي د بناغلي شاه عبدالله بدخشي اثر چه پښتولغات ورسره نه وو

ليکل شوي دلغاتو د څانگي له خوا پکښې زيات کړي شو .

- ۱۶ منتخب شعرونه د ښاغلي (مچرو ح) اثر چاپ شوی .
 ۱۷ پښتو کتابونه د ښاغلي (وینس) اثر چاپ شوی .
 برسیره په پورتنو آثارو یو شمیر نور کتابونه د پښتو ټولني غړو ته د ترجمه کولو
 دپاره سپارل شوي دي .

انجمن تاریخ

انجمن تاریخ افغانستان باساس پرو گرام که به تصویب شورای عالی موسسه (منعقدہ) ۱۴ ثور ۱۳۳۷) رسیده در طی سال گذشته مخصوصاً از اول سنبله سال مذکور به بعد در پیشبرد مرام خویش که عبارت از تتبعات تاریخی و نشر آثار در مجله‌های (آریانا) و (افغانستان) و به صورت مستقل می‌باشد فعالیت‌های زیادی بخرج داده و آثار ذیل را نشر نموده است .

۱ افغانستان در قرن (۱۹) طبع ثانی - این کتاب که تاریخ دوره محمدزائی و ریاداد‌های تاریخی وطن را در طی قرن ۱۹ احتوای کند از طرف ښاغلي رښتیا تالیف شده و اثر بسیار قیمت داری محسوب میشود .

۲ جلد دوم تاریخ افغانستان به پښتو .

۳ بالا حصار کابل پیش آمدهای تاریخی جلد اول تالیف احمدعلی کهزاد این کتاب مفید از دوره‌های قبل از اسلام تا پایان دوره احناف بابر را دربر میگیرد .

۴ بالا حصار کابل و پیش آمدهای تاریخی جلد دوم این اثر که از آغاز دوره سدوزائی شروع میشود تا آخر دوره شاه محمود (سلطنت اول) به مجله آریانا چاپ شده است .

۵ درزو ایای تاریخ معاصر افغانستان به انگلیسی تالیف احمدعلی کهزاد این کتاب اول به فارسی و بعد ترجمه آن به انگلیسی انتشار یافت .

۶ استخراج تاریخ در نظم نگارش ښاغلي محمد ابراهيم خليل .

۷ نقاط تاریخی قابل دید در افغانستان بزبان فرانسوی نگارش ښاغلي محمد نبی کهزاد .

۸ درت الزمان تالیف ښاغلي عزيز الدين و کيلي پوپلزائی .

۹ - تايان رسالهي است در انگلیسی و فارسی راجع به تعلقات افغانستان و چین .

علاوه بر کتب فوق آثار دیگر بنام‌های دو دمان کورت و جنگ نامه درویش محمد خان غازی نیز تحت طبع گرفته شده است .

تشکيلات انجمن تاريخ:

انجمن تاريخ موسسه تبعات تاريخي از نظر تشکيلات اداري داراي رئيس افتخاري و رئيس اداري شوراي عالي و اعضاي افتخاري و انتصابي است.

رئيس افتخاري انجمن تاريخ بناغلي سردار محمدنعيم وزير امور خارجه، معاون دوم صدرت عظمي رئيس انجمن تاريخ بناغلي احمدعلي کهزاد.

شوراي عالي انجمن تاريخ مرکب از ذوات ذيل است.

۱- وزير معارف - ۲ رئيس مستقل مطبوعات - ۳ رئيس پوهنتون - ۴ معين تدريسي معارف

۵- رئيس انجمن تاريخ - ۶ دكتور محمد فاروق اعتمادی - ۷ استاد خليل الله خليلی .

اعضاي انتصابي - ۱ محمدنبي کهزاد (مدیر مجله افغانستان) - ۲ بناغلي محمد ابراهيم خايل

۳- بناغلي يونس مراد - ۴ بناغلي محمد سرور همایون - ۵ بناغلي سلطان علي رضوی .

اعضاي افتخاري - بناغلي رشتيا - ۲ استاد خليلی - ۳ عبدالروف بينوا - ۴ فكري سلجوقی

۵- دكتور فاروق اعتمادی - ۶ پروفيسر محمدعلي - ۷ دكتور مير نجم الدين انصاري

انجمن دايرت المعارف

در ماه سنبله ۱۳۳۷ طبع جلد سوم قاموس جنر افياثي افغانستان که داراي پنجمه صفحه

و حاوي (۲۶۲۹) موضوعات محلي باسي قطعه فوتوهای اينيه تاريخي کابل بود خاتمه يافت .

در ماه ميزان ۳۷ طبع جلد چهارم آريانا دايرت المعارف فارسي شروع و تا يكصد و هشتاد

دو صفحه طبع شده بود که بتاسفانه بتاريخ ۲۵ قوس مطبعه دو لتي دچار حريق مدهشي گرديد

چون انجمن دائرت لمعارف در يکي از اطاقهای مطبعه جاي داشت از آنرو تمام اوراق

و ذخائر علمي انجمن در حدود هشتاد هزار صفحه (ماحصل هجده ساله زحمات اداره)

باتمام اثاثيه و لوازم مربوط يکجا طعمه حريق گرديد پس از حدوث حريق بتاريخ ۲ جدي

۳۷ مجلسي بحضور جلالتمآب کفيل وزارت معارف راجع به احياي دائرت المعارف چنين

فصاهه بعمل آمد که هر چه زودتر اعضاي انجمن امور خودهارا از سر گرفته

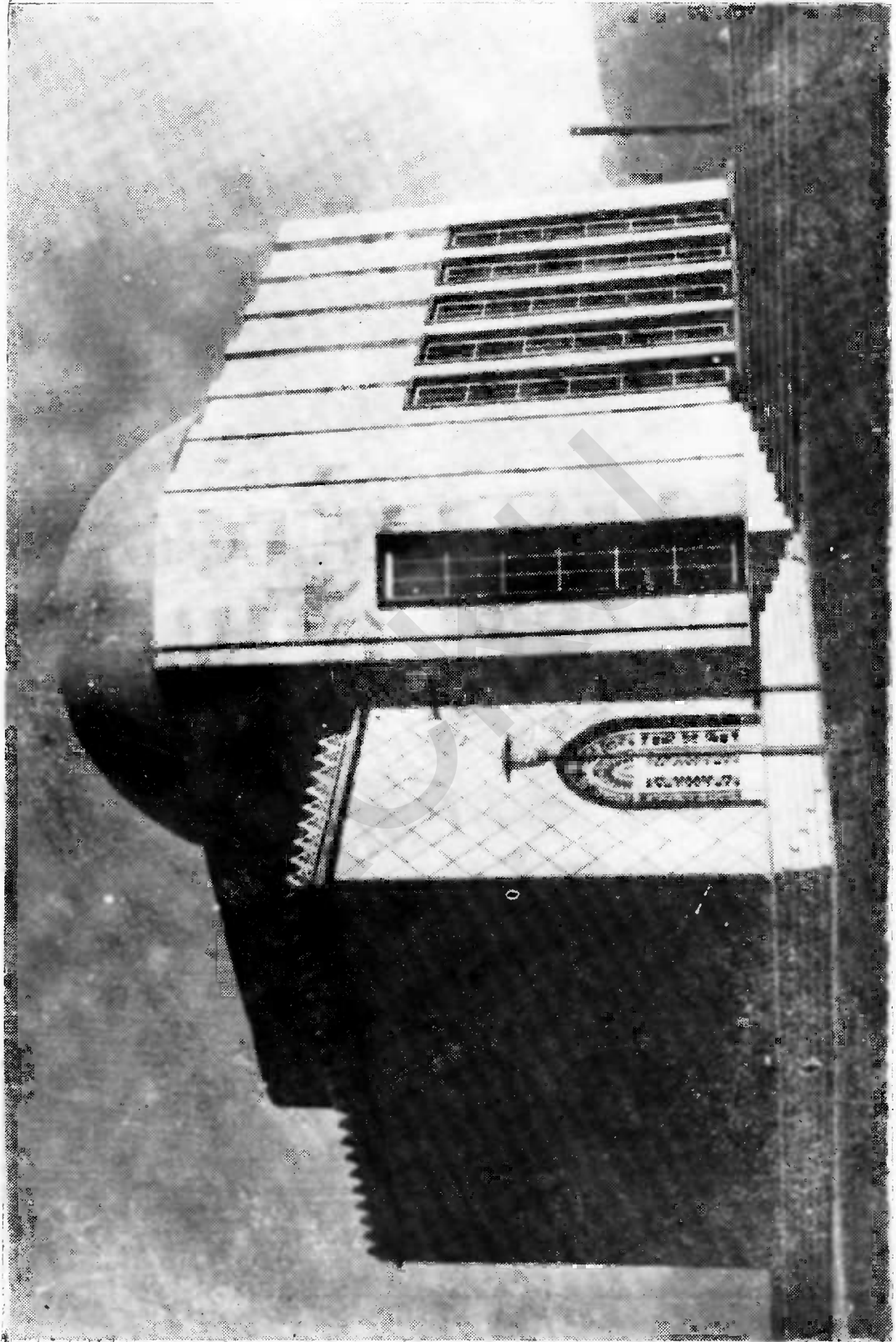
شروع بکار نمايند طبق فيصله مجلس اعضاي انجمن زودتر کتب مورد ضرورت را از

کتابخانه اخذ و شروع به اخذ مواد مهمه علمي و غير علمي که شامل حرف پت باشد نمودند

و تا کنون ادر اثر مساعي جدي اعضاي انجمن سه هزار آر تیکل را از کتب معتبر و خارجي

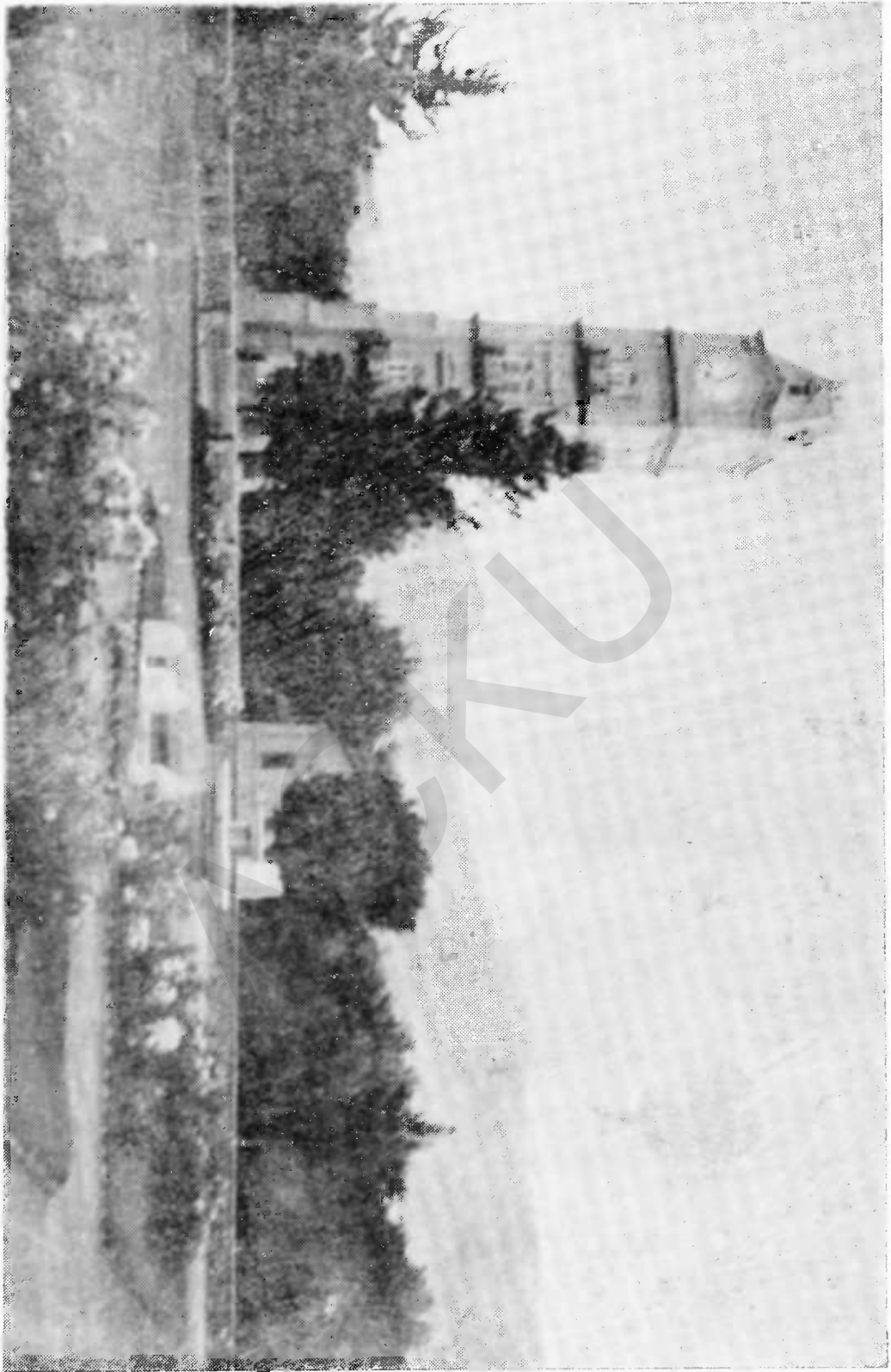
اسلامي و غير اسلامي انتخاب و سپس شروع به تفکيک و تصنيف مواد مطلوبه نمودند بعد مواد

متذکره را به اهل فن و تخصص جهت ترجمه و تتبع سپرده و از آغاز سال جاري تا کنون در

دفتره اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید (رح).

(۱۹۳۰ء (۱۹۳۰ء))

حدود پنځصد صفحه موضوعات محلی ذریعہی اعضای انجمن تهیه و در حدود دہشتصد صفحه مواد از مأخذ خارجی ذریعہی معاونین انجمن ترجمہ و تتبع شدہ بر علاوہ (۱۰۳۰) آرٹیکل موضوعات مربوط بہ قاموس جغرافیائی افغانستان کہ بہ کمک موسسہ کار توگرافی وزارت دفاع ملی از حرف م‌الی کہ ختم حرف قاموس است نیز تکمیل گردیدہ است. ضمناً تکمیل و ترتیب تصاویر پلٹ ہا و فارمول ہای مربوط بہ موضوعات جلد چہارم آریانا دائرت المعارف نیز نزدیک بہ ختم است. چون جلد سوم قاموس جغرافیائی افغانستان در مطبعہ دولتی حریق گردید بنأطبع جلد سوم مجدداً شروع و در حدود دو صد صفحه بہ مطبعہ ی معارف طبع گردیدہ است.

انجمن دائرت المعارف بزودی جلد سوم قاموس جغرافیائی افغانستان را تکمیل نمودہ بمعرض استفاده قرار خواهد داد و بر علاوہ ذریعہی همکاران و مترجمین خواهیم توانست در حدود یکہزار صد نمجہ دیگر نیز آمادہ ساختہ و در آغاز سنبہ شروع بہ طبع جلد چہارم آریانا دائرت المعارف فارسی بنمائیم.

مدیریت ارتباطات خارج‌دیار

این دفتر از بدو تأسیس بحیث دفتر باار تباطاسازمان تربیتی - علمی و کلتوری ملل متحد (یونسکو) کنار میکند. در ماه‌های سنبله - میز ان - عقرب سال گذشته بر ای کنفرانس دهم یونسکو ترتیبات لازمه اخذ گردید.

کنفرانس در پنجم ماه نوامبر ۱۹۵۸ مطابق (۴شنبه ۱۴عقرب ۱۳۳۷) بر ای اسکما در پاریس دایر گردید و هیئت آتی در آن از افغانستان نمایندگی کردند.

(۱) شایغلی داکتر محمد انیس معین تدریسی معارف بحیث رئیس هیئت

(۲) «داکتر میر نجم‌الدین انصاری مشاور معارف» عضو

(۳) پیغله کبری نور زائی مدیر هلیسه‌ی ملالی

(۴) شایغلی محمد ابراهیم شریفی معارف شعبه‌ی ارتباطات خارج‌دیار

(۵) «محمدرحیم گردیزی سکرتر سفارت کبری اعلی حضرت در پاریس بحیث عضو

در این راپور تنها به بعضی از فیصله‌های مهم کنفرانس عمومی دهم اشاره میکنیم.

(۱) بودجه‌ی سازمان برای دو سال مابعد (۲۵۹۷۰۴۶۳) دالر تعیین گردید.

(۲) اعضای جدید هیئت اجراییه: تعداد عمومی اعضای هیئت اجراییه یونسکو ۲۴ نفر

است در کنفرانس نمایندگان ممالک آتی انتخاب گردیدند:

انگاسان - جمهوریت متحد عرب - مکزیکو - برازیل - سویدن - مراکش

هند - فلپین - پاکستان - اندونزی - ترکیه.

(۳) انتخاب مدیر عمومی جدید: داکتر لوتراوانز امریکائی که در پنج سال گذشته بحیث

مدیر عمومی یونسکو اجرایی و وظیفه‌مینود از عهدۀ خویش استعفا داده و بعوض

او داکتر ویرونیزی ایتالوی برای ۶ سال آینده انتخاب گردید.

(۴) تقویت تعلیمات اساسی:

(۵) جاب توجه بیشتر در باب پروژه مهم تفاهم و تقدیر متقابل کلتور شرق و غرب.

(۶) مذاکرات مقدماتی در باره تأسیس صندوق بین‌المللی تعلیم و تربیت.

(۷) کمک بیشتر به موسسات غیرحکومتی که در فعالیتهای تعلیمی و تربیتی - کلتوری

و علمی علاقه دارند.

(۸) تعیین یک کمیته پنج نفری برای تجدید نظر در باره تاریخ کلتوری بشر

۹) مطالعه‌ی مقدماتی درباره‌ی تأسیس یک پروژ و هی و سبب تعلیمات اجباری در آسیا نظیر پروژ و هی و سبب تعلیمات اجباری در امریکای جنوبی.

۱۰) تقوی‌یه‌ی پروژ ه های تبعیاتی در امور پیمایش - نقشه کشی ذخائر بحرئی در ممالک جنوب شرق آسیا

۱۱) دادن کمک های بیشتر به ممالک عضو:

اداره‌ی یونسکو به‌عنوان ت جدید که ساختمان آن تکمیل گردیده از بساجهات یکی از مؤد رن ترین عمارات یورپ بشمار میرود. انتقال یافت این بنا بتاریخ ۳ نوامبر ۱۹۵۸ طی مراسم خاصی بوسیله‌ی رئیس جمهور فرانسه افتتاح شد.

« کمکهای یونسکو »

یونسکو عموماً تحت د و پروگرام به ممالک عضو خود کمک میکند :-

۱- پروگرام و سبب امداد تخنیکي که بودجه‌ی آنرا خود ملل متحد با اختیار یونسکو و دیگر موسسات اختصاصی می‌گذارد.

۲- پروگرام سهم‌گیری در فعالیت های ممالک عضو که پول مصارف آن از بودجه‌ی اصلی یونسکو اجرا میشود.

تحت هر دو پروگرام فوق متخصصین آتی در سال ۱۳۳۷ و آغاز ۱۳۳۸ با اختیار وزارت معارف افغانستان گذاشته شد.

۱) ادامه‌ی معاونت مکتب میخانیکي قندهار (سه نفر متخصص)

۲) « به پروژ و هی دهکده (سه نفر متخصص) »

۳) تدریس سیانس دار لفنون کابل (یک نفر متخصص)

۴) متخصصین اداری عامه.

۵) متخصصین مطبعه.

۶) کمک به وزیر کابل (سه نفر متخصص) آتی تحت هر دو پروگرام فوق‌الذکر از یونسکو درخواست شده و تاختم سال ۱۳۳۷ در وزیر کابل برای مدت‌های مختلف کار نمودند.

۱- آمر هیئت.

۲- یک نفر برای ترمیم عاج.

۳- یک نفر برای ساختن کتلاک موزیم.

۴- یکنفر برای تزئین داخل موزیم .

همچنین در آغاز سال ۱۳۳۸ یک تعداد درخواست های جدید از طرف این مدیریت تهیه و انتظار میرود که این درخواستی ها در سال های ۱۹۵۹ - ۱۹۶۰ عملی شود .

«موضوع کو پونها»

از مدتی باین طرف یونسکو به نشر کو پونهائی اقدام نموده است که ممالک مختلفه بتوانند بوسیله آن بعضی سامان و لوازم تعالیم و تربیت - سیانس و ثقافت را خریداری نمایند . در حقیقت هر کوپون حکم یک چک دالری را دارد از مدتی این کوپونها طوره هدیه از طرف موسسات - مکاتب و اشخاص مستقیماً بخود وزارت معارف و یامربوطات آن مواصلا نموده است .

« موسسات حکومتی و غیرحکومتی »

اداره همکاری بین المللی امریکا : در سال گذشته اداره همکاری بین المللی امریکا در پروژه های آتی به کمک خویش ادامه داده است :

۱- مکتب زراعت .

۲- مکتب تکنیک ثانوی .

۳- موسسه تعلیم و تربیت و تدریس زبان انگلیسی .

۴- پوهنخی انجنیری وزراعت .

۵- اداره یونیورسته .

علاوتاً یک قرارداد دیگری را وزارت معارف . فواید عامه و اداره ی همکاری بین المللی امریکا در باره ی ساختمان عمارات پوهنتون امضاء نموده است . در تحت قرارداد اداره ی یونیورسته قرار شد تا در سال ۱۳۳۸ یک هیئت پنج یاشش نفری از طرف یکی از پوهنتونهای بزرگ امریکا با افغانستان آمده از پوهنتون کابل مطالعه و درباره انکشاف آینده نظریات و پیشنهادات بدهند .

« دفتر بین المللی تعلیم و تربیت »

وزارت معارف با این موسسه غیر حکومتی از چند سال باینطرف تماس دارد . این موسسه سعی مینماید راجع به تعلیم و تربیت در ممالک مختلف نشریات نموده و سیستم های مختلفه را متایسه نماید . در هر سال یک مرتبه کنفرانس بین المللی را دایر و در آن درباره یک یا دو موضوع تعلیم و تربیت تصمیماتی را اتخاذ میکند . در سال گذشته هیئت آتی در بیست و یکمین کنفرانس این موسسه در جینوا سیزم گرفتند .

۱- بناغلی داکتر محمدانس معین تدریسی معارف بحیث رئیس هیئت .

۲- « محمد آصف مایل رئیس تدریسات ابتدائی بحیث عضو .

در کنفرانس فوق‌الذکر دربارہی موضوع تهیه و نشر پروگرام مکاتب ابتدائی تعلیم و تربیت در مناطق زراعتی و وسایل آن، مذاکرات بعمل آمده و تصمیماتی اتخاذ گردید . همچنین در هر کنفرانس این موسسه که سال یکمرتبه در جینوا دایر میشود نمایندگان هر مملکت مکلف هستند راجع به پیشرفت و انکشاف تعلیم و تربیت دو سال قبل در مملکت ایشان راپور بدهند .

« ایشیا فونڈیشن »

طوریکه در راپورهای قبلی ذکر شده ایشیا فونڈیشن یک موسسه غیر حکومتی بوده مرکز آن در سانفرانسسکو و در (۱۳) مملکت آسیائی نماینده دارد . دفتر این موسسه در کابل در سال ۱۳۳۳ افتتاح گردیده و از آن تاریخ به بعد به وزارت معارف و بعضی وزارتخانه های دیگر کمک نموده است .

در سال گذشته دو نفر متخصصین این موسسه در رشته‌ی سپورت در مکاتب معارف مصروف بودند .

همچنین در حدود (۲۰۰۰) جلد کتاب به پوهنتون معارف داده اند .

علاوآ یک یرنت مایکروفلم برای کتابخانه پوهنخی سیانس ، انجینیوری و زراعت نیز داده اند .

« امور مربوط به فیلوشیپ ها و سکالرشیپ ها »

مدیریت ارتباط خارجه معارف طبق لایحه‌ی جدید سکالرشیپ و فیلوشیپ که از مجلس عالی وزراء گذارش یافته بحیث دفتر کمیته‌ی مرکزی کار میکند . مجلس کمیته از طرف این دفتر دایر و سپس بامقام اعضا کننده بوسیله وزارت امور خارجه و بامقام استفاده کننده و خود وزارت امور خارجه مستقیماً مکاتبه میکند چون داوطلبان از طرف وزارت پلان معرفی میشوند این دفتر مکلف است درباره‌ی قبولی یاردکاندید ها باوزارت پلان هم مکاتبه کنند در سال ۱۳۳۷ نمایندگان وزارت معارف در کنفرانس ، سیمینارها و مجامع آتی شرکت نموده است :

۱- کنفرانس بین‌المللی تعلیم و تربیت (جینوا) .

۲- سیمینار منطقوی تعالیمات سمعی و بصری (دهلی جدید) .

۳- سیمناړ منظقوی انکشاف و اصلاح تعلیم و تربیت (د هلی جدید) .

۴- سیمناړ کتب درسی (توکیو) .

۵- مطالعه ساختن کتب و لوازم درسی ، جاپان ، فلپین ، تایلیند ، هند و پاکستان .

سکارشپ و فیاوشپ ها نیکه در سال ۱۳۳۷ از طرف ممالک و منابع مختلف داده شده مجموع آن به ۹۱ نفر بالغ می شود .

امداد تخنیکي بمکاتب مسلکی :

موسسه ی بین المللی یونسکو :

کومک های این موسسه در قسمت تعلیمات مسلکی بمکاتب میخانیکي قندهار قابل قدر است .
معلمین خارجی - ماشین - سامان و افزار تعلیمی این مکاتب از طرف همین موسسه مساعدت شده است .
مدیر و در نفر متخصه بصرف یونسکو از آلمان است ، خدام گر دیده و با کونتر پارت های افغانی تمام امور تعلیمی مکاتب را پیش می برند .

اداره ی همکاری بین المللی امریکا :

کومک های این موسسه بوسیله ی دو تیم از یونیورسیتی های امریکائی صورت میگیرد
تیم وایو منگ : که در قسمت های فنی با تعلیمات مسلکی همکاری مینمایند و فعالیت آنها در پروژه های
تخنیکي وزراعت بخش میگردد .

در سال گذشته ۶ نفر متخصه در مکاتب ثانوی تخنیک و دو نفر در مکاتب زراعت بحیث مشا ور
و معلم ایفای وظیفه می نمودند .

این اشخاص علاوه تا «درترینگ» پرسنل افغانی نیز مساعدت نموده و می نمایند .

تیم کولمبیا : متخصه این تیم در دارالمعلمین ها با معلمین افغانی مساعدت می نمایند - علاوه تا
تدریس لسان انگلیسی در مکاتب بوسیله ی آنها صورت میگیرد . اما فعالیت های بیشتر این تیم
در ساحه یونیورسیتی است .

۴- امداد تخنیکي فرانسه :

در طی همین سال قرارد امداد تخنیکي بین افغانستان و فرانسه باضام رسید که بموجب آن
حکومت فرانسه در ضمن امداد با سایر موسسات افغانستان وعده ی همکاری با تعلیمات مسلکی را
داده است و امید است در آینده این همکاری در ساحه ی عمل داخل شود .

سرطبات معارف:

درسال جاری کو دکستان موسسه نسوان کا بل تحت کنترول صحی شفا خانہ معارف قرار گرفته و تمام اطفال کو دکستان خال کو بی تو برکو لین معاینہی عمومی صحی، پیچکاری محرقہ و خال کو بی چیچکک شدہ است علاوہ آماہ دوبار دوکتور موظف شفا خانہی معارف برای کنترول صحی شان به موسسه میرود

سرطبات در نظر دارد کہ بر علاوہ سنتر شیر موجودہ کہ در لیسهی ملالی میا شد یک سنتر شیر دیگر را نیز در مکتب محجوبہ هروی واقع باغ نواب افتتاح نماید تا اطفال منطقہی شهر قدیم نیز از شیر و ویتا مین مستفید گردند.

دستگاه مکمل اکسریز برای شفاخانہی معارف رسیدہ و عنقریب نصب می شود.

مدیریت عمومی سپورت:

اجراءات مدیریت عمومی سپورت حسب ذیل خلاصہ می شود:

۱- کتابی بنام پروگرام تربیہی بدنی و سپورت برای مکاتب ابتدائی تالیف گردیده است.
۲- کار تعمیر سدیوم لیسهی استقلال کہ گنجایش ۵۰۰ الی ۶۰۰ هزار تماشاچی را دارد از تاریخ اول ثور ۱۳۳۸ آغاز گردیده است. این سدیوم علاوه از میدان های سپورت های اجتماعی و انفرادی دارای اضافی های کشیدن و پوشیدن لباس برای سپورت مین ها و تشناب های عصری خود اهدا بود.

اخیراً از طرف مدیریت عمومی سپورت نقشہی یک سدیوم بزرگ در چمن های لیسهی حبیبیہ متصل میدان طیارہ سابقہ ترتیب یافته کہ در آن تقریباً برای گنجایش بیست و پنج هزار نفر با چندین م عصری و میدان های تینس و حوض های آبیازی و غیرہ مرتب شده

۳- در تورنمنت آزاد معارف تیم الف معارف درجه اول تیم پوهنتون کابل درجه دوم تیم آریانا درجه سوم تیم ب معارف درجه چهارم تیم ح پ درجه پنجم تیم ث معارف درجه ششم تیم لیسهی احمدشاه بابای قندهار درجه هفتم تیم بن درجه هشتم شناخته شد. تورنمنت ها کی به سیستم لیک طور آزاد:

تیم قوای مرکز وزارت دفاع ملی درجه اول تیم الف معارف درجه دوم تیم ب، ح، پ (پ) درجه سوم تیم الف ح پ درجه چهارم تیم ب معارف درجه پنجم تیم د (د) معارف درجه ششم تیم ث (ث) معارف درجه هفتم شناخته شد.

تورنمنت با سکت بال سیستم لیک طور آزاد:

تیم پوهنتون کابل درجه اول تیم الف معارف درجه دوم تیم ب (ب) معارف درجه سوم تیم

ث معارف درجه چهارم- تیم (د) معارف درجه پنجم گر دید
 ۴- به تعداد چهل قلم سامان مختلف سپورت که از جاپان و هند خریداری و همچنین
 یکتعداد سامانیکه فابریکه سپورت وزارت محترم دفاع ملی بدسترس ما گذاشته است بمکاتب
 مرکز و ولایات توزیع گردیده است .

همچنین البسه سپورتی برنگک های مختلف که تعداد آن به (۱۰۳۴) سیت میرسد برای مکاتب
 و (۱۵۸) سیت برای تیم های معارف از جاپان خریداری و به سپورتیمین ها توزیع شده است .
 ۵- کتاب دانستن قوانین جدید بازی بین المللی هاکی وهیند بال از آلمانی و انگلیسی ترجمه
 گردیده است .

۶- تیم فوتبال معارف جهت مسابقات دوستانه عازم اتحاد جماهیر شوروی شده بودند، که دو مسابقه در شهر
 تاشکند یک مسابقه در شهر ستالین آباد و یک مسابقه در شهر عشق آباد بصورت دو ستانه نموده
 همچنان در ماه میزان ۱۳۲۷ نظر به دعوت جمهوریت توده چین تیم فوتبال معارف به آنصوب
 عزیمت کردند واز جمله هی هفت مسابقه ی که بحمل آمد (سه) آنرا غلب و چهار دیگر را مغلوب
 شده اند .

۷- به تعداد پنسیج هزار سپورتیمین در رسم گذشت سپورتی
 چهل و مین جشن استقلال اشتراک ورزیدند .

۹- در تورنمنت رسمی خرائی معارف که به میسوم تا کوروت در سپورت های اجتماعی از
 قبیل فوتبال هاکی باسکیتبال ، هیندبال و در سپورت های اتلتیک از قبیل دویدن ها، خیزها
 انداخت ها و سپورت های ثقیله از قبیل وزن برداری، کشتی آزاد و بوکسنگ که بسین
 مکاتب صورت گرفته بود نتایج آن قرا ر آتیست :

لیسه ی حبیبیه سائیز درجه ی اول و برنده ی کپ و بیرق معارف گردید .

لیسه ی غازی حایز درجه دوم .

لیسه ی نجات حایز درجه سوم .

۱۰- تورنمنت بهاری سپورت های اجتماعی ، انفرادی ، ثقیله ی مسافره به میسوم لیسه ی
 از تاریخ ۱۱ ثور ۱۳۳۸ آغاز و تا تاریخ ده سرطان دوام کرد .

۱۱- برای کپ سپورت های ثقیله ی معارف یکتعداد سامان جدید از طرف مدیریت سپورت
 جهت تمرین اعضا ی آن به کپ گذاشته وهم یکنفر معلم کشتی و یکنفر معلم بوکسنگ و یکنفر
 معلم وزن برداری به کپ معرفی شده است تعداد اعضا ی کپ فعلاً به (۱۳۰) نفر می رسد .

۱۲ - مکتب سپورت درین سال دارای صنف نهم گردید تعداد داخه ی مکتب فعلاً یکصد و سیزده نفر است در مکتب سپورت مضامین ذیل تحت نظر معلمان داخالی و خارجی درس داده می شود .

صنف هفتم: فارسی ، پښتو ، انگلیسی ، حساب ، هندسه ، دینیات ، علوم اجتماعی ، سیانس ، صحت ، کار دستی و رسم ، حسن خط ، فعالیت ها .

صنف هشتم : فارسی ، پښتو ، انگلیسی ، حساب ، هندسه ، دینیات ، علوم اجتماعی ، سیانس ، کمک های اولیه ، کار دستی ، رسم ، حسن خط ، فعالیت ها .

صنف نهم: فارسی ، پښتو ، حساب ، هندسه ، دینیات ، سیانس ، تاریخ سپورت ، اصول تدریس اساسات تدریس ، تطبیقات عملی ، فعالیت ها

پروگرام دری سه صنف دهم ، یازدهم و دوازدهم مکتب نیز ترتیب یافته است .

مدیریت احصائیه معارف

مدیریت احصائیهی معارف در جریان سال علاوه بر امور عادی اداره به امور ذیل واریسی کرده است در چهلمین سالگهی استرداد آزادی وطن احصائیهی معارف ممالکت روی یکتعداد گرافها به کلانی (یکنیم در ۱ متر) برکارد بوردها ترتیب و در معرض نمائش گذاشته شد .
برای جمع آوری احصائیهی لازم می در تمام شقوق ممالکتی وزارت جلیلهی پلان در ظرف سال اقدام به تهیهی پرسونل فنی در شق احصائیه نمود که ما مورین مدیریت احصائیهی وزارت معارف نیز در جماعهی ماهورین دیگر وزارت خانهها معرفی و کورس لازمه را تکمیل نمودند .

برای معلوم کردن چگونگی نتایج امتحان سالانهی امسال مدیریت احصائیهی معارف بعد از ختم امتحان سالانه نتایج مکاتب سرد سیر افغانستان را خواست که بعد از وصول آنها را پورمفصلی را جمع به تعداد شامل امتحان ، کاهیب ، مشروط ، محروم و ناکام در مکاتب مختلفه ترتیب و به مقام مربوطه تقدیم نمود .

جهت نشر و اشاعهی معلومات احصائیهی معارف در ظرف سال دوائر و مراجع از قبیل وزارت پلان ، اداره ی آژانس ، تیم کولمبیای موسسهی تعلیم و تربیهی پوهنتون ، آسی ای وغیره به مدیریت احصائیهی معارف مراجعه نموده اند .

مدیریت عمومی معلمین :

مدیریت معلمین به سه شعبه ی آبی تقسیم گردیده است :

شعبه ی سوانحات :

این شعبه امور تقرر و تبدیل و تر فیعات و تقاعد معلمین و معلمات و همه مسایل فوق الذکر را بعهده دارد در طول سال گذشته به تعداد (۳۰۲) نفر که دوره ی مسافرت شان تکمیل گردیده بود حسب تصویب انجمن وزارت ازبک ولایت بولایت دیگر تبدیل شدند .
هکذا تبدیل (۹۳۲) نفر معلم و معلمه از طرف مدیریت های معارف ولایات و مکاتب شهر از یک مکتب به مکتب دیگر بداخل ولایات صورت گرفته و هم در سال گذشته (۲۴۶) نفر فارغ التحصیلان دارا لمعلمین ، دارا لعلوم عربی ، مدرسه ی علوم شرعیه ، نجم المدارس و سایر فارغ التحصیلان بکلور یا ویسایسه پوهنچی های سیاسی و ادبیات جدیداً مقرر شدند و (۸۶) نفر محصل صنف مختلف که سوبه ی بالاتر از صنف نهم داشتند و محصلین پوهنچی ها که نظر به مشکلات مالی و مزیقهی اقتصادی با دامه ی تحصیل پرداخته نتوانستند نظر به کمبود معلمین در مکاتب به صفت معلم

مقرر شده اند همچنین درمکاتب نسوان به تعداد (۶۵) نفر فارغ التحصیلان لیسه‌ی ملالی وزرغونه جدیداً بصفه‌ی معلمات مقرر گردیده اند و بنامداد (۲۵) نفر معالمن و معلمات بدیگر دوائر تبدیل واز بست معارف منفک شده اند .

درسال گذشته ۲۹۵ نفر معلمان و معلمات به ترفیع نایل و همچنان (۹۰) نفر معلماتیکه در بودجه ترفیع شان گنجایش نداشت به اخذ ربع تفاوت مرفق گردیده اند .

هکذا در مرکز و ولایات در باره‌ی تقاعد ۵۳ نفر اقدام شده است

جمعاً در مرکز و ولایات ۸۸۸ نفر ترفیع و (۲۹۱) نفر به اخذ ربع تفاوت معاش (۳۰۱) نفر معالمن تبلیغ سری دیده و همچنان در سال موصوف (۳۳) نفر معالمن و معلمات که تحصیلات بکساوریا داشتند جهت بلند بردن سویه‌ی تعلیمی شان به پوهنځی ها معرفی و برای (۲۴) نفر معالمن موافقه داده شده که بدیگر دوائر رسمی شامل کار شده اند .

درسال متذکره (۲۰) معلم مستعفی گردیده و بر علاوه با اثر تفتیش درمکاتب مرکز و ولایات تقریباً (۱۱۳) نفر معلم مستوجب مکافات و مجازات شده اند .

در مورد معافی از خدمت عسکری (۱۳۰) نفر معلم که شش ساله خدمت معالمن را قبولی داده اند اقدام و بوزارت دفاع مالی اطلاع شده است .

این شعبه در باره‌ی تخصیصاً تیکه در طول سال گذشته بصورت سه ماهه ، شش ماهه ، یک ساله و ولایات ذریعه مدیریت عمومی لواز م ارسال شده است جمعاً از بودجه پلان - / ۹۴۷۸۴ - افغانی بدرک مسلکی - ۵۳۶۳۰ - افغانی غاگی و ۲۴۷۹۶۰ - افغانی دهاتی پلان و از بودجه عادی ۶۰ / ۲۳۵۱۷۴۴ مساکلی و ۱۸۲۸۸۷۵ / ۰۱ - افغانی غلکی و مبلغ ۸۴ / ۳۶۲۷۱ امتیازی پشتو و مبلغ ۲۴ / ۷۸۵۹۱۶ افغانی مدرک معالمن دهاتی .

شعبه معالمن خارجی :

این شعبه امور مربوط به معالمن خارجی را از قبیل استخدام انعقاد قرارداد با معالمن داخلی و خارجی فسخ قراردادها - اقامت و خروج ، مسایل مالیات بر عایدات و غیره از قبیل راپور های حاضر ی معالمن خارجی را که در ولایات مصروف خدمت اند اجرا مینماید . درسال (۱۳۳۷) نفر معالمن خارجی از مالک - امریک - و هندوستان استخدام ، (۵) نفر قرارداد شان ختم و با (۲۰۴) نفر معالمن داخلی عقد قرارداد نموده است .

معلمین که در سال ۳۷ ترفیع نموده اند:

۳	بر تبهی	معلم لیسه ی استقلال	بناغلی محمد یونس
۴	»	» » حبیبیه	عبدالجببار
۳	»	» » ملالی	محمد یونس
۴	»	» » استقلال	سید محمد سعید
۴	»	» » نجات	محمد یوسف
۴	»	» » ملالی	کریم شاه
۴	»	» » مکتب میخانیک کابل	صلاح الدین
۴	»	» » رابعه ی بلخی	خیر محمد

مامورینیکه باخذ نشان نائل شده اند.

بناغلی عبدالاحمد (عطائی) معین اداری معارف (نشان استور درجه دوهم) نشان مینه پال، نشان ریشتین مطلا

بناغلی داکتر محمدانس معین تدریس معارف (نشان مینه پال)

» عزیز محمد رئیس تفتیش نشان ریشتین مطلا، نشان درجه سوم معارف .
 » داکتر محمد اکرم رئیس تدریسات ثانوی نشان مینه پال، نشان درجه سوم معارف .
 » محمد حیدر رئیس تدریسات مسالکی (تقدیر نامه درجه دوم) و نشان درجه سوم معارف .
 » سردار حمید الله عنایت سراج رئیس دارالتالیف (نشان مینه پال) نشان درجه سوم معارف

بناغلی محمد آصف (مایل) رئیس تدریسات ابتدائی نشان درجه دوم معارف

» گل پاچاه (الفت) رئیس پښتو تولنه (نشان درجه دوم معارف)
 » مولینا عبد الحق آمر مدرسه ی علوم شرعیات (نشان دوم معارف)
 » عبد الغفور (برشنا) آمر مکتب صنائع (نشان سوم معارف)
 » محمد اسماعیل مشاور و عضو ریاست تدریسات ثانوی (نشان ریشتین مطلا)
 » غلام سرور (گویا اعتمادی) عضو ریاست دارالتالیف (نشان ریشتین مطلا)
 » میرنجم الدین (انصاری) مشاور (نشان درجه سوم معارف)
 » عبد الرسول رئیس شعبه تجار تی صنائع (نشان ریشتین مطلا)
 » عزیز الرحمن (سیفی) مدیر ترجمه ریاست پښتو تولنه (نشان سوم معارف)

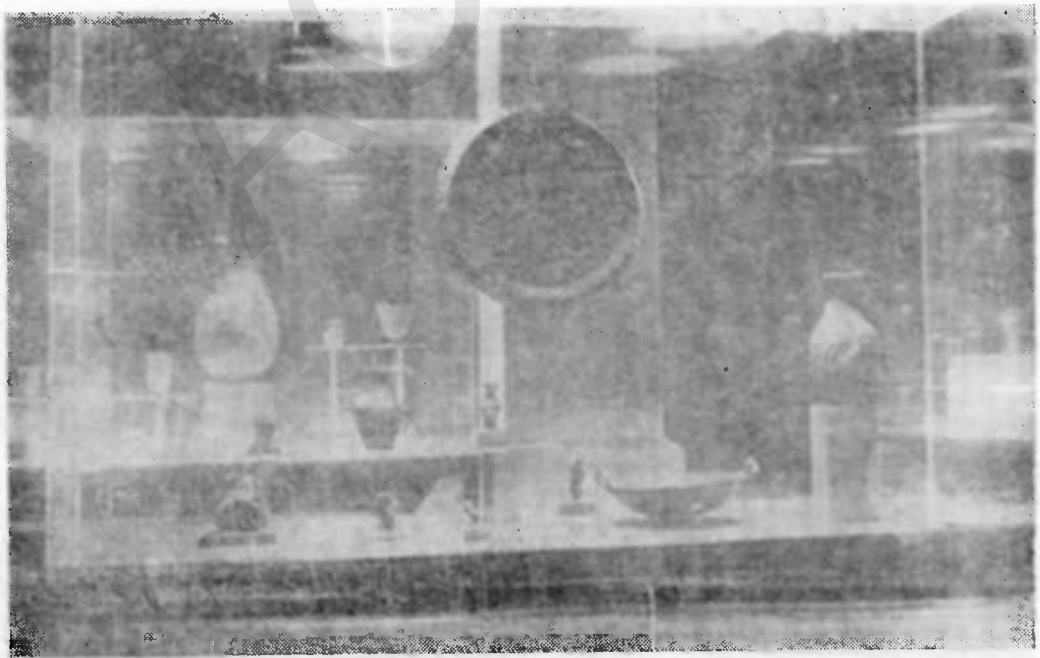
- بناغلی محمد ایوب مدیر کلوپ معارف (نشان مینه پال)
- » محمد عمر مدیر معارف هرات (نشان مینه پال)
- » سعد الدین مدیر فنی شعبه تجارتی صنایع (نشان مینه پال)
- » عبد الغفور (احمدی) معاون ریاست تدریسات ابتدائی (نشان رشتین نکلی)
- » محمد اکرم مفتش ریاست تفتیش (نشان رشتین نکلی)
- » محراب الدین مدیر معارف ولایت کابل (نشان رشتین نکلی)
- » غلام محمد مفتش ریاست تفتیش (نشان نکلی)
- » فدای احمد مصحح مطبوعه معارف (نشان رشتین نکلی)
- » عبد السلام مصحح مطبوعه معارف (نشان رشتین نکلی)
- » عبدالعزیز مصحح مطبوعه معارف (نشان رشتین نکلی)
- » عبدالمحمد مصحح مطبوعه معارف (نشان رشتین نکلی)
- » عبدالغنی مدیر تدریسات پښتو (نشان رشتین نکلی)
- » قاری غلام محمد معاون دارالعلوم عربیه (نشان رشتین نکلی)
- » عبدالاحمد معلم ایسه زرغونه (نشان رشتین نکلی)
- » محمد ایوب مفتش ریاست تفتیش (نشان رشتین نکلی)
- » عبدالغنی مدیر مکتب صنایع (نشان رشتین نکلی)
- » دین محمد (فروغ) مدیر دشمیر اولیک شوئی (نشان رشتین نکلی)
- » قربانعلی مفتش ریاست تفتیش (نشان رشتین نکلی)
- » محمد نادر مدیر هیئت معاینه (نشان رشتین نکلی)
- » عبدالله معاون مدیریت قلم مخصوص (نشان رشتین نکلی)
- » غلام حیدر معاون مدیریت دیوها (نشان رشتین نکلی)
- مامورینیکه بتاريخ اول سنبله ۱۳۳۷ بیسک رتبه ترغیع نائل شده اند :
- بناغلی عزیز محمد رئیس تفتیش از رتبه دوم برتبه اول .
- » محمد نبی کهزاد مدیر مجله افغانستان از رتبه سوم برتبه دوم .
- » قاری غلام محمد معاون مدیریت دارالعلوم عربیه از رتبه چهارم برتبه سوم .
- » محمد یونس عضو انجمن تاریخ از رتبه چهارم برتبه سوم .
- » عبدالغنی مدیر تدریسات پښتو از رتبه چهارم برتبه سوم .

موزه کابل

ترتیب و نظم و نسق مجدد موزیم کابل در پر و گرام انکشافی سال ۳۶ سر دست گرفته شده بود. با رسیدن ۲۱ پایه الماریهای پلکسیگلاس ارازو با و هیأت علمی یونسکو کار آن موفقاته انجام یافت :

در دو اطاق نمونه (اطاق آثار عتیقه بگرام و هنر اسلامی) آلهای تهریه نصب گردید. بهترین آثار منحصر بفرد بگرام و هنر اسلامی انتخاب و ذریعه آرایشگر سوپری تزئین یافت .

به تعقیب آن برای تنویر حضری تمام موزیم چراغهای تیوب نیون که قبلاً فرمایش داده شده بود ذریعه کمپنی زمینس نصب و موزیم کابل روشن گردید . اطاق قبل تاریخ که قبلاً وجود نداشت بنام اطاق هندیکنگک بصورت جدیدترین و بهترین اشیای پنجهزار سال قبل مردمان این سرزمین در آن گذاشته شد درین اطاق عموماً اشیای مکشوفه هندیکنگک (بیست و سیال شمال غرب تندهار) گرد آورده شده است .

اطاق بگرام (موزه کابل)

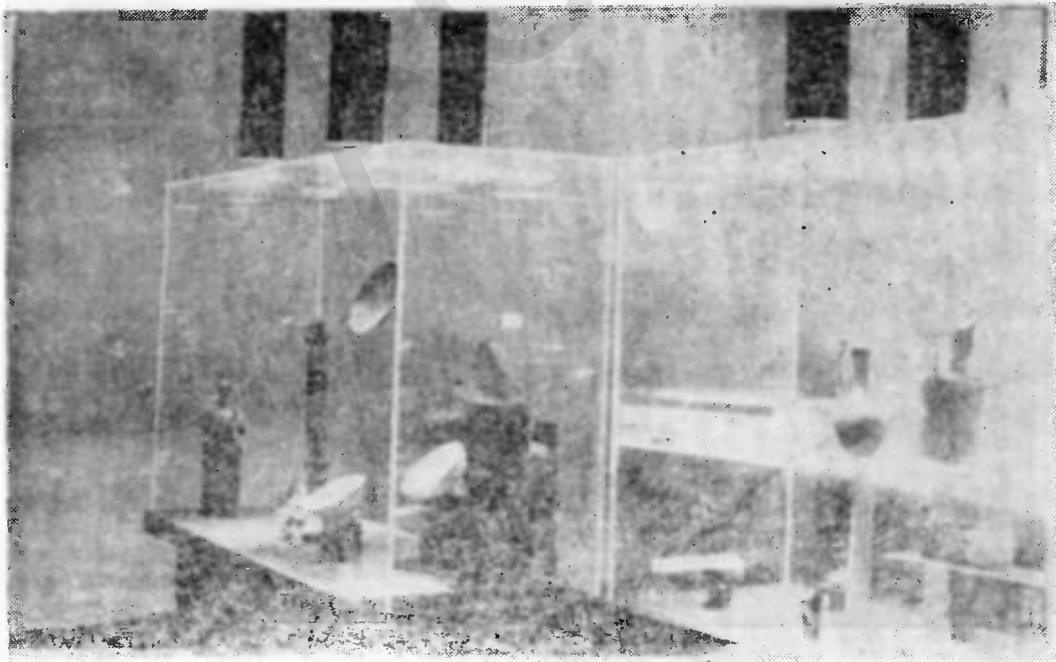
آثار قندقستان به اطاق مناسبتری انتقال و بشکل بهتری آخرین خاطرات هیسکل سازی بودائی افغانستان (قرن هفت میلادی) در آن گذاشته شد .

اطاق شترک : درین اطاق شیت های هیسکل تراشی یونانیو بودائی انتخاب و دوباره ترتیب یافت .

کتیبه ها بصورت زیببسته و اساسی به دیوار ها (با کارتهای آن) نصب گردید .

در تحویلخانه نمونه برای اشیای عتیقه و اشیای باقی مانده بگرام از قبیل عاج های هیسکل تراشی شده و ظروف شیشی متقوش یونانیو رومن اسکندریه ، اشیای مفرغی و گچی و سفالین موجودی علمی شد و با کارتهای آن بصورت فنی گذاشته و حفظ گردید . لابراتوار عکاسی با چند پایه کامره ، وانلارجر تاسیس گردید .

تا هر چه زود تر برای کارتهای اشیای عتیقه و باقی ضروریات لازمه عکس ها تهیه شود نخست برای البم موزیم ، دور نمای اطاقها عکاسی شد و بعد از مجسمه های «اجداد نورستانیان» (کافرستان) و از هیسکل تراشی گنده ها را ، مربوط اطاق هده

قسمتی از اطاق هنرا سلامی موزه ی کابل

و از آثار قندقستان عکس برداشته شده همین ترتیب از باقی آثار قبل التاریخ و گریسک و بودیک و هنر اسلامی عکاسی بعمل خواهد آمد.
در شعبه ترمیم کاری تا آمدن متخصص تر مهم کساری اشیای سفالین هیکل تراشی سنگی و گچی و مفرغی و صحافی کتب صورت میگیرد.

تا اکنون اشیای ذیل پاك شده است .

هیکل سنگی یکصد و یک پارچه .

اشیای سفالین سه صد و ده پارچه .

مجسمه های گچی یکصد و دو پارچه .

ظروف مسی و مفرغی پنجاویک پارچه .

بیست و پنج جلد کتاب صحافی ششصد و بیست و دو سکه شسته و پاك شده ، ۲۰ وجه تسمیه شده است .

کتابخانه :

مجسمه سر بودا (هوزمی کابل)

کتابخانه‌ی موزیم در حد و د ششصد و چهل نسخه‌ی قلمی و ۲۰۸ جلد کتاب چاپی دارد .

قانون آثار عتیقه افغانستان در (۹) فصل و صد ماده طرح و تدوین یافته، امید است تصویب آن از مجلس محترم عالی وزیر را بگذرد.

شعبه‌ی تزیینات (دیگر رسوون) :

با آمدن دیکور تورسویسی یکی از اعضای موزیم کابل طرراسیستن با وی همکاری نمود. صورت تزیین را آمروخت که به تعقیب آن دو اطاق قبل التاریخ و قندقستان را به طرز جدید تزیین نمود .

ادور حفاری

۱- سوخ کوتل

از ۱۲۳۱ باینطرف هیأت باستان شناسی فرانسی به همکاری اعضای موزیم همه ساله به سوخ کوتل (پانزده کیلومتر شمال غرب پلخمیری) حفاریات می نمایند :

کاشها در پلت فورم و مدخل زینه های بزرگ بیش از همه دلچسپ و نتایج خوبی بار آورد. این پلت فورم بطرف شرق معبد بگولنگو (بنلان امروزه) تقریباً دو کیلومتر دور از زینه های باشکوه در امتداد خط محور آن واقع شده است.

تعمیر آن مستعجل است و دیوارهای محکم سنگی آن دارای ستونهای چهار گوش میباشد که هنر آن را در بوط بمکتب یونانو با ختری دانسته است.

برای دریافت حیاط این معبد به قسمت شرقی آن ۱۸ مربع حفر گردید. و تعداد زیاد مسکوکات کوشانی و چند پارچه مفرغ و اشیای سفالین و برای نخستین بار تیکر تاپه ئی از آن محل کشف گردید.

حفاریات مدخل زینه های بزرگ :

موقعی که حفاریات در مدخل زینه ها شروع شد ظهور یک جری سنگی با ساختمان عجیب که از شمال به جنوب افتیده بود. و بتعمیب آن بیست پله زینه که رخ بطرف شرق و کمی منحرف از خط راست زینه های بزرگ نمایان گشت، و آن طرف سرک پدیدار شدن دیوار بزرگی معمائی را بار آورده چه تاکنون ارتباط آنها به یکدیگر لاینحل باقی مانده است از همه دلچسپ تر کشف شانزده کتیبه ی یک سطره و شش سطره به رسم الخط یونانی و زبان کوشانی (تخاری قدیم درین محل هیجان و مسرت زیادی تولید کرد امید میر و در آینه با تفسیر چنین کتیبه ها زبان دو هزار سال قبل اجداد ما روشن گردد.

حفاریات در غزنی :

در تابستان و پاییز سال ۱۳۳۷ مدت چهار ماه هیأت باستان شناسی ایتاوی به همکاری اعضای موزیم دومین مرحله ی حفاریات را در غزنی بعمل آوردند.

درین دوره حفاریات در قصر معروف که دره جاورت زیارت سلطان ابراهیم واقع است ادامه یافته و در نتیجه ساختمان فوق العاده دلچسپی در آنجا پیدا شد.

گذشته ازین به تعداد زیاد پارچه های تزئیناتی که از سنگ مرمر و یاخشت پخته میباشد، و شاهد عظمت و شکوه قصر سلطنتی پایتخت دور غزنوی است نیز بدست آمد.

که از جمایه‌ی آثار مکشوفه یکی هم مجسمه‌ی سنگی و شکسته‌ی (شیوا) است که حائز د لچسپی زیاد بوده و شاهد فتوحات رپیروزی‌های بزرگ غزنویان در هنداست. که طی لشکرکشی‌های خورش طو ر غنیمت به غزنه آورده اند. دیگر از آثار مکشوفه آنچه قابل تذکره می باشد دو جعبه مفرغی است که بامس و نقره سوادکاری شده و در نوع خود از جمایه‌ی پارچه‌های بسیار مقبول و ظریف بشمار رفته و اولین نمونه‌های مفرغی است که در اثر تحقیقات علمی نه تنها از غزنی بلکه از تمام افغانستان بدست آمده.

۳- حفریات در مندیگک

هیات باستانشناسی فرانسوی در افغانستان در برج حمل ۱۳۲۹ به کشف تپه قبل التاریخی مندیگک مربوط حکومت خاکریز که در ۲۵ کیلومتری شمال غرب قندهار واقع می باشد، مو فوق بودند. همه ساله هیات حفریات فرانسوی به همکاری اعضای موزیم در آنجا عملیات حفاری را به دل می آورند، که در ختم هر سال جریان حفریات و آثار مکشوفه پیوسته گزارش یافته، اخیراً حفریات تپه مندیگک در برج عقرب ۱۳۳۷ بعد از یازده دوره عملیات حفاری به آخر رسید و بکلی ختم شد.

در ماه قوس ۱۳۳۷ تماماً آثار مکشوفه مندیگک بین هیات حفریات فرانسوی و موزیم کابل تقسیم گردیده، و بدینوسیله در ماه حرمت ۱۳۳۷ اتاق قبل التاریخ مندیگک به نمایش بهترین آثار قبل التاریخی در موزیم کابل تشکیل گردید.

اشیای منکشفه عبارت انداز :-

- ۱- انواع مهر - مجسمه‌های کوچک گلی (از انسان - از حیوانات مختلف)
 - ۳- مجسمه‌های سنگی ۴ - نوکهای تیر منگی ۵ - ظروف سنگی ۶ - ازار سنگی.
 - ۷- مهره‌های سنگی ۸- افزار و پارچه‌های برنجی ۹- تکه‌های آهنی
 - ۱۰- افزار استخوانی ۱۱- گوتک‌های بافت (سنگی - گلی) ۱۲- صدف و کودی
 - ۱۳- پارچه‌های کوچک طلا ۱۴- خمهای بزرگ ۱۵- ظروف سفالین.
- کشفیات غیر مترقب.

در ماه قوس ۱۳۳۷ خبری به موزیم کابل رسید که در جلاله یک آبدیه باستانی به مشاهده می رسد یک هیات از طرف موزیم کابل برای تحقیق در اطراف آن آبدیه بدان صوب رهسپار گردیده، گذارش هیات چنین خلاصه می شود.

در جلاله نزدیک قاعه‌ی خان جلاله (بناغلی عبدالملک) به ساحل راست دریای کنردرزیر

بناهای امر و زی آبدہ دلچسپی پنهان بود ، که درین او اخر به اثر استحکال آبهای دریای کنر تقریباً ۱ بر ۳ آبدہ نمایان گشت . این آبدہ عبارت از یک ستوپه‌ی است که عموماً از پارچه سنگهای شیدت و ا هکک بایک مهارت ساخته شده است .

بهر حال مطالعه‌ی سطحی و اضح ساخت که در جلاله بقایان یک معبد بودائی مرکب از یک ستوپه و یک صومعه متصل همدیگر وجود دارد .

اجزای آبدہ‌ی پروان معبدشویا :

هیأت بعد از راجست از جلاله باچه ، سرای در دامان کوه چنان در درستان هابه بنایی برخوردارند ، که اصل بنای آن عبارت از قلعه‌ی بنام سیر هم جو را چنان وجود داشت که اکنون تحت عمارات امر و زه گردیده است .

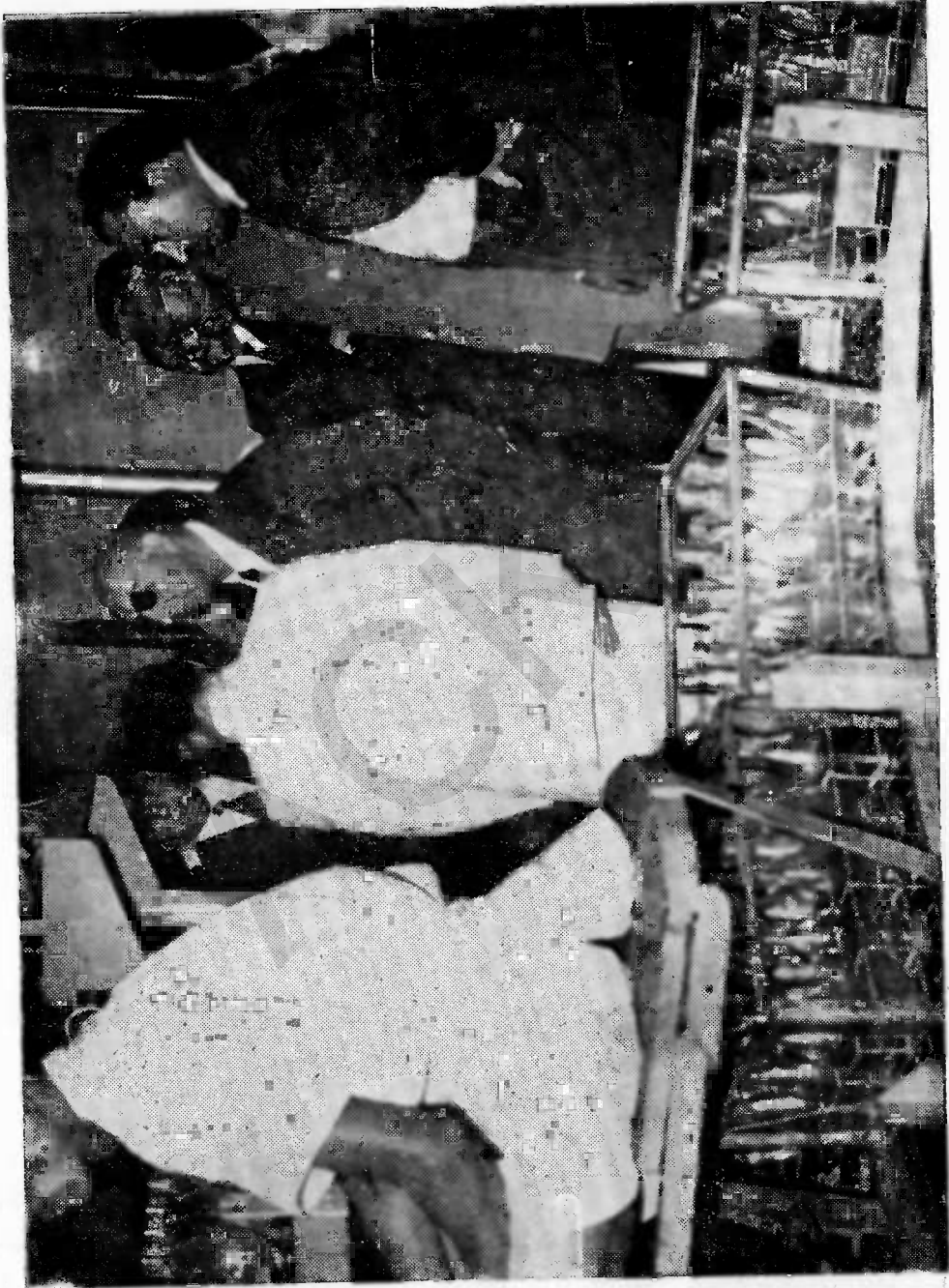
کشف یک آبدہ‌ی کوشانی در تنگی سیدان :-

یکی از اعضای موزیم کابل در تنگی سیدان در دامان کوه قورخ به کشف یک آبدہ ی عصر کوشانی موفق شد ساختمان تعمیر و نوع خشمت ها و تیکرهای دریافت شده از تمدن کوشانیان نمایندگی میکند : امید است در آینده به اثر کوشاها نتایج خوبی به اختیاره موزیم کابل بیفتد .

مدیریت عمومی لوازم :-

۱- مدیریت محاسبه‌ی جنسی تمام مایحتاج لوازم تحصیل کتب درسی - مفر و شات ملبوسات - سامان سپورت و غیره و همچنان اکمال موا ارتزاقی طلاب مکاتب معارف ولایات و مرکز را بعهدہ دارد .

۲- مدیریت محاسبه‌ی نقدی ترتیب و تنظیم بودجه را با تحصیل پولهای وازداتی مسئول میباشد . این مدیریت در ار سال تخصیصات معاشات و مصارف و هکذا در حصه‌ی تاسیس لیراف کریدتها برای منظور خریداری اجناس مورد ضرورت و در حصه‌ی تحصیل باقیات و غیره اقدام نموده است نسبت به سال گذشته در حدود (۱۳۴۷۰۷۵۶) افغانی باقیات را تحصیل و اسناد مصرف را بخرج موسسات و اشخاص مجری نموده که بر علاوه‌ی این اجراآت (۲۷۰۹۶۶۳۳) افغانی را طور آوانس از بودجه‌ی عادی و پلان در وجه موسسات بغرض اکمال جنس تادیه کرده که لایحه‌ی صرفیات آنرا بموقع آن ترتیب و بریاست بورد پلان تسلیم داده همچنان در حصه‌ی تحصیل پولهای وازداتی باقیات متنوعه فعالیت کرده که نسبت به گذشته (۸۸ ۷۵۰۲۰۵) افغانی تزید بعمل آمده است .

از مناظر سفر بناغنی صدراعظم در هند

بشاغلی رشتیا رئیس مستقل
مطبوعات با بشاغلی دیر
یانکرف رئیس مؤسسه شرق
شناسی اتحاد شوروی (سفر
اخیر بشاغلی رشتیا در دستوال
فلم ما سکو)

بشاغلی و بلیم بیروکی در دعوت
سا لگره استقلال افغانستان
با بشاغلی محمد عرف
قبر کبیر اسانی بزر چکو
سلوا کبیا

- ۳- مدیریت دیپوها که مکلف باغضای اجمال حسابات جنسی بوده در سال جاری توانسته است که اجمال حساب (۱۹ نفر) معتمدین را بنویوان محاسبات تقدیم کند.
- ۴- مدیریت خریداری های داخلی و خارجی اجناس طرف احتیاج مکاتب و دوائر را که در بازار های داخلی دستیاب میشد خریداری و از رهگذر احتیاج فوری حوائج آنها را رفع مینمود نسبت به تراکم امور در سال جاری شعبه ی بنام شعبه ی فرمایشات خارجه به آن ضم گردید شعبه ی مذکور در حصه ی تهیه و اکمال سامان طرف ضرورت مصروف اجراءات میباشد.
- ۵- مدیریت معاینه مراقبت تحویلخانه هارا متحمل میباشند.
- ۶- مدیریت تصفیه ی نقدی که فیصله ی حسابات نقدی گذشته را به عهده داند توانسته است که مبلغ (۹۱ / ۱۷۶۷۰۷۷) افغانی و ۳۷ / ۲۳۰ دالر و ۱۹۴۶ پوند را از اشخاص و موسسات تحصیل کند.
- ۷- مدیریت تصفیه ی جنسی که تصفیه و فیصله ی حسابات گذشته را متحمل میباشند توانسته است که نسبت به گذشته در حصه ی مجرائی اجناس باقیدهان موفقیت بیشتری را نصیب و به فیصله ی دو هزار و هشتصد و بیست قطعه اسناد فائق گردد.

د اقتصادی خانگہ :-

مدیر پہ ۳ رتبہ	بناغلی زلمی محمود دغازی دکفیل پہ حیث
غری « ۶ »	یوتن
» « ۸ »	دوہ تنہ

د متحدہ مللو خانگہ :-

مدیر پہ ۳ رتبہ	بناغلی محمد یونس رفیق دکفیل پہ حیث
غری پہ ۵ رتبہ	یوتن
» « ۶ »	خلو رتنہ
» « ۷ »	یوتن

د تدقیق او مطالعاتو خانگہ :-

د خانگی آمران پہ لمری رتبہ	خلو رتنہ
متتبع « ۲ »	اتہ تنہ
سکرتر « ۵ »	خلو رتنہ

د کتابخانی خانگہ :-

د کتابخانی آمر پہ ۷ رتبہ	یوتن
» معاون « ۸ »	یوتن
» مطبوعاتی معاون « ۸ »	یوتن

د تشریفاتو ریاست :

رئیس پہ ۲ رتبہ
تشریفاتو معاون پہ ۵ رتبہ	بناغلی محمد شریف اڑیر پہ حفیظ درتبی
اداری معاون پہ ۵ »	یوتن
غری « ۹ »	»
» « ۱۰ »	»

داداری لوی مدیریت :

لوی مدیر پہ ۲ رتبہ	بناغلی نثار احمد شیرزی
--------------------	------------------------

د قونسلگري او تا بعیت مدیریت:

مدیر په	رتبه	۴	بناغلی فیض احمد زکریا دکفیل په حیث
غری	»	۸	یوتن
»	»	۱۰	»

دویزی مدیریت:

مدیر په	رتبه	۴	بناغلی سید محمد امین
غری	»	۸	یوتن
»	»	۹	»

د مامورینو مدیریت:

مدیر په	رتبه	۴	بناغلی محمدولی دکفیل په حیث
معاون په	»	۶	یوتن
غری په	»	۸	»
»	»	۹	دوه تنه

د محاسبی او لوا زمو مدیریت:

مدیر په	رتبه	۴	بناغلی ساپانعلی دکفیل په حیث
معاون په	»	۵	»
مامور په	»	۶	یوتن
غری په	»	۷	»
»	»	۸	۲ تنه
»	»	۹	» ۲
»	»	۱۰	» ۲

د لوا زمو خانگه:

مامور په	رتبه	۶	یوتن
غری	»	۷	»
»	»	۸	۲ تنه
»	»	۹	» ۲
»	»	۱۰	» ۲

د آرشیو لوی مدیریت :
لوی مدیر پہ ۲ رتبہ
بناغلی محمد یونس سروری

د اجرایی خانگہ :

معاون پہ ۵ رتبہ
غری پہ ۷ »
» » ۸ »
» » ۹ »
» » ۱۰ »
بناغلی شاہ محمود د کفیل پہ حیث
»
دوہ تنہ
یوتن
»

د تبیض خانگہ :

معاون » ۵ رتبہ
غری » ۷ »
» » ۸ »
» » ۹ »
» » ۱۰ »
بناغلی گلاب شاہ
یوتن
»
دری تنہ
» ۵

د حفظی خانگہ :

معاون پہ ۵ رتبہ
غری » ۷ »
» » ۸ »
» » ۹ »
» » ۱۰ »
بناغلی فزیر محمد د کفیل پہ حیث
یوتن
۲ تنہ
» ۳
» ۴

افغانی نمایندگی پہ خارج کنبی

پہ راشنگتن کنبی لوی سفارت :
لوی سفیر (دریمی دچوکات نه بانڈی)
لمبری سکرتز او مستشار پہ ۳ رتبہ
دوہم سکرتز پہ ۶ رتبہ
آتمہ پہ ۹ رتبہ
بناغلی محمد ہاشم د بوندواں
بناغلی فضل احمد شیرزاد
یوتن
»

	په ماسکو کښې افغانی لوی سفارت :
بناغلی عبد الحکیم شاه عالمی	لوی سفیر (درتبی دچوکات نه دباندی)
» عطاء الله ناصر ضمیائی	لمری سکرتر په ۴ رتبه
یوتن	» ۶ »
»	» ۹ »
	په لندن کښې افغانی لوی سفارت :
بناغلی محمد کبیر لودین	لوی سفیر (درتبی دچوکات نه دباندی)
بناغلی محمد ابراهیم د کفیل په حیث	لمری سکرتر په ۳ رتبه
یوتن	» ۶ »
	په پاریس کښې افغانی لوی سفارت :
بناغلی غلام یحیی طرزی	لوی سفیر (درتبی دچوکات نه باندی)
بناغلی محمد رحیم گر دیزی (کفیل)	لمری سکرتر په ۴ رتبه
یوتن	» ۷ رتبه
»	» ۹ »
	په انقره کښې افغانی لوی سفارت :
بناغلی اسد الله سراج	لوی سفیر (درتبی دچوکات نه دباندی)
بناغلی محمد ابراهیم	لمری سکرتر په ۴ رتبه
یوتن	» ۷ »
»	ترجمان
	په تهران کښې افغانی لوی سفارت :
بناغلی محمد عثمان امیر	لوی سفیر (درتبی دچوکات نه دباندی)
بناغلی سید فصیح الدین (کفیل)	لمری سکرتر په ۳ رتبه
یوتن	دوهم سکرتر په ۷ رتبه
	په قاهره کښې افغانی لوی سفارت :
بناغلی استاد صلاح الدین ساجوقی	لوی سفیر (درتبی دچوکات نه دباندی)
بناغلی سدو اصیل (کفیل)	لمری سکرتر په ۴ رتبه
یوتن	دوهم سکرتر په ۷ رتبه

پہ تو کیوکینی افغانی لوی سفارت :

بناغلی دکتور عبدالمجید
بناغلی عبدا لله نوابی (کفیل)

لوی سفیر (در تہی دچوکات نہ دباندی)
لمری سکر تر پہ ۵ رتبہ

پہ سعودی عربستان کینی افغانی لوی سفارت :

بناغلی محمد اسحق کفیل
یو تن
»

لوی سفیر (در تہی دچوکات نہ دباندی)
لمری سکر تر پہ ۵ رتبہ
دوہم سکر تر پہ ۷ رتبہ
دریم سکر تر پہ ۸ رتبہ

پہ دہلی کینی افغانی لوی سفارت :

بناغلی محمد عمر
بناغلی محمد ایوب عزیز
۲ تنہ
۳ تنہ

لوی سفیر (در تہی دچوکات نہ دباندی)
لمری سکر تر پہ ۴ رتبہ
دوہم سکر تر پہ ۶ رتبہ
دریم سکر تر پہ ۸ رتبہ

پہ کراچی کینی افغانی لوی سفارت :

بناغلی دکتور عبدالظہر
دکتور عبدالغفور روان فرہادی د کفیل پہ حیث
۲ تنہ
۲ تنہ

لوی سفیر (در تہی دچوکات نہ دباندی)
لمری سکر تر پہ ۳ رتبہ
دوہم سکر تر پہ ۶ رتبہ
دریم سکر تر پہ ۸ رتبہ

پہ چین کینی افغانی لوی سفارت :

بناغلی عبد الصمد
بناغلی عبد العظیم (کفیل)

لوی سفیر (در تہی دچوکات نہ دباندی)
لمری سکر تر پہ ۳ رتبہ

پہ پراگ کینی افغانی وزارت مختاری :

بناغلی محمد عارف
بناغلی محمد امین اعتمادی (کفیل)

مختار وزیر پہ لمری رتبہ
لمری سکر تر پہ ۵ رتبہ

په بغداد کېنې افغانې سفارت :

لوی سفير لوی سفير

لمرې سکر تر په ۵ رتبه لمرې سکر تر په ۵ رتبه

دوهم سکر تر په ۷ رتبه دوهم سکر تر په ۷ رتبه

په اندونيزيا کېنې افغانې وزارت مختاري :

مختار وزير په لمرې رتبه

لمرې سکر تر په ۵ رتبه لمرې سکر تر په ۵ رتبه

په پروم کېنې افغانې وزارت مختاري :

مختار وزير په لمرې رتبه

لمرې سکر تر په ۵ رتبه لمرې سکر تر په ۵ رتبه

په بن کېنې افغانې وزارت مختاري :

مختار وزير په لمرې رتبه

لمرې سکر تر په ۵ رتبه لمرې سکر تر په ۵ رتبه

دوهم سکر تر په ۷ رتبه دوهم سکر تر په ۷ رتبه

په يونو کېنې افغانې نمايندگي :

نماينده په لمرې رتبه

مرستيال په دو ۲ رتبه

لمرې سکر تر په ۳ رتبه

په مشهد کېنې افغانې جنرال قونسلگري :

جنرال قنسل په ۳ رتبه

لمرې سکر تر په ۶ رتبه

دوهم سکر تر په ۷ رتبه

په بمبېي کېنې افغانې جنرال قنسلگري :

جنرال قنسل په ۵ رتبه

لمرې سکر تر په ۸ رتبه

دوهم سکر تر په ۶ رتبه

دوهم سکر تر په ۶ رتبه

بناغلي محمد شعیب مسکینيار

بناغلي عبدالواحد (کفيل)

یوتن

.....

بناغلي محمد اکبر (کفيل)

بناغلي محمد هاشم

بناغلي عبدالقادر سليمان (کفيل)

بناغلي دكتور غلام فاروق

بناغلي محمد علي امير

یوتن

بناغلي عبدالرحمن پژواک

بناغلي عبدالحکيم طيبي (کفيل)

بناغلي امان الله حسرت (کفيل)

بناغلي سيد تاج الدين

یوتن

یوتن

بناغلي جلال الدين طرزي

یوتن

یوتن

په پشاور کښی افغانی قونساگری:

قونسل په ۴ رتبه

لمری سکرتر په ۷ رتبه

دوهم سکرتر په ۸ رتبه

په کویټه کښی افغانی قونساگری:

قونسل په ۴ رتبه

لمری سکرتر په ۷ رتبه

دوهم سکرتر په ۸ رتبه

ترجمان په ۸ رتبه

بناغلی غلام حسن صافی

یو تن

۲ تنه

بناغلی سید مسعود پوهنیار

یو تن

یو تن

یو تن

امور وزارت خارجه

ریاست تشریفات :

رعمای ملل متحابه که در اثر دعوت حکومت متبوعه در سال ۱۳۳۷ با فغانستان مسافرت
و یادعرت را قبول نموده اند

جلالتمآب و ویلیام سیروکی صدراعظم دولت جمهوری چکوسلواکی بنا بدعوت بنا علی
سردار محمد داود صدراعظم برای یک مسافرت حسن نیت بتاریخ ۱۱ سنبله با اعضای معیتی
خردوار دکابل گردیده بعد از توقف چهارروز بتاریخ ۱۵ سنبله بصوب وطن خویش
عزیمت نمود.

جلالتمآب جلال بابا رئیس جمهور ترکیه در اثر دعوت اعلیحضرت معظم همایونی بتاریخ
۲۲ سنبله ۱۳۳۷ با ذوات معیتی شان وارد دکابل گردیده و بعد از اقامت ۹ روز بتاریخ ۳۱
سنبله کابل را بعزم ترکیه ترک گفتند.

جلالتمآب مارشال و او شیلدرف رئیس هیئات رئیس شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی
سوسیالیستی بنا بدعوت اعلیحضرت معظم همایونی برای یک مسافرت دوستانه و حسن نیت
بتاریخ ۹ میزان ۱۳۳۷ وارد دکابل گردیده و بعد از اقامت ۱۰ روز بتاریخ ۱۹ میزان کابل را
بعصدا اتحاد شوروی ترک گفتند.

جلالتمآب داگ همرشیرلدسر مملتی سازمان ملل متحد در اثر دعوت اعلیحضرت معظم همایونی
صدراعظم بتاریخ ۱۴ مارچ وارد کابل گردیده و بعد از اقامت سه روز در کابل عزیمت نمودند.
قبولی اگر بحال و تقرر میباید که در این متحده در این متحده

جلالتمآب دوگور اوگن وزیر امور خارجه و ایدو مختار وزیر امور خارجه در کابل بتاریخ ۵
جوزا ۱۳۳۷ اعتماد نامه خود را بحضور اعلیحضرت معظم همایونی تقدیم نمودند.

جلالتمآب بیبرلا رئیس هیئت وزیران بزرگبیرین دولت متحده در کابل بتاریخ ۱۳/۷/۱۳۳۸
وارد کابل گردیده و بتاریخ ۱۳/۷/۱۳۳۸ اعتماد نامه خود را بحضور اعلیحضرت معظم همایونی
تقدیم نمودند.

۳- جلالتمآب کنجی فاکوچی سفیر کبیر جاپان بتاریخ ۱۳/۷/۱۳۳۸ وارد کابل گردیده
و بتاریخ ۱۳/۷/۱۳۳۸ اعتماد نامه خود را بحضور ذات شریف شهریار تقدیم نمودند.

جلالتمآب جیورجسکیو بیحیث اولین وزیر مختار رومانی بکابل بتاریخ ۱۳/۷/۱۳۳۸
بحضور ذات اشرف ملوکانه اعتماد نامه خود را تقدیم نمودند.

اگر یرمان جلالتماب دوسان کاویدر بحیث وزیر مختار دولت یوگوسلاویا بدر بار کا بل بتاریخ ۳۰/۴/۳۷ از حضور اعلی حضرت معظم همایونی شرف صدور حاصل نمود .
جلالتماب هوتنگگ سفیر کبیر جمهوریت مردم چین بتاریخ ۱۶/۵/۱۳۳۸ وارد کابل گردیده و بتاریخ ۲۲ - اسد ۲۷ ۱۳۳۷ بحضور ذات شهر یاری تقدیم اعتمادنامه نمود .

دکتور ایریش ایسرا لت سابق وزیر مختار المان فیدرالی بدر بار کابل بحیث اولین سفیر کبیر آن کشور بتاریخ ۸/۸/۱۳۳۷ اعتماد نامه خود را بحضور اعلی حضرت معظم همایونی تقدیم نمود .

جلالتماب ایلیه گار ساگو مز بحیث وزیر مختار دولت هسپانیه بتاریخ ۲۲/۸/۱۳۳۷ وارد کابل گردیده و بتاریخ ۳۰/۸/۳۷ اعتمادنامه خود را بحضور اعلی حضرت معظم همایونی تقدیم نمود .
جلالتماب جنرال نوری جمیل بحیث اولین سفیر کبیر جمهوریت عراق (قبلا وزارت مختاری) بتاریخ ۱۷/۱۰/۳۸ و اردکابل گردیده و بتاریخ ۲۵ جدی ۱۳۳۷ اعتمادنامه خود را بحضور اعلی حضرت معظم همایونی تقدیم نمود .

جلالتماب دوکتور فولسکو ترابلزا وزیر مختار ایتالیا بعوض جلالتماب گیو دوریلی بتاریخ ۳۰/۸/۱۳۳۷ اعتمادنامه خود را بحضور ذات شهر یاری تقدیم نمود .

اگر یرمان جلالتماب محمد معروف اولین وزیر مختار حکومت سیلون بدر بار کابل بتاریخ ۱۵ اکتبر ۱۳۳۷ از حضور اعلی حضرت همایونی شرف صدور حاصل نمود .

اگر یرمان جلالتماب ارتور ونا سیلونیلی بحیث وزیر مختار کنفیدراسیون سویس بعوض جلالتماب گتر بتاریخ ۱/۱۱/۱۳۳۸ از حضور اعلی حضرت همایونی صادر گردید .

اگر یرمان جلالتماب هنری بیرود سفیر کبیر ایالات متحده امریکا بعوض جلالتماب شیلدن تی ماز بتاریخ ۱/۱۱/۱۳۳۷ از حضور اعلی حضرت همایونی شرف صدور حاصل و بتاریخ ۲۵/۱۲/۱۳۳۸ وارد کابل گردید .

اگر یرمان جلالتماب میروسلاو کادلتس وزیر مختار چکوسلواکیه بعوض جلالتماب واسلاو هافلین بتاریخ ۲۷/۱۱/۱۳۳۸ از حضور اعلی حضرت همایونی صادر گردید .

تعیین و تقرر نمایندگان افغانی در خارج

اگر یرمان دوکتور غلام فاروق بر علاوه عهده موجوده بحیث وزیر مختار افغانی در برن بتاریخ ۱۲/۱/۱۳۳۸ اصل گردید همچنان اگر یرمان دوکتور موصوف که سابقاً بحیث وزیر

مختار اعلیٰ حضرت همایونی درین ایفای و وظیفه مینمو دند بحیث اولین سفیر کبیر افغانستان در اتحادیه المان خوراسته شده بود بتاریخ ۱۳۳۷/۶/۱۰ از طرف حکومت مذکور و اصل و بتاریخ ۱۳۳۷/۸/۱ اعتمادنامه خرد را بحضور دکتور پرو فیسور هویس رئیس جمهوران کشور تقدیم نمود.

جنرال محمدعارف وزیر مختار اعلیٰ حضرت همایونی در پراگ که در عین زمان سمت وزیر مختار افغانی را در بوداپست و وارسا نیز بعهده دارند اعتماد نامه های خود را بتاریخ ۱۳۳۷/۴/۱۶ بحضور جلالتماب سیران دربی رئیس شورای عالی دولت مردم مجارستان و بتاریخ ۱۳۲۷/۱/۲۳ به جلالتماب معاون شورای دولت پولیند تقدیم نموده.

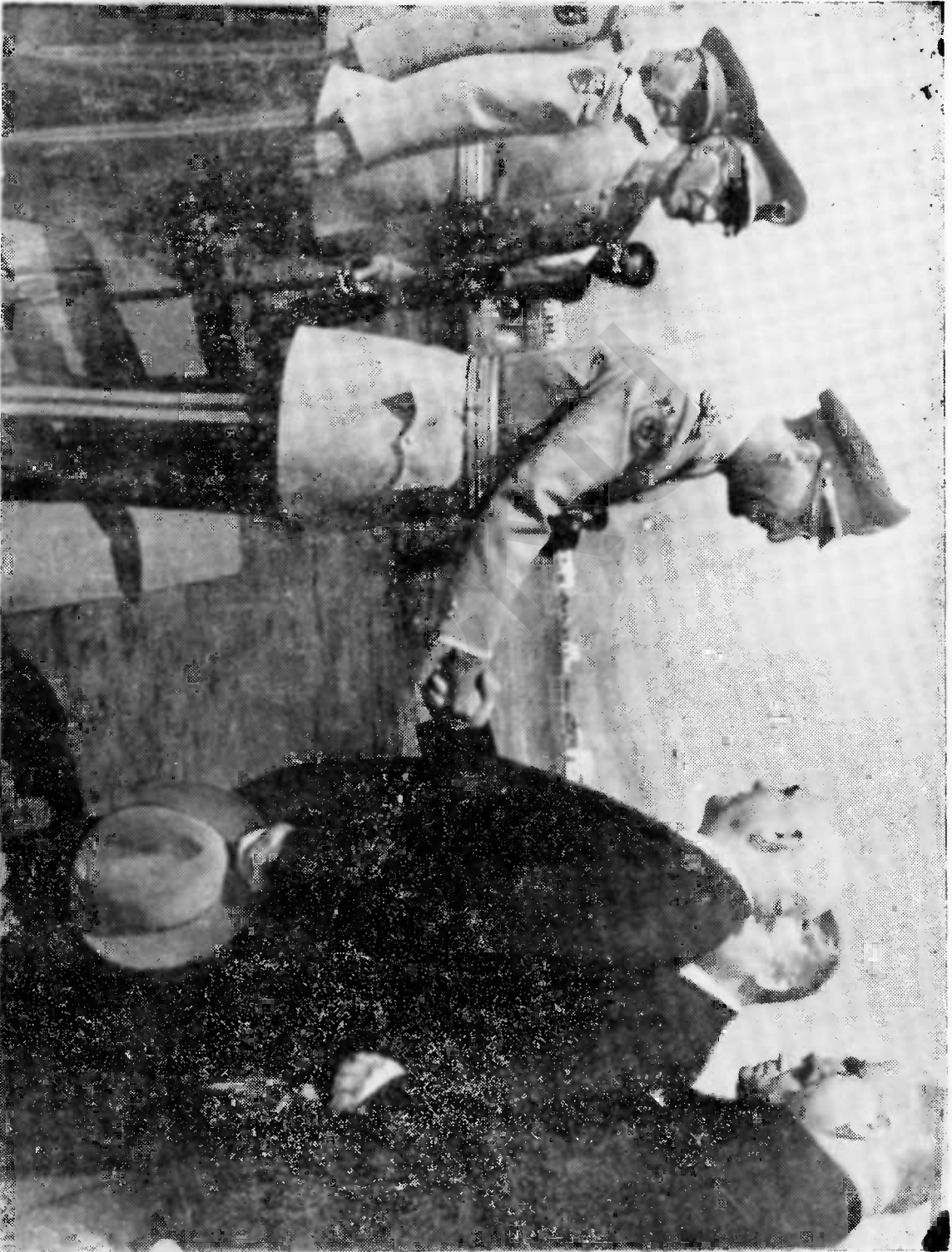
اگر ایمان بناغلی میوند وال سفیر کبیر اعلیٰ حضرت معظم همایونی در واشنگتن که در عین زمان سمت وزیر مختار افغانی را در ریود و ژانیر و نیز بعهده دارند بتاریخ ۱۳۳۸/۳/۱۱ از طرف حکومت برازیل و اصل و بتاریخ ۱۳۳۷/۱۰/۲۶ اعتماد نامه خود را بحضور رئیس جمهور مملکت مذکور تقدیم نمود.

جنرال محمد قاسم وزیر مختار اعلیٰ حضرت معظم همایونی در روم که در عین زمان سمت وزیر مختار افغانی را در مادرید نیز بعهده دارند اعتمادنامه خود را بتاریخ ۲۶ ر ۴ ر ۳۷ بحضور جنرال ایسمو فرانسیسکو فرانکور رئیس دولت اسپانیه تقدیم نمود.

اگر ایمان شاغلی محمد کبیر لر دین سفیر کبیر اعلیٰ حضرت معظم همایونی در لندن که در عین زمان سمت وزیر مختار افغانی را در هاگ نیز دارا میباشد بتاریخ ۱۶ ر ۲۷ ر ۳۷ و اصل و بتاریخ ۲۳ ر ۷ ر ۱۳۳۷ اعتمادنامه خود را بحضور علیا حضرت جولیاننا ملکه هالیند تقدیم نمود.

اگر ایمان دکتور عبدالظاهر بحیث سفیر کبیر اعلیٰ حضرت همایونی در کراچی به تاریخ ۲۰ ر ۲۳ ر ۱۳۳۷ و اصل و بتاریخ ۱-۳-۱۳۳۷ اعتماد نامه خود را به جلالتماب اسکندرویرزا تقدیم نمود و همچنان اگر ایمان دکتور موصوف بحیث وزیر مختار افغانی بر علاوه وظیفه موجوده در سیلون از طرف ملکه انگلستان و حکومت سیلان بتاریخ ۲۱-۷-۱۳۳۷ و اصل و بتاریخ ۳-۱۰-۱۳۳۷ به جلالتماب گولی تلپکه گورنر جنرال سیلون تقدیم نمود.

اگر ایمان بناغلی عبدال حکیم شاه عالمی سفیر کبیر اعلیٰ حضرت همایونی در ماسکو که بر علاوه عهده موجوده شان بحیث وزیر مختار افغانی در بخارست از حکومت رومانیا مطالبه گردید بود بتاریخ ۲۷-۷-۱۳۲۷ و اصل گردید.

اهلیحضرت معظم هما یونانی موقع بندیرانی جلالتماب مار شمال ورا شیلوف رئیس شورا یمالی اتحاد چاهیر شوروی (میدان هوایی کابل)

بنا غلای غلام یحیی طرزی سفیر کبیر اعلی حضرت همایونی در پاريس که سمت وزیر مختار افغانستان را در بروکسل نیز بعدہ دارند بتاریخ ۱۵ - ۸ - ۱۳۳۷ اعتماد نامه خود را بحضور اعلی حضرت با دوئین اول پادشاه بلجیک تقدیم نمود .

بنا غلی صلاح الدین سلجوقی سفیر کبیر اعلی حضرت معظم همایونی در قاهره که سمت سفیر کبیر افغانی را در آتن نیز دارا میباشند بتاریخ ۱۵ و ۸ و ۱۳۳۷ اعتماد نامه خود را بحضور پال پادشاه یونان تقدیم نمود .

* * *

مدیریت مامورین :

تعیینات :

بناغلی محمد علی امیر مامور رتبه (۷) عضو اول شرق آسیا با حفظ رتبه به حیث کفیل سکرتر اول وزارت مختاری افغانی در بن .

بناغلی عبدالعزیز مامور رتبه (۸) عضو مدیریت عمومی آرشیف با حفظ رتبه موجوده به حیث ا تشه افغانی در واشنگتن .

بناغلی محمد اسحق صافی مامور رتبه (۶) عضو مدیریت قلم مخصوص با حفظ رتبه موجوده بحیث سکرتر دوم جنرال قونسالگری افغانی در کویته .

بناغلی محمد حسن مامور رتبه (۸) عضو قلم مخصوص با حفظ رتبه موجوده بحیث سکرتر دوم جنرال قونسالگری افغانی در مشهد .

بناغلی عبدالعظیم کفیل سکرتر اول سفارتکبرای افغانی در پیکنگ .

بناغلی محمد اکبر مامور رتبه (۸) بحیث کفیل سکرتر اول وزارت مختاری افغانی در اندونیزیا .

بناغلی محمد شعیب مسکینار مامور رتبه اول مدیریت عمومی اداری بحیث سفیر کبیر افغانی در بغداد .

بناغلی نثار احمد شیرزی مامور رتبه (۳) مدیر عمومی شفر بحیث مدیر عمومی اداری .

بناغلی غلام محمد نیک زاد مامور رتبه (۴) منشی قلم مخصوص بحیث مدیر عمومی شفر و قلم مخصوص .

بناغلی محمد شاه سلیمان مامور رتبه (۸) به حیث منشی قلم مخصوص .

بناغلی عید محمد محبت مامور رتبه (۷) بحیث کفیل معاون مدیریت مامورین .

بناغلی گلاب شاه مامور رتبه (۴) معاون شعبه تیض مدیریت آرشیف .

بناغلی شاه محمود مامور رتبه ۶ معاون شعبه اجرائیه مدیریت عمومی آرشیف .

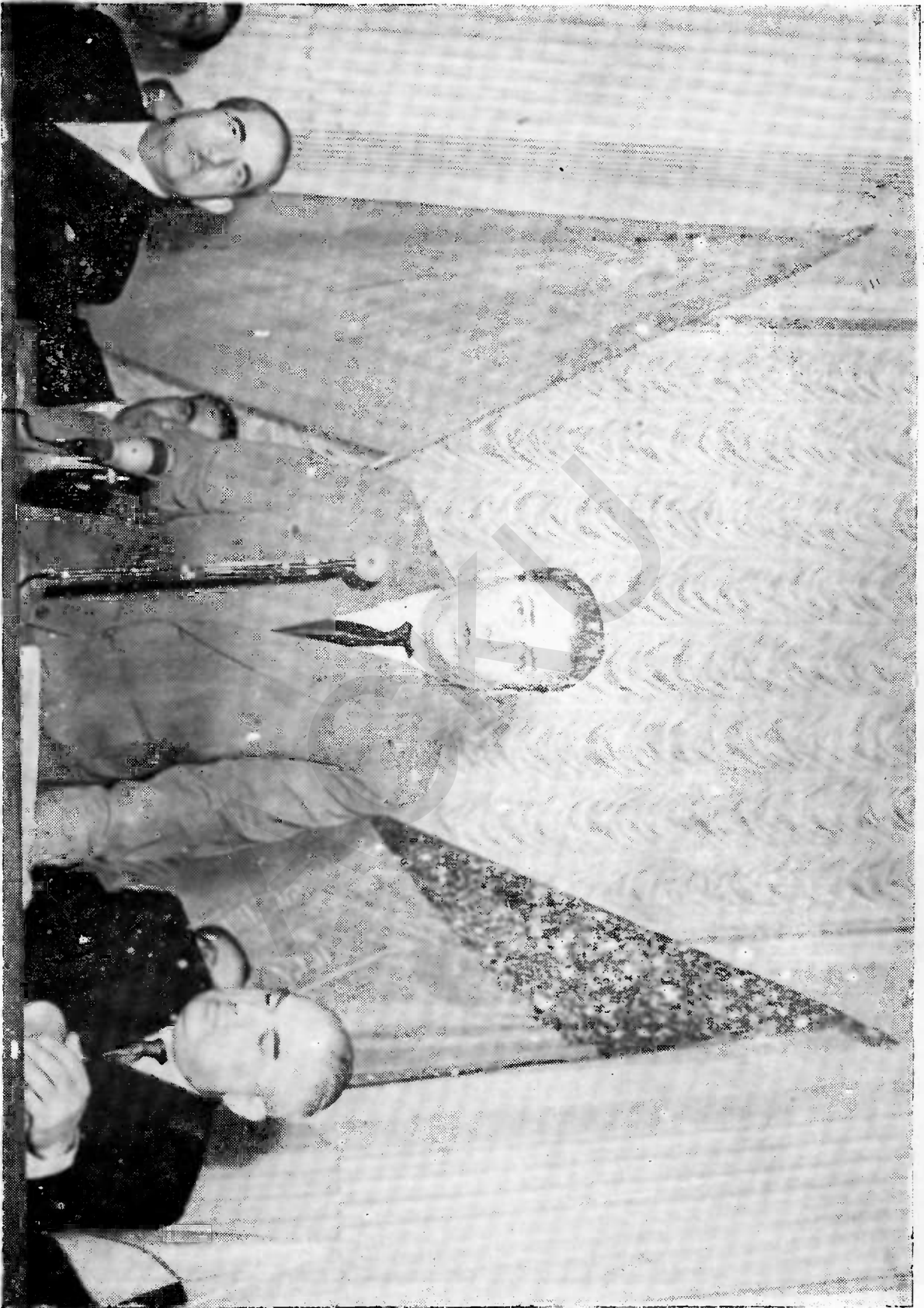
- بناغلی عبدالقادر مامور رتبه (۷) معاون شعبه اقتصادی با حفظ رتبه موجوده به حیث کفیل سکرتر اول وزارت مختاری افغانی در اروپا .
- بناغلی محمد محسن مامور رتبه (۹) عضو مدیریت شفر با حفظ رتبه موجوده به حیث کفیل سکرتر دوم سفارت کبرای افغانی در جده .
- بناغلی محمد موسی مامور رتبه (۸) عضو مدیریت قونسالگری با حفظ رتبه موجوده به حیث سکرتر سوم سفارت کبرای افغانی در دهلی .
- بناغلی محمدانور بشیر مامور رتبه (۸) عضو مدیریت ارشیف با حفظ رتبه موجوده به حیث کفیل سکرتر دوم سفارت کبرای افغانی در دهلی .
- بناغلی عبدالمجید بهنام مامور رتبه (۱۰) عضو دوم شرق آسیا با حفظ رتبه موجوده به حیث کفیل سکرتر سوم سفارت کبرای افغانی در دهلی .
- بناغلی میر حبیب الله مامور رتبه (۶) معاون اجرائیه مدیریت عمومی ارشیف با حفظ رتبه موجوده به حیث سکرتر دوم سفارت کبرای افغانی در عراق .
- ترفیعات :

- ع ، محمدشریف اژیر معاون تشریفات تشریفات باخذ رابع تفاوت معاش رتبه (۳) .
- ع ، عطاوالله ناصر ضیائی سکرتر اول سفارت کبرای افغانی در مسکو از رتبه ۴ برتبه ۳ ترفیع نمود .
- مامورین آتی الذکر بموجب فرامین پادشاهی به اخذ نشان نایل گردیده اند :
- بناغلی عبدالحکیم شاه عالمی سفیر کبیر افغانی در ماسکو نشان سردار عالی
- بناغلی صلاح الدین ساجوقی سفیر کبیر افغانی در قاهره نشان سردار عالی
- بناغلی فیض محمد سفیر کبیر افغانی در جده نشان رشتین مطلا
- بناغلی عبدالصمد سفیر کبیر افغانی در بیکنگت نشان رشتین مطلا و نشان ستور اول
- بناغلی محمد عثمان امیر سفیر کبیر افغانی در تهران نشان و رشتین مطلا و نشان ستور اول
- بناغلی محمد هاشم میوند وال سفیر کبیر افغانی در واشنگتن نشان ستور اول
- بناغلی عبد الرحمن پژواک نماینده دایمی افغانی در یونو نشان ستور اول
- بناغلی عبد الحمید عزیز سابق نماینده دایمی افغانی در یونو نشان رشتین مطلا
- بناغلی جلال الدین طرزی رئیس تشریفات نشان رشتین مطلا
- بناغلی محمد شعیب مدیر عمومی اداری نشان رشتین مطلا
- بناغلی عبدالروف ناصر ضیاء جنرال قونسل افغانی در رمبیشی نشان رشتین مطلا

ن . سیزوف کفیل رئیس انجمن دوستی روابط فرهنگی اتحاد شوروی ، با لای یاولوف و بناغلی شاه عالمی سفیر کبیر افغانستان .

از مناظر مجلس شام خانه دوستی اتحاد شوروی که افتخار جشن استقلال افغانستان ترتیب یافته بود

دانشروزوف که رئیس هیئت رئیسه انجمن شورای دوستی و روابط فرهنگی اتحاد شوروی با مساک خارجه در حال افتتاح مجلس

د عدل وزارت

(۱۲۰)

تشکیل:

وزیر

معین

عاج سید عبد الله

بناغلی سید عبد الله عدلی وزیر

ع ص محمد عبد الکریم حتمانی

د قلم مخصوص مدیر:

بناغلی عبد الواحد (کفیل)

د قوانینو د تدوین لوی مدیر

بناغلی محمد موسی شفیق (کفیل)

د تفتیش لوی مدیر:

بناغلی فضل الرحمن (کفیل)

د ماهورینو مدیر:

بناغلی غلام محمد

د لوازمو مدیر:

بناغلی محمد ابراهیم

د پانور مدیر:

بناغلی عبدالستار

د تمیز ریاست:

رئیس

غری

»

»

د لیکو مدیر

د حقو قو مامور

د جزامامور

د جمعیه العلماء ریاست:

رئیس

غری

»

مولوی عبدالبصیر (کفیل)

بناغلی سید سیف الرحمن

بناغلی محمد نور روز

بناغلی فضل حق

بناغلی محمد یعقوب کماک (کفیل)

بناغلی محمد حنیف

بناغلی پابنده محمد

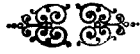
حنیظ الله

بناغلی

عبدالجلیل

»

سید عمر	بناغلی	غری
میا فضل الرحمن	»	»
عبد اللہ	»	»
میاعبید اللہ	»	»
عبد الواحد	»	»
عبد الغنی	»	»
محمد امین آزاد	»	»
محمد اعظم	بناغلی	غری
گل علم	»	»
عبد الغزیز	»	»
غلام حیدر	»	»
بناغلی عبد الاحمد عشرتی		دالفلاح دمجلی مسئول مدیر

امور عدلی

ریاست عالی تمیز :

فقرات حقوقی و جزائی که در ریاست عالی تمیز حل و فصل گردید . است :

حقوقی :

تائیدی - ۱۵۰ نقض ۵۵ فقره

جزائی :

تخفیف ۲۱۵ فقره

تزیید ۲۹۲ »

مستردی ۳۹۱ »

تائید : ۶۲۹ »

مدیریت عمومی تدوین قوانین :

در سال گذشته محاکم عدلی و دوائریکه در امور مربوط مشکلاتی حس و بوزارت عدلیه مراجعه نموده مشکلات عاید را پیشنهاد کرده اند از طرف مدیریت تدوین در تهیه جواب و رفع مشکلات شان اقدامات لازمه بعمل آمده .

در موردیکه اصول تعميل ماده و یا وضع مواد جدیدی را ایجاب کرده است آنرا تسوید و پیشنهاد کرده پس از تصویب مجلس عالی وزارت بمقامات صالحه تقدیم نموده است که از انجمله مواد ذیل منظور و مورد اجراء قرار گرفته است :

موادیکه حائز تصویب قانونی گردید است :

ضمیمه تاریخی ۲۲ عقرب ۳۷ اصول تعیین میعاد دعاوی حقوقی و جزائی در شورای ملی تصویب گردید .

بر تبصره‌ی ماده (۱۱) اصل لنامه اداری شرح آتی زیاده گردید :

دعوی حقوقی و جزائی تبعه خارجی علیه تبعه افغانی اگر چه وقوعه در خاک خارج باشد به محکمه مربوط مدعی علیه عندالمراجعه مدعی فیصانه میتواند بشود .

* * *

مواد ذیل بعد از تصویب مجلس عالی و وزراء و صحنه حضور مبارک شاهانه تعميل گردیده است

۶ ماده در مورد ابراء و اصلاح خط و اقرار خط های راجعه مال غیر منقول .

محصول و قیمت تکت و ثبته قضایای جزائی که از بودجه دولت اجرایی شد از نظر تخفیف اجرا آت اند . نشود .

مثنی وثبته طلاق خط باید در مقابل قیمت و ثبته (مانند مثنی بقیه و ثایق) اجرا شود .

در مورد و کالت خط ها که از نظر میعاد شش ماه تعیین گردید ه است .
 دعوی ضد اسناد شرعی که موقوف به سند شرعی و یا اقرار مدعی علیه میباشد اسناد شرعی
 مدار حکم و بدون دوران دعوی قابل تطبیق و تحصیل اند .
 مدیریت ماهورین :

مدیریت ماهورین با جرای امور ذیل پرداخته است :

قضات محاکم عدلیه ولایات و حکومت اعلی که جدیداً مقرر شده اند	۲۲	نفر
مفتی های	»	»
قضات	»	»
ماهورین مرکز وزارت که جدیداً	»	»
مقرر گردیده اند	۱۲	»
که به یک رتبه ترفیع نایل آمده اند	۶	»
مفتی های محاکم عدلیه که در سال ۳۷	»	»
ذواتیکه در سال ۳۷ باخذ تقدیر و نشان موفق گردید ه اند :	»	»
بنیاعلی سید عبدالله وزیر عدلیه نشان سردار عالی .	»	»

بنیاعلی محمد عبد الکریم حقانی معین وزارت عدلیه مستور درجه دوم . نشان معارف و رشتین مطلا

بنیاعلی عبدالله قاضی محکمه رافعه میسنه تقدیر نامه درجه سوم

» محی الدین » » » پکتیا »

بنیاعلی فضل الله قاضی محاکمه سپین بولدک تقدیر نامه درجه سوم

» عبد المنان قاضی ابتدائیه مرکز فراه نشان رشتین نکلی

» لعل محمد » » » گرشک »

مدیریت عمومی تفتیش :

مدیریت عمومی تفتیش وزارت عدلیه سال گذشته محاکم ذیل را تفتیش نموده است

محکمه مراغه ننگر هار . محکمه ابتدائیه ننگر هار ، محکمه سرخورد ننگر هار ، محکمه

حکومت کلان لغمان . محکمه ورودات ننگر هار ، محکمه قرغه لغمان ننگر هار ، محکمه وردنگ

حکومت کلان کاپیسا ، محکمه قره باغ کوه دامن . محکمه سروبی ، محکمه کهمر دوسیغان

محکمه سرای خواجه . محکمه چاردهی محکمه لهوگر ، محکمه کانگار

مجاهه الفلاح -

ماهانده الفلاح بانشر شماره های مسلسل و مطالب دلچسپ در تزییر محیط و تبلیغات

اسلامی خدمت مینماید و از جانب دیگر بحیث یک تعلیمات تمامه قضائی و حقوقی معاون قضات

و مفتی ها بوده و از طریق تبلیغات و نشرات با آنها همکاری می نماید

دروفتيا وزارت

وزير

معين

ع، ص دكتور عبدالرحيم

ص، محمد يعقوب

حاجي عبدالقادر

د قلم مخصوص مدير

د تفتيش فني مدير

مشاور

ع، ص حبيب الله

اداري رئيس

دمحاسبي او لوازم لوي مدير ع، عبدالغفار

ص، سيد ايشان

د ماورينو مدير

ص، سيد انور

داپاز-و مدير

ص، صمد علي

دمحاسبی فني مدير

ص، عبد الله

د جنسي محاسبی مدير

ص، سلطان علي

د نقدي محاسبی مدير

ص، سيد علم

دمعاني مدير

ص، عبد الاحمد

د پيرو دلو مدير

د پلان مدير

ع ص، دكتور عبدالرحيم

ص، حاجي عبد الغني

ص، فيض محمد

د ترانسپورتو مدير

ع، ص، دكتور عبد الغني افضل

د صحی چارو رئيس

ص، لطيف احمد طوفان ملكيار

د نشريه تو مدير

ص، حاجي محمد

د صحی انجنير ي مدير

ص، يار محمد مجدي

بين المللی مدير

ص، احمد علي دكتور معاون

د ساری ناچور يودم جادلي مدير

ص، عبد القیوم آوا

د احصا ثبی آمر

.....

د تشکيلاتو لوی مدير

ص، مير احمد امين

د شفا خانې مدير

.....

د اکسپريز او لابرا توارو مدير

ص، محمد نعیم شرف

د صحی قوانینو مدير

دکمپونڈری ڈکوریس آمر	ع، ص حبیب اللہ
داکسریز آمر	ص، دکور محمد علی
دعا مہ روغتیا رئیس	ع، ص دکور محمد عمر
دنیلیغا تو مدیر	ص، دکور امیر محمد مجب زادہ
درور نی اوسبودنی مدیر	ص، سید حمید اللہ
دغانبو جیرو او رئیس	ع، دکور فقیر سی
دعمومی دیو ددواگانو رئیس	ع، دکور زکریا
دباکتر لوژی آمر	ص، دکور سید محمود نثار
داجرائی مدیر	ص، محمد آصف
دکسترویل مدیر	ص، عبدالودود
دزیڑنتون دشفاخانی سرطیب	ع، دکور سید محمد
دملاریا دمجادلی رئیس	ع، ص دکور عبد الرحیم
دمرکزی روغتیا لوی مدیر	ع، محمد آصف فقیری
دمزار شریف دروغتیا لوی مدیر	ع، دکور عبدالرحمن حکیمی
دقطن دروغتیا مدیر	ص، دکور محمد ابراہیم
دنسگرہار دروغتیا مدیر	ص، دکور محمد عظیم
دپکتیا دروغتیا مدیر	ص، دکور غلام حیدر
دقندہار دروغتیا مدیر	ص، دکور عبدالغفار
دہرات دروغتیا لوی مدیر	ع، دکور محمد اسلم
دمیمنی دروغتیا مدیر	ص، دکور محمد اسمعیل
دبد خشان دروغتیا مدیر	ص، دکور عبدالصمد
دہروان دروغتیا مدیر	ص، میر اکبر
دخزنی دروغتیا مدیر	ص، محمد طاہر
دگرسٹک دروغتیا مدیر	ص، محمد رحیم
دفرہ دروغتیا مدیر	ص، دکور حافظ احمد علی

امور صحی

وزارت صحیہ بعد از نصف سال ۱۳۳۷ تاکنون با اقدامات ذیل متشبهت گردیده است :

مدیریت بین المللی :

این مدیریت در ارتباط امور صحی با ممالک دوست و اشترک هیأت صحی افغانستان در کنفرانسها و مجالس صحی صرف مساعی نموده است همچنان امور مربوط به عزیمت هیأت های افغانی را بخارج و نمایندگان موسسات صحی بین المللی و هیأت های صحی را در ممالک اجرا کرده است .

در سال گذشته در هیأت های وزارت صحیہ در کنفرانسها و مجامع ذیل اشترک نموده اند .

در یازدهمین اسمبله منطقه‌وی سازمان حوزہی جنوب شرق آسیا .

« سیمینار تبلیغات و تعلیمات صحی منعقدہ تهرآن »

« کنفرانس معاون نرسنگی » دهلی جدید

« صحبت صنعتی و حرفت » »

« امحای ملاریا » »

« سومین کنفرانس مجادلہ ملاریا » »

« شورای اجرائیہ سازمان صحی ژنیو »

« کنفرانس دوازدهمین اسمبله سازمان صحی جهان در ژنیو .

همچنان در طول سال گذشته ۱۵ هیأت مختلف صحی بفرص مطالعہ در رشته های مختلف صحی ممالک بسکابل وارد و عندالایجاب بفرص مطالعہ بہ نقاط مختلف ممالک سفر کرده اند .

درین سال یک تعداد پرسنل فنی طرز فیلد سبب تکمیل مطالعات صحی بہ کشور های خارج اعزام شده اند .

در بر شہ مربوط با امداد سازمان صحی جهان تمادید شده است .

مؤلفہی بونیفیل در بارہ نادپہی مبلغ ۱۱ هزار دالر جهت انکشاف پروژه ی

کنترول حمای گندہ دار گردانده شده است .

اخذ موافقه‌ی یونسف درباره‌ی تادیبه‌ی لکک تابلیت (ان - اچ)
 » » » » ۲۸ هزار دالر جهت کمک به پروژه‌ی
 حمایه‌ی اطفال و مادران
 » » » » ۱۳۴ هزار دالر جهت تویه‌ی دی، دی، تی
 ضد ملاریا.

مدیریت قوانین صحیحی :

در هیأت ترتیب و تدوین قوانین صحیحی ذوات ذیل عضویت دارند .
 بناغلی حقانی معین وزارت عدلیه، بناغلی رئیس پوهنځی حقوق، رئیس صحت عامه
 دکتور فقیری، دکتور نعیم شرف، مدیر قلم مخصوص، دکتور عبدالرحیم معین
 وزارت صحیه (بحیث رئیس هیأت).

مدیریت قوانین بعضی قانوننامه‌های صحیحی را از ممالک اروپایی و آسیایی بدست
 آورده ترجمه برخی موضوعات آنرا که قابل درج قانون نامه‌ی صحیحی ممالک بود
 انتخاب نموده است.

در لایحه‌ی فیس دکتوران تعدیلاتی بعمل آمده همچنان لایحه‌ی اجرت ساخت دندان،
 صورت تداوی و فیس دکتوران دندان نیز ترتیب شد.

اجرت لابراتوارهای شخصی ترتیب گردید.

لایحه‌ی وظایف پرسونل فنی که متقاعد می‌شوند ترتیب گردید و درین باره نظریات
 مشاور قانونی سازمان صحیحی جهان اخذ شد.

مقرراتی درباره‌ی دوام کورس‌های صحیحی در ولایات وضع و در تطبیق آن اقدام
 شده است.

آمریت ادویه مخدره :

اجراآت این دوره در جریان یکسال حسب ذیل توضیح می‌شود.

سهمیه ادویه مخدره افغانستان بلند از احتیاج سالانه‌ی شفاخانه‌های ملکی، عسکری،
 موسسات مصارف دواخانه‌های مرکز و اطراف از کمیته‌ی ادویه‌ی مخدره مقیم جینوا
 تهیه شده است.

چون سروکار شعبه مخدره باد فتر موسسه کمیته ادویه مخدره مقیم جینوا میباشد دوا
 و شعبات ملی و رسمی، شفاخانه‌های مرکز مکلف هستند تا اپورهای مصرف خویش را

تقسیمات فارغ التحصیلان مکتب سنتیرین

* * *

مامورین آئی الذکر از رتبه ۴ به رتبه ۳ تر فیع نموده اند:

بناغلی دکتور عبدالله طری دکتور دندان در بست شفاخانه وزارت جلیله معارف.

بناغلی محمد اسمعیل طاهری در بست ریاست بنار والی کابل.

مدیریت احصائیه:

در اپور سال ۱۳۳۷ در باره ترتیب و تدوین احصائیه های جدید با اساس سیستم بین المللی تذکر گرفته بود اکنون نظر به اسناد سمینار منتشره منطقوی سازمان صحی جهان افغانستان را در حوزه جنوب شرق آسیا در ترتیب و تنظیم احصائیه های صحی نظر به مقررات بین المللی میتوان پیش قدم خواند.

تمام مواد خامیکه در زمینه به اداره مواصالت میکند از طرف این اداره با اساس طریقہ احصائیه وی تحلیل و تجزیه و بصورت جداول ترتیب میگردد و به مراجع مربوطه را پور داده میشود.

مدیریت تبلیغات:

تبلیغات صحی یکی از سر و یس های مهم صحت عامه بوده و در تمام دیگر شقوق صحت عامه جز لاینفک میباشد؛ در سال ۱۹۵۶ یک نفر داکتر به کمک سازمان صحی جهان طور فیور شپ در یونیورسیتی امریکائی بیروت فرستاده شد داکتر مذکور بعد از اتمام دوره تعلیمی و اخذ دیپلوم در اخیر سال ۱۹۵۷ به وطن بازگشت و بعد از مدتی این دایره را افتتاح نمود، درین و اخیر یکتعداد لوازم مانند ماشین سینما، پروژکتور برقی و بدون برق، چهریتر و غیره را از طریق وزارت صحتیه سازمان صحی جهان تکمیل و بکار انداخته است.

از شش ماه باینظر فیکنفر مشاور تبلیغاتی (بیغله بیونس) از طرف سازمان صحی جهان مشغول مطالعه و پلان تبلیغاتی صحی بوده در شعبات مختلفه با مدیریت تبلیغات همکاری میباشد.

وظایف دایره مذکور عبارت از تهیه و تبلیغ صحی، تفهیم و ارام تبلیغات صحی به کورسهای مربوط وزارت صحتیه، پروژهای دهات، مکاتب و غیره بوده بعضی پیوسته های تبلیغاتی و پروپاگندی صحی را مطابق احتیاجات محیط طبع نموده و مورد استفاده عامه گذاشته شده است.

یکی از اجراءات مهم دیگر این دایره تشکیل یکت کنفرانس صحی با همکاری وزارت معارف

میباشد که همکاری تمام موسسات صحی، واجتماعی تربیتی ونشراتی مملکت رانمونه گردیده راپور آن در کنفرانس تبلیغات صحی موسسه صحی جهان مورد تمجید واقع گردید. بعضی اوقات به همکاری رادیو کابل مضامین صحی نیز از طرف این مدیریت نشر میگردد.

مدیریت نشرات :-

مدیریت نشرات به تبلیغ مسایل صحی و باند بردن سویه صحی مردم مخصوصاً در قسمت طب وقایوی وطب معالجزی پرداخته است و همچنان در روزهای مخصوص از قبیل روز صحت وهفته سره میاشت و جشن اطفال به نشریه های فوق العاده موفقیت حاصل کرده است.

مجلات روغتیا و ووغتتا زیری که هر کدام در رشته های مخصوص مضامین دلچسپ دارند به مواقع لازمه از طرف مدیریت مذکور طبع وتوزیع گردیده است علاقه مندان عالم طب که به مطالعه کتب ونشرات طبی می پردازند یک کتابخانه منظم رابه مراجعین باز نموده است.

مدیریت امراض ساری :-

مدیریت کنترل امراض ساری در اواخر سال ۳۷ برای قلع وقمع مرض چیچک تشکیلات بزرگی راروی کار آورده و خالکوبی چیچک را در تمام نقاط افغانستان طور اجباری قرار داده است.

مدیریت کنترل امراض ساری همیشه وهمه ساله مرض حمای لکه دار تحت کنترل قرار داده و هر سال دامنه پردر پاشی روسعیت داده میرزد که باین ترتیب حمای لکه دار تقریباً سراسر پیش از بین رفته است.

موسسه اکسریز ابن سینا :-

موسسه مذکور اسال یک پایه ماشین جدید اکسریز لکه قیلا وارد نموده بود بکار انداخته و مراجعین از چندیست توسط ماشین مذکور رادیوگرافی ورادیوسکوپیی میشوند، در نظر است ماشین سابقه رابیکی از ولایات نقل داده ومورد استفاده قرار داده شود، و به تعداد ۱۲۷۳۹ نفر در هذا سنه رادیوسکوپیی ورادیوگرافی شده است.

امسال یکنفر دو کتور از موسسه اکسریز بحیثیت فیلوشب بخارج اعزام گردید کورس عالی اطباء بتاريخ ۴ دلو ۳۷ در موسسه اکسریز افتتاح ودو کتوران مربوطه ی اکسریز تحت اثر متخصص مربوطه معلومات خود رادر شق اکسریز وسعت می بخشند.

عایدات موسسه ی اکسریز از ابتدای حمل ۳۷ الی اخیر سال مذکور عوض اجرت رادیوگرافی وغیره مریشان (۰/۴۰۸۱۵۸) افغانی شده است.

ریاست مجادله ملاریا :-

ترتیب و تصویب پروگرام عملیات مجادلوئی در مجلس اطباء داخلی و خارجی.

تطبیق عملیات دوا پاشی منازل ولایات تحت کنترل از تاریخ ۲۵ ثور الی اخیر برج سرطان. تقدیم راپورهای دوا پاشی از طرف مدیریت های مجادله ملاریا اطراف مرکز بعد از ختم دوا پاشی.

تعیین و ارسال هیئت های فنی بعد از عملیات دوا پاشی جهت اجرای سروی مناطق دوا پاشی و جستجو نمودن بعضی مناطق کوچک دیگر و برای اجرای عملیات مجادله. ترتیب و تنظیم لابراتوار های بهتر.

عودت هیئت فنی سروی ولایات به مرکز و تقدیم راپورهای آنها.

ارسال راپورهای مجادله و کنترل ملاریا در افغانستان به موسسه صحی جهان و یونیسیف شامل ساختن (۳۳) نفر طلاب جدید کورس مستحضری ملاریا از تاریخ اول جدی ۳۷ - الی اخیر حوت ۳۷ که توسط دو کتوران مربوطه تحت تعلیم وتر بیه گرفته شد.

اعزام چهار نفر دو کتور جهت تخصص در شق مجادله ملاریا طور فیلو شپ در ایالات هند.

ورود یک هیئت فنی ملاریا مربوطه سازمان صحی جهان جهت بازدید و سروی ملاریا در ماه میزان ۳۷.

ورود دو گروه هیئت مربوطه سازمان صحی جهان برای امور سروی و یلانس ولایت قطن و ننگرهار برای مدت دو سال.

ارسال پرونده دی، دی تی و ادویه ضد ملاریا با سامان و لوازم مجادلوئی ولایات. تصفیه حسابات سال گذشته.

ترتیب و تکمیل بیلانس سال ۳۶ و ۳۷

تهیه یک تعداد موتر سیکل و با سیکل برای امور مجادله ملاریای ولایات. موجودی دپوهای ریاست.

بسته نمودن حسابات مالی سال ۳۷ و ۳۶

تهیه پول به اندازه یو دجه مصارفاتی از دولت و موسسه اعانه دهندگان.

ترتیب و منظوری بودجه سال مالی ۳۸ و ۳۹ موسسه از شورای عالی ملاریا

اجرای یک سروی عمومی از نقطه نظر ملاریا در مناطق داخل پروگرام و غیر پروگرام. بعد از ختم دوا پاشی دوباره به کار انداختن پرسونل فنی در امور سروی و یلانس.

شفاخانه ی زایشگاه :

شفاخانه ی زایشگاه به سه قسمت تقسیم شده سرویس و لاد ی - نسائی - و شق پولی
کلینیک ها - شق ولادی .

۱۶۲۳ نفر مریض -	۱ - داخل بستر شده
» ۱۰۷۵ م	۲ - ولادت طبیعی نموده
» ۶۰	۳ - سزارین شده
» ۳	۴ - استرکتومی
» ۴۸۵	۵ - عملیات مختلف شده

شق نسائی :

نفر ۵۶۴	۱ - مریضانیکه داخل بستر شده
» ۴۰۱	۲ - تداوی شده
» ۱۲۲	۳ - کورتاژ شده
» ۴۱	۴ - عملیات شده

فعالیت های سال ۳۷ پولی کلینیک ها :

اول پولی کلینیک شهر آرا خانم حامله دار جدید معاینه و تداوی شده ۱۵۹۶ نفر

خانم حامله دار سابقه معاینه و تداوی شده ۵۳۷۸ نفر

» ۷۷۵ مریض نسائی جدید معاینه و تداوی شده

» ۴۱۸ مریض نسائی سابقه معاینه و تداوی شده

» ۷۷۴ ۲ - پولی کلینیک معاینه خانم مرکزی . خانم حامله جدید تداوی شده

» ۲۲۳۲ خانم حامله سابقه معاینه و تداوی شده

» ۱۱۹۳ ۳ - پولی کلینیک جاده میوند . خانم حامله جدید و تداوی شده

» ۲۷۸۳ خانم حامله سابقه معاینه و تداوی شده

» ۹۶۷ ۴ - پولی کلینیک چمن حضوری . خانم حامله جدید و تداوی شده

» ۲۸۰۹ خانم حامله سابقه معاینه و تداوی شده

» ۷۸۴ ۵ - پولی کلینیک کارتهی ۴ ، خانم حامله جدید

» ۲۳۲۹ خانم حامله سابقه

د تجارت وزارت

تشکیل :

وزیر

ع، ج، س، غلام محمد شیر زاد

غلام محمد شیر زاد وزیر تجارت

ع، ص محمد سرور

بناغلی محمد آصف عباسی د کفیل په حیث

بناغلی دوکتور محمد اکبر عمر د کفیل په حیث

« حیات الله د کفیل په حیث

« عبدالستار

« شجاعا لدین د کفیل په حیث

ع، ص محمد رسول یونسی د کفیل په حیث

شاغلی دوکتور ولی محمد ذکر یاد کفیل په حیث

معین

خارجی مشاور

دمخصوص قلم مدیر په ۴ رتبه

دادا وی لوی مدیریت :

لوی مدیر په ۳ رتبه

د مامورینو مدیر په ۴ رتبه

دمحاسبی اولوازمو مدیر په ۴ رتبه

دپایو مدیر په ۵ رتبه

دتجارتی توسعی ریاست :

رئیس په ۲ رتبه

دخارجی تجارت لوی مدیر په ۳ رتبه

- د نښانګاه مدیر په ۴ رتبه
د ترانسپورتو مدیر په ۴ رتبه
- د ښاغلي محمد سرور د کفیل په حیث
.....
- د خارجي ارتباط او قراردادانو مدیر په ۴ رتبه ښاغلي دوکتور عالی نواز
» »
د جواز نامی اوسر مایه گذاری مدیر په ۴ رتبه
- د صادر اتو او وارداتو مدیر په ۴ رتبه ښاغلي حمید الله عزیز یزی
» »
مرستیال په ۵ رتبه « علی احمد رضائی
د داخلی تجارت لوی مدیر « امان الله رسول د کفیل په حیث
- د بانکو او تصدیق مدیر په ۴ رتبه
د سورت اوسندون مدیر په ۴ رتبه
د موسساتو او اطاقونو مدیر په ۴ رتبه
د احصائینو، تادقیق او مطالعاتو لوی مدیریت:
- لوی مدیر په ۳ رتبه ښاغلي دککتور محمد عمر د کفیل په حیث
د تادقیق او مطالعاتو مدیر په ۴ رتبه
- غړی په ۵ رتبه
» » »
د کتابخانې او د نشر اتو د څانګې آمر
د احصائینو مدیر په ۴ رتبه
د پلټنې لړی مدیریت :
لوی مدیر په ۳ رتبه
د ژاڼت څانګې :
غړی په ۴ رتبه
» » »
» » »
د سیاری څانګې :
غړی په ۴ رتبه
» » »
» » »
» » »
- د ښاغلي محمد حکیم
» محمد یاسین شهید د کفیل په حیث
» اسد الله اخگر د کفیل په حیث
» غلام حسین د کفیل په حیث
- د ښاغلي عبدالکریم
» عبدالکریم د کفیل په حیث
.....
» عبدالستار د کفیل په حیث
.....
د ښاغلي عبدالودود
.....
.....
.....

د نړ خړو د کنترول ریاست :-

رئیس په ۲ رتبه
 د بازا رود مراقبت مدیر په ۴ رتبه
 د نړ خ گزارۍ مدیر په ۴ رتبه
 د محاکمو د ارتباط او حکمیت مدیر په ۴ رتبه
 د ایشد ائی د محکمې ریاست :

رئیس
 شاغلی محمد امین په لومړۍ رتبه

غړی په ۳ رتبه

.....

شاغلی میر فاروق

» ۴ »

» حاجی فقیر محمد (انتخابی)

» ۵ »

» عبدالرازق

» » »

» عبدالقدوس

د افلاسو مدیر په ۴ رتبه

د تجارتي مرافعی د محکمې ریاست :-

رئیس په ۲ رتبه

شاغلی محمد حسن

غړی په ۳ رتبه

» غلام محمد (وفا)

» ۳ »

.....

بناغلی عبدالرحیم (مستخدم)

غړی په ۴ رتبه

» » »

بناغلی محمد حسین د کفیل په حیث

د حق الثبت مدیر په ۴ رتبه

د تمیز د تجارتي محکمې ریاست :-

وئیس په لومړۍ رتبه

بناغلی محمد کریم صمیمی (په ۲ رتبه)

غړی : په ۳ رتبه

» میر حلیم الدین

» ۳ »

» محمد علی

» ۳ »

.....

» ۳ »

په ولایاتو کښی تجارتي محکمې :-

بناغلی عبدالصمد

دهرات د تجارتي محکمې رئیس په ۳ رتبه

» محمد یعقوب	غری په ۳ رتبه
» محمد حسین شاه (انتخابی)	» ۵ »
	د قند هار تجارتي محکمه :-
بناغلی محمد اسمعیل	رئیس په ۳ رتبه
» حاجی محمد	غری » ۴ »
» حاجی نصرالدین (انتخابی)	» ۵ »
	د مزار شریف تجارتي محکمه :-
بناغلی عبدالرحیم غفوری	رئیس په ۳ رتبه
.	غری » ۴ »
بناغلی غلام رسول (انتخابی)	» ۵ »
	د میننی د اعلی حکومت تجارتي محکمه :-
بناغلی فقیر محمد	رئیس په ۳ رتبه
» ذبیح الله دکفیل په حیث	غری » ۴ »
.	» ۵ »
	د ننگر هار د ولایت تجارتي محکمه :-
بناغلی غلام حبیب کساموی دکفیل په حیث	رئیس په ۳ رتبه
.	غری » ۵ »
بناغلی محمد عارف (انتخابی)	» ۶ »
	د قطنن د ولایت تجارتي محکمه :-
.	رئیس په ۳ رتبه
.	غری » ۵ »
.	» ۶ »
	د غزنی د اعلی حکومت تجارتي محکمه :-
بناغلی محمد یوسف (مستخدم)	رئیس په ۴ رتبه
.	غری په ۵ رتبه
بناغلی عبدالسلام دکفیل په حیث	» ۶ »
» غلام جیلانی صادقی په لمری رتبه	په پیناور کښی افغانی وکیل التجار په ۳ رتبه

د پاره چنار و کيل التجار په ۴ رتبه	سباغلی عبد الله
د چمن و کيل التجار په ۴ رتبه	» عبد الله د کفيل په حيث
په امرتسر کښی دنماینډ گي آمر	» محمد سمیع د کفیل په حيث
په کراچی کښی تجارتي آتشه	» عبدالغفور سراج په ۲ رتبه
په دهلی کښی تجارتي آتشه	» محمد صدیق په ۲ رتبه
» » »	. . .
» » »
» » »

ACKLU

امور تجاری

از نگاه عمومی و وظائف وزارت تجارت عبارت است از تنظیم امور تجاری ممالک اداره
مؤسسات و شرکت ها، ارتباط تجاری با ممالک خارجه، عقد قراردادهای تجاری، تبادلوی، انکشاف
تجارت، تاسیس نمایشگاههای ملی و بین المللی بغرض عرضه اموال و جستجوی مارکتهای تجاری
سعی در بهبود اوضاع اقتصادی و بالآخره بلند بردن سویه زندگی افرا د مملکت.
وزارت تجارت متکی باین مرام در جریان سال گذشته به امور دست زده است که روس مطالب آن
به قرار آتی تذکر داده میشود:

تجارت خارجی:

انتظام امر تجارت خارجی مملکت یعنی صدور اموال به ممالک و توری مواد میحتاج
عامه از ممالک مذکور در نتیجه موازنه بیلائنس واردات و صادرات هدف مهم وزارت تجارت
می باشد که درین راه مساعی لازمه را انجام داده است و اقدامات ذیل ارائه میشود:

عقد قرارداد های تجاری و تجدید و تجدید موافقت های سابق و اعزام هیئت های اقتصادی
ممالک ذی علاقه ویا ورود نمایندگان و هیئت های تجاری ممالک خارجی به ممالک ما
هیئتی از طرف حکومت چکوسلواکیه به مناسبت عقد امضاء موافقت نامه

و پروتوکول تبادل ای اجناس و قیمت های موافقت نامه پروتوکول تبادل ایست بین
حکومت شاهی افغانستان و جمهوری چکوسلواکیه وارد کابل گردیده پس از مذاکره
موافقت نامه چهار ساله و پروتوکول تبادل ایست قیمت های سال تجارتی ۱۹۵۸-۱۹۵۹ به تاریخ

۱۲ اکتوبر ۵۸ عقد و امضاء شد
پروتوکول تبادل ای اجناس و قیمت های بین حکومت شاهی افغانستان و جمهوری
چکوسلواکیه بطور رسمی در کابل و واریت عقد و امضاء میگردد و هیئت های

ذی صلاح طرفین در مورد تجدید پیر و توکول تبادل اموال و قیمت های سال تجاری ۵۸-۵۹ بمنا کره پرداخته و پروتوکول مذکور در کابل به تاریخ ۱۲۱ اکتوبر ۱۹۵۸ امضاء و پس از منظوری مقامات صالحه در معرض اجرا قرار داده شد.

* نظر به درخواست اطاق تجارت جمهوری متحده عرب یک هیأت تحت ریاست ع، ج عبدالحی عزیز معین وزارت پلان در کنفرانس موتمر اقتصادی آسیا که بتاریخ ۸ دسمبر ۱۹۵۸ در قاهره منعقد گردیده بود اشتراك ورزیدند.

* نظر به امر افته حکومتهین شاهي افغانستان و جمهوری فرانسه بمنظور توسعه روابط اقتصادی بین مملکتین موافقه همکاری اقتصادی و تخنیکي از طرف نمایندگان ذی صلاح طرفین در کابل بتاریخ ۶ جنوری ۱۹۵۹ عقد و امضاء شد.

* اعزام هیأت اقتصادی افغانی برای شمول در کنفرانس اکافی بنسکاک منعقد ۱۹ الی ۱۹ جنوری ۱۹۵۹ و کمیته ی دوم تجارت که بتاریخ ۲۱ جنوری الی ۲۱ فروری سنه مذکور در بنسکاک انعقاد یافته و در اثر دعوت کمیته مذکور نمایندگان افغانستان تحت ریاست د وکتور محمدا کبر عمر در ان اشتراك نمودند و درین کنفرانس و کمیته راجع به توسعه روابط تجاری ممالک شرق دور و مطالعه امکانات تجارت و واردات، و صادرات با ممالک مذکور از طرف نماینده ی افغانستان با نمایندگان ممالک آسیائی و دیگر ممالک عضو کنفرانس مذکور تبادل افکار بعمل آمده است و متعاقباً با ممالک مذکور روابط مکتوبی و مذاکرات مستقیم ادامه یافته و تدقیقات و مطالعات درین زمینه و تولید نوع مال التجاره و قیمت آن دوام دارد.

* کمیسیون اکافی ذریعه یادداشت مورخه ۲ فروری ۱۹۵۹ خود از افغانستان دعوت نمود تا در جلسه پانزدهمین کمیته ی اکافی منعقد استرالیارکت ورزد چنانچه هیأت افغانی تحت ریاست بنباغلی محمد سرور معین تجارت بتاریخ ۶ مارچ ۱۹۵۹ در کنفرانس مذکور شرکت ورزیدند.

* اعزام یک هیأت تجاری تحت ریاست بنباغلی محمد رسول یونسبی به اساس دعوت حکومت جمهوری یوگوسلاویا به تاریخ ۲۰ مارچ ۱۹۵۹ برای از دیدن از مرصحات تجاری و صناعتی آن کشور.

* تجدید پیر و توکول تبادل های اجناس و قیمت ها برای سال ۱۹۵۹ بین حکومت شاهي افغانستان و اتحاد جماهیر سوسیالیستی شوروی توسط یکی هیأت تحت ریاست بنباغلی غلام محمد شیرزاد وزیر تجارت به تاریخ ۲۷ اپریل ۱۹۵۹ به امضاء رسید.

* حسب دعوت رسمي حکومت جمهوري ایتالیا یک هیأت ده نفری مشتمل بر نمایندگان وزارت معادن و صنایع، فواید عامه، تجارت، د افغانستان بانک، پشتنی تجارتي بانک نسا جی گلبهار برای بازدید موسسات صناعتي و تجارتي آنجا به تاریخ ۱۸ جون ۱۹۵۸ اعزام گردیده است.

* در سال ۱۳۳۷ یک هیأت تخنیکي و همکارى اقتصادى جا پان وارد کابل گردیده است برای استحکام و انکشاف روابط مزید تجارتي با مقامات عملاحيت دار مذاکره و مفاهمه نمودند که از طرف شعبات ذی علاقه تصمیمات لازم اتخاذ گردیده است.

اجرا آتی که در آینه راجع به کنفرانسهای مذکور ویا اعزام هیأتها به ممالک ذی علاقه در نظر است:

• بر ای-بهبود وضع تجارت افغانستان و هند به سلسله وزارت خارجه درباریه مذاکره و تجدید موافقتنامه های تجارتي بین هندو افغانستان اقدام و هیأتی در اوخر ماه جولائی اعزام هند گردید.

* به اساس مراد جدا گانه، موافقه تجارتي و تبادلہ اموال بین حکومت شاهي افغانستان و جمهوريت پولیندپیشنهادوزارت مختاری جمهوريت پولیند به منظور تجدید موافقه نامه ی پروتوکول تبادلہ اجناس و قیمت ها برای سال ۱۹۵۹ و ۱۹۶۰ بوزارت تجارت و اصل و در زمینه موافقت وزارت تجارت تنها در حصه تجدید موافقتنامه و پروتوکول تبادلہ اجناس مقدار و قیمت ها برای سنوات مذکور به سفارت کبرای پولیند اطلاع گردیده است ممکن است که در آینه نزدیک مذاکرات مذکور در وزارت تجارت آغاز و بعد از رسیدن بموافقه پروتوکول مذکور در وارسا عتدو امضاء خواهد شد.

حسب معمول پروتوکول تبادلہ اموال و قیمت های تجارتي سال ۱۹۵۹ و ۱۹۶۰ بین حکومت شاهي افغانستان و جمهوريت چکوسلواکیه در پراگ به امضاء خواهد رسید.

* سرمایه گذاری خارجی:

در جریان سال ۱۳۳۷ چهار فقره در خواست های آتی برای سرمایه گذاری بوزارت تجارت وارد گردیده است.

* سرمایه گذاری برای صنایع روده از طرف یکنفرناجر جاپانی به سرمایه یک میلیون افغانی.

* درخواست سرمایه گذاری از طرف یکنفر تبعه ای آلمانی برای تدارک ماشین های سررت میوه به سرمایه ۷۵۰۰۰ دالر.

سرمايه گزاری از طرف شرکت زيمنس برای ورکشاپ ترميم سامان و آلات برقی به سرمايه یکصد هزار مارک .

پيشنهادهيه موسسهی انکشافات فراذکالين نيويارک راجع به سرمايه گذاری در شق مطبوعهی معارف به سرمايهی سه صد هزار دالر :

درخواست نامه های مذکور تحت غور و مطالعه و کمیسیون های منتخبه است .

حل مشکلات ترانزیتی و ترانسپورتی

چون مملکت عزیز ما از نظر موقعیت جغرافیائی خویش به خشکه محاط می باشد این وضعیت تاجائیکه ملا حظه می شود اثرات نامطلوبی در راه انکشاف اقتصادی مملکت وارد نموده ببناء وزارت تجارت به منظور مساعد ساختن طرق ترانزیتی و ترانسپورتی زمینها را از راه مذاکرات مستقیم و انعقاد قرارداد های ترازیتی با حکومت جمهوری پاکستان و روسیه شوروی مساعد گردانیده و تسهیلات ممکنه را برای اینک مال التجاره مذکور و در توبه مخارج کمتری به مرجعش برسد و با از ممالک مبداء وارد گردد فراهم نموده است .

چنانچه در سال گذشته هیأت حکومت جمهوری پاکستان تحت ریاست وزیر مالیه حکومت مذکور بکابل آمده پس از مذاکره و مصلحتاً نفع در اطراف مشکلات و ترانزیتی و غیره مسایل مربوط قرار دادی با حکومت مذکور عقد گردیده و متعاقباً هیئت دیگر حکومت پاکستان تحت ریاست شایسته وزیر تجارت حکومت مزبور به کابل وارد گردیده مذاکراتی دائر و تطبیقات عملی قرار داد های مذکور با وزارت تجارت نمود و نظریاتی قیام کرد و پس از آن برای تصریح و قیام یک سلسله نظریات مبنی بر همان قرار داد ترانزیتی هیئتی از طرف وزارت تجارت عازم پاکستان گردید و مشکلاتی را که در جریان تطبیق قرار داد مذکور رخ داده بود مورد مذاکره قرار دادند همچنین قرار داد سال ۱۹۵۴ ترازیتی شوروی که مرعد آن اختتام پذیرفته بود توسط هیئتی که از موسسه سوفاخت اتحاد شوروی وارد کابل گردیده بود با همکاری ریاست عمومی ترانسپورت قرار داد ترانزیتی عقد گردید :

هکذا برای امور مربوط به حمل و نقل اموال از بنا در سمت شمال مملکت در مرکز و اطراف و رفع مشکلات وارد وزارت تجارت اداره بنام بند روالی در قزل قلعه تشکیل و یک تعداد مامورین کافی را به اداره مذکور تعیین کرده است که این اداره در عین زمان امور متعلق به تمام بنا در سمت شمال را از قبیل تاشگذر و کلفت نیز مراقبت خواهد نمود :

نمایشگاه بین المللی در کابل و اشترک نمایندگان افغانی در نمایشگاه بین المللی خا رج :

در سال ۱۳۳۷ برای معرفی و احیای صنایع ملی و پیدوار داخلی ممالکت نما یشگاه بین المللی در کابل تاسیس و نیز دعوت نامه ها به دول متحا به فرستاده شد - به تاسی ازین دعوت نامه ها یک عدد هازما لک مذکور علاقمندی شان را برای شمول در نما یشگاه مذکور ابلاغ و متعاقباً در تاسیس غر فها و توريد و نما یش امتعه تجارتي و صنعتی خویش اقدام نمودند نما یش بین المللی سال ۱۹۵۸ در کابل نسبت به نما یش دو سال قبل وسیع تر و جالب تر بود و از نظر کمیت و کیفیت و انتظام نیز قابل توجه بوده است .

د و ا ی ر و موسسات حکومتی و ملی نیز در نما یشگاه مذکور ما زند سا اهای گذشته سهم گرفته اند . در نما یشگاه بین المللی سال ۱۳۳۷ که مصادف با چهارمین سال آزادی و حریت وطن عزیز بوده است تخمین چهل موسسه افغانی و چهار ده ممالکت و چندین موسسه ی خار جی که در افغانستان ارای نما یندگی هستند اشتراك ورزیده بودند :

افغانستان و نما یشگاه های بین المللی :

در جریان سال گذشته ی افغانستان در نما یشگاه بین المللی شهر باری ایطالیا (۶ الی ۲۱ دسمبر ۱۹۵۸) اشتراك نمود و هکذا بنا بر دعوت حکومت هند در نما یشگاه صنعتی آن ممالکت و دهمچنین در نما یشگاه صنعتی منعقدۀ قاهره بدو ت حکومت جمهوری متحده عرب بنا غلی غلام محمد شیرزاد وزیر تجارت اشتراك ورزید :

اعطای کریدت های لازمه :

در قسمت پنجه :

وزارت تجارت برای تقویۀ زراعت پنجه که یک نوع از تولیدات صناعتی مهم ممالکت محسوب می شود مانند سالهای گذشته در سال ۱۳۳۷ نیز یک اندازه مبلغ بغرض خرید و جمع آوری حاصلات پنجه به موسسات آتی کریدت داده است :

۸۶ میلیون افغانی

۱- شرکت پخته قند ز

شرکت صناعتی ماشین کا را ز شرکت اهین لیمتد شرکت سخی ماشینکا ران ۴۰ میلیون افغانی

اعطای کریدت در وجه شرکت قره قل از طریق دافنا نستان با نک ۳۴ میلیون افغانی

» » » » شرکت پشم ۶۱ »

سورت ستندر د:

اگرچه این موضوع مربوط بوزارت زراعت است بانهم وزارت تجارت کوشش نموده و تا اندازه ای هم موفق گردیده است که پنبه تحت نظر متخصصین سورت ستندر د قرار سورت های معین بخارج صادر گردد چنانچه در قرارداد های با تری موفقت حاصل شده

۲ سورت میوه

میوه تازه و خشک از جمله ی پید او ا و صادرات مهم ممالکتی بوده و برای ترقی صادرات آن بخارج ممالکت شرکت تجار تی میوه در قندهار به سرمایه هفتاد و پنج لک افغانی تاسیس شده است که نمایندگی وزارت تجارت جهت مطالعه سورت ستندر د میوه در قندهار مشغول بوده و پرنسیپ های سورت ستندر د را تطبیق می کند، هکذا شرکت دیگر به سرمایه ای هفت مایون و پنج لک افغانی در کابل تاسیس گردیده هدف شرکت مذکور ذیلا توضیح می شود:

۱- صادرات میوه ی تازه و خشک و حبوبات،

۲- انتظام بازار از نظر صادرات و ایجاب بازار های تجار تی خارج .

۳- تدارک مارکیت های فروش در خارج .

۴- توریید ماشین های پاک کردن میوه خشک، تعمیم میوه تازه پیکنگ و کانسر و آن

قبل برین صادرات میوه کشور منحصر به بازار های هند و پاکستان بود ولی وزارت تجارت کوشیده است که صدور میوه را بر علاوه ممالکت فوق بسایر ممالکت توسعه داده و بازار های دیگر برای فروش میوه تهیه شود چنانچه روی این مفکوره نمونه میوه پید او افغانستان را بممالکت شرقی اروپائی و افریقائی حتی امریکا ارسال وازین راه بایک عده از کمپنی های وارد کننده ممالکت مذکور در تماس شده و تا حد امکان انواع مختلفه میوه خویش را به آنها ارائه نمود. و در اثر این اقدامات فرمایشات متعددی از ممالکت مختلفه برای خرید میوه از قبیل کشمش سرخ و سبز، پسته، بادام، چار مغز، اشق و غیره حاصل نمودیم در جریان سال ۱۳۳۷ یک تعداد ماشین کشمش پاکتی از خارج وارد و این ماشین برای پاک کردن و سورت کشمش قابل استفاده است.

انکشاف بیمه:

مال التجاره صادراتی و وارداتی افغانی از طرف کمپنی های خارجی از قبیل ستر ننگ و یونین بیمه میشود همچنین کمپنی بیمه انگلوسر اخ شوروی عین قرارداد تجار تی موضوعات بیمه را

قبول لداړ شده ه کذا یک کمپنی بیمه فرانسوی درباره بیمه مال التجاره پیشنهاد نموده که تحت مطالعه و غور و مقامات مربوطه میباشند. یکنفر به سفارت المان مقیم کابل معرفی گردیده است. تا بطور سکالر شیب عازم المان شده و در رشته بیمه تحصیل نماید علاوه بر این استفاده یکنفر متخصیص بیمه از المان و مطالعات در اطراف تاسیس کمپنی های بیمه افغانی اقدامات جاریست.

شرکت ها و موسسات ترانسپورتی

وزارت تجارت از بدو تاسیس خویش در راه تشویق تاسیس همچو شرکتها کوشیده است که موسسات از راه قانونی بوجود آمده و در عین زمان با همکاری و تعاون لازمه با شرکت های مذکور و مطالعه در اطراف اساس نامه و خط مشی آنها تسهیلات لازمه فراهم نماید در سال گذشته یک تعداد از شرکت ها و موسسات ترانسپورتی ذیل بوجود آمد :

ماشینکاران لیتمند	به سرمایه	۵۰۰۰۰۰۰ - افغانی
محبت ترانسپورت	»	۲۴۰۰۰۰۰ - »
صدیقی ترانسپورت	»	۱۷۸۰۰۰۰ - »
پشتنی ترانسپورت	»	۱۴۰۰۰۰۰ - »
بختور ترانسپورت	»	۲۴۰۰۰۰۰ - »
شرکت ودانی	»	۲۵۰۰۰۰۰ - »
حبوبات قطغن ترانسپورت	»	۸۰۰۰۰۰۰ - »
قادری ترانسپورت	»	۳۵۰۰۰۰۰ - »
شرکت سمنت و خشت	»	
د حکیم او عمر لیتمند شرکت	»	۲۰۰۰۰۰۰ - »
د قطغن سهامی شرکت	»	۱۷۰۰۰۰۰ - »
شرکت سهامی بلخ ترانسپورت	»	۵۰۰۰۰۰۰ - »
چینی سازی شاکر	به سرمایه	۷۷۰۰۰۰۰ - افغانی
به سرمایه شرکت زیمنس افزودی بعمل آمده		۲۰۰۰۰۰۰ - مارک
»	سرویس افزود شده	۴۴۲۳۰۰۰ - افغانی

تدقیق و مطالعات در اطراف مسایل مربوط ترتیب احصایه های تجارتي و طرح قوانین و تنظیم کتا بخانها : -

در سال ۱۳۳۷ قوانین و اصولنامه های ذیل طرح ، برای غور و مطالعه پیشنهاد شده است .

قانون سرمایه گذاری از سال ۱۳۳۷ تحت غور و مطالعه بوده و در جریان سال ۳۷ مراحل قانونی و اصولی خود را طی کرده است.

قانون دلالتی تجارت به مراجع مربوطه برای طی مراحل قانونی تقدیم شده است.

قانون ثبت علائم تجاری طرح شده و متن آن تحت غور کمیسیون مربوطه میباید.

قانون دلالتی مؤثر (سواری و مال) به مراجع مربوطه برای طی مراحل قانونی تقدیم گردیده است. هکذا این شعبه توسط شعبه نشرات خویش راجع به بعضی از کتنگ ها و نشرات روزنامه های خارجی دایر بر مسایل تجاری و اقتصادی ممالک مذکور که تماس مستقیم و یا غیر مستقیم در تجارت و یا اقتصادات ممالک ما داشته و یا نشرات ممالک مذکور خلاف حقیقت بنظر رسیده باشد، اقدامات لازمه نموده و نشرات مذکور را ترديد نموده است در سال ۳۸ تاسیس یک کتابخانه در نظر گرفته شد و تهیه کتاب ها به سفارت های افغانی در طهران، هند، المان و فرانسه و غیره ممالک سفارش داده شده که عنقریب به مرکز وارد و مورد استفاده قرار داده خواهد شد.

شعبات احصائیه تجاری در مرکز وزارت تجارت در تمام گمرکات مرکز و ولایات و حکومت اعلی و یا گمرکات سرحدی موافق به حجم کار گمرکات مذکور موجود است که شعبات احصائیه اطراف با مدیریت احصائیه مرکزی در تماس بوده و راپور های ارقام و اوقات و صادراتی خودشان را ماهوار هر سال می نمایند.

وزارت تجارت بیلائس احصائیه سال ۱۳۳۷ را به سیستم کرد بین المللی ترتیب داد احصائیه سال ۳۶-۳۷ منتشره سال ۳۸ که بر حسب تصنیف و ستاندرد تجاری بین المللی با در نظر داشتن شرایط مخصوص افغانستان طبقه بندی و در مرکز مدیریت احصائیه به سیستم کود بین المللی تحویل یافته است بنا بر عدم ماشین های مخصوص جمع آوری ارقام احصایوی توسط ماشین گستر نشر گردید علاوه بر طرف سال ۱۳۳۷ یک کورس احصائیه مشتمل بر یک تعداد از مامورین احصائیه وزارت تجارت بشمول یک عده از مامورین وزارت خانهای دیگر از قبیل مالیه معادن، زراعت، ریاست ترانسپورت عمومی و بانک ملی تاسیس و این کورس سه ماه دوام نمود و به مامورین مذکور در شق احصائیه تعلیمات و دروس لازمه تدریس گردید.

کنترول نرخ های اموال وارداتی و تنظیم قیمت بازاری بخرض جاری گیری از صود نرخ:

از چند سال با بنظر وزارت تجارت برای رفع گرفتاری های اموال و موازنه نرخ های اجناس و مخصوصاً اموالیکه مورد استهلاک ممالک قرار دارد به فکر تاسیس یک اداره افتاده و شعبه مذکور را بخرض کنترول نرخ مال التجاره مذکور تاسیس نموده است این شعبه که دارای تشکیلات لازمه

و تعداد کافی ماورین میباشد بوظیفه کنترول و برقراری قیمت مال و اړه اقدام نموده و پیوسته کوشیده است که از طریق سنجش بل ها بیجکک و غیره اسناد مربوطه به مصارف اموال نرخ تمام شداورده را سنجش و باافزودی چند فیصد هفاد قانونی قیمت فروشی مال را تثبیت نماید علاوه بر این برای رفع گران فوشی اینکه از احتکار جلوگیری بعمل آمده باشد هیئت های سیار را برای کنترول و مراقبت نرخ ها در بازار گماشته و به متخلفین مجازات لازمه داده شده است.

غور و انصاف دعاوی تجارتي توسط محاکم ثلاثه تجارتي، در مرکز و شعبات محاکم در ولایات و اطراف :

موضوع دیگر بکه در زمره وظایف و مسؤلیت های وزارت تجارت قابل تذکر است موجودیت محاکم تجارتي ثلاثه در مرکز وزارت از قبیل ابتدائیه مرافعه و تمیز تجارتي و در ولایات و مراکز حکومات اعلی ادارات محاکم ابتدائیه برای تأمین عدالت اجتماعی و رفع منازعات تجارتي است که محاکم مذکور متشکل از یک تعداد ماورین عالی رتبه و صاحب تجربه بوده و در مورد دعاوی تجاربه اساس قوانین موضوعه غور و مطالعه و فیصله های لازمه صادر کرده اند چنانچه در سال ۳۷ روی هم رفته در محکمه ابتدائیه، مرکز بیست فقره در محکمه مرافعه شانزده فقره به همین و تیره یک تعداد مسایل مربوط دعاوی تجارتي در مرکز ولایات نیز فیصله گردیده و نتایج فیصله ها به مراجع مربوطه و تاجر مراجعه کننده ابلاغ گردیده است :

ماورین وزارت تجارت که در سال ۱۳۳۷ به ترفیع یک رتبه بلند تر نایل گردیده اند قرار آتی است :-

ع ص عبد الرشید ما مور رتبه ۳ ترفیعاً بر رتبه ۲ در بست خودش به مدیریت عمومی ریاست عمومی اطاق های تجارت .

ع عبد الصمد مامور رتبه ۴ ترفیعاً بر رتبه ۳ به حیث رئیس محکمه تجارتي ولایت هرات .

ع ص محمد صدیق مامور رتبه ۳ ترفیعاً بر رتبه ۲ به حیث انا شه اقتصاد دی دهلی .

ع میر حلیم الدین مامور رتبه ۴ عضو تفتیش ترفیعاً بر رتبه ۳ در بست رتبه ۳ عضو محکمه

تمیز تجارتي .

ع محمد علی ما مور رتبه ۴ مدیریت موسسات بر ربع معاش رتبه ۳ حیث عضو محکمه

تمیز تجارتي .

ع عبد الرحیم غفور ی مامور رتبه ۴ تدقیق و مطالعه ترفیعاً بر رتبه ۳ در بست رتبه ۳

به حیث رئیس محکمه تجارتي ولایت مزار شریف .

صن عبد القدوس مامور رتبه ۵ مدیر اوراق تر فیعاً بر تبه ۴ مدیریت افلاس محکمه
ابتدائیه مرکز .

فیلو شپها :

در ماه می ۱۹۵۹ دو نفر لیسانسه آتی به مصرف حکومت جمهوری فرانسه برای
تحصیل در شقوق ذیل برای مدت شش ماه به فرانسه اعزام گردیده اند :

۱- محمد موسی نهمت در شق متر رات بین المللی قرارداد های تجارتی .

۲- محمد فریدر فیک در شق تجارت بین المللی .

و پنج نفر آتی در اثر موافقه حکومت هالیند و جرمنی به مصرف حکومت مذکور
برای تحصیل در شقوق ذیل بهمین نزد یکها اعزام خواهند شد .

۱- حیات الله مدیر مامورین در شق بیمه در جرمنی .

۲- محمد آصف عباسی مدیر قلم ، مخصوص در شق اداری به هالیند .

۳- محمد حکیم عضو شعبه تدقیق و مطالعه در شق سورت و ستندرد به هالیند .

۴- غلام حسین مدیر احصائیه در شق احصائیه .

۵- گلناز مدیر کنترل نرخ ها در شق آرشیف .

دداخلي وزارت

تشكيل :

بنا غلى سيد عبد الله دو كيل په حيث

د داخلي وزير

••••

بنا غلى محمد سمیع
» محمد ابراهيم

معين

مدعى العموم

د قلم مخصوص مدير

د مامورينو مديریت :

د مامورينو مدير

بنا غلى محمد احسان نزار

د لمرى خانگى مدير

د محاکما تولى مديریت :

بنا غلى محمد طاهر

د محاکما تولى مدير

د پلتنى تولى مديریت :

بناغلى محمد کبير

د پلتنى تولى مدير

» فقير محمد

د لمرى گروپ مدير

» عبد الحبيب

د دوهم گروپ مدير

» سيد بها والدين

د دريم گروپ مدير

د احصائى تولى مديریت :

» فقير محمد

د احصائى تولى مدير

» نظر محمد

د سجلو ثبت کولو مدير

» گل محمد

د مرکزى احصائى تولى مدير

د محاسبى مديریت :

» عبد الرشيد

د محاسبى مدير

» سيد کمال

د تحقيق د خانگى مدير

» خدا داد

د ناقلىنو مدير

» حافظ عبد الله

د اوراقو مدير

» عبد الستار

د محلى اوراقو مامور

امور داخله

وظیفه اساسی وزارت داخله تاء مین امنیت و آرا می مردم است ضمن انجام این وظیفه بامور ذیل نیز توفیق یافته است.

وزارت داخله درین سال موفق گردیده بغرض انجام امور و ترتیب اجرا آت درد و ایر مربوط بصورت معقول و اساسی قوانین و تعلیمات نامه های ذیل را تدوین و تعمیم نماید.

اصولنامه تقسیمات ملکیه:

افغانستان را در قدم اول بولایات و حکومات اعلیٰ مستقیم و هر ولایت و حکومت اعلیٰ را با حکومات کلان و حکومت های محلی و علاقه داری های آن بصورت مفصل معرفی می نماید.

اصولنامه مجالس مشاوره:

این اصولنامه صورت تشکیل و اعضاء و ترتیب انعقاد و وظایف و صلاحیت مجالس مشاوره ولایات و حکومات اعلیٰ و کلان را تعیین و توضیح مینماید.

تعلیمات نامه اداره ولایات:

این تعلیمات نامه قبلاً بصورت امتحانی در معرض اجرا گذاشته شده بود با بعضی اصلاحات و ترمیمات مجدداً تدوین و تعمیم گردید.

لایحه وظایف پولیس:

این لایحه بروی تشکیل و سیستم جدید پولیس ترتیب و بدست رس استفا ده پولیس گذاشته شده است.

تعلیمات نامه راپورهای واقعات:

این تعلیمات نامه روی تجارب و مطالعات چندین ساله (قوماندانی عمومی) وزارت داخله ترتیب و تدوین گردیده بعد از طی مراحل لازم در ساحه ای اجراء گذاشته شده است.

پروژه اصولنامه قوای عمومی امنیه:

چون به این اصولنامه ضرورت زیادی محسوس بود پروژه مذکور به مشوره متخصصین ترتیب و تدوین گردیده است.

تشکيلات و تعديلات و اصلاحات :

تشکيل حکومت اعلى غور :

چون حکومت کلان غور ات از مرکز ولايت هرات نسبتاً بعيد واقع و اداره امور آن از طرف ولايت موصوف مشکلاتی داشت بفرض رسیدگی صحتیح از امور مر بوطه و آرا می مردم از مشکلات رفت و آمد هرات حکومت کلان غور بحکومت اعلى تعدیل و تشکيل آن مراتب قانونی خود را طی نموده است.

تعدیل تشکيل و سیستم اجراآت در پولیس کابل :

روی ایجابات عصر و زمان در تشکيل پولیس کابل تعدیلاتی ضرورت گرفته و نظر به انواع جرایم شعبات شش گانه اختصاصی پولیس به تشکيل پولیس کابل ضم گردد تا حد ممکن بتوانند قضایا را از روی فن کشف و ثبوت نمایند .

با این تعدیلات و ملحقات آن اجراآت ذیل صورت گرفت :

پر سونل شعبات مذکور تا حد ممکن از کسانی که به مسلک پر لیس تر بیه شده اند اکمال شد.

یک لابر اتوار جنائی پولیس با یک اطاق عکاسی بفرض استفا دهی پولیس کابل گذاشته شد.

لباس مامورین و افراد پولیس مطابق تعلیمات نامه البسه به یونیفورم جدید تبدیل گردد. افراد پولیس با بایسکل و مامورین سمتی پولیس و مامورین اختصاصی شعبات جنائی با وسایط موتور و مو تر سائکل مجهز ساخته شدند.

در تمام ماموریت های شهری آنهائیکه تیفون نداشتند و شعبات جنائی پولیس که جدید تشکيل گردید و سایل مخابره نصب گردید.

بعوض مامورین غیر مسلکی که در داخل قطعات پولیس ایفای وظیفه مینمودند از پولیسان مکتبی که صنف دو از دم را تحصیل کرده و بعضاً از پولیسان صنف هشت که آنها نیز از مکتب فراغت یافته اند داخل گردیدند.

یک شفاخانه خور دبرای معالجه و تداوی مریضان آنی که از ضروریات مبرم دستنگاه های پولیس بود و با وسایط لوازم صحتی و دیگر آلات و ادوات صحتی مورد ضرورت و مبل و مفروشات و غیره ضروریات آن تاسیس و به کار انداخته شد.

قوای اطفائیه پولیس که در گذشته از چهار پایه ماشین تجاوز نمیکرد و بقدر لازم از آن ها کار گرفته نمیشد ذریعہی موثرهای جدید و تانک های آب که ظرفیت یکمقدار آب کافی را دارا میباشد تقویہ و مجهوز گردید همچنان لباس های مخصوص کار به عملہ اطفائیه تهیه گردیده سامان و لوازم مورد ضرورت از قبیل زینہ - بیل - کانک - ارہ - چکش - تبر و امثال آنها بقدر کافی تهیه و بدسترس قوای اطفائیه گذاشته شد .

بفرض تعلیم و تدریس لایحه و وظایف و معاملات بیشتر (کورس های مسالکی پولیس) در دستگاہ پولیس کابل تاسیس و بکار انداخته شد .

اصلاحات در مکتب پولیس و ژاندارم :

در سال ۱۳۳۷ مکتب سابق ژاندارم و پولیس به حیث (دپولیسو عالی بنونخی) تبدیل و تعدیل گردید .

دوره اول صنف کمیساران پولیس (معاون لیسانسہ) فارغ التحصیل و به قطعات پولیس کابل موظف شد .

همچنان به تعداد چهل نفر پولیس به صفت (سائتوال) برای بار اول (معادل بکلوریا) از (دپولیسو عالی بنونخی) فارغ شدند و در همین سال فیصلہ شد کہ برای صنوف سائتوال طلاب صنف نهم انتخاب و بعد از سه سال تحصیل (معادل بکلوریا) فارغ التحصیل گردید .

در سال ۱۳۳۷ افزایش قابل ملاحظہ در تعداد محصلین و کمیساران رخ داده است . در این سال هیأت تدریسی مکتب نیز نسبت به گذشته بصورت مکمل تری تشکیل گردید .

سہ نفر از پرو فیسوران ماهر برای تدریس (کریمنا سٹیک) و تثبیت هویت و سپورت استخدام گردید . در سال ۱۳۳۷ اساس یک لائبراتور کمال جنائی و عکاسی کہ مجهز به عصری ترین لوازم میباشد گذاشته شد .

در سال ۱۳۳۷ یک نفر از فارغ التحصیلان (دپولیسو عالی بنونخی) بطور سکار شپ به المان غربی اعزام گردید .

برای رھایش طلاب پولیس یک پارک عصری تعمیر و بدسترس استفاده شان گذاشته شد پارک دوم در آیندہی قریب اکمال میگردد .

میدانهای سپورت سامان و لوازم سپورت تهیه و طلاب تحت نظر معلم سپورت به سپورت دوام میدهند .

اساس یک موزیم جنائی گذاشته شد. که در ان اشیائیکه در داخل مملکت بوا سطره آن وقایع جنائی اجراء میشود جمع میگردد .
یک اندازه سامان مکفی پولیسی که قبلا فرمایش داده شده بود در این سال به مکتب رسیده است .

امور صناعتی محبس :

بغرض اصلاح احوال و تأمین معیشت محبوسین در امور صناعتی محبس اصلاحات و تغییرات ذیل بعمل آورده شده است .

شعبه جدید قالین بافی در دستگاه صناعتی محبس جدیداً افتتاح شد .

دوشعبه دیگری برای بافت سطرنجی افزود گردید .

در کارگاه بافت در حدود پنجاه دستگاه دیگر نیز به کار انداخته شد .

خیاطخانهی محبس از پانزده پایه ماشین به پنجاه پایه ماشین رسانیده شده است .
امور تفتیش و محاکمات :

در این سال پانزده موضوع و منطقه ذریعه گروپ های تفتیش وزارت داخله تحقیق و بررسی گردیده و در سه منطقه هرات - میمنه و پروان هیأت های وزارت داخله مشغول تفتیش امور توزیع تذکره میباشند و در پنج فقره خارج وظایف وزارت داخله از مفتشین این وزارت بحیث نماینده ایفای وظیفه نموده اند .

امور محاکمات :

الف : فقراتی که بر ای فیصله بریاست محاکمات فرستاده شده و یا غرض اکمال نواقص

به مرجعش اعاده شده است :

برای فیصله به محکمه ابتدائیه فرستاده شده (۸) فقره .

در اثر مرافعه خواهی مامورین محکوم برای فیصله به محاکمه ریاست محاکمات

فرستاده شده (۲۶) فقره .

در اثر تمیز طلبی مامورین محکوم برای فیصله به محکمه تمیز ریاست محاکمات فرستاده

شده (۹) فقره .

در اثر مرافعه خواهی وزارت به محکمه مرافعه ریاست محاکمات برای فیصله فرستاده

شده (۲۶) فقره .

در اثر تمیز طلبی مقام وزارت به محکمه تمیز ریاست محاکمات برای فیصله فرستاده

شده (۴) فقره .

برای اصلاح نواقص بولایات و حکومت اعلی اعاده شده (۱۵) فقره .
 ب: - فقراتیکه از ریاست مجامعات فیصله و بوزارت واصل شده و از وزارت نسبت تطبیق
 فیصله بولایات و حکومت اعلی خبر داده شده :
 از محکمه ابتدائیه (۶) فقره
 از محکمه مرافعه (۲۵) فقره
 از محکمه تمیز (۵) فقره
 امور ناقصین :

در ظرف سال گذشته وزارت داخله توانست هفتصد و چهل و سه خانوار ناقصین
 و مهاجرین را (از اقوام مختلف) بولایت مربوطه منتقل و امر اسکان و تادیه زمین بدهد .
 امور اخصائیه و توزیع تذکره :

در این سال هیأت های وزارت داخله شمار نفوس ولایات هرات را انجام داده و در پیر و ان
 مصروف نفوس شماری میباشند که قسمت زیادی از منطقه پیر و ان هم نفوس
 شماری شده است .
 تقدیر و تحسین :

در این سال ۲۴ نفر از ساورین وزارت داخله به اخذ نشان و مدال مفتخر و دو زده
 نفر به اخذ تقدیر نامه های درجه (۲) و درجه (۳) و پانزده نفر به اخذ تحسین نامه ها
 نائل شده اند .

ترفیعات :
 در این سال چهل نفر از ساورین وزارت داخله حسب ذیل به ترفیع نایل شده اند :

از رتبه ۲ برتبه اول سه نفر

از رتبه (۴) برتبه سه دو نفر

از رتبه (۵) برتبه چهار سه نفر

از رتبه (۶) برتبه پنج ، پنج نفر

از رتبه (۷) برتبه شش نه نفر

از رتبه (۸) به رتبه هفت هژده نفر

مقرر ی ها و تبدیلی ها :

در این سال نظر به ایجابات اداری (۱۱۵) نفر از ساورین وزارت داخله از رتبه (۱۱)
 تا رتبه اول مقرر و یا از یکک و وظیفه به دیگر وظیفه تغییر و تبدیلی شده اند .

د مخاېراتو وزارت

تشكيل:

ع ج محمد وريد

وزير

بناغلي محمد وريدوزر مخاېرات

ع ص غلام صندر (سكندري)

ص گل عالم

ص فضل احمد (زيار من)

ع ص عبدالاحد (فدائي)

ص محمد غوث

ص محمد ابراهيم

ص سيد عظيم

ص سيد عبدالحق

معين

د قلم مخصوص مدير

د نشراتو مدير

د اداري رياست :

رئيس

دمحاسبي لوي مدير

داوازمو مدير

دمامورينو مدير

د ترانسپورتو مدير

د اثبات چرم مدير

صن نادر احمد	دجنسی مدیر
صن غلام جان	د اوراقو مدیر
صن محمد عمر	دخزانی مدیر
صن ویس اله	دخزیداری مدیر
صن عبدالغفور	د دیپو مدیر
صن محمد حسین	د تصفیہ مدیر

د پستی ریاست :

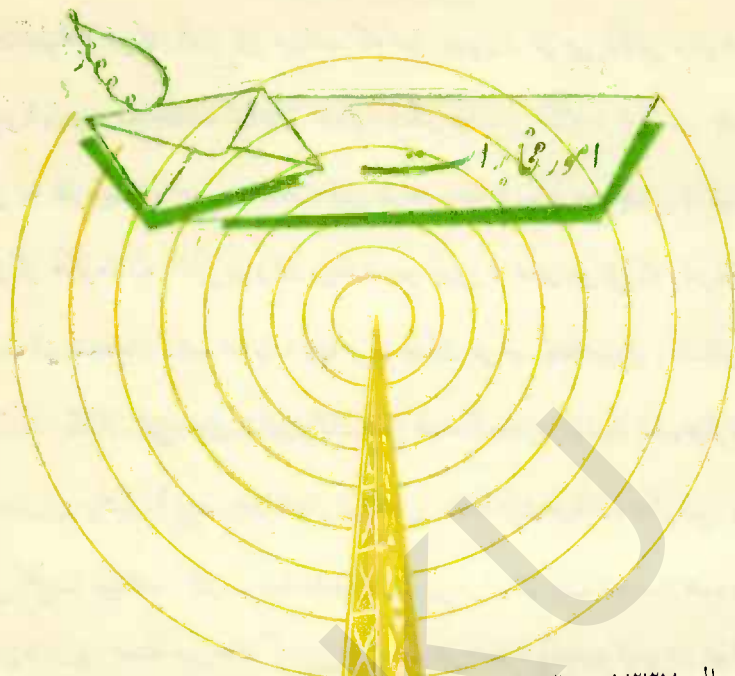
ع صن غلام فاروق	رئیس
ع عبدالواحد	د پستی لوی مدیر
صن محمد یوسف	دو اردی مدیر
صن غلام جیلانی (جلالی)	د تفتیش مدیر
صن محمد نبی	د پستی پار سلا تو مدیر
صن محمد یاسین (حکمت)	د صادراتی مدیر
صن میر فیض احمد	د موزیم مدیر
صن رجب علی	د تحصیل مدیر

د تیلیفون او تیلو گراف ریاست :

ع صن محمد حسین (شکور)	رئیس
ع صن عبدالحبیب	د تیلو گراف عمومی مفتش
صن محمد حسن (کفیل)	د تیسٹ او معاینی لوی مدیر
صن شیر احمد اینجنیر (کفیل)	د تعلیم او تربیتی مدیر
ع محمد عظیم (کفیل)	د مخابری لوی مدیر

ع عبداله	دیکه توت تیلو گرافخانی مدیر
ع اورالدین	د مرکزی تیلو گرافخانی مدیر
صن عزیز اله انجنیر	د مہتاب قلعه تیلو گرافخانی مدیر
صن عبدالغنی کفیل	د تمديد د لین مدیر
صن سراج الدین (ضیاء)	د تیلو گراف دمکتب مدیر

.....	د پلان او پروژو مدیر
ص غلام رسول	د چینل سیستم د لمړی ګروپ مدیر
ص نور احمد	د چینل سیستم د دوهمه ګروپ مدیر
ع عبدالقیوم	د بین المللی خارجي چک افسیس لوی مدیر یت
ص حیدر علی	دارتباط لوی مدیر
	دارتباط اداری مدیر
	دو لایا تو مخا برات :
ع ص عبدالمجید	د هرات دمخا براتو لوی مدیر
ع امیر محمد	مدیر د قندهار دمخا براتو لوی
ع عبد الحق	» د مزار شریف دمخا براتو لوی
ع محمد امان	» د قطن دمخا براتو لوی
ص حبیب الله	» د ننگار هار د مخا براتو
ص محمد امین	» د پکتیا دمخا براتو
ع محمد ایوب	» د پروان دمخا براتو
ص عبد القیوم	» د غزنی دمخا براتو
ص نور الدین	» د فراه دمخا براتو
ص سلطان محمد	» د ګر شګ دمخا براتو
ص جمعه گل	» د میمنی دمخا براتو
ص شمس الحق	» د بدخشان د مخا براتو
ص نور محمد کفیل	» د شبرغان دمخا براتو

تیلفون :

قدم مهمی که در سال ۱۳۳۷ - ۱۳۳۸ در پیشبرد مخابراتی برداشته شده قرار داد یک دستگاه تیلفون اتوماتیک هزار و پنجاه لینه است که وزارت مخابرات با کمیسیونی که تشکیل داده و چک و سنجش آن را با مضاء رسانیده مطابق این قرارداد دستگاه و کیبل های شبکه شهری قندهار در ظرف پانزده ماه وارد و بسته کاری آن آغاز خواهد شد دستگاه جدید تیلفون قندهار و سایر نواحی بهتر مخابراتی را برای منطقه ای داخل شهر قندهار فراهم نموده و بر علاوه با ارتباط دستگاه های چیل سیستم و دستگاه بیسیم مخابراتی مرکز قندهار را با سایر مراکز ارتباطی خواهد بخشید با یک ایستگاه اتوماتیک قندهار که در گذشته بود خواهد بود و سیستم بیسیم ایستگاه بیسیم موجود قندهار مستقیماً از تیلفون قندهار به سایر نواحی و ولایات در داخل مملکت و همکذا با ممالک خارج در آسیا و اروپا و آمریکا نیز مخابراتی نمایند.

درین سال وزارت مخابرات (پلزده) سوچورید جلس در مرکز و ولایات نصب کرده است از جمله یک سوچورید (پنجاه لینه) اتوماتیک در لشکرگاه و یک سوچورید اتوماتیک

(دو صدلینه) درکار ته (۴) میباشد که سرچپورد دومی بکابل وارد و بواسطه‌ی که تعمیر آن در شیرشیاه مینه تمام نشده تا هنوز نصب ننگر دیده بر علاوه این سوچپورد ها دو سرچپورد کیلی به ظرفیت دو صد و شصت لین درهرات و یک سوچپورد کیلی به ظرفیت (صدلین) در مرکز حکومت اعلی پروان میباشد سوچپورد های هوایی که در دیگر نقاط نصب شده عبارت از بدخشان، شبرغان، چهاربرجک، فراه، چخانسور، ننگرهار، پل چرخ کابل و ولایت پکتیا. لین های تیلفونیکه در ظرف سال جدید تمديد شده عبارت از (دو صد کیلو متر) در علاقه داری مردیان آقچه، علاقه داری کلدارو علاقه داری سینان، حکرمتی موسی خیل، و علاقه داری توخی کاپیسا میباشد. کار دولینه شدن تیلفون بین دزارشریف و میمنه هم در طول سال جریان داشت راپورهای واصله میرساند که این لین هم در حدود (صد) کیلو متر دولینه شده است.

تیلگراف خانه ی بیسیم یکه توت (کابل)

چینل سیستم

دستگاه های چینل سیستم که برای مخابراتی تیلگراف و تیلفون بین کابل و مزار شریف و هکذا بین کابل قندهار - و سپین بولدک بکار انداخته خواهد شد از کمپنی زیمنس جرمنی خریداری و بکابل وارد شده است. و بکار انداختن این دستگاه های چینل سیستم، میتوان در یک جا، ره لاین چهار مخابراتی تیلفون و شش مخابراتی تیلگراف را در یک آن واحد اجراء نمود.

به تعداد (پنجاهزار پابه ی فازی) معی بر اکت. سلیتر. و غیره با (دو صد و هفتاد تن) سیم مسی

۳ متری از روسیه شوروی خریداری و وارد گردید تجدید و اصلاح لاین کابل و قندهار از ماه میزان سال ۳۷ شروع و فعلاً تحت سه گروپ جداگانه توسط متخصصین المانی با متخصصین و عملی داخلی جریان دارد.

مقدار کاریکه در این مدت در خط

کابل و سپین بولدک در قسمت

عبارت جدید برود کاست

اصلاح لاین ها بعمل آمده قرار ذیل است

۱- تجدید لاین چینل سیستم کابل و غزنی بنام صاهای (۸۰) کیلومتر.

۲/ تجدید لاین بین قندهار و قلات بنام صاهای (۴۳) کیلومتر.

۳/ تجدید لاین قندهار و سپین بولدک بنام صاهای (۵۵) کیلومتر.

تجدید لاین غزنی و مقر به فاصله (۳۰) کیلومتر.

تلگراف افغانه ی بیسیم قندهار

ظرف این سال بعمل آمده است.

را دیو:

فعالیت وزارت مخابرات در این سال بیشتر متوجه بکار انداختن دستگاه های ده کیلو اته و پنجاه کیلو اته بموج کوتاه بود.

کار مونتاز دستگاه پنجاه کیلو اته موج کوتاه در طول سال جریان داشت بر ای مونتاز دستگاه مذکور و ایریل های سمتی آن چهار نفر متخصصین خارجی و بیست نفر انجینیرها و تکنیشن های افغانی مشغول بودند این دستگاه در جوزای سال ۳۸ بصورت امتحانی بکار آغاز کرد و در نظر است در پر و گرامهای نشریات خارجی رادیو کابل مورد استفادیه قرار داده شود.

این دستگاه ها در دستگاه دیزلی دار دتوه ماشین دیزلی دستگاه ده کیلو اته (۷۷) کیلوات امپیر و فوه ماشین دیزلی دستگاه پنجاه کیلو اته (سه صد و پنجاه و یک) کیلوات امپیر میباشد بر علاوه بر ای بکار انداختن دستگاه های مذکور بوسیله ی برق سروبی ده پایه ترانسفارمر بقوه (دو صد) کیلوات امپیر در یکه توت نصب وهم (۴۰۰۰) متر کیبل بقوه (۱۵۰۰۰) کیلوات بین یکه توت و برج برق شهری تمدید داده شده است.

این دستگاه های جدید دارای شش ایریل است از جمله دو ایریل مدور میباشد که ارتفاع یکی (۲۱) - متر و از دیگری (۳۱) متر است ساحه ی انتشار ایریل (۲۱) متر تاسه هزار کیلو متر) و از ایریل (۲۱) متر تاسه صد کیلو متر میباشد. ۴ ایریل دیگر از ایریل های سمتی است که برای نشریات اروپا شرق وسطی - اندونیزیا و جاپان - تخصیص داده شده است.

عمرات مربوط به قسمت فنی و اداری و بود و باش متخصصین دستگاه برو دکاست در شرف اختتام است اما کار تعمیر استدیوی جدید که عمارت خیلی وسیع و مودرن و بیک رقبه (۱۲۰۰۰) مربع متر اصحن آن احتوا میکند تا هنوز تمام نشده بصورت عمومی میتوان کیفیت (۵۰ فیصد) کار این تعمیر تمام شده است.
پوست :-

وزارت مخابرات در این سال در قسمت پیشرفت و انکشاف امور پوستی کشور به مو فقیتهای ذیل نایل گردیده است.

به منظور توسعه و انتظام امور پوستی یک یک پوسته خانه در چهار بر جک و چقا سرور مربوط حکومت اعلی فراه و همچنان یک یک پوسته خانه در رودات - کوز کسر - اسمار مربوط ولایت ننگرهار دایر گردیده است.

بین چکانسور و مرکز حکومت کلان آنجا به مسافه ی (۷۵) کیلومتر حمل و نقل پوستی جریان داد شده .

بمنظور سرعت ارسال و مرسول پوسته های فضائی کابل الی قندهار و مزار شریف ذریعه د آر یانا هوایی شرکت که در هفته (۴) مرتبه کابل و مزار شریف و در هفته (۵) مرتبه کابل و قندهار رفت و آمد داشت در سال جاری پوسته های مواضع مذکور یومیه فرستاده شده است .

نسبت بسال گذشته (۵۰) فیصد بیشتر به سابقین ممالک خارجی تکمیل مقرر و که بفرودگاه رسیده . نرخنامه جدید ترتیب و نشر گردیده است .

پوسته های فضائی سرو بسته

و ارسال بین دفتر پوست کابل و پوست دستگانه انتقالی رادیو تیلی و نی

ماسکو هفته سه مرتبه ذریعه طیاره پوستی شوروی موافقه و جریان داده شد .

پوسته فضائی ترانزیت بین ماسکو و تهران و عکس آن از طریق دفتر پوست کابل موافقه و جریان یافت .

برای تسریع ارسال و مرسول پوسته های فضائی سر بسته و ارسال برای اروپا توسط دفتر تبادل امستردام و همچنین برای ممالک امریکا و غیره از طریق دفتر امستردام بدفتر تبادل نیویارک هفته سه مرتبه توسط د آر یانا هوایی شرکت موافقه شد .

تبا دله فضائی سر بسته و راساً بین دفتر پوست کابل و کراچی که هفته یک مرتبه توسط طیاره آریانا جریان داشت هفته یک مرتبه دیگر توسط طیاره پاکستان جریان یافت .
 و رو دو بسته های فضائی سر بسته و راساً از دفتر - وین (۱۰۱) اطریش برای دفتر پوئست کابل در بین لفافه های مخصوص جریان یافت .
 پوسته های فضائی صادره بترتیب سر بسته و راساً از قندهار برای اروپا و غیره توسط دفتر تبا دله امستردام جریان داده شد .
 در عایدات عمومی پوست نسبت به سال گذشته دوازده فیصد افزایش بعمل آمده است .

طبع تکت های فوق العاده پوستی درین سال نیز بعمل آمده است :

کنفرانس ها و موافقه نامه ها :

در ماه می ۱۹۵۹ کنفرانس مخابراتی ای-کافی و هکذا کنفرانس اتحادیه بین المللی تیلی کمونیکاسیون به تعقیب هم در - توکیو منعقد شد که در آن نمایندگان ممالک ایکافی بشمول افغانستان شرکت و رزیدند از طرف اداره تیلی کمونیکاسیون در راه پیشبرد پلان و امورتیلگراف و تیلیفون افغانستان و عده کم کم مزید تر در حدود (۱۷۵۰۰۰) دالر در دوران سه سال آینده داده شد .

کذا در سال گذشته چهاردهمین کنفرانس پوستی بین المللی در اتاوا دائرو نمایندگی افغانستان نیز در آن شرکت نمود .
 موافقه نامه ها :

موافقه نامه هاییکه درین سال بعمل آمده عبارت است از موافقه نامه رادیو تیلیفونی بین کابل و مسکو و موافقه نامه ی تجدید قرارداد رادیو تیلیگرافی بین افغانستان و هند .

نخستین را از طرف افغانستان شاغلی غلام صمد (سکندری) معین وزارت مخابرات و از طرف اتحاد شوروی بناغلی سرافیم لنینو تین مستشار تجارتي سفارت کبرای اتحاد شوروی در کابل امضاء نمودند . و به تعقیب آن (دوم حوت سال ۳۷) ارتباط رادیو تیلیفونی بین کابل - مسکو شروع گردید .

موافقه نامه بین افغانستان و هند از طرف بناغلی غلام صمد معین وزارت مخابرات و بناغلی سفیر کبیر هند مقیم کابل بتاريخ ۲۲ ثور ۱۳۳۸ امضاء گردید .

عمرانات .

وزارت مخا برات برای تعمیر استدیو ها، پسته خانه ها، تیلفو نخانه، تیلگر افخانه، ادارات و خانه های نشیمن مامورین در مرکز و ولایات در حد و ۱۲۵ ملیون افغانی مصرف کرده است . عمراناتیکه جدید تحت کار گرفته شده و یا در سالهای گذشته کار شده و امسال قسمت های باقیمانده آن آباد شده حسب ذیل است :

تعمیر برو دکا ست دریکه توت، تعمیر استدیو در میدان طیاره سابقه، تعمیر پسته خانه مرکزی تیلگر افخانه مهتاب قلعه، تیلگر افخانه یکه توت، الحاقیه تیلفون خانه اتومات، تیلفو نخانه شیر شاه مینه مخابرات میمنه، مخابرات آقچه، مخابرات شبرغان، مخابرات پروان تعمیر چینل سیستم در بلو له مخابرات بغلان احاطه تیلگر افخانه قندوز، مخابرات خوست پهره دار خانه مخابرات قندهار مدیریت مخابرات چینل سیستم ولایت قندهار، ماموریت چینل سیستم قلات، چینل سیستم مقرر تعمیر اتومات قندهار، احاطه و آهن پوش مخابرات ولایت هرات، تعمیر چینل سیستم غزنی .

پرسونل فنی :

درین سال از چهار نفر ستاژ پرو وزارت که سال گذشته برای دوره تحصیل عملی به جرمنی و بلجیک اعزام شده بودند دو نفر آن بعد از ختم تحصیل در شق تیلفون و چینل سیستم بکابل عودت نمود .

دوره دو ساله مکتب مخا برات . به پایان رسیده و (۳۵) نفر فارغ التحصیل مکتب مذکور در شق مربوطه تیلگراف و چینل سیستم داخل فعالیت شده اند .

کذا درین سال تعداد بیست نفر لین انسیپکتورها که تحت تعلیم عملی گرفته شده بودند دوره کورس را به پایان رسانیده و در - گروپهای تمدید لین چینل سیستم عملا داخل فعالیت شدند .

یک تعداد میخانیکهای دیگر هم درین سال بصورت عملی داخل کار شده اند .

سه نفر متخصص از آلمان استخدام شده و تحت نظر آنها گروپهای کار به فعالیت انداخته شده اند . برای مراقبت دستگاه تیلگراف بیسیم درین سال یک نفر متخصص فرانسوی استخدام گردید .

این متخصص ششماه قبل بکابل وارد و بکار آغاز کرد. جهت دو تاثر و بسته کاری دستگاه های را دیو در ظرف این سال چهار نفر متخصص المانی بکار گماشته شدند.
حصول معاونت:

درین سال اتحادیه بین المللی - نیلی کمرونیکاسیون یک نفر متخصص در شق چینل سیستم بوزارت مخابرات داده و هم در حدود (۶۰۰۰) دلار سامان و آلات تخنیکي مورد احتیاج را بدسترس وزارت مخابرات گذاشتند. کذا درین سال کمپنی (اس، ا، ف، آر) فرانسه هم یک تعداد آلات و سامان امتحانی را که بدستگاه های تیراگراف بی سیم طرف احتیاج بود بوزارت مخابرات هدیه کرد.

ACKU

دفتر اید عامی وزارت

تشکیل :-

د وزارت کفیل

دیپاوم انجنیر بناغلی محمد کبیر

بناغلی کفیل وزارت ذو اید عامه

بناغلی محمد عظیم کفیل

.....

.....

معین

سعین

خارجی مشاوران دوه تنه

د قلم مخصوص او نشر اتو لوی مدیریت

لوی مدیر

د نشر اتو د مدیر کفیل

د پلتنی فنی او مسالکی لوی مدیریت

لوی مدیر

د سنجش مدیر

د پلتنی اداری لوی مدیر

بناغلی سید محمد مومن ستو مان

» محمد اکبر شایگان

» میر عنایت الله حباب (په حفظ درتبی)

» عبدالغفار

» محمد آصف (په حفظ درتبی)

بناغلی میر غلام حیدر	غری پہ (۴) رتبہ
» سید محمد	» (۵)
» سید مہدی	» (۵)
» غلام دستگیر	» (۵)

دپلٹنی دلوئی مدیریت فنی اعضا :

بناغلی عبدالرحمن	دبر آوری فنی مدیر
» محمد مختار	بر آوری پہ (۴) رتبہ
» عبدالکریم	فنی غری پہ (۵) رتبہ
» عبدالحمید	» » » »
» محمد شفیع	» » » »
» علی احمد	» » » »
» عبدالحسین	» » » »
» عبدالرحیم	» » » »
» لعل محمد	» » » »
» سلطان محمد	» » » »
» محمد سرور	» » » »
» محمد عیسیٰ	» » » »
» غلام غوث	» » » »

دتعمیر اتو لوی مدیریت :

بناغلی سیدبرہان الدین	لوی مدیر
بناغلی آدم خان	داجرائی مدیر
» محمد علی	درنگمالی مدیر
» سید محمد حسین	دترانسپورٹ مدیر
» غلام دستگیر (صدیقی)	دہوختیف د کمپنی دارتباط مدیر
» محمد حبیب	» » د کابل ہوتل
» حبیب اللہ جبار خیل	» » د خارجہ وزارت دتعمیر
» بناغلی شیر آفا	دتعمیر اتو دفنی لوی مدیر کفیل

سناغلی محمد افضل	رتبې ۴	غمری	»
» یار محمد	» ۴	»	»
» محمد امین	» ۵	»	»
» محمد ایوب	» ۵	»	»
» محمد علی	» ۵	»	»
» محمد عظیم		دمعابرو لوی مدیر	
» عبدالصمد		د سرکو مدیر	
» ایاز الدین		د پلان مدیر	
» عبدالحمید		دمعابرو فنی لوی مدیر	
» محمد رضاء	رتبې ۳	عضو په	
» غلام محمد	» ۳	»	»
» عبدالاحد	» ۴	»	»
» محمد امان	» ۴	»	»
» عبدالغفار	» ۵	»	»
» عبدالمنان	» ۵	»	»
» خواجه عبدالاحد	» ۵	»	»
» بسنت سنگت	» ۴	»	»
» محمد دین		د احصائیی دمدیر کفیل	
» محمد حسین		د بندو او ویا لوی مدیر	
» عبدالباقی		د بندو فنی آمر	
» محمد طا هر		د محاسبی لوی مدیر	
» عبدالرشید		د تحقق مدیر	
» خواجه فقیر احمد		د جنسی مدیر	
» صلاح الدین غوروال		د لوازمو مدیر	
» عنایت الله (عزیز)		د دیوگانو مدیر	
» محمد اسام		د مامورینو لوی مدیر	
محمد ابراهیم (پوپل)		د بگرام د هوایی دگر دار تباط د لوی مدیر کفیل	

د سالنگک د مرکزی دارتباط د لوی مدیر کفیل بباغلی محمد هاشم
دپانو دمدیر کفیل بباغلی محمد انور

دولایاتو دفواید عامی مدیران :

د کابل د فواید عامی لوی مدیر بباغلی فضل حق
د ننگرهار « « « عبدالاحد
د هرات « « « امیر محمد
د مزار شریف « « « مسجدی
د قطغن د ولایت دفواید عامی « « عبدالرزاق
د پکتیا « « « محمد یوسف
د قندهار « « « محمد سرور
د پروان « « « محمد سلیم
د فراه داعلی حکومت دفواید عامی مدیر « « عبدالسلام
د میمنی « « « عبدالستار
د بدخشان « « « محمد حسن (واصل)
د غزنی « « « غلام جیلانی
د گرشک « « « محمد قاسم
د شیرغان « « « خیر محمد
د کاردقواو د لوی قوماندانی تشکیل :

دگروال محمد عظیم د کفیل په حیث

دگروال سلطان محمد

ب- محمد زمان

ب- عطا محمد

دگرمین حبیب الله

.....

ش، غلام جیلانی

.....

ش، عبدالمنان

لوی قوماندان دتورن جنرال په رتبه

مرستیال

دامر د خانگی آمر

د ذاتی دمدیر کفیل

د دیوان حرب رئیس

مدعی العموم

دلوازمو مدیر

مرستیال

د انبار مدیر

ش، غلام فاروق	دخريداري رئيس
ش محمد يوسف	د معاينې رئيس
ب- دوكتور محمد يعقوب شير زوى	د صحېي دهدير كښل
.....	معاون
ع، عبدالحسين	د عينياتو مدير
بناغلي محمد حيدر	د لوازمو مدير
« غلام محمد (په حفظ درتې)	د ميخانېكي لوى مدير
دگرون مير عزير الله	معاون
غ. محمد نسيم	دلوازه مدير
ش محمد على	د ماشينې مدير
ش، سردار محمد	د ترانسپه رت مدير
ص، عزيز احمد	دور كښاپ مدير
ش سيد عالم شاه	د حفظ او مراقبت د لوى مدير رت كښل
دگرون حبيب الله	معاون
ش فيض محمد	دلوازمو مدير
ب محمد اكبر	د ننگرهار د حفظ او مراقبت مدير
ش عبدالسلام	» » » كابل
ش شير احمد	» » » پروان
ش فقير محمد	» » » قطن
	لمري يونت :
ش خوازيك	د قوماندان كښل
ش زين الدين	دكار د قطعي جگړن
ب احمد جان	دميخانېكي د جگړن كښل
	د قطن دگروپو مركزى آمریت :
	آمر
دگرون سيد محمد	د دوهم يونت قوماندان
ش گل پادشاه	دكار جگړن
ش گل محمد	

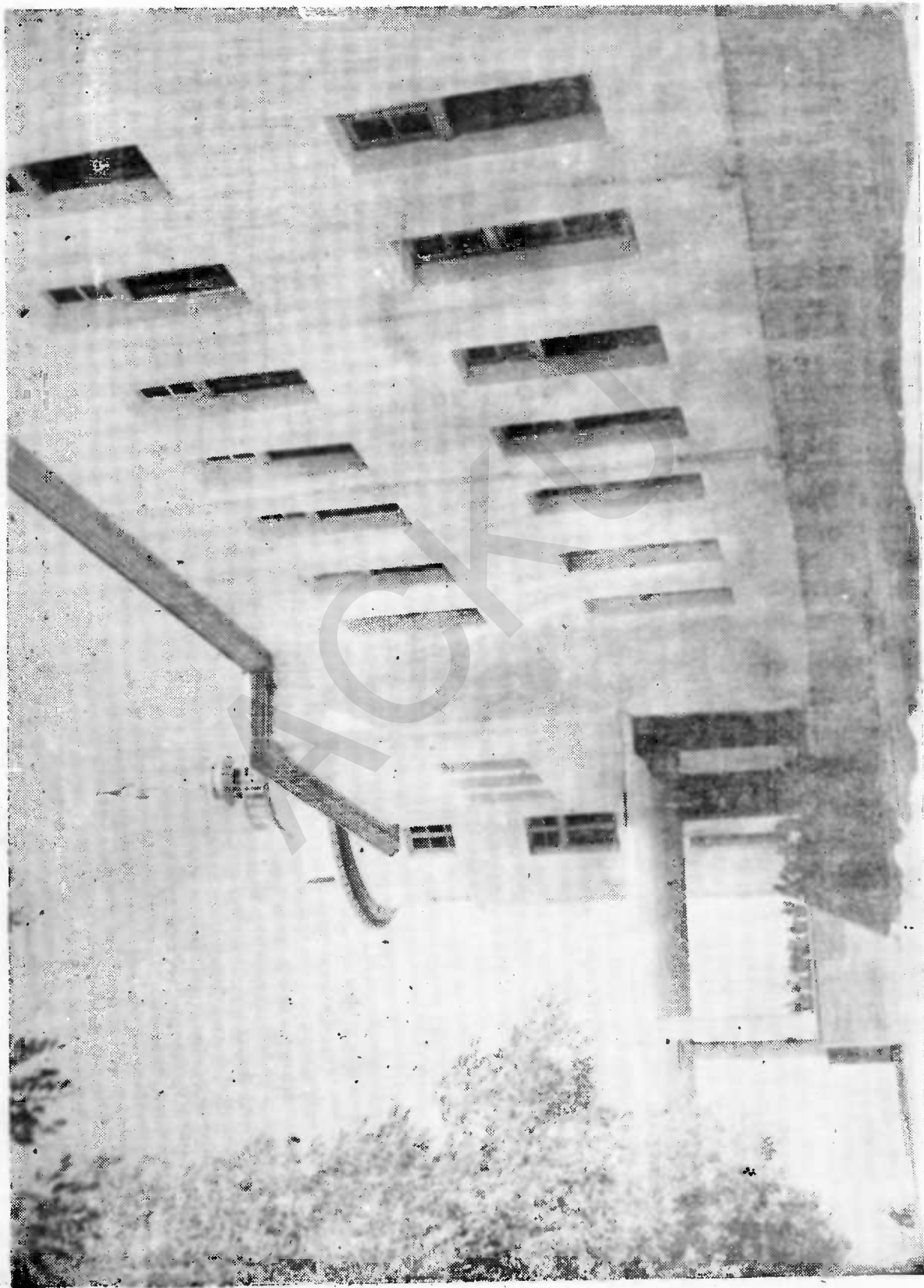
غ مىر عبدالوهاب	دمىخانىكى مديرو
	درىم يونت :
دگر من شىراحمء	قومانءان
•••••	ءكار جگرن
ش عبدالعلى	دمىخانىكى جگرن
	خاورم يونت :
ش عبدالمىر	ءقومانءان كنفىل
غ محمد علم	ءكار ءجگرن كنفىل
غ محمد حسن	دمىخانىكى ءجگرن كنفىل
	پنءم يونت :
ش آقاجان	ءقومانءان كنفىل
•••••	ءكار جگرن
ش حسين على	دمىخانىكى جگرن
	ءءلىمى او قىررىزى يونت :
دگر من عبدالقاهر	قومانءان
ش محمد آصف	معاون
•••••	ءلمرى كنىءك آمر
•••••	ءءوهم كنىءك آمر
	شپزم يونت :
ش عبدالوهاب	ءقومانءان كنفىل
•••••	ءكار جگرن
ب زكرىا	دمىخانىكى ءجگرن كنفىل
	ءءورءم - جلال آبا ءءقىررىزى آمرىء :
ش سىءعلم	آمر
•••••	ءلواز مومءىر
•••••	ءكار ءقءعى قومانءان
•••••	دمىخانىكى او ءرانسپورء مءىر

دسالنگک دلمری برخی آمریت :

دگروال عبدالاحمد	آمر
.....	معاون
ش عبدالغفار	دترانسپورت مدیر
.....	دخزیداری رئیس
.....	دمعاینی رئیس
ب خدای دوست	دماشینری مدیر
دگرمن محمدنسیم	دورک شاپ مدیر
دگروال عبدالرشید	دکار دقطنی آمر
ش عبدالغفار	دلوازمو مدیر

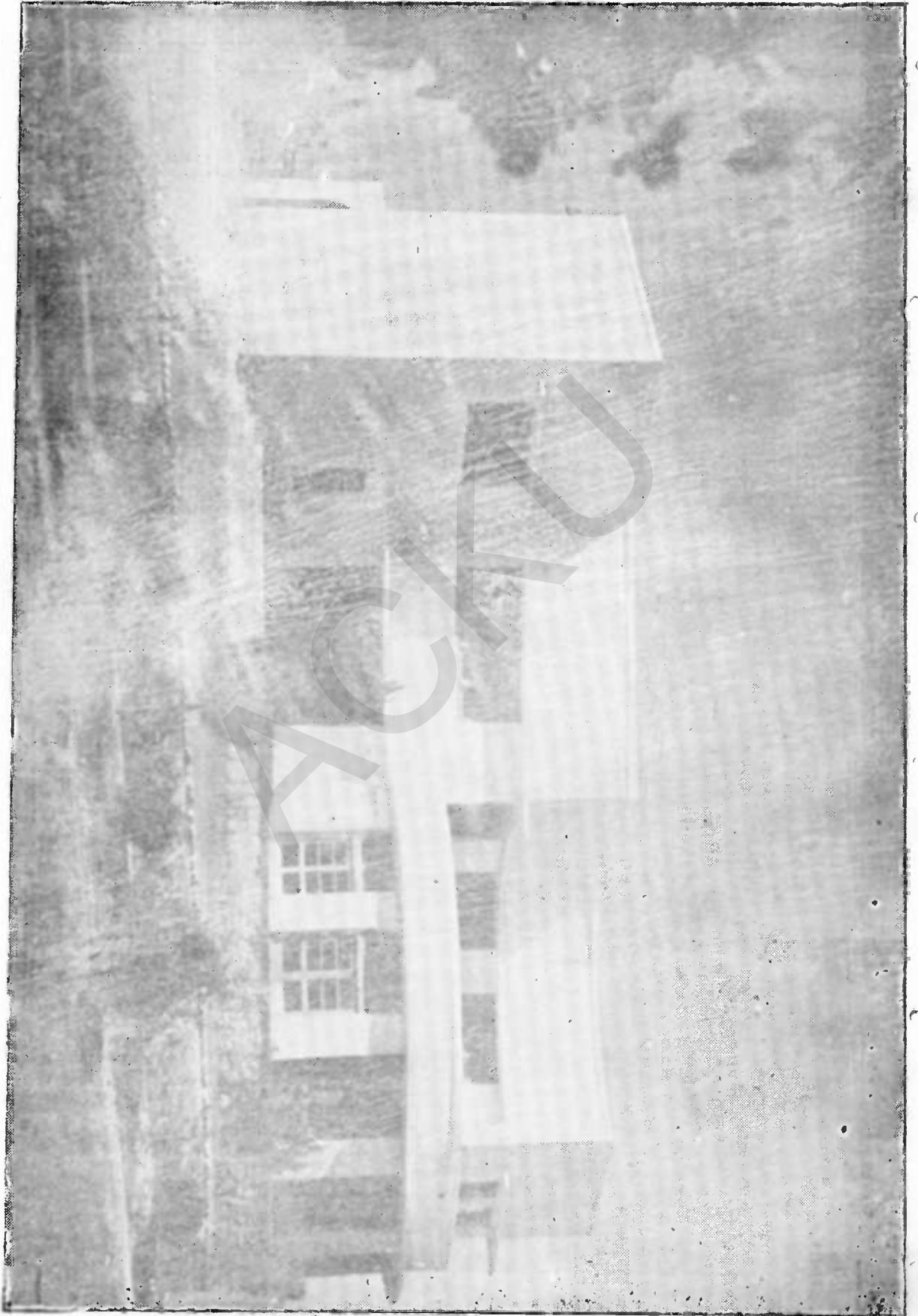

ACKU

خری بوھتون

18 000 11 000 11 000 11 000

امور فوائد عامه

اموری را که وزارت فوائد عامه در سال سوم پلان مالی (۳۸ و ۳۷) انجام داده در ذیل توضیح می شود .

اول - تعقیب و دنبال نمودن پروژه های سال اول و دوم پلان مالی .
دوم - در محل اجراء آوردن پروژه هاییکه جز پلان پنجساله اقتصادی بوده ولی درین سال برای تطبیق و اجراء آماده شده اند .

سوم - اموری که مصرف آن از بودجه عادی وزارت تأمین گردیده .
این کارها بادوا یرسه گانه معابر - بند و نهر و تعمیرات وزارت ارتباط دارد و توسط تشکیلات موقتی - واحدهای کار - کمپنی ها - شرکت های تعمیراتی و بعضی قرار دادیهای داخلی اجراء میشود .

فعالیت قوای کار :

قوای عمرمی کساروزارت فوائد عامه بر علاوه وظایف داخلی خویش که عبارت اند از اداره یونت ها تنظیم و تأمین مسایل اباته، اعاشه، حفظ الصحه، تهیه وسایل و وسایط کار آنها. اداره مدیریت عمومی معابر، مدیریت عمومی میخانیکسی . مدیریت عمومی حفظ و مراقبت و مدیریت عمومی ارتباط سالنگگ را نیز به عهده دارد .
مدیریت عمومی فنی معابر :

کارهاییکه دنبال شده مهمترین آن تعقیب و ادامه تکمیل پروژه کسار ساختمانی سرک، پلها، معبرهای اساسی و دیوارهای استنادی تورخم قزل قلعه بوده است .
کسار تورخم جلال آباد : بمفاصله ۷۸ کیلو متر باتمام پلها، پلچکها، دیوارهای استنادی تکمیل و سرک مذکور برای قیر آماده شده .

کسار کابل جلال آباد : باتمام سنگینی شرایط طبیعی آن بطول ۱۳۰ کیلو متر تکمیل شده کار با قیچانده سرک بواسطه احداث بند مچلغو تغییر مسیر داده و بایده سرک جدید ساخته شود. رویهمر فته از مجموع کارهای سرک مذکور فقط پنج فیصد باقیمانده است .
کابل متک : سنگگ کاری، پخته کاری پلها و پلچک های پخته ی آن بطول ۷۶/۸ کیلو متر تکمیل است .

قزل قلعه دوشی : این سرک که طول مجموعی آن ۲۳۵/۶ کیلو متر می شود با وجود مواضع طبیعی و شرایط جوی ناقابل تحمل با صرف مساعی شبانروزی قوای کسار سرک

مذکور با پل ها و پلچکک ها معبر و دیوارهای استنادی آن (بجز از بعضی اصلاحات و صفای کاری) تا دوشی تکمیل گردیده است .

ساختمان پل الچین بر روی دریای قندوز یکی از مهمات پروژه ی ساختمانی سرک بین قزل قلعه و دوشی می باشد . مقدمات قرارداد ساختمانی مذکور با تخنوا کسپورت شوروی در اخیر سال دوم پلان بعمل آمده و در سال جاری کار آن عملاً آغاز و طوریکه پیش بینی شده بود قبل از حلول سال جاری ساختمان آن تکمیل و رسماً افتتاح شد .

قبل از ساختمان این پل فاصله بین قندوز و قزل قلعه که به هشت ساعت طی می گردید اکنون بیست و یک ساعت انجام می گردد .

طول پل مذکور ۱۲۰ متر و عرض آن ۸٫۹۰ متر می باشد . قسمت تحتانی پل از گنا در های فولادی و قسمت فوقانی آن از کسانکریت ساخته شده پل مذکور دارای طاقت ۶۰ تن وزن می باشد .

این پل که مدت ساختمان آن قبلاً ۱۴ ماه پیش بینی شده بود در اثر جدیت و زحمات کشی متخصصین عملیه ی قوای کار در ۹ ماه تکمیل گردید و بتاريخ ۱۸ اکتوبر ۱۳۳۷ مورد استفاده ی ترافیک قرار گرفت .
پروژه ساختمانی سرک سالنگک :-

این سرک قسمتی از مهمترین شاهراه کشور خواهد بود که مناطق مهم اقتصادی ترانزیتی را با همدیگر و با مرکز متصل می گرداند از بلندترین سلسله ی کوه هندوکش عبور نموده و به حاصل خیزترین و توسعه یافته ترین مناطق مزارشریف قطغن و میمنه وصل می شود .

این سرک می تواند رول بزرگی در قسمت انتقال اموال تجارتهی اترینا در صفحات شمال و نیز حمل و نقل مواد پیداوار مناطق داخلی را بیکدیگر با زی نماید .

ساختمان سرک مذکور متجاوزاً از دو صد کیلومتر راه را نسبت به دره ی شکاری کوتاه تر می نماید و ازین دره های سرسبز و شاداب سالنگک و خنجان می گذرد .

وزارت فوائد عامه بتاريخ ۸ اپریل ۱۹۵۸ قرارداد ساختمانی سرک مذکور را با موسسه تخنوا کسپورت شوروی عقد نموده و باس قرارداد سرک مذکور سه حصه منقسم گردیده :-

مرحله ی اول از دوشی الی دوشاخ

مرحله ی دوم از جبل السراج الی اولنگک

مرحله‌ی سوم از اولنگ الی دو شاخ .

قسمت اول سرك سالنگ از دوشی الی دو شاخ كه در برج اسد ۱۳۳۷ شروع شده است
دا را ی خصو صیات ذیل می باشد .

عرض سرك در زمین های هموار ۱۰ متر و در زمین های ناهموار ۹ متر خواهد بود .
حد اقل گرانیهای افقی در زمین هموار و ناهموار ۱۲۵ متر و در زمین های کوهی ۶۰ متر
و در حالات مخصوص ۲۰ متر خواهد بود .

حد اقل شعاع راه پیچ و خمی ۱۷ متر و حد اقل سلامی طولی ۷ فیصد و در حالات مخصوص
۱۰ فیصد خواهد بود .

تهداب سرك مذکور از سنگ های خورد و جنبه پخته کاری می شود ، بالای آن
بضخامت ۶ سانتی متر قیرریزی خواهد شد .

ساختمان : در حصه اول ساختمان های ذیل شامل اند :

تعمیر برای ساختمان های گمانگری ، تعمیر برای هتل ، تعمیر دستگاه دوب قیر تعمیر و ر کشاپ
همچنین تعمیرات دیگری از قبیل تعمیر دیو ی روغنیات تعمیرات حفظ و مراقبت تحویلخانه ها در
دوشی مدیوی عمومی برای ماشین ها و سامان در قزل قلعه ، تعمیر دستگاه سنگ شکنی تعمیر دفاتر
آمریت و غیره شامل می باشد .

ماشین سنگ شکنی

در پروژو حصه اول سالنگک ساختمان ۹۸ آبرو ۳۸ پلچک بوايهی از ۲ تا ۵ متر .

۱۵ پل کلان و متوسط که از ۳۰-۳۵ متر و ايه دار د شامل میباشد .

حصه دوم سالنگک (از جبل السراج - او لننگک) :

طول سړک ۳۰ کیلومتر بوده عرض سړک در نزديکین های هموار ۱۰ متر و در حصه های نا هموار از ۸ الی ۹ متر شعاع اصغری افقی در گولایی اراضی هموار ۱۲۰ متر و در زمین کوهی ۶۰ متر و در بعضی جاها بصورت استثنایی ۲۰ متر شعاع اصغری در راهای پیچ و خمی ۱۷ متر حد اکثر میل طولی ۷ فیصد و در حالات مخصوص ۱۰ فیصد قیرریزی مانند حصه اول ۶ سانتی متر است .

ساختمان پل ها و آبروها :

۲۶ آبرو از ۵۰ سانتی تا ۲ متر و ايه ۱۱ پلچک ۱۲ معبر ۱۱ پل متوسط و کلان بطول ۳۰ تا ۸۵ متر

از گار درو آهن و تخته ی کانکریتی ساخته می شود .

تعمیرات مربوطه حصه دوم :

تعمیرات حصه ی دوم سالنگک را تعمیر حفظ و مراقبت محل قامت ، نگرانی های حفظ و مراقبت ، سه سیت خازنه برای کارگران حفظ و مراقبت ، تعمیر برای حفاظت ماشین ها در اولنگک تعمیر دستگاه ساختمان چیزهای کانکریتی ، تعمیر دستگاه چاله شکنی و غربال و تعمیر دستگاه قیر در حصه ی جبل السراج تعمیر مرکز کشتاب در جبل السراج تعمیر دستگاه اړه کشی تجزیلیخانه در جبل السراج تشکیل میدهد .

پل اشپول بابا

حصه‌ی سوم از اولنگک تا دو شاخ:

طول سرك بشمول ۲ کیلو متر تونل ۲۵ کیلو متر، عرض سرك مانند حصه‌ی اول و دوم ۳۶۳ بر و ۱۲ پلچکک بویه‌ی ۲ متر ۲ پلچکک بویه‌ی ۴ متر بادل کلان که از آهن و کانکریت ساخته خواهد شد. تعمیرات حصه‌ی سوم.

جای رهایش برای نگران‌های حفظ و مراقبت، جای رهایش برای دونفر کارگر حفظ و مراقبت جای رهایش برای یک نفر کارگر حفظ و مراقبت یک سیت خانه برای ۶۵ نفر حفظ و مراقبت یک سیت خانه برای ۵۰ نفر حفظ و مراقبت یک سیت خانه ها برای مراقبت و نگرانی تونل. کارهای انجام شده‌ی اول سالنگک.

پس از عقد قرارداد کار از دو طرف شروع شد از یک طرف یعنی از دوشی بطرف خنجان که مرحله‌ی اول کار آن تعیین شده پیشرفت‌های کار بسیار اطمینان بخش است و از آن طرف کار احداث سرك بصورت خنامه به کوتل رسیده است. که اکنون وسایط و لوازم به خود کتوتل پوسیده‌ی عراده جات رسانیده میشود.

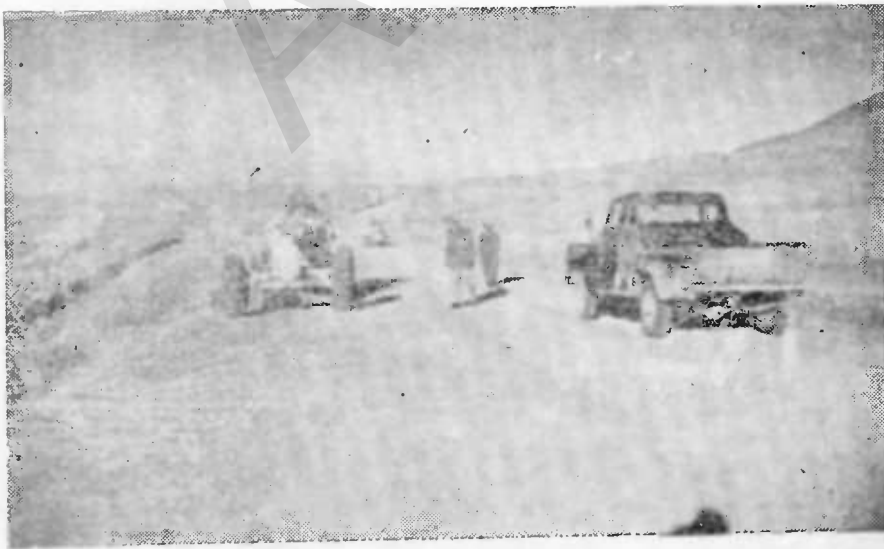
کار انجام شده‌ی عمرانی در حصه‌ی اول از دوشی الی زیر کوتل بشرح ذیل می باشد. رو به مرغمه ساختمان سرك بصورت خاککاری و پخته‌کاری بین دوشی و زیر کوتل که ۶۲ کیلو متر

فہالیت تواریکار در قیر زئی سرك جلال آباد و توو رخم

طول دارد ۴۵ فیصد تکمیل گردیده است .
کارهای ساختمانی بل ها و پلچک ها و آبروها کسه تعداد آن ۱۵۷ میرسد ۷۲ فیصد تکمیل گردیده است .

چار تعمیر رهایش انجنیران تکمیل گردیده است .
از تعمیرهای هو تل دونهز له ، تعمیر ورکشاپ عمومی و تعمیر ترانسپورت ۲۵ فیصد تکمیل گردیده است .
از تعمیر آهنگرخانه و تعمیر مرکزی برق ۸۰ فیصد تکمیل گردیده است .
از تعمیر حمام ۹۵ فیصد تکمیل گردیده است .
تعمیر دیووی مواد منقلقه تکمیل گردیده است .
از تعمیر دیووی عمومی ۶۰ فیصد کار آن انجام شده است .
از تعمیر تا نک تیل ۲۵ فیصد تکمیل شده است .
تعمیر لا براتوار تکمیل گردیده است .
از طرف جبل السراج بطرف کوتل (کسه کسارپس از و صول سامان و لوازم و متخصصین شروع شده) نیز پیشرفت ابتدایی کار موفقیت آمیز است .
کار خود کوتل یعنی تونل در مرحله سوم پروگرام قرار دارد که بعد از عقد قرار داد طبق پروژہ آغاز می گردد باین اساس یک شاهراه بزرگ و تاریخی از قلم هندو کشن باز خواهد گردید .

گریدر کاری

پل شپول بابا:

یکی از پل‌های گاردری است بصورت مدرن جدید آروی دریای کابل در تنگ غا روساخته شده است کارساختمانی آن در برج اسد ۳۷ شروع و در قوس ۱۳۳۷ انجام گردیده است. این پل دارای ۱۹ متروایه و ۹ متر عرض بود هازکا نکریت آهن داروگا در ساخته شده است پل مذکور مرکب از شش گاردربول ۲۱ متر و عرض ۵۰ سانتی و ارتفاع ۱۰ متر میا شد. در ساختمان پل میکانیزم مخصوص بکار برده شده است که در اوقات سردی و گرمی گاردرها بتواند انقباض یا انبساط نموده باصل پل نقص وارد نکند.

مدیریت عمومی حفظ و مراقبت:

وظایف اصلی این مدیریت را حفظ و مراقبت سرك‌های اساسی مملکت تشکیل میدهد. بر علاوه اجرای چند پروژه دیگر بشرح زیر جزء وظایف اداره‌ی مذکور شناخته شده است

۱- قیرریزی سرك‌های که جزء پلان قرار دارد.

۲- پروژه‌ی حفظ و مراقبت بصورت ماشینی و فنی.

۳- پروژه‌ی ترا نزیتی.

قیرریزی کابل - متک:

قیرریزی بین کابل تامتک تا حدود ۳۵ کیلومتر انجام شده است.

تورخم - کابل:

میان فته‌ی پروژه‌ی قیرریزی تورخم - کابل با اداره‌ی همکاری بین‌المللی امریکا بتاریخ ۲۱ جون ۱۹۵۸ برای ۷۷ میل بعمل آید بهمان اساس قرار داد های خریداری ماشین مراد از پول دالری اداره‌ی مذکور صورت گرفت و در دهاشین ها از جنوری ۱۹۵۸ در منطقه‌ی کارشروع گردید. و همچنین یک مقدار قیر طرف ضرورت نیز رسیده است که کار اصلی قیرریزی برای مساعد شدن هوا معطل است و امید است در برج عترت سال جاری آغاز گردد اما کارهای مقدماتی که سرك مذکور را برای قیرریزی آماده می نماید بدتفصیل ذیل صورت گرفته است.

* تماماً سرك تورخم - جلال آباد گردید رکاری شده است.

* بالای ۱۵ کیلومتر آن باز اندازه ۱۰ سانتی متر مراد انداخته شده است.

و مواد شکستانده شده بخواست ۲/۵ انچ بر این ۱۵ کیلو متر همرا کرده شده است.

* هشت میل این قسمت که برای قیرریزی آماده شده بود استر ابتدائی قیر بر روی آن انداخته

شده است.

پروژه حفظ و مراقبت :

این پروژه که بموافقه اداره همکاری بین المللی در کابل بتاريخ ۳ مارچ ۱۹۵۷ بعمل آمده است برای بهبود امور حفظ و مراقبت از لحاظ ماشینی شدن کارها و تقویه ی امور قیر ریزی می باشد قرار داد ماشین ها و لوازم کار مذکور قبلاً صورت گرفته و از جمله یک اندازه وارد و بقیه هم عنقریب خواهد رسید.

از همین وسایط یک تعداد زیاد برای قیر ریزی تورخم - جلال آباد بکار انداخته شده است. پروژه های ترانزیتی :-

موافقه پروژه ترانزیتی که عبارت از ساختمان و قیر ریزی سرک سپین بولدک باشد بتاريخ ۳۰ جون ۱۹۵۸ امضاء و امور سروی و دیز این پروژه ای مذکور در سال ۱۹۵۹ با کمپنی «کن. آر. و ایت» امریکایی قرار داد شد و کار فو توگرافی و هوایی آن در ماه جون ۱۹۵۹ توسط کمپنی «هنتنگ ایر سروی» شروع و در ماه جولایی ۱۹۵۹ خاتمه پیدا کرد و عکس های آن برای سنجش و دیز این به مرکز کمپنی و نور فرستاده شده است.

سروی قیر ریزی سرک سپین بولدک نیز تکمیل و برای سنجش و دیز این به نور فرستاده شده این کار در ماه سپتمبر ۱۹۵۹ شروع خواهد شد. میدان های هوایی :-

ساختمان میدانهای هرائی در بگرام و کابل نیز یکی از پروژه های بزرگ عمرانی کشور بشمار میرود که جزو پلان پنجساله ی انکشافی وزارت فواید عامه قرار دارد.

بگرام :- قرار داد ساختمانی میدان هوایی و حصه ی اول بگرام بتاريخ ۱۵ قوس ۳۶ با موسسه ی تخنواکسپورت شوروی با امضاء رسیدن کار آن در برج ذی القعدة ۱۳۲۶ شروع شد.

در این مدت ۹۰ فیصد امور کانکریتی و ۶۰ فیصد امور تعمیراتی آن انجام شده و بصورت عمری تقریباً ۳۰ الی ۳۵ فیصد کار آن باقی مانده که به جدیت دنبال میشود.

از جمله ی کارهایی که در مرحله ی اول بگرام آغاز و تاجائی که انجام گردیده - راه قمارشخ ذیل است. کار نوی اساسی که مجموع طول آن سه هزار و عرض آن (۵۴/۴) متر و مساحت عمرمی آن دوصد و شصت و سه هزار و دوصدمتر مربع میشود از ۱۲/ جولای ۱۹۵۷ شروع و در روز ۷ جون ۱۹۵۹ انجام گردیده است. در این کار در حدود سی و دو هزار و چهار صد متر مکعب کانکریت بکار برده شده است.

چقروریهائیکه در این ساحه موجود بوده در بعضی جاها به عرض (۱۰۰) متر و عمق هفت متر پر شده است که تقریباً در چقروریهای مذکور مقدار یکصد و پنجاه هزار متر مکعب خاک طرز فنی مصرف شده است

ایستگاه طیارات :-

مجموع کار انجام شده بالغ بر (۴۸۰۰۰) متر مربع میباشد. این کار بتاریخ ۷ جولائی ۱۹۵۹ شروع و در آخر ماه اگست ۱۹۵۹ اکمال شده فعلاً یک قسمت عمدی آن تکمیل گردیده است. تاکسی وی اساسی :

تاکسی وی بطول ۳/۴ کیلو متر میباشد مساحت مجموعی آن (۴۷۶۰۰) متر مربع است. کانکریت ریزی آن در ۷ جولائی ۱۹۵۸ شروع و بتاریخ ۲۸ جون ۱۹۵۹ تمام گردیده است.

تاکسی وی های از باطنی : تاکسی وی های که مساحت مجموعی آن (۱۶۷۰۰) متر مربع بوده بتاریخ ۲۳ جرن ۱۹۵۹ شروع و بتاریخ ۸ جولائی ۵۹ اکمال گردیده است.

ایستگاه جنوبی رنوی :-

مساحت عمومی این ایستگاه (۵۲۰۰) متر مربع بوده کار آن در اول می ۱۹۵۹ شروع و در ۲۵ ماه مذکور انجام شده است. ایستگاه شمالی رنوی :-

مساحت عمومی این ایستگاه (۵۲۰۰) متر مربع بوده کار آن بتاریخ ۲۹ می ۱۹۵۹ شروع و در ۳۰ جون سال جاری اکمال گردیده است.

برای جمع نمودن و گذاشتن آب های اضافی در میدان از فرش کانکریتی بطول (۵۵۲۰) متر آب رو های اساسی ساخته شده است حجم کندن کاری آب رو ها نیز (۲۵۰۰۰) متر مکعب میباشد.

برای فرود آمدن طیاره ها و سائط تعمیری که در نظر گرفته شده قرار ذیل است :

مرکز رادیو و آخله و فرستنده .

مرکز رادیو و پیکن و اشارات تنویری .

کار های مذکور در اخیر سال ۱۹۶۰ تکمیل خواهد شد.

موادیکه از معادن سنگ و جغله در اثنای این مدت استحصال شده در شرح ذیل است :

سنگ ۱۱۲ هزار متر مکعب .

جغله ۸۷ هزار متر مکعب .

ریگ ۷۹ هزار »

تعمیرات :

تعمیراتیکه یك قسمت عمومی آن تکمیل و یك قسمت آن باقی مانده بطوریکه تذکره رفت (۶۵) فیصد آن تکمیل شده و به شرح ذیل میباشند:

پنج خانه برای بودباش و یك مغازه تکمیل گردیده است که خانه های مذکور دارای نلهای آب رسانی کا نالیز اسیون ، تشاب و غیره میباشند .

استیشن ترانسفار ساخته شده است .

یکسړک کسانکریتی بطول (۱۰) کیلو متر که مساحت عمومی آن (۷۶) هزار متر مربع میباشند نیز تحت ساختمان است که منجمه چهار هزار متر مربع در سال ۵۸ کار شده و در سال جاری این سړک تکمیل خواهد شد .

خانه های کنستروول و سائط ترانسپورت گاراژها ، جای شستن موتورها ، تعمیر برای ترمیم موتورها ، دوگاراژ که هر کدام برای (۲۴) موتور میباشند ، تانگک تزریق روغنیا ، استیشن ترانسفار مر که حجم تعمیرات مذکور (۱۴۷-۱) هزار متر مکعب بوده زیر کار است .

شفاخانه ییست بستری و بولی کانیک که در آن ۶۰ نذر ریض در روز معاینه می تواند بشیرد به پوشش رسیده است .

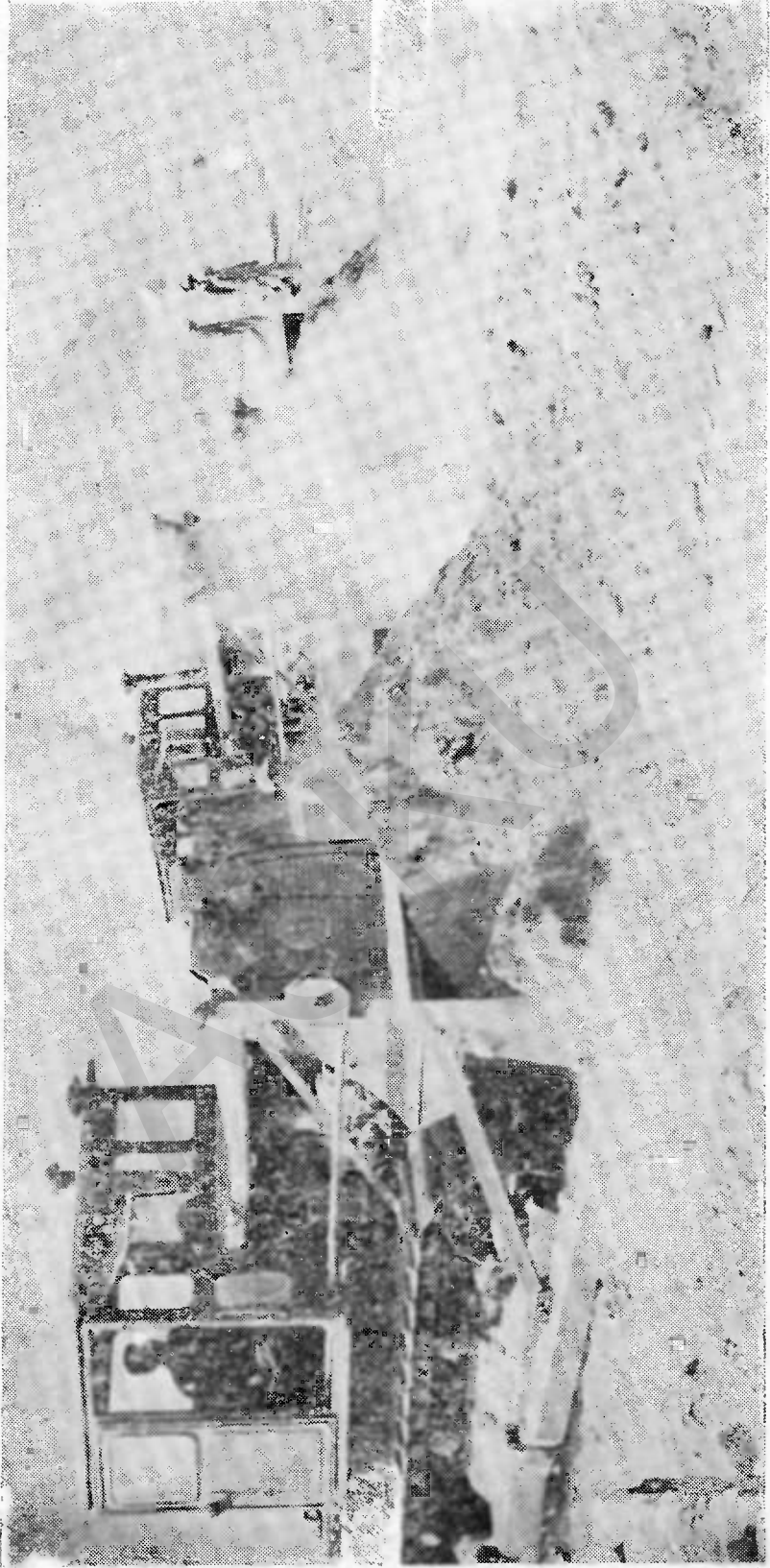
تحویلیخانه البسه ، تحویلیخانه مواد ، خانہ نسبز یجات ، خانہ یخ ، خانہ بخار در کزی رستیشن ترانسفارور شش کیلو وات ، خانہ تولید هایدروجن (برای بلند کردن بالون) و اطاق میتر و لوجی پیلوت خانہ ، خانہ کنستروول پرواز ، خانہ چارج بتری طیاره و موتور ، ورکشاپ ترمیم و معاینه خانہ ی تولید آکسیجن به ظرفیت ۳۰ متر مکعب در یک ساعت ، استگاه موقتی و سائط ترانسپورت ورکشاپ - ۴ عدد تانکهای ذخیره روغنیا ، لابراتوار برای تجزیه روغنیا و تعیین جنسیت آن میدان هوائی کابل :

قرارداد ساختمان و حصه اول میدان هوائی کابل در برج ثور ۱۳۳۸ بانخنو اکسپورت شوروی امضاء شده و در سال جاری امور مقدماتی آن آغاز گردیده است پر وژدی مذکور دارای خصوصیات ذیل است :

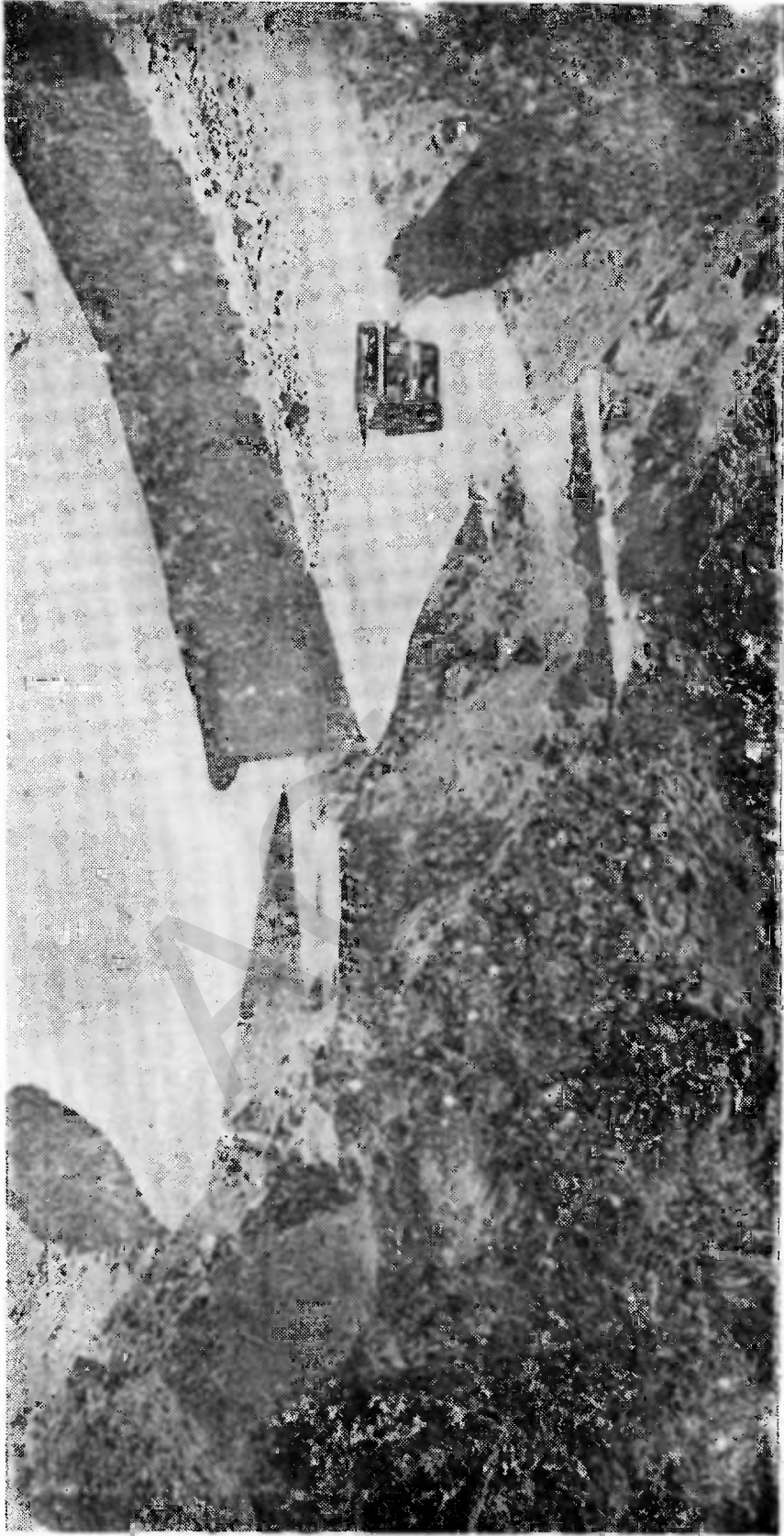
رنوی ایستگاه طیاره ها ، تاکسی وی دستگاه پطروول رسانی ، دستگاه برق رسانی ، دستگاه آب رسانی ، کانالای زسیون مرکز گرمی ، ایستگاه هوائی بامحل توقف مسافران ، دستگاه ارتباطی مخبره . ایستگاه میدان ، سرکهای اطراف میدان - تنویر و غیره .

مدت اکمال پروژه مذکور سه سال بوده و درین مدت امور ساختمانی آن تکمیل خواهد شد .

فعالیت قوای کار

يك منظره از سرك سا زي در ولايت قطن

پاک منظر سے از سر ک تنگ غارو : بہ از اصلاح جابر فنی

تعمیر مکتب حبیبیه :

اموریکه در تعمیر ایسه حبیبیه در سال گذشته انجام یافته در ذیل ار ائده می شود :

خشت کاری	۳۰۰۰۰۰۰ قالب مصرف و کار شده
کانکریت	۱۵۰۰ متر مکعب کار شده
سمنت	۱۳۰۰۰ بوری مصرف و کار شده
سیخ گول	۲۸۰ تن مصرف و کار شده
چوب قالب	۱۰ هزار متر مربع کار شده .

تاحال به اندازہ ۷۵ فیصد امور خشت کاری و ۵۰ فیصد امور کانکریت ریزی تعمیر مذکور انجام یافته و ایرنگ برق و دستگاه تسخین و آب رسانی واسیتلین با کمپنی های خارجی قرار داد گردیده و مطابق قرار داد به نصب آن پرداخته میشود اداره (آی سی - ا) ارسال فرس را برای کلسین های فلزی ، چر اغهای قشنگ و غیره آنجامه باب تعمیر مذکور مطابق نقشه های مرتبه بطور کمک متعهد شده است .

تعمیر موسسه صحت عامه :

تعمیر موسسه صحت عامه در سال گذشته قسمت اول آن پوشش و دیگر قسمت هائیزیکی

بعد از دیدگری پیوشش میرسد .

خشت کاری	۸۵ فیصد انجام شده
کانکریت کاری	۷۵ فیصد »

سامان دستگاه های آب رسانی و تسخین عمارت مذکور با کمپنی های خارجی قرار داد شده است شفا خانه شیرپور :

قسمت اعظم پلانهای عمومی و ساختمان این عمارت اخیراً مکمل و سنجش های کانکریت و طاقت تهداب آن بسکلی انجام یافته است در این عمارت یک تهداب بزرگ به اندازه ۹۶ متر مکعب کانکریت لازم است تا تهداب مذکور فشار ایفت و پایه های کانکریتی را که به اطراف جعبه لیفت قرار دارد تحمل کرد بتواند .

خشت کاری ۱۵ فیصد تکمیل شده

کانکریت کاری ۱۰ »

قالب کاری ۱۰ »

از کمپنی های خارجی عرضه دستگاه تسخین ، آبرسانی سامان و ایرنگ برق ، لپفت ، فرش و غیره مطالبه شده است :

تعمیر وزارت خارجه :

عمارت جدید وزارت خارجه به جدیدترین طرزى نقشه شده - دفاتر وزارت خارجه را از یکطرف و سالنهای تشریفاتی پذیرائی مهمانان دولتی را با محافل از طرف دیگر بهم متحد میسازد قسمت سه طبقه یی دفتر برای مامورین در ظرف چندماه کو تاهي تکمیل شد .

در تعمیر مذکور تا بحال ۱۲۰۰۰۰۰ قالب خشت ۸۰۰۰۰۰ کیلو گرام سمنت ۴۰۰۰۰ متر مکعب ریگ و جنله ۱۰۰۰۰۰ کیلو گرام سیخ گول ۱۸۰۰ متر مکعب کانکریت ۱۸۰۰ متر مربع قالب بندی بکار رفته و اعمارگر دیده است .

نصب یک دستگاه تیلفون عصری و دستگاه مرکز گرمی رو به تکمیل میا شد

۴۵۰۰۰ دانه سنگ مرمر و ی کار ذریعه ی شرکت حجاری و نجاری تکمیل میشود تعمیرات را دیو : -

سه سال قبل ساختمان دستگاه جدید برود کاست و یک استود یوی بزرگ شروع شد در پهلوی یک عمارت جدید برود کاست که تمام ماشینها در داخل آن نصب میباشد در حد و ۱۸۴ تهداب برای دستگاه های آنتن اعمارگر دیده است :

به تکمیل دستگاه برود کاست پلی بر دریای کابل اعمارگر دیده و یک عمارت اداری دیگری نیز در حال تکمیل میا شد تنها در تعمیر اخیر ۴۲۰/۰۰۰ قالب خشت ۵۹۵۰۰۰ کیلو سمنت ۶۶۰۰۰ کیلو سیخ گول ۲۱۵۰ متر مکعب کانکریت ۴۶۰۰ متر مکعب قالب بندی صورت گرفته است .

مدیریت عمومی بندونهر :

اجراآت مربوط به پلان پنجساله : -

آبیاری جلال آباد در جزو پلان پنجساله اقتصادی مملکت قرار داده شده - و در برج میزان ۱۳۳۷ قرار داد ترتیب و پروژه ساختمانی کانال باتیخنو اکسپورت شوروی بامضاء رسیده و راجع به عمده قرار داد ساختمانی مذکور اقدامات جاریست .

مقصد اساسی پروژه وادی جلال آبا دآبیاری و انکشاف زراعتی اراضی واقع جناح راست

دریای کابل بین تنگنای درونته وقریه هزار نوو مقصد ضمنی آن تولید برق برای تنویر شهر جلال آباد و اطراف آن و بکار انداختن استیشن های پمپ نمودن آب جهت آبیاری نمودن زمین های بلند میا شد :

با انجام این پروژه ۳۱۵۰۰ هکتار زمین تحت آبیاری آورد و خواهد شد در جمله ی زمینهای انکشاف یافته (۶۷۳۰) هکتار زمین موجود و نیز شامل میا شد که بعد از اكمال پروژه آب کافی برای آن تامین خواهد شد :

۲۵۰۰۰ هکتار زمین مستقیماً از کانال عمر می و (۶۵۰۰) هکتار زمین ذریعه ی دو استیشن پمپ آبیاری خواهد شد :

برای آبیاری زمین ها و تولید قوه برق بمقدار نهائی هشتاد متر مکعب فی ثانیه برای کارخانه ی برق و پنجاه متر مکعب برای آبیاری از دریای کابل بذریعه ی یک سیستم آب گردان که مشتمل بر یک بند سنگی ، یک تونل دخول و دو تونل پرچا به خواهد بود گرفته خواهد شد . یک کانال عمومی بطول هفتاد کیلومتر آب مورد ضرورت زمین هارا به سیستم انهار فرعی به شرق و غرب سرخ دیوار خواهد رسانید . بر علاوه دو استیشن پمپ یکی در نقطه ی پانزده کیلومتری و دیگری در چل و سه کیلومتری از نهر عمومی آب خواهد گرفت . استیشن اولی مقدار دو هزار هکتار زمین را در حصه ی غرب سرخ دیوار و استیشن عمومی و مقدار چهار هزار و پنجصد هکتار زمین واقع جناح راست را در قسمت شرق سرخ دیوار آبیاری خواهد کرد :

در نظر است پروژه در دو مرحله ی ساختمانی تکمیل گردد در مرحله ی اول مدت چهار سال را در بر خواهد گرفت و مشتمل بر ساختمان سر بند و کارخانه ی تولید قوه برق و تمدید لین برق بشهر جلال آباد و حفر تمام کانال عمومی و یا اعمار ساختمان های متعلقه و کشیدن دو تونل در سرخ دیوار خواهد بود .

مرحله ی دوم از یک و نیم الی دو سال مابعد تکمیل و شش هزار و پنجصد هکتار زمین بذریعه ی پمپ تحت آبیاری آورده خواهد شد .

مصارف پروژه را میتوان به سه دسته تقسیم کرد . مصارف ساختمانی و مصارف آماده ساختن زمین ها برای زراعت و مصارف قرضه و امداد ناقلین و زارعین .

مصارف ساختمانی سر بند کانال عمومی و اجزای مربوطه ی آن و تونل های سرخ دیوار و کارخانه ی تولید قوه برق به سه صد و پنج میلیون افغانی و نوزده میلیون دلار تخمین شده است . تمام قیمت اولی پروژه آبیاری وادی جلال آباد بشمول مصارف آماده ساختن زمین برای زراعت

وقرضه، و امداد به ناقابین به ۷۸۷ ملیون افغانی و ۲۲٫۴ ملیون دالر تخمین می‌شود.
مصارف مجموعی پروژه بدون مصارف آماده ساختن زمین‌ها برای زراعت به ۸۱۹ ملیون
افغانی بالغ می‌گردد.

فوائد عمومی این پروژه:

مساحت زمین‌های آبیاری شده از ۶۷۳۰ هکتار به ۳۱۵۲۱ هکتار بلند می‌رود برای زمین‌های
که فعلاً تحت آبیاری اند آب کافی تهیه و یک قسمت این‌ها از یک نصابه بد و نصابه مبدل
خواهد شد.

از آب‌های منابع موجود می‌توان جهت آبیاری زمین‌های خارج حوزه‌ی پروژه استفاده کرد.
به زمین‌های انکشاف یافته‌ی جدید بیشتر از ۹۱۰۰ خانوادہ جاگزین خواهد شد.

حاصلات زراعتی و مال‌داری منظمه از چارچندالی‌سی و چند خواهد گردید.
کارخانه‌ی تولید قوه برق علاوه بر برق ضرورت آستیشن‌های پمپ برای تنویر شهر
جلال‌آباد و اطراف آن یک مقدار برق تولید خواهد کرد.

مقایسه‌ی مصارف و عایدات خالص نشان می‌دهد که عایدات بعد از هشت سال مصارف
پروژه (بدون مصارف آماده ساختن زمین برای زراعت) را جبران خواهد کرد. مصارف
قطعی پروژه (بشمول مصارف آماده ساختن زمین برای زراعت) ۱۵۰ ملیون افغانی بعد از
ده سال تلافی خواهد شد.

یکی از اقدامات دیگر مدیریت عمومی بند و نهر وزارت فوائد عامه مطالعاتی است که در
مورد استفاده‌ی مشترک از آب دریای آمو بین ممالک کین افغانستان و اتحاد جماهیر اشتراکی
شوروی بعمل آمده است. متخصصین ممالک کین که در مورد استفاده از آب دریای آمو مصروف
مطالعات می‌باشند جهت اقامت و ره‌ایش‌شان در کلفت، آقچه، تاش‌گذر، تعمیراتی اعمار
گردیده است.

همچنین بمنظور تحکیم ساحل دریای آمو در حصه‌ی کسلفت افغانی یک سلسله اقدامات بعمل
آمده است.

کارهای ساختمانی که مصارف آن از بودجه‌ی عادی بعمل آمده است.

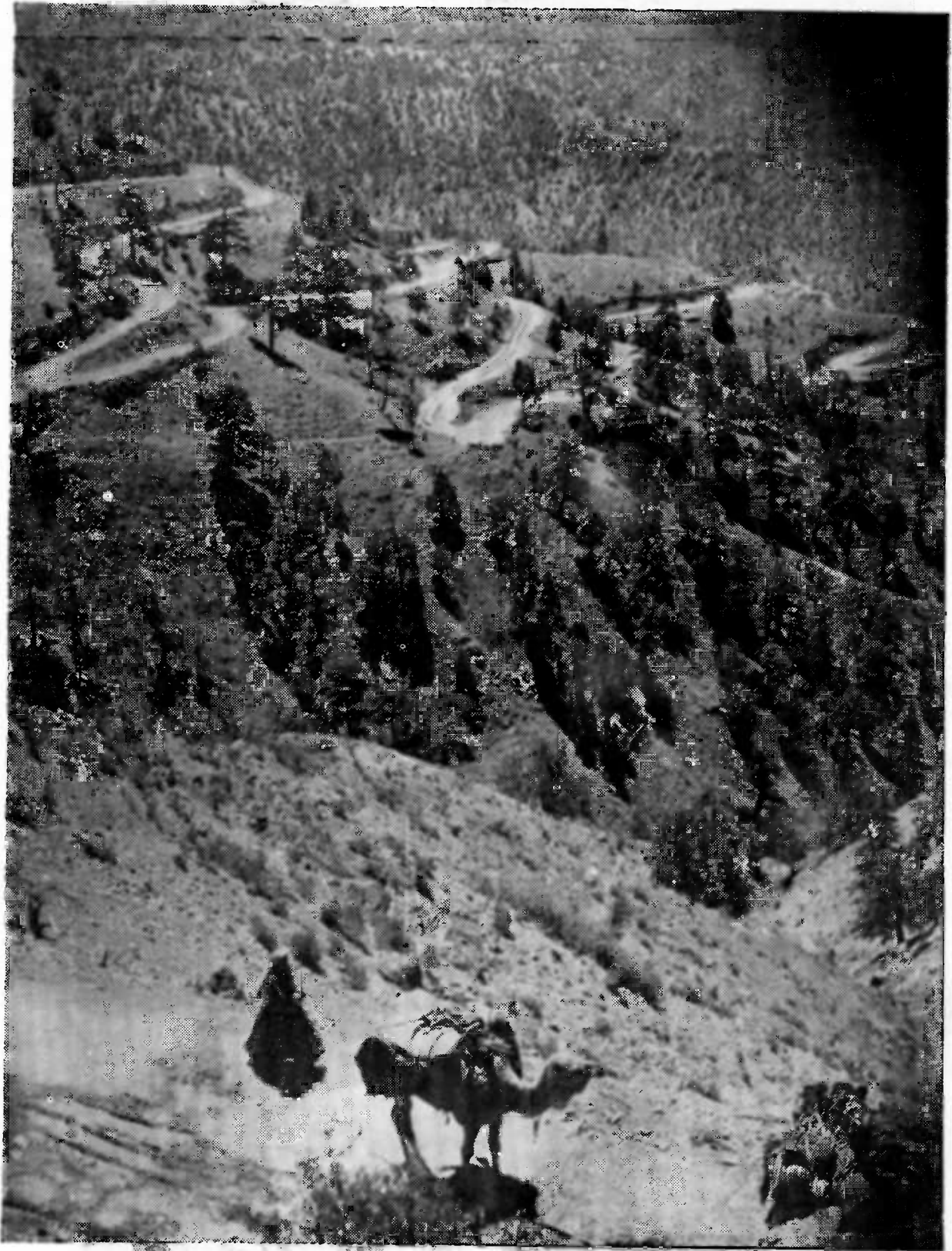
۱- بند قرغه:

کارهای انجام شده قرا ر ذیل است.

پرکاری تهداب پیش روی بند ۲۰۰۰۰ متر مکعب پرکاری بالای بند ۱۴۵۰۰۰ متر

دیگر دبیر دهنوی بنیادینجی ودانیر (بکنیا)

دېستاندا د ولايت باشمعه كندهو لېښي د نوي جوړ شوي سړك يوه منظر

مکعب ، پرکاری عقب بند ۱۵۰۰۰ متر مکعب ریگگ اندازی پیشروی سلا می بند ۶۲۵۰ متر مکعب ، فرش پیشروی سلا می بند ۲۵۰۰۰ متر مربع ، فرش سنگ پارچه در دو طرف بند ۴۵۰۰۰ متر مربع ، سنگ کاری سرکار یز عقب بند ۵۰۰ متر مکعب ساختن نا و ه ها ۵۰۰۰ متر مکعب ساختن سرکهای موقتی ۱۰ کیلو متر ، هموار کردن کاسه‌ی بند ۲۰۰۰۰ متر مکعب کارهای باقی مانده‌ی کار یز ۵۰۰ متر .

همچنان در سال جاری در کاسه‌ی بند به اندازده متر آب طور امتحانی گرفته شد .
سر بند نهر خواجه ی کوستان .

یک انداز پول برای سر بند نهر خواجه ی کوستان تخصیص داده شده که کار سنگ کاری و خشت کاری کمان آن تکمیل شده است .

مدیریت عمومی تفتیش فنی و مسالکی :

تفتیش کارهای ادا ری و یافنی :

درین قسمت کارهای که انجام شده بصورت مختلف است که تفصیل آن مورد نداد .
اداره‌ی امور برآورد ها کنترل و سنجش و تسعیر آن :

با وجود قلت پرسونل و زیاد شدن کارها از لحاظ انکشاف مهم عمرانی در کشور برآورد های فیصله شده بشرح آتی است .

۱ - برآورد های تعمیرات	در ۵۶۰۰ ورق
۲ - برآورد های سرک ها	» ۷۶۰ »
۳ - برآورد های کمپنی ها	» ۲۷۲۵ »

برای حل پرابلم پرسونل فنی فعلاً وزارت فو اند عامه افتتاح یک کورس عاجل برآوردی را تحت تطبیق قرار داده است .

متعلمین کورس شش ماه بصورت نظری و شش ماه دیگر بصورت عملی کار مینمایند .
ذواتیکه در وزارت فو اند عامه باخذ نشان افتخار یافته اند :

مباغلی سید احمد شاه معین نشان رشتین درجه اول .

« میر عنایت الله حباب مدیر عمومی تفتیش نشان مینه پال درجه دوم و رشتین درجه اول

« عبد الباقی آمر فنی بند و نهر نشان مینه پال درجه دوم و نشان رشتین درجه دوم

« سید محمد مومن ستودان مدیر عمومی قلم مخصوص نشان رشتین درجه دوم

« محمد طاهر مدیر عمومی محاسبه نشان مینه پال درجه دوم و نشان رشتین درجه دوم

- بناغلی محمد عظیم مدیر عمومی معابر نشان رشتین درجه دوم
- « عبدالحمید مدیر عمومی فنی معابر نشان رشتین درجه دوم
- « مسجدی مدیر عمومی فنی نشان مینه پال درجه دوم و رشتین درجه دوم
- « محمد اسلم مدیر عمومی مامورین نشان رشتین درجه دوم
- « سیدبرهان الدین مدیر عمومی تعمیرات نشان مینه پال درجه دوم
- « شیرآقا مدیر عمومی فنی تعمیرات نشان مینه پال درجه دوم
- « امیر محمد مدیر عمومی فوا ئد عامه ی هرات نشان رشتین درجه دوم
- « محمد علی مدیر رانگمالی نشان رشتین درجه دوم
- « عبدالغفار مدیر کنترل و سنجش نشان مینه پال درجه دوم و رشتین درجه دوم
- « غلام دستگیر صدیقی مدیر ارتباط هوختیف نشان مینه پال درجه اول
- « عبدالصمد مدیر سرکها نشان رشتین درجه دوم
- « محمد انور مدیر ارتباط تعمیر هو تل کابل نشان رشتین درجه دوم
- « غلام غوث مدیر برآوردی نشان رشتین درجه دوم
- « محمد یوسف مدیر فوا ئد عامه ی ولایت پکتیا نشان رشتین درجه دوم
- محمد اسحق عضو تفتیش نشان رشتین درجه دوم
- بناغلی محمد عیسی عضو تفتیش نشان رشتین درجه دوم
- « بسنت سنگگ مدیر فنی نشان رشتین درجه دوم .
- « عبدا لاحد مدیر فوا ئد عامه ی مزار شریف نشان رشتین درجه دوم .
- « نصرالله آمر فنی مدیریت فوا ئد عامه ی ولایت قندهار نشان رشتین درجه سوم .
- صاحب منصبان قوای کار که مرفق باخذ نشان درجه اول ، دوم ، سوم و چهارم
- ستور گردیده اند در اجرا آت دار لتحریر شاهی معرفی گردیده اند و ذواتیکه در قوماندانسی
- مذکور باخذ مدال رشتین مرفق گردیده اند حسب آتی معرفی می شوند .

مدال رشتین

» »

» »

» »

» »

» »

غ عبدالمنان مدیر انبار

غ محمد علی مدیر ماشینری

ب عزیزنام محمد کفیل مدیر ذاتیه

ب غلام رضا معاون قیرریزی

ب محمد کاظم ضابط امر

ب محمد نوروز ضابط یونت چار

مدال رشتین

- ب ولی محمد ضابط امر میخانیکہ
 محمد اکبر کفیل حفظ و مراقبت ننگر ہار
 ب خدای دوست ضابط ماشینری سالنگک
 ب عبدالصمد ضابط ترانسپورت یونت سوم
 ب زکریا ضابط ماشینری یونت سوم
 ب محمد شریف ضابط ماشینری سالنگک
 ب زکریا آمر میخانیکہ یونت ششم
 ب گل احمد ضابط یونت ۵
 ب جمال الدین کفیل قطعہ کار سالنگک
 ب محمد زمان ضابط حفظ و مراقبت پروان
 ب غلام سخی ضابط ورکشاپ یونت ۵
 ب محمد کبیر آمر قسم سوم ذاتیہ
 ب غلام سخی ضابط حفظ و مراقبت کابل
 ب احمد جان آمر میخانیکہ یونت اول
 ب محمد امان ضابط حفظ و مراقبت قطن
 ب محمد انور ضابط یونت ۲
 ب غوث الدین ضابط یونت اول
 ب محمد دین مدیر احصائیہ فنی
 ب عزیز احمد آمر حرکات
 ب محمد زمان آمر شعبہ اداری
 ب سکندر شاہ ضابط ترانسپورت یونت ۲

.....

دہلی وزارت

تشکیل:

بناغلی عبداللہ ماکیار

دہلی وزیر

دہلی معین

بناغلی عبدالکریم حکیمی « کفیل »

اداری معین

بناغلی محمد انور ضیائی

حسابی مشاور

بناغلی محمد اللہ کاظمی

دقلم مخصوص لوی مدیریت:

لوی مدیر

بناغلی محمد افضل شہیر « کفیل »

دستخبا را تو مدیر

بناغلی رسول داد

داداری لوی مدیریت:

داداری لوی مدیر

بناغلی یار محمد

ذاتی مدیر

عبد العزیز

دلواز مومدیر

عبد الغنی

دنقدی لوازمومدیر

عبد الرزاق

دجنسی لوازمومدیر

میر فخر الدین

د تقاعد مدیر

شیر محمد

دمحا کما تو مدیر

محمد کبیر سروری

دکور سونوا وتدقیق مالی مدیر

محمد یوسف سلیمان

دپانو مدیر

رحیم وردی

دپانو دحفظ مدیر

محمد رفیق

دپانو داجرائی مدیر

محمد عظیم

بناغلی عبداللہ ماکیار دہلی وزیر

دعواند و لوی مدیریت :

آمر

ميناغلی میرضا والدین

مرستیال

« عبدالرحمن انوری

دتمر کزمدیر

» » »

« عبدالحسین

دتنظیم او قطعیه حسابو مدیر

« عبدالصمد

داسناد او تابلو مدیر

« تاج محمد

دمراقبت اورا پور مدیر

« نور محمد

دمالیات بر عایداتو مدیر

« نور علی

داراضی او خاږ یو مدیر

ميناغلی صالح محمد

دته ا یو مدیر

« محمد حسین

د متفرقه مدیر

« محمد انور سردری

د تمیز او اعتراضاتو مدیر

دگمر کاتو لوی مدیریت :

« سلطان عزیز زکریا

مرستیال

« غلام محی الدین

دگری مدیر

« امیر محمد

داداری مر اقبیت مدیر

« صاحبجان

دسیار گری مدیر

« محمد کریم نصرتی

دبین المللی ارتبا طو مدیر

« شاه علی اکبر شهرستانی

دو ته مشمول مدیر

« محمد امان

داداری مدیر

« عبدالاحد

دبو دجی لوی مدیر

« محمد یوسف ایوبی

مرستیال

« میر عبدالصمد

دبو دجی دقوانینو مدیر

« محمد اسمعیل

د تخصیصا تو مدیر

د خزانو لوی مدیریت :

« عبدالحمید کفیل

لوی مدیر

« محمد انور

داسعارو مدیر

» ضیاء الحق	د تھپی د محاسبی مدیر
» محمد معصوم	دلبری گروپ مدیر
» عبدالودود	غری
» محمد ایوب هوتکی	د دوهم گروپ مدیر
..	غری
» محمد سرور	د دریم گروپ مدیر
» عبدالحلیم	غری
» عبدالغیاث	غری
» عبدالصمد	د خلورم گروپ مدیر
» معراج الدین	غری
» محمد آصف	د پنجم گروپ مدیر
» عبداللطیف	غری
	د تھپی اوس د بربت :
» بنا غلی عبد الله « کذیل	لوی مدیر
» عبد الباقي	د لوازم مدیر
» عبد الخالق رفیق	د دیپوگا نوم مدیر
	د صکوک او ضرابخانی ریاست :
» صوفی عبد الحمید	رئیس
» میر محمد شاه	د ضرابخانی مدیر
» محمد حکیم	د لوازم مدیر

امور مالی

پیشبرد و ترقی امور مالی و تنظیم عواید و مصارف دولت و تدارک منابع عواید و ترتیب بودجه و اخذ حساب دقیق از مصارف دواثر و موسسات و تادیه تخصیصات معینه بوقت و زمان معینش، همچنان انتظام خزائن از وظایف مهمه وزارت مالییه بحساب می آید.

وزارت مالییه از یکطرف برای تسهیل امور حساب و تنظیم بودجه عواید و مصارف کشور به جستجوی راهها و طرق آسانتر و عصری تر متوسل شده و درین راه از مشاوران و تجارب و مطالعات متخصصین استفاده نمود و از طرفی دیگر به تنظیم تشکیلات و تهیه اشخاص با تجربه و فنی پرداخت.

امسال یکعده متخصصین که از مدتی امر مالی کشور را تحت تتبع و تدقیق قرار داده بودند پس از غورلازم نظریات اصلاحی خویش را به وزارت مالییه تقدیم کردند. که برای طی مراتب اصولی و تدقیق بیشتر به مجلس عالی وزارت تقدیم شده است.

در آغاز سیستم جدید ترتیب و اجرای بودجه، پس از طی مراحل اصولی تحت مشق و تمرین قرار گرفت و کورسی جهت آموزش و اجرای این منظور در وزارت مالییه تاسیس گردید. و همه، ما مورین محاسب دواثر و موسسات دولت در آن اشتراک نمودند. این کورس به تاریخ ۱۸ - دلو ۱۳۳۷ افتتاح شد و شش هفته دوام کرد.

این سیستم تا حدی ممکن در انتظام و تدارک عواید و طرز مصرف آن بوجه احسن، مصارف و طریق فینانس (تمویل) دولت با هم آهنگ بود. یکی متمم و مکمل دیگر شمرده می شود. درین سیستم حیظه صلاحیت و اختیار هر مامور خوب تعیین شده است و بدین وسیله امور بر مجاری دقیق حساب جریان می یابد. پس از منظوری سیستم جدید ترتیب و اجرای بودجه، سیستم جدید حساب نیز پیشنهاد و منظور شد و به تاریخ ۱۵ سرطان ۳۸ کورس آموزش و تطبیق آن در وزارت مالییه افتتاح گردید. و تمام ما مورین محاسب دواثر و موسسات دولت و محاسبین وزارت مالییه در آن اشتراک نمودند.

امید است از آغاز سال مالی ۳۸ - ۱۳۳۹ وزارت مالییه بتواند بمعاونت کلیه دواثر و موسسات دولت سیستم های تازه را بحسن صورت و وجه نیکو تطبیق و عملی کند.

مدیریت ارتباط بین المللی و مشاورین خارجی :

مدیریت ارتباط بین المللی در سال مالی ۳۷ - ۳۸ با بانک و فند و بسا-نک تعمیر مجدد و توسعه بین المللی داخل مراد و بوده و وقتاً فوقتاً از سهمیه و غیره امور پولی افغانستان در بانک مذکور اطلاع گرفته و درین باره تصمیمات لازمه اتخاذ کرده است .

کورس کادستر که در لشکرگاه جهت پیشبرد و اصلاح امور اراضی تاسیس یافته نیز از همکاری این مدیریت مستفید شده است .

همچنان در امور مربوطه مالی با وزارت پلان همکاری بعمل آمده است .

یک عده متخصصین خارجی که جهت اصلاح امور مالی، پولی افغانستان از مدت دو سال بدین طرف مصروف مطالعه و تدقیق بودند، پس از غور و نظر از نظریات شانرا در امور بودجه، محاسبه، عواید و غیره به وزارت مالیه داده اند .

سهمیه طلای افغانستان در صندوق و جوه بین المللی مضاعف گردیده است .

در کنفرانس سالانه گورنرهای مالک عضو بانک بین المللی و موسسات مالی بین المللی که امسال در دلهلی جدید انعقاد یافت هیات افغانی نیز تحت ریاست بناغلی عبداللہ ملکیا روزیر مالیه رسماً اشتراک نمود .

نظریات افغانستان را جمع به مسایل پولی بانک بین المللی توسط این مدیریت ارائه و راجع به اسهام و ساثر امور افغانستان با موسسات مالی بین المللی ازین مدیریت رسماً اجراءات بعمل آمده است .

مدیریت عمومی اداری :

مدیریت عمومی اداری وزارت مالیه در انتخاب مامورین اهتمام نمود ، ازیک طرف به ترتیب و تنظیم سجل و از طرف دیگر به تعینات مامورین مالی پرداخت .

(۱۹۰) فقره ی اداری به انجمن وزارت ارائه و تصاویری اخذ شده است

و همچنان از مدیریت لوازم مدیریت عمومی اداری مبلغ (۱۱ / ۱۲۰۸۲۳۷۹۹) افغانی از بقایای سال های گذشته تحصیل گردیده است و از ابتدای سال مالی الی اخیر جو زای ۳۸ مبلغ ۹۴ / ۱۶۰۷۵۰۰۰ - افغانی به موسسات و دواثر خیریه معاونت گردیده است .

- مامورینی که از حضور ذات شاهانه باخذ نشان توفیق یافته اند :
- بناغلی عبداللہ ملکیار وزیر مالیه نشان سردار عالی .
- « عبدالکریم (حکیمی) کفیل معین مالی وزارت مالیه نشان استور درجه (دوم) .
- « عبدالرسول رئیس گمرک کابل نشان استور درجه (دوم) وربنتین (مطلا) .
- « حاجی احمد قلی رئیس گمرک هرات نشان استور (درجه دوم) وربنتین (مطلا) .
- « سید عباس رئیس گمرک قندهار نشان استور درجه (دوم)
- « میر ضیاء الدین مدیر عمومی عوائد نشان رشتین (مطلا)
- « عبدالمجید مستوفی پروان » » (نکلی)
- « صالح محمد مدیر گروپ ۴ » » »
- « یعقوب علی مدیر عمومی محاسبات » » »
- « محمد ابراهیم مستوفی قطغن » » »
- « محمد اسمعیل مدیر بودجه » » »

* * * * *

- مامورینیکه حسب پیشنهاد وزارت مالیه و منظوری مقامات صالحه مقرر گردیده اند :
- بناغلی محمد انور (ضیایی) معاون نساجی بحیث معین اداری .
- « محمد الله (کاظمی) نماینده هیر مند در سائر انیسکو بحیث مشاور حسابی .
- « عبدالحمید مدیر لوازم بکفالت مدیریت عمومی خزائن .
- « میر غلام احمد (صالحی) نماینده تهیه غله در هرات بحیث مدیر عمومی املاک .
- « عبداللہ کفیل مدیریت قلم مخصوص بکفالت مدیریت تهیه .
- بناغلی محمد افضل شهیر کفیل مدیریت قلم مخصوص وادی هیر مند به کفالت مدیریت عمومی قلم مخصوص وزارت مالیه .
- « سلطان عزیز (زکریا) معاون مدیریت عمومی گمرکات و مفتش دولت در گمرک کابل .
- « شیر محمد کفیل مدیر عمومی املاک ب مدیریت عمومی تقاعد .
- بناغلی محمد حسین مدیر عمومی تفتیش و لایت کابل بمستوفیت ولایت ننگرهار .
- « محمد یوسف (وحدت) عضو تفتیش صدارت عظمی بمستوفیت ولایت پکتیا .
- « فیض محمد عضو تفتیش مالیه بمستوفیت حکومت اعلی شبرغان .
- « علی احمد معاون گمرک کابل بمستوفیت حکومت اعلی میمنه .
- « عید الحکیم مستوفی میمنه بمستوفیت حکومت اعلی فراه .

- بناغلی عبدالحق نماینده هیرمند در چخانسور بکفالت مستوفیت گرشک .
- « عبدالقدیر سابق مدیر اداری وزارت زراعت بحیث مدیر عمومی محاسبه ریاست تهیه غله .
- « عبد القدیر مدیر گروپ چهارم بحیث مدیر محاسبه کوپراتیف مامورین ،
- « محمدانور مدیر تقاعد بحیث مدیر اسعار خزائن .
- « محمد سرور سابق مدیر محاسبه دیپوبه عضویت نفتیش .
- « عبدالرؤف سابق مدیر آرشیف وزارت خارجه بحیث معاون گمرک کابل .
- « محمد عظیم سابق کفیل مدیریت استخبارات بمدریت اجرا ئیه اوراق .
- « رسول داد سابق مامور قلم مخصوص وادی هیرمند بحیث کفیل مدیریت استخبارات .
- « محمد ایوب سابق مدیر مالیه کنواز بحیث مدیر محاسبه آمریت حصه دوم سالنگ .
- « محمد عزیز سابق رئیس گمرک ولایت قندهار بحیث معاون ریاست گمرک قندهار .
- « میسر فخرالدین سابق مدیر خبازی هرات بمدریت جنسی لوازم .
- مدیریت عمومی عواید :

تنظیم عوائد و تدارک منابع و تحصیل مالیات و محصولات از وظایف این مدیریت عمومی است ،
در سال مالی ۳۷-۳۸ هیأت هائی جهت سروری و بازدید نزدیک از امور تحصیلات عواید به هر
ولایت اعزام گردید تا مدارک عواید را تحت غور و مداقه قرار دهند و از سبب دیگر به تحصیل بقایای
سالهای گذشته اقدام شد .

در عواید سال مالی ۳۷ و ۳۸ نسبت به عواید سال مالی ۳۶-۳۷ تزئیداتی رخ داده است .
نظر به مراقبتی که در مورد تنظیم و تحصیل مدارک عوائد بعمل آمده نه تنها در پیش بینی عواید
دوازده ماهه سال مالی ۳۷-۳۸ نسبت به سال مالی ۳۶-۳۷ مبلغ ۵۵۹۴۷۷۲۹۱- افغانی تزئید رخ داده
بلکه در تحصیلات نه ماهه سال ۳۷-۳۸ نسبت به نه ماه سال گذشته مبلغ (۱۳۱۲۳۵۰۸۵-) افغانی ازدیاد
بعمل آمد .

مدیریت عمومی محاسبات :

در سال مالی ۳۷-۳۸ بر روی معلومات واحصائیه های که از دواثر حسابی رسیده است معلوم میشود
که تادیات نه ماهه مالییه از درک مصارف و معاشات انکشافی بالغ بر (۱۱۳۲۵۹۲۶۳۱) افغانی گردیده
است و بتعداد ۵۳۵۲۴۲ قطعه اسناد صرف پس از تطبیق برای غور مزید بدیوان محاسبات ارجاع
گردیده است . از اول میزان ۳۷ الی جوزای ۳۸ مبلغ (۲۶۷۴۵۵۸۵۲/۰۸) افغانی از بقایای معاشات
مصارف و مبلغ (۱۳۸۲۶۵۸۶/۱۸) افغانی از بقایای سالهای گذشته الی سال ۱۳۳۲ که ذمت

اشخاص و دواړه باقیمانده، برد تحصيل و تصفيه گر ديدنه است لوائح مصرف و تابلوهای واردات گروپهای محاسبه پنجگانه الی برج حوت ۱۳۳۷ تکمیل شده و بمرجع آن ارسال گردیده است .
مدیریت عمومی بودجه :

وزارت مالیه در سال مالی ۳۷-۳۸ کوشیده است جهت پیشبرد مرامهای انکشافی : عرفانی ، اقتصادی زراعتی و توسعه امور فواید عامه و ارتقاء امور ترانسپورت فضایی و زمینی ، دولت را بطریق لازم تمویل نماید و بودجه مملکت را متوازن سازد .

از همین لحاظ به ترتیب و تدوین قوانین بهتر و سهولتر قدمهای مفیدی برداشته شد و تا زه ترین نظریات متخصصین را که مدتی در امر بودجه وطن ما مطالعات و تدقیقات نمودند اخذ و در ترتیب بودجه سال مالی ۳۸-۳۹ بکمک مدیریت عمر می بودجه وزارت مالیه از آن استفاده گردیده از طرف دیگر برای تطبیق پلانیهای انکشافی و تکافوی مصارف ضروریه دامه بودجه دولت در سال مالی ۳۷-۳۸ نسبت به سال مالی ۳۶-۳۷ مبلغ (۳۱/۳۱۶۶۶۶۶۶/۳۴۱) افغانی بیشتر میباشد بودجه سال مالی ۳۸-۳۹ امسال چندماه قبل از حلول سال مالی جدید جهت طی مراحل اصولی بمجلس عالی زراعت تمهیدیم گردید و بروی سیستم جدید بودجه بادر نظر داشتن اهمیت تکالیف و تأثیر آن بر احوال کشور ، بودجه عواید تحت غرر قرار گرفت . مدیریت عمومی بودجه تا آخر جولای ۳۷ - مبلغ (۴۷/۱۰۶۱۹۲۲۲۳۰) افغانی تخصیصات بودجه عادی و انکشافی را بدو اثر و موسسات مربوطه صادر نموده است .

مدیریت عمومی خزائن :

مدیریت خزائن در خلال سال مالی جاری خزینه های مرکز و ولایات و محالات دولت را وقتاً فوقتاً بازرسی نموده است . برای دریافت اطلاع موثوق از موجود خزینه ها را پور گرفته است . برای تنظیم و پیش برد امور خزانه نمونه ها و دستور هایی ترتیب و به متصدیان امور خزائن ارسال شده است .

برای حفاظه و حسن تنظیم خزینه ها سیف ها تهیه شده است تا پول های کاغذی خزینه ها در آن بدرستی حفاظت شود . برای فراهم ساختن تسهیلات بیشتر در ترتیب دفاتر طرز محاسبه اخذ را پور ها ، کنترل اسعار و سایر رشته های متعلق به خزائن دولت به چاره های بهتر توسل بعمل آمده .

مدیریت عمومی املاک :

حسن اداره و نظم و نسق امور املاک و مراقبت صحیح املاک دولت از وظایف مهمه مدیریت عمومی املاک است .

مسایلی که در تنظیم و بهبود امور املاک خواه با اثر پیشنهاد دوائر و لایات و خواه در اثر مطالعات و معلومات مدیریت عمومی املاک مفید و موثر دیده شده است. و قتماً فوقتاً به همه دوائر املاک و لایات و حکومت اعلیٰ تحریر و هدایات لازمه صادر گردیده است را جمع به ترتیب و تحریر دفتر کبیر املاک و دفاتر سر جمع املاک و معامه راپور ها و تمام تغییراتی که در املاک دولت صورت میگیرد مساعی بیشتری بکار برده شده است.

در تزئید عایدات و حق الاجاره املاک دولت سعی شده است.

در توزیع زمین بطور صحیح و سریع برای ناقلین و مهاجرین هم توجه بیشتری بکار برده شده امسال برای ۱۹۹۱ خانوارنا قل و ۱۸۳ نفر مستمرا عد زمین توزیع گردیده است. فقراتی که بین اشخاص و دولت و یابین خوداشخاص در مورد اراضی حقا به علفچرو و امثال آن متنازع فیه بود در کمیسیونیکه مرکب از اشخاص حقه و قبی شرعی و حسابی میباشد طرح و (۷۷) فقره به تصویب رسیده است. اراضی که پس از غور و تعمق اصولی در خلال این چنین فقرات ملکیت دولت تثبیت شده امر قیدیت آنرا به دفاتر املاک دولت و باز پرس حاصل آن بمراجع مربوطه صادر شده است.

از برج میزان ۳۷ الی برج حمل ۳۸ از اراضی اضافه جریبی و لایت قطغن و زمین های قرار دادی متفرقه فروش شده :

اصل زمین ۱۸ - ۱۷ - ۲۴۵۱ جریب قیمت آن ۸۲ / ۳۶۸۶۲۸ - افغانی .
محصول قباله و تکت و ثبته ۲۷۲۲۰ / ۰۰ افغانی

راجع به اصلاح امور آبیاری عمومی و تثبیت حقا به ها ترتیبات لازمه اتخاذ و بمراجع مربوطه هدایت داده شد. یک تعداد مساحین بولایات اعزام شده کار نقشه برداری در جریان است. برای تثبیت ساحه علفچرهای سمت شمال و رفع جنجال مالداران هیأتی بشمول نمایندهی وزارت داخله و زراعت و مالیه و نمایندهی و لایت و کوپراتیف مالداران در مزار شریف مصروف اند.

مدیریت عمومی گمرکات :

مدیریت عمومی گمرکات در سال مالی ۳۷ - ۳۸ در تنظیم گمرکات و اتخاذ ترتیب های موثر جهت نظم و نسق امور گمرکی فعالیت نموده است.

برای حمایه از صنایع ملی در نرخ مستقل منسوجات نخی و سندی و تاریخی و سندی تزئید به عمل آمده است.

در اثر اتخاذ تدابیر صحیح عواید گمرکی امسال نسبت به سال گذشته زیاد گردیده است. در نظر است برای حفاظه اموال وارداتی و صادراتی هر بعضی نقاط تعمیرات جدید و عصری آباد گردد. برای معافی اموال مورد نیاز صنعت و زراعت نیز هدایات لازمه بمراجعه آن داده شده و بر علاوه از اثر مراجعات گمرکهای ولایات تا آخر ماه جوزای ۳۸ بتعداد ۴۱۴۶ قطعه هدایت صادر شده است. برای جلوگیری از تراکم اموال وارده و صادره در صحن گمرکها مقررات جدیدی در باره رسم ارضیه وضع گردید.

مدیریت عمومی انسداد گریزی :

این مدیریت از یکسو بمعاونت گمرکها به تحکیم و قایم نمودن در گمرک و سرحدات پرداخته و از طرف دیگر برای جلوگیری از گریز اموال و اسعار مملکت اقدامات کرده است و حتی الوسع در تقلیل و تسدید عمل قاچاق بری مبادرت ورزیده اجناس ممنوعه و بدون علایم گمرکی وقتاً فوقتاً در اثر تعقیب و مراقبت جدی دستگیر و بروی مقررات موضوعه تحت ضبط آمده است.

از برج اسد ۳۷ الی اخیر جوزای ۳۸ بتعداد (۷۹) فقره قضایای مختلفه گریزی در انجمن وزارت و کمیسرین مربوطه به گریزی رویت داده شده است :

مدیریت عمومی تفتیش

از اسد ۳۷ الی اخیر جوزای ۳۸ بتعداد (۱۴۴) فقره قضایای متنوع از مدیریت عمومی تفتیش تحت تفتیش و بررسی قرار گرفته و هیأت های تفتیش این وزارت امور حساب مربوطه وزارت معارف ولایت قندهار، ریاست کوپراتیف، سیلوی مرکز، ولایت ننگرهار، انحصارات دولتی، مستوفیت حکومت اعلای فراه، مستوفیت ولایت پکتیا، ماموریت مالیه سنگ چارک مزار شریف، مدیریت عمومی تهیه، شرکت هتلها، ولایت قطغن، مدیریت لوازم مالیه، تهیه غله، ضراب خانه مستوفیت کابل، وکالت تجاری پشاور، شرکت کلیمان هرات، نقلیات و غیره دوائرا تفتیش و بازرسی نموده است.

مدیریت محاکمات :

در سال مالی ۳۷ - ۳۸ بتعداد (۲۹) فقره قضایای مختلفه مالی اداری و غیره مربوطه مالیه را فیصله و در باره مسئولین جزاهای لازمه تعیین و تطبیق گردیده است. مدیریت عمومی تقاعد :

درین سال مبلغ (۵۹۴۸۰۲۰/۸۳) افغانی از درک معاش سه فیصد مامورین بخزانة تقاعد وارد شده

است. در سال مالی ۳۷ - ۳۸ مدیریت عمومی تقاعد طبق مقررات و اصول بتادیه حقه ق ما مورین متقاعد مبادرت نمود. است. و برای (۴۹۵) نفر مامور، کارگر، و غیره مستحقین معاش تقاعد اگر امیه و غیره تادیه کرده است. و تا آخر جوزای سال ۳۸ مبلغ (۲۴۸۴۶۵۳/۰۴) افغانی معاش ماهوار به مستحقین پرداخته شده است. و همچنان مبلغ (۳۸۷۱۵۸۰) افغانی از درک معاش متقاعدین سال گذشته تادیه شده است. اپارتمان های نا تکمیل متعلق مدیریت عمومی تقاعد تکمیل و بکرایه داده شده است. مبلغ (۱۱۷۸۱۰) افغانی تا آخر جوزا از درک کرایه اپارتمان های مذکور عاید خزینه تقاعد گردیده است.

مدیریت عمومی تهیه :

مدیریت عمومی تهیه مالی ۳۷ - ۳۸ بتعداد (۲۲۳) قلم سامان مختلفه از قبیل قرطاسیه، البسه، تجهیزات، منسوجات متنوعه، سامان تعمیر، سامان طباعتی، مواد خوراکی را تهیه و از ذخایر تهیه بدوایر و موسسات دولت توزیع کرده است. در زمستان ۳۷ برای جاری گیری از صعود نرخ روغن و معانت به نیازمندان مقدار زیاد روغن (مارگرین) نباتی و حیوانی خریداری و بضرورتمندان توزیع گردیده است. مدیریت تدقیق مالی :

این مدیریت به ترجمه و تدوین و تدقیق قوانین مالی کشورهای مترقی دنیا پرداخته حتی الامکان کوشیده است بادر نظر داشتن مقتضیات مالی کشور ما در تدوین و ترتیب تنظیم اصول نامه ها و پروژه های مالی افغانستان از آنها نیز استفاده نماید.

پروژه های سفر خرج ما مورین پس از تدوین و منظوری مقام صدارت عظمی و صحت ذات همایونی به دوائر و موسسات ولایات و حکومات مملکت جهت تطبیق و استفاذه توزیع گردیده است پروژه قانون اجیران و مستخدمین نیز بعد از منظوری مقام صدارت عظمی جهت تطبیق امتحانی برای یکسال، بدوائر و موسسات دولت توزیع شده است. تنظیم کتابخانه و تهیه کتب مفید جهت مطالعه و استفاذه ما مورین مالی کشور نیز توسط این مدیریت صورت گرفته است.

اجراآت مدیریت مجله و ته :

مدیریت مجله و ته بنشر مضامین مالی، پولی، اقتصادی پرداخته و در این مدت مجله منظور معین نشراتی را تعقیب نموده کوشیده است که نشریه از مراسم اصلی خود که تقدیم مضامین مسلیکی بخوانندگان خاصه ما مورین مالی کشور است انحراف نه نماید.

د کاناو او صنايعو وزارت

تشکيل :

وزير : ع ، ج ، س ، ع دكتور محمد يوسف

معين : ع ، ص ، بناغلي عبدالاحد

د مخصوص قلم مدير :

د پاتني لوی مدير

بناغلي خواجه گلبدین

مدعي العموم اود مامورينو د خانگی آمر

بناغلي محمد طاهر

د محاسبی مدير

بناغلي رمضان علي

د خير يداري مدير

بناغلي محمد يوسف

د معايني مدير

بناغلي محمد امين

د جنسي محاسبی مدير :

د پانو مدير : بناغلي محمد حنيف

د بريکت دچورولو دفابريکي مدير

د صنايعو رياست :

رئيس

بناغلي سيد احمد علي شاه معصومي

د تخنيک لوی مدير

بناغلي غلام دستگير عزيزي

د پلان او پروژي مدير

. . . .

د فورم او استندرد مدير

. . . .

د دمقاولات، قانون او حقوقو مدير

بناغلي کبير الله

د دندو لوی مدير

بناغلي دوست محمد فضل

د منجمنت مدير

.....
 » غلام دستگير اعظمي
 » محمد آصف

د مراقبت او كنترولو مدير
 د احصايي مدير

د ماليي مدير

د نندارتون مدير

.....

 » بناغلي محمد شريف

د كار او كارگر لوى مدير
 د كتابخاني او مجلې مدير

د كابينو رياست :

بناغلي دوكتور سلطان احمد پوپل

رئيس

» احمد علي عاكفي
 » احمد الله

د كشمياتو مدير

د استخرا جو مدير

» محمد كاظم

د تالقان دكانو لوى مدير

» محمد صديق

د كلفگان دكانو مدير

» عبدالرسول

د مزار شريف » »

» خليل الرحمن

د اندخوى » »

» عبدالصمد سليم

د جيو لوژي لوى مدير

د ترانسپورتو لوى مدير يت :

» سيدامان الله عبادي لوگري

لوى مدير

» محمد اسمعيل

د جنسي محاسبى مدير

.....

فني مدير

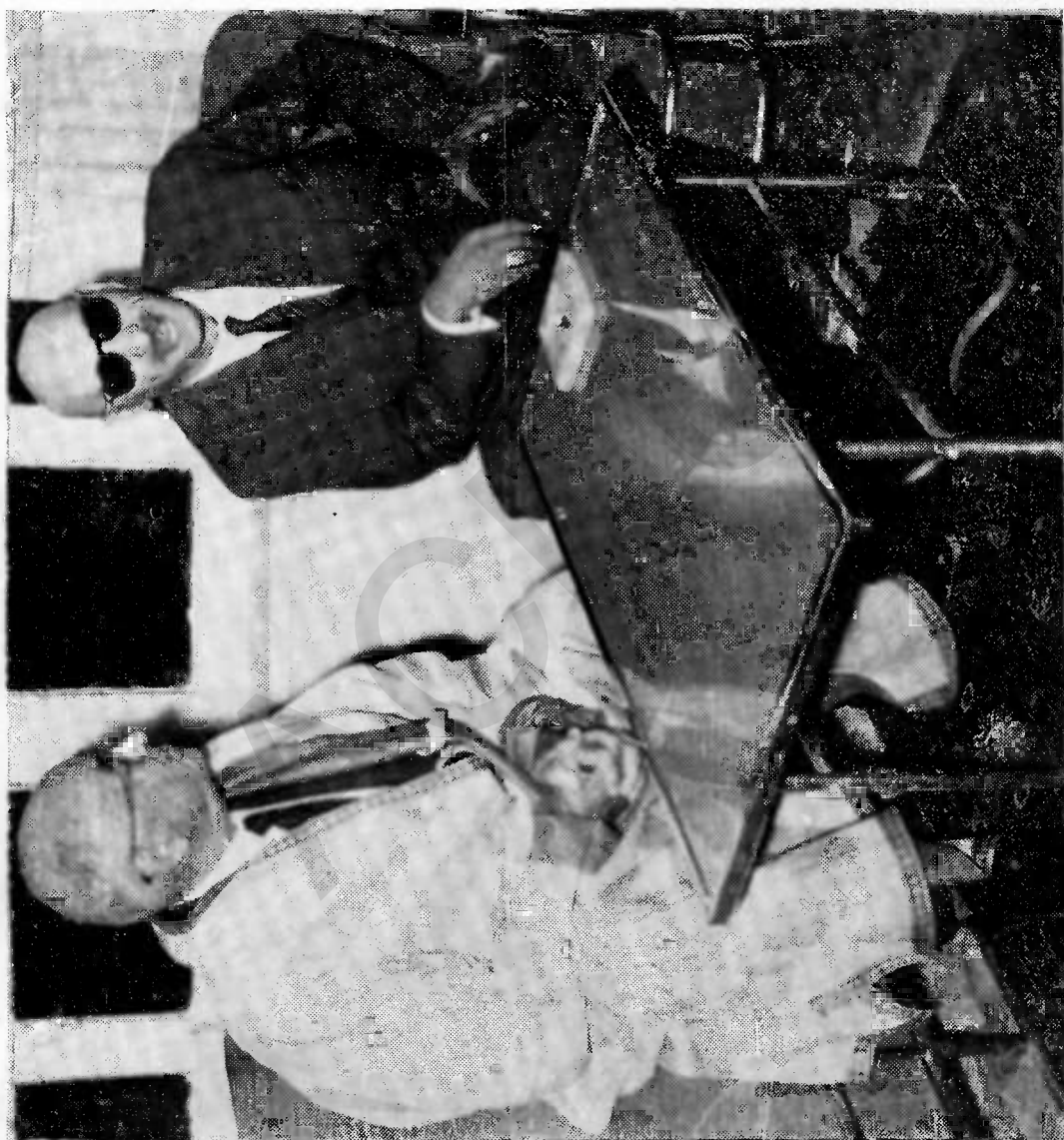
د پترول د تفحصاتو رياست :

» غلام علي

رئيس

مړستيال	ښاغلي محمد حسين مسأ
د اداري لوي مدير
د محاسبې»»	» محمد قاسم قاضي زاده
د لوازمو لوي مدير	» عبدالاحد
د جبالوژي لوي مدير	» عبداللطيف
د برمه كاري لوي مدير	» عبدالقدوس مجيد
د عامي مطالعاتو لوي مدير	» عبدالله ميين
د دبرو د سكراري د دولتي اتحادي رياست :	
رئيس	ښاغلي دكتور محمد يوسف دكانواه صنايعو وزير
مړستيال	ښاغلي عبدالله رحيمي
د اداري مدير	» ښاغلي سيدمير خور د

شاه محبوب ما با مهمان گرامی شان جلالآب جلال با بار

اعمال حضرت امام زین العابدین علیه السلام در ابراهیم

امور معادن و صنایع

درین سال ظرفیت تولیدی مملکت توسط به کار افتادن بعضی فابریکه ها و دستگا های جدید صنعتی و اصلاح و توسعه دستگا های سابق بطور قابل ملاحظه افزایش یافته پروژه های نیمه کاره در مرحله تکمیل نزدیک شده و بعضی پروژه های مهم جدید روی دست گرفته شد که بعضی در سالهای باقی مانده پلان اول و بعضی در جریان پلان دوم به تولید آغاز خواهد کرد .

پروژه های تولید برق در شق صنایع :

چون برق وسائر وسائل تولید نیرو و در حکم مواد صنایع میباشد دولت در پلان پنجساله انکشاف این شق را اساساً بعهده برداشته و برای این نظریه فعال ساختن چندین دستگاه خورد و بزرگ تولید برق چه بصورت آبی و چه بصورت دیزلی در نقاط مختلف کشور روی دست میباشد .

دستگاه برق آبی نغلو :

بزرگترین پروژه ایست که تاکنون در افغانستان برای تهیه برق روی دست گرفته شده

این پروژه به موجب سروی عملیاتی که توسط موسسه تحو و کسپورت شوروی صورت گرفته به جای چهار هزار کیلووات که قبلاً در نظر بود شصت هزار کیلووات ظرفیت نصب شده خواهد داشت . علاوه بر آن جریان آب رود در رود خلیجی قابل طوری تنظیم و کنترل خواهد کرد که از تولید برقی در دستگاه فعلی سروی بی نهایت وزمینه برای تعمیر دستگاه های دیگر در سروبی و پایان تر آن در مسیر رودخانه مساعد خواهد شد

دستگاه بوم بلخمری

چون دستگاه اول برق بلخمری برای احتیاجات صنایع جدیدی که در منطقه تاسیس میشود کفایت نمی کرد بتاسیس یک دستگاه بزرگ به ظرفیت نه هزار کیلووات تصمیم گرفته شد که برای فابریکه جدید صنعت غوری معادن افعال کبرک و سایر صنایع صنعتی که در آینده در آن جا تاسیس گردند قوه محرکه مورد لزوم و با اهمیت کند کار تعمیر این دستگاه به کمک موسسه تحو و کسپورت شوروی آغاز و قسمت بزرگ کار تعمیرات اموره فرعی آن مثل ورکشاپ تحو و بلخانه ها و غیره تکمیل شده و به ساحه تخمین سی هزار

متر مکعب هموار کاری شده است کار حفر کانال و عمارت اصلی کار خانه نیز اخیراً آغاز شده است.

دستگاه خان آباد :

بظرفیت ۱۴۰۰ کیلووات برای رفع احتیاجات ساحه صنعتی قندوز و خان آباد توسط شرکت پنبه تاسیس می‌شود. تعمیرات آن کامل و کانال قصر آب آن تقریباً تکمیل گردیده و فعلاً بسته کاری توربین ها و جنزیترها جریان دارد.

علاوه بر دستگاه آبی فوق در نقاطی که فعلاً زمینه برای تاسیس برق آبی مساعد نبود و یا ضرورت فوری به نیروی برق احساس می‌شد یک تعداد دستگاه های دیزلی نصب شده است. از آن جمله دو پایه دیزل جنزیترا هر یک به ظرفیت ۵۰۰ کیلووات بکمک اداره همکاری بین المللی امریکا در قندهار نصب و بکار آغاز کرده و دو پایه هر یک بظرفیت ۶۰ کیلووات در فراه نصب و کار تمديد شبکه شهری آن جریان دارد. کار نصب دستگاه بخاری برق گلپهار بظرفیت ۲۸۰۰ کیلووات نیز آغاز شده است.

پروژه های نساجی :

تاسیس فابریکه های نساجی در پلان اقتصادی مقام ممتاز دارد.

۱- فابریکه نساجی گلپهار.

بزرگ ترین فابریکه نساجی افغانستان است که بصورت یک کو مینات مکمل و عصری مرکب از ۴۷۰۰۰ دوک نختابی - ۱۴۲۲ پایه ماشین بافت اتوماتیک شقوق سفید کاری رنگمالي، تابه کاری و استفاده از مواد ردی از چند سال باینطرف تحت تعمیر میباشد. در سال گذشته کارهای این فابریکه بمرحله تکمیل نزدیک شده شق نختابی آن بایک تعداد از ماشینهای بافت طور امتحانی بکار افتاد. کار سایر شقوق آن نیز از ۷۵ الی ۹۰ فیصد تکمیل شده و انتظار میرود در سال مالی آینده این فابریکه بطور اساسی به تولیدات آغاز کند.

۲- فابریکه بافت سندی امید (کابل).

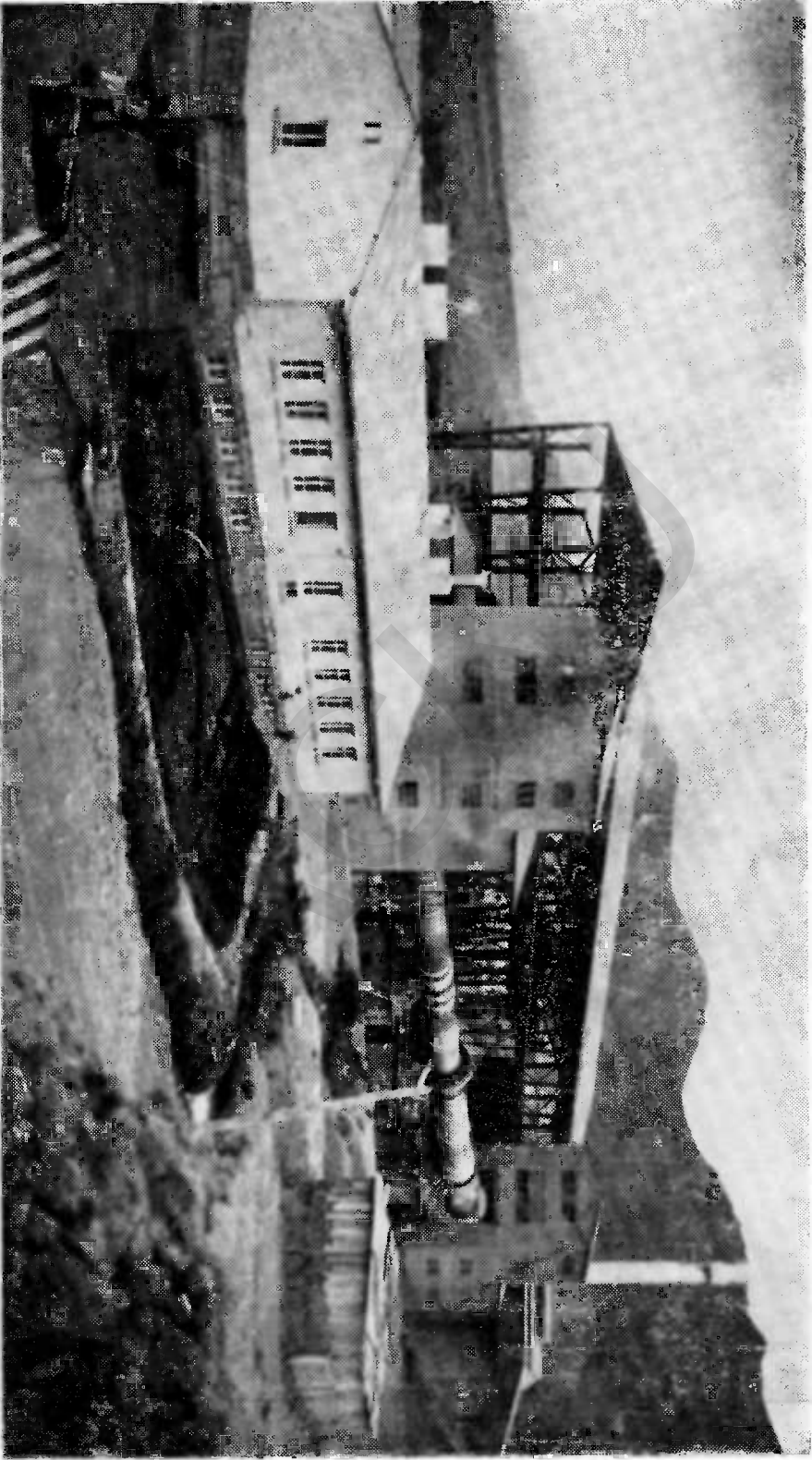
این فابریکه که مرکب از چهل دستگاه بافت اتوماتیک و ظرفیت سالانه ۶۵۰۰۰۰ متر پارچه سندی است در ماه جدی سال ۳۷ بکار آغاز نموده تولیدات آن بمقدار روز افزون به بازار عرضه میشود.

فابریکه پشمینه بافی قندهار.

برای توسعه و عصری ساختن این فابریکه یک پروژه توسط و سسه پولندی سیکوپ تهیه

قسمتی از داخل کارخانه نساجی بلختری (ولایت قطغن)

فابریکه سمنتسازی جبل السراج

گردیده که تولیدات آن را هم از نظر کمیت و هم از نظر کیفیت باند خواهد برد.
سمنت سازی :

نخستین فابریکه سمنت سازی افغانستان که در سال ۳۶ بظرفیت روزانه یکصد تن در جبل السراج تکمیل گردید. درین سال بظرفیت خود نایل شد. اما چون احتیاجات کشور ازین ناحیه بسرعت رو با افزایش است بلا فاصله نقشه تاسیس یک فابریکه بزرگ روی دست گرفته شد.

این فابریکه که دارای ظرفیت فعلی روزانه دویست تن و امکان توسعه تا چهار صد تن سمنت میباشد بکمک موسسه تخنواکسپورت چکوسلواکی در ولایت قطغن بنا میشود. مواد خام اساسی این صنعت مثل سنگ چونه گچ - و ذغال سنگ همه بمقدار کافی درین نقطه در جوار یکدیگر موجود است و برق آن نیز توسط دستگاه دوم پل خمیری تأمین میشود.

کار تعمیرات فرعی و هموار کاری زمین فابریکه آغاز گردیده و نخستین قسمت ماشینها به محل کار و اصل شده است. انتظار میرود این فابریکه در سال پنجم پلان بتولید آغاز نماید.
ورکشاپها :

در پلان اقتصادی تاسیس یک تعداد ورکشاپها در نقاط مختلف مملکت برای ترمیم موترها و ماشینهای متنوع پیش بینی گردیده و قسمت بزرگ این نقشه توسط دستگاه های آتی تطبیق و تکمیل شده است.

۱- فابریکه ترمیم و فلز کاری جنگلک :

این فابریکه که در بدو امر بصورت یک ورکشاپ و مکتب تخنیک برای فابریکه نساجی تحت تعمیر گرفته شده بود درین سال بصورت یک تصدی مستقل درآمد با اشتراک سرمایه دولت بدرجه یک فابریکه فلز کاری و ترمیم ماشینها و عرادها تا توسعه یافت که دارای شقوق ذوب آهن - ریخته گری - پرزه سازی - ترمیم موتر - ماشین و غیره میباشد.

توسعه فابریکه جنگلک بکمک موسسه تخنواکسپورت شوروی صورت میگیرد. قسمت بزرگ ماشینهای آن وارد و بسته کاری آن جریان دارد انتظار میرود قبل از ختم پلان اول فابریکه بظرفیت نهائی خود بکار بیفتد.

فابریکه ترمیم زنده و ا نان (کابل):

این ورکشاپ بظرفیت ترمیم سالانه ۵۰۰ عراده موتر از طرف شرکت سرویس بکمک اداره همکاری بین المللی امریکازیر تعمیر میباشد کار عمارت آن ختم گردید و بسته کاری ماشینهای آن جریان دارد.

فابریکه ترمیم قندهار:

بظرفیت ترمیم سالانه ۵۰۰ عراده موتر توسط ریاست انحصارات دولتی بکمک اداره همکاری بین المللی امریکا تاسیس میشود و در آن علاوه بر ترمیم موتر بسته کاری یک تعداد لاری و ترک نیز صورت خواهد گرفت.

صنایع مواد خوراکی:

۱- تیل کشی و تصفیه روغن قندوز:

در ظرف سال گذشته تقریباً ۷۰ فیصد بسته کاری ماشینهای این فابریکه که دارای ظرفیت تولید و تصفیه (۱۶) تن روغن نباتی قابل خوراک در ۲۴ ساعت میباشد تکمیل گردیده و انتظار میزد سال مالی آینده بتولید آغاز کند.

فابریکه صابون سازی که آنهم به فابریکه تیل کشی ملحق میباشد بکلی تکمیل گردیده و بمرحله تولید وارد شده است. این فابریکه برای تولید ۱۸۰۰ کیلوگرام صابون کالاشوئی و ۲۰۰ کیلوگرام صابون حمام در هشت ساعت ظرفیت دارد.

فابریکه تیل کشی مزار شریف:

برای استفاده از پنبه دانه و سایر حبوبات و غنی در ولایت مزار شریف یک دستگاه مکمل تیل کشی و تصفیه بظرفیت ۵ تن تیل در روز از چکوسلواکی خریداری و کار تعمیر آن آغاز شده است.

فابریکه حفظ میوه قندهار:

تولیدات مهم این فابریکه با ظرفیت هریک قرار آتی است.

الف: دستگاه کپوت سازی بظرفیت ۳۰ تن میوه خام در ۱۶ ساعت

ب: شربت » » » » ۱۰ » » » »

ج: خشک کردن میوه » » » » ۱۰ » » » »

دستگاه پاک کردن و سورت کردن میوه تازه بظرفیت یکصدتن در ۲۴ ساعت. علاوه دستگاه میتواند تا اندازه ۹۰۰۰ تن کشمش را در سال شسته پاک و بصورت صحیح سورت و پیکنگ کند.

این فابریکه نیز دارای یک لابراتوار و ورکشاپ ترمیم. شعبه نجاری دستگاه تصفیه آب، مستعمل. دستگاه بخار و یک دیزل جنریتر بظرفیت ۱۲۰ کیلووات خواهد بود.

چینی سازی: ۱- فابریکه چینی سازی شا کر (کابل)

در جریان این سال داش دیگری هم درین فابریکه بکار افتاد و باین صورت فابریکه بظرفیت نهائی آن که روزانه (۵۰۰۰) پارچه ظرف چینی میباشد نایل شد.

علاوۀ آن یک دستگاه تولید خشت کاشی نیز وارد و بسته کاری شده است.

۲- فابریکه چینی سازی قندوز:

یک فابریکه چینی سازی دیگر بظرفیت نهائی روزانه (۵۰۰۰) پارچه با شترک سرمایه شرکت اتحادیه پنبه و کمپنی ما رو بینی جاپان در قندوز تکمیل و در ماه میزان سال ۱۳۳۷ بکار آغاز کرده است.

منطقه صنعتی قندهار:

این پروژه که بکمک اداره همکاری بین المللی امریکا روی دست گرفته شده مرکب از یک تعداد فابریکه های متوسط و کوچک است که در جوار همدیگر در قند هار تاسیس میشود و یک منطقه صنعتی واحد تشکیل میدهد. در داخل این منطقه بعضی از مسایل تکنیکی مثل تهیه برق و آب و خدمات ضروری و تأمینات و تسهیلات برای کار در آن بطور مشترک حل خواهد شد.

فابریکه های که برای این منطقه در نظر گرفته شده عبارت است از (۱) فابریکه سگرت سازی (۲) فابریکه کنف (۳) فابریکه تیل کشی (۴) ورکشاپ ترمیم ریخته گری و بسته کاری با یسکل (۵) فابریکه چرمگری (۶) فابریکه نجاری (۷) فابریکه بوت دوزی (۸) فابریکه موا ساخته تعمیرات از سمنت و گچ.

تهیه اسعار:

در مدت سه ماه اول سال سوم پلان برای توريد ماشین ها و سائرها لوازم صنعتی در حدود دو میلیون و پنجصد هزار دلار نرخ نازل صنعتی در اختیار متصدیان و ارباب صنایع گذاشته شده این مبلغ تنها تادیات فعلی را که درین زمینه صورت گرفته ارائه می کند و چون قسمت بزرگ ماشین ها به کرایت کشورهای مختلف صورت می گیرد قیمت حقیقی ماشین ها نیکه درین سال خریداری و وارد شده بمراتب از آن بزرگتر است.

موسسات جدید:

موسسات جدید که در مدت سه ماه مذکور در وزارت معدن و صنایع به ثبت رسیده

قرار ذیل است:

۱۰۰۰۰۰۰۰ - افغاني	به سرمايه	۱- اتحاديه زغال
۲۰۰۰۰۰۰ افغاني	»	۲- شعبه صنعتي شرکت مېوه کابل
۴۰۰۰۰۰۰ - افغاني	»	۳- دلطفی ترميم ورکشاپ
۳۵۰۰۰۰۰۰ - افغاني	»	۴- موسسه ساختمان فابريکات غوري
۱۷۰۰۰۰۰۰ - افغاني	»	۵- قندسازي ننگرهار
۴۰۰۰۰۰۰۰ - افغاني	»	۶- شرکت حفظ ميوه قندهار

احصائيه منتخب توليدات

۱۳۳۷	۱۳۳۶	۱۳۳۵		
۵۱۳۲۴۷۴۸	۲۸۸۱۹۳۳۹	۱۶۳۱۲۴۲۶	دېرشينا اوی شرکت	برق
کيلووات في ساعت کيلووات في ساعت کيلووات في ساعت				
۲۱۴۴۹۵۸۸ متر	۱۹۹۶۳۳۴۸ متر	۱۵۴۰۵۳۲۸ متر	شرکت نسا جي	پارچه ی نخي
۶۱۴۹۲ بندل	۱۲۳۱۴۶ بندل	۱۱۲۸۴۸ بندل	»	نخ
۴۷۳۲ تن	۴۷۹۳ تن	۴۷۸۰ تن	قندسازي	قند
۱۶۳۸۳۲ متر	۱۵۵۱۸۳ متر	۱۹۵۷۸۱ متر	پشمينه بافی کابل	پارچه پشمي
۴۳۵۹۵ تن	۶۳۴۶۶ تن	۴۷۴۸۶ تن	شرکت پخته	پنبه جانوچ
۳۲۲۴ متر	۳۱۰۲ متر	۳۱۴۷ متر	» قندهار	پارچه ی پشمي
۱۱۳۴۴۹۶ کليچه	۱۱۰۱۳۹۶ کليچه	۱۴۸۶۸۴۲ کليچه	»	صه ابون کالا شوني
۲۸۲۱۷ کليچه	۲۰۳۶۸ کليچه	...	»	» حمام
۶۰۸۶۷۰ درجن	۱۸۵۹۹۴ درجن	۲۰۰۶۴۸ درجن	گوگرد	گوگرد
۱۱۰۵۱۹ عدد	۱۰۴۴۴۲ عدد		شا کر	چيني سازي
۲۰۹۵۱ تن	سمنت سازي	سمنت

درشق معادن:

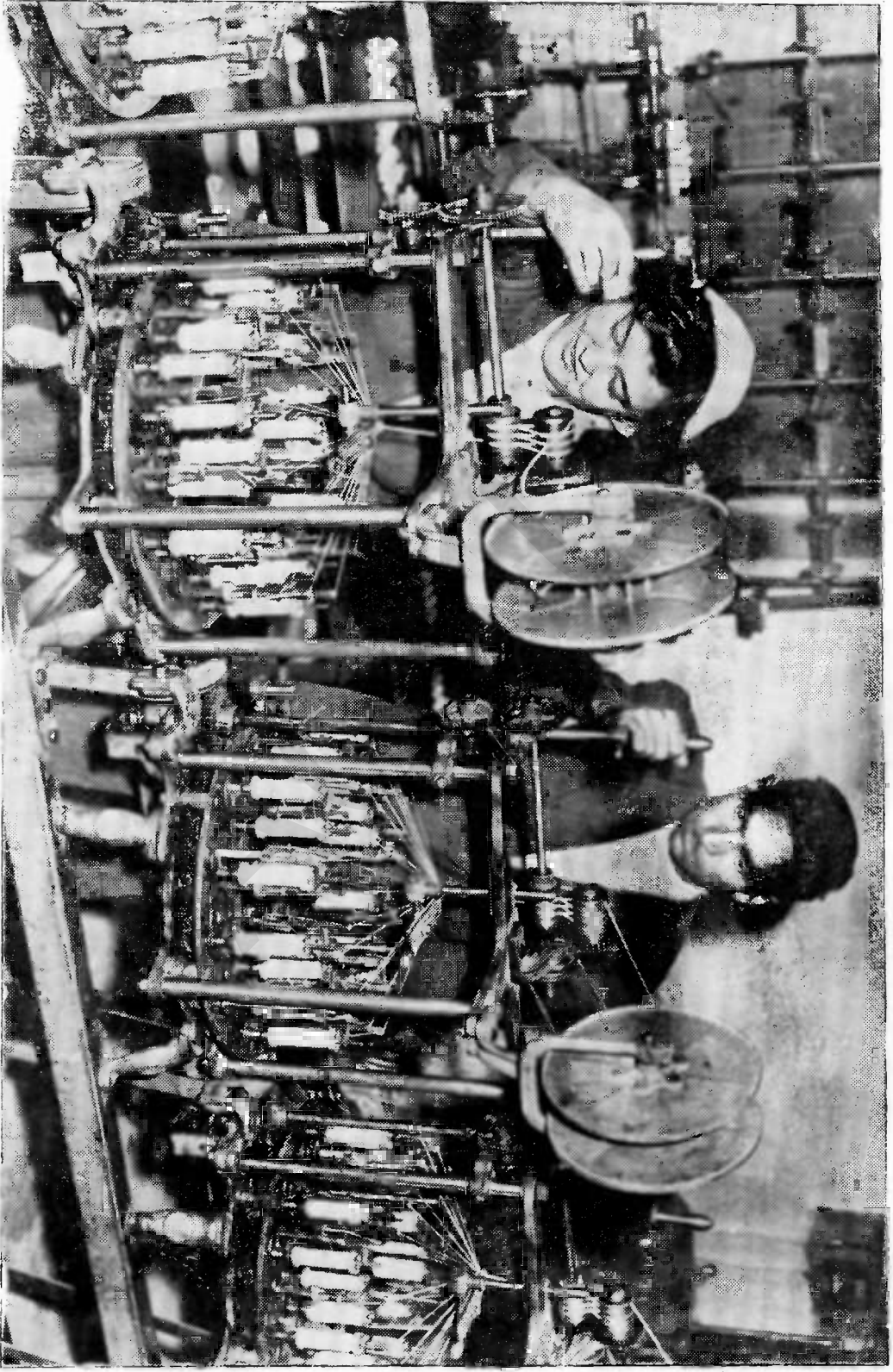
اجراآت وزارت درشق معادن نیز چه در زمينه سروی و مطالعات و چه در ساحه بهره برداری و انکشاف معادن بر اساس پلان ادامه داشت و ذیلا هر قسمت آن جدا گانه شرح داده می شود.

۱- سروی هیدرولوژی (تحقیقات آب)

این شق که قبلا در شعبه سروی جیالو جی تاسیس و بکارآغاز کرده بود در این سال توسط

زنان افغان باشهامت ووجاهت مخصوص دردل كهساران و آغوش دشتها همگام مردها خدمت ميكنند

زنان امروز در رشته‌های مختلف زندگی با مردان هم میگیرند

یک هیئت از متخصصین جمهوری فدرال آلمان که بر اساس قرارداد همکاری تخنیکي دو مملکت با افغانستان آمده تقویه گردید و عملیات هیدرولوژی و هیدرومتری (سنجش آب) را به پیمانانه وسیعتر روی دست گرفت.

برای ترمیم ماشین برمه و سائرفلوازم این شعبه یک و رکشاپ در دارالامان تأسیس شده است و علاوه بر سامان و لوازمی که از طریق امداد تخنیکي آلمان و سائرفلوازمها بدست آمده یکمتردار سامان دیگر از داخل و خارج خریداری و تهیه شده است.

درین سال یک چاه عمیق در قند هار برای فابریکه حفظ میوه تکمیل شده و مطالعات برای حفر چاه های دیگر در مکتب دار المعامین - پوهنتون - پل چرخ - فابریکه ترمیم موتر قند هار جریان دارد.

همچنان پلانی برای تعیین اندازه جریان آب در رودخانه های کشور روی دست گرفته شده و بر اساس آن آلات اندازه گیری در تنگ غار و سروبی - درونته - پنجشیر، غوربند کتر و پل خمیری نصب شده است.

۱ - سروی جیالوجی میترالوجی:

کار سروی عمومی جیالوجی مملکت که در سال گذشته آغاز شده بود نیز درین سال توسط یک هیئت متخصصین آلمانی که از طریق امداد تخنیکي آن کشور با افغانستان آمده و سامان و لوازمی که از طریق مذکور تا مین گردیده تقویه شده است.

سروی مخصوص مواد ادیو اکتیف به همکاری یک هیئت فرانسوی در نقاط مختلف شروع شده است همچنان معاینه ترسبات دریائی بغرض تحقیق مواد معدنی ثقیله به کمک متخصصین امداد تخنیکي فرانسه روی دست گرفته شده.

- توپوگرافی و سروی فضائی

بموجب یک ضمیمه که به کمک اداره همکاری بین المللی امریکابه قرار داد کمپنی فیرچایلد الحاق گردیده کارهای ذیل باید تا سال ۱۹۶۲ اجرا گردد.

عکس برداری هوایی بمقیاس ۱:۳۰۰۰۰ و ۱:۶۰۰۰۰ در حصه زیاد افغانستان فوتوموزانیک های ۱:۵۰۰۰۰ - ۱:۱۰۰۰۰۰ با نقشه توپوگرافی ۱:۵۰۰۰۰۰
 ۱:۱۰۰۰۰۰ - ۱:۲۵۰۰۰۰ - از طرف دیگر کار عکس برداری و سروی های کنترل و لی زمین بر اساس قرارداد های سابق با موسسه تخنیک کپورت شوروی

و کمپنی فیلد چایلد امریکا دوام داشت و یسک ساحه بزرگ به مقیاس ۱ بر ۳۰۰۰۰ و ۱ بر ۶۰۰۰۰ عکس برداری شده و تریبات تا سیس از شیف عصری و مناسب برای حفاظت نقشه های هوایی و توپوگرافی اتخاذ گردیده و یک اندازه سامان فو توگرافی بیشتری برای مطالعه و استفاده از عکس های هوایی از آلمان توریید شده است.

تفحص پترول:

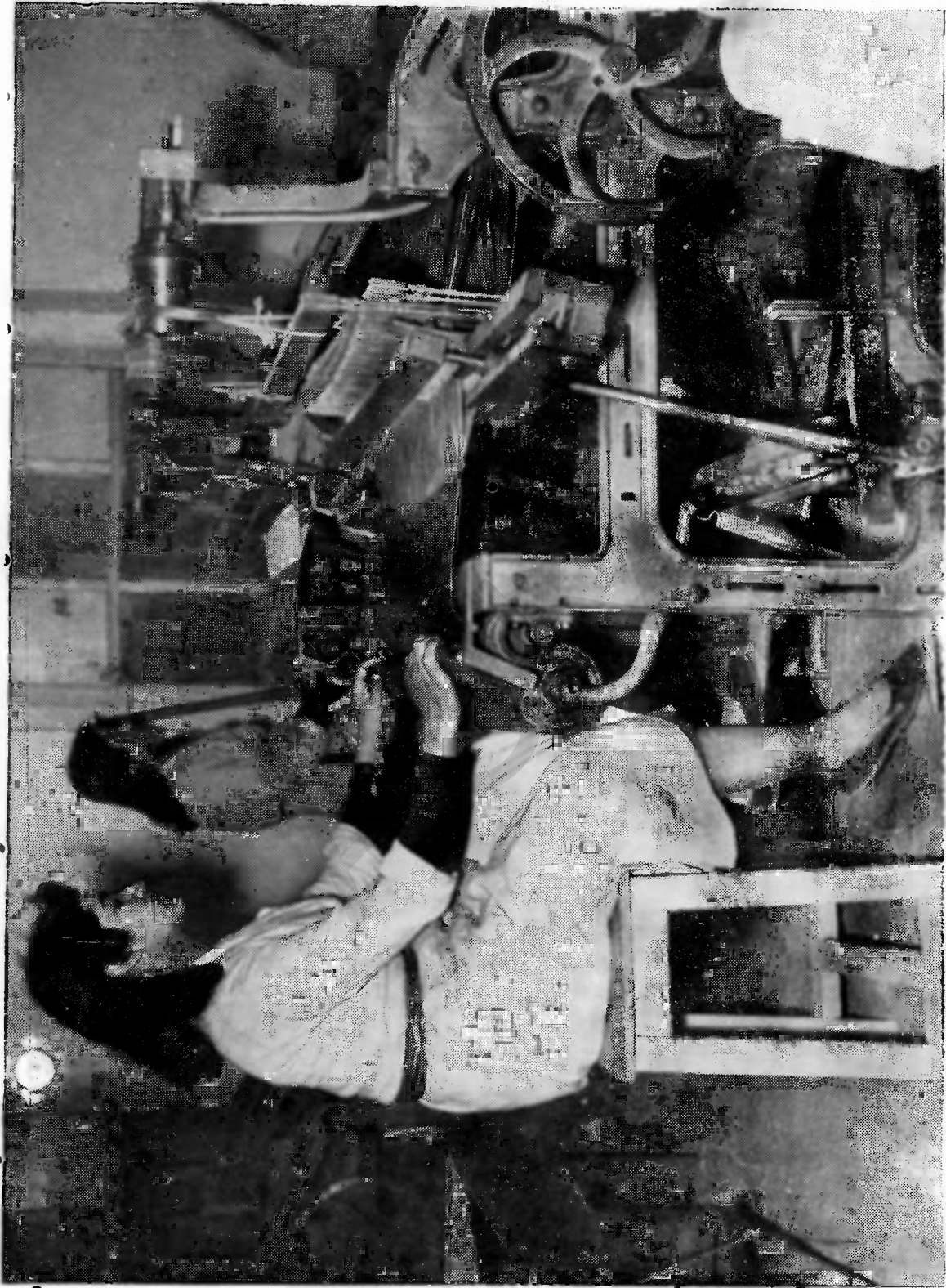
بموجب قرار دادی که باموسسه تخنول کسپورت شوروی بامضاء رسید ه کار مطالعه بغرض عملیات تفحص در یک ساحه وسیع در سمت شمال آغاز گردیده و تا کنون امور ذیل در آن جا انجام یافته است.

- الف تحقیقات جیالوجی عمومی بمساحت (۸۰۰۰) کیلومتر مربع و تحقیقات دقیق تر در ساختمان های کوه انگوت - یتیم تاغ - خواجه گروک و شبرغان بمساحت (۱۳۰۰) کیلومتر مربع.
- ب - ترتیب نقشه مقناطیسی هوایی در ساحه (۴۲۰۰۰) کیلومتر مربع.
- ج - امور صحرائی فو توجیو دوزی (تشکیل شده است)
- د - امور صحرائی گرا دی متر به مساحت ۲۸۰۰۰ کیلومتر مربع
- ه - امور ساینز میکی بخطوط و ساحه های معینه بمساحت ۶۰۰ کیلومتر
- و - در ساختمان کوه انگوت یک چاه کشفیاتی به عمق (۱۵۰۰) متر برای مطالعه ساختمان عمومی جیاله جی منطقه برمه شده که از آن معلومات مفیدی بدست آمده است.
- ز - ساختمان های مساعد دیگر در سائر نقاط ساحه کشف و برای اجرای عملیات برمه کاری در آینه در نظر گرفته شده است.

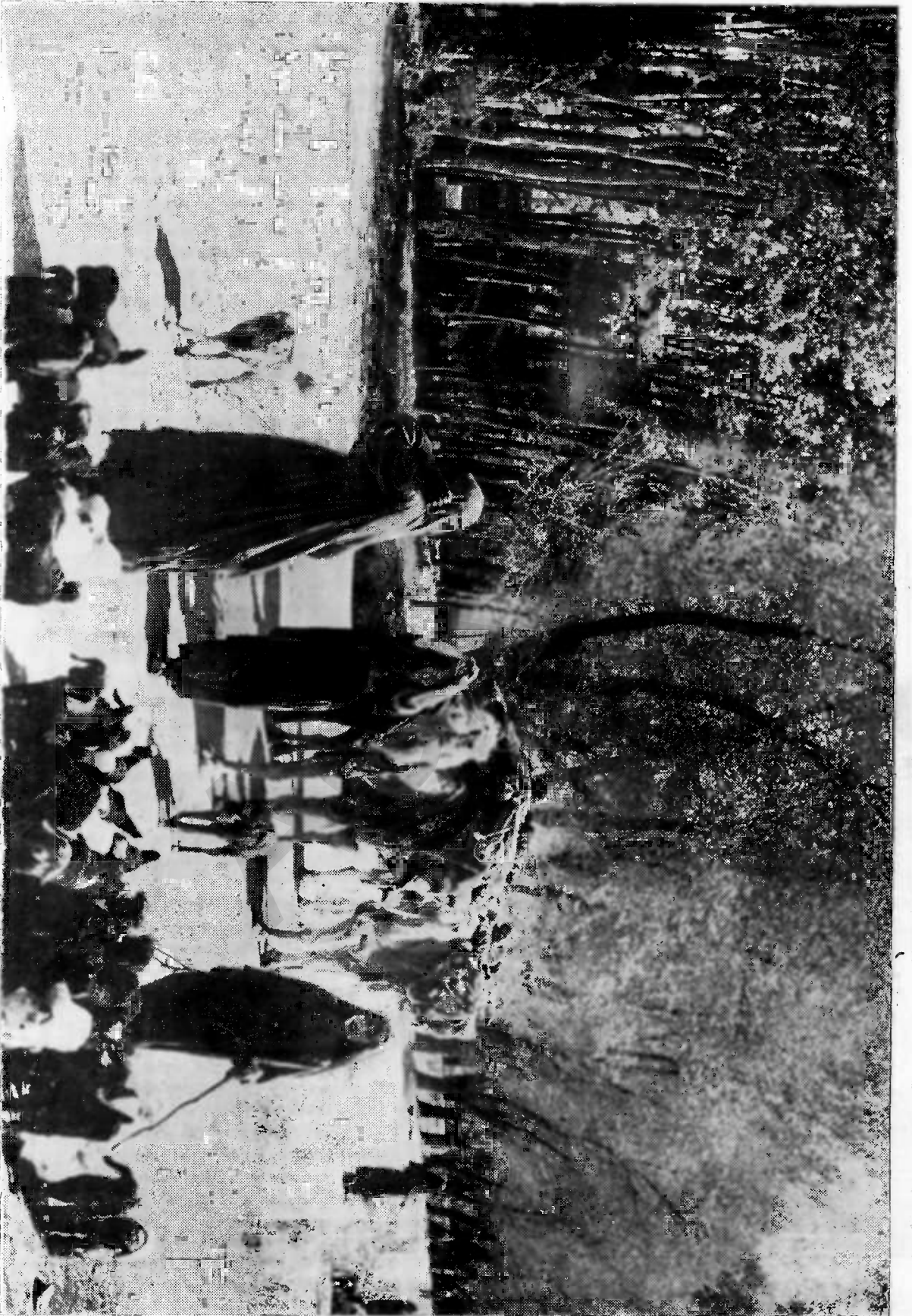
از آنجا که کار تفحص و احیاناً استخراج پترول یک کار وسیع و دامنه دار است که عملیات را برای مدت های طولانی ایجاب می کند یکنعداد عمارت برای مرکز یاست تفحصات و دوائس آن در مزار شریف و برای نشیمن متخصصین در مزار شریف و سرپل تعمیر گردیده و هم یک ورکشاپ یک لابور اتوار و کار از های مو تر در مزار شریف تاسیس و اعمار گردیده است.

استخراج ذغال سنگ:

در معدن ذغال سنگ ایش پشته کر و کر درین سال از یک طرف عملیات میکانیزی نمودن (یعنی استعمال قوه های ماشین بجای قوه انسانی از کارهای ثقیل) که قبلاً آغاز گردیده بود و از طرف دیگر مطالعات مزید را جمع به مقدار وسعت ذخایر ادامه داشته است:

معاينة زنان درنساچی

زنان افغان در امور حیاتی نامردان قدم بقدم فدایت میکنند (مکاشفہ)

در معدن ایش پشته مخصوصاً کارهای ذیل انجام یافته است.
الف نقشه گیری تمام کارهای تحت الارضی از ابتدای استخراج تا اخیر سال ۱۳۳۷ به مقیاس
۱ بر ۲۰۰۰ و بعضاً ۱ بر ۱۰۰۰ .

ب- ترتیب پلان آینه ی انکشافی لیتز های ۱-۳-۴-۵.

ج- تکمیل صوف میل تحت لیتز ۳ بطول ۲۵۰ متر و تجهیز آن با پیکه برقی ماشین کش و خط آهن
د- نصب خط آهن ناوه های فلزی برای انتقال زغال سنگ از دامنه لیتز ۴ الی نیمه لیتز
ه بطون ۷۰۰ متر.

در معدن کرکر:

الف نقشه گیری تمام کارهای تحت الارضی از ابتدای کار معدن الی اخیر سال ۱۳۳۷ بمقیاس
۱ بر ۲۰۰۰

ب- ترتیب پلان انکشافی و انکشافی آینه .

ج- نصب پایه های فلزی در صوف های نقلیه و تهیه و توسعه پرو و فیل صوف بطول تقریباً
۹۰۰ متر.

ه- تعمیر اطاق های نشیمن برای یکصد نفر معدنچی.

علاوه بر عملیات فوق که در خود معادن صورت گرفته در مرکز ریاست اتخاذ به کار تاسیس
یک ورکشاپ مکمل تمام گردیده و هفده حویلی نشیمن برای مامورین و دوازده حویلی نشیمن
برای کارگران با عایله تعمیر شده است کار تعمیر یک مرکز تولید برق زغالی به ظرفیت ۲۵۰
کیلووات، گار اژهای مورد لزوم نیز تکمیل گردیده است. اقدامات جهت توسعه جنگل
های ذخیره بغرض تهیه چوبکار آمد معادن ادامه داشت و در حدود ۵۰ جریب زمین در باغ
ذخیره مرکز اتحادیه در دوازده کن (پل خمیری) و ۱۸۷ جریب زمین در جنگل جدید
۵۰۰ جریبی که در اشکمش احداث می شود نهال شانی شده است.
سائر معادن زغال .

برای کوتاه ساختن فاصله در بین ذخائر زغال دره صوف و نقاط استهلاک آن در کابل و غیره
نقاط یک سرک مستقیم در بین ذخایر مذکور و سمنگان بطول ۱۱۲ کیلومتر تعمیر شده است
که زمینه را برای استفاده اقتصادی از معادن مذکور (که بهترین و غنی ترین ذخائر فعلی افغانستان
است) آماده میسازد .

در معدن کرخ هرات کار استخراج برای مصارف محلی دوام دارد.

تن	۱۳۳۷	۱۳۳۶	احصائیه تولید زغال .
»	۱۲۳۵۰	تن ۸۹۵۰	معادن ایش پشته .
»	۲۱۵۹۶	» ۱۰۶۹۹	معادن کورکړ معادن نمک :
تن	۱۳۳۷	۱۳۳۶	احصائیه تولید نمک
»	۱۳۴۲۷	تن ۱۰۸۳۲	معادن تالقان
»	۱۸۵۱	تن ۱۷۶۹	معادن کافنگان
»	۷۹۱	» ۶۲۴	معادن مزار شریف
»	۹۵۶۰	» ۸۸۴۲	معادن اندخوی لاجورد .

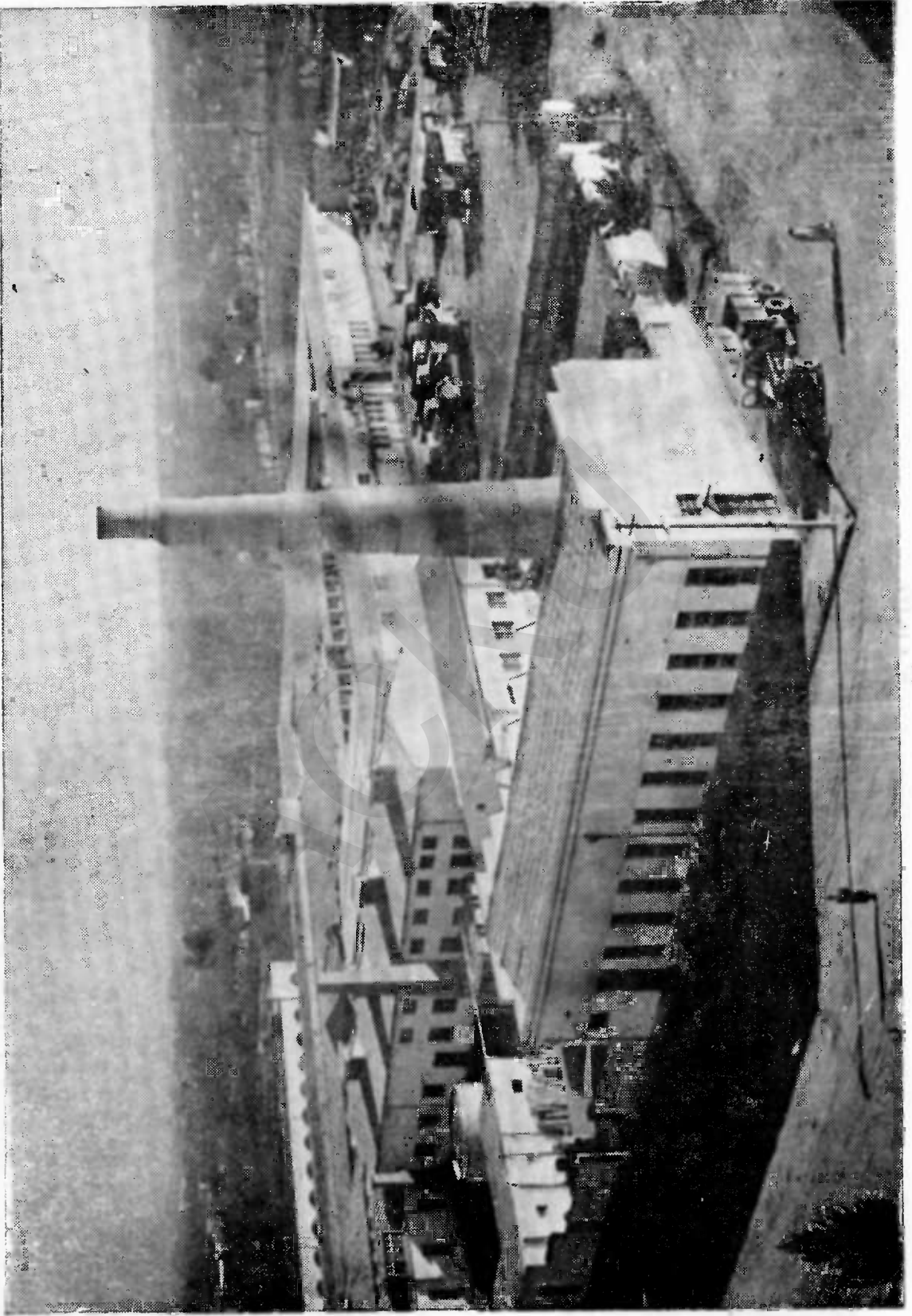
عملیات استخراج از معدن بدخشان مدت دو نیم ماه دوام داشت و در نتیجه آن مقدار ۵۵۱/۱۴۲ کیلو گرام لاجورد استخراج و بکا بل نقل داده شده . برای سهولت آینه یک سرنک جدید از حصه جرم تاقریه حضرت سعید بطول ۷۵ کیلومتر امتداد یافته است . در خود معدن نیز یک تعداد اطاقها برای دفتر و راهایش مامورین و عماله تعمیر شده است . برای تنظیم عملیات اکتشافی و استخراجی آینه درین معدن اخیراً یک نفر متخصص از دولت شوروی استخدام گردیده که از چندی باینطرف بکار آغاز کرده است .

طلا .
در نظر است کار استحصال طلا از دریای کوچکه با وسایل عصری دوباره آغاز گردد و برای اجرای این امر اخیراً یک نفر متخصص از دولت شوروی استخدام شده است .

آهن .
برای سروی امکانات تولید آهن دو نفر متخصص از شوروی استخدام گردیده که از چندی باینطرف بکار آغاز کرده اند .

خلاصه اجراءات وزارت صنایع و معادن در سال گذشته :
تربیه نفر فنی :

چون تربیه و تهیه نفر فنی برای شقوق مختلف معادن و صنایع یکی از شرایط اساسی تطبیق پلان است و وزارت قرار سابق باین موضوع متوجه بوده و علاوه بر ترتیباتی که برای تربیه نفر در اثنای کار گرفته شده یک عده از جوانان را بشرح آتی برای حصول تخصص بر اساس فیلوشپ و اسکالرشپ ممالک متحابه به خارج فرستاده است :

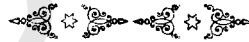
دور نمای فابریکه قند سازی بنگلان

تل فراہ رود

برای امور هیدروژنی یکنفر با امریکا .
 برای انجنیری پترول پنج نفر با امریکا المان غربی و لبنان
 برای محاسبه و اداری یکنفر با المان غربی
 برای چینی سازی یکنفر به جاپان
 برای رنگ آمیزی تپا به کاری نساجی یکنفر به المان غربی
 همچنان نمایندگان وزارت در کنفرانسها و مجالس بین المللی اشترک نموده اند .
 امور ترانسپورت :

برای حمل و نقل زغال و سایر اجناس مربوطه معادن در سال ۱۳۳۷ یک شعبه ترانسپورت
 بصورت اداره دولتی تشکیل گردیده بود ۱۰۴ عراده لاری به کمک اداره همکاری بین المللی
 امریکا وارد و بکار افتاده است .
 یک ورکشاپ ترمیم نیز برای شعبه مذکور تا سیس شده است .

ACKNOWLEDGEMENT

د گورنمنټي وزارت

تشكيل

وزير بناغلي غلام حيدر عدالت دكفيل په حيث
 د قلم مخصوص مدير بناغلي محمد ابراهيم نورستاني
 د قوانينو مدير « محمد زمان اسدي
 د خارجي ارتباطو مدير « غلام نقشبند
 معين «
 د اداري لوي مدير « غلام يحيى ابوي
 د ذاتي مدير « محمد اکرم
 د محاسبی او لوازمو مدير « عبد الاحد
 د پلان د محتاسبی « محمد عباس
 د ترانسپورت مدير « مسجدی
 د اوراقو « « سيد نور احمد
 د تعميراتو مدير « جان محمد

بناغلي غلام حيدر عدالت وزير زراعت

د نباتاتو دساتنی او توليداتو آمر
 د « د توليداتو لوي مدير
 د « دساتنی « «
 داگر و نو می لوی مدير
 د تخمونو د اصلاح او زياتوالي مدير
 داگر و نو می اداري مدير
 د ماشينو نو او زراعتي آلاتو مدير
 د جنگلاتو او اوبو لومدير
 د سروی او تبغاتو مدير
 د مجادلي مدير
 داوبو او خاوري مدير
 د حيواناتو دروزنی او وترزي آمریت:
 آمر
 د وترزي لوي مدير
 د حيواناتو دروزنی لوي مدير
 « محمد ياسين مائل
 « عبد العلي نوابي
 « عبد الله
 « عبد الغفور
 « سيد احمد زارع
 « سيد محسن
 « عبد العلي افضل
 « محمد حسن كشتيار
 « محمد انور
 « محمد يوسف
 « عبد الاحد افضل
 بناغلي داد محمد
 « محمد اسلم
 « ميرك شاه شريفی

دھیوانی مجادلی مدیر	بناغلی فیض محمد نسکر
دیو لوژی دموسی مدیر	» محمد امان
دو تروری دینو نئی مدیر	» غلام سخی شجاعی
دھیوانا تو دجنس داصلاحو مدیر
د تغذیی او مراقبت مدیر
دتوسی او نشراتو لوی مدیر	بناغلی دکتور محمد احسان رفیق
دنشرا تو مدیر	» محمد شریف نسیم
دتوسی مدیر	» محمد عمر
دکتا بخانی مدیر	» غلام حسین رشیدی
داقتصادی لوی مدیر
دپلان او تتبعاتو مدیر	» فضل الرحیم
داقتصادی مدیر

سیر	۳۴۹،۳	هر جریب	حاصل	رشته گیرم
»	۳۵۶،۱	»	»	» میکربا لتیک
»	۳۷۰،۹	»	»	» اتلا نیک
»	۳۷۹،۴	»	»	» به فله لو

این رشته نسبت به سایر رشته های وطن حاصلش از ۱۵ تا ۲۰ فیصد بیشتر است در بغلان ۳۰ جریب زمین قابل زرع گردیده و اقسام مختلف تخم های حبوبات و نباتات کاشت شده است (۶۰) جریب زمین در پوزه ایشان برای غرس اشجار و بذر حبوبات آماده شده است و نهال های ناجو، مورپان، آکاسی، شننگ و انواع علوفه کوهی و مقدار ۱۲ سیر پرسته در آن غرس و بذر گردیده است.

از تجربه گاه بغلان (۲۰۰۳۶) نهال پیوندی بفر و شرسازیده شده و (۱۶۱۰) نهال مثمر و غیر مثمر و زینتی طور را ایگان بدسترس مکاتب و موسسات گذاشته شده است و بیش از (۳۴۰۰) نهال در کنار جاده ها غرس شده بر علاوه یک جریب زمین تخم ناجو و نیم جریب تخم مورپان بذر شده است. از فارم قندوز به تعداد (۳۶۸۷) نهال مثمر غیر مثمر و زینتی بفر و شرسیده و بیش از ۴۹۵۴ نهال طور را ایگان توزیع گردیده است (۷۸۰۰) نهال در فارم مذکور پیوندگر دیده و در فواصل سرک جدید الاحداث فارم او تر بلاقی بیش از (۷۰۰) نهال بته های زینتی غرس گردیده

جوجه هایی که نسلگیری وزارت زراعت پرورده است

و نیز بمنظور اصلاح پنبه یکمقدار پنبه دانه نوع اکا لای ۴۴ و چند نوع پنبه دانه دیگر طور تجربه جهت تکثیر تخم بذر گردیده است هفت نوع گندم مصری که بمقابل مرض سرخی مقاومت دارد بغرض تکثیر بذر گردیده و تعمیر کلوپز را عتی در تجربه گاه مذکور نزد دیک تکمیل است. در میمنه (۵۸۰) اصله نهال پیوندی شفتالو، ناک، سیب و بهی از فارم قندز انتقال و غرس شده و مقدار ۱۲ سیرتخم پسته، بادام و رشته بذر گردیده است و تعداد (۲۴۸۹) نهال ناجوا کاسی ارغوان و بادام غرس شده است مقدار ۴۸ سیر و ۸ پلو تخم بادام، زرد آلو، شفتالو، المز، زیتون مورپاند، نارنج، ناجو در ولایت پکتیا زرع و (۲۲۰۰) قلمه گل گلاب، پنجه چنار الیسکن گندیری و طاحوس و (۹۶۰۰) نهال لوکات غرس شده. در حکومت اعلیٰ فر اه (۱۴۲۳۰۰) نهال ناجو، سفیدار، توت، شنگک، طاحوس و گلاب صد برگ غرس و ۱۰ پا و ۱۱ سیر تخم بادام، ناجو، سرو، مورپان، کتلپا، ارچه و توت بذر شده است. در حکومت اعلیٰ پروان ۱۳ جریب زمین آماده بذر حبوبات و غرس نهال شده (۱۶۱۶) نهال مختلف غرس و یکسیر تخم ناجو و مورپان بذر گردیده است در جنگل های مر یوط آنجا (۱۳۰۰) نهال شانده شده است. در حکومت اعلیٰ بدخشان بمساحه شصت جریب زمین للمی زراعت پسته شده و از تجربه گاه آنجا به تعداد (۱۳۸۰۵) نهال توت جاپانی بغرض تربیه گرم پبله باهالی

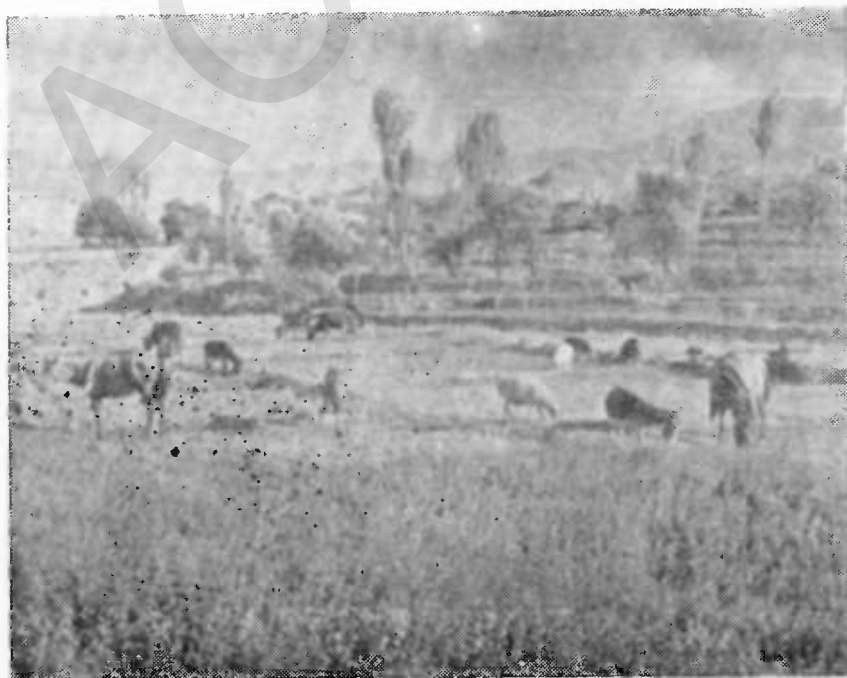
میه قره تل

توزیع شده است. در علاقه داری بلخاب و سرپل مر بوط حکومت اعلی شیرغان به تعداد (۵۵۰۰) نهال سفیددانه و عرعر غرس و ۴ سیر و سه پلو خسته بادام، زرد آلو و نا جو بندر گردیده است.

پایه وری

در سال جاری یک استیشن کرم پایه جدیداً در ولایت هرات تا سیس یافته است کار تعمیر استیشن پایه وری گلباغ تکمیل و تخم پایه به انکشاف گذاشته شده است ازین استیشن تخم مادری حاصل و یمر اگز دیگر توزیع میگردد.

به حکومت اعلی بدخشان ۸۸۵ قطی، بولایت ننگرهار (۸۰۰) قطی، هرات ۷ قطی ریاست وادی هلمند (۷) قطی، شرکت اتحادیه پخته قند ز «۱۷۰» قطی، ریاست انکشاف دهات (۲۰) قطی مجانی وهم یک قطی بحکومت فرانسه طور نمونه فرستاده شده است به شرکت قند سازی بغلان برای نوره دوم سال ۲۷ (۳۰) پاکت و برای شرکت اتحادیه پخته برای دوره اول سال ۳۷ ۱۳ پاکت فرستاده شده است از استیشن ننگرهار به تعداد (۲۰۰۰) قطی تخم تجارتی پایه و (۱۸۲) پاکت تخم مادری حاصل شده است از استیشن پروان (۱۰۰۰) قطی از استیشن تپه تاج بیگ

در کشور عزیز ما امثال این چراگاهها زمینه رپر برای تربیه حیوانات و مساعد ساخته است

(۵۰۰۰) قطعی تخم تجارتي بېله و (۳۲۰) پاکت تخم ما دري بدست آمده است: در نظر است جهت توسعه کرم بېله بک استیشن جدید در ولایت ننگرهار، تأسیس پایدو هم اساس ۳۰ جریب زمین برای تربیه توت جانی پائی گذاشته شود علی العجله (۴۵۰۰۰۰) افغانی و بمنظور فوق تخصیص داده شده است در قسمت آبیاری و اصلاح انهار، نهر اجمیر دشت کیله گی و دریای کوچکه سروی شده و اصلاح نهر اجمیر که یک ساحه وسیع اراضی بغلان را سیراب میکند سردست گرفته شده درجر خشک و حسن تال گه ایجاب احداث برق را میگرداند و لازم ضروریه آن تهیه گردیده و شکن سیل بر نهر مذکور اصلاح و سبک کاری گردیده به سروی دشت کیله گی تکمیل و بکار انداختن آن موجب سرسبزی یا زده هزار جریب زمین خواهد شد سروی نهر ارجی ادامه دارد.

در تمام مناطقی که پنبه کاری ما مورین فنی موظف گردیده تا زارعان را در اجرای کارشان راهنمایی کنند. جهت بهبود وضع لبلبو و استحصال مزید آن لا نوع تخم لبلبوی پولندی و (۹) نوع تخم لبلبوی چکوسلواکی خواسته شده و لبلبوی پولندی تحت تجر به قرار گرفته است.

در سال جاری به ترتیب ذیل پنبه دانه و تخم لبلبو برای زارعان توزیع گردیده است.

در ولایت قطغن و مر بو طلات آن پنبه دانه (۴۳۶۵۸۵) سیر.

نمونه نخی سبزی محصول فارم بغلان

در ولایت هرات شریف و هریوطات آن پنبه دانه (۸۳۴۷۵) سیر .
 در حکومت اعلی شبرغان و آقچه پنبه دانه (۵۹۰۰۰) سیر .
 در حکومت اعلی میمنه پنبه دانه (۲۴۷۰۵) سیر .
 در ولایت قطن تخم لبلبو (۱۴۳۱۱۵) کیلو .
 برای اصلاح تخم ده هزار تن گندم بذری از شوروی خواسته شده و در ماه
 سرطان برای زراعت ولایت هرات و شریف ، حکومت اعلی شبرغان ، حکومت
 اعلی میمنه و ولایت هرات و حکومت اعلی فراه توزیع میشود و همچنین ۴۰ تن
 گندم نرید از امریکا خواسته شده تا در ولایت کابل تکثیر و ترویج گردد .
 تربیه خانه های حیوانات در جمال مینه و بینی حصار بنا یافته است .

انواع مختلف گاو ، گوسفند ، اسب و مرغان مختلف زیر تربیه گرفته شده در سال جاری به
 تعداد (۲۶۹۵۹۴) حیوان ذریعه‌ی واکسین‌های مختلف پیچکاری گردیده و (۳۲۹۵۷۵) حیوان
 توسط گولپ‌دادوی شده است و نیز به تعداد (۱۱۶۱) حیوان در شفاخانه حیوانی وزارت
 معالجه شده است .

به تعداد ۱۱ گوساله‌ی دورگه بمنظور ترویج بمردم توزیع گردیده و در لابراتوار مرکز
 و استیشن‌های اطراف به تعداد (۷۸۰) حیوان از بهترین نسل خارجی تلقیح شده است .

سبزی های نمونه

جهت اصلاح جنمن مرغان مملکت به تعداد (۴۰۷۲) بیضه مرغ و بیش از (۲۲۵) چوچه مرغ بمردم توزیع شده است. مکتب بیطاری دارای سه صنف نگر دیده و متعلمین صنف اول و دوم و سوم مشغول تحصیل میباشند، تعمیر مرغ خانه بینی حصار تکمیل کار تعمیر لابراتوار حیوانی قندهار و ولایت هرات شروع گردیده است.

بمطور تکمیل بر اسونیل

فنی دو نفر به بیروت، دو نفر به

المان، یک نفر بانگلستان، یک نفر

به طهران و یک نفر به استرلیا جهت

تحصیل عالی فرستاده شده اند.

لابراتوار مرکز مطالعات

زیادی در باره سرخی گندم، سرخی

نیشکر، خاکسترک تاک، ساچمه

پیوند زیتون

خوردگی، قرغه تاک، مرض سیاق داخلی تدقیقات و سروی مرض کفشک گندم و مرض

مرض جولانگنگ، نموده است. همچنان یک اندازه سامان و ادویه بغرض مجلدی امر مرض

حیوانی و نباتی تهیه شده است.

مدیریت عمومی توسعه و نشرات

بتاریخ اول دلو سال ۱۳۳۷ در

وزارت زراعت تشکیل گردید.

فعالیت های این شعبه ذیلا توضیح

میگردد.

امور توسعه:

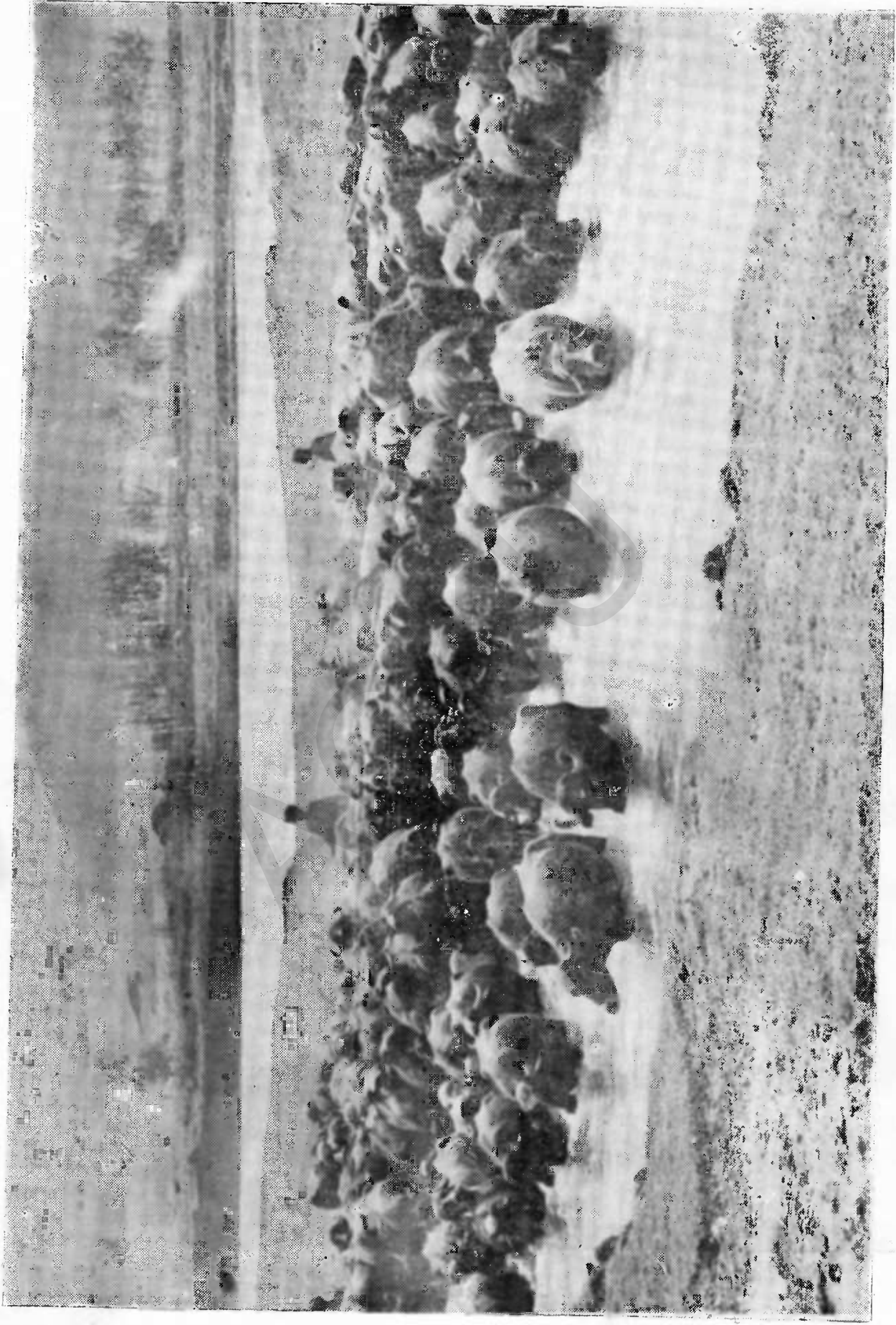
بتاریخ اول حوت سال ۳۷

کورس سه هفته ئی توسعه ی در

مرکز وزارت افتتاح و یک

عمایات دوا پاشی

چراگاههای وسیع و شاداب کشور ما زمینه را برای پرورش حیوانات مساعد ساخته است .

درة زیبای سا اندک

دمطبوعاتو مستقل ریاست

تشکیل :

دمطبوعاتو مستقل رئیس ج سید قاسم رنبتیا

مرستیال پہ لمبری رتبه

مشاور پہ ۲ رتبه بناغلی محمد قاسم واجد

د قلم مخصوص مدیر پہ ۴ رتبه

بناغلی عبدالاحد لطیف زادہ

د نشراتو لوی مدیریت :

د نشراتو لوی مدیر پہ ۳ رتبه

دکتور حفیظ اللہ ناصر ی «کفیل»

د داخلی نشراتو مدیر بیت :

د داخلی نشراتو مدیر پہ ۴ رتبه

بناغلی عبدالکریم پروہینا «کفیل»

غری پہ ۵ رتبه

غری پہ ۵ رتبه

غری او د سالنامی مسئول مدیر پہ ۵ رتبه

» پہ ۵ رتبه

د خارجی نشراتو مدیریت :

د خارجی نشراتو مدیر پہ ۴ رتبه

غری پہ ۵ رتبه

دمطبوعاتو لوی مدیریت :

لوی مدیر پہ ۳ رتبه

غری پہ ۴

» » ۴

» » ۵

» » ۵

» » ۵

بناغلی سید قاسم رنبتیا رئیس مستقل مطبوعات

بناغلی فدا محمد صارم پہ حفظ درتبی

» محمد حسن جدی

» محمد یوسف روشنفکر «کفیل»

» محمد حسن فہیمی «کفیل»

» محمد سرور وفا

» رحمت اللہ شفق پہ حفظ درتبی

» محمد انور مفتی

» میرایام الدین ساعی «کفیل»

» فقیر محمد

د کابل راډیو ریاست :	ښاغلی عبدالروف بینوا
رئیس په لمړی رتبه	» رستم علی سلطانی
اداری مرستیال	» عبدالحق واله « کفیل»
مسلمکی مرستیال	» ښاغلی محمد نذیر ترزکوال
د تهبی مدیر	» محمد ابراهیم خواخوږی
د مراقبت مدیر	» محمد سرور روبا
د تدقیق او مطالعاتو مدیر	» حفیظ الله خیال
د آرت مدیر	» عبدالرحمن بینا
د پښتون بزغ دمجلی مدیر	» غلام حبیب نوابی
دمحاسبی او اداری مدیر	» میراجان
د عربی دڅانگی	» محمد گلاب بشار
د انګلیسی	»

امور ریاست متقل مطبوعات

امور نشراتی :

انکشاف سریة نشراتی، جستجوی راههای بهتر بغرض بلند بردن سطح ثقافت و هنر، تنویر افکار مردم تبلیغ در راه تعمیم فرهنگ و تهیه اطلاعات از منابع خارج که بتواند هموطنان مار از وقایع جهانی باخبر ساخته و ارتباط آنان را با ملل جهان و دنیا بیکه در آن بسر میبرند استوار سازد و همانطور کشور مار از حیث کلتور و ثقافت بجهان معرفی کند هدف اساسی ریاست مطبوعات را تشکیل میدهد.

روی این اساس ریاست مطبوعات از یکطرف باموسسات و دوائر بیکه برای این منظور اشترک مساعی مینمایند تماس داشته و عندالایجاب به آنان رهنمایی و مساعدت کرده است و از جانب دیگر ذریعهی شعبات اختصاصی خود به تطبیق نظریات و پلانهاییکه برای تعقیب این هدف موثر ثابت شده است سعی نموده است.

همچنان سیاست نشراتی مملکت را متکی به آمال ملی، خیر و صلاح جامعه تبلیغ نموده و در پرتو بیطرفی و قضاوت آزاد مردم ما، مسایل جهانی را به همکاری نشرات و مطبوعات کشور منعکس ساخته است.

برای بلند بردن سطح مطبوعات و ثقافت مملکت دوائر نشراتی مرکز و ولایات را معاونت نموده و درین زمینه التفات فضلاء و دانشمندان کشور را جلب و از مساعدت شان استفاده کرده است. آثار و تراجم نویسندگان برجسته کشور را گرد آورده و به این وسیله ساحه معاونت خود را با جراید کشور مخصوصاً ولایات توسعه بخشیده است.

همچنان برای استحکام رابطه بین دوائر جراید و مطبوعات مملکت کوشیده با وسیله برای رفع انتظارات ثقافتی و نیاز مندی های جامعه خدمت کرده است.

برای فراهم ساختن وسیله جهت انکشاف سطح معلومات عامه در مرکز و ولایات دوره های انسانی کلوپیدی و یک تعداد کتب و مجلات علمی، ادبی و اجتماعی را بزبانهای فارسی پبنتو، انگلیسی، فرانسوی و عربی از منابع داخلی و خارجی تهیه نموده و باین ترتیب در تقویة کتابخانه های مطبوعات و موسسات مرکز و ولایات سهم گرفته است.

کتابخانهی مرکزی ریاست مطبوعات با اثر همکاری بیشتر و جلب رضائیت مطابعان توفیق یافته است در جریان سال در تعداد مراجعین خویش بیفزاید.

همچنان بغرض همکاری نزدیک یک تعداد کتاب های معتبر علمی و ادبی تکراری

کتابخانه را به کتابخانه های نیازمند اهدا کرده است بعلاوه در تنظیم و ترتیب کتابخانه بصورت فنی با اقداماتی متشبت گردیده است .

ریاست مطبوعات بغرض تهیهی معاونات تازه از اوضاع جهان مخصوصاً اطلاعات علمی و اختراعات، نشرات معتبر و پر ارزش منابع خارجی را جمع و به ترجمه و نشر آن پرداخته است .

همچنان ضرورت مطبوعات و جراید ولایات از ناحیهی اخذ اطلاعات از جریان پلانهای انکشافی دولت بوسیلهی تهیه معاونات از در ایروزارتخانه ها و موسسات تأمین گردیده و بهمین ترتیب در تهیهی لوازم طباعتی و سامان مورد ضرورت آنان بجهتکاری ریاست مطابع توجه شده است .

در اوخر قوس سال ۱۳۳۷ که متأسفانه قسمت بزرگ مطبعه‌ی دولتی با اثر حریق مد هشت متصور گردیده ریاست مطبوعات برای احیای مجدد مطبعه‌ی مذکور که یک موسسه‌ی بزرگ طباعتی مملکت است مساعدت کرده و کومک های عرفانی، موسسات داخلی و خارجی را بغرض ادامه‌ی فعالیت موسسه‌ی مذکور جلب نمود .

تعمیم علم و هنر :

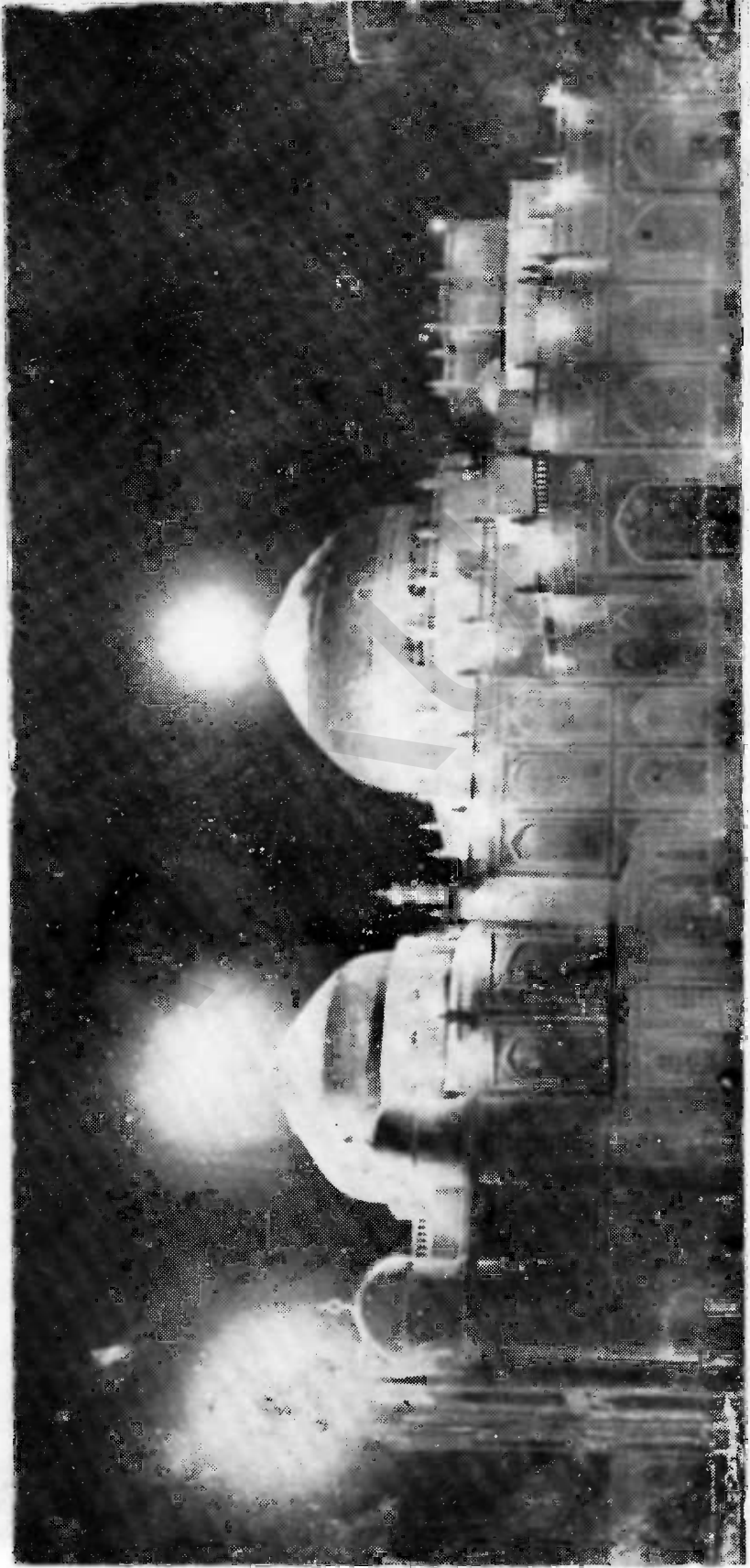
جوایز مطبوعات که هدف آن تعمیم علم و معرفت در مملکت و توسعه‌ی ساحه‌ی نشر تراجم و آثار است سال گذشته بطرز بی سابقه‌ی توجه نویسندگان، مترجمین و اهل هنر را جاب کرد .

کتاب قاهوس تکلمی (فارسی) افغانستان اثر بناغلی عبدالله افغان نویسن دورد التفات پادشاه علم دوست و محبوب ما واقع گردیده بدریانت جایزدی آریانا که حظه و راعلیه حضرت هما بونی لطف می فر ما بند مفتخر گردید :

همچنان یک تعداد آثار نظم و نثر تا لیفات و تراجم باخذ جوایز مولینا جلال الدین بدینی ، سید جمال الدین افغان ، رحمان بابا ، عبدالحی گردیزی بوفی گردید .

برای تعمیم و انکشاف هنر و تشویق اهل هنر برای نخستین بار، آثار هنری ری سامان ، عکاسان ، مجسمه سازان و کار های دستی در جوایز مطبوعاتی موقع یافت همچنان موسیقی در بین ردیف پذیرفته شد و یک تعداد سراینندگان و نوازندگان شوقی و مسلکی و مرتبین موزیک در قطار برندگان جایزه سهم گرفتند که امید است این امر در انکشاف و تشویق اهل هنر موثر واقع و بتوانیم توجه را بباب هنر و ادب پدید آوردن آثار بهتر هنری جاب کنیم و درین ساحه نیز بهنگام سایر امور عرفانی و مدنی بمرقیمت های دست یا بیم و برای نیازمندان جامعه محصول آندیشه و تفکر عالمان و ابتکار و ذوق هنری هر رومندان مملکت را تقدیم کنیم

روضه حضرت شاه ولایت آب

عکس از نندۀ جا پزده دود چه چارم عکاسی سال ۱۳۳۷

عکس برنده جایزه درجه اول عکاسی سال ۱۳۳۷

نشر سالنامه‌ی افغانستان و دیگر نشرات موقوته نیز در قطار فعالیت‌های نشراتی ریاست مطبوعات قابل تذکر است.

ژورنالیست های جوان :

با حساس ضرورت تعمیم روزنامه و روزنامه نگاری در مملکت طوریکه پارسال با اطلاع رسانیدیم ریاست مطبوعات بر ای نخستین بار به تدویر کورس ژورنالیزم اقدام کرد. موفقیتی که در پایان نخستین سال کورس نصیب محصلین گردید ریاست مطبوعات را به آینده‌ی روشن روزنامه نگاری از پهلوی مساعی فارغ التحصیلان کورس مژده می دهد. امید داریم بعد از ختم موفقانه‌ی دوره‌ی کورس یکعه ژورنالیست های جوان را که در عین حال با تاجر بیکه در دوره‌ی ماموریت خویش در دوایر مسلکی و نشراتی اندوخته اند به جامعه‌ی مطبوعاتی مملکت معرفی کنیم. در اینجا باید از همکاری وزارت معارف و زحماتیکه استادان پوهنشی ها در پیشبرد کورس در جریان یک سال گذشته متقبل شده اند اظهار امتنان کرد.

نتیجه‌ی کورس بر ریاست مطبوعات موقع داد تاد آغاز سال تعلیم می جدید (۱۵ سنبله) صنف اول کورس را مطابق به نظر هیأت تدریسی برای آئوده جرانان که نترانستند در دوره‌ی اول سهم بگیرند نیز دایر کند. نشرات افغانستان در خارج :

ریاست مطبوعات بغرض معرفش کشر رعزیز ما بخارج برای فعال ساختن دوایر اطلاعات افغانستان در لندن و قاهره کوشیده عکس ها، مضامین و موضوعات مختلف را در باره‌ی انکشاف سوبه‌ی زندگی و پیشرفت امور اجتماعی مملکت از منابع مختلف داخلی ذریعه‌ی مدیریت نشرات خارجی تهیه و به اختیار دوایر مذکور بگذارند.

که در مجله های مربوط به خود (افغانستان نیوز منتشره‌ی لندن) (وافغانستان منطبه‌ی قاهره) وقتاً فوقتاً نشر گردیده است، به علاوه سال گذشته به تقریب چهامین سالگره‌ی استقلال وطن مواد و موضوعاتی را در باره‌ی انکشاف مملکت در چهل سال اخیر تهیه و به اداره‌ی اطلاعات افغانی در لندن ارسال نموده که قسمت زیاد نشریه‌ی فوق العاده‌ی اداره‌ی مذکور را احتوا نموده است. امسال نیز مطالبی در باره‌ی پیشرفت پلانهای اصلاحی و انکشافی مملکت با اختیار شعبات نشراتی افغانستان در لندن و قاهره گذاشته شده است.

همچنان برای سایر منابع خارجی و نمایندگی های سیاسی افغانستان در خارج مطالب مورد نیازشان تهیه و ارسال گردیده است.

راپور تاژ :

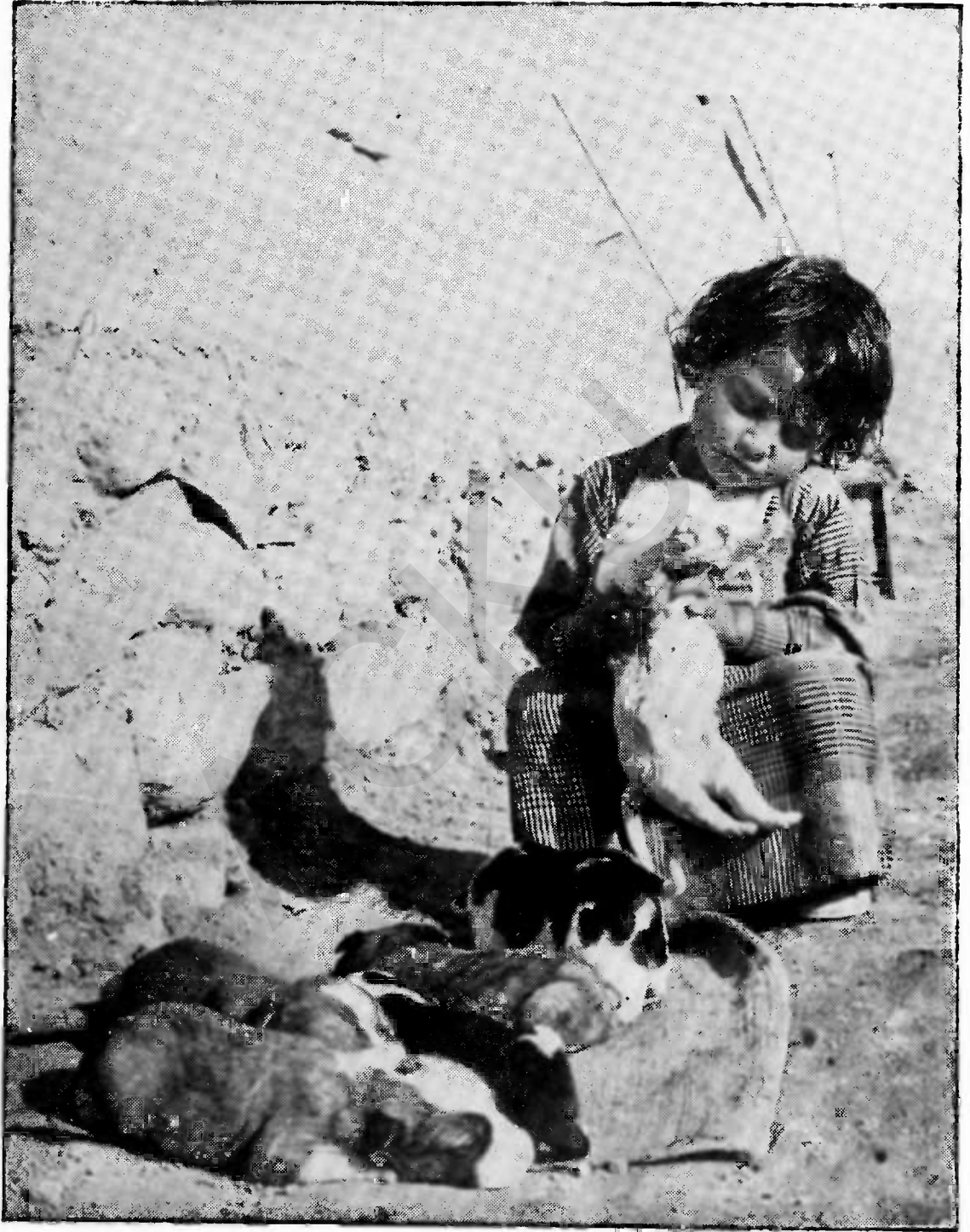
مطالب و موضوعات منتشره در مطبوعات خارج راجع به کشور عزیز، خواه ذریعه ی نمایندگی های سیاسی افغانی در خارج و یا توسط مؤسسات مقطوع فروشی خارجی جمع آوری گردیده ترجمه و روزانه در بولتن مخصوص نشر و به مراجع ذی علاقه تقدیم شده است .
سانسور و تهیه ی فلم ها :

مدیریت سانسور رویهمرفته علاوه بر ایسایرا مورقا نونی در ظرف سال کوشیده است که از راه انعقاد قرار داد فلم با کمپنی های خارجی وضع فلم ها را بهتر نموده و مطابق آرزوی اهالی مقتضیات و ایجابات عصر درین راه خدمت می نمود . با شد بر علاوه برای سینماسکوپ ساختن سینماها اقدامات صورت گرفته است .

فلم ها و درام های که در خلال سال مالی یعنی اول میزان ۱۳۳۷ الی اخیر سنبله ۱۳۳۸ - از نظر سانسور گذشته است قرار ذیل است .

د رام ها .	۱ - سینمای پامیر :
کابل ننداری (۱۶)	هندی (۵۵) فلم
پوهنی ننداری (۱۵)	روسی (۲۵) »
زینب ننداری (۴)	امریکائی (۶) فلم سینمای کابل :
	هندی (۶۲) فلم
	روسی (۱۲) »
	امریکائی (۹) »
	سینمای پاریس :
	امریکائی (۴۲) فلم
	روسی (۲۵) »
	چینائی (۱) »
	فرانسوی (۱) »
	تدویر صحته و سینما ها :

برای شهرخان آباد و اندخوی اجازه ی تدویر سینما داده شده است برای بناروالی قندز و هرات ننداری اجازه ی تدویر تیا ترا عطا گردیده است .

عكس برنده درجه چارم جايزة عكاسي

همنوایی این دونگهبان سلامت جامعه آینده است

همچنان برای مجله‌ی نبی و نکی (وزارت معارف) و مجله‌ی خارندوی اجازه‌ی نشرات داده شده است برای ۳۵ کتبا بفروشی شهری و یک کتبا بفروشی در اندخوی و موسسه کتنگ فروشی سهمی نیز اجازه داده شده است.

برای ۲۸ موسسه عکاسی مطابق مقررات مطبوعات اجازه نامه صادر گردیده است.

روابط فرهنگی:

ورود دسته‌های هنرمندان خارجی به مملکت و بازدید هنرمندان ما از کشورهای دیگر: در ماه اسد سال ۱۳۳۷ مدیریت عمومی روابط فرهنگی برای ورود یک دسته از هنرمندان برای شمول در چهارمین جشن استرداد آزادی مملکت آمادگی می‌گرفت که بنا بر دعوت یک هیأت بیست و چهار نفری سرود و رقص تاجکستان شوروی بریاست بناغلی نظروف و دسته‌ی شصت نفری هنرمندان مردم چین وارد کابل شده بنمایشهای هنری در کابل و قندهار پرداختند.

در خزان سال ۱۳۳۷ یک دسته‌ی هنرمندان رادیو کابل بدعوت رادیو مسکو از جمهوریتهای اروپائی و آسیائی شوروی دیدن کرده کنسرتها دادند و در رادیو ستالین آباد گرم پذیرائی شدند. در اوایل محرم و همچنین در هفته‌ی آخر ماه مذکور علی‌الترتیب دسته‌های موسیقی جاز و شش نفری تیم گاردن و چهار نفری گولدن گیت از ممالک متحد امریکا بکابل آمده به نمایشها و کنسرتها موسیقی در پوهنی ننداری و صحنه‌ی بهاری چمن پرداختند.

در آغاز سال ۱۳۳۸ دعوتنامه‌هایی بدسته‌ی هنرمندان مختلط تاجک و ترکمن شوروی، دسته‌ی اکروباتهای چین و یک دسته‌ی رقص باله امریکائی داده شد که از جمله‌ی دو هیأت اول لذکر دعوت را پذیرفته در ایام چهل و یکمین جشن استرداد آزادی ما بکابل می‌آیند.

پذیرفتن هیأت‌های فرهنگی ممالک دوست و اعزام هیأت‌های فرهنگی بخارج:

در طی سال معین وزارت کولتور اتحاد شوروی ضمن ورود بکابل از رئیس مستقل و ارکین مطبوعات بازدید کرد. همچنین در ایام چهارمین جشن استقلال یک هیأت سه نفری روزنامه‌نویسان شوروی بکابل آمده مهمان روزنامه‌ی هیواد بودند. بناغلی خلیل الله خلیلی بحیث نماینده‌ی ریاست مستقل مطبوعات در کنگره نویسندگان در تاشکند بنا بدعوت وزارت کلتور از بکستان شوروی و در مراسم چهارصدهمین سال وفات محمد فضولی شاعر آذربایجان در آن محفل سهم گرفت. بنا بدعوت وزارت کلتور شوروی برای مشاهده‌ی فرهنگ از بکستان بوسیله‌ی مدیریت عمومی روابط فرهنگی هیأتی دعوت شد که برخی از نمایندگان وزارت معارف بدان

منظور بشوروی مسافرت کړدند . همچنین یک هیأت فرهنگی دیگر بر ریاست ښاغلی عبدالوهاب طرزی رئیس گړخندوی در پا ییز سال ۱۳۳۷ با اتحاد شوروی مسافرت کړد ، هیأت دیگر روز نامه نویسان بر ریاست ښاغلی محمد شاه ارشاد مدیر روز نامه «یوادکه» برای شمول در جشن اکتوبر دعوت شده بودند رهسپار آن دیار گشتند . دولت جمهوریت مردم چین یک هیأت فرهنگی را برای بازدید از چین دعوت کړد که در آن تحت ریاست ښاغلی کهزاد ، ښاغلی برښنا ، دا کتر حفیظ الله ناصر ی مدیر عمومی نشرات ، ښاغلی محمد شریف ایوبی و ښاغلی سردار محمد منگل رئیس آریانا دایرت المعارف شرکت جستند . همچنین ښاغلی حفیظ الله سحر بهمراهی یک هیأت پنج نفری وزارت معارف از ایالات متحده — کشور های متحد امریکا دیدن کړد .

برخی از نویسندگان و روز نامه نگاران و استادان نامه نگاری کشورهای متحده امریکا بکابل آمده در ریاست مستقل مطبوعات و کورس ژورنالیزم بیانیه های ایراد کړده اند . روز نامه نگاران دیگر از اندر ه بینکو فسکی نامه نگار پولندی و ستانیسلاف نیو دایتا لیا ئی هر دو مدتی مهمان مطبوعات بودند . از شخصیت های بزرگ ښاغلی رمان معسون ادره ی اطلاعات مقرر ملل متحد برای مطالعه در اطراف تأسیس اداره ی اطلاعات ملل متحد در کابل با اداره ی روابط فرهنگی در تماس بود ، همچنین استگز رئیس رادیو یونسکو و فهل انجنیر مذکور از کابل را دیدن کړدند .

در بهار سال ۱۳۳۸ یک هیأت نامه نگاران مشکل از ښاغلی ارشاد ، عباسی و کشککی بدعوت انجمن روز نامه نگاران ایران از آن کشور باز دید کړدند . همچنین ، نمایندگان مطبوعات ښاغلی عباسی و ښاغلی واله ضمن هیئتی در نخستین سالگره ی جشن جمهوریت عراق اشترک وریدند و هم دعوتی یک هیأت فرهنگی افغانی از طرف وزارت ارشاد ملی جمهوریت متحد عرب واصل گشته است .

انعقاد محافل و نمایشها :

محفل نمایشگاه تابلو های نقاشی میرمن سیمون شکورولی بر و ز ۲۶ ثور از طرف رئیس مستقل مطبوعات افتتاح گشت .

بسلسله ی ارتباط های فرهنگی بتاریخ ۳۰ جون بمناسبت یکصد و شصت مین سالگره ی تولد الکساندر پوشکین شاعر و نویسنده ی قرن نوزدهم اتحاد جماهیر شوروی محفلی در سینمای پارک منعقد شده ضمناً رساله های بدین مناسبت از طرف مدیریت معرفی افغانستان چاپ و نشر شد .

یک سلسله فلم‌هایی را که برخی سفارتخانه‌های مقیم کابل ارسال داشته بودند به معرض نمایش گذاشته شد و همچنین در موارد معین با افتخار نویسندگان و اهل ثقافت و فرهنگ دعوت‌های ترتیب یافته است.

معرفی افغانستان

مدیریت معرفی افغانستان جهت شناسایی کشور عزیز (افغانستان) بدنیای خارج و سایر مؤثرتری تشبث کرده و با بسیاری موسسات علمی و فرهنگی جهان تماس و مکاتبات قایل نموده است به موسسات و اشخاصیکه راجع با افغانستان طالب معلومات گردیده اند معلومات مفید و مکفی داده است و برای معرفی خوبتر و بیشتر شدن مختلف مملکت و پیشرفت‌های حاصله بر علاوه تهیه معلومات و مواد پاسخ‌نامه‌ها، به نشر و سایر وسایل بالسنه‌ی خارجی اقدام نموده و یک تعداد فوتوها از مناظر زیبا و بناهای مهم افغانستان طبع نموده و بار سال آن بموسسات ذی‌علاقه و شایسته بین‌مبادرت ورزیده است. از جمله‌ی کتاب «افغانستان دیر و زو و امروز» که بزبان انگلیسی بچاپ رسیده و نشر شده است و رساله‌ها «ادبیات معاصر افغانستان» بزبان فارسی را میتوان نام برد.

مدیریت عکاسی و فلمبرداری

شعبه‌ی عکاسی در بدو تأسیس برای تربیه‌ی اشخاص فنی کورس عکاسی را دا یرو چند نفر عکاس فنی را تربیت نموده بدو اثر مطبوعاتی و خارج مطبوعات معرفی نمود و همچنان یک لابراتوار مکمل با عصری ترین سامان عکاسی نصب و شروع بکار کرده است این لابراتوار دارای آلات مخصوص عکسهای رنگه نیز میباشد امسال بتعداد (۳۵۳) قطعه عکس رنگه از مناظر و حیات مردم بغرض معرفی وطن عزیز به لندن، قاهره و دیگر منابع نشراتی خارجی فرستاده شده و همچنان البم‌های رنگه سیاه و سفید برای مهمانان دولت از مناظر مسافرت‌شان در کابل تقدیم شده است. و نیز ذریعه‌ی لابراتوار مذکور به تعداد (۳۵۵۳) قطعه عکسهای سیاه و سفید تهیه و برای نشر و معرفی وطن عزیز بچراغ و مجلات داخل و خارج و دیگر منابع ارسال گردیده است.

دوم: شعبه‌ی فلمبرداری: از اول تأسیس به تهیه‌ی فلمهای اخباری شروع کرده و به تهیه‌ی فلمهای اخباری آتی موفق شده است.

(۱) به تعداد بیست و شش رول فلم اخباری رنگه سیاه و سفید بزبان فارسی و پهنو انگلیسی از مراسم و مناظر مختلف برداشته شده است. و یک تعداد فلمهای دیگر مستند از پر و زده‌ی دهکده، پر و زده‌ی سالنگ در شعبه‌ی مذکور

تحت کار است که البته در ختم پروژه های مذکور فلمهای آنها مکمل خواهد شد - از مراسم پذیرائی مهمانهای دولت ، دیگر پروژه های عمرانی و عرفانی نیز نامبرداری شده و تحت کاری باشد . سینمای سیار عکاسی و فلمبرداری بولایت قندهار ، پکتیا ، حکومت اعلی پروان ولایت ننگرهار ، هزاره جات و غیره قریه ها برای تنویر افکار عامه فلمهای تربیتی را نمایش داده است :

مراجعات خارجی : واریسی به امور مراجعان خارجی چون سیاحان و نامه نگاران ، معلومات گیرندگان ، عالمان و اهل فرهنگ پاسپورت و ویزه روزنامه نگاران و اهل فرهنگ ما حصول مکتوبهای موسسات فرهنگی خارجی و نمایندگیهای داخل و پرداختن بجواب آنها ، اخذ و صدور دعوتنامه های کنفرانسها و هیئتهای فرهنگی و موضوع سکالر شپها و فیلوشپها ، تهیه و توزیع کارت دعوتها از وظایف شعبه مراجعات خارجی است .
تربیت افکار :

نشریات انجمن تربیه افکار در محیط انعکاس مثبت داشته و مردم از تالیفات این انجمن تباغی که بین مزایای اجتماعی دین مبین اسلام و ایجابات مدنیت عصر تطبیق میکند حسن استقبال مینمایند و آنرا بحیث موثرترین عامل تنویر اذهان می شناسند در هر دو هفته بتعدادشش صد جلد خطبه نماز جمعه ، شکل رساله های تبلیغاتی بزبانهای ملی پشتو و فارسی از طرف این انجمن ترتیب طبع و رایگان به عنوانی بناروالی هافرستاده میشود تا به مساجد جامع مزبوطه توزیع نمایند . مجله پیام حق حاوی مضامین دینی ، تربیتی ، اجتماعی ، اخلاقی به نشریات ماهوار خود ادامه میدهد و طبع کتاب جامعی بنام عدالت اجتماعی در اسلام از طرف این انجمن صورت میگردد انجمن مذکور تجویز مقدماتی اتخاذ نموده است تا در نواحی ده گانه مرکز برخی علمارا که از حیث عامیت و لیانت تبلیغی از عهد و وظیفه تبلیغ بالای ممتاز و منابر برآمده بتوانند باین وظیفه بگمارند و باینوسیله نیز در راه تنویر افکار مردم خدمت کند ، بیانیه های دینی شامهای جمعه در رادیو کابل دوام دارد و تفسیرهای پشتو و فارسی که همروزه از طرف صبح در پروگرام رادیو کابل برود نکاست میشود توسط اعضای این انجمن ترتیب میگردد .

سیاحت در افغانستان :

در ابتدای سال ۱۳۳۷ ادار سیاحین افغانی به نام موسسه گردشگری بسراسیه (چهار) ملیون افغانی شروع به کار نموده و در تهیه تسهیلات لازمه برای سیاحین داخلی و خارجی معرفی کشور جلب منافع اقتصادی و اسعاری مملکت سهم گرفت .

تشکیل:

رئیس برتبه (۲) سناغلی عبدالوهاب طرزی
 معاون برتبه (۳) سناغلی جانباز کاپیسائی (کفیل)

مدیریت پذیرایی

مدیریت تبلیغات

مدیریت محاسبه

آمریت اداری

از بدو تاسیس خویش ریاست گرنخندوی تاحال (۷۳۴) نفر سیاح خارجی را از ممالک مختلفه پذیرائی نموده هرگونه تسهیلات را برایشان فراهم ساخته است «دو عراده بس مرسیدس بنزرا که با وسایل عصری مجهز میباشد از آلمان غربی وارد و به کار انداخته است. همچنان مناطق توریستی را که برای سیاحین طرف توجه میباشد مانند بامیان، بندامیر، بلخ، غزنی، استالف، پغمان، موزه کابل، کاریز میر، داخل شهر و غیره تعیین نموده و ذریعه بسها و موترها، سیاحین را به مناطق مذکور حمل و نقل مینماید. در خلال این تسهیلات و وسایل استراحت را از قبیل کمپهای سیار و بسترها نیز آماده نموده که در هر منطقه از آنها جهت شب باش سیاحین استفاده میشود و برای تنویر کمپهای مذکور توسط جنریتر به اندازه کافی برق تهیه میشود و تاکنون از مدرکورد و سیاحین تقریباً (پنجصد هزار) افغانی عایدات نموده است برای سرگرمی توریستها و علاقمندان سپورت سکی ساحه را در منطقه چوکی ارغنده برای سکی تعیین و جهت استراحت سکی بازان و مشاهدهن تعمیری نیز ساخته است همچنان جهت معرفی موسسه و جلب توریستها به نشر پوسترها پامفلتها و پوستکا د هانیز اقدام نموده است. موسسه گرنخندوی تاحدممکن مزایای توریستیک افغانستان را به ممالک مختلفه معرفی نموده است چنانچه تاحال باشصت موسسه رسمی ممالک خارجی مکاتبه رسمی داشته و سیاحین دیارا پذیرفته است. برای اینکه مناسبات گرنخندوی با موسسات توریزم بین المالی و منطقوی جهان قایم شده و عضویت موسسات مذکور را حاصل نماید سال گذشته رئیس گرنخندوی در کنفرانس منطقوی آسیایی جنوبی منعقد در هلی شرتکت نمود و از شرکت اداره توریزم افغانی بحیث عضو اتحادیه بین المللی توریزم جهانی به آنها اطمینان داد که در کنفرانس آینده اتحاده مذکور شرکت این اداره رسماً داخل آجندا میگردد.

راديو کابل:

دستگاه موجوده راديو کابل با وړود سال ۱۳۳۸ و ارد بیستمین سال تاسیس خود میگردد در طول این مدت تاحدی که بر ای کارکنان موسسه میسر و ممکن بوده در راه بلند بردن سويه فکری و ذهنی طبقات مختلف ممالکت همیشه تپیده و قدم بقدم بادر نظر گرفتن نظریات و آرزوهای مفید گذشتگان پیشرفته و هم برای پیدا کردن پروگرامهای جدیدی که مطابق فهم و ذوق عامه بوده و یا طرف دلچسپی عده قرار گرفته بتواند مساعی بخرج داده است.

در پروگرام انکشافی دولت همیشه موضوع تقویه دستگاه را دیوجا داشته است تا اینکه در سال ۱۳۳۶ وزارت مخا برات به پیروی از نظریات مقامات عالیه درین امر توفیق حاصل نموده و در باره نصب دو دستگاه جدید ده کیلوواته و پنجاه کیلوواته با کمپنی زیمنس جرمنی و سائر کمپنیهای خارجی قرار دادی درین باره امضا نمود که دستگاه ده کیلوواته بکار شروع نموده فعالکارهای تعمیر قسمت تخنیکی آن انجام یافته و نصب ماشینهای دستگاه پنجاه کیلوواته بشدت جریان دارد و امید است که در اخیر برج اسدسال جاری افتتاح آن صورت بگیرد.

با بکار افتیدن دستگاه ده کیلوواته اوقات نشراتی افزوده شد و امید است با شروع دستگاه پنجاه کیلوواته اوقات نشراتی بیشتر از امروز شود.

اداره ی جدید (دخیرنی اوکتنی لوی مدیریت) به منظور تهیه ی مضامین مختلف برای بلند بردن سويه ی ذهنی افراد داخل مملکت بفعالیات آغاز و در ظرف سال گذشته ۱۹۳۱ مضمون به پښتو و فارسی در موضوعات تاریخی، اجتماعی، اقتصادی، زراعتی، صحیحی، سپورتی، تربیتی، ادبی، راپور تاژها، افسانه ها رسم و رواج و غیره تهیه نموده است.

همچنان به لسان عربی به منظور معرفی تاریخ و وضع اقتصادی و سیاسی افغانستان ۱۵۹ مقاله با انگلیسی ۱۳۷ مقاله به ارد و ۱۵۸ و ۲۹۷ درام و دیا لوك بزبانهای پښتو و فارسی ذریعه ی همکاران قلبی ونویسندگان جمع و نشر نموده است.

در اوقات پروگرام (یک) و نیم ساعت از طرف صبح و (نیم) ساعت از طرف شب افزود گردیده است.

پروگرام عربی برای ۳۰ دقیقه تازه افتتاح شده

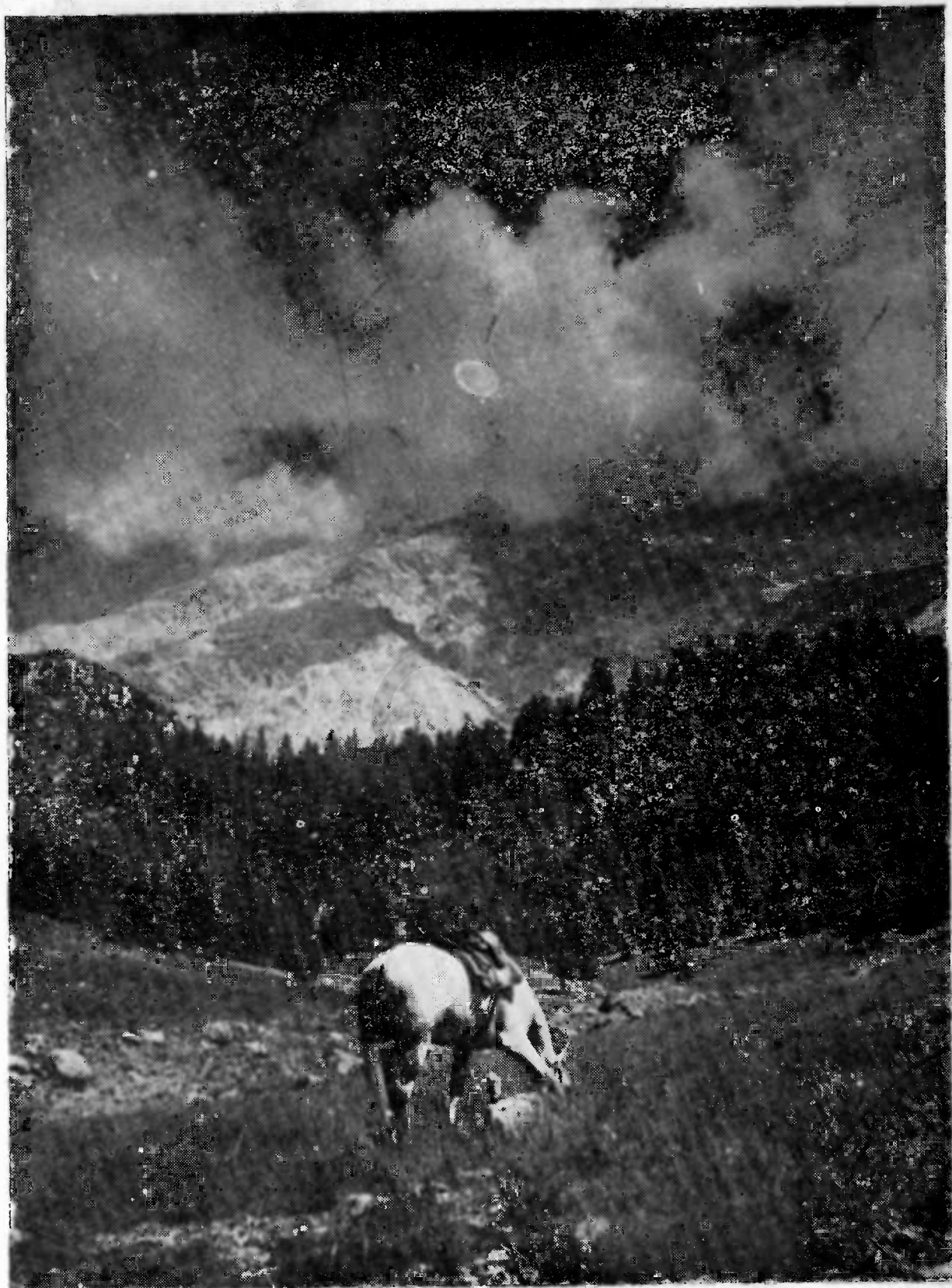
در پروگرام انگلیسی ۱۰ دقیقه افزود شده

» » اردو » »

جهت بیدار ساختن حس رقابت بین شاگردان لیسه ها و مکاتب و هم بلند بردن سويه بعضی از شنوندگان و علاقه مند ساختن فامیل شاگردان به پروگرام های راديو- پروگرام جدیدی بنام پروگرام شاگردان افزود شد.

دورنمای صیفیه استنا اف (شمالی کا بل)

ابر های آشفته بر فراز کهنسار یکتیا آب میر یرد

یک پروگرام دیگر بنام راپورتاژ در جز و پروگرام نشراتی افزود شده .
 هفته‌ی یک مرتبه نشر موضوعاً تیکه از ملال متحد بهرا دیوکابل می رسد صورت دیگری
 بر اساس رویه متداوله با رادیوهای سائر ممالک متحابه در ظرف سال گذشته به مناسبت روز های ملی
 این ممالک پروگرام های مخصوص در کابل رادیو ترتیب داده شد .
 موسیقی :

سباغلی فریمن بحیث مشاور موسیقی رادیو وضعیاً معلم کورس موسیقی کابل رادیو داخل کار گردید
 سباغلی موصوف فعلاً علاوه بر اینکه شاگردان را در کورس علمی و نظری توتیشن میدهد . مصروف آرم
 نیزه کردن یکتعداد آهنگ های محلی افغانی می باشد .

کورس موسیقی بدوره‌ی سه ساله که در آن فعلاً یک تعداد شاگردان تحت نظر یک هیئت تد ر یسی
 ومرا قبت سباغلی فریمن معخصص موسیقی مصروف تحصیل می باشند بتاریخ برج اسد ۱۳۳۶ افتتاح شده
 و فعلاً شاگردان بدوره‌ی دوم کورس مصروفند .
 یک تعداد آهنگ های مختلف افغانی به کشور اتحاد جماهیر اشراکی شوروی بغرض تهیه یک تعداد
 ریکارد های پخته ارسال گردید .

یک تعداد آلات موسیقی وطنی و آرکسترای به اندازه که هم برای رادیو وهم برای شاگردان کورس
 کفایت کند از بازار های خارج خریداری و تهیه گردیده است .

آرکسترای مای تشکیل شده که اکنون به یسله‌ی این آرکسترا تمام پارچه های افغانی ذریعه تمام آلات
 موسیقی مخصوص وطن در قید نوبت اجرا و با ینوسیله در راه معرفی موسیقی وطن در دنیای خارج اقدامات لازمه
 بعمل می آید .

دو عراده موتر بزرگ دارای ماشین تیپ گیری سینمای سیار بغرض جمع آوری سازها و آواز های تمام
 گوشه و کنار مملکت که بالو از مثبت آواز مجهز می باشد از خارج خریداری شده و برای اولین بار بدان
 وسیله به تعداد ۲۵ نغمه و آهنگ ولایت پکتیا ثبت و جمع آوری شده

بغرض تشویق و تقدیر از خدمت نو از ندگان و خواننده های وطن برای سباغلو استاد غلام حسین ،
 استاد فرخ ، غلام حسن و دری لوگری از حضور ذات شاهان نشان هنر منظور گردید .

۲ پنج نفر نواز ندگان کابل رادیو طور فیلر شپ به هند فرستاده شدند که پس از استفاده از کورس
 های مختلف بوطن برگشته اند .

یک هیئت نو ازندگان رادیو تحت ریاست ښاغلی عبدالحق والہ معاون مسلکی رادیو به اثر دعوت حکومت اتحاد شوروی برای باز دید دوستانه از مناطق مختلف آن کشور به اتحاد شوروی رفتند و در جمهوریت های تاجکستان - ترکستان - آذربایجان - روسیه کنسرت دادند.

ښاغلی حفیظ الله سحر برای چهارده ماه در شق نشرات و پروگرام های راد تو طور فیلو شپ به امریکا رفته و از آنجا برای یک یک ماه در لندن - قاهره - انقره و آل انڈیا رادیو رفته از رادیو های آنجا دیدن خواهد کرد .

ښاغلی شفیق وجدان و ښاغلی رشید برای ستاژ در کوزس پروگرامهای رادیو قاهره از طرف حکومت عربی متحد قبول گردیده اند.

۴) وړود محصلین بعد از فراغت به وطن ۲۲ نفر

امور عمرانی پوهنتون :-

درین سال قدم اساسی بر ای طرح پلان تعمیراتی پنجاه ساله ی پوهنتون کابل برداشته شد .

مقرری های جدید در مرکز ریاست پوهنتون :

۱- د کتور محمد عمر وردک سابق معاون و سر طیب ووسسات صحتی پوهنتون بتاریخ اول داو ۳۷ بحیث معاون اداری ریاست پوهنتون عزتقرر حاصل نموده .

۲- ښاغلی د کتور عبدالصمد «حامد» پوهنمل پوهنځی حقوق بحیث کنفریل مدیریت عمه می تعلیم و تربیه و همچنان ښاغلی قاری عبدالهادی رحیم بحیث مدیر محاسبه پوهنتون در اول حمل ۱۳۳۸ متررگر دیدند .

تعلیم و تربیه پوهنتون :

موسسه ی تعلیم و تربیه برای هدف های ذیل فعالیت میکند .

رهنمائی دوسسات تربیه ی معامین و تربیت معلمین از سویه ابتدائی تا سویه پوهنتون مساعدت در بلند بردن سویه مسلکی معلمین مدیران معارف ، معاونین و مفتشین معارف .
شعبه تربیه ی معلمین انگلیسی یکی از شعبات این موسسه بوده و البته در موارد لازمه بعضی دوسسات دیگر اختصاصی نیز دایر خراهد کرد .

تدقیق و مطالعه در مورد انکشاف و نمو ی ذهنی شاگردان و مسایل فرهنگی روابط آن بامسایل اقتصادی و مساعدت در طرح پلانهای عمرمی عرفانی .

موسسه تعلیم و تربیه در سال ۱۳۳۷ با در نظر گرفتن منظور فوق امور ذیل را انجام داده است برای معامین و معلمات :

در کورس های زمستانی سال ۳۷ (۲۵۰) معلم از ولایات مختلفه و صدنتر معلسه اشتراک ورزیده اند که سویه ایشان از صنف ده الی ۱۴ بوده است .

یکک کورس اختصاصی بنام مکتب و جمعیت نیز تد ریس میگردید که در ان طلاب دارای سویه ی مختلف از روی شرایط موضوعه اشتراک می کردند .

در نتیجه به (۱۲) نفر معلم از طرف پوهنتون به (۶۷) نفر از طرف وزارت معارف شهادتنامه داده شد .

چرگه تربیتی :

برای سر معلمین مفتشین و معامین منتخب ولایات قطن و هزار شریف - قندهار فر اه گرشک

و وادی هیرمند جرگه تربیتی انعماد یافت که در آن در حدود د و صد نفر سر معلمین مفتشین و معلمین اشترک ورزیدند .

هیئت از طرف موسسه تعلیم و تربیه به دارالمعلمین های قندهار و ننگرهار اعزام شده تا به هیئت تربیوی آن ها مساعدت نماید .

موسسه تعلیم و تربیه باتصویب ریاست پوهنتون پروگرام مضامین مسلکی را بالخاصه برای ضحوف سوم و چهارم پوهنځی های سیانس و ادبیات که بعد ارفراغت موظف به امور تعلیم و تربیه میشوند تهیه و در تدریس و تطبیق آن سهم گرفته است .

ششم کورس های بعد از وقت برای معلمات .

درین کورس ها نیز در حدود صد نفر معلمات اشترک ورزیده اند این کورس بعد از ظهر دایمی گردد و تاحال جریان دارد .

هفتم کورس های مافوق لیسانس :

در سال ۱۳۳۷ در اثر هدایت وزارت معارف موسسه تعلیم و تربیه جهت بلند بردن سویه معامینیکه از پوهنځی های سیانس و ادبیات فارغ و مشغول تدریس اند پروگرامی بسویه ی مافوق لیسانس در شق تعلیم و تربیه بدهد . بساین اساس آنها نیکه از پوهنځی های سیانس و ادبیات مطابق پروگرام جدید تعلیم و تربیه که مختصراً در معارف سوم و چهارم پوهنځی های مذکور تطبیق می گردد فراغت یابد بعد از یکسال تحصیل مزید در شق تعلیم و تربیه این موسسه میتواند به درجه مافوق لیسانس که معادل درجه م، ای است نایل شود و آنها نیکه از پوهنځی های مذکور قبل از تطبیق این پروگرام فراغت یافته اند لازم است برای احراز این درجه پروگرام دوساله تکمیل کنند .

این کورس بتاريخ ۱۸ ثور سال ۱۳۳۸ از طرف داکتر پوپل کفیل وزارت معارف افتتاح گردید .

هشتم تهیه لوازم تعلیم :

شعبه لسان انگلیسی موسسه تعلیم و تربیه بر علاوه تدریس به تالیف کتب مناسبات درسی انگلیسی برای افغانها نیز مشغول است تا حال کتب اول و دوم و سوم انگلیسی تالیف و طبع شده است سلسله این کتب تکمیل می گردد .

شعبه نشرات :

موسسه تعلیم و تربیه دارای یک شعبه نشرات میباشد کتب مسلکی مخصوص تعلیم و تربیه

و واحد های درسی شاگردان مکاتیبی که موسسه تعلیم و تربیه به آن کمک میکند درین شعبه تهیه و طبع می گردد که تا کنون هفتاد و پنج نوع کتاب نشر و توزیع شده است و با لخاصه درین اواخر به حدود سی نوع کتب مصور و رنگه در لسان های پښتو و فارسی طبع و نشر گردیده است علاوه بران موسسه تعلیم و تربیه با نشر مجله ماهانه ارتباط مسالکی معلمین را با موسسه ی تعلیم و تربیه قایم میکند .

شعبه تهیه سامان :

این شعبه بساختن کوره هاه مجسمه مدل های بیولوژی و سامان نقشه کشی و تبا شیر سفید و رنگه اعلی سامان بازی اطفال از چوب و چرم و غیره موفق شده است و نیز این شعبه بساختن یک سلاید پروجکتور که از نور آفتاب استفاده میشود مرفق گردیده است .
د - ترتیب کتابخانه .

موسسه تعلیم و تربیه به ترتیب و تنظیم یک کتابخانه متشکل از جدید ترین کتب نیز موفق شده است که دران بیشتر از شش هزار جلد کتاب به السنه انگلیسی پښتو و فارسی و عربی موجود است .

پوهنځی طب

ستاف تدریسی پوهنځی طب :

برای اینکه پر و گرامهای درسی از نظر دروس عملی و نظری بهتر و مکمل تر گردید پوهنځی طب توانسته است به تعداد پرو فیسر های خویش بافزاید .

در اوایل سال ۱۳۳۷ پرو فیسر مولرا از پوهنتون «ماپنس» المان غربی برای تدریس انا تومی و پرو فیسر بایر از المان غربی برای تدریس مضمون گوش و گلو ن استخدام گردیدند همچنان قرار داد پرو فیسر ثریا تانای پرو فیسر بریت و پرو فیسر دوندار برکان یک سال دیگر تمدید گردید قرار داد پرو فیسر کرشنان برای یکسال دیگر تمدید شد.

پرو فیسر کرشنان استاد کرسی طب و قایوی و اجتماعی که به کمک سازمان صحتی جهان به پوهنځی طب کابل اجرای وظیفه مینماید در سال گذشته موفق شد تطبیقات عملی را در قبال تکمیل دروس نظری در شعبه خود جامه عمل بپوشاند و ضمناً به کمک سازمان صحتی جهان به تاسیس یک لابراتوار طب و قایوی و اجتماعی موفق گردید .

پرو فیسر (لی) پرو فیسر امراض داخله پوهنتون موشن برای تدریس امراض داخله به پوهنځی طب کابل دعوت شده است .

همچنان یک متخصص انستیزی از ترکیه که تعلیمات اختصاص خود را به امریکا به پایان رسانیده برای انکشاف انستیزی و تدریس این مضمون در پوهنځی طب استخدام شد .
ستاف تدریسی افغانی :

پوهنځی طب در نظر دارد که چوکات تیوریک خود را متدرجاً در ظرف چند سال تکمیل نماید و در سال ۱۳۳۷ توانست که به تعداد نه نفر از فارغ التحصیلان خود را طبق لایحه علمای پوهنتون نامزد ستاف تدریس نماید به این ترتیب تعداد ستاف تدریسی افغانی از ۷۱ عضو به ۸۰ عضو رسیده و با ۸ نفر استادان خارجی که در پوهنځی طب مشغول تدریس میباشند به ۸۸ عضو میرسد .

فعلاد پوهنځی طب ۱۱ نفر پوهاند - ۱۷ نفر پوهندوی - ۱۳ نفر پوهنوال - ۸ نفر پوهنمل ۷ نفر پوهنیار و ۱۷ نفر پوهیالی و ۹ نفر نامزد پوهیالی که در اخیر سال ۳۷ از جماعه فارغ التحصیلان طب در پوهنځی طب شامل ساخته شده اند .

همچنین در سال گذشته تعلیمات طب و قایوی و اجتماعی و مضمون انستیزی در پروگرام تعلیمات پوهنځی طب کابل اضافه گردید و مضامین متذکره بصورت عملی و نظری در صنوف پنجگانه تدریس میشود

لا براتوار ها :-

سامان و لوازم که طبق پلان پنج سائو از خارج خواسته شده بود رسیده و بد سترس شعبات جهت استفاده طلاب گذاشته شد مخصوصاً با ورود سامان و لوازم برای شعبه کیمیا ی حیاتی شعبه با کتریو اوری، پتالوژی تسهیلات بیشتر در تطبیقات عالی طلاب درین شعب و ارد شد علاوه بر ورود لوازم جدید ممکن ساخت که برای شعبه طب و لوازم لابراتوار (برای فیزیو اوری برای کیمیا ی تحلیلی و برای بیوشیمی) تاسیس گردد در شعبه جراحی پروگرام دروس جراحی تصحیح گردیده و دروس مذکور در صنف ۳-۴-۵ تکمیل میشود یک تعداد اطباء جراحی که بخارج جهت تحصیلات عالی فرستاده شده بودند به وطن مراجعت کرده اند.

علاوتاً سامان و لوازم جراحی که توسط ریاست موسسات صحی و دتورن طبق پلان پنج ساله فرمایش داده شده بود مواصات کرده که نهلاً شعبه جراحی بیشتر از سابق مجهز میباشد. داخله :

در شعبه داخله فعالیت طبق سال گذشته دوام دارد و پروگرام نظری دروس امراض داخله تالیف پروفیسر الکسیق تحت تدوین قرار داده شد که قسمت اول آن از طبع فارغ و به طلاب و اطباء توزیع و قسمت دوم آن تحت ترجمه و تدوین است که عنقریب طبع خواهد شد. گوش و گلو ن

در دروس گوش و گلو ن چند ساعت اضافه و با مساعی ریاست موسسات صحی یک مقدار لوازم جدید برای شعبه مذکور تهیه گردید. یک پایه دستگاه راد و اوری در معاینه خانه ی مرکزی نصب و برای استفاده در دو محصلین گذاشته شد.

علاوتاً یک نفر انجنیر اکسریز از طرف سازمان صحی جهان خواسته شد که عنقریب میرسد. پتالوژی :

شعبه مذکور طبق پلان انکشافی با لوازم زیاد و جدید مجهز گردید که از آن جمله ۲۰ پایه مکرسکریپ جدید برای محصلین و یک پایه مکرسکوپ تحقیقات جهت تحقیقات علمی قابل ذکر است. طب و قایوی :

تاسیس یک لابراتوار مکمل که در آن لابراتوار - یک مرکز تربیه و نسل گیری حیوانات دایر گردیده است.

دراينجا حيوانات تجربوي برای تجارب بيشترازنظر تحقيقات علمي ودروس عملي تربيه ميشوند. علاوهآيك تعداد زياد سامان ولوازم برای انكشاف لابراتوار مذکور ويك اعراده بس برای رفع ضرورت طلاب به پوهنځي طب فرستاده شد.

طب عدلي :

لابراتوار طب عدلي با سامان جديد مجهز گرديد ويك تعداد لوازم عصري برای انكشاف اين شعبة بخارج فرمايش داده شد يک اطاق اتوپسي جديد بنا و طرف استفاده قرار گرفت در سال گذشته به تعداد (۶۸) ميت که از قومانداني امنيه وديگر دواير دولتي رسیده است اتوپسي وراپور به دواير مذکور فرستاده شده است.

با کتر يولوژی :

برای شعبة با کتر يولوژی نيز سامان ولوازم جديد تهيه گرديد. ودر سال ۱۳۳۷ به تعداد زياد معاینات لابراتوار که از شماخانه های مختلف و اشخاص انفرادی توسط اطباء فرستاده شده بود معاینه گرديد.

کیمیای حیاتی و طبی :

در این شعبة نيز پیشرفت شایانی بوقوع پیوست يک تعداد سامان لابراتوار کتب درسی که از خارج خواسته شده بود مواصات کرد دو نفر دو کتوران جديد بحیث اسيسانت در این شعبة شامل کتار ساخته شد.

در سال ۳۷ به تعداد (۲۰۲۵) معاینه لابراتواری فوری و ضروری از شماخانه های مربوط و اشخاصی که از طرف اطباء فرستاده شده بود انجام یافت.

فيز يولوژی :

در صنف این شعبة نيز افزودی بعمل آمد مقدار زياد آلات عصري ولوازم برای شعبة مذکور رسیده طرف استفاده قرار داده شد در شق طب نسوان نيز این مضمون تدریس می شود.

سکارشپ ها :

دو نفر از متعلمین صنف اول طرز سکارشپ به مصر اعزام گرديد.

فياوشپ ها :

در سال ۱۳۳۷ دو کتوران آتی الذکر بطور فياوشپ به خارج فرستاده شدند.

دو کتور عبدالحيب دل در شق فارمکولوژی به امریکا.

دوکتور حشمت الله در شق اداري شفاخانه ها به امر يکما .
 دوکتور عبدالولي ذکي در شق اناتومي به فیاوشیپ د بلیو-اچ او به سویس اعزام گردید .
 دوکتور عبدالله عمر در شق باکتریولوژی به مصرف مشترک دولت افغانستان و فرانسه
 به فرانسه اعزام شد .

دوکتور جان محمد فیضی سکندر در شق اطفال به بلجیک اعزام شد .
 بناغلی غلام جیلانی برای تخنیک اکسر یز به مصرف دولت به روسیه شوروی اعزام شد .
 دوکتور محمد نبی صالح در شق داخله به مصرف مشترک دولت افغانستان و فرانسه
 به فرانسه اعزام شد .

دوکتورانی که بوطن عودت کرده اند قرار ذیل است .

دکتور محمد عمر درمان از المان .

» محمد رحیم لو دین از فرانسه .

» محمد حسین نصرت از فرانسه .

» محمد حسین اچراچ از فرانسه .

» عبدالرحیم نوین از المان .

» محمد معروف از المان .

» عبدالعلیم کریم از المان .

» جان محمد فیضی سکندر از بلجیک .

دوکتورانی که فیاوشیپ های آنان تعیین و عنقریب به فرانسه اعزام می شوند :

دوکتور عبدالحمید رحیمی در شق گوش و گلو .

» علی احمد در شق عتلی و عصبی .

» محمد هاشم کمال در شق یورولوژی .

عمرانات :

در سنه ۱۳۳۷ دو تعمیر بزرگ که یکی آن برای سرویس جراحی تخصیص یافته است
 تکمیل گردید .

علاوه بر آن یک اطاق اتوپسی جدید ، یک لیلیه برای همشیره ها تعمیر گردید .
 لا براتور تشریح تحت تعمیر میا شد یک عمارت جداگانه جهت پرورش حیوانات
 تجربوی اعمار گردید یک عملیات خانه مدرن برای سرویس نسائی اعمار گردید . آب
 مشروب برای پوهنخی طب تهیه شد .

شعبه طب نسوان :

در شعبه ی طب نسوان - کتابخانه - لابراتوارها علاوه گردید و نیز به تعداد محصلین آن
 افزودی بعمل آمد بطوریکه فعلاً تعداد مجموعی معامات طب نسوان به (۵۸) نفر میرسد .

مکتب نرسنگگ مردانه :

این مکتب امسال پایه سال سوم گذاشت برای تطبیقات عملی آنها در شفاخانه علی آباد یک مرکز تطبیقات تعیین شد که بالوازم عصری تجهیز گردیده است.

مکتب نرسنگگ زنانه :

قرار موافقه قبلی برای مکتب نرسنگگ زنانه یک نفر نرس تیوترمسز پارکر و علاوتاً یک نفر معلمه نرس دیگر فیز خراسته شد که امور تدریسی مکتب را بدست خود بگیرند در تعداد متعلمات آن افرودی رخ داده در صنف جدید آن به تعداد ۲۴ نفر متعلمه پذیرفته شد.

کتابخانه :

یکتعداد کتب از خارج به لسان های مختلفه ی جرمنی، انگلیسی، فرانسوی خواسته شد و یک-تعداد کتب از طرف موسسات مختلفه به کتابخانه اهدا گردید. و در تعداد مجله های طبی افزودی بعمل آمد و به ۶۵ نوع مجله اشترک شد.

برای سهولت محصولات طب نسران یک کتابخانه ی کوچک در پوهنځی طب نسوان افتتاح گردید. شعبه ی نشرات.

پشتنی طبی مجله وارسال سوم نشراتی خود گردید و تعداد مشترکین آن نسبت به سال گذشته چه در داخل و چه در خارج مملکت زیاد گردیده است.

در سال گذشته شعبه ی نشرات به تعداد (۱۱) جلد کتب کلاسیک مصور را توسط دستگاہ گستر خود طبع و طرف استفاده ی صلاب قرار داد همچنین یک تعداد زیاد اوراق مشاهده مریضان - جداول فنی و اداری و غیره را طبع نموده است.

بانک خون :

فعالیت این بانک در شش ماه اول قرار آتی است.

مقدار (۱۱۸۰۰) سی سی خون از گروپ های مختلفه خون خریداری شده.

خونیکه بصورت مجانی از اشخاص رضاکار به بانک اهدا شده (۱۷۵۰) سی سی.

مقدار خونیکه طور مجانی به مریضان محتاج شفاخانه های پوهنتون داده شده است

(۸۷۰۰) سی سی.

مقدار خونیکه از طرف بانک خون به مریضان در عوض قیمت پرداخته شده است

۳۴۰۰ سی سی.

پولیکه از ریاست موسسات صحتی به بانک خون خریدت داده شده است ۲۰۰۰۰ - افغانی.

مقدار ۵۰۰ سي سي که وقت استعمال آن طبق مقررات علمي تجاوز کرده بود تلف گرديد .
مقدار ۲۱۷۵۰ سي سي خون از عقرب ۳۷ تا ثور ۱۳۳۸ حاصل شده است از اين جمله ۱۳۷۵۰ سي سي
خریداری گردیده و ۹۰۰۰۰ سي سي ميجاناً رسیده است .

۳- بانک خون از اين جمله ۱۲۰۵۰ سي سي بصورت مجاني به شفاخانه مربوط موسسات
صحي پوهنتون دو وقايع عاجل و غير عاجل توزيع نموده است و بحيات يک تعداد مريضان
کمک کرده است .

بانک خون ۷۴۰۰ سي سي خون را بفروش رسانیده است .
فعلات بانک خون دارای ۳۳۰۰ سي سي خون از گروپ های مختلفه ميباشد علاوه تا يک مشت
پول از طرف اشخاص خیر خواه تاديه و دارائی بانک خون افزوده گردیده است .
پوهنځي حقوق :

تعداد محصلان پوهنځي در سال جاری به ۳۲۰ نفر ميرسد محصلين پوهنځي حقوق را
فارغ التحصيلان صنف ۱۲ مکاتب عالی پایتخت و ولايات تشکیل ميدهد .

جوانان ولايات در مراکز ليليه ي کابل اعاشه ميگردند . پوهنځي حقوق مطابق با جديد ترين
اساسات علمي جهان کادر نظري علمي را بميان آورد که به تاسی آزمدت دو سال مراحل تجربوي
خود را پيموده نتايج مفيد از لحاظ صرفه ي بودجه ي پيشرفتهای علمي و تشويق استادان بدست آمد .
کورس مافوق ليسانس (اداره عامه) جهت آموزش جديد ترين سيستم اداری و طرز
تشکيلات عالی دولتي بر ای مامورين تحصيل یافته افتتاح گردید که عنقریب کورسهای ما بعد آن
نيز ادامه خواهد یافت .

پوهنځي حقوق قبل به شقوق اداری و اقتصادی انقسام یافته بود اما از مدتيست که بنا بر ضروريات
دواثر تغير پروگرامها و تثبيت مضامين جديد بعد از صنف دوم به شقوق خدمات عامه و مناسبات
بين المللی تعديل یافته است .

مضامين اقتصادی در صنف اول و دوم در قبال سایر مضامين خواننده ميشود اولی از آغاز
صنف سوم مضامين مذکور به شکل جامع تر از طرف پوهنځي اقتصاد تدریس می گردد .
عام اداره ي عامه نیز در سال ۱۳۳۷ در پروگرام تدریسي شامل ساخته شده و تدریس حقوق
بیش از پیش بشکل مقایسوي درآمد و حقوق تجارت مقایسوي - حقوق اساسي مقایسوي حقوق
اداری مقایسوي - حقوق جزائي مقایسوي و علوم سیاست در آغاز سال (۱۳۳۷) شامل پروگرام
ساخته شد . تدریس حقوق تجارت افغانستان و حقوق اساسي افغانستان در سال ۱۳۳۸ بصورت
مفصل شروع شده و نتايج بیشتر از توقع از آن بدست آمده است .

فعالیت نشراتی پوهنځی حقوق بدو قسمت تقسیم شده یک قسمت آن نشر بعضی مضامین درسی است که ذریعه ماشین گستر پوهنځی طبع و به محصلین همه روزه توزیع می گردد. قسمت دیگر آن مجله ی حقوق است که در اخیر هر ماه نشر شده محصلین و علاقه مندان حقوق ، اقتصاد و اجتماعات را کمک مینمایند .

نالاواً مدیریت نشرات موفق شد تا در سال ۱۳۳۸ رساله ی را تحت عنوان « پرنسپ تفکیک قوا و تطبیق آن در حقوق جزا » که از طرف پروفیسر بار و استاد حقوق جزا پوهنځی تالیف و ذریعه بناغلی ولید حقوقی ترجمه شده در مطبعه ی معارف طبع و بدسترس علاقمندان قرار بدهد .

هیأت اداری

رئیس پوهنځی - بناغلی غلام سرور رحیمی

معاون تدریسی - عبدالاحد «محمود»

مدیر نشرات - سید هاشم «ساعد»

تبصره :

بناغلو فضل ربی فرید غلام سخی مصئون - خلیل احمد ابوی و عظامحمد نورزائی جهت فرا گرفتن تحصیلات عالی از طرف پوهنتون به خارج اعزام گردیده اند.

پوهنځی سیانس

پوهنځی سیانس :

ریاست پوهنځی سیانس جلسات مسلسل را که مرکب از کمیته های خصوصی استادان پوهنځی علوم بوده دایر و هر کمیته در مفردات پروگرام سابقه این موسسه علمی غور بعمل آورده و بعد از تعمق زیاد موضوعات و مفردات نهایت دلچسپی را به پروگرامهای گذشته پوهنځی مذکور افزودند و بدی هی است که تعقیب این پروگرامها به سربیه موجوده و آینده پوهنځی اثرات مفیدی خواهد بخشید .

در اثر اقدامات ریاست پوهنځی علوم یکتعداد استادان داخلی و خارجی که اسمای شان قرار آتی است شامل وظیفه شدند . پروفیسر انور علی ، دکتور سیف الرحمن صمدی - انجنیر عبدالرحمن عبادی ، انجنیر عبدالقیوم وردک و دکتور شاه محمد - پروفیسر کوآتر - پروفیسر منسیه و همچنان در جلسه ۱۲- ۲- ۳۸ شورای استادان فیصله بعمل آمد که بر حسب ایجابات تدریس مضمون پروگرافی و میزالوجی یکنفر پروفیسر خارجی و برای تدریس مایننگ و سروی یکنفر انجنیر که در این شقوق کار عملی و نظری را انجام داده باشد استخدام گردد .

مطابق تصویب مجلس تاریخی ۱۶- ۹- ۱۳۳۸ استادان پوهنځی سیانس ییک کمیته چهار نفری مرکب از دکتور محمد انور - دکتور سیف الرحمن - دکتور عبدالعظیم - و انجنیر عبدالرحمن تحت ریاست رئیس کمیسیون انرجی اتمی و مساعدت پروفیسر کوآتر مسایل مربوط انرجی اتمی را مطالعه و راه پورهای خود را بمجلس تقدیم خواهند کرد .

سه نفر استادان برای فیاوشپ انتخاب گردیده اند که عبارت اند از دکتور محمد انور - استاد کیمیا در شق طریقه ها و تخنیک استحصال کیمیا و ای مواد احتراقیه و انجنیر محمد رفیق استاد کیمیا در شق کیمیا ی تحلیلی و انجنیر عبدالرحمن استاد فزیک در شق ساختمان هستوی .

چند نفر محصلین برای ادامه تحصیلات عالی و وسعت دامنه تعلیمی آینده در نظر گرفته شده است که به خارج اعزام گردند .

درلا براتوارهای پوهنځی سیانس و جهاتی خاصی بعمل آمده و بدین صورت میتوان گفت که وضع حالیه نسبت به سابق از چند نظر فرق نموده است .

دستگاه ها و میزهای نمایشی که در آن یکتعداد آلات و سامان بمرض کار عملی طلاب و تشریح معلم قرار دارد بصورت عصری و صحیح از کاشی ساخته شده است .

نلدوانی های آب ولین کشی های برق که از هر حیث او لتر برای پیشبر دو انتظام کار رهاری

عملی لابراتوار ضروری و مهم شمرده میشود تر تیب یافته که بدین صورت میتوان به تجارب عمیق تری در ساحه عملی اقدامات ورزید .

بعضی آلات و ادوات که مربوط به لابراتوار های کیمیا ری فزیک - و بیولوژی و غیره می باشد طوریکه پیش بینی شده بود از خارج رسیده و بر تعداد آلات و سامان سابقه این پوهنځی افزوده است .

طوریکه پیش بینی شده است در بدل مبلغ ده هزار دالر سامان و لوازم برای لابراتوارها خواسته می شود .

در کتابخانه پوهنځی سیانس هر نوع کتاب سیانس جمع گردیده و بمرور زمان امثال این کتاب از داخل مملکت به مبلغ هنگفتی خریداری شده است بر علاوه بمقصد آگاهی از پیشرفت های جدید علمی یکتعداد کتاب از خارج پیش بینی و درخواست شده است و یکتعداد آن از فرانسه و غیره ممالک خارجی رسیده است که در کتابخانه بدسترس استادان و محصلین پوهنځی گذاشته شده است .

از شروع سال تعلیمی ۳۷ به بعد در اثر پیشنهاد ریاست پوهنځی اقتصاد محصلین پوهنځی از فارغ التحصیلان لیسه ها انتخاب و از آغاز صنف اول به پوهنځی اقتصاد معرفی گردیدند قبل از آن محصلین پوهنځی اقتصاد از فارغ التحصیلان صنف دوم پوهنځی حقوق برای صنف سوم اقتصاد انتخاب می شدند اکنون محصلینی که از ابتدا به پوهنځی معرفی می شوند با وجودی که در اثر بعضی مشکلات مالی و اداری مجبور رند دروس شان در دو سال اول با محصلین پوهنځی حقوق مشترک باشد با آنهم هدف تربیتی که باید محصلین پوهنځی اقتصاد از ابتدا شق تخصصی خود را ملتفت و در دوران دو سال اول به رشته تحصیل آینده خویش پیش بین باشند مراعات گردیده است .

در سال تعلیمی ۱۳۳۸ تعداد محصلین فاکولته مجموعاً به ۱۱۹ نفر میرسد .
محصلین صنوف اقتصادی آنهایی اند که از فارغ التحصیلان لیسه ها به تدریج به صنوف فوق ترقی کرده اند اما محصلین صنوف مالی رافارغ التحصیلان مکتب عالی مالی وزارت مالیه که اخیراً لغو شده تشکیل میکند .

در خزان سال ۱۳۳۷ (قبل از شروع امتحان) مجلسی مرکب از استادان و هیئت تدریسی پوهنځی دایر شده که در آن نظریات استادان و هیئت تدریسی از نگاه ایجابات محیطی و اقتصادی کشور در مورد چگونگی خط مشی تدریسی و تربیوی موجود و آینده پوهنځی خواسته شد .

باساس مطالعات اعضای مجلاس فیصله شد که در سال ۱۳۳۸ صنف ۴ فا-ک-و-لته د و شعبه داشته باشد یکی شعبه اقتصادی که فارغ التحصیلان صنف سوم اقتصادی و دیگر شعبه مالی که فارغ التحصیلان صنف سوم مالی در آن شامل تحصیل می باشند .

در صنف سوم سال ۱۳۳۸ و سالهای مابعد تا وقتیکه متمتضیات تدریسی و محیطی تدریس و گرام را جدیداً ایجاد نکنند مضامینی در س دا ده شود که به اساس آن محصلین بتوانند معلومات ابتدائی متینی در رشته های عمومی اقتصادی را اداری حاصل نمایند که این معلومات زمینه را برای رشته های تخصصی صنف چهارم مهیا میسازد . پروگرام صنف چهارم باید نظر به ایجابات اقتصادی محیط و احتیاجات دولت متحول بوده و هر سال به متمتضای اصل فوق تدریس نماید .

پروگرام جدید که در مورد صنف سوم در سال تعلیمی ۳۸ تحت تطبیق بوده و به صنف چهارم در سالهای مابعد تطبیق خواهد شد عبارت اند از نظریات اقتصادی - پول بانگداری حقوق تجارت - محاسبه - حقوق اداره - احصائیه - اداره عامه - جغرافیای اقتصادی - اداره ی تجارتی منافع .

مضامین عمومی را هر دو صنف سوم یعنی صنف سوم اقتصادی و صنف سوم مالی مشترکاً خوانده و بعضی مضامین اختصاصی را هر صنف عاید میخواند .

در صنف چهارم قراریکه فوئاً ذکر شد یکک عده از مضامین اساسی بازم در تمام صنف چهارم تدریس خواهد شد و یکک تعداد مضامین اختصاصی نظر به صنف و رشته که در هر سال تعلیمی نظر به ضرورت دولت و متمتضیات اقتصادی تجرل خواهد کرد در رشته های اختصاصی اقتصاد محض (اقتصاد نظری) اقتصاد اداری و اقتصاد مالی دولت و بانکی تدریس میشود برای اینکه فارغ التحصیلان این پوهنخی در امور اقتصادی وطن مصدر خدمات شایانی بشوند حتمی است که در جزو از معلومات مستند و عمومی علمی از امور اقتصادی و مشکلات محیطی خویش مخصوصاً با خبر گردند چون پوهنخی اقتصاد هنوز هم نو تاسیس بوده و تجارب کافی در این رشته ندارد تا بتواند مضامینی را راجع به مسایل و مشکلات اقتصادی افغانستان در داخل پروگرام عادی و رسمی خویش بگنجانند روی همین اساس ریاست پوهنخی وزارت ها و موسسات دولتی و مالی اقتصادی در کابل مکاتیبی نوشته و از ایشان خواهش نمود تا به متخصصین داخلی و خارجی خویش که از مدتی هر کدام به رشته های تخصصی خود به او و مختلفه اقتصادی افغانستان به وظایف علمی و اداری مشغول هی باشند و بمشکلات اقتصادی بیشتر واردند اجازه بدهند که در هفته یکروز در چوکات سیمنا رفته و وار پوهنخی (زمینار) مسایل افغانستان) کنفرانسهای ابراد - وده

ومحصلین را قبل از آنکه چوکات علمی فاکولته را ترک گویند به مسایل حل طلب افغانستان آشنا سازند چنانچه این ترتیب موثر ثابت شده. این کنفرانسها جز پر و گرام درسی صنوف چهارم قرار داده شده ومحصلین مجبورند در اخیر سال نزد هیئت تدریسی فاکولته که در این کنفرانسها سهم میگیرند امتحان هم بدهند.

بناغالی غلام علی کریمی به کمک آی سی ای در شتی اداره ی محصلین باوریکا. واز جماعه ی فارغ التحصیلان سال ۱۳۳۷ پوهنځی سه نفر ایشان بعد از گذشتان دن مو فقا نه ی کانسکور بطور سکا لرشپ به پوهنتون اوریکائی بیروت (لبنان) معرفی واعزام شدند.

علاوه بر تجدید وتعديل پروگرامهای درسی یک تعداد ماشین های تایپ بحروف پنتو- فارسی ولاتینی تهیه شده است برای اینکه محصلین نوت های درسی را قبل از ساعات درسی در اختیار داشته و آنرا قبلاً به فراغت مطالعه و برای توضیحات و مناقشه علمی آماده باشند یک پایه ماشین گستر نیز خریداری گردیده است که شعبه نشریات پوهنځی در سال جاری (تعلیمی) نوت های استادان را قبلاً طبع و به محصلین توزیع مینماید.

همچنان یک تعداد کتاب به لسان انگلیسی و المانی از داخل تهیه شده و یک تعداد ذریعه ی روابط کلتوری افغانی از آلمان غربی تهیه نموده که در ماه جوزای سال ۱۳۳۸ بکابل رسید.

موسسه ی ایشیا فون دیشن نیز یک تعداد کتب علمی به پوهنتون کابل فرستاده بود که به تعداد ۳۲۱ جلد آن که باهضاهین اختصاصی این پوهنځی ربط داشت به پوهنځی اقتصاد تخصیص داده شد.

برای اینکه محصلین پوهنځی باهوسسات اقتصادی وطن از نزدیک آشنائی پیدا کنند در نظر است در دوران سال جاری به محصلین موقع یک سیر علمی به صفحات صنعتی شمال ممالک داده شود.

پوهنځی انجنیرۍ وزراعت

د رابندای سال ۱۳۳۸ ل و ا ز م تدریس - ادارې و سامان لاب - را توار و غیره ضروریات پوهنځی در سه ماه زمستان (ایام تعطیل پوهنځی) از منابع مختلف تهیه گردید .

قرار داد با اداره همکاری بین المللی امریکا :

نخستین قرار داد بین وزارت معارف و اداره همکاری بین امریکا در سال ۳۵ به امضا رسید درین قرار داد هدف های آتی مندرج است :

سعی در تاسیس و پیشبرد یک پوهنځی مودرن در شقوق انجنیرۍ وزراعت که لا اقل سالانه ده نفر در شق زراعت و پانزده نفر در شق انجنیرۍ فارغ التحصیل تقدیم بکند .

انکشاف و تطبیق یک پروگرام در شقوق انجنیرۍ وزراعت مطابق به سویه پوهنتون .

روی کار آوردن یک تیم افغانی که وظایف تعلیمی را در آینده بدوش بگیرند .

مجهز ساختن صنوف تدریسی و لابراتوارها مطابق ضروریات پوهنځی انجنیرۍ وزراعت روی کار آوردن و تطبیق میتود های جدید تعلیمی مطابق به سویه پوهنځی های تخنیکي دیگر ممالک پوهنځی انجنیرۍ وزراعت برای این هدف تاسیس شده است تا احتیاجات افغانستان را در بساحه زراعت و انجنیرۍ رفع نماید .

پوهنځی انجنیرۍ وزراعت محصلین فارغ التحصیل عموم مکاتب ثانوی را می پذیرد .
صنف اول .

انجنیرۍ ۴۷ نفر

» زراعت ۳۲

صنف دوم

» انجنیرۍ ۱۹

» زراعت ۲۳

صنف سوم

» انجنیرۍ ۱۸

» زراعت ۸

صنف چهارم

» انجنیرۍ ۷

» زراعت ۱۲

قرار است تا ختم سال تدریسی جدید یک استاد جیولوجی (نباتات) و دو نفر انجنیر در رشته های

انجنیرۍ برق و میخانیکي نیز در چوکات تدریس این پوهنځی علاوه شود ،

اعزام محصلین بخارج :-

برای اینکه پوهنځی انجنیري و زراعت یک تعداد متخصصین و هیئت فنی افغانی را به جامعه تقدیم کنند تا آنهاتمام مسئولیت ها و اجرا آت فنی در شقوق زراعت و انجنیري بدست داشته باشند سالانه یکعده محصلین جهت ادامه تحصیلات مافوق لیسانس بخارج اعزام می شوند از سال گذشته باینطرف ذوات ذیل بغرض تحصیل عالی اعزام گردیده اند .

درشق بیولو جی

سناغلی محمد ساین عظیم

درشق کیمیا

» محمد نادر نو ابی

سویل انجنیري

» عبدالغفور قیصاری

ریاضی

» محمد یا سین صاعد

فزیک

» رجب علی

قرار است بزودی سه نفر محصل این پوهنځی در رشته های انجنیري و زراعت به ایتالیه و مصر اعزام شوند .

لوازم و سامان تعلیمی و تحقیقات علمی :

لوازم و سامان در پوهنځی انجنیري و زراعت تماماً عصری و جدید است .

کتاب درسی که توسط متخصصین فنی در شقوق مختلف انجنیري و زراعت تألیف شده است بدسترس محصلین قرار داده می شود تا محصلین از صرف وقت در گرفتن نوت بی نیاز شوند در لابراتوارها سامان و وسایل تدریسی و تحقیقات علمی و زبر و زور و به از زیاد است .

یکتعداد سامان انجنیري پوهنځی وار دی شده است . همچنین لابراتوارهای کیمیا - فزیک و بیولوژی و تجزیه خاک نیز تأسیس گردیده و انتظار میرود - آهسته آهسته این لابراتوارها بیشتر تقویه شوند .

پلان آینده :

پروگرامهای حاضره پوهنځی انجنیري مشتمل بر شقوق انجنیري عمده می است و جنبه زیاده تر پروگرامهای حاضره معطوف به انجنیري ساختمانی است که در آینده تریب احتیاجات وزارت فواید عامه را رفع خواهد کرد پوهنځی انجنیري و زراعت در نظر دارد تلادر آینده تریب در پروگرامهای

تعلیمی خویش تغیر وارد نماید. در اثر تعدیل پروگرامهای پوهنځی انجنیری وزارت انجنیران لایق در شقوق ذیل به مملکت عرضه خواهد شد .

انجنیری	برق	/ ۱
میخانیک	»	/ ۲
ساختمان	»	/ ۳

محصلین انجنیری در دو سال اول دوره ی تحصیلات خود را در پوهنځی کورسهای انجنیری عمومی را فرا خواهند گرفت و بعد از آن در شقوق سه گانه فوق تقسیمات می شوند و در سال سوم و چهارم تحصیلات عالی، در شقوق مربوطه خود تخصص حاصل خواهند کرد .

تا سنه ۱۳۳۸ تمام انجیران موجوده افغانی تعلیمات خویش را در خارج افغانستان تکمیل نموده و شامل خدمت شده اند .

افغانستان و ثقافت او مدنیت

پرونا کښی

هر کله چه مونز گران افغانستان دمدنیت او ثقافت ددیوی په رښاکښی پیژندل او کښل غواړو نو لومړی پلار داده چه مدنیت او ثقافت هم په لنډ دو دتفسیر کړو :

مدنیت دگډ ژوندانه هغه اجتماعی پښه ده چه دنور و اجتماعی حوادثو په خیر ځان پر مرنز بانندی هر و مر و تحمیل کول غواړی او دا ، امکان نشته چه گوندی څوک ددغی ستر جریان مخ ته ځړی لی ارجریان یی تاکی کړی خو مدنیت څه ته وایی ؟ :

بستانی پخپل دایرة المعارف کښی مدنیت دښاری ژوانک په معنی گڼلی دی وایی دا کامی (مدن) څخه اخستل شوی مفر دیی مدینه ، جمع یی (مداین) راځی او مدنیت په ښاری اخلاقو تخلق ته وایی چه دصحرایی او کلیوالی خویو څخه یی «انس» او ظرافت ته تحول کړیوی .

دبوارنت د (مدنیت قصی) خپل مهم اثر کښی وایی : دانگلیس مدنیت انگلیسانو نه دی جوړ کړی بلکه دانگلیس مات یی پخپله دمحیط د مقتضیاتو سره سم کړیدی. دپوهانو په عقیده مدنیت دزمان او امکان داریتیاو بشپړ کول غواړی ځکه داعامل د بشپړی ټولنو عقل، ضمیر، او شعور داسی ترخپلی اغیزی لاندی نیسی چه ټولنه همیشه دتحول په حال کښی له ابتدایی رسو مو څخه نوی نهضت ته را کازی دی وایی ښارونه د اجتماعی ژوانک داریتیاو پر بنسټ ودان شوی او بشپړی پوهه دیوبل د معاشرت او مصاحبت ، افادی استفادی په لحاظ دزرگونو کلو نو دتجر بو په وسیله دپوهنی دمدنی او ثقافی نظام مرحالی ته رارسیدلی ده .

دثقافت او مدنیت په منځ کښی دافرق موجود، دی (که څه هم دابتدایی انسان دثقافی څرنګوالی تراوسه ندی معلوم) خودانتر وپولوژی (وصف الانسان) او اړخپو اوژی (لرغون پوهنه) دارابښی چه ثقافه (کلتور) د بشر له پیدا کیدو سره یو ځای زیزیدلی اوله تیری دبری څخه نیولی دعصر حجرتول دبرین متروکات، تر عصری پنځوس پوره ودانو، اربشر تول دماغی آثارو پوری په ثقافت (کلتور) کښی گډون لری ، خو مدنیت دانسان لرغونی ابتدایی آثار خپل جزء نه منی . پدی لحاظ لکه فرانز (بوا) چه وایی : ثقافت د بشر له تولو دماغی او عضلاتی محصولاتو څخه عبارت دی ، پدی تعبیر سره دثقافت (کلتور) مفهوم تر مدنیت عام دی او پخپل منځ کښی عموم او خصوص مطلق سره لری ، یعنی ثقافت مدنیت ته حاوی دی خو مدنیت ټول کلتوری شیان دخانه بولی دمدنیت عمامل خورا دیر دی مگر اقتصاد، اخلاق ، سیاست ، اداره ، حقوق، کورنی نظام مذاهب، بشری استعداد ، علوم، فلسفه، ژبی، توری حروف ابیات، خط ، رسم الخط ، مستظرفه فنون، دمدنیت دتکامل ستر عوامل گڼل شویدی ، نور تفصیل دلته مور دنه لری .

دلته چه مونز د مدنیت د دیوی د روینا په مرسته دگران افغانستان تاریخی څرنګوالي او ثقافې تحولات، تر هغه مخایه پوری چه نوموړی دیوه یی د خپل پلو شو په ذریعہ ایشی، کتل غو اړوز مر نز تسکلیف څرګنده دی، نو پدی مضمون کښی د جګړ و او سیاسی تصادماتوله څیرنی څخه خو مو و س وی دده کړو، ځکه شک نشته چه دیوه ملت تاریخ د جګړ و، او فحی ماتی تاریخ نه دی، بلکه دیوه ملت تاریخ د تمدن او فرهنگ د تاریخ څخه عبارت وی او س. پدی مورد کښی مونز دگران افغانستان د تیر مدنیت په اړشو کښی ژوری څیرنی، او ورکوښښونه ددی موضوع هدف گنو.

د افغانستان هویت: د ابرخه لدی کبله څیر نه غو اړی چه مخنو دغی اساسی چاری ته پا ملر نه ده کړی او ګمان لری چه د اهورا - یونوی ملک دی، حال دا چه افغانستان د طبیعی جغرافیایی له مخی لرغون هم د ثقافې او مدنیت په ساحه کښی د منځنی آسیا د څلور لارو په دوشل کښی پروت وو، او د تاریخ په ګر دو دور و کښی د مدنیت، تهذیب، اخلاقو، عنعناتو، مذهب، مستظرفه صنایع تجارت اجتماعی، حماسی، ملی کار نامو په دگر کښی داسی مهم رول لږ بولی دی چه نه یوازی د خپل شهرت دپاره بلکه د مدنیت او ثقافې د تار یخ په لحاظ په ستره آسیا کښی خور الوی حیثیت لری.

افغانستان په لرغونی تاریخ کښی د باختر، بهخل، آریانا، په نامه یادشوی. په بل عبارت دانومونه دافغان باختری، افغان کسغری، چه مونز به یی تر ضیح کړو، په ولسی پوری هم اړه لری، او ددی هرا، د ارس نو، د ګدک ژواک آثار د پښتو ژبی په لرغونی ادبیاتو کښی تراوسه څر گند دی.

د باختری کورنۍ د افغانستان په تاریخ کښی لیکلی دی چه د (هند و ایرانی) آریانانو، د وار وړلو په یوه مشترک نوم «آریا» لیا «ایریا» ځان نوموړی کړی او خپل تاتوی یی د هندو کش په ماحول کی آریا نا بللی دی چه د آریاوو د هستر گنی ځای یعنی ور کمو دی تو ضیح څخه دا څر گندیزی چه د آریا کومه هغه وخت منځ ته راغله چه د اولس د هندو کش ماحول ته رارسیدلی، او پروفیسر کتیس هم ویی: آریه لومری، دیولی قبیلی نوم وو؛ وروسته هری پدی په ځان اریه، نوم کښود.

مستریلو وائی دپارسیانو د لرغونی جغرافیایی په کتاب کښی افغانستان «آریاوو تابلل شوی، او یونانیانو «آریا، و باله».

د لرغونو آریاوو اجتماعی انتظامات: په ایران باستان کښی لیکلی چه د لرغونی افغانستان «آریانا» لیا دده په اصطلاح، د پلات ایران اصلی و ګری تور پوستی لیا داسی نسل ته ورته وو چه ښکلا یسی نه در لوده، هر کله چه آریاوو، د خپل ځای په ځای کیدو په زمانه کښی ددی هواد لرغونی یو میان تر خپل ځان تیت بلل، یعنی خپل ځان یی آریا، اصیل ګانه نوموړی به یی (دیو) لیا (تور) بلل (تور د پښتو یوه کلمه ده چه د (سیاه) معنی لری) د جګړ و په دور د کښی آریا ووله اصلی و ګر رسره د غالب او

مغلوب رویه کوله، اولومری پلاد (تور و) په هیڅ حق نه و قائل او وژل به یی، خو وروسته چه د بومیانو خطر لږ شو، هغوی ته یی سخت کار و نه په لاس ورکړه لکه کرهنه، دڅار و، پود نه دکاله چوپړ - دامهال (تور) داریا و، د سختی اړتیا مورد وگزریده او د مریانو، منڅوپه و د یی دخپلو بادارانو په حمایه کینی کار کاوو، لدی څرگندیزی چه داریا و هجوم په اثر تول اصلی بومیان نه دی ورک شوی بلکه یوه برخه له فاتحینو سره گډ او په هغوی کینی منحل شویدی دافغانی اریا و، میشته کیدل لکه دنورو « هندواروپائی » قبائلو څه قدری معلوم دی ځکه هر کله چه دوی دلوت لپاره نه و وراغلی او غوښت یی چه په نوی اړشو کینی تیک شی، لومری پلا یی مځکی له تور رنګو څخه په زور واخیستی او هرځای چه به یی مینه کوله، نو قلاګانی به یی ودانه ولی، دهری قلامنځ هم دوی برخی لری یوه یی دآریا و، دسکو نټ او پله یی د حوش و حشم لپاره تخصیص کړ یوه، پدی محوطه کینی به یی د شپې له مخی په ددو لحاظ او ر بلا و: لومری داچه کوری تری استفاده وکړی، دوهم دا که چیر ته طرد شوی تور پوستی یرغل راوری، پوره دارانی و وینی او گرندی کړی ترڅو چه د قلا اوسیده نسکی را وینس شی او دشمن و شری وروسته دا قلاګانی کلی او ښارونه جوړ شول ...

عادتونه او عقائد: تر دیری مودی دافغانی او هندی آریا و عقائد سره شریک وو، ځکه دهنی کتیبی څخه چه د (لکئی) له یو غاړه لاسته راغلیده او تاریخی (۱۳۵۰ ق، م کال) دی څرگندیزی چه د دامهال لاقائد مشترک وو، ځکه د میتاز-ی قبیلې مشرانو، په هندی معتقداتو لوړه کړیده، هر کله چه د (ویدا) لیکنه د (۱۴ پیړیو) پورته او تر ۸ ق، م پیړیو راکښته نه وه نو د هغوی بیاتو ند (۱۴-۸ ق، م) په منځ کینی بایدراغلی وی، دادمشیر الدوله ویناده، مگر دومارکن داموده (۲۰۰۰ ق، م) او ایچ، جی و لری د (۱۹۰۰-۱۴۰۰ ق، م) په حدودو کینی ښی.

دافغانی آریا و اخلاق او مذهبی عقائد: ددی لرغونی ولس عقائد، د (اوستا) دمقایسی په نتیجه کینی دادول څرگندیزی: هغوی دخیر او شر په یو شمیر شیانو چه دوی ته یی خوشی او خزانې ورکولی اعتقاد درلود، پدی دله کینی ترتولو، رونا، باران اهم وو- همدادول یی یوخیل بد شیان گنل، د هغوی په تصور شپه، ژمی، وچکالی، قحط، ناروغی، مرگ او نوری بلاوی دخیر له موجد- و داتو سره دجگری په حال کینی وی او ددوی (بدمرغی سامان راغونډ وی) څرگندیزی چه دخیر موجودات یی منحل، وروسته دغه خرافات د هغوی په منځ کینی جادو، کودی رواج کړی، نو بلخی زردشت ددغو خرافاتو په خلاف راپاڅیده او بریالی هم شو.

مدققین وایی چه دافغانستان اریائی ولس، تر هند یا نوزرتو حید ته رسیدلی، او دا ولس که څه هم

د تمدن په حقله تر خپلو بابلی، اثوری، گاوندیانو کښته وو، اوزیاتره ټنمافی چاری یې دهغوی څخه اقتباس کړی وی مگر په اخلاقو کښی پر هغوی پروو ځکه افغانی اریاو، سعی، عمل، پهر بنیانی عزم کار کول او کونښن لرل د شرافت جزه گانه، او درواغ یې لویه خطا بلله، ننګ او غیرت یې خوی وو. کورنی اداره: کورنی دپلار، لیاد کاله دمشر په اقتدار ولاړه وه بنځه که څه هم نسبت خاوند ته اختیار نه لاره مگر دکور «میر من» وه، خر عمر مآداسی ښکاری چه دښځو مقام دافغانی اریاو، په نزد ددوی دنور وگاونډو څخه ښه وو، اولاد، دپلار دطابق تابع وو، دکاله مشر په عین زما کښی قاضی او دمنډی آدابو اجر کوونکی هم وو. هغه وخت دژوانک دسادګی په وجه بلی طبی ته احتیاج نه لیده کیده دکاله دمشر یو تکلیف داو وچه د نغری (اجاق) اورپری زدی چه مړشی، نغری متمدن شکل درلود او په مختصر صحنای کښی جوړیده دنن ور زهم پښتانه نغری محترم گڼی او اوردی مړ شه» یو بده دعاده چه دښمن ی بل دښمن ته کوی، هغه وخت داجتماعی طبقاتو شمیر لکه داو ستا څخه چه څر گندیزی (دری دای) وو، روحانیون، جګړی، بزگران مگر په لری زما نر کښی لکه چه ذکر شو، داطبقی دلو مری په حذف دیوی یعنی «جګون - بزگر».

دمنډی آدابو چلند دکورنی دمشر پناه وو. داداری شکل دامهال، مالک الوافی ده. دکور نیو کلی جوړیده چه (ویس) یی باله (ویسپه پښتو کښی تر اوسه نغری ښه پاته ده) دڅر کلیو څخه قبیله سازیده چه (کپو) وه، څو قبیلو څخه داسی ولس جوړیده چه تاتو به یی (ده) وه، دکور نیو مشرانو دکلی مشر او دکلیو مشرانو دقبیلای مشر تاکو. دکام لیاعلاقی مشر هم لومړی انتخابی وو. هرکله چه دجګړو توپانده هغه ته ور پغاړه وه، خپل واکمنی زیات کړ، دبللی خوا دکور نیو، او کلیو دمشرانو واک هم په خپل حال باقی پاتی شو، دکلی مشر ویس پت، دقبیلای مشر پت رو (په پښتو کښی «پت» تر اوسه دعزت په معنی ده) خور هر وخت چه به څو قبیلای لیاعلاقی دیوه مشرانو اکلاندی راغلی هغه به یی «ستر تو او اک» باله «ده پستان» په معنی کښی امیران لیاو رکرتی واکمن وو چه دستر تو او اک مادون او دلاس سر ی گنل کیدل، دوی بایدد سالیه، سوغاتو نه دربار ته واستوی، او دجګړی په وخت کښی سپایان راغونډ کوی او تر لوانک، مرستی ته ور وداځی، پدی تعبیر زیاتره داسنای پهلوانان، هغه «ده پستان» چه هر یو هیی دیوه ولایت، دمحال حکومت پخپله کورنی کښی دسیراټ په دود لاره (هرکله چه پتان دپهلوانان او خان معنی ورکولی نو ښایی داچه پری خاګ پښتن ته (پتان) وایی هغه پخوانی آریائی اصطلاح وی؟).

هغه وخت «باختر» د«مملکت» پلازمینی» مقرر شو. او جښیدیان، کیانیان داسپه کهول دباختری افغان آریائی ولس په تولو اکمنی وټاکل شو، بلخی (زردشت) داخیری کورنی دسلطنت په زمانه کښی ۱۰ (پیری تر میلاد مخه) دمنډی - اداری (اخلاقی) قوانینو مجدو عهد (اوستا) په نامه منځ ته راوړه چه دافغان

باختر دنوی مدنیت سته یی کینیو ده- دکابل مجلی داو ل کال (۵) گنه کینی دباختر دهغه وخت دسلطنت په هور د کینی داسی لیکل شویدی : «د افغانستان باختری سلطنت عمومی او سیاسی جغرافیایی داشکل در لود چه په هغه کینی په اوسنی افغانستان سر بیره بخارا، سمرقند، خوارزم، خراسان، سیستان، بلوچستان او د سیند د ناوی ختیځی حوزی کلبون لاره ددی تولو هو ادو پایتخت (باختر و، دباختر دامرکزیت محققینو، تر میلاد ۱۰۰۰ کاله پخوا، لیا تر دی تاریخ هم لومړی تعیین کړیدی څکه هغسی چه ده دک- تنور کارل، گوستافن پلاتن المازنی پوهاند چه پل- پل معنومات یی په کلیشه سایونگک نومی مجاه کینی چه د (کلن) څخه نشریده هم چاپ کړیدی، داسی وایی : «باختر نه داچه وروسته دسترواداری تشکیلاتو خاوندشو، بلکه دشمال آریائی نسل تقریباً د (۲۵۰۰ ق، م) په حدودو کینی هم حکمرانه دله در او ده».

زر د شتی آئین آداب شه و ؟ «حنا سعد فحی مصری (د فلسفی د تاریخ) نومی کتاب په (۱۲-۱۳) مخ کینی وائی :

زر د شتیت دنور، تو دوخی (حرارت) له نمنځنی څخه عبارت وو، دامذهب د «اثینت» دوگانگی په مبداء لکه : «خبر، شر، عقل- ماده» صواب- خطا» نور- تیاره» بناشوی اوز ردشتیان عقیده لری چه دا دواړی مضادی مبدی لرغونی موجودی وی یوه یی صالح (اهور مز د) بله طالح (اهریمان نومان) . دکائناتو کوری ء اهور مز د، ته رسیزی، اهور مز د، پخواتر تو لو کائناتو موجود، و دادواړی قوسی د اقتدار خاوندی وی مگر فرق دادی چه او مری قوه دکار تر اجرا، پخوادده په آینه نتیجه پوهیزی، حال داچه دو همه دله هغه مهال دخپل عمل په نتیجه خبریزی چه کار اجر اشوی- نو داهور مز د فضیلت په اهریمان باندی ثابت دی او ویل به یی چه خیر، پر شر باندی بریالی کیزی که څه هم په زرگونو کابعدوی . بناغلی بهار د سیستان د تاریخ په حاشیه (۳۴) مخ «کینی لیکي «مز دیستان» جمع (مز دیس) یعنی خدا پرست مز د- «خدا دیس» ستایش، خدا. این کتاب یگانه کتابیست از کتب اسلامی که نام درست این طایفه را ذکر کرده است» .

خلص داده چه زر دشت دخپل مذهب سته په (نیکی- بدی) ایینی، ددی مذهب آداب، گروهه دخار و روزنه ودانی، مدنیت جوړول وو، عناصر یی مقدس گنل اودانسان نه نیولی تر حیوان پوی یی دنیکی اوبدی په مبادیو ویشلی وو، داهوزانو کامل یی (بزدان) او داهو ریمان ستر یی (نکروینو) لیا اهریمس) با له دهغوی په تصور، داده اړی قوی یو دبل په ضد چلونی کولی .

زر د شتیت د (۱۰۰۰ ق، م تر ۳۰۰ ق، م پوری په باختر کینی مروج و او دباختر ستره بعد (نوبهار) تر به دایت پخوا ددغه آئین مرکزی خای وو چه دخپلو ماحداتو سره یی خورا زیاته ساحه نیولی وه

اوستا، د زردشت بلخي مجموعه خوك له (۲) مليونو اشعار وڅخه مركبه بولي، اومسعودي په مروج الذهب كښي دامجموعه (۱۰۱۲جلده) بللي چه .
 چه د طلا په اوبو ليكل شوي وه - امام طبري وايي د اوستا متن د ۱۲ زرو غوايانو په پوستو، ليكل شوي وو، چه له بده مرغه ددي مجموعي اصلي متن د اسكندر په حملو كښي له منځه ولاړ - او ښاغلي، پروفيسور غوريا خيل وائي (۳۵مخ) چه اوستا د مقدونيانه د حملي په اثر په اصطخر كښي وسپځل شو

اوستا څه د ول كتاب وو؟ عربي مورخين واي چه « اوستا» يو مرموز كتاب وو هر ځاي چه د زردشت لخوا واستول شو خوك يي په مطلب ونه پوهيدل (ښائي دا خبره د تعصب نه خالي نه وي؟)

ښاغلي كهزاد، د « اوستا» نومي كتاب په مورد كښي گټور بحث كړي چه لنډ مطلب ئي داده :

د (۱۲۰۰ ق ، م) په حدودو كښي په دي هيواد كښي د مادي او معنوي ځنگوله حيثه يو نوي انقلاب منځ ته راغلي دي او هغه داووجه ير بلخي پوها ندد (زراتشتر^۱ په نامه (اوستا) دنو مي يوه نظامنامه راوړه، دي كتاب دويد، د سرودو په مقابل كښي (گاتونه) او هغو (۲۱ نښه نه) درلود، هغسي چه د (ويد) سرودو، د افغانستان د علاقو جغرافي نومونه ضبط كړيدي، اوستا، ترهغه په ښه ډول « دآريانشينو حوزو ونومونه او جغرافيه د «ونديداد» به لومړي (فرگاد) كښي ليكلي او د تور يانا په مقابل كښي د (آريانا) د ۱۶، آريائي مځكو دا ډول يادونه كړيده :

۱- آريانا ويجه (دا مواوسر دريا په منځ كښي علاقه) (ددي كلمي لفظ او معني په اوسني پښتو كښي ژوندي دي)

۲- سغديان - ۳- مورو (د مرغاب حوزه) - ۴- بخدي (بساخ - باخترا) - ۵- نيسايه (جوزجانان)

۶- هراي و (دهريرودحوزه) - ۷- ويكرته (كسرمان) - ۹- اوراوا (په غالب گمان د پښتونستان ددوه ولايت)

۹- وركانا (گرگان) - ۱۰- هري ويني (د ارغنداب حوزو) - ۱۱- ليتومنت (د هيرمند حوزو) - ۱۲- راغا (د بدخشان راغ) - ۱۳- كخره (غزنه) - ۱۴- ورنه ؟ - ۱۵- هفته هندو (اووه رودونه ليا پنجاب) - ۱۶- رانكه (ددي موقعيت دي مجهول بولي) ښائي زرنك د مرغاب يوه برخه وي ؟

په اوستا کښې کلاسیکي « آریانا » د اباسین ، سردریا ، او هندي سمندو او د لوط د صحرا په منځ کښې پروت مملکت ښه دل شوی پدی تعریف سره اوسنی افغانستان په اوستایي خاوره کښې داخل ، او افغانستان د لرغوني « آریانا » وارث گنل کیږي .

دوید- اوستا مقایسه : هغه وخت چه افغاني آریانان د (امو او اباسین) په منځ هیواد کښې او سیدل معنوی رشدیې تردی اندازی رسیدلې وو چه د ضمیر الهامات یې په موزونو اشعار کښې څرگندولې شو ، هغوی د خپلو اشعارو په ذریعه د (هندواروپایي) لرغوني مظهر دویدا ، لیا افغاني سرودونو « په نامه د افغانستان د هندوکش (کسی غره) په لمنو کښې منځته راوړیدی سرودونه دوی برخی اری ورکشوی سرودونه ، معلوم سرودونه - پدی دلته کښې هغه سرودونه چه لاسته ندی راغلی دا مو دریا پغاړو ، او د باختر په سیمو کښې ویاشوی دی څرگندیزی چه د هغو اشعارو زمانه مصری یو هاند محمد فرید و جلدی ، د (۴۰۰۰ ق.م) په حدودو کښې اتکل کیږدی (شلمی پېړی د ایرت المعارف (۵۴۵ - ۵۴۶ مخونه) (۱۰ جلد) او معلوم سرودونه ، د ننگرهار او پختیا د غرونو په لمنو ، او د سیندونو په غاړو تر اباسین دی ددی ته ویل شوی دی .

دویدی عصر شاعران ریشیان بلل کیدل چه ریشیان د ښځو اونرو دوی دله تشکیل کیږیو او دا معلوم اشعار زیاتره په هره مصرع کښې (۸-۱۱-۱۲) سیلابه لری . .
د پیغلو غرنی د مینی قصی - د پکتیاو (پختو - پښتو) د جگړو نیکاونه لکه د لسو ملکانه جگړه د (پکتیا) (توروایانا) (دریکو) او (د یوداسا) تو او اکمینو کابرنامی ، د غرنیو پهلوانانو ، تو بایتوب د قبیلو اجتماعی قوانین ، عشقی او عسکری جذبات ، اتن موسیقی او تول هغه رسوم ، خویونه چه ان صیایی زمونږ ملی خواص تشکیل کیږدی ددی تولو مبداء هغه دویدا ، سرودونه ، او د هغی لرغونی زمانی د اجتماعی تولی ذهنیت دی
قصی او حماسی ادب : تول پخوانی ملونه لرغونی اساطیر (متواوژی) لری خود ابرخه له خور اقدیموز مانو څخه د باختر پښتو (آریاو) په ادب او (میتواوژی) کښې تر نورو ولسونو په ښه ښه او مهذب دول ضبطی شوی او مخصوصاً د افغانستان په تاریخی او مذهبی آثارو کښې خورا ښکلی اونه هیریدونکی ساتل شوی دی ، ویدی سرودونه او بیاد سنسکریت نور مدارک د میتواوژی ښه څخه ورو ، ورو ، رزمی او حماسی ادب ته را اوښتی دی - پدی بنسټ « اوستا » هم انسانی لری ، مگر که څه هم مبداء یوه ده خود اوستا افسانی ، نسبت ویدی قصو ته دا فرقونه لری :

۱- د ویدا، د متولوژی په مخای د اوستا په افسانو کښی له ملی افته، خار اتو، او پها واناو څخه بحث شوی .

۲- د ویدا، قصی لنډی اوسره شلیدیدی اما داوستا قصی پر له پوری او تسلسل سره لری

۳- اوستا د سبک او اسلوب له حیثه ملی شکل غوره کړی ځکه د زور، تفوق او د زرو باختری ولسونو دخاوری څخه صحبتونه لری .

۴- اوستا دخپلو مذهبی تعلیماتو په لړ کښی هم د تولنی حماسی روح راوینوی او پدی القاء

خپل پیروان د سختیو زغملو او مقابلی ته چمتو کول غواری .

لنډه ئی داچه داوستا زیاتری برخی د لرغونو روایاتو، د جگړو قصی او د تولا کمنو په نومونو سینگار شویدی داوستا (یشتونه) تول هغه حماسی قصیدی دی چه داوستا داستانو ته ئی د ملی صبی حیثیت ورکړی او د نیمگړی تاریخ بڼه لری، او دا افسانی دهغه شجاع لرغونی ملت او هیواد، له عنعنو څخه نمایندگی کوی چه د (اباسین - امو دریا) او د سیستان (هامون) په منځ کښی پروت دی .

اوستایی اعلام: لکه بخدی - بلهیکه - بخل - بلخ، مور و (مرو، مرغاب) هرای و (هرات) هیتومند، هیرمند، سپته گونا - گزی (سپین، رنگی - غر) سیامکه (تور غر) پورانا (پروان) وغیره تراوسه بڼه پیژندل کیزی زیات تغییریی ندی کړی - داوستا، له پشتونو، د ویدا له سرو دونو څخه دا خبره څر گندیزی چه باختری ولس هغه تولا کمن او پهلوانان پیژندل چه د زردشت سره معاصر او ځای بی د بلخ ښار وو، په داستانی دورو کښی در یو کورنیو سلطنتونه کړیدی .

۱- پاراداتا پیشادیان، ۲- کاوی (کیانی) ۳- د زردشت معاصر داسپه کورنی ...

د پیشادایانو موسس یاما، یما، یمه، جمه چه د فردوسی په روایت جمشید دی د نوموړی پایتخت بلخ وو پدی لحاظ په اوستا کی بلخ (بخدیم سریرام اردو دارفشان) یعنی ښکلی اود اوړو جنیدو لرونکی بلخ، یامانه یوازی لومړنی تولا ک دی بلکه د کرهمنی، حیوان روزنی د قوی نسل راغونډونکی او د فلزاتو لوڅوړونکی هم دی، یا ما د دنگی ونی، قوی عضلاتو نر او ښځی د تول ممالکت په مرکز باختر کښی راغونډ کړل او روزنه ئی وکړه .

کواڼی، کیانی د هونیا په معنی د کورنی موسس، کاوی کوانا (کیومرث) ایما کی قباد، دی چه اوستایی پر له پی یادونه کوی، دنو موړی له جانشینانو څخه (کاوی بوشاز) ایما کی کاو، وړدی چه د بلخ والبرز

غره په څو کسه ئی (۷) مانښی و دانې کړیوی، اوددی ته لواک په زمانه کښی د باختری ولس اوتورانې افراسیاب په منځ کښی سختی جهگری خښی شوی دی .

داسپه کورنی دتولو پاچاهانو: نومونه دپښتو دادبیاتو په لومړی توك تاریخ کښی دپښتو ژبی دا شتقاق، اوفقهه اللغی به بنسټ تحلیل شوی هم دی، ددی کورنی لهراسپه نومی تولوک، د (ازربوزین) معبد او ویست اسپه، لیا کشتا سپه دلهراسپه زوی دزر دشت حامی دوه نور معبدونه ودان کړی وو سپنتو داتا «اسفندیار» دویت اسپه زوی په (بخلی بامیکک لیا بلخ بامی) کښی د(نواک) بنار، اود(وهران) معبد ودان کړ. داسفندیار نه وروسته په باختر کښی کورنی شخړی شروع شوی او په نتیجه کښی دباختر مرکزیت له منځه ولاړ او طوایف الملوکی منځه تهر اغله دامهال (۵۴۵-۵۴۹ ق م) دلومړی ځل دپاره هخامنشیان زمونز په تاریخ کښی یاد شوی اودهنو یرغلونه نظامی جنبه لار له دکرمی، ودانی اوترقی مصدر نندی شوی داسی څرگندیزی هرکله چه زمونز ملی قواوی هخامنشیا نو داستعماری حملو په شنډ ولو همیشه مصروفی پاتی شوی نومونز هواد، دبدمرغی په اورروان وو ترڅو چه پښتنو د مقصدونی سکندر دهجوم په زمانه کښی دریم «داریوش» توکر توکر کسی اود پردو هخامنشیا نو کمبله توله شوه .

په عمومي دودکڅه هم دویدی اوستایي زمانې افسانې لکه دانگلیس مورخ، دولا فوز چه وائی کوم تاریخی حیثیت ناری، خود آریایي تهذیب ادبی متون چه دوید سرودونه ئی بولی داسی یوه سلسله ده چه دنعنی په بیه سینه په سینه رانقل شوی او وروسته په څلو روسترو کتابو کښی لیکل شوی دی، دا آثار له «ریگ وید» «اسام وید» اتر وید «اوبجور وید» څخه عبارت دی خود ریگ وید له مندرجاتو څخه داسی څرگندیزی چه دا مجموعه لکه چه و وویل دهندو کش په سهیلی برخه اوختیخ افغانستان کښی ویل شوی وی، ځکه ددغی سیمی رودونه لکه کوبا (کابل) گوماتی (گومل) کورمو (کرم) راسازکنز (سواستو، سوات سیند هو (اباسین) اود کابل دره توله دیوی علاقې په څیر د«کنداریس» په نامه پکښی یاده شویده .

دافغانستان دارغونی مدنیت لنډ سرنوښت: که ووز دافغانستان دارغونی مدنیت په باره کښی یوه لنډه روورکرو، داسی څرگندیزی چه ددی هوا دمدنیت، دختیځو، اویدیځو شخړو په ترڅ کښی دیرغلگرو د نظامی تهاجماتو په اثر له بوی خوا، اودپښتو دستخو متاومتونو او وطن دوستی دتینگار په سبب له بای خورا، په نتیجه کښی څو څو ځای وړان شوی او ځینی برخې ئی داسی

له منځه تللی دی چه اوس ئی هیڅ پته نشته ، پدی باره کښی ختیځ په هاند ، گټ گر یا ژین د (افغانستان د تاریخی بخت) نومی کتاب کښی لیکي : دافغانستان متمدن مرکز و خوځواری د جگړه مارانو خور ابیر حمانه یرغلونه لیدلی دی پدی لړ کښی ۲۴ ځلی بلخ ۱۰۰ ځلی هر ات ، اوڅوڅواری غزنی زرنګ او دمذیت نور مرکزونه لیا سیځل شوی ، ایا تخریب شوی دی ، همداد و لددی هوادمای ، مادی او معنوی پانګی دبدو بدمرغیو په ترڅ کښی لوت شوی اوله منځه تللی دی ... موسیو گودار فرانسوی لرغون پوهاند په یوه خطا به کښی څرګنده کړیده : دیر غلګر ولخوا دافغان ښکلی ښارونه په سواو ، واری واران شوی اوځنی یی بیرته هم واران شوی دی .

مقدونی سکندر دڅو کاو سختو جګړو په لړ کښی ، پدی هیله چه د منځنی ختیځ په تجارتی لیاړو باندي سیطره قایمه کړی ، په سهیلی او قطی افغانستان کښی ، دافغان تاریخی مات کلتور ته سخت تاوانونه ور واورول او لیا یی وسیځل ، خو بیا هم ویل کږی او یونانی مورخین په خوراشر نک سره لیکي چه نوموړی پدی هیواد کښی عسکری قشلی که ښارونه هم ودان کړل ، دهغو په جمله کښی دسترا بو په وینا (۸) اود بوستن په قول (۱۲) ښار په باختر او د آمو او سردر یاد حوزو په شا وخوا کښی یادوی ، استاد بار تولد وایی : د زرو ویرانو ، او خرابو وجود په قرینه څرګندی چه افغانستان په لرغونو پیړیو کښی تر نن زیات ودان او سکون وو .

مورخین وایی چه باختری قبا ئل په لرغونو زمانو کښی د منځنی آسیا په محکرو کی دڅار و په روزنه بوخت وو دوی به خپلی رمی په شنو ، زرغونو کڅونو کښی پودی ، دکرهڼی د فصل په موده کښی ځای په ځای هیڅه کیدل ، دی ولس هغه وخت زیاتره اهلی حیوانات تر خپلی روزنی لاندی راوستلی وو ، د فلزاتو سره بلدوو ، داودلو ، ګند او صنعت یی زده وو ، جامی یی اغوستی ، پوخ طعام یی خور ، او معتدله هوایی خوبښه وه ، دازمانه اچ جسی ولز ، په خلاصه تاریخ عالم نومی کتاب کښی (۱۴۵ مخ) د (۸۰۰۰ ق ، م) په حدود و کښی اټکل کړیده او هغه وخت دآریا ، نسل تول په یوه ژبه ګریدل .

پښتونو لاس : بطایموس د پښتنو هیواد پښتین بللی چه د پکتیا نو تا توبی وو ، د یورپ دیرو پوهانو لکه لاسین ، کورنسن ، ترومنپ « دوی ددای و بی داستانو (پکتیت) او دیونانی مورخینو

پکتو یس داوسنی پښتو سره تطبیق کړیدی او دا خبره یی هم منلیده چه دغه (پکھت پښت پکتو یسن) ټبرچه دری نیم زره کاله پخوا یی یادونه شویده دا اوسنی پښتانه دی صرف یونا نیا نو د خپلی لهجی د تغیر په رعایت (پکتی پکتو یسن پکتیس) لیکلیدی، د ژبو پوهانو د الفاظو داوښتوله مخی دا خبر جوته گنلیده چه د (باختر بخل بخدی) نومونه تول یوه ولیسی اری، خر گندیزی چسه دود او پکھت اصلی تلفظ پښت وواولومری پلا داکامه دکام نوم او یاد (تون) لفظ چه د ظرف معنی ورکوی او تا توبسی ته وایی ورپوری تړل شو یده نو پښت، پښتون، او پکھت، پختون گرزیدی دی (دمعلمینو دفاکولتی ادبی د رسونه). پښتو دکتور تسرومپ وائی دنری دژبوله دلوڅخه، پښتو په هند وایرانی ژبو کښی گډون لری خوریدی فرق چه د هند وایرانی ژبوڅانگه نه ده، مستعمل شکل لری، داژبه د لومری ژبگنی تحول مثال دی چه په هندی او ایرانی ژبو کښی پیش شویدی، نو د واورومیزات په کښی خوندی دی، دا نظر په دیوی دلی پوهانو اخوالکه پروفیسور سپیگل، دکتور هورنل، دارمستتر، منل شوی هم ده مگر بیا وایی چه ځنی پوهانو لدی نظری څخه اوښتی دی، او پښتو یی د شرقی ایرانی ژبوڅانگه تخمین کړیده، مگر هر کله چه له پراکریت سره نژدی ده د هندی ژبو په کورنی کښی هم برخه ورته ورکوی او دامیزه یی خورا مهمه بولی د پښتو داد بیا تو په لومری جلد تاریخ کښی راغلیدی چه سنسکریت، زره پارسی او پښتو د آریا واصلی ژبی څخه چه دارمستری (اریک) بولی راوتلای، اوښه (مورانی) ژبه د (۱۰۰ ق، م) تر ۳۰۰ ق، م پوری ژوندی وه بیاد منځه وټلی ده، ددی خبری پوخ دلیل په پښتو کښی د پخوا نو آریائی کلماتو موجودیت دی لکه آریا آریانا ویجه آریا ورته، داکلمات هر یوه په خپله اصلی معنی په پښتو کښی مستعمله او ژوندی پاته شویدی لاندی به پدی موضوع څیرنه وکړو:

د پښتو داد بیا تو په لومری جلد تاریخ کښی راغلیدی چه پښتو هغی مورنی ژبی ته چه دهغی څخه سنسکریت لیا ویدل اوستا زیزیدی دی خوراندی ده دا په دوو دلیلو ثابتیزی لومری داچه د آریک لرغونی کلمات په پښتو کښی تراوسه ژوندی پاتی شویدی .

د و هم دا چا په د آریا و هغه د له چه هند ته ولاړه ژ به یی سنسکریټ شوه چه وید په دغه ژ به لیکل شویدی او هغه بله له آریایان چه ایران ته ورغلل ژ به یی لرغونی پارسی شوه مگر هغه قرچه په باختر کښی پاتی شـ د بخدی په نامه (بخت ، پیکهت ، پیت ، پنتون) بلل کیده چه دغه نوم او لرغونی ژ به یی تراوسه ساتلیده ددی خبری د اثبات لپاره دالاندنی انزی قرائن وجود ، دی :

د آریا کلمه : پخپله د ، آریا ، کلمه د آریین لفظ ، پښتو ژبی د ندادت لپاره لغوی سند دی ځکه هر کله چه د آریین لفظ خورا لرغون او د شریف په معنی دی او آریا پخپل منا بل کښی تور رنگوته (دیسو) و بل چه د واره کلمی په ریگ وید کښی راغلیدی او په سنسکریټ کښی آریا او په (ژندکی) ابریا په هغه معنی راغلیدی نو جیگر المانی محقق وایی چه آریین له آری ، څخه مشتق دی چه په سنسکریټ کښی د اصل او نسبت په معنی دی ، او ځنی پوهان وایی ، د (آری) نه مشتق دی چه لرغونی سنسکریټ کښی د کرهسی ، اوزراعت مفهوم لری ، اوس چه پښتو ته راشو ، پدی ژبه کښی د دغود وارو معنا و لپاره چه پوهانو د (آری) په باره کښی ښودلی دی ژوندی کلمی وچودی پاتی دی :

۱- د پښتو مرکی په اوای ناموس او دراورتی په کتاب کښی ذکر شوی چه اکثر قبائل ښی د اصل او اساس په معنی استعمالوی او په پښتو ادب کښی دیوی مستعمالی کلمی په حیث ذکر شویده نزدین د اوراکبرد (۸۰۰ هـ) په حدیث د کښی وایی :

دخم اړه بی شوه تینسکه زما په زړه کښی درقیب سره خدا کړی هوسپی زی - ملا الف هوتک چه بحر الایمانی په ۱۰۱۹ هـ کښی نظم کړیدی وایی :

« شیخ هستی چه خیالی وو دی له (آریه) لوی وای وو »

۲- که د (آری) دوهمه معنی یعنی کرهسی واخلر ، دا کلمه هم کته ده په پښتو کښی تر اوسه شته په قندهار کښی بزگران دلو په وخت کښی هستی وایی : (اړه ، اړه ، لورپه غاړه) پدی جمله کښی دبزرگانو حال راشی چه دوی لوری کښت کوی او بیانی ریسی ، نو (آری) پدی محاوره کښی خاص د کښت او کرهسی مفهوم لری او آریین کلمه د پښتو له کرهسی سره مطابقه ده (ین) په پښتو کښی د نسبت داداتو پدول راځی لکه له خاوری څخه « خاورین » د (ه) په حذف ، نو که د آری سره پدی قانون د (ین کلمه) ونښلو و (ه) غورژی او « آریین » تری جوړ بزی ښائی چه وروسته ما قبل زور الف بدل شوی از (آریان) هم تری جوړ شو یوی .

اریا نویجه : آریخپل پخوانی قانونی ته « آریانا » ویجه لیا (ویجو) (واج) ویلی دی

اوپه اوستا کښی د ۱۶- آریائی هرا درپه ضمن کښی (آریانا و یجه) هم یاده شوی دی (ونیدیداد فرکرد) او ددی کلمی معنی د شریفانو مځکه گتی نو دا آریائی کلمه هم تر اوسه په پښتو کښی مستعمله ده او دقندهار دپښت رود خلاق یی (اویجه دهمزه په زور او مچهور له یا او دجیم په زور کی داسی ذکر کوی) (زلمی انجر دخدای په آ و یجه نه پر یز دی) په جمله کښی اویجه دمځکی معنی لری (آر یا ورشه) : په اوستا کښی خود آریاووزورتا توبی (اریانا و یجه) بلل شوی او په پښتو کښی هم اثبات شوه ، نو هندی آریا یانو هغه خپل لرغونی هوا د (آریاوورشه) لیا (اریا ورته) باله چه معنی بی هغه دشر یقانو هواد ، دی ، او بیا (برهمینا ورشه) او (بهار ته ورشه) تری جوړی شوی چه معنی بی هغه (تاتوبی او هواد) دی په مغربی افغانستان او قندهار کښی تر اوسه (ارشسو) په آخرینی مجهول واود (خرنجای) او رتبع ته وائی چه دسیمی او تاتوبی معنی هم ورکوی ، دا کلمه په ادبیاتو کښی هم ژوندی ده لکه حمید چه وائی :

هغه سرکا زمانی د سپود او بو چه ئی نه واهه مزی پل په ورشو

بری درئی ارغونی دمورنی ژبی کدی په پښتو کښی ژوندی او مستعملی ثابتی شوی لکه :

۱- آریا- آریز- پښتو (اره)

۲- ویجه- پښتو (آ و یجه)

۳- ورشه- ورته- پښتو (ورشو)

پدی اسنادو دپښتو نزدی رابط دآریاووله مورنی ژبی (اریک) سره تائید کیزی وروسته به دپښتو رابطه له نورو آریائی ژبو سره لکه (سنسکریت- اوستا) زند (زری پارسی) سره ترخیزنه لاندی نیسراودی نتیجی ته راځو چه ده بد ژبه (سنسکریت) د (اوستا ژبه) دپښتو خویندی خپل آریا مورته نزدی دی بلکه مخی پښتو هغه مورنی ژبه هم یوای ، مگر ارغو پښتو (نه دا اوسنی پښتو ژبه .

پښتون په ویدا کښی : داسو تېرو په جگره کښی چه د « پاروشنی ابرواتی- ژاوی) په عاره پښه شریده هغه لس قبیلې چه په جگره کښی گاون در او د پنځه قبیلې تی تر اوسه زمو نږ په دواکی شته از داسی ښکاری چه پس لای جگری ددی دهند ووشو گانوته خپل لیز د بند کسری وی او هغه

پښتنی قبای دادی :

پکتهه (پکویس پکته- پښتون)

الینا (دنورستان خاق)

پهالا (دپولان ددری ایا دلغمان وکری)

شیوا (د شیرو کی خلاق و ولس)

پورو (د گند هارا د شاو و خوا و ولس)

پکهت-پښتون د (۱۴۰۰-۲۰۰۰ ق، م) په حده دو کښی دنام او نشان خاوند وو چهر یگوید کښی نوم یاد شوی او پکتها د پښتو د پاچا په دول او پکهت د تبر نوم دی، د اتاریخی وثیقه د پښتو اهمیت ثقافت سلطنت، سیاسی او اجتماعی ژواک تر میلاد پخوا د (۱۴-۲۰ پیری) په حدودو کښی راښئی او در یگوید له سغد رو څخه څرگندیزی چه پښتانه تل په جگر و کښی پریالی وو، او، ددوی تولواک خورا زیاد قدرت درلود .

پښتون په اوستا کښی : (پښتون- بخدی) داوستا بخدی اصل پکهت ایبا بخت ایبا پښت وو وروسته بخدی ددوی په نوم دښار نو مشو چهر یشه یی هغه پکهت او پښت ده چه دپښتون نو متری زیزیدلی ده .

پښتون او یونانی مورخین: هیرو دوت (۴۸۴-۴۲۵ ق، م) پخپل کتاب کښی دپښتو ذکر کړی او هوادی پکتیکا بولی چه داندوس (اباسین) پر غار ه پروت دی او خلاق یی خورا غښتلی او میرنی دی پو ستیمان اغو ندی غښی لیندی او چری لری، بطایموس کاو دیوس :
دپښتو هواد پکتن یاد کړی او وایی چه پکتین دپارو پامیز ادجنوب ته دیکتیا نو تاتو بی دی
(د افغانستان تاریخ ۱ جلد ۹۲ مخ)

داخبره چه دمغلر په دوره کښی ځینو مورخینو پښتو دسامی ژبو څخه بللی ده په څیر نه نه اریزی اوله یو اپلتی څخه زیاته بیه نه لری- ترومپ او کریرسن دجغرافی له مخی دیونانیانو پکتو یس پښتانه منلی دی .

دالفستون- راورتی بیباو- دار مستر- دکتور هنری برتلز سپیگل، لوریمر کریرسن، ترومپ او نورو مستشرقینو له نظریاتو څخه داسی څرگندیزی چه پښتو دسنسکرت غبرگونی ده او د غربی (ایرانی) ژبو څخه نده بلکه په (هندو آریین دله ژبو کښی لور حیثیت لری) خالصه هندو هم نه ده او له پخوانو زمانو څخه زره مستقله ژبه او په لومری سر کښی له هندو ایرانی ژبو څخه بیله شوی خوبیا هم له دواړو خانگوسره مخصوص اریکی لری یوه مقتدره، وتلی ژبه ده .
دوید، اوسنسکرت لغات په پښتو کښی ژوندی او مستعمل دی :

لومری عد (ویدا) کلمه چه دپو هانو په عقیده له اصلی (مورنی) ژبی څخه ویدته راغلیده او وایی چه ددی کلمی اصلی شکل (و د) دی چه دپو هنی په معنا ده (په سنسکرت کښی ددیر و الفاظو ریشه همدغه کلمه ده چه لول لول کلمی تری جوړی شوی لکه (و دت علم)- فهم (و دیاز ده کړه) او دیابیهاس

زدکوونکي - محصول و د بېلې «ښوونځي» و دو ان، پوهنوال «علمي» - (دهند قاموس ۷۶۶ مخ) نو د (و د) دکلمې رېښې په پښتو کښې خړر ادیری دی خړ دز مانې په تیریدو سره لکه چه الفاظ تغیر ، سومن (په معناو کښې هم څه قدر بدلون حتمی دی ، په پښتو کښې (و ده) د (و او) په زور او د (دال) په زور او کسی تر اوسه دښوونما او لویو والی په معناو مستعمله ده لکه چه وائی : دانها لگي دلتو و ده ، کوی ، او له دغی رېښې څخه (و اده) جوړ شری چه تسکثر پکښې پت پروت دی نو (و ده) لویښت او تزئید په جسم او معنی کې لازمی شوی دی ، خو بېله پوهی و ده امکان نه لری

همدارنگه د (ویدا) کلمه په اصل کښې (وید) په اسلامي دوره کښې به ضبط شوی دی ، هر کله چه (و او یا) دواړه شفوی توری دی دیر څله سره بدللی لکه باغو ان - باغبان ، نور په پښتو کښې ددی لفظ رېښه (بد) گرز بدللی ده چه د هوسنیار ، پوه په معنی ده ، چه وروسته په بودای دوره کښې هم د (بده) په نامه کښې شته چه په هغی معنی راغیده په پښتو کښې یو بل مصدر هم شته او یو دل اختل تری پیدا کیزی ریگت - او - رشن : ریگوتید ، دودید کتاب ستره برخه ده البیرونی وائی : در ک ساده درج مجموعه ده ، اوسنی پوهان وائی چه رگ دستای او ثنامناوی لری او په سنگریت کښې هم پدغه معنی ده خو (گت) او (ج) دواړه حلقی توری دی سره بدللی ، لکه البیرونی چه رگت معرب کړی او (رج) بی بللیدی په سنگریت کښې ریج ، سم او سیدل او په ښو اخلاقو ستایلی ته وائی ریجا دویدی ر «حانیو نو یوه دله و ه اوریشی دآریائی اقوامو و حانی مشرانو ، نو په یوه نظر سره داتول لکه (رج ، رچ - ر - گت - رشن) یوله بله سره ربط لری او دیوی کورنی څخه دی تول دریشی کلمی ته منسو بیزی چه رېښې په ارونو آریاو کښې دمشر ، بادار - لارښوونکي - شاعر ، روحانی مقام لاره او دودید برخی هم دغور رېښې گانوته منسوبی دی .

خو په پښتو کښې دیری کلمی ژوندی دی چه له دی رېښ سره څرگند ربط لری لکه (ر شه) خلاق ، وراشه - وایی دغه دپلار ، نیکه (ر شه) ده یعنی خلق - سجیه ده - دوهمه د (ریشان) کلمه دهغه چا صفت کیدای شی چه په قول او عمل بی باوری او (و بسا) اعتماد پر کیزی ، نو دریش څخه ریشا یو صفت جوړ شوی دی .

دریمه کلمه (ر اشه) ده چه د منطقی خبری معنی لری (ور اشه) ئی نه دی زده یعنی بی منطقه کړی بزی حمید وائی :

خنداوه په عاشقی را پوری خاق چه خندل می دپندگو یو پهور شو .

رگوتید په رجوید هم ضبط شوی او رج - اچ - رشن - هم کیدای شی ، ریشه یی دغه (رشنی) ده داسی بی معنی کولای شو : (منظوموید - دریشی ویدا) دشو خو یونواو ښی وراشی علم .

سمهتیا: ددی کلمی معنی پوهانو مجموعو هر اوری څکه دویدڅلور کتابونه دعلم څلور مجمو و عی بولای - دا کلمه کته مته په پښتو کښی ژوندی او مستعمله ده د پښتو سمته یعنی تول مجموع کافي دقندهار په اصطلاح ونی ښه سمته هیرو نیو لیده) (دودی سمته تر پاته شه (دزلمی پانگه سمته څاویستوزر و ته را سیزی په یوه ملی لنډی کښی راغیدی:

دغم دبر خو په ویش راغلم سمته سمته غمو نه زما په برخه شو نه.

سوما هوما: دیو بو تی نوم دی په ویدی ژبه سوما ماده - خولکه چه په اوستائی اصطلاح (س) په (ه) بدل کیزی نور هومار اغلی از په عربی بی دوم المجرس بولای، دابو تی لرغو نو آریاو مقدس بالو په عربی طب کښی وائی: (لسر څه خو ښوالی او زمختی لری) پوهانو ددی بو تی دزرغو تپدو څای دافغانستان دغو وتولی برخه ښی خو داسوما هوما بو تی اوس پښتانه (هم مان) بولای په نورستان کښی تراوسه (سوم) بلل کیزی دپارسی په اصطلاح (بندک) دی

چهند: په ویداو سنسگریت کښی دشعر او عرو ضیاتو په معنی راغیدی خورامهم علم وایو په پښتو کښی اوس دا کلمه نشته خو په پڅرانی ادب کښی ښکارندوی دسلطان شهاب الدین غوری (۵۶۹-۶۰۲هـ) معاصره په خپله قصیده کښی دا کلمه په یوه بیت کښی «شاعر» په معنی داسی استعمال کړیده. په یربن چه زغ دچونو نه څو زبده شی (ته و اچندی) سره کساندی اشکلونه. دپتی خزانې په خطی نسخه کښی دی کلمی ته «شاعر» معنی لیکل شویده.

نو څرگند شوه چه هغه ارغونی چهند، ته منسوب نوم دی خو (ه) چه حرف عات و دپښتو له (صایتو) تورو څخه ده تراری شویده. داشلوک کلمه سنسگریت کښی دشعر او نظم په معنی ده، البیرونی کتاب الهند جلد ۱۹۴ مخ) ولای زیاتره هندی کتابونه اشلوک دی، دابور از نظم دی چه (چار په) بی بولسی او هر (پد) اته حرف نه مگر په څلور و سرو (پدو) کښی دا اته توری و رازندی، دڅا ورو (پدو) آخر حرف له یوه جنسه (ثقیل) اردهرید پنځم حرف تل (خفیف) او شپږم بی بیادرو ند، او اووم بی په دوهم او څلورم کښی (سپک) خو په اوهری دریم (پد) کښی به ثقیل وی، اشلوک دهندي کتابو بنسټ ښی نو دښکارندوی دشعر اشلوک، دپتی خزانې په حواله شعر ته وایی، داهم هغه لفظ دی چه په پښتو کښی په هغی معنی ژوندی او استعمال شویده.

پخپله دسنسگریت کلمه رسمی شوی، مهذبی شوی، پشپړ شوی په معنی راغلی، (دودی) په بحث کښی موذ کرکری، ددی لغوی تحلیل دادی: دانوم مرکب دی، لومړی جزء بی (سیانسن) دراست په معنی او دوهم بی (سه) دی چه دپښتو (ښه) معنی لری په سنسگریت کښی وایی: سودل یعنی ښه دول ښه ښه ددی نامه دریم جزء (کریت) دی چه د(کرشوی) معنی لری نو په لیکر اوری تغیر سره کت مټ د پښتو (سم)

ښه-کړی) یعنی (سمکړی) او د ژبی د تازیت په لحاظ (ښه سمه کړی باید و ویله شی یعنی) ښه سمه کړی ژبه
چه پدغه معنی ژبیو پوهانو هم ضبط کړیده (د هندوستان قاموس ۰۴۸۰ خ.)

سر بره پردی ددی کلمی مشتقات په عین معنی د پښتو په ادب او ژبه کې مستعمل دی لکه د شیخ متی
شعر ددی (نری په عشق سمی) دی-داصلاح، انصاف عدل په معنی لکه شیخ اسعدچه وایی:

«په سماوی ودان آهنگران وو، همدا دول سمون-سمول-سم راست- (سما) موافقت اونور

دسیو: د هند آریاو، پخوانی تورلینگیان، دحان په مقابل کې (دسیو) چه د دښمن، بیدین، معنی ورکوی
بلیدی، وروسته دی کلمی تغییر کړی (داس) -څلام ته وائی داوستا په ځینو برخو کې (دژ) دش عموما
(دبد) په معنی دپارسی په زیاترو الفاظر کې (دش) راځی لکه دښمن د شنام دشخنیسم دشوار
نوپه پښتو کې دښنه-دښ، هوغه د سنسکریت دش، لیاد سس او د اوستادش دی
چه یو (ن) نسبتی وړ پوری نښلول شوی دی. ملکیار وائی: توری تیری کړی دښن سو پری-کړی

امیر نصر لودی وایی: زما دښنه هسی تورا کړی لیا تورانی دښن چه وایی (پته خزانه ۱۱-۱۷ مخ)
خلور دلی: دآریا ودری دلی تاریخ دی خو په هند کې څاور مهوله هغه د سیرگان.
تورلینگی و بال چه دهند پخوانی تور پستی وکړی وو، ددغو طبقویا دونه دلسم وید په (۹۰) برخه کې
چه «پورش» یی بولی په د استانی دول داسی را غلیده: داپر دوش، بدن یی ویشو،
برهن یی د خولی، را جینا یی له مټو، ویش، له ورنو، اوشا، یی له پښو څخه پیدا شول
(ویدک انډیا ۲۱۷ مخ).

نو دهند آریایان وائی: برهن چه دخولی پیدا شوی کاری ښوونه-حکمرانی ده، هغه څوک چه
دمټو پیدا شوی کاری جگړه، او قوت دی-د پښو چه پیدا شو، کاری، د تمدن نظام، کرهنه ودانی ده
خو شدر چه د پښو نه پیدا شوی کارثی چوپړ، او خدمت کول دی.

برهن: لومړی ډله کاری لولول لوستل ددین دخزانو ساتل دی د پښتو د تاریخ
لیکوال ددی کلمی معنی د پښتو (برم- بخت) له کلمی سره نژدی بولی دی وائی (برم) څخه برهن
داسی جوړ شو چه یو نسبت ادات (من) چه اوس هم په پښتو کې شته ورسته ورپوری وتړل شونو-
(برهن) شو د استعمال په واسطه (ه) وغوریزیده دوه میمه سره یوځای شو، یو په بل کې-نی دژ-په
قانون پدغم شونو (برهن) پاته شو کثرتی: په ویدا کې را جینا ورسته کثرتی یاد شوی چه د شها دم
جگړن معنی لری دادله دوهمه فرقه وه د پښتو د تاریخ دلیکونکی په عقیده دا کلمه کته مته پښتو ده اوله
دوو کاهو جوړه شوی (کښ) (د آختن) په معنی اودوهمه یی (تری) ده چه مفر دبی (تره) اوجمع یی

(توره) تراخی او په اوسنی اصطلاح سره عسکر (کښتوړی) تور کښ کټ مت د (کښتوړی) مقلوب دی په خیر لیبان کی راغلی ده .

ویسیا: دانوم دهندي آر یاو ددریمی ډلی نوم په ویداکی ویسیا، او په سنسکریت کی ویسیا ویسیا ویشیا دبرگر، معاونت کوونکی، د اعتماد خاوند معنی لری په پښتو کی په عین معنی موجوده او مستعملمه ده خو شحال خان وایی: (یدی کار نشته ویسا همدمه وایه الله، دما قبل آخر (ی) په حذف سره هرکله چه په معنی کښی فرق نشته نو کټ مت (پښتو) کلمه ده .

شودر: څلورمه هندی دله تر ټولو قتیقه ناملموسه ډله ده دا کلمه په لفظ او معنی کښی د پښتو (سودر) سره یوشی ده، پښتانه شودرنا لایق بی تهذیب، ناپوه سړی ته وائی چه هوغه د شودر معنی لری .

ورنه: د چارونیا د طبقو ویش: په ویدی ژبه (ورنه) رنگت ته وایی، خو (بنه) په پښتو کښی دهخ رنگت ته وایی - لکه بنه بی الوتی یعنی رنگت بی تللی دی، هرکله چه د (و) او (ب) ابدال عمه می دی لکه زابل = زاول - بنوروا - بنوریا لومړی پلا (ورنه) (برنه) گرزیدلی، او (ر) د ثقات په وجه و تللی ده نو (بنه) پاته شویده - خو هرکله چه د څلور و آریائی دلو نومونه پښتو دی، نو ددلو دجوړیدو اساسی نوم هم پښتو دی ځکه هغه ویدی کلمه اوس هم په پښتو کی شته شکل یی (بنه) ده یعنی رنگت باه داچه دغه پخوا نی آریائی عنعنوی ریښه په پښتو کی دادول ژوندی ده پښتانه وایی: دمیرانی باد راوالت دغر غښت په ژبه ونښت، نو وینا - علم او اداب دغر غښت کار دی - داباد (پښتني) په متونونیت توره - عسکریت ددوی کار دی - دسربن په لمن ونښت چه د لوی لمنی خاوند واك اوسیا سی چاری دده دی .

من: په سنسکریت کی ارا دی - روح ته وایی (هندوستانی) قاموس ۷۰۳ مخ) البیرونی هم دارادی په معنی راوری، نو دا کلمه په لرغونی پښتو کی په عین معنی موجوده ده امیر - کرور دغور پسا چا (۱۳۹ هجری) په شاوخوا کی من په خپل شعر کی دارادی په معنی ضبط کړیده دی وایی: « غښی د (من) می ځی بریننا په مرځمنو باندي - په ژوبله یونم یر غالم په تبتیدنو باندي » شاعر وایی دا رادی غښی می لکه بریننا په دینمن لگیزی .

ستهان: په سنسکریت کښی د طرف معنی لری، په پارسی کی (دستان) لکه نورستان شته ده مگر په پښتو کی پخپله (ستهان) کلمه عیناً په هغی معنی موجوده ده ښکارندوی د سلطان شهاب الدین په مدحیه کی وائی: تورستهان یی کورنا په جهادونه (پته خزانه ۵۳ مخ) تورستهان - تیاره هواد یعنی (هند) یی په غزاگانور وښانه کی .

نمز دك - مز دك - نمست - مز دا ، د اكلماټ نول آريايي دي مگر په پښتو كښي ډيري كالمي پدغه ريښه اړه لري سنسكريت نمست : ستايلى - نميست ليا نمسيه دعزت خاوند مجلال ، محترم (هندوستانی قا موس ۷۴۹ مخ) د دى موادور ښه (ن ، م ، س ، ت) ده چه (ن) يسي په ژبو كي حد فيزي (س) په (ژ) بدليزي او (ت) په (د) ، خو په اصل كي دلمنځلو ، نيائش معني گاني پرتي دي ، په اوستا كي د ز دا كلمه د لوي خداى نوم دى چه (اهور مزدا) يي هم بولي ، د دى كلمي دوهم جزء چه (م - ز - د) دى ترخيزنه لاندې نسو چه د سنسكريت له (م - س - ت) سره له يوه جنسه دى نو په پښتو كښي لدغي مادې څخه لمونځ - لمونځ او پارسي كي دنماز - معني وركوي نماز دخضوع په معني نه دعربي (صلوت) گړد يزي وايي چوڼ امير را بدديد نماز بردند - (زين الاخبار ۷۵ مخ نو د پښتو ژبي مونځ - لمونځ - نماز - نمز دك نمازجل - لمنځنه (مسيت) (مسجد) او نور مشتقات ټول لدغي ريښي څخه دي په پښتو كښي دعبادت ستايني په ځاى ذكركشوي دوست محمد كاكړ خو شحال خان - عبدالقادر ، او ، نور و په اشعاركي په عين معني استعمال كړيدى .

ويا كرنه : پشپز و يدا نگو كښي دكرامر او نحوى په معني راغايده په سنسكريت كي وياك - رن د امر او وياكړني ، دكرامر پوهانو په معني ده - د انا ه دو ه جزء څرگنديزي ، لوهري (وي) چه په پښتو كي (ويا) (وين) راغلي خو شحال خان وائي (داوین زمانه دراز دي - دامتل دورود را ز دي) نو د سنسكريت لوهري جزء له دغي ريښي څخه دي (ويا) د وينا ، ويلار په معني ، دوم جزء يي په پښتو كښي په عين معني مستعمل دي كړن - كړنه (فعل - عمل) .

منه : د سنسكريت مانو ، دسر كي (كوچني سري) په معني وو په پښتو كي هم دا مفهوم كتبت موجود دي پښتانه (بر مانو) دغره او څو گله سري ته وايي - او (مانو) د سمي سم انسان ته واټي يوه ملي سند راځي :

دبر مانو په څېر ترهيزي دروغ ما برو پشان كښينه ديد دي كړمه

يعني دڅنگالي سري غونډې ځله له مانو ت كوي دسم انسان په دود كښينه چه وه دي وينم - منل هم لدی ريښي څخه دي .

من : ده خصوص و زن معيار دي په ريگويدا كي يادشوي (موزته يومن سره ز را وړه (ريگويدا (۸۱ برخه) دا و زني معيار په پښتو كي به عين لفظ او معني موجود او مستعمل دي .
 كر كړيش : په ويدا ، اوستا كي د شدياري ، كولو معني لري ، الماني گيگروائي (كړيش) يعني كلمه ده چه دبر ويدي - اوستائي الفاظ ترې جوړ شويدي په اوستا كي كړ شيوت ، د بزگر معني وركوي ، په سنسكريت كي كړيشي شديار كولو نكي ته وايي ، كړيشي دكولو ، زراعت معني لري

پور (کلی) وروسته د اکلمه د ښار په معنی و، په سنسکريت کېنې هم پور د ښار کلی او کامپ په معنا و، په مشرقی کی اوس هم دکلی په معنی ده لکه سلطان پور، فتح پور، دهند بهاول پور، دکابل شیر پور.

سمهتی: د سمهتیا په بحث کې مو وویل چه د مجموعی معنی لری خود داته هم د جرگی په معنی ده سیمیتی یوه مهمه جرگه چه په رگو پیدا کې، ذکر راغلیدی، لدی ریښی څخه دی: سمیت- د تولید چاره سیمیتنا- یو له بله سره تولول، غونډول دهندوستانى قامیس ۴۷۸ مخ) د پښتو سمت کت مت دغه شکل لری چه غالباً د جرگی معنی هم ورکوی.

سا مانه: په ریگو پیدا کی دیوی میلی نوم دی چه په هغی کی به تولو طبقه اتو دخپلو لویو او جنگی سپورتو مظاهری او هنرنمائی کوله (افغانستان اجلد ۱۳۲ مخ) دادول میلی تر اوسه په شلگر- قلات او قند هار کېنې رواج دی- سا مانه تر اوسه په پښتو کېنې د تظاهر په معنی ده وایى سا مانه کوی یعنی تظاهر کوی.

تاج- په پښتو کی د (نخا) شکل عوره کړې چه درقص په معنی ده یو پښتون شاعر وایى: لکه ناخی چه بسمل له تیره تیغه- چه په تیغ دی شوم کرم نو نخاراغله.

دیو ادیواس: په سنسکريت کی د اکلمه د لمر، رنانه، الری، دهندوستانى قاموس پحواله (۴۰۶ مخ) ویدی ماده یی دیا، د خراغ په معنا ده اولکه په تفسیر الجوامر- او ویدک انډیا کی چهره غلی یونانی زیوس- لاتینی جوفیس، چوتیر، د زری المانی (دیو) داسلاوی (دیواس)، اظالوی (دیو) د پرتکالی او هسپانوی (دیوس) هم لدغی کورنی څخه دی خو که مونږ دغه دیواس کانه تحلیل کړو دغه د پښتو (دیوه) ده چه د خراغ او رونا په لرغونی معنی مستعمله ده یوه ملی سندره کېنې وائی:

ته به دکوم مجلس دیوه یی زه دهجران په تاریکو کېنې ناسته یمه

هر کله چه ارو پائیانو (دیوس) د آسمان په معنی هم باله د پښتو په یوه لنډی کی په عین معنی

را غلیده.

د توری شپې دیو یز آسمانه سترگی دی وڅه که به لمر را خیز وینه

خړ گنده شوه چه دغه د پښتو لنډی چه ذکر شه دهغو تولو ار و پائی کلمو چه ذکر شوی ماخذ

گنجل کیزی.

پښتوا و- اوستا: د پښتو د ادبی تاریخ د قدامت لپاره هغسی چه و پښتوله وید اسنسکريت سره مقایسه کړه له اوستا سره هم غواړو چه دا اوزه په اوزه ودر و و څکه مو ز دادری ژبی (سنسکريت اوستا او پښتو) سره خونندی و بللی لومړی:

او ستايليز ند: اوستا دويدی ژبی غبرگولی ز وکری، اوستا دژبی په حیث لمدی جهته یا د شویدی چه داوستاد کتاب زور توك (گاته) پدغه ژبه لیکل شویدی، نو داوستا کلمه دتحلیل ورده اوستا په ییلو بیلو اشکالو، او معنا وو تفسیر شویدی خو په پښتو کښی دښی ستاینی په معنی ثابتیز، دتحلیل گر دان بی خورا اوزد، دی دلته نه خائیز ی.

زر تشراب: دا نوم دهاک په تعبیر د (اغلی زره خاوند) معنی لری خو په پښتو کښی دهاک په تعبیر داوستا زرته اود پښتو (زره) دی ځکه د اوستا (ر) د (ت) په ملگرتیا یوراز دروند آواز ورکوی چه د پښتو (ر) تری جور یزی او دوهم جزء (تشر) په حقیقت کښی (ب-ش-ر) د کلمی د اساس توری دی چه دش ابدال په (ښ) او داخر توری (ر) ابدال په (ن) کیدای شی ځکه دواړه یرمخرج لری نو په پښتو کښی تشر (تښتن) دی چه د خاوند معنی اری او همدا ډول د څښتن په شکل هم په ادب او محاوره کی مستعمله ده نو تول نوم په پښتو کښی.

د (زره تښتن) دپارسی (صاحبدل) په معنی دی چه زر دشت غونډی سری ته نسبت جوت دی. سپنتمان: د اکلمه د زر دشت له نامه سره لیدله کیزی (واپی دده دکورنی نوم دی) چه معنی ئی «سپین نژاد، دی، (کاتا ۹۲ مخ) کښی هم دا نوم راغایدی، ځینو پوهانو (سپنتمان) (پاک روان) ترجمه کړیدی (افغانستان لومړی جزء (سپین) صفت دی چه ترخپل موصوف د مخه راغلی، دوهم جزء (تمان) موصوف دی چه اوس هم ددی کلمی شکل (تومنه) ده یعنی اصل او خمیر- په مغربی لهجه د شیدو تومنه (مایه) مستی دی- دبد سری پاره کښی وایسی تومنه، یسی بله ده یعنی خمیره یسی وراڼه ده، نویسه پښتو کښی هم د هغه تاریخی (سپنتمان) «سپین تومنی» یعنی خمیره یسی پاکه ده نوم به شی چه یوازی دسپین ماقبل اخری) د تخفیف په لحاظ حذف شویده او دتومنی (واو) هم ځکه چه حرف علت دی په الف اوښتی، پس له (م) څخه راغلی، داسی تغیرات پس له دریوزروکیاو، د ژبوه تحول کښی طبیعی پښیدو نکلی دی- نو د (سپنتمان) لومړی جزء (سپین) په اکثر و آریائی نوه وکښی رینه لری او داوستا په ونډیداد کی داسی نوه ونه دیر راغلی.

واژه: داکلمه مهمه تاریخی اهمیت لری په ونډیداد کی دا نوم راغلی دی، اوداسی ښکاری چه په بخدی کښی دا لومړی (ښار او ودانی) ده چه (یما) پاچا ودانه کړه، دی ښار لیا ودانی تد: یما د انسان- حیوان- مرغانو- نباتاتو، سالم ښه او بهترین تخمونه راوړل، واره ودانه او تخمونه ولگیدل، خاص دا چه د اوستا واره عجیب تاریخ اری او همدی کلمی دزمانی تیریدو په ترڅ کښی رنگونه پیدا کړیدی چه اصل یسی نه پیژندل کیزی، خو هر کله په پښتو

کښی رینه موجوده ده ، او په سنسکريت کښی لدی کلمی څخه وارمحوط « وارا » دیوه ښار څلورمه برخه ، یوداسی ځای چه د هری طبقی خاق پکښی اوسی ، واری ، یوه محوطه ، -غولی دربار- باغ (هندي قاموس ۷۶۱ مخ)

اسلامی مورخین د (نوبهار) ودانه په بودتون ، یاد کړیدی خواصل اوستائی کلمه واره ، وه په سنسکريت کښی (واره) شوه چه معنی یی ښار ، محوطه ، کلاغوندی ده - هر کله چه د بودایانو ، بودتون (ویهاره) وگرزیده - په اسلامی دووه کښی د لفظ او معنی له کبله و او په هم مخرج توری (ب) ابدال شو او (بهار) وگرزید ، بیا یو د (نو) لفظ پری زیات شو (نوبهار) تری جوړ شو چه تر دویمی هجری پوری د بودایانو ، معبدو و - په پښتو ژبه کښی لرغونی کلمه (واره) په هغه زاره مفهوم شته یا ، یوازی و او په هم مخرج توری (ب) اوسنی (باره) شویده او (باره) په اوسنی پښتو کښی دبرین دیوال ته وائی چه کلا- حصار ته ورته وی او په کښت - ودانی- غر جل ، راخرخی ، نوکومه واره چه یما جوړه کړیده شکل یی په پښتو کښی تراوسه شته رحمان وایی :

باره وتره نو هله زراعت کړه تقوادار شه هله تمه دجنت کړه .

خوشحال خان وایی : که زره دوار کساژبه قرار کړه- مات دی د پند دباری بندونه .

نو د یما واره د پښتو باره - باده ، بند- دیوال- حصار- کلا- تر تولو اریائی ژبو په پښتو کښی بشپړ پاته اوژوندی ده .

بامی :- له پخوا زمانی دبخدی ښاریو صفت لاره چه هغه بامیک ، لیابامی ، ذکر شوی-دی د ځلانده معنی ښندی- په پارسی کی درخشان دی- مسعودی یی (بلخ الحسنی) بولی دارمستتر چه بامیک- (درخشان) او په اوستائی ژبه زندکښی رینه بامیه ده ، لدی څیر نو څخه څرگندیزی چه بامیک زره اوستائی کلمه ده خو وروسته (بامی) شوه ، الی-روزی وائی بلخ و اسمه فی القدیم بامی) دانندراج په تعبیر دبلخ بامی کلمه د بلخ بامیان په نامه هم لیکل شویده ...

خود بامی کلمه اصلا پښتو ده اود بامی نوم هم د پښتو په اسماءالرجالو کښی دیوه کام په حیث موجود دی ، بامی زی د پوپل زوپه څانگه کښی یوه پښه ده (حیات افغانی ۱۱۸ مخ) دا قبيله دقندهار په ښار کښی یوه مخصوصه محله لری پدی معنی بامی علم او دیوه پښتانه نوم دی ، نو دا کلمه داسم په حیث زموږ په اسلافو کښی مروجه وه - داهم ثابت ده چه بامی دیوه غرنی گن نوم هم دی چه او زده ساقه لری سورپیا له ئی گل لری شیخ اسعدسوری متوفی (۴۲۵ هجری) دپښتو په یوه پخوا نی قصیده کښی وایی :

نه غا ټول بیا زرغر نیزی په لاسه نو نه بامی پیا مسیده کاپه کوهسار
هر کله چه دگلانو استعمال دباخ په (نوبهار) کی ټول مورخین ذکر کړی او تراوسه دگل سرخ
میله هوری په پسرلی روانه وی نو بیا چی بلخ دسر وگلانو په سبب بلخ بامی بلل شوی وی په هر حال
بامی پښتو کلمه ده .

اسپه : په استانی نومو کښی دآس په نامه تسمیه خوار ادیره ده تر اوسه هم دا، آریائی کلمه په
پښتو کښی موجه ده او دیر خاق خپل نو ونه اسکی، سکاب، کورنگ، مشکي، بورخان زدی چه
داسانو دکور نیو نومونه ده ، دباخ دپاچاهانو بوه کورنی داسی و چه ده ربه نو په اسپه کلمی ختمیده
دا کلمه پښتو ده او داسپه کلمه دآس مونثه ده او په پښتو کښی دعام رواج دی چه دمال داری حساب
په مونث جنس کوی لکه زلمی زر اړینی اری، زر، وزی لری، دخانانو ملی پاره خپل اسپه بللی
کیدل .

راغه : دا کلمه دپښتو ادبیاتو دتاریخ ایکوال راغه په پښتو کښی (په وښوین دښت) ته وایي په
پورنده عالم کښی دالفاظ مستعمل دی خوشحال خان وائی :

چه تل هی ځای شو غرونه رغو نه زه داپه چاپسی معجون صفتیم

سپین غر : په اوستا کښی داوم سپتیا گونا - گری ذکر شوی چه معنی ای (سپین - رنگی - غر) راځی
چه عین پښتو کلمه تری جوریزی .

دځنو و سلو نومونه لکه خوده اوستائی کلمه چه دال په لام بدل شوی او خول - خولی تری جوړه
شوی ده ، بله اوستائی کلمه چکوشه ده چه دیوی و سالی نوم وو او اوس دغه کلمه په پښتو کښی دچکوش
په دول استعمالده - بله دغشی کلمه چه اوستا کښی (اشو و و او غشی ته نژدی ده .

دژوری تتبع څخه څرگندیزی چه نوری (ویدی) او (اوستائی) کلمی هم په پښتو کښی تراوسه
په عین هغولر غونو، معناوو، موجودی دی چه دلته یی ذکر خبره خورا اوزدی نو په برنیو کلمو تو
اکتفا و شوه .

تاریخی پیری - یونانو باختری دولت : دسکندر اتنگ دو، پخوا ذکر کړ، خوتر سکندر وروسته
هغه یونانیان چه دلته باختر کښی پاتی شوی وو، ژر تر ژره یی خپل علایق د یونان څخه پریکړه او یونانی
باختری شول، د یودوت دباختریانو په مرسته په (۲۵۰ ق، م) کښی دباختر استقلال اعلان کړ - تری دی
سری وروسته «ایوتیدم» په ۲۲۷ ق، م کښی پاچاشو، او دسلو کیانو، او دریانو نفوذی دهندو کشله
سهیای ددو څخه پرځته ورواوه او په چینی ترکستان او هند کښی هم ښارونه و نیول، خود «یونانو
باختری» دوات فتوحات په هند کښی دمیاندرا، دمتریوس او اپولودوتس په دور و کښی تری ځایه

ورسيده چه (بتالی پو ترا) دمور يادامپراطوري مرکز يی هم ونيو، پدی وسيله دباختر تهذيب د هند په دانيو، هيکل تراشي او دمستظرفه هنر و په چارو کښي خپور شو، مگر د (۱۷۵ ق.م) په حدودو کښي ديونانو باختري دريمه کورني په اقتدار راغله، او يو کراتيد، دستر تو لوالک په حيث په تول هيواد قبصه وکړه. خودا کورني دکورني نفاق او دپارتيانو د تجاوز، او داسکايانو د نهضت په اثر په ختيځو پو او کښي خپل نفوذ دلاسه ورکړ او د (۲۵-۲۰ ق.م) په حدود کښي دهندو کش په شمال کښي محاو د شو.

اما دمديت په ساحه کښي ديونانو باختري (۲۰۰) کاله مستقل سلطنت په باختري کښي ددی باعث شو چه دژواک دچارو دامتراج په سبب مدنيت، فلسفه، هنر، رسم الخط او نور اجتماعي او مستظرفه صنايع ديونانو باختري، مدنيت په نامه دهندو کش په دواړو خواوو کښي خپور شو او دافغانستان دلرغوني تمدن په لرلو سر بيره ديونانو مستظرفه هنرونه، فلسفه، اساطير، متو لوژي، باختري ذوق سره مخلوط او يونوي مدنيت منځ ته راغي چه پخپله يی دافغانستان په ملت پوري اړه درلوده، پدی وخت کښي دخروشتي، برهمني، يوناني رسم الخطونه مروج وو چه ديه نانو باختري او يونانو بير دای صنعت تري پيداشو.

تجارت پر مخ ولاړ، ديونانو باختري، پاچايانو مسکوکات دراکړي ورکړي باعث و گرزیده، خو هر کله چه دباخترد ممالک اداري مرکز دآسيا دوجي ديارو د تقاطع مرکز و مثل شو او هر کله چه ديونانو باختري دولت نفوذ په هند، او چيني ترکستان کښي لاپخرا خپور شو يوو، دا وخت دنو مور يو هيوادو مال التجاره افغانستان ته وارديده اولدي لياري دامو دريا په ذريعه (دخرز) بحيري اوياد اوکښي دلياري دتوري بحري په او بوکښي روم ته هم ورل کيده. له بلي خوا ادهال په پيله افغانستان دمستظرفه صنايعو په دگر کښي دآسيا په ستره قاره کښي څرگند حيثيت لاره، (ديونانو باختري) مدنيت پخپله تريونان پر مخ ولاړ، خوبايد وو ايو چه دامديت باختري وو، نه يوناني.

پارتيان: پښتانه او دباختردصه حرائي قبيلو يو په پښه به، پارت (پور يغاره) د تبعيد شوي معني ورکوي لدی کبله دپارت (ت) د(ث) تلفظ لاره، نو د(پرتيا-پښتيا-پښتو) يو والی څرگنده خبر ده.

کوشانيان: کښيکا ددی کورني ستر حکمرانان (۱۲۰-۱۶۰ يلا دی) ژواک در او د. مگر از وروسته دنو مري دامپراطوري نفوذ دافغانستان له چوکا ته ووت، هند، چين تبت او روم ته ورسیده، دکښيکا کښي دهند (دما تورا) بنارس څخه، تر غازي پري دگنگا تر غار و خپري شوي، کاشکا، خطا ختن، کاشغر، يارکند و نول او دامپراطوري حدود يی تر خلو روسترو رود خانو (اهودر يا اباسين گنگا، او تارم) پوري پراخ او دسينگيانک دنيو او په مقابل کښي دچين شهزاده او نر و ير غمبل راوستل

چه د بگرام د ښار د (سریکه و بهاری) په معبد کښی ساتل کیدل. ده دوه پایتختونه درلودل، بگرام یی د اوری، او (پور اشا پور) پېښاور یی د ژمی وو، کانیشکا د بودائی آئین په اصولو کښی ستر اصلاحات واز کړل، دده دسترو و آبداتو څخه د چهار یکار ود توپ دری معبد دی، بل معبد یی په پېښور کښی و د ان کړ چه خرابی یی تر اوسه څر گندی ښکاري، کانیشکا دیر مسکو کات ضرب کړی چه داسکی دری امتیازه لری: رسم الخط - ژبه - تصور یرونه .

یونانی رسم الخط ته بدلون ورکړی چه (یونانو بودائی) یی بولی او پخپلو مسکو کاتو کښی تول آریائی ارباب انواع تمثیل کړی او دا خبره دده په دوره کښی مذهبی آزادی را ښی، کانیشکا، پوهان، ادیبان او روحانیون پخپل دربار کښی راغونډ کړل هر کله چه هغوی ته یی ستر اهمیت ورکا وو، دده دسلطنت استحکام ته هم خورا گټور ثابت شو، کوشانیانو په هره بیه چه ورته تما میده خپل اقتدار یی دخپلو، پر دوی، نظر کښی لور معرفی کا وو، اهدی ذریعه یی دسیاست اقتصاد او تجارت په ساحه کښی استفاده کړله، دکوشانیانو رقیان په ختیځ کښی چین، او په لویدیز کښی روم وو، دوی له دواړو څخه گټه راوړه، کوشانیانو، د عصر د پوهانو، لیکوالو، اورو حانیونو دحمایې په حلقه ستره دوره تیره کړی او همدوی د بودای آئین دخپریدو باعث کیزی، دکانشکا فتوحات د بودائی دیانت تباریغ ته لار پراستله او د لومړی میلادی پیری په دوهمه برخه کښی د بامیانو، باخترا، کاپیسا، او گندهار او مبلغینز کساروا نونه د پامیر نه تیر شول او تر چین پوری په مخ ولاره، هغوی مختلف کتابونه ترجمه کړل، او پدی وسیله یی د بودائی افکارو د فلسفی مقدمات، هنر ته هذب، ، ، افغانی تمدن لمن هری خوا ته وغزوله .

د کانشکا په دوره کښی د سنکریت او پرا کریت ادبیا ته نهضت وکړ او کریک و بو دیک، د مدرسې مخصوص صنعت دهیکل تراشی په زمینه کښی هم پدی عهد کښی په مخ تللی دی .

دیونا نو باختری - یونا نو بودائی صنعت: دیونا نو باختری مدنیت نفوذ دکوشانیانو تر عهده پوری پاتې شوی خو پدی دوره کښی له تغیراتو سره مخا شو او دادول رسم الخط منځته راغی چه دیونانو کوشانی په نام مشهورو، او د میلاد تر دریمی پیری پوری پاتې شوه د پرا کریت او خروشتی رسم الخط په مسکو کاتو کښی دا خبره تائید کړی « هغه اصلی یونانی باختری تصاویر چه په مسکو کاتو کښی لیدل کیزی تر دی اندازی ښکلی دی چه د اصلی یونان صنعت هم ورسره برابر نشی کولی، لدی کبله پوهان دباخترا د هنر مندو نودوق دیر ستا ئی - دکوشانیانو د عصر فضا، د سنسکریت، بودائی ادب پرمختگ، ادیبان، پوهان او دکانشکا د عصر د (سکا ئی، تخاری او سغدی عبادت خانو کتا بخانی، د افغانستان په تاریخ کښی خورا لور اهمیت لری، کوشانیانو که څه هم په لومړی سر کښی کوچیان او د کرار ژوند

ولس وو، مگر هغه مهال چه افغانستان ته را غلو او ديو نانو باختري، او یو نانو بودائي، تمدن سره ئی آشنا ئی پیدا کړه، پدی وخت کښی پخپله دذبی آثارو، مستظرفه صناعتو، لکه معماری، حجاری، هیکل تراشی، ادبیا تو ساندوی وگنل شو، لدی حیثه دآرت په نړی کښی، دگریک او بودیک (دمدرسی مستظرفه صنایع، دکا نشکا دصخر خورا نفیس یاد کار دی.

دسنسکربت ادب چه تر دوی پخوامخ په محور روان وو، پدی عصر کښی بوخل بیان هضم تکرری او علوم فنون پکښی داخل شور، او وروسته دشعر، لیک، درام، افسانو، پند، حکمت، ریاضی، هندسی، طب نجوم، ژبه وگر زید داستر مدنی انقلاب په هند کښی نه بلکه په افغانستان کښی منځ ته راغی، پدی وجه دمختلفو پور هنو خانگو دسنسکربت دادب لمن خورا ازه کړه، کانا نشکا پوهانو، ادیبانو، لیکوالو، شاه عزانو، دذوق او هنر خواندانو ته دادول توجه درلوده چه نرمو ریوی دسترو مشورقینو په دله کښی درولیدی، وروسته ترده تقریباً یوزرکاله بودائیسیت په افغانستان کښی پاتی شو، او بودائی معبودونه هر یو دزرگونو راهبانو، کتابونو، لیکرا لرمتر جمینو، پوهانو مرکزونه وو، مگر نن ورځ له بده مرغه دکوشانی دوری هغه ښکلی تمدن دمعبدانو له وړاندو سره یو ځای تر خاورولاندى شو، یوازی دهغه تمدن ځنی مستظرفه نمونی دفرانسوی ارغون پوهانو په ذریعه لاسته راغلی چه دکابل په ووه کښی خوندى شویدى.

د پامیر اوږه لیا منځنی آسیا

دژوروتحتیقا توخر گندیزی چه دسپین نسل منشأ اوتا تویی دپامیر، لوړه لیا منځنی آسیا ده دطبیعی جزافی پوهان دنړی دبرخی ته په ستر اهمیت قائل دی، او وائی، ددنیا تر ټولو مخکړ دا برخه دونه اوږه ده چه دنړی بام بی بلایدى.

دهند وکش غر چه لرغونو پښتنو، او میر خینوی د «کسی، غربالی، ددی کری پراهم غردی» دقبل المیلاد لیکوالو پخپلو اثارو کښی دایر: په دوونو مونو، یاد کری چه یوی پاروپا مرس اوبلی کاکشی هندو کش دی، ددی غردله قطبی ځانگو څخه مشهور تاریخی دامودریا» راوتلی چه دا ورال په «دند» توژی او دجنوبی ختیځ نه بی «آباسین» اردهنه درستیان را بهیزی چه دعبو بحیری ته ورگلبیزی. همدا دول ددی غره له یوی بلی څانگی دسر دریا، رود راو لاریزی چه هغه په آخر کښی دا ورال بحیری ته ورځی.

په بل تعبیر هغه ستر غر چه آریا و، دسیند هرکوش په نامه یاد کری او معنایی: سی فریور ده (دروونو بڅخه) دکاشکار «کاشغر» په نوم هم یاد شوی، او پخپله پښتنو د «کسی - غر» دکاسی پښتنو قبایو ته منسوب «او کشمیر یا نو پخپل ویش کښی «کاشیر» باله، ...

ددی غره داستانی دوری خورا لرغونی دی او پښتانه کسغریان نه هریدونکی قصی تری غزوی سروانی اسمائیل ددی غره په څوکه، او بیت نیکه ددی غره په یوه څانگه دننگرهار تور غر کښی خښ شویدی چه قبرونه یی تر او سه خر گندز بار تو نه دی.

دوقوع ځای: دکراکرم، دلویدیزی سیمی، دکشمیر تر قطبی لویدیخ، ددی - اوسنی (صوبه سرحد) او دافغانستان، مشرقی قطبیزی لشی د(۵۰۰) میلو په «اتان» تر څیر نه لاندی را غلیدی نو ددی غره قطبی ددی، (آمو) اوس دریا په منځ کښی هغه مڅکه پرت ده چه دسپین نسل دپیدایښت ځای یی بو ای بلکه دمنځنی آسیا دالتی اوڅه قدر تر دی هسکه خوا داوسنی (بلخ) شا وخوا جزا فی نښه دمخنی، ځینو پرها نو د(انسان) دپیدا یښت (زانگو) هم اتکل کړی ده، دعلم الحیات، اود مڅکی د عمر پوهان وای: زمونږ اوسنی دنیا، هر کله چه لمر زه اجلا شوه داوړیو غونډوسکی وو، او په (خلا) ئی تر خپل مخور او دلمر گرد چا پیر په چور لیدو وروانه شوه چه په ملیونو کلونوی . پدی دول تیر کړل، پدی تر څ کښی څه قدری سره شوه (پتوکی) یی ونیو؛ دامهال که څه هم دمڅکی ښکاره سطح سره شویو. مگر لرمون یی لاهغسی داوړ مرکز وو: اوس هم که دمڅکی لرمون وکندلی شی د(لاوی) څخه دک دی - پوهان اتکل و هی چه دمڅکی دپخیدو په زمانه کښی سختی زلزلی پښی شویدی مگر ددیرو زمانو په تیریدوسره دپامیر لور په برخه دنری ترسو او برخو لومړی سره شویده، له بلی خوا دطبیعی جغرافی په شاهدی دامڅکه تر زلزلو پخوا هم لور وه لدی کبله ویل کیدای شی چه دی لوری طبعاً تر نورو برخو پخوا خپله تو دوخه بایلی ده ځکه لور برخه هغه وی چه دخپل مرکز نه لری واقع شی .

دیالوژی، پوهان پدی عتیده دی چه دمڅکی هره برخه چه نوروسیمو پخوا خپل حرارت دلاسه ورکوی یو لول امتزاج او اعتدال پیدا کوی چه ژواک لومړی پلا هاته امکان پیدا کوی او داخبره ممکنه نه بلکه یقین ده چه په نری کښی تر تولو هغه نسل مشربل کیزی چه دپامیر په لور ه ساحه کښی لومړی پلا منځ ته راغلیوی - ددی خبری په تائید ځنی حقایق هم لاس ته راغلیدی، مثلاً دمنگول او تور نسل نقافه تر سپین نسل په زرگونو کلو پس شروع کیزی، او ځنی نور قبایل لاپه څنگ او کښی هم ژواک کوی.

بل دلیل دادی چه فرانسوی باستان پیژندو نکو دهندو کش په پښتني برخه کښی داسی سمځی لیدلیدی چه هوزی پیدا شوی (ایری) اود لرگو سکاره د کیمیاوی تجربی له مخی په زرگونو کلونو پخوا سوزول شویدی - حال دا چه داوړ دپیدا کیدو تاریخ چه انسان تری استفا ده کبری هم تری مودی لرغون نه خر گندیزی .

د علم الارض پوهاند وایي زړه دنيا ، ومړی په دوو سترو ، رچو اېشل کېدو چه کوچنۍ ته يې افریقه او ستري ته يې يوريشيا ، وایي ، افریقه خو دسرطان او جدی په کرېنو ، واقع ده یواځی یو ایشیا په معتدله کرښی پرته ده نو اتکل کیدی شي چه لومړنی انسان به دیوریشیا په کوه سبرخه کی پیدا شوی وی ، لدی نظری سره نژاد پیژندو نکي پر هان اتفاق لری ، دکتور رادو ایس دی فلریی ته وسست و زکړی وایي لومړی انسان دیوریشیا په هغه لوره برخه پیدا شوی دی چه هلته ایران ، افغانستان ، تبت ، سای بریا او منگولیا واقع دتی ، او دلیل رازی چه پدی ساحه کښی د پیدایښت دادول نشی لیدلی کړی چه : انسان د نورو نمانه لیاړه مساعدی پرینی - دی زیاته وی که چیری انسان دلته پیدا شوی لومړی یې په بنکال او دڅاروپه روزنه وکړی بیایي کر هغه هم زده کړیده .

پدی باره کی که مو ز د بشری نسلونو د نفوسو شمیر سره په تله (مقایس کړو ، نو د نتیجه لاسته راځی : ۱۹۲۵ عیسوی کال د احصائی د څی .

د سپین نسل د نفوسو شمیر (شپږ سوه څاویز بنت ملیونه) د ژیر نسل (شپږ سوه ملیونه) د تور یواځی (دو سوه ملیونه) گنل شوی دی .

هر کله چه د سپین نسل نفوس دیر دی نو څرگندی کی چه تر دوو نورو نسلو نو مشر او پخوا پیدا شوی دی . (د لمانځه تللی ختیځ ته نیدب) نومی کتاب مولف ددو اړوسترو بشری نسلونو بدنی جوړښت د ادول مقایسه کړی .

سپین نسل : د دنگی ونی ، سختو اعصابو ، قوی دماغ خاوند دی چه د زیار گاللو ، په تماه او او ، پو دیدلر لور استه اد لری .

ژیر نسل : د تنی له حیثه مضبوط ، د زیار ایستلو ښه استعداد لری .

نو تاریخی زمانو پخوا ژیر نسل څه مدنیت او تهذیب هم جوړ کړی و وخوا ابتدائی ښه یی در اوده - دانتر اېو لوژی ، اتنا لورژی ، جیوفیزیک او بیالوژی پوهنی هم ددی خبری تائید کوی چه د لومړنی انسان پیدایښت باید د پامیر په لوره ساحه کښی شروع شو یوی ، مگر دافغانستان قطبی دده دباخ په شاوخوا هم ددی پښی لپاره د بشپړ استعداد د لرونکی پرینی څکه : دحفریاتو او طبیعی آب و هو ادم ځی پدی ځای کښی داسی شرایط لیدل کړی چه دانسان د ژوندانه لپاره خو رامساعد دی .

هر کله چه زیانو پوهانو د تاریخ له مخی د رغو نو قبیلو مهاجرت هم دباختر څخه تا کلیدی نردا حدس هم کیدای شي چه ددی ځای کلتور تر بین النهرینو او دنری نورو بسرخو ته لیز دیدلی وی

ایاز تر لزه د سپین نسل د وجود تو مننه (مايه) دلته پیداشوی او اغیزل شو یوی.

پدی باره کښی د قبل التاریخ د دوری مطالعه هم بیخایه نه ده لاندی به لنده خیر نه پری و کپرو :

قبل التاریخ افغانستان: دافغانستان دمستور دونو د وجود په دایل لکه (آه و دریا) (اباسین) (هیر مند) چه وروستی رود ، د هیواد له منځه تیریزی ، دبشر د قبل التاریخی ژواک لپاره خور ابه استعداد لری ، وگری هم هغه وخت دمبارو خخه را کوز شوی اودرو د وپړا و و دان شو پدی دشوری پوهانو ، دنیان درتال او (ترکان دری) دانسانی کوپرو (جمجمو) پلتنو ، دا خبره تابه کړه چه د قبل التاریخ مغاری (اه و دریا) په حوزه کښی وی ، خوده ناره نشینی له زمانسی خخه را وروسته د دریو لویو رودونو په حوزو کښی لکه (امو ، اباسین ، او هلمند) انسانو هستوگنه غوره کړیده ، دا خبره دهغو شواهدوله مخی چه تر میلاد دری نیم زره کاله په خوامنځ ته راغلی او د طبیی ختیځ او سهیلی ختیځ له مخکو ، یعنی (موهنجو دارو- سیند ، هر فی بلوچستان) او د امو دریا (انو) له غتو کشف شوی څرگندیزی- وروسته تر هغه دوسیوها کن موسیو کرشمن دحفریاتوپه شاهدی چه دهغوی په ۱۹۳۶ میلادی دافغانی سیستان د(سرخداغ) او (سفید داغ) او (تاروسار) په غتو کښی حفریات وکړل ، څرگنده یی کړه چه دحفریاتو دجریان بصورت کښی به له (۳-۴) زرو کالو دمذنیت دادول نبی لوخی شی چه دهغو له مخی به د(سیند ، امو دریا ، ایران ، او بین النهرینو) په خوانی تهذب ارتباط یوله به سره څرگندی دسراویل ستین «په عقیده» سیستان د(کلیکولتیک) دوروستی صیقلی تیزی دوره لیدلیده او دهغه مساعد ، موقعیت دمخی چه سیستان یی لری ، دی هیواد ، داندوسس او اکوس دحوزی په منځ کښی دکلتوری ارتباط دمرا تبو ، دخپریدو په مو رد کښی مهم رول لوبولیدی.

هرکاه چه دهلمند او هامون سیستان دلتاد (۵۰۰) میلو په فاصله دا کسوس دحوزی (انو) داندوس دحوزی (موهنجو دارو) خخه پرته ده نو مسترل ندر و س نه یوازی ددی مخکو په پاپو بنوکښی بلکه دتیزو ، او مفرغ په ادواتو کښی هم مشابهتونه لیدلیدی داتو ضیح دسرا وریل ستین نظریات تائید ، اودسیستان اهمیت نور هم پسی لوری.

دافغانستان دشا وخوا مخکو د قبل التاریخ تحقیقات کوم چه د(سیند ، آمو په حوزو) او دپارس په متعدد غونډیو کښی شویدی د قبل المیلاد دوهم زر د لومړی برخی په آثارو کښی دآس نالونه او سپرلی نور ایراق پیداشویدی اومدققین ددغوشیانو له مخی وایی : هغه مالدارکوچنیان چه آس یی ایمن (اهلی) کړی وو هغوی دسیند ، بین النهرینو ، او

ما وراء النهر په يوه ارته ساحه كښې په ليزيدوژ واک او د آريا ، له قبايلو څخه عبارت دی چه موزبي د قبل التا ريخ د افغانستان هوسيدونکي بولنو .
دهندوا رو پائي ژبو و يشنه :

پدی موصوع باندی غربي پوهانو ، افغانی تاريخ ليکونکو ، او ښاغلی پروفیسور کوثر اوژدی څیرنی کړیدی خو دلته په هغه برخه چه زه ونز عقیدې ته څه قدر نژدی وی په لاندی دول څیرنه کول غواړو :

په تير و څير نو کښې مو د آرياو مولد « کسی غر » ايا هندو کش ومانه ، نو هو غه « کسی غری » ولس چه دخپلورو اياتو ، او عنعناتو سره پخپل تاتو بو کښې پاتي شو هغه د پښتون تير څخه عبارت دی ، ځینی وائی هر کسله چه پښتو پخپل کور کښې د پاتي کيد و افتخار لاره ، نو د (کاله) او (کال د) یعنی خال د په نوم هم یاد شویدی .

غالب گمان دادی چه (افغان) دکوشان دکورنی نوم د بودائی آئين دمنلو په زمانه کښې د (پالی) ژبی له رینې څخه منځ ته راغلی وی نو دا کلمه (ایه - گان) یعنی هغه تیر چه ځای په ځای میشته پاتي شو او بل لور ته نه ځی ، د پښتون معنی ورکوی ، چه وروسته تری (اپگان افغان) جوړ شو .

که مو از د « کسی دغره » نه لږ د قطب لوید یخ لور ته را کوز شو ، هوری به دا انسانو هغه لرغونی خښته وگور و چه د (واری) (ویرو) ایا (برخ) په نامه اینو دل شوی ده تر پوها نو هم د سپین نسل نوم ویر و کینود - پدی مور د کښې هر څو زیا ر هم و با سو د سپین نسل لومړنی نوم راته څرگند نشی مگر دونه ویلايشو ، هغه ولس چه لومړی پلا د لته او سیدی هغوی ته (سغدیان) باید و وایو « سغد » هغه ځای دی چه د سپین نسل د پیدا کیدو هیوادو ، اولدی ځای ته دا ولس هری خواته لیزیدلی وی ، پدی فرق سره چه دسریانو نیکونه ، یسکه راست د بلخ نه هجرت کړی او د آریانو نیکو نولز لږ د سهیل لور ته را خور ځیدلی او دهندو کش په ماحول کښې میشته شوی ، بیالدي دوهمه تاتو بی څخه دهندو کش د سهیلی ددی په اوز دوتر کشمیره ورسیدل وروسته بیا درودونو پغاړو هوارو ته را کوز شوی ، یوه برخه دکابل درودپه غاړو اوسینی صوبه سرحدته ، اوله برخه یی د سهیلی افغانستان لتو ته تریسکتیا ، او دریمه یی دهرات دلیاری ایران ته ورتیره شو - خو هغه ولس چه دهندو کش څخه یی هجرت کړی دکاسی لینا (کسان) په نامه یادیدل خو چه په سهیلی افغانستان کښې خپاره شویدی د (آریا) په نامه یاد شول ، یوه بله څانگه د ترکیبی دلیاری سهیلی یورپ ته ورننوتل او د ایتالیی ، البانیی ، فرانسی

رومانی، پر تګال خاوری بی و نیولی، داوولس په تاریخ کښی (اندویو پین) پنا مه معرف شو، یعنی هغه «کسی غریان» چه هند، ایران او عراق ته لارل دکا سی په نوم، او هغه ولس چه سهیلی اروپا ته ورغلل د «کیسی غری» په نوم سر بره «آریا» هم و، مگر هغه ولس چه د سغد نه بی لیزد و، زکړ، او په بلخ او بخارا کښی همیشه شول، لیا هغه ولسونه چه د آریائی مهاجر تو نوبه موده کښی د قطبی اروپا ورتنه ولاړ و، روسیه او مرکزی اروپایی خپل تا تو بی وگزا وو، د قبائل نوبه هیخ دول کښی غریان، از (آریا) نه ول بلکه دکلمتی، تیو تینسی هلالی «ونانی» او سلاوی قبائلو په نامه مشهور شو، نو در کله چه دهغوی ژبی د پخوانی پښتو ایا دد ر مستتر په اصطلاح (اریک) څخه جلا شو یی، او دکشوری آریا، سره بی با ل و اسطه اریکی در لود - داهم باید وایو: هغه قبائلو چه په سهیلی افغانستان، او سنی بلوچستان، صوبه سرحد کښی تا تو بی غوره کړ، هغوی سر بره پر کاسی ایا کشغری ځانونه آریا، هم وبلل، دی ولس داران نوم هم (آریانا) څخه اقتباس کړیدی.

هر کله چه د بلخ نه سهیلی ددی ته دکشوریانو، دوا، او دهند وکش جنوب ته (آریانا) پرته ده، نودز مانی په تیر دوسره هغه ژبه په بلخ کښی وبله کیده دهغی شکل په (کشغری) او هغه ژبه په کشغری کښی وه په آریانا کښی پخپل حال پاتی نه شوه، خو هر کله چه دکشغری ژبی اود آریائی ژبی را بڼه سره نژدی وه نومو (هندویو رپین) لیا اروپائی ژبه هم دی ته وایو.

دافغان کشغری، او هندو آریائی هسته: آریائی ژبه پدی پیژندله کیزی چه رینه یی دهندکو ژند اولاتینی در بوسره خورا نژدی دی - هند کرد هنی ژبی څخه عبارت دی چه او هر یی پلا داباسین نه دی پلوته، په آریانا کښی منځته راغلیوه، مگر هغه ننی هندکو، نه وه چه دره زره کاله پخوا په گندهارا کښی شروع شویره از یو زنیانو پخپل تلفظ هغه (هندک) وبلله، وروسته هندکو شوه، داهغه ژبه وه چه هندی آریاو دځان سره راوړه از هندکو، لیا هندی یی وبلله - خو هغه زمان چه (دوبهشا) لیا دایشیانو په اصطلاح خدائی ژبه دهند له غیر آریائی ژبی سره گډه شوه دهغی دساتنی لپاره (ویاکرن) او نور علوم جوړ شوه، او هغه برخه چه په (ویاکرن) وبلله شوه هغه یی شمیرگری، سمسکریت او سنسکریت وبلله، مگر هغه الفاظ چه په (ویاکرن) موزون رانغلل، هغه یی پوری کړی، پرکربت، پراکریت جوړه کړه، په عمومی ډول سنسکریت او پراکریت دهندکو ځانگی وی همدا ډول دهندکو یو هغه ځانگی دایران او ارمنیا دلیاری اروپا ته ولاړه چه هوری تری لاتینی او نوری دلاتینی ځانگی روغی شوی ..

دهندوایرانی ژبی سته : هغسی چه (هندوآریائی) دوی خانگی لری «هندوایرانی» هم دوی لاندنی شعبی لری :

۱- پرتوهاری ، بحرانی ، کشمیری ، چترالی ، ارمری ، غاچه ژبی ، اودهندوایرانی نوری خانگی ..

۲- خورا لرغونی شعبه ددی خانگی (ژند) ده چه دپارسیانو مقدس کتاب «گاتا» پدی ژبه دی همدا دول دایران پهاوی ، کردی ، ارمنی اونوری ژبی ...

سناغلی غوریاخیل وایی : اساس دهندوآریائی ، اوهندوایرانی ، دپیتو کشر دیوی خانگی سره تعلق لری چه مرنز هغه (افغان کشری) بولو ، اوپه مشهوره اصطلاح (هندیورپین) بلله کیزی ...

داریش لدی خاطره مونز بشپړنه بولو ، چه دهندوستان اویورپ تو او ژبو ته حاوی کیزی اود (هندیورپین) او (هندو ایرانین) په خانگو محدود پاتی کیزی ، څکه دهندد راویدی ، اوداروپا دباسک ، ژبی چه دژبو هانو په اصطلاح دآریائی ژبو خانگی ندی ، دگر (افغان کشری) او (افغان باختری) لیا لرغونی پښتو نظر خپل عمر میت ته دتولو (هندیورپین) او (هندوایرانین) ، اوسامی ، دراویدی ، براهوئی تولو ژبو (مور) ده ، اودتاریخ په قرار ددو ژبو تولو گروپونو ته شامله ده .

دافغان سندي پښتو سته : داژبه دری خانگی لری ، سامی ژبه ، سومیری ، چه از س نسته او (براهوئی) سریره پردی (افغان باختری) پښتو په نوم بله خانگه هم شته پدی قرار :
افغان باختری پښتو ، دنن نه څلور زره کاله پخوا دطبیعی عواملو په وجه ددی ژبی متکلمینو تر کشریانو ارغون . یورپ ته هم دی ولس . مهاجرت کړی ، دغه ولس دتیوتنی ، کاپیتی سلاوی ، هلانی (ارغونی یونانی) په نوم مشهور او ژبی بی هم دهنوی دقبائو په نوم ، پیادی شویدی ، داژبی دافغان کشری ژبوسره هېڅ تعلق نه لری ، خرابی له کومی واسطی راساً له پښتو سره مربوطی دی . ددی په عکس لکه چه و موویل دسهیلی اروپا ژبی نظر خپل لفظی جوړښت ته دسنسکریت هندی ، فارسی او هندکو سره ارتباط څرگندوی ، معار میزی چه داژبی دهندکو ، لیاکاسنری اولاتینی ، دکومی یوی خانگی به وی چه تراوسه یی تشخیص ندی شوی .

سناغلی پروفیسر غوریاخیل وایی : پوهانو (هندوآریائی) ژبی په سیستم او (هندوایرانی) ژبی په سیستم سره جلاکړی اودسل (۱۰۰) کاسه بی دپیژندلو معیار گرزولی ، خو زه دد وارو

د پیژندګاوی معیار د (پور) عدد تا کم، ده ددی دعوی داثبات لپاره د (نوی ویشنی) تر عنوان لاندی دسامی، سومیری، هندکو، فارسی، او اروپائی ژبو، مذهبی فلسفو، په باره کسبې ژوره څېړنه کړی ده چه خلاصه یی داده:

افغان سغدی: له ځانته دری څانګی لری: ۱- سومیری-سامی- براهوی ...

۱- سومیری چه د لوه-دری سارگون د حملی نه پس د کلدانیانو تر وخته ژوندی و. خو بیا د سامیانو په ژبه کی ورکه شوه.

۲- سامی دارمنیا د غرو، رودو په لاره، د دجلی، فرات غار و ته ورغله، له هغه ځایه له خپلو متکلمینو سره شام ته ولاړه خو داسو د شاه د بنسټ ایښودنه وروسته یی تول عرب تر خپل نفوذ لاندی راوستل.

۳- براهوتی: ښائی دموهنجو داروژ بهری، ځکه د براهوتی زیاتر. تعریف په سهیلی هند کښی در اوری ژبو سر بشپړ شباهت لری او در اوری ژبی د خپل څانګری تعریف په وجه دپه هانو په عقیده دروم دبحری د غار و دیو نسل سره چه سامیانو ته نزدی وو، دده لګری.

که څه هم براهوتی او سامی ژبی نن ورځ د الفاظ از ګر امر په لحاظ د افغان سغدی پښتو څانګه قطعاً جلا معلومیزی خو هر کله چه د سومیری سره په همدو ادو کښی شریکه ده نو د پښتو سره نزدی کیزی.

افغان باختري: د افغان سغدی قبائلو د مهاجرت څخه یوزر کاله وروسته لیادمهاجرت په عین زمان کښی دنوی واری سره په باختري کښی دیوی ژبی بنسټ منځ نه راغی چه مو تر هغه افغان باختري بولو، دی ژبی د خپلو تر کیاتو او کایو الی تهذیب له مخی په خپل تعریف کښی لږ څه د افغان سغدی نه تغیر غوره کړی ده، نو د منځنی پښتو سته یی کیښوده، دا ژبه وروسته په څلور و څانګو و وینبله شوه چه (۱) تیوتنی، (پ) سلاوی (ج) کسلی (د) هلینیګ چه د لرغونی یونان ژبه وه.

۱- تیوتنی څلور څانګی لری (۱) کانهی چه اوس ورکه ده، ۲- سکندی نیویای لیاشمالی څانګه چه ایسلندی، نارویژی، سویدی، دنمارکی یی د شاخو څخه دی.

۳- اعلی جرمنی چه دهغی څخه دنن ورځی جرمنی پیدا شوه.

۴- کښته جرمنی چه لرغونی فریسی، هالیندی، فایمی، سکسن او په آخر کښی تری لرغونی انګلیسی پیدا شوه.

ب: سلاوی څانګی یی پنځه شعبی لری ۱- روسی ۲- الیری ۳- پولیندی ۴- بوهیمی ۵- لتوانی ج- کلیتی لیخالدی په دوو څانګو جلا کیزی ۱- کائیلی چه ایرلندی، سکاټلندی، مانکسی یعنی د (مان) د تاوژ به.

۲- سومیری- ویلزی برتون او پرتنی یی بناخلی دی لری .

(د) سر بیره په برودر یو خانگو خلو ز مه لانی « لر غونی یو نانی » او نوی به نانی دوی بناخلی لری داخلو ر خانگی دژ بو دافغان باختری سره تعلق لری چه دمنخنی پښتو په نامه هم یادیزی .
افغان کشغری: هغه ژبه ده چه دهندو کش په ماحول کښی وروز له شوه، او مونزی یی کشغری خانگه بولو، دا خانگه که خه هم دافغان باختری شعبه ده مگر هر کله چه له دی خانگی څخه دیری ژبی پیدا شویدی لدی کبله مو خانگری و نیوله، ځکه هم لدی ژبی څخه د (هندو یورپین) مختلفي ژبی لکه دسهیلی یورپ ژبی، ایرانی، هندی پیدا شوی دی، دا خانگه: خلو ر بنا خلی لری (۱) لر غونی هندکو، ۲- ایرانی ژبه (ژند) ۳- کاسی لیا (لاتینی) ۴- منخنی هندکو، ار مری لیا و اروی.

۱- لر غونی هندکو- لدی خانگی څخه لر غونی ژبی ریگوید - پرا کریت- پالی اود منخنی سنسکریت بناخلی او دوی سنسکریت بنا خلی لکه هندی، بنگالی، اریه، اساهی - ستهانی، گجراتی، مرهی، سندهی، زری ملتانی پنجابی، جور شویدی.

۲- ایرانی خانگه چه تری ژند په لوی، بلوخی، نوی پارسی- ارمنی، کردی زیزیدلی دی .

۳- کاسی چه دقرا ثنوله مخی، اطالوی، او په دی سر بیره خانگی لری .

۴- وارودی: دا ژبه منخنی هندکو، لیا ار مری ژبه هم بولو دا خانگه دایرانی لر غونی هندکو او د کاسی سره یو حیثیت لری- مگر د پښتو سره نظر نورو، دریر خانگو ته لدی کبله نزدی ده چه لیا پخپله د باختری سره یو ځای له سغدی څخه چلا شریده- لیا خود باختری ژبی یوه خانگه وی په هر حال دا خانگه د صوبه سرحد له غرو او دابا سین له راده هایلودپو تو هاری، پنجابی ژبو (۷) خانگی تشکیل کوی لکه کیهواری، چتراری، لیا کسواری کوجری کوهستانی، کشمیری کلمکتی، پوتو هاری او درستانی (۱) (پای)

(۱) افغانستان دثقافت او مدنیت په رو بیا کښی « دادول عنوان دی چه خورا اوژده څیر نه غواری - خو هر کله چه مونز د د ا مضمون ظرف، مقاله ده او په مقالی کښی اوژد بحث پور د هاری نوسز کال- مودامضمون په خورا احتیاط، او دوطن دزاره افتخار په خیر داسلامی دوری تر شروع کید و پوری را ورساوه او خاتمه و ورکړه .

البته دافغانستان « داسلامی دوری د عظیم الشان دثقافت او مدنیت، لیکنه او څیر نه چه تردی خورا اوژدا و مهم مضمون ته احتیاج لری نو که څیرو ی هغه به دبل کال دپاره د مطبوعاتی کلیزی درآ تلونکو مضمونو په فهرست کښی ونیول شی .

آن‌ها به یکدیگر سهمی دار د بر از نده و ممتاز این سه مدنیت هر کدام به ذات خود مشخصاتی و متمایزی دارد، هر کدام به ذات خود درجه‌ی خصوصی دارد که در جهان فرهنگ و مدنیت و زنه مخصوص شمرده میشود ولی تماس این سه مدنیت در افغانستان و تحولی که در اثر نفوذ متقابل آنها در یکدیگر در سرزمین وسطی در طی قرن‌های طولانی بمیان آمده به فرهنگ و مراتب تهنیدی افغانستان رنگی داده است بسیار جذاب که مطالعه آن بینهایت مفید و دلچسپ و خاطر خواه است.

ازین قبیل مثال‌ها از تمثیل موقف و موقعیت تاریخی و جغرافیائی افغانستان زیاد است که اهمیت آنرا در سیر تاریخ روشن میسازد سومری عیلامی، کلدانی، بابلی، آشوری، مصری، یونانی، عرب چین، هند، ایران ترکی، تورانی، برهنی، زرداستری، بودائی، آئین مسیحیت نستوری، مانوی بودائی اسلام و ده‌ها مدرسه و مکتب هنری پیکر سازی و هیکل تراشی، و نقاشی درد و رهای مختلف بصورت مشخص و جداگانه و در حال ترکیب و تحلیل شواهد و آثار فکری و عملی در این سرزمین پدید آورده است که تحقیق و مطالعه آن متخصصان بزرگ و دقت بسیار طولانی بکار دارد.

افغانستان در جریان تاریخ ۵۰ هزار ساله نامروز از دوره اولی پالهای اولی تیک (دوره قدیم حجر) که شکساریان نیمه برهنه در غارهای هند و کش زنگانی داشتند تا وسط قرن ۲۰ تحولیات بزور گوناگونی و ادیده که در همه‌ای آن نقش موقعیت جغرافیائی کشور در دل آسیا مشهور است از غار قره کمر (نزدیکی اینک) تا تپه‌ی مند یگسک (۵۵ کیلومتری شمال قندهار) باشندگان قدیم دوره‌های قدیم و جدید هجری از ۵۰ تا هزار سال قبل راهی را در تراش سنگ صیقل کردن ازار طی گرد تا اینکه بحیث کچی و مالدار در حوزه‌های ارغنداب و هیرمند مستقر گردید. از روز اول استقرار او امین دسته مردمان مالدار کوچی در طی سه هزار سال ۱۵ طبقه مردمان دیگریکی بالای مسکن دیگری آبادی کرده رفتند و با ایشان زندگانی از چپرنشینی تا قصر مجلل و با عظمت در تمام دوره مفرغ (روان) طی شد. آبادی مراتب خود را از پخته ناخست خام طی کرد و ظروف سفالین از انواع بسیار بسیط و کلفت تا به انواع نفیس منوش و ملون رسید. مس و مفرغ اختراع شد و قدم‌های اول در راه شناسائی آهن گذاشته شد و در فنون جنگی از فلخمان و سرتیرهای سنگی گرفته سرهای تیر سه پهلوی مفرغی ساختند و در طول سه هزار سال اولاد افغانستان در حوزه‌ی رودخانه‌ی بزرگ آو دریا و هیرمند و ارغنداب و هیرمی رود و فراه رود مراتب متذکره را در ستون مختلف زندگانی ساده و بسیط طی کرده است.

در طلوع دوره تاريخي در وادي هاي خرمو گوشه هاي پر آب سواحل رودخانه ها د هکده هائي وجود داشت و زراعت يميزان زياد توسعه يافته بود و ا گر به داستان اسطور ها و قعي داده شود در جلگه هاي شمال هندوکش در حوزه آمو و در حوزه سفلي هيرمند در اطراف هامون و در سواي د هکده جا يگاه خو يش را به ياد شاهان نرومند دادند چنين اسما و کبار نامه هلي آ نها از خلال روزگار ان گذشته هنوز هم بيگوش ميرسد .

باري چون شروع دوره تاريخي با رسم الخط و کتيبه مربوط است و در حوالي قرن ۶، ق م با سلطت هخامنشي ها و بسط فتوحات ايشان درين سر زمين به اولين واقعات تاريخي مواجه ميشويم . هخامنشي ها تر يب مدت دو قرن به افغانستان مستواي بودند و بيگوش هاي هيئت دو نمايندگان باج پردازي در ديوار هاي قصر پوسه پوليس به مشاهده ميرسد رسم الخط و زبان آرامي با شيوه دفتر داري از اين وقت ها در خاك افغانستان انتشار يافت و در رسم الخط و شيوه هاي مختلف الف باهاي ديگر تا ثير نمود .

فتوحات (سور سن) و (د اريوش) و (اسکندر) واقعات بزرگي است که در آن اول در

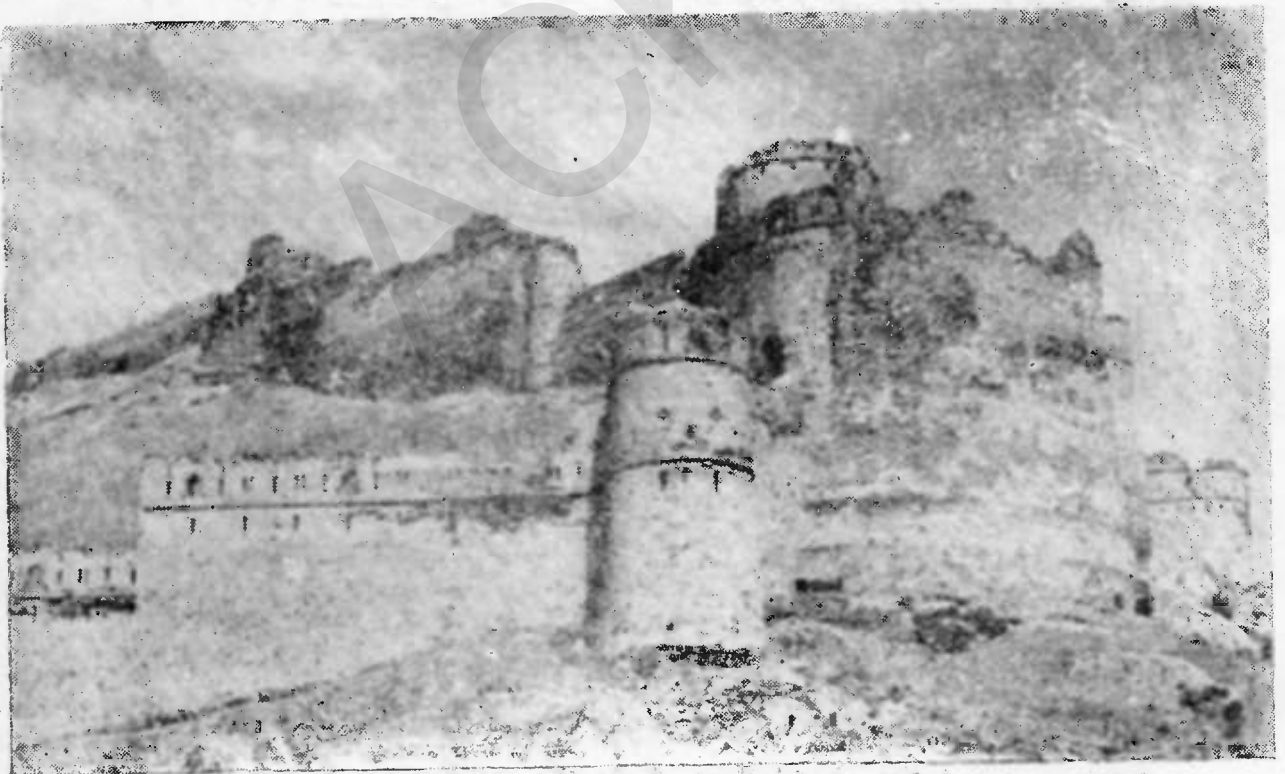

مينار علم و جهل

قرن های ۶-۵ ق. م. گوشه های مختلف فلات ایران بهم ارتباط اداری و فرهنگی پیدا کرد و بعد با فتوحات سر دار مقدونی شرق و غرب بلر اول باهم آشنا شد.

آمدن اسکندر در شرق و تشکیل سلطنت دو صدساله سلطنت یونان با ختری در افغانستان در جریان تاریخ این سرزمین نقش عمیق دارد، زیرا اسکندریه های مختلف در عرض و طول این کشور بنا شد و عده زیادی یونانی درین شهرها و قلعه ها حل اقامت افگندند و در نتیجه آمیزش و زیست باهمی تحولاتی در سویه زندگانی و در سویه فکری و سبک آبادی و روش فرهنگی و هنرهای زیبا پدیدار شد. به نحوی که میتوان گفت افغانستان آنوقت در دل شرق کانون فرهنگی و مدنی جدیدی شد که تاثیر فتوحات و کشورداری دفاثر فرهنگی و مدنی هنری آن دو خاک های مجاور تا نقاط دور دستی مشهود است. بهلوی زبان آرامی و رسم الخط آرامی زبان و رسم الخط یونانی معمول شد، در حالیکه زبانهای محلی علی العموم رسم الخط و الفبائی نداشتند. زبان های آرامی و یونانی با رسم الخط های خود مورد استعمال پیدا کردند.

فتوحات اسکندر در شرق و تماس او به هند منکوره های تازهئی از نظر زندگانی اجتماعی و اداری

بالاحصار کابل

در هند توليد كړه كه مهمترين آن عكس العمل در مقابل زواج اسكندر يو دوياړ اول در شرق افغانستان در ما وای شرق رود سيند در قبا هندوستان سلا له اول سلطنتي هندي (ولايا ها) پيدا كړه. پميدان آمدن آين بودائي با پيشروي هاي آنها در افغانستان پخش و منتشر شد و خاكچهاي افغانستان در اثر اتفاقات تاريخي صحنه تماس افكار معتقدات يوناني و هندي شد و بعد از اينكه ناسفه بودائي پيدا كړه و روح هنر در ستي يوناني هم تملس طولاني پيدا كړه در مدرسه هنري پيكر سزاي مخصوصي تشكيل نمود كه دوازدهمندان قرن بيستم آرا به صفت (مدرسه يونانو بودائي) ياد كړه. اذ فعاليت هنرمندان بودائي اين مملكت را مهمترين كازين مذهبي بود او مهمترين مركز هيكل تراشي و پيكر سزاي ماسحت هزاران معابد و هزاران استوپه و مجال و باشكوه در نقاط مختلف اعمار شد و اين روش و طول پيش از دوازده سال كامل تا وقتي دوام كرده كه مبلان دين مازدساي اسلامي از افق غربي كشور پديدار شدند.

د افغانستان ادبان نقش بزرگك بازي كرده اند زري رينه جا «زواته ترا» آيين وحدت پرستي را اعلام داشت. آياها با مجموعه از باب انواع قواي طبيعت و مظاهر آنها پرستش ميكردند. توليد مفكور پرستش خدای واحد چ در بيان اقوام آريائي در سوزن افغانستان صورت گرفته است و معرف تحول فكري بررگي است.

آئين بودائي در نيمه دوم قرن دوم ق م با مبلان اعزامي آشور كا پا د شاه مور يا در سيلان و افغانستان يکجا پراگنده شد و در حالیکه برای هزار سال در نيم غربي مملكت زر دشتي جريان داشت در نيم شرقي آئين بودائي كم كم توسعه يافت و اوج گرفت و حتي در عصر كوشيكاي اول يكي ز ياد شاهان متمدن سرنويزين طرقي نريني بنام (راه بزرگك نديات) تحولاتي در او رسم قديم آن ديانت اوريد كړه. مبلان بودائي افغانستان در انديان آئين در صحنه آريا نقش مهمي بازي كړه دند و از تركستان شرقي يا سنكيانگك گرتو تا ناطي او ماو را ي رتي ص را ي گري را هاي دور و درازي را پيمو دند و آئين نو و ناسنه و افكار جديد و مكاتب هنري متعلقه آنرا چه در پيكر سزاي و چه در نيايي ديوازي با خود تا قبا چين بردند.

زري دو دمازهاي بنام كوشاني هاي بزرگك كوشاني هاي نورد يفتلي ها كيداري ها برهن شاهي هارثيل ها و زره يكي بعد ديگر دوره هاي مختلف را پيمو دند و شهرهاي آباداني در نقاط مختلف آباد كړه ند تا اينكه مقارن ۲۳ هجرت آري مبلان جديدی در غوب کشور بلند شد و صدای الله أكبر از كناره هاي هامون سيستان كم كم به طرف واديه او كوه پايه هاي افغانستان مركزي پيش آمد.

باز تحول بزرگي صوت گرفت جنگ هاي كه بيشترا آنرا تصادم افكار و عقيده ميتوان ناميد

از جلگه‌ها تا کوه‌ها شروع شد. عده‌ای در حواشی سرحدی کشور مسلمان شدند و با نیروی ایمان و قدرت هموطنی بقیه وطن‌داران خود را به دین فرخنده اسلام مشرف ساختند و باز افغانستان مهد دین و آئین جدیدی شد و باز نقش تاریخی خود را در پخش افکار مذهبی به همه گرفت و با لشکر کثیفی های غزنویان غوریان و عده‌ای از علما و روحانیون و دانشمندان افکار نوین فرهنگ اسلامی را در نیم قاره هند پخش کردند. افغانستان (دژ اسلام) در آستانه آسیای مرکزی کا نون فرهنگ اسلامی شد و مدنیت و ثقافت سبک معماری که در اروپا و در نظر مغربیان بنام (هندو اسلام) یاد میشود بیشتر به صفت (هند و افغان) یاد شده. می‌تواند چنانچه عملاً هم در بسیار موارد به همین صفت یاد می‌شود مدتی افغانستان با جهان عربی بنا بر مواخات اسلامی رابطه نزدیکی داشت و زبان عربی معمول بود و بی‌حیثیت زبان دین و دفتر ادبیات تاثیر داشت.

ولی در عهد صفاری عکس العمل دانی در میان اهل عرب پیدا شد و طاسم رجحانی را که عرب می‌خواست بر عجم قیام کنند در هم شکست به واقع دین فرخنده اسلامی برابری و برادری می‌خواست نه رجحان و تفوق یکی بر دیگری لذا در عهد صفاری و سامانی افغانستان یا خراسان خویش را کم ارزش‌تر از سلطه عربیت بیرون کرد و به زبان و فرهنگ و نظام اجتماعی زندگی خود متوجه شد اولین نظم و اولین نثر در زبان دری درین سرزمین بمیان آمد.

بالای هنوز تا سه چهار قرن دیگر بعد از رسیدن اولین پیکر حامل پیام دین اسلام در سرحدات غربی کشور هنوز در کوه پایه‌های مرکزی و در حواشی شرقی و جنوبی آئین بودایی و برهمنی و آفتاب پرستی و هندوئی با پر جا بود تا کم کم در عهد غزنویان دین اسلامی در بیشتر نقاط به استثنای برخی از دره‌های جنوب شرقی هندو کش پراگنده منتشر شد.

غزنویان در قرن ۴ و ۵ هجری (۱۰ و ۱۱) مسیحی مرکزیت توانائی به فرهنگ و سیاست و ادبیات در این سرزمین دادند و غزیه مانند بناد یکی از مراکز ثقل قدرت و فرهنگ اسلامی شد. هنرمندان، دانشمندان و شعرا از اقصای نقاط دور دست به کشور غزنوی و به مرکز آن سلطنت رو آوردند و با ورود این دسته هنر، اند و عالم و دانشمند علم و ادب و معماری و نقاشی یک مرکز نوینی پیدا کرد دیری نگذشته بود که در مقابل (غزیه) شهر دیگر بنام (فیروز کوه) در مسیر کهستانی هریر و احداث شد، نشو و نما کرد، بزرگ شد و رقیب غزیه گردید، سلطان‌های غور و غزیه تا وقتی در مجاورت هم به کشور داری مشغول

بودند تا تصادم شخصی موجب انهدام قدرت سلطنتی آنها را فراهم کرد. غزوه خورد شد و فیروز کوه اشتهار پیدا کرد و با وسیع شدن دایره قدرت غوریان دست یافتن بر تصرفات غزنیان در هند پای سپاهیان ملوک جبال به دهلی و اگره رسید و با حرکت موج دیگری از علما، دانشمندان و معماران فیر و زکوه و تولک و با، یازار و رسم ساوک و زندگانی افغانی در دیا رهند انتشار یافت.

تمدن اسلامی افغانستان در زمینه های مختلف حیاتی در طی ۶ قرن مرتبی پیموده و دانشمندانی چون بوعلی سینا و بیرونی از سطح عالی دین و فرهنگ نمایندگی میتوانستند ولی به ناگاه تندبادی از آسیای مرکزی برخاست مردمانی کرسه و چشم تنگ که از طنالی بردوش اسپ کلان شده و جز قاش زین خانه ی نمیشناختند مانند گر دبا دی مخوف صحرای گوپی به گردش و وزش درآمده از کوه ها و بیابانهای شمال شرقی به کشورماسر از یر شدند. (فتنه مغل) که در تاریخ بشریت معرف خرابکاری بربری چنگیزی ست فرار سید. افغانستان در مسیر تاریخ خرد شدت این حمله را بیشتر از همه احساس کرد. چون قدرت مقابل به بیشتر بود شدت حمله هم شدید گردید. در نتیجه شهرهایی که در طی شش قرن هجری آباد شده بود کربیده شد، سوخت، ویران شد و تاراج گردید و در ریا زه برخی از قلعه ها و شهرها مانند شهر حاک و غلغاه بکلی بسته شد و در بسیار جاهای دیگر مانند تالقان و بلخ و هرات بیشتر از دو ثا سکنه شهر هلاک و فرار بیابانها شدند و از گرسنگی جان سپردند.

این تند باد عظیم بکلی فریده نشسته بود که تندباد دیگر برخاست و صحنه آسیا جلوانگاه تیمورش زد، کشت، ویران کرد و از کاشغر تا مصر و از هندوستان تا روسیه جنوبی امپراطوری عظیمی تشکیل کرد که اگر باز نیکو بنگریم قلب و حصه وسطی آن همین افغانستان ما بود. در همین جاتیر خورد و در همین جا لنگ شد باری مانند هر تند بادی، این باد نامالیم هم گذشت ولی ترس و دهشت طوفان چنگیزی و تیموری مدتی چون کابوس امرگ برار و اح اجتماعی قابض بود طوری که مسیر و روش فکری مردم را مدت ها عووض کرد و با اینکه احفاد تیمور دوره نرم تر و ملایم تری بمیان آوردند و خراسان و ماورانهر با شهرهایی مانند هرات و سمرقند دوباره معمور و آباد شد ولی علم و ادب با تمام تشویق برخی از شهزادگان و شاهان تیموری وضع ابتکاری خود را از دست داد. تنها نجوم و هنرهای زیبا معماری و نقاشی و تذهیب و خطاطی ترقی بی سابقه نمود و هرات کانون نوینی شد و مذاق اروپائی از آن همه مظاهر بدیع مکتبی بنام (هرات) قایل شده است که اسمش با نمونه های کارش همه جای بیشتر در دیار مغرب بلند آوازه است.

جای حیرت نیست که افغانستان اگر به دست چنگیز و تیمور ویران میشوید باز بدست اولاده آنها شکل مرکزیتی بخود میگیرد؟ از ویرانی، آبادی از خرابکاری، روح ذوق سایم ترازش میکند. کشر رکشایانی که از بدو طلوع تاریخ از شرق و غرب به این سرزمین حمله آورده اند همینکه موج و شدت اولسی حمله سپری شده است همیشه بدست احفاد اعمال آنها مراکز اداری و جهانبانی در کوه پاپیه های افغانستان احداث گردیده؛ قدرت مذبی و فرهنگی خود داین سرزمین با افکار نیز مخلوط شده و به رنگ نرینی تبارز کرده است. باری با تیموریان روابط مادر بازرگانی و تجارت در یکطرف دیگر انکشاف کرد و آن دیار ختای یا سرزمین چین است.

دوره تیموری به عروج خود رسید بود که یکی دیگر از گررگانان فرغانهئی که نام وی (ببر) به بهترین نهجی خالق الذات وی را نشان میدهد خود دسرانه از دیار خود برآمد بدیار ما آمد. از بکان شیبانی گورگانیان بابری تیموریان هراتی بهم در آوریدند ستاره اقبال بابر روشن تر شد، یتیم آواره و حادثه جوی فرغانه به مجردی که پایش به داخل بلالاحصار کابل بازشد بخت و اقبال بر روی او لپخند زد پادشاه شد دارای فرزندان متعدد شد. فاتح آگره و دهللی و شاهنشاه هندوستان شد.

کوه های افغانستان و دژ تاریخی کابل با افق رنگارنگ خود بابر و احفاد او را طوری در آغوش خود کشید که آنرا ماجا الطاف خود قبول کردند و یکبار دیگر قله ها و شهرهای هندوستان به دست دژ نشینان کابل مفتوح گردید. تا اینکه آهسته آهسته هند آنها را به خرد مجذوب ساخت. پایتخت از کابل به آگره انتقال یافت و کابل زمین تفرجگاه و شکارگاه و تفریحگاه آنها شد و دیری نگذشت که خاک های افغانستان در میان سه حریف: گورگانیان، صفویان، ازبکان مانند سه حریم علیحده منقسم شد در هر سه حریم جنگ های دائمی رونما گردید. یکطرف کورگانیان با ازبکان و جانب دیگر مرکز مخالفت گورگانیان با صفویان پنجه نرم کردند یکسو مرکز جنگ ها (بلخ) و جانب دیگر مرکز مخالفت ها (قندهار) بود لشکرکشی ها در معبرهای هندوکش و در گردنه ها و گذرگاه های هیرمند و ارغنداب و ترنگره زهای ناخوشی بمیان آورده بود و احساس میشد که واقعات جدیدی در آستان است.

هر تکی ها علیه حکام صفوی برخاستند عکس العمل در مقابل ظلم و احجاف صفوی در قندهار منتهی به ویرانی و بربادی شهر اصفهان شد، آقاییانی که حکومت میکردند محکوم شدند. یک روحیه جدیدی در وادی ترنگه و ارغنداب پیدا شد که در تنمیه و حیات ملی و در توسعه های حدود و میزبان آن کمک زیاد کرد. هنوز کابل زمین تحت اداره گورگانها و شمال هندوکش بیشتر در تحت اداره امرای ازبکی بود که نادر افشار از طرس برخاست. برخاست و به هند فتر حاتی کرد و برگشت و کشته شد

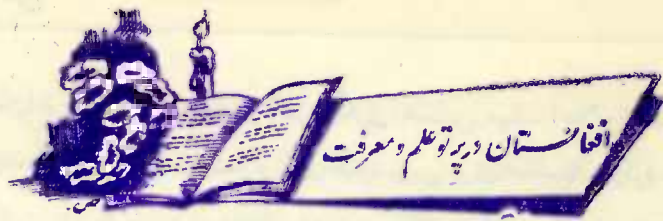
به سايته روحی که در افغانستان تولید شده بود ابدالی های هرات و قبایل دیگر در قندهار به جنبش هائی در آمدند که نتیجه آن منتهی به تشکیل سلطنت افغانی درانی سدوزائی گردید.

تشکیل سلطنت مستقل درانی سدوزائی در افغانستان طلیعه یک دوره نوینی بود که در اواخر نیمه اول قرن ۱۸ اساس دولت مقتدری پی ریزی شد که در اوضاع ضعیف و نسبتاً پراکنده شرق آنوقت وز نهی بسیار سنگینی نمرده میشد.

در حالیکه دامنه نفوذ صومالی در غرب در زمان نهضت هوتکی بر چیده شده قدرت گورگانی و مرهته در قلب هندوستان خیزش شد و امرای ازبک در شمال منقاد شدند. افغانستان در عصر سدوزائی علی الحزب و در سال های اخیر آن دوره در میان افکار استعماری انگلیس ها و روس ها و فرانسوی ها حساسیتی پیدا کرد که همگان در پی احراز دوستی آن افتادند (اتزار) (تاپو اثرن) و نایب السلطنه های انگلیسی هند هر کدام در پی پیدا کردن راهی در قلب افغان و افغانستان بر آمدند افغانستان تا وقتی موقف خود را حفظ کرد ولی متأسفانه کثرت شهزادگان سدوزائی و بی اتفاقی آنها بر سر تخت و تاج موجب ضعف ایشان و نقاهت افغانستان رابه تدریج فراهم کرد و در وقت کشور بی حیث یک قدرت سنگین وزن میتوانست ازین همه سیاست های رقابت کارانه اغیار استفاده کند خود در اثر رقابت های داخلی و سوء نفا هم با همسایگان خارجی مخصوصاً انگلیس ها در ایالات شرقی کوچک شده رفت و قدم به قدم باست به باست از خاک های شرقی سلطنت درانی سدوزائی قطع شده رفت بی اتفاقی شهزادگان سدوزائی و مخالفت سدوزائی و بارک زائی موجب نقاهت مزید افغانستان را فراهم کرد و سلطنت بزرگ سدوزائی به امارت های بسیار کوچک محلی شهری در کابل و غزنه و قندهار و هرات و غیره مبدل و مواجه به حمله اول فرنگی گردید که در نتیجه آن ۴ سال قسمتی بزرگ از افغانستان از طرف قوای بریطانیا اشغال شد و باز امرای محلی از نقاط مختلف در حصه شمال سر بلند کردند ولی این تجاوز زواین تسلط در سر بیداری به مجاهدان و حارار افغانی دار و این روح آنقدر نیرو گرفت که موفق به اخراج اشغالگران بیگانه گردید. سلطنت بارکزائی محمد زائی بیشتر استقرار یافت و کم کم افق زندگانی نسبتاً موثر بر روی این سر زمین سر بسته منزوی باز شد بار اول اسم مدرسه جریده بسته و قانون نامه های ملی و نظامی و غیره شنیده شد ولی هنوز هم جامعه تکان حسابی نخورد و یک نسل فقط یک نسل گذشته بود که باز تجا و از طرف فرنگی ها آغاز یافت و باز لشکر کشی های آنها بکابل و قندهار روح حاکمیت ملی را خفه کرد ولی مردم که از تجا و زاول درس های گرفته بودند زود تر در مقابل تجاوز دوم برخاستند قوای فرنگی خاک افغانستان را تخلیه کرد ولی مراقبت این آنها در مقابل کمک های ناچیزی که آنهم بیشتر برای تامین منافع خودشان بود بزراعمال حکومت وقت مخصوصاً در تعلقات با دیگران باقی ماند.

در افغانستان احتیاج به یک تکان قوی تر ذهنی و فکری احساس میشد اعلان استقلال و محاربه استقلال باعاده و احراز مجدد آزادی از دست رفته و زنده‌ی جدیدی بر روی افغانستان بازکرد و اینک در طول و جریان ۴۱ سال اخیر ازین روز نه به بیرون و جهان دور دست نگاه میکنیم. کشوری منزوی در زنگوها | منزوی در سیاست اجباری در طی مدارج اخیر زندگانی خود آرزوهای نوینی دارد که در راه احراز آن تلاش میکند افغانستان در سیر تاریخ پرهنگامه و طولانی چندین هزار ساله مانند (نبض آسیا) همیشه در طپش و پرنش بوده و به حیث کانون غلیان جوش و خروش و سردی و گرمی و هنگامه‌های تاریخی را بسیار دیده و بالاخره بعد از احراز آزادی مجدد در آستانه آزمايشگاه نوینی قرار دارد که چطور علوم و تکنیک و جنبه زندگانی مدنی جدید را در خود حل و مزج کند کامیابی درین آزمون بزرگ ملی و اجتماعی بسته به میزان واقع بینی طبقه منور امروزی افغانستان است افغانستان با موقعیت و موقف حساس جغرافیائی خود در مسیر بزرگ تاریخ قرار داشته و دارد و جریان های بزرگ تاریخی را دیده و شواهد این جریان‌ها را محافظه کرده است. شبکه های راه های هوایی و میدانی های فضایی یک دفعه دیگر این کشور را در (قاب آسیا) چهار راه کاروان های هوائی خرابه ساخت. راه های نو افکار نوینی با خرید می آرد دوازده تماشای افکار و نظریات ما و دیگران جرقه های تولید خواهد شد که چهره ی سنگلاخ های عظیم افغانستان را روشن خواهد ساخت.

محمد حیدر ژوبلی

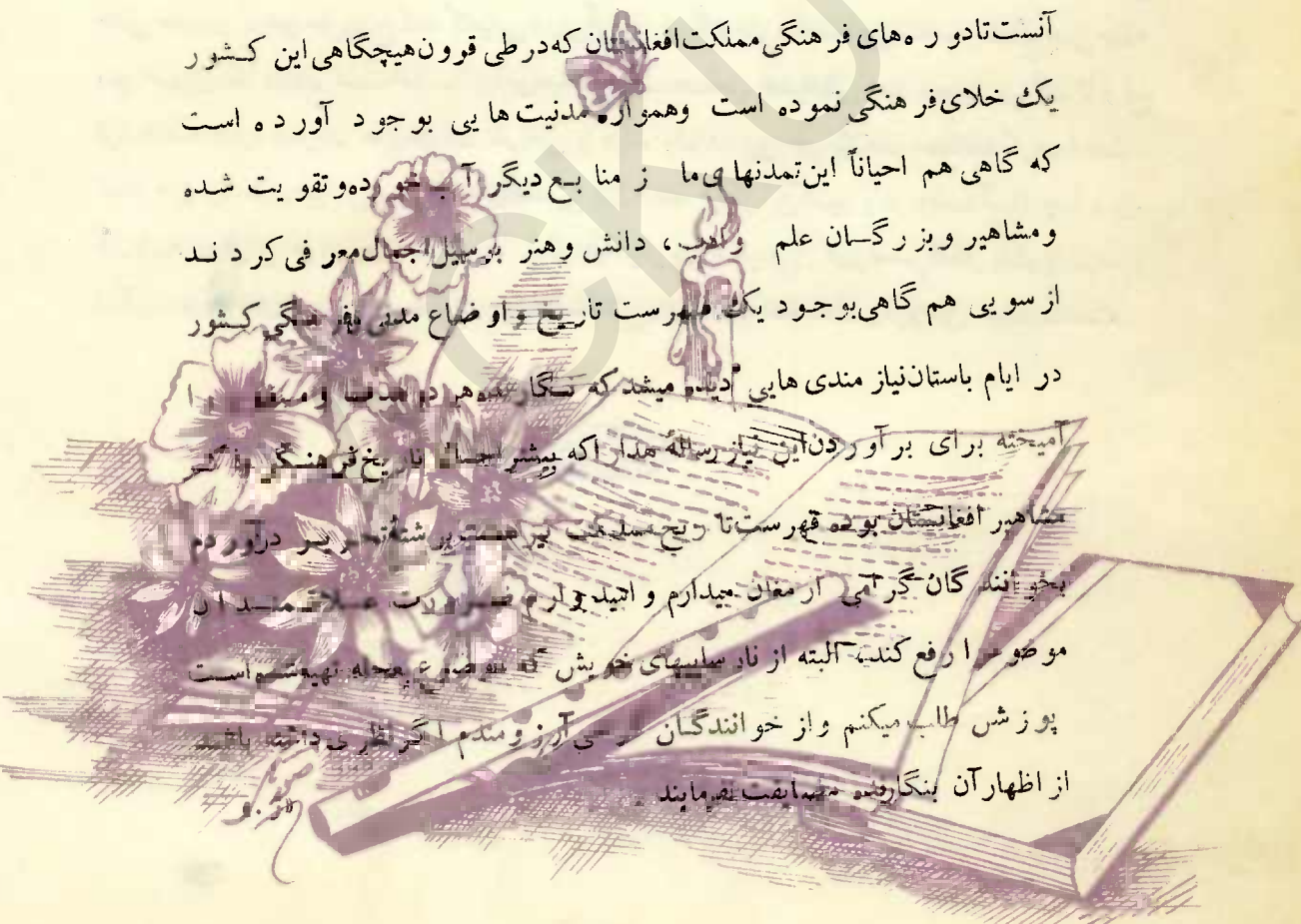
بنا بر خواهش اداره سالنامه موظف شدم مضمونی زیر این عنوان برای سالنامه بنگارم. هدف اداره سالنامه از نشر این مضمون طوریکه ارائه کردند

آنست تادوره های فرهنگی مملکت افغانستان که در طی قرون هیچگاهی این کشور یک خلای فرهنگی نموده است و همواره مدنیت هایی بوجود آورده است که گاهی هم احیاناً این تمدنهای ما از منابع دیگر آید و تقویت شده

و مشاهیر و بزرگان علم و ادب، دانش و هنر بر وسیله اجمال معرفی کردند از سویی هم گاهی بوجود یک قهرست تاریخ و اوضاع ملتی فرهنگی کشور در ایام باستان نیاز مندی هایی آید و میشود که نگارنده در هدف و مقصد را

آمیخته برای بر آوردن این نیاز رساله مدار که بیشتر اجمال تاریخ فرهنگی و مشاهیر افغانستان بوجه قهرست تاریخ مملکت بر هستی داشته تا در دور هم بخوانند گان گرامی ار مغان میدارم و امیدوارم ضرورت عملیتمندان

موضوع را رفع کند، البته از نادر سلیبهای خویش که به عنوان همیشه است پوزش طلب میکنم و از خوانندگان آرزوی آرزو مندم اگر نظری داشته باشند از اظهار آن بنگارنده مصلحت نمائند

هویت باختری

آغاز تمدن ویدی :

بر اساس حفريات اخير در سيستان ، افغانستان امروزي در دوره هاي قبل التاريخ نيز از سياهپوستاني مسكون و مدني ، ابتدائي را دارا بود با ساكنان هند و شرق نزديك تما سهاي مدني داشت .

آريائيها از مرکز قلبي شان يا آريانييم واينگر مهد آرينها - بنا به اعت سردى هر ابه صمحات جزو بي تر مهاجرت كردند . اين مهد نخستين شايد سايبيريا ، شمالي اروپا يا غالباً پامير و سرچشمه آموست دسته هاي آريايي در حوالي سه الهى دو نيم هزار سال قبل ميلاد در آريانا (افغانستان) سکونت اختيار کرده اند که تا سال هزار و پنجاهم . مهاجرت آنها بهند شدت ادا ميافت . البته مهاجرت آريائيها به آهستگي و بنا بر قلت جاي و مواد خوراكي و کثرت نفوس بوده است ايشان از آريانم و ايگودر ايالت باختر يا بخدي سرازير شدند و آنجا را مرکز ثنوي قرار دادند و از بلخ طرف جنوب ، غرب و جنوب شرق در حرکت افتادند .

افغانستان در مدنيت آريايي سهم بزرگي دارد چه بلخ گهواره اين مدنيت بود در اينجا زندقاني قبائلي را کنار گذاشته نخستين دولت آريايي و مدنيت شهري را بميان آوردند . پندار ، گفتار و قوانين آريائي در اينجا تدوين شده اولين فصلهاي و داد ، در همين سرزمين سروده شد و بعد آنرا مهاجران بهند بردند .

آريه هاي اولي داراي مذهب پرستش عناصر و قواي طبيعت بوده بمالداري ميپرداختند و براي حمل و نقل اشخاص و اموال عراده ها و کراچي را بکار ميبردند معيار ثروت تعداد گاو بود . مرده ها را مي سوختند . زراعت شان با گاو و قلبه صورت ميگرفت . سپس بفلزات آشنا شده ، چرم گري ، کلالی ، نجاری ، حجاری ، بافت ، دوخت و گلدوزي رواج پيدا کرد .

در جشنهاي مذهبي و ملي براي تجليل فصلها شعرها ، قصايد و داستانها سروده ميشد . آواز خوانده ميشد ، حرکات بدني و رقصها بعمل مي آمد . بصورت خانواده هاي بزرگ و مشترک زندگي ميکردند :

پرچمهاي بلند بخدي .

نخستين دولت آريايي در باختر بلخ - تشكيل شد . در ينگاه آريه هاي هند و فارس هنوز تحت اثر آتور يها ، کلدانيها و سياهپوستان بسر ميبردند . حکمداران و شاهان بخدي عادل و نيکوکار بوده همواره از زراعت و مدنيت تشويق ميکردند در اوستا و شاهنامه بنام افسانه هاي ملي از سه سلاله شاهان پيش از زردشت ذکر بعمل آمده که در بلخ سلطنت داشتند : پيشداديان (پاراداتها) ، کياني (کساوياني و اسپه ها) :

پا راداتها : پاراد اتنا یا پیشدادیان نخستین خانواده سلطنتی آریانا و بخدی است کیو مرث و هوشنگ ازین سلاله اند . هوشنگ آتش را کشف کرد و سده جشن آتش را بنیاد گذاشت ، یماز بزرگترین شاهان این سلاله است . رؤف ، مهربان و مری بزرگ بود . درز راعت و تربیت حیوانات مردم را تشویق میکرد . جشن نوروز از یاد گارهای اوست در اوستا ، یما ، درودا ، یامادر اساطیر ، جم یا جمشید ذکر شده . تری تونا - فریدون - از سلاطین باختری است ضحاک بر جمشید غلبه کرد و جور و ظلم پیشه نمود . برای آرایش و تغذیه دومیاریکه بر دوشانه داشت هر روز مغز سر انسان بکار میبرد . روزیکه نوبت فریدون بود با کاوه آهنگری علیه او جنگیده ، او را از بین برد فریدون که از نسل شاهان بود بسلطنت رسید . از پسران او آریو و مینو چتر بسلطنت رسیدند که از دافسانه سرایان به ایرج و منوچهر موسوم اند ، زال پسر سام در عصر منوچهر بود و از طرف او حکمران نیمروز شد و بار و دابه دختر مهربان امیر کابل وصلت نمود و رستم بزرگترین پهلوان داستانی بوجود آمد .

کاوه ها : این سلسله شاهان در اول نام خرد «کاوه» دارند . میسس شان کاوه کوا تا کیقباد است که بدست رستم در بلخ بسلطنت رسید و آریانا را از خنتر توریا - تورانیها - نجات داد . پسر او کاوه یوسا - کیکاووس - حاکمیت آریانا در فارس و ایران امر و ز قایم کرد . سپس کاوه سیا در شاننا - سیاوش - و بعد پسر او کاوه هو سرریا - کیخسرو - بسلطنت بخدی نشست . وی بایاری رستم با توریاها جنگید و امنیت و مصونیت را در آریانا تأمین نمود .

اسپهها : سر سلسله اینان که به عصر زردشت قریب است اسپه اوروت - مهرا سپ - میبا شد و ی آبادیهای زیادی در باختر و د . پسرش و بست اسپه - گشتا سپ - پسر از پدر بسلطنت رسید و ی با ارجت اسپه پادشاه توریا - ار جاسپ - جنگید . در یکی از جنگها زری واری - زریو - برا در گشتاسپ کشته شد . اسفندیار و بین آن پسر گشتاسپ بلخ را که بدست توریاها (تورانیها) افتاده بود ، دوباره گرفت . اسفندیار بچنگ رستم آمد و کشته شد . در عصر گشتاسپ زردشت ظهور کرد و پادشاه بدین او بگرید .

زردشت و تمدن اوستایی :

عصر زردشت و گشتاسپ تقریباً در حدود هزار سال ق . م بود . شخصیت زردشت نه تنها در تاریخ باستانی آریانا و تعلیم و تربیت گذشته ما اهمیت روحی ، اخلاقی و فرهنگی دارد بلکه نشر آیین او در کشورهای مجاور نیز از نفوذ سیاسی ، حربی - اقتصادی ، و فرهنگی افغانستان حاکی است . گاتهای اوستا بر ارزشترین سند ملی شکوه و عظمت تاریخی آریانا

کهن سیاشد و د ا و اوستا هر دو روشنی بزرگی بر گذشته تاریخی ما می افکنند. و د ا از قدیمترین صفحات زندگانی آریایی در بلخ و مهاجرت شان بجنوب هند و کش و صفحات شرقی و جنوب شرقی تا حوالی هند بیان میکند، اما در روشن کردن تاریخ آریانا و حکومت بخدی سهیم اوستا بیشتر است.

زردشت - زرا توشتر اسپانتمان - بخاندان شاهی باختر مربوط بود. کتاب دینی او « اوستا » به بیست و یک کتاب تقسیم شده و دارای پنج برخ است.

باید تذکر داد که زبان زند یا اوستایی مبداء شاخه شرقی زبانهای آریاییست که زادگاه و محل نمو و تکامل آن شمال شرقی افغانستان امروز است و بزرگترین نمونهی موجود آن همین اوستاست و مهمترین قسمت اوستا همانا گاتاست. اوستا در لغت بمعنی اساس و متن و گاتا بمعنی سرود است. اجزای عمده اوستا عبارتست از: ایسنا بمعنی آداب عبودیت، ۲ د سپرد: آداب ۲ دند یداد: قوانین مذهبی، ۴. لیشت: حماسه، ۵ خر ده اوستا: دعاها. بین زردشت و اسکندر:

تاریخ بخدی پس از زردشت، و اوستا آنقدر روشن نیست. اما اینقدر معلومست که دولت بخدی وجود داشته و وحدت کشور از بین نرفته بود. برخی گویند خانوا دوی اسپه تا مدتی بعد هم سلطنت میکردند. وقایع نیمه تاریخی این دور تا هنگام حملات سیروس جنگ آوریها و آریانا: حمایه نیروس پادشاه نسیوا و سمیرا میس ملکه آتوری میباشد که ایشان بقوای نیرومندی مصادف شده در برابر باختریها مغلوب گشتند، مگر بار دوم بخدی را فتح کردند.

حملات کوروش و سیروس - در حوالی ۵۰۰ ق. م. صورت گرفت. و پادشاه پارسی باز بمقاومت برخورد و پیش از فتح تمام، کشته شد. هخامنشیها مدتی در برخی قسمتها آریانا حکومت کردند. تا اینکه قوای هخامنشی در برابر یونان ضعیف شد و اعلان استقلال در هر طرف بگوشها رسید.

درین مدت در افسانهها ذکر بعضی پادشاهان کابل، حکمفرمایان بلخ، رئیسان و پهلوانان زابل و دودانهای محلی دیده میشود، تا اینکه اسکندر مقدونی از راه فارس وارد آریانا شد. پس از مقاومت شدید اهالی از ۳۳۰ تا ۳۲۷ ق. م. بحیث فاتح بتخت سلطنت می نشیند.

فرهنگ یونانو بودایی

تمدن یونانو باختري :

حاکمان و عساکر یونانی که با اسکندر به آریانا آمدند، اینجا ماندند، پس از مدتی بعبادت، اخلاق، زبان، سنن و مذهب و آیین مردم آشنا گشتند و برخی از خصوصیتها ی مقدونی شان ترك شد. مردم باختري و آریانا نیز بزبان، فلسفه و آداب و روش زندگانی یونانی آشنا گردیده، بین آنها و اقلیتها ی یونانی آمیزش و اختلاطی صورت گرفت. درین دور فرهنگ یونانی با مدنیت محلی آمیخت و از نظر کیش و علوم دوره ای ظهور کرد که در تاریخ فرهنگ و تمدن خیلی پراهمیت است، چنانچه در دور سیدها افغانستان راهلاس (یونان) آسیا میگفتند.

درین عهد سدهار باب انواع پرستی یونان در آریانا- افغانستان - انتشار یافت. زبان یونانی، ادبیات، طب، فلسفه، هنر، حجاری و مجسمه سازی یونان رواج یافت همچنین آیین زردشتی، زبان مردم و خصایص مدنی مملکت ما بر آن یونانیان باختري تأثیر نموده فرهنگ خاصی ظهور نمود که بنام یونانو باختري - گریکو-باکتریان- موسومست. درین دور زبان باختري آریانا با زبان یونانی یکجا مستعمل بود، در کتیبهها در دوستون پهلو ی هم و در سکهها هر یک در یکی از مسکوکات وجود داشت. آریانا بحیث چهار راه تجارتهای هند، مصر، پارسیس، شرق نزدیک اروپا و چین خیلی مهم بوده مرکز تقاطع و تقابل مدنیتهای مختلف گشت.

سیتها و پارتها در قرن سیزده و دوازده ه. ق. م. با یونانیان باختري جنگیده سلطنتهای دیگری را تشکیل نمودند که در نگاه دین و ثقافت بودایی به آریانا وارد شد.

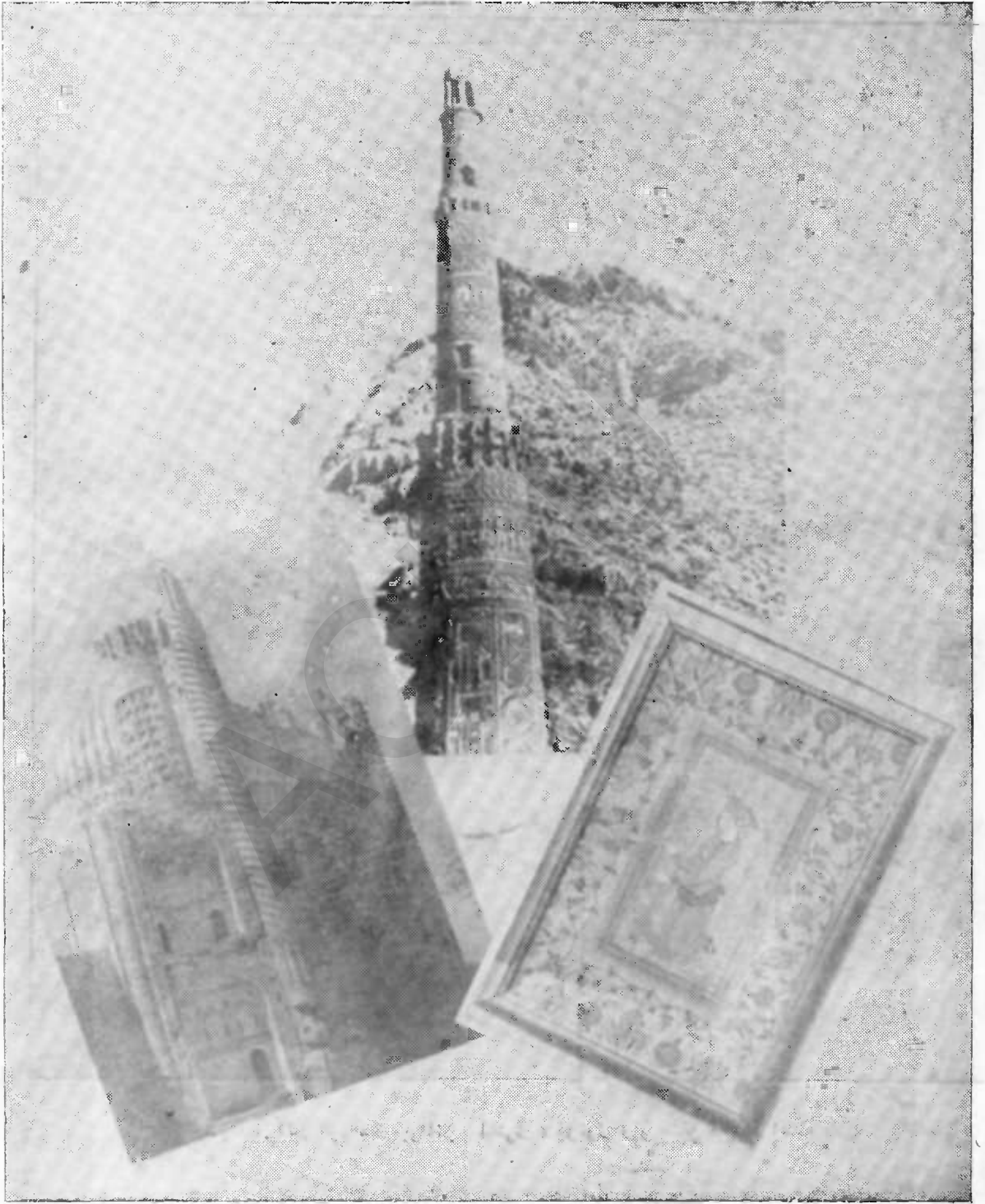
فرهنگ یونانو بودایی :

کوشانیها ز طایفه تخاری افغانستان بوده از حوالی ۵۰۰ ق. م. تا قرن پنجم میلادی در آریانا سلطنت کرده اند و با چین روابط سیاسی و مدنی داشتند. اینها تحت فرسان و ابایی کوزلویا کد فیسس بتوحید آریانا موفق شدند. کوشانیها آریایی بوده، زبان شان نیز آریایی، از لهجات آریانای شرقی، گویا زبان تخارستان آنوقت بود. رسم الخط خروشتی و در مسکوکات خط خروشتی و یونانی سوازی هم دیده میشود.

این دور از درخشانترین دوره های مدنی عصرهای پیش از اسلام مملکت ماست. درین عصر دین، فلسفه، حکمت، ادبیات، هنر، معماری خیلی مرقی بوده، دربار شاهان کوشانی بخصوص

نمونه از آثار دوره‌های یونان و باختری، غزنوی و نورستان قبل از اسلام

میشاد جام (فیروز کوه) میناتور (هنر دوره تیموری) و مسجد خواجه محمد یار سا

کانشکای کبیر آستانه علم و ادب بوده قبل برین با آشوکای موریایی و جانشینان او دین بودایی از هند بجنوب آریانا سپس در صفحات شمالی کشور ترویج یافت و بر بقایای تمدن ویدی و زردشتی رنگ مدنیت بودایی را اضافه نمود. نو بهار بلخ معبد بزرگ زردشتی معبد بودایی شد و غالب شاهان یونانی باختر بکیش بود اگر د یزند. از نظر هنر این دور اهمیت خاصی دارد. مواد بودایی و مجسمه های بودا بصورت و سبک یونانی تراشیده شده هنر یونانو باختری - گرکو بود یک - زاده شد و این هنر نماینده آمیزش دو تمدن شرقی و غربیست که این تلاقی در آریانا صورت گرفت و فرهنگ خاص افغانستان گردید که از فرهنگ و تمدن کشورهای همسایه بکلی ممتاز وجداست. افغانستان - آریانا - بود که این تمدن را در هند، چین و ماوراءالنهر انتشار داد. در عصر کانشکا مخصوصاً معبد های باشکوه و مجملی با هیکل های بزرگ بودایی در آریانا و متصرفات آن بنا شد که نه تنها معبد بود بلکه مراکز نشر علم و معرفت و ادب بوده هر کدام کتابخانه های عالی را دارا بود. پتهای بامیان از بزرگترین شاهکار های دور قدیم در همین عصر درست شده است.

مبلغان آریانا مذهب بودایی را بچین و سایر بخشهای ماوراءالنهر بردند و تبلیغ کردند. چینیها برای زیارت اماکن مذهبی چون هده، کاپیسا و بامیان به آریانا می آمدند. در ینگاه در امپراتوری آریانا دین بودایی، برهمایی، زردشتی، عقاید یونانی و معتقدات باختری دوش بدوش رواج داشت اما بمرور زمان آیین بودایی متبازتر گشت.

هنر گریکو بود یک - یونانو بودایی - در دوره یونانیان باختری و آمیزش شان با فرهنگ بودایی در دو طرف هندو کش پدید آمد و در عصر کوشانی بکمال رسید. این هنر در قرن پنجم بچین نفوذ کرد، این هنر در معبدها و دیرهای مملکت پناهنده شد و قرنهای بزیست چنانچه آثار متعدد آن امروز ضمن حفاریات بدست آمده است. حیات فکری و فعالیت های ثقافی و ذهنی نیز عالی بود در دربار شاهان کوشانی معلمانی وجود داشتند. پانی نی شاعر بزرگ و عالم سانسکرت نمونهی فضل و دانش همین دوره است.

کوشانیان کوچک زمانی ضعیف شدند و مدتی تحت الحمایه ی ساسانیان زیستند. از سویی هم هندوها بر ایشان تاختند و زمانی هم هیاطاه - یفتلی ها - در آریانا فرمانفرمایی کردند، تا اینکه مسلمانها به آریانا در آمدند.

بامدادان اسلام

دور تسلط مسلمانان:

در نیمه اول قرن هفتم میلادی که در قسمت‌های شمال هندو کش خانهای توکیو و هیاطله و در جنوب آن سلسله‌های کشتاریه‌ی کاپیا فرمانروایی داشتند، اسلام از افق مکه طلوع کرد و امپراتوری ساسانی را در جنگ‌های قادسیه و نهاوند متزلزل ساخت.

یزدگرد سوم شکست خورده بخراسان پناه برد. عرب‌ها پس از اینکه قوای سامانی را از بین بردند در حدود سال‌های ۳۲ و ۳۳ هجری ۶۵۳ و ۶۵۴ عیسوی در اثنای خلافت حضرت عمر فاروق در برابر سرحدات غربی آریانا جمع آمدند. نخستین تماس قشون عرب در سرحدات غربی در سیستان در ۲۳ هجری یکسان پس از مراجعت هیوان تسانگک زوار چینی صورت گرفته بود. در ینگاه ز دوزخورد لشکر عرب در سیستان، کابل و رخیج با کابل شاهان امیران محلی کوشانو یفتلی یارتیل شاهان یار ایان کابلی - مدتی را در سر گرفت. بعد از یک‌کده محاربات در حوزه‌ی هیرمند و ارغنداب بالاخره جنگ‌های مهمی در حوالی غربی کابل و خورد کابل بوقوع پیوست و بسال ۴۸ هجری مقارن خلافت حضرت عثمان رض در سیستان زنبیل شکست خورد و بسال ۵۱ هجری بکابل رسیدند، پیمان صلحی بسته شد و کابلشاهان مدتی به آرامی زیستند. عرب‌ها بسرزمین ما چیره شدند و تا دو صد سال حکمرانی کردند.

اهالی بوسیله‌ی تبلیغ، دادن حقوق مساوی ب مردم و سایر عوامل باسلام گرویدند. اسلام تنها دین نبود بلکه راه و روش زندگی گشت و با انساج فکر و عقول تخمیر و جزء لایتجزای زندگانی مردم آریا نا شد. قرآن کریم نه تنها دستورهای مذهبی، بلکه دست‌ورهای سیاسی و اجتماعی نیز بود، ارزش ادبی و رموز خطابت و حسن بیان آن بالاتر از وصف است. غلبه‌ی سیاسی عرب، در اثر انتشار دین اسلام بفعالیت معنوی منتج گشته در تار و پود روح مردم این خطه جاگزیب شد. اسلام افکار و احساسات جدیدی را با تحولات در طرز زندگی با خود آورد که در همه رشته‌های زندگانی موثر واقع شد و آن از دو جهت بود:

نخست از جهت مادی: در مبانی اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و مدنی، تجارت و روابط افراد تحوّل رخ داد.

اسلام روش زندگانی قرار گرفت و مساوات و عدالت اجتماعی و اقتصادی پدید آمد. دیگر از نظر معنوی: قرآن کریم بر اذهان و افکار موثر واقع شده طرز تفکر و منطق نو بوجود آمد. طرز افاده دگرگون شد. زبان را بالفبای عربی نوشتند. لغات زیادی از عربی بزبان

دری در آمد زبان ادبیات عربی منتشر گشت و گاهی هم جای السنه خود مانرا گرفت. تأثیرات عقلی و ذهنی بیش از اندازه بود.

در سال یکصد و بیست و نه هجری ابو مسلم خراسانی بر ضد امویها قیام کرد و عباسیان را با سلطنت رسانید و بر مکیان بلخی بوزارت رسیدند. نخستین آثار جنبشهای آزادی خواهی از قسمت های شرق قلمرو اسلام - آریانا - ظهور کرد و بغرب منتشر شد و بنا بر همین معرفت، عربها برای چند قرن کشور آریانا و «خراسان» گفتند. زبان وادیات ما، تخیل و اندیشه ما، موسیقی و حکمت ما لغات و سبک نگارش ما بر زبان عربی و عرب بی تأثیر نمانده، موثر افتاد. بر مکیان بلخی عید های باستانی، سده نوروز و مهرگان را بر دبار عباسیان احیاء کردند. فرهنگ آریانی و عربی (سامی) زبان دری و عربی، با هم آمیخت و ازین آمیزش هر دو آب خورد و تقویت شدند. پیش آهنگان دانش:

در نتیجه این آمیزش بزرگتر عالمان اسلام در فقه - نحو، تاریخ و سیراز آریانا ای باستان بوجود آمد. چنانچه بزرگترین نقش مردم آریانا در دین و فقه اسلامی بجا گذاشتن رای و قیاس است که تعقل را در استخراج احکام فقه در آوردند. ابو حنیفه نعمان بن ثابت کابلی مؤسس مذهب حنفی و از فحول دانشمندان فقه اسلام را با ساس قیاس مرتب کرد. فتنه الاکبر او - شاهکار استدلال بشمار میرود. وی عملاً از کابل یا استاف است. پدرش بکوه برده شد. وی در سال ۸۰ هجری آنجا متولد و تا ۱۵۰ بزیست. عبد الله بن مقفع کتاب های زیادی از جمله کلیله و دمنه و خداینا مه را از بهاری بعربی ترجمه کرد و ادب الکبیر و ادب الصغیر را در ادب عرب نوشت و در ۱۴۰ هجری در بصره از طرف منصور عباسی بقتل رسید. سیبویه نحوی الکتب - بزرگترین مرجع نحو است (۱۵۶ - ۱۹۴). بشار ابن برد بخارستانی (بدخشانی) شاعر نابینای عباسیان (وفات ۱۶۷) جزء اسیران بخارستان ببصره آورده شد و صلوات گران بهایی از مهدی خلیفه بگرفت. از عالمان دور موسی بن شا کرخوا رزمی عالم هندسه و نجوم در قرن سوم هجری بود. پسران وی محمد، احمد و حسن هر کدام در نجوم، هندسه، و میخانیک از سرآمدان اند. ایشان مسافت و وزمین را بامر مامون شمر دند و در میخانیک کتابی دارند. همچنین موسس جدولهای ریاضی اندر «لوگاریتم» از الخوارزمی مأخوذ است. بنام خراسانیان نسبت بسایر اقوام مسلمانان زودتر بین عربها معروف شدند و این معرفت موجب انتشار ادبیات و فرهنگ شان گشت.

تفرد سیاسی عربها رزمی و بروز از استقرار خرد درین ولایکاست. مبارزات عقلی، فکری، معیاسی مذهبی و ادبی کشور آریانا در برابر خلفای بغداد مدتی هم ادامه یافت چه سیادت بغداد ذرا نمیشد

تماماً تعقیب کنند. همان بود که در قرن سوم و قرن چهارم هجری در قطعات مختلف آریان زمین دولتهای تشکیل شد که خلافت بغداد را تنها با سم می شناختند و باین صورت شالوده استقلال سیاسی آریانای کهن که مدتی از بین رفته بود، دوباره ریخته شد. آغاز این آزادی را میتوان از آن گاهی شمرد که مامون طاهر پو شکی هروی را با مارت خراسان بنشاند و سلاله طاهری تأسیس گشت که با سلاله های صفاری و غزنوی استقلال مملکت بحال رسید و از قرن سه و چهارم زندگی سیاسی و فرهنگی ما از سر گرفته شد و عهد نوینی در تاریخ و ثقافت و ادبیات ماباز شد که بوسیله مسلمانان و زبان و ادبیات عربی علوم یونانی داخل ادبیات ما گشت و دیری نگذشت که سنن و آداب ملی از سر نو زنده شد و زبان دری پس از دو قرن گمنامی به سبک و صورت کنونی ظاهر شد. البته آن ساکنان قلمرو عباسی که در پس کوه های سربلک کشیده یاد رنواحی دوردست از مرکز خلافت بسر می بردند در استعمال زبان و ترویج آداب باستانی آزاد تر بودند و از عرب و سنن عربی کمتر متأثر. اینست که نخستین احساس آزادی، اولین سلاله های شاهی پس از اسلام، قدیمترین شاعران دری و احیای ادبیات و فرهنگ ملی همه نخست از سیستان، خراسان و تخارستان از مملکت آریانای سرزد و بغرب و شرق منتشر شد.

طاهریان هرات (۲۰۵ - ۲۵۹ هجری):

مامون پسر هارون الرشید در سال ۲۰۵، هجری حکومت مشرق را بپاداشی بسردار لشکرش طاهر بن حسین داد و او را ذوالیمینین لقب کرد. طاهرا از ضعف عباسیها استفاده کرده «دو سال بعد دیگر نام مامون را از خطبه انداخت و نوعی از استقلال را بنیاد گذاشت که مبادی آزادی خراسان پس از اسلام است. وی مؤسس سلاله ی طاهریان شد که نخستین سلاله ی شاهی نیم مستقل پس از اسلام افغانستان بشمار می آید و طاهر متولد در ۱۵۸ هجری اصلاً از فوشنگک یا فوشنج ده فرسخی هرات بود بطاهر فوشنگکی معروفست.

طاهریان بلخ، مرو، طوس، نیشاپور، هرات، زرنج قندهار و سیستان را در قلمرو خود داشتند و مدت نیم قرن از مرکز هری (هرات) حکومت کردند و با عدل و هنر، فضل و دست علمپرو بودند و با ادب و شعر علاقمند. عالمان و مولفان را اقدر میکردند. بان نهج مهمترین اقدامات آریایی ضد سلطنت های بیگانه زخست از خراسان و سیستان (یعنی افغانستان امروز) نشأت کرده این کشور مهد فرهنگ و کانون زبان و ادبیات دری گشت و شهرهای بلخ- غزنه - هری نیشاپور و بخارا تا چندین مدت مراکز علم و ادب بشمار میرفتند.

پس از طاهر طلحه و بعد عبدالله پسرانش آنگاه طاهر ابن عبدالله و محمد بن طاهر زمام حکومت را بدست داشتند تا اینکه بدست صفاریان منقرض گشتند.

از شاعران معروف ایندور حنظله بادغیسی ابو، العباس مروزی ابو حفص سجندی اند، قصیده عباس مروزی در وصف مامون الرشید از نخستین قصاید معروف ایندور است، با این مطلع:

ای رسائیده بدولت فرق خود تا فرق بدین گسترانیده بچود و فضل در عالم بدین صفاریهای سیستان (۲۴۵-۲۹۰ هجری):

یعقوب لیث صفاری سیستان را فتح کرد و بعد بر هرات دست یافت (۲۵۳ هجری). سپس امارت بلخ تخارستان، سیستان و سند از طرف خلیفه عباسی بوی و گذار شد (۲۵۷). بلا و خوره در ۲۵۹ نیشاپور را تسخیر کرد و طاهریان منقرض گشتند. لشکر کشی یعقوب تا کرمان و شرق عراق و بغداد رسید مگر از خلیفه موفق شکست یافت. یعقوب با حیای سنن و زندگانی ملی کوشید؛ چه سیستان خاک افسانه ای بود در آن قهرمانانی چون رستم، سهراب، زال، اسفند یا رب وجود آمده بودند که این اساطیر بهترین مواد شهر بشمار می آمدند که شاعران نیز آنرا برشته نظم در آوردند. همچنین دوری از بغداد و مرکز خلافت موجب تقویت سنن و آداب محلی و ملی گشت. زبان و ادبیات دری بجای عربی نشست. یعقوب نیز ازین رو حیت تشویق فرمود.

پس از وی برا در شن عمر و بن لیث حکمفرما گشت و گرچه بدست سامانیان اسیر آمد و خراسان بدست آل سامان افتاد مگر صفاریان تاملتی حکمرانی سیستان داشتند که خلف بن احمد و طاهر بن خلف از مشهورترین آنها اند.

طاهریان و صفاریان نخستین سلسله شاهان اسلامی افغانستان اند که با ادبیات و علوم توجهی بذل کرده اند و از قدیمترین شاعران تشویقها کرده اند. ظهور نظم و رواج رباعی درین عصر صورت گرفت و بنای سبک خراسانی گذاشته شد. منشی یعقوب، محمد بن وصیف سکزی، ابوسلیک محمود و راق هیری از سر برآوردگان شاعران آنانند.

سامانیان بلخی (۲۶۱-۳۸۹ هجری):

موسس دولت سامانی در خراسان، سامان خدا از اهالی بلخ بود و نوادگانش پسران اسد هر کدام در دربار مامون مقامی داشتند: نوح در سمرقند، احمد در فرغانه، یحیی در چاچ و الیاس در هرات حاکم بودند. احمد حکومت خود را وسیعتر کرد. پسران احمد مخصوصاً اسمعیل و نصر اساس سلطنت سامانی را گذاشتند. پایتخت سامانیان که گاهی بلخ زمانی بخارا میبود مرکز عالمان دانشمندان فقیهان و ادیبان بزرگ بود و سمرقند نیز بعلم و ادب شهرت داشت.

دور سامانیان از نگاه فضلپوری دور بر جسته و درخشانی است که شاهان ایند و ادب دوست و عالمپور بودند و بمعارف توجه خاصی مبدول میفرمودند. نوح پسر منصور خود شاعر بود

وزیران بزرگی چون جیهانی و ابو الفضل بلعمی که بزرگترین نویسندگان عصر محسوب میشدند از تشویق سامانیها برخوردار بودند.

نصر بن احمد از برادرش اسمعیل شکست خورد (۲۷۵) و اسمعیل تا ۲۹۵ بزیست و صفاریان را مغلوب کرد احمد بن اسمعیل بست و سیستان را بدست آورد نصر دوم، نوح بن نصر، عبد الملک بن نوح، منصور بن نوح (معاصر البتگین) - نوح بن منصور بر تخت نشستند ولی دولت سامانی بعداً ضعیف شد.

در عصر سامانیان که مردمی عاقل و عادل و دانشپرور بودند بهترین شاعران و سخنرانان ظهور کردند و پایه های نخستین تکامل زبان و ادبیات و بنیاد و تهداب نظم و نثر دری گذاشته شد. بزرگترین نمونه تکامل شعر درین دوره رودکی و دقیقی بلخی و از بهترین نمونه نثر ترجمه‌ی تفسیر طبری و تاریخ بلعمی است. ایشان از مشوقان بزرگ فضل و دانش و هنر بودند که ادبیات قیمتی از پیشرفت خود را مرهون آنانست. این عصر نزد مورخان بزیادی شاعران و نویسندگان معروفست اساس مثنوی سرایی درین عصر ریخته شد و ابو شکیب بلخی - ابوالموید بلخی - شهید بلخی کسایی و عماره و روزی از پیشروان این راه اند. از آثار نثر مقدمه شاهنامه ابو منصور و تفسیر طبری امر منصور بن نوح از طرف یکعده عالمان و ترجمه خلاصه تاریخ طبری بنام تاریخ بلعمی از طرف ابو علی محمد بلعمی وزیر عبد الملک و منصور پسران نوح است.

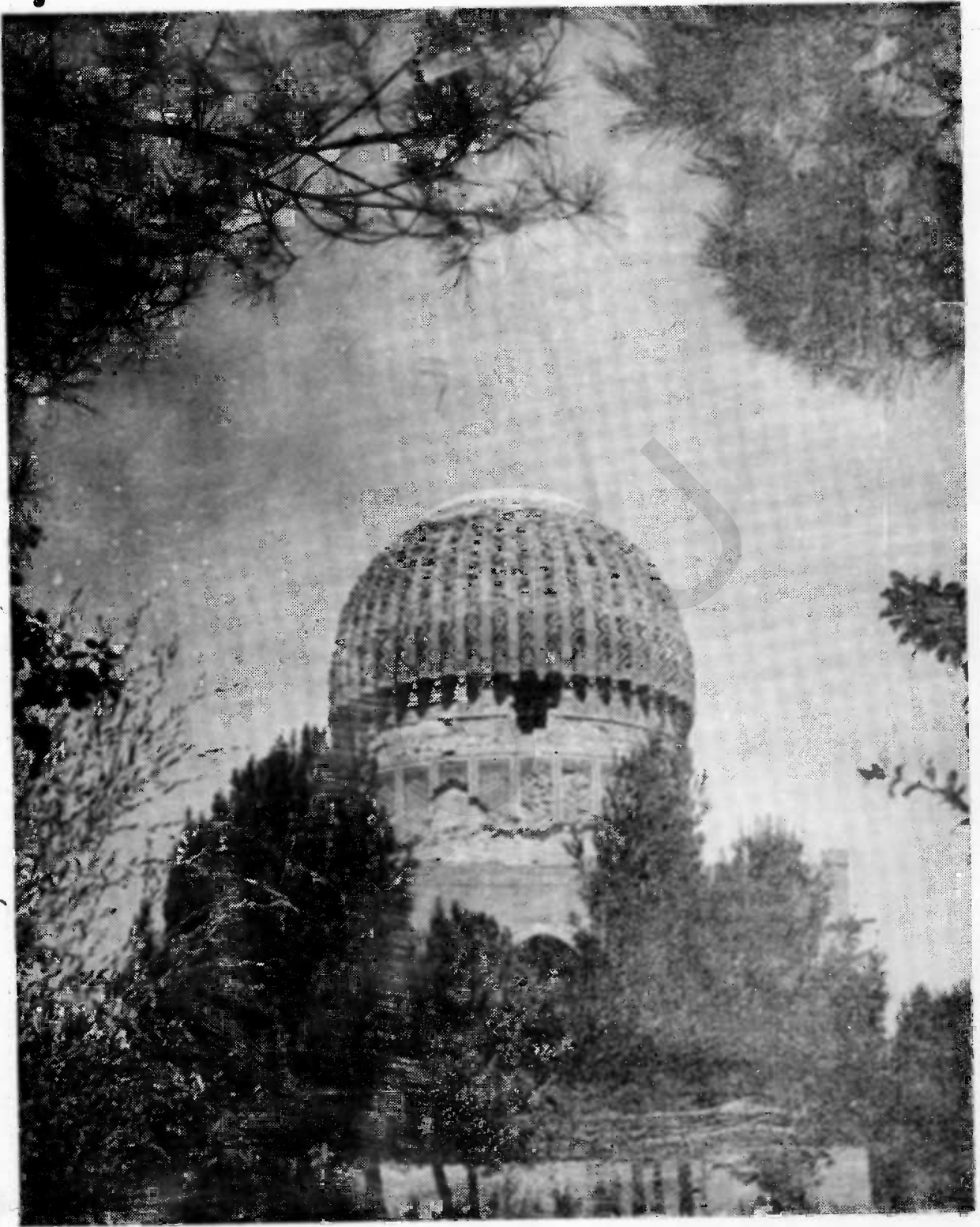
رودکی (جعفر بن محمد) از رودک سمرقند و مدتی در یادغیس هرات زیسته نزد نصر دوم مقرب بود کلیله و دمنه را بنظم سرود و قصاید عالی (چون مادر می و نویدیه) بیادگار گذاشت. دقیقی (محمد بن احمد) از بلخ بود. منصور اول و نوح دوم را مدح گفته بنای نظم شاهنامه سرایی را گذاشت. محمد بن جریر طبری (صاحب تاریخ متوفی ۳۱۰ هـ) - اسمعیل صاحب بن عباد متولد در تالقان. انوی متولد ۳۸۵ محمد بن زکریا (متولد ۲۴۰) طبیب و ابو معشر بلخی و وفات ۲۷۲ از مولفان این عصر اند که بزبان عربی نگاشته اند.

نمونه های از هنر معماری این دور چون آرامگاه اسمعیل سامانی در بخارا و تار و زکاران مار سیده که معرف پختگی و زیبایی آن هنر در آن عصر است.

مبارک‌های فرزانه و ذوق

غزنویان (۳۸۹-۵۸۳ هجری)

سلطان محمود غزنوی در تاریخ این گوشه آسیا بحیث فاتح بزرگ و مشوق سترگ علم و ادب ظهور کرد و در ۳۸۷ هجری در بلخ بساطت رسید و در ۴۲۱ وفات کرد شهرت غزنویان با کوشش

مقبره گوهر شاد (هرات)

مصلاى هرات

البتگین آغاز یافت. وی رئیس لشکر سامانی بود. از منصور کدورتی حاصل نموده. بجانب غز نه رفت و تشکیل حکومتی داد. بعد از وی کار سبکتگین را مادمش بالا گرفت و در سال ۳۶۶ هجری بجایش نشست و بهند لشکر کشید. قصدار و بست را فتح کرد.

سپس از طرف نوح بن منصور امیر خراسان گشت و امارت نیمه مستقلی را بنا کرد و در ۳۸۷ وفات نمود. سلطنت اسمعیل بن سبکتگین جلوه‌ای بیش نبود و برادرش محمود بز رگترین پادشاه این سلاله بتخت نشست و خود را مستقل کرد که با سلطان کبیر سلاله‌ی غزنویان باوج خود رسید. سلطان که استعداد نظامی و سیاسی خاصی داشت در مدت کمی سلطنت باشکو هی را در قلمرو وسیعی تأمین کرد. بعلاوه افغانستان (خراسان و سیستان) بهند و او را به النهر اشکر کشید. غور خراز زم. سومنات، ری و بلاد دیگر غربی را در مدت بیست سال فتح کرد. مازستان - کشمیر پنجاب و سایر ایالات هند و ایران جزء سلطنت وی بود. سلطان مردی عاقل و متدین بود از طرف خلیفه عنوان «یمین الدوله» و لقب «سلطان» یافت. در لشکر کشیهای هندوستان دین اسلام. فرهنگ علوم و زبان دری را با آن دیار برد در بارش مجمع شاعران و دانشمندان عالی‌مقامی چون عنصری، فرخی - فردوسی، عسجدی و ابوعلی و بیرونی بود.

پس از سلطان دو ره‌پوش محمد چندان دوام نکرد و سلطان مسعود بر سر بی‌غز نه نشست. با اینکه مسعود پادشاه دایری بود تا، ری برفت مگر اکثر بلادش بدست ساجوقیان آمد و در ۴۳۲ کشته شد.
کانون دانش :

با سلطان کبیر غزنویان باوج خود بودند و شهر غز نه مرکز تازه و بزرگ علم و ادب شد. شاعران و عالمان از هر جانب برای آموزش سخن بحضرت غزنین روی آوردند. غز نه دار الفنون علم و ادب، مرکز فرهنگ اسلامی مآمن عالمان، فاضلان و شاعران و قریب به بیستادگشت. تا آنجا که بغداد در قیاس و نق خو دیباخت. مدرسه‌ها، مسجدها، پلها، قصرها، باغها پدید آمد. حسن میمندی و زبرد یوان و دفتر را بزبان دری برگشتاند. سلطان محمود دین بان و ادب خدمات زیادی نمود. شاعر نویسنده و ادیب احترام زیاد می‌گذاشت و موجب شد در حدود چهار صد شاعر بدر بارش گردد آیند. سلطان خودش هم شعر می‌گفت و ذوق ادبی داشت. شاعران و عالمان را نیک مینوخت و صلت‌های گرانبها میداد در بار سلطان خود ده جمع شاعران نخبه و بارز و مرکز اعیان و عالمان گشته بود. در دور سلطان شاعران بزرگی ظهور کردند. مگر عنصری و فردوسی محور ادبیات در بار محمود است فردوسی نخستین شاعری بود که پس از تسخیر عربها، افکار و آثاری، داستانه‌ها و وحیه از بسین رفته و مرده ابو سیله شاهنامه دو باره زنده کرد.

حسن بن احمد عنصری از قصیده سرایان بنرگ عصر و امیر الشعر ای در بار محمود دغز نوی است. عسجدی از هرات و علی بن جولوغ فرخی سیستانی نزد سلطان غزنه مقام ارجمندی داشت. قصیده میسرود و رود میزد. منوچهری از مداحان در بار محمود دی و کسای از شاعران ایندو راست. فر دوسی با استفاده از شاهنامه‌های نثر و پیروی از دقیمی در دربار سلطان غزنه شاهنامه‌ای نوشت و بنام محمود دغز نوی اهداء کرد که آثار امیتوان بنرگترین سند تاریخ و فرهنگ مملکت افغانستان نامید. دوثلث اول آن تاریخ جعفر افیا. داستانهای ملی شاهان سنن و آداب افغانستان قدیم را احیاء کرده صحنه‌های آن بلخ، کابل، زابل و سمنگان است. همچنین شاهنامه زبان و ادبیات افغانستان را پس از اسلام احیاء کرد. زبان غزنه بدخشان، هرات و کابل را بسرزمینهای دور و نزدیک منتشر کرد. این اثر بنرگترین معرف سلطنت غزنوی افغانستان، فرهنگ و مدنیت کشور؛ در آن عصر و شناساندن نمودار روحیه مبارزه هادر راه آزادی فداکاری جنگاوری ملیتخواهی مردم ماست. بالاخره پر از مطالب اخلاقی؛ اندرزها و ارزشهای معنوی است.

به تبع از دور سامانی؛ درین دور نیز آثار نثر علمی و تاریخی نگاشته شد: تاریخ بیهقی یا مسعودی تالیف ابو الفضل بیهقی منشی سلطان محمود دوم مسعودی در ۴۷۰ و فات کرده. این اثر بهترین تاریخ دور سلطان مسعود؛ شاهکار نثر نویسی و نمونه ممتاز سبک ساده نویسنده است. زین الاخبار گر دیزی تالیف ابو سعید عبدالحی بن ضحاک گریزی (۴۴۰). دانشنامه‌ی علایی تالیف شیخ الرئیس ابو علی حسین بن عبدالله بن سینای بلخی از طبیبان و فیلسوفان ارجمند دور سامانی؛ غزنوی و دیلمی در منطق و مابعد طبیعت. از سایر آثار شیخ بزبان عربی: شفا (در فلسفه)؛ قانون (در طب) و اشارات (در منطق و حکمت) است. ابن سینا در ۴۶۸ و فات کرده. قابو سنامه‌ی عنصر المعالی کیکاووس. ابو منصور ثعالبی نیشاپوری (وفات ۴۲۹) و ابوریحان بیرونی مولف التفهیم در نجوم و ریاضیات و آثار الباقیه (وفات ۴۴۰)؛ نخستین از عربی نویسان و دومی چون ابن سینا بهر دوزبان عربی و دری بنگارش پرداخته است.

مدنیت مادی دور غزنوی نیز پر شکوه است: در معماری و عمرانات بهترین نمونه‌های بناهای اسلامی را پدید آورده اند که کاخ سلطانی در لشکرگاه؛ قلعه‌ی بست و میناره‌های بلند بالای غزنه مشتی نمونه است که از آن خبر و اربما رسیده. بالا حصار غزنه و سایر تعمیرات غزنه تاحدی یا تمام از بین رفته است. نمونه‌های فلزکاری و سایر آثار هنری ایندور در موزه‌ی کابل (غرفه‌ی غزنه) حفظ است. درین عصر چراغهایی درست کرد و روی خیابانها و کوچه‌ها میگذاشتند که راه بر ای عابرین روشن باشد. آورده اند که برخی عالمان و مطالعه کنندگان ازین چراغها در روی جاده‌ها برای مطالعه استفاده میکردند.

غز نه در آتش:

پس از مو دو دین مسعود (۴۴۱) دولت غز نوی ضعیفتر گردید و بنابر پیشقدمیهای سلجوقیان به حواشی شمال و شمال غرب افغانستان امروز؛ اقتدار غز او بیان بحوالی شرقی و جنوب شرقی افغانستان و صفحات غرب و شمال غرب هند محدود گشت. سلطان ابراهیم مسعود دثانی پسرش؛ مسعود دوم و بهرامشاه در غز نه و هند حکمفرمایی داشتند. سلطان ابراهیم پسر مسعود و بهرامشاه شاهان فضلپور و روادب دوستی بودند و در بار این شاهان محفل عده‌ای از شاعران و دانشمندان بود. اشعار و افسانه‌ها آن فر و غ در شعاهای آتش ملوک الجبال غور ناپیدا گشت و چراغی که در غز نه فروخته بود دندبه لاهور و دهلای روشن کردند. در عصر بهرامشاه سلطان علاءالدین حسین غوری (۵۴۷-۵۵۳) غز نه را گرفت و آنش زد. گرچه بهرامشاه پس از مدتی از هند بغز نه برگشت مگر خسرو شاه و خسرو ملک از اعدای بهرامشاه در تخت لاهور تا چپوشی کردند. غوریان؛ آل غز نه را پیوسته تعقیب میکردند تا اینکه بدر لاهور مرز جب انقراضشان شدند.

در ینگاه یکتر و حیهی تصویر فی پدید آمد که با باطاهر غریبان از معاصران ابوعلی سینا گویندهی دوبیتیها؛ شیخ ابوسعید ابی الخیر و خواجه عبدالله انصاری از پیشوایان و پیشاهنگان شعر صفیانه اند. ابوسعید ابی الخیر از مهنه‌ی خاوران موسس رباعیات و اشعار عرفانی است که در سال ۴۴۰ و وفات کرده است و در تصوف ستاره‌ی سحرگاهان سنائی است. عبدالله انصاری از اهل هرات بوده در ۴۸۱ رحلت نموده است. مناجات و رباعیات او شهرت بسزایی دارد و از سوز باطنی و دردمناوست و در نثر فنی از بزرگترین آثار است.

در دربار بهرامشاه بزرگانگی از علم و دانش؛ فضل و ادب میزیستند که نام ویرادر تاریخ فرهنگ و مدنیت جاویدان کرده‌اند: ابوالمجدد و ابن آدم سنائی (۴۷۳-۵۳۵) بزرگترین قصیده‌سرای دربار و بعد متصرف بزرگ موسس مثنویهای عرفانی و مولف حدیقه‌ی حقیقت که در آن تصوف را پی‌ریزی کرده؛ پیشوایی مولینا جلال‌الدین رادر یافته. مسعود سعد سلمان (وفات ۵۱۵) معاصر سلطان ابراهیم و بهرامشاه و سید حسن غز نوی (وفات ۵۰۶) از قصیده‌سرایان بزرگ دورانند. ابوالمعالی نصرالله منشی بن محمد؛ وزیر بهرامشاه کلبله و دمنه‌را از ترجمه‌ی عربی ابن مقفع بزبان دری ترجمه کرده بهرامشاه تحاف کرد و در ینجانه‌ی ساده‌بلغمی و بی‌هقی به نثر فنی اعطاف می‌پذیرد.

فرهنگ غز نوی و دور سلجوقی (۴۳۲-۶۲۸):

در آوانیکه باز ماندگان غز نویان در افغانستان و هند فرمانروا بودند، آل سلجوق نیز در آسیای میانه سلطنتی تأسیس کرده بودند. سلجوقیان از طایفه‌ی ترک‌ان ماوراءالنهر بوده با اجازه

از عالمان و عربی نویسان: ابو حامد محمد غزالی از دانشمندان صوفی نظر و بزرگ اسلام است که در سال ۵۰۵ وفات کرده آثار ارجمندی بعربی دارد. نخست فیلسوف بود و مدرس نظامیه‌ی بغداد سپس متصوف و مفسر قرآن گشت. احمد غزالی برادرش نیز رسالاتی در تصوف دارد.

عمر خیام ریاضی دان و نجومی است. جبر و مقابله‌ی او معروف (وفات ۵۱۷) محمودز مخشری مفسر قرآن و نحو (وفات ۵۳۸) ابو الفتح محمد شهرستانی مولف «المال و النحل» متوفی ۵۴۸ از شهرستان خراسان، شارسان، شارسان در غرجستان و غور میباشد.

قزل ارسلان از شاهان معروف سلجوقی است که در آذربایجان سلطنت کرده و ظهیر فار یاسی بلخی و نظامی گنجوی بدر بار آور سیده است. نظامی خمسه را برای وی نگاشته که حاوی مخزن الاسرار، خسرو و شیرین لیلی و مجنون هفت پیکر و اسکندر نامه است.

غوریان و خوارزمشاهیان:

غوریان از امیران محلی و از اولاد امیر پولاد معاصر ابو مسلم خراسانی استند. در آغاز قرن ششم (۵۴۳) حکومت وسیعی را بنیاد گذاشته تا ۶۱۲ فرمانمایی داشتند که بدست علاءالدین حسین سلاله رسمی آنها تأسیس گشت. سلطنت غوری در غرب و جنوب و قلب افغانستان حکمروا بوده بنام ملوک غوریان ملوک الجبال یا آل شسب دارای دو سلسله بودند: یکی در پایتخت (حضرت) فیروز کوه دیگر غوریان ملوک تخارستان بامیان علاءالدین بابهرام شاه غزنوی جنتید و چون بر غزنین مستولی شد بان تمام قتل برادر در آن شهر قتل و غارت کرد، کشت و سوخت. جهانسوز لقب یافت. سنجر علاءالدین را شکست داد ولی غور را باز باو داد. علاءالدین در ۵۵۱ وفات کرد.

غیاث الدین و شهاب الدین غوری از پادشاهان بزرگان این سلاله اند که در خراسان و هند بفتوحی توفیق یافته اند. پس از محمود بن غیاث الدین و در زمان سام بن محمود که خود دولت غزنوی هند را منقرض کرد، دولت غوریان بدست خوارزمشاهیان در خراسان (افغانستان امروز) انقراض یافت.

اگر آتش سوزی غزنه را که لکه ایست در تاریخ، یکسونهیم رویهم رفته شاهان غوری بشمول علاءالدین پرورش دهندگان فضل و ادب بوده در بارشان مرجع فاضلان، عالمان و شاعران بود نظامی عروضی سمرقندی بهمین در بار بسر میرد و چهار مقاله را بنام یکی از شاهزادگان غوری نگاشت. ابو نصر فراهی (ولف نصاب صبیان) ضیاءالدین هر وی شاعر و ظهیرالدین سیستانی و دهاشاعر و نویسنده دیگر بدر بار اینان نسبت داشتند.

خود علاءالدین حسین جهانسوز، ملوک الجبال با آنکه غزنین را آتش زد سلطان فضلپورو

شعر دوست و هم‌خو دوش شاعر بود و دیوان شعر داشته. عبدالواسع جبلی غر جستانی شاعر، سنجر و بهرامشاه را مدح کرده (وفات ۵۵۵) احمد نظامی عروضی سمرقندی چهارمقاله را که دارای اطلاعات مهم ادبی و تاریخی است تألیف کرده، مولف از شاعران دربار ملوک غور و معاصر با سلطان سنجر بوده است نمونه‌های عمارات و بناهای غوریان تازه در فیر و زکومینار با عظمت جام و مسجد کشف شده گواه استحکام بنیان مدنیت مادی و هنری آن دور است،

سلاله‌ی خواریز شاهیان در ۴۵۶ هجری بوسیله‌ی انوشترکین از سر داران سلجوقی تأسیس شد اینان تا آخر قرن ششم سلطنت داشتند و با سنجر رقابت می‌وزیدند. باز ماندگان‌شان سلجوقیان را بر انداخته سلطنت وسیعی بنیاد گذاشتند. اما کمی پیش از حمله‌ی مغول چراغ‌شان خاموش شد. ایشان نه تنها در سیاست و فتوح بلکه هم از نظر علم و فضل مشهور بودند. آتسز شاعر به د و علم دوست باشاعران و اهل فضل می‌نشست، مشاعر می‌کرد و نکته‌ها می‌گفت. نویسندگان و شاعران را تشویق می‌کرد. قطب‌الدین محمد پسر انوشترکین در سال ۴۹۱، از طرف سنی بر بحکومت خواریزم مامور شد. آتسز پسروی بمخالفت سنجر برخاسته، او را شکست داد و بخشود. آتسز را رشید و طواط مدح کرده است. وی سلطنت خواریز مشاهی را قوام بخشید. سپس ایل ارسلان، سلطان‌شاه تکش بقرمانروایی رسیدند. آخرین فرد این سلسله علاء‌الدین محمد خواریز شاه بود که سلسله‌ی غوری را در خراسان (افغانستان) مقرر کرد. قلمرو وسیعی را تأسیس کرده قصد بغداد کرد. متصرفات بزرگی را ضمیمه کشور خود ساخت. بالاخره از چنگیز شکست خورد و منقرض گشتند.

شاعران معروفی درین عصر می‌زیستند که از جمله: محمد رشید و طواط بلخی است که در فن شعر مهارت داشته، آتسز را مدح کرده است. وفات وی در ۵۷۸ در خواریزم است. ظهیر فاریابی در حوالی بلخ متولد شده است. بدرتو غانشاه و قزل ارسلان سلجوقی رسیده در ۵۹۶ رحلت کرد. استه ادبیه صابرتر مندی در دربار آتسز و سنجر بسر برده (وفات ۵۴۲) از آثار حدایق السحر تألیف رشید و طواط بلخی در فنون شعر بقرمان آتسز و بهاء‌الدین محمد بن موید (از جوین هرات) بتشویق تکش «التوسل الی الترسل» را در انشاء، نگاشته است.

صفای باطن و آشوب بیرون

تصوف: نظام کامل فکری:

تصوف طریقت و روشی است که از قرن‌ها در سرزمین‌های آریایی پدید آمده، تکامل کرده، در فکرها داخل شده، در ادبیات ما جاوه گری نموده است. در خصوص آغاز تصوف عقاید

و نظریات مختلف وجود دارد برخی آنرا مولود تعالیم دینی هند و گروهی زاده حکمت اشراق غرب و بعضی از شرق دانند. اما تکامل تاریخی آنرا در فلسفه‌ها و تعلیمات باستانی زردشتی، نوافلاطونی، یونانی، بودایی، مسیحی، یهودی، اسلامی، مبارزتهای عقلی اسلامی دور عباسی و غیراسلامی میتوان مطالعه کرد که تصوف دارای عناصریست از هر کدام - تصوف غالباً از کلمه تیوسوفی یونانی آمده که بمعنی خدا دوستی و خداشناسی است که هم از نظر لفظ و هم از نظر معنی همان مفهوم را افاده میکند. متصوفه چون نوافلاطونیان باز گشت همراهِ بیک حقیقت و خیر مطابق دانند و گویند که تمام موجودات جلوه‌ی ذات او و مظهر تجلی احدیت اند و در همه جهان بیش از بیک حقیقت اصلی وجود ندارد و آن است که در هر چه ظاهر میشود و همه‌ی موجودات آینه‌ی جمال اوست یا همه‌ی اوست.

تصوف در قرن چهارم بصره، رت بیک دستگاه ظاهر شد و صورت بیک موسسه‌ی تربیتی را گرفت. در همین گاه بخراسان - افغانستان امر وز - راه یافت. متصوفان که در پیرامون دستگاه خلافت خود در امتداد میدیدند و با آزادی نمیتوانستند بیشتر به عقاید و افکار خود دلبند باشند بملکتهای اسلامی برخیزند. چون به خراسان آمدند و زمینه را برای آزادی فکر و عقیدت خود مساعد یافتند، بتکامل نظریات خود پرداختند. مخصوصاً که در اینجا هم ذوق و عشق و روحیه‌ی عرفانی از ایام باستان موجود بود و مدد پیشبرد آراءشان شد. مردم خوش ذوق و پرقریحت، نیز به زیبایی آن افزودند. در قرن پنجم و شش بود که تصوف کم‌کم راه خود را در ادبیات افغانستان نیز باز کرد.

قدیمترین آثار عرفانی آن دور برخی پارچه‌های متفرق نظم و نثر است، بخصوص حالات شیخ ابوسعید ابی‌الخیر و رباعیاتش قابل ذکر اند. رباعیه‌ی بلخی؛ باباطاهر عریان و خواجه عبدالله انصاری هر وی تصوف را در شعر داخل کردند که در نثر اسرار التوحید و کشف المحجوب علی هجویری از پیش آهنگان این جنبش شمرده میشوند. تصوف و عرفان ادبیات ما را لطف و جلوه‌ی دیگری بخشیده و سنائی رسماً ادبیات تصوفی را بحیث بیک جنبش تاسیس کرد که با عطار و نقی‌گرفت بامولوی تکامل کرد و بیدل اشعار ملکوتی خود را با آن روح داد. شعر تصوفی در ادبیات ما با رباعیه‌ی بلخی از شاعره‌های دور سامانی آغاز یافت که رباعیه اساس شعر عشقی و عرفانی را گذاشت باین صورت تصوف نه تنها بیک تربین ادبیات و شعر بود بلکه بیک نظام مکمل فکری و معنوی و اجتماعی شد که تمام جهات فرهنگ و مدنیت را در دوره‌های مختلف تحت تاثیر داشت و بالاخره بیک راه و رسم زندگی گشت. دوره‌های فترت؛ جنگ‌ها و نبردها؛ حمله‌ها

و خونریزی هاهمه آنرا بیشتر دامن ز دند و بر رونق و فروغ باز آر آن افزو دند.

دور مغول (۶۱۷-۷۳۶ق):

استیلاي مغول در اوایل قرن هفت (۶۱۶هـ) بوسیله تیموچین چنگیز در آسیای میانه صورت گرفته که خلافت عباسی را در ۶۵۶ و او نه کردند. اشتباهات سیاسی سلطان محمد خوارزمشاه راه این سیل کوه پیکر خاک و خون را در آسیای مرکزی از یک سوی از مصیبت‌های تاریخ را راه انداخت:

تخریب؛ قتل عام؛ کشتار؛ غارت؛ چپاول؛ سوختن؛ راندن.... باعث شد تا فرهنگ و تمدن؛ افکار و ادبیات از بین برود. عالمان بقتل رسیدند؛ مردم کشته شدند؛ کتابخانه‌ها و مدارس نابود شدند؛ هرچه کتاب بود بسوخت و برخی از عالمان بکشورهای دور دست فرار کردند.

چنگیزیان در ماوراءالنهر آمده، در ۶۱۷ بخارا و سپس سمرقند را بدست آوردند و بوسیله قتل‌های عام مردم خونریزی، اسارت زنها و اطفال و بی احترامی به عالمان کافر نهی تمدن اسلامی و آریایی را بخرابه زارها تبدیل کردند. آنگاه بافغانستان - خراسان و تخارستان آنروز - سر ازیر شده خوارزم؛ مرو و ترمذ؛ بلخ؛ بدخشان؛ بامیان هرات و نیشاپور بدست چنگیزیان و حشی افتاده قتل عام گردید و آن شهرهای زیبا و پرآینه شد (۶۱۸) کوششهای جلال‌الدین خوارزمشاه بی نتیجه ماند؛ بالاخره خود را بدریای سند انداخته؛ بهندوستان رساند. پدرش سلطان محمد پس از مدتی توارای از شدت اندوه در جزیره‌ی آبسکون (حوالی خزر) وفات نمود. درین ضمن بهترین قسمتهای آریانا کشور غزنویان و غوریان چون تخارستان؛ باختر خراسان؛ غرستان؛ بدخشان و سیستان به تله‌ها و پشته‌های خاک بدل گردید و غیر مسکون ماند.

پس از مرگ چنگیز (۶۲۴) پسرش اکتای بجانشین او رسید. ایلیخانیان مغول که منکوقاآن و هلاکوبر ادرش از آن خانواده اند؛ مدتی سلطنت راندند، و بجانب ایران لشکر کشیدند و بعد عزم بغداد کردند. اباقا خان، احمد تکر در، ارغون، گیخانو؛ بیدو آغول؛ غازان خان الجایتو (سلطان محمد خدا بنده)؛ ابو سعید از شاهان معروف ایلیخانی اند.

همدرین زمان دودمان آل کورت در قسمت بزرگ سملکت حکمر و ایلی داشتند نخستین امیرشان سملکت شمس‌الدین محمد است که توجه منکوقاآن را جلب کرد شهر هرات مرکز اقتدار او بود و غرستان (کوهستان هزاره جات)؛ سیستان و غورو توابع آنرا بگرفت. امیران کورت شمس‌الدین؛ محمدای رکن‌الدین؛ ملک فخر‌الدین؛ غیاث‌الدین؛ شمس‌الدین پسرش حاج‌الظ بن غیاث‌الدین معز‌الدین حسین و پیر علی بن حسین از حدود ۶۵۲ تا ۷۸۵ تا عصر تیمور حکمرانی داشته اند.

تصوف: راه و رسم زندگی.

اما پس از یکدور وحشت و بلیات و مصیبتی که از ناحیت مغولها رسید و تحمل گردید؛ سلاطین مغول بتدریج بتمدن این خطه آشنا شده؛ باسلام گردیدند و در محیط مدنی ما با آداب و عادات دیگری خو گرفتند و با علم و دانش؛ شعر و ادب فرهنگ و دربار و... آمیزش یا فتند با عالمان الفتن گرفتند؛ با کتب و درس و مدرسه در تماس آمده با تاریخ و تاریخ یخنویسی توجه کردند. خانواده جوینی هر وی و خواجه نصیرالدین طوسی بدر بارشان دارای مقامی بودند خواجه شمس الدین محمد جوینی صاحب دیوان و برادرش عطاء ملک جوینی (مولف جها نکشا) از فضلاء عصر و سیاستمداران عهد بود و بدر بار با قاخان پسر هلاکو و احمد تکو در پسر دیگر هلاکو وزارت داشت دانشمند معروف و مورخ خواجه رشیدالدین فضل الله (مولف جامع التواریخ) از سرآمدان سیاست عصر در دوران خان منصب وزارت و در عصر برادرش خدابنده امور مملکتی را بکف داشت.

درین دور فرار برخی از اهل علم و فضل بکشورهای دوردست؛ زبان و ادبیات دری فرهنگ و ثقافت کشور غزنویان و غوریان دریان هندو آسیای غرب ایران و آسیای کوچک منتشر شد که از بزرگترین نمایندگان آنها مولینا جلال الدین بلخی در قونیه و امیر خسرو بلخی در دهلی میباشند. تاریخ نویسان لفاظی؛ استعارتها و کلمات مزید عربی را در ادبیات راه دادند و تعدادی لغات ترکی و مغولی داخل زبان شد که یغما؛ چپاول غارت؛ ایلچی؛ قراول؛ کوچ؛ خان یا قاآن؛ خانم؛ خاتون؛ بیگ و بیگم از بقایای آنست.

ظلم؛ جور و بیداد؛ خونریزی؛ غارت و تجاوز موجب شد تا شاعران؛ نویسندگان و اهل دانش و ذوق از عالم بیرونی بعالم باطنی بگردند و بر روی آتش آشوب ظاهر خود آب سکون و صفا باطنی بریزند و آنرا فرو نشانند باین صورت شعر عرفانی کمال یافت و بهترین و لطیفترین معانی تصوف را بقالب شعر درآوردند و گویندگان و نویسندگان نامی سر بر آوردند. حمله چنگیزیان اسرار زندگی را بیشتر عمیق ساخت و سبب شد تا مردم تصوف را راه و رسم زندگی قرار دهند و بنام شعر تصوفی این عصر دارای حرارت و عاطفت خاصی است اینان جهات زشت زندگانی را نگرسته با آن در مبارزت جسمانی و کشمکش ذهنی بودند و این مانع میشد تا جنبه های نیک حیات را بنگرند. در نتیجه طرز فکر و افاده ای بوجود آمده و اشعار تصوفی پدید آورد که در واقع تقابلهائی بود و بیشتر؛ شاعران بزرگ این عصر ترتبیت شده زمان قبل از مغولند که درین عصر یا زیسته یا رحلت کرده اند؛ چون؛ شیخ فریدالدین عطار از بزرگان شاعران متصوف

که دا رای سی تالیف در نظم و نثر است: منطق الطیر؛ الهی نامه و اسرار نامه از مثنویهای عرفانی و تذکره الاولیاء در نثر. ویراجنگیزیان در فتنه نیشا پور شهید کر دند (۶۲۷).

شیخ المتصوفین؛ قطب المساکین مولینا جلال الدین محمد بلخی که با پد رش بقونیه رفت آتش عشق را در کانون عالم شعله ور کرد دوشا هکار فنا ناپذیر وی، مثنوی معنوی بهترین جلوه اشعار و کاملترین دیوان تصرف در زبان در یست همچنین قصاید و غزلیات مولینا بنام شمس از مطالب عالی عرفانست: آنچه را از شعر عرفانی سنائی آغاز کرد وی به کمال رسانید. و این هر دو فاسفه تو حید و تصوف نو افلاطونی وحدت وجود را در ادراک قالب. اشعار چنان روح پرور و دلانیز ریختند که هنوز در جهان نظیری ندارد. (وفات ۶۷۲ هـ ق) سعدی مؤلف گلستان در نثر و بوستان در نظم (متوفی ۶۹۰) از معاصران همین دوره ابن یمن امیر محمود فریو مدی از ولایت جوین هرات در اشعار اخلاقی معروفند. شیخ محمود شبستری از عارفان مشهور منظومه گلشن راز را بجواب نوشت.

از آثار تاریخی این عصر آنچه را درین کشور بوجرد آمده یاد می کنیم: تاریخ جهانکشیای جوینی تالیف عطاء الملک راجع بوقایع ایام خوارزمشاهیان و فتنه مغول طبقات ناصری، تاریخ عمومی تالیف ابو عمر عثمان منهای سراج از اهل جوزجان (میمنه). جامع التواریخ رشید الدین فضل الله تاریخ یمینی در شرح حال سلطان محمود غزنوی و پدرش (ترجمه از عتبی)؛ لباب الالباب عوفی.

و نیشا پور افغانستان

هور تیموریان (۷۷۰-۹۱۳ ق):

پس از انقراض مغول، تیموریان که با ایشان پیوندی داشتند بسر اقتدار آمدند. امیر تیمور لنگک یا کورگان از ماوراء النهر بخراسان حمله آورده هرات را از ملوک کورت بگرفت و بعد قلات و سبزوار و سیستان را دو سال بعد در سال ۷۸۵ تصرف کرد و از سر اهالی مناره ساخت. امیر حسین والی بلخ را بکشت، اهالی را قتل عام کرد و مداس را بسوخت که برخی عالمان فرار کردند. تیمور باین فتوح اکتفاء نکرده، بایران، آسیای صغیر هند و چین لشکر کشید. پس از مرگ تیمور شاه رخ پسرش در هرات بساطنت رسید و الوغ بیگ نواده اش در سمرقند پایتخت کرد.

* روزگاری مولینا بیا دموطنش بلخ ناله سرداد و از جداییها شکایت کرد:

کز نیستان تا مرا ببریده اند	از نغیرم مرد وزن نالیده اند
سینه خواهم شرحه شرحه از فراق	تا بگویم شرح ددا شتیاق

اینان بجز بران خرابیه‌های پدر در عمران بلاد دومد نیت و فرهنگ اقدام کردند و وضع فرهنگی، مدنی علمی و ادبی را بحدی پیش بردند که کشور بدو فرهنگ رنسانس اروپا همسری می‌کرد. از شاهان هرات ابوسعید و احمد و محمد پسرانش و همچنین سلطان حسین بن منصور بن بایقرا عمر و فند. وی پس از فوت ابوسعید بهرات رفت و در ۸۷۲ تاج بر سر نهاد. در بارش مجمع اهل علم و کمال بود. او وزیر دانشمندش امیر علی شیرنوا بی از مشوقان بزرگ فرهنگ و دانش بودند.

هرات: فلو رانس شرق.

شاهرخ در عمران بلاد و ارتقای مدنیت قدم‌های زیادی برداشت و عمارت‌های زیادی بنا کرد که مسجد گوهر شاد زوجه او یکی در هرات و دیگر در مشهد از یادگارهای آندورست. همچنین گنبد یکه گوهر شاد در آن دفن است از عالیترین سبک معماری و کاشی‌کاری - موزاییک - عصر تیموری است هرات در عصر شاهرخ و بایسنقر شهزاده پسرش (که بساطنت رسید) کانون فرهنگ و نهضت شرق گشت اعتبار و شهرت علمی و ادبی کسب کرد. ادبیات و هنرهای زیبا زیر نظر شاهرخ رونق عظیم یافت. بایسنقر پسرش بکتاب علم و معرفت علاقه فراوانی داشت کتابخانه‌های درست کرد و بتشویق و ترغیب و بذل توجه‌های کتابهای زیادی نگاه داشته شد. بایسنقر مشرقی بزرگ هنر و ادبیات بود. وی انجمنی از شاعران، نویسندگان، خوشنویسان، نقاشان و تذهیب‌کاران را گرد آورده، برایشان کتابهای مهم را بسبک و اسلوب خاصی برای کتابخانه خرد استنساخ می‌کرد. از معروفترین نسخه‌ها شاهنامه بایسنقری است که در قرن نهم (۸۲۹) بنام وی نگاه داشته شده است و مقدمه‌ای مفید بران افزودند و امروز قدیمترین نسخه قلمی شاهنامه است.

الوغ بیگ برادر شاهرخ که در سمرقند مرکز داشت شهزاده علم‌پرور و خود عالم، دانشمند و نجومی بود. بهمکاری دانشمندان زبچی بنام زیج الوغ بیگ ترتیب داد. اهل علم و فضل را بدربار جمع آورد و بهترین رصدخانه شرق را در شهر مراغه بوسیله خواجه نصیرالدین طوسی تأسیس کرد. در دور سلطان حسین با یقرا تمدنیکه مرکز آن هرات بود به‌ثمر عظیم رسید. اهمیت ایندور بیشتر بود دانشمند و بافضل آن امیر علی شیرنوا بی است که خود شاعر، مولف و مشوق بود. شهزادگان و امیران تیموری همه در افغانستان شعر شناس شدند و خود شعر می‌گفتند و بهنرمی پرداختند. سلطان حسین در شعر با جامی رقابت می‌کرد. بایسنقر خطاط، شاعر و نقاش بود. شاهان و امیران شهزادگان برای ارتقای هنر و ادب، علم و فضل مشوقان بزرگی برده، مساعی زیادی بخرج میدادند.

در بار هرات مرکز سلطنت آندور افغانستان، کانون فعالیت‌های علمی، ادبی و فرهنگی بود. عالمان و ادیبان نامداری در قرن نهم در افغانستان - آریانا - ظهور کردند این شاهان کتابخانه‌ها را تکمیل

نمودند و اشعار شاعران را تدوین کردند. بار تقاء و تعمیم دانش متوجه شدند. از اهل علم و هنر و شاعر و نویسنده تشویق و حمایت بعمل آوردند. دور تیموری هرات از نظر زیادی دانشمندان و فاضلان و شاعران در جمله دوزه های درخشان فرهنگی مملکت بشمار می آید.

نگارستان بهزاد:

در ینگاه شالوده‌ی یک طرز زندگی نوریخته شد، تجددی در ساحات، ادبیات، خطاطی نقاشی، رسامی، موسیقی، معماری، تاریخ نویسی، فلسفه و علوم بمشاهده میرسد. هرات کانون بزرگ شاعران - هنرمندان و عالمان بود. نوابغ بزرگی چون بهزاد هروی - را فابل شرق شاه مظفر - میکلائز آسیا - در رسامی و نقاشی - سلطان نعلی در خطاطی - محمد بن خاوند شاه هروی در تاریخ - مولینا حسین واعظ کاشفی - صاحب تفسیر حسینی - عالم و نویسنده و چون جاسی هروی و حافظ شاعران - مولینا بنائی و پسرش که هر دو مهندس و معمار بنای روضه‌ی مبارک حضرت شاه ولایتام در مزار شریف اند سر بر آوردند. در هنرهای زیبا چون نقاشی - معماری - کاشی کاری - تجلید تذهیب و خطاطی عالیترین آثار هنری بوجود آمد و میناتور سازی بکمال رسید.

نسخه های قلمی دور باینستقر و سلطان حسین بهم مستحکم و هم ظریف بود که نسخه های قلمی اروپا به پایهی آن نمیرسد. بامر سلطان حسین بنای روضه‌ی شاه ولایتام در مزار شریف تعمیر و کاشی کاری شد که بزرگترین نمونه‌ی هنری آن عصر است. مصلا های هرات و کاشی کار یسهای آن مهمترین معرف تکامل هنرهای زیبا یی آندورند. مسجد خواجه محمد پارسا در بلخ از نظر معماری و کاشی کاری بهترین نما ینده آنست. «نگارستان هرات» مدرسه‌ی هنرهای زیبا و آثار ظریف بود که هنرمندان در آنجا بنقاشی - رسامی - خطاطی و ... مشغول بودند. میناتورهای عالی که هر کدام نما ینده قریحت بانند و ذرق هنری و کمال و لیاقت استادان آندور می باشد امر رزیدست است و معرف دبستان و سبک بهزاد در میناتور سازی است که باوج اعتلای خو درسیده بود.

مصلا های با شکوه هرات و گنبد گبر شاد از مظاهر تمدن مادی این عصر بشمار می آید.

توابع آفاقی:

دور تیموری از نظر دانش و ادب نیز از دوره های پر شکوه افغانستانست. در هر گوشه و کنار شاهزادگان و امیران خریداران شعر و ادب و علم بودند. این دور بزیدادی شاعران و نویسندگان معروفست. مشاهیر فضل و دانش اینهاستند: امیر نظام الدین علیشیر نوائی که در هرات مدفونست از وزیران نامدار قرن نهم مملکت و در ۸۴۴ در هرات تولد یافته، بسال ۹۰۶ وفات نمودهم مشوق هم شاعر هم نویسنده بود. اشعارش بزبان های دری و چغتایی موجود است اضافه از بیست و یک

تالیف دار دو اشعارش از چهل هزار بیت متجاوز مجالس النفایس او معروف است. عبدالرحمن جامی هروی در ۸۱۷ متولد و در ۸۹۸ وفات یافته، در هرات مدفون است. شاعر بزرگ و متصوف و نثرنویس است دیوان و مثنویاتش بنام «هفت اور نگک» شهرت بسیار دارد. از تالیفات نثر او نضجات الانس؛ بهارستان؛ شواهد النبوت را میتوان بصورت نمونه یاد کرد. مولینا حسین واعظ کاشفی هروی مفسر؛ متصوف؛ مورخ و افسانه نویس از سبزوآرا هرات و معاصر جامی و نوائی است در سال ۹۱۰ وفات شده در هرات مدفون گشت. سی و هشت اثر او بدست است. جواهر التفسیر تفسیر حسینی؛ مختصر جواهر؛ اخلاق محسنی؛ روضه الشهداء و انوار سهیلی او خیلی معروفست.

از آثار نثر: تاریخ هرات تالیف معین الدین اسفزاری (سبزواری)؛ زبدات التواریخ تألیف حافظ ابروی هروی و روضه الصفا بقلم محمد بن خاوند شاه. میرخواند. مورخ معروف عصر تیموری افغانستان که در بلخ متولد و در ۹۰۳ در هرات وفات و مدفون گشته حبیب السیر تاریخ عمومی تالیف غیاث الدین خواند میر هروی نوادهی میرخواند که در حدود ۸۸۰ در هرات متولد شده؛ در هند وفات کرد. تذکره‌ی شاعران تالیف دولت‌شاه سمرقندی در ۸۹۲ در هرات تالیف شده. المعجم شمس قیس در فنون ادبی. اخلاق ناصری و اخلاق جلالی.

از شیبانیان با قندهار و زابل

کابل و قندهار

دور شیبانیها:

دولت معظم تیموری که آخرین شاه آن بدیع الزمان پسر سلطان حسین بایقرا بود، بوسیله‌ی حملات محمد شیبانی در ۹۱۳ هجری قمری در صفحات شمال افغانستان خاتمه یافت صفویها نیز قندهار و هرات را استیلا کردند مگر شیبانیها یا از بکان افغانستان باصفویها جنگیده هرات را دوباره گرفتند. دریندور یک انحطاط و رکود ادبی و فرهنگی رونما میشود. امیران و شاهان شیبانی با وجود جنگ و حملات علم دوست و ادب پرور بودند بلخ و بدخشان را مرکز عادی و ثقافتی شان بشمار میرفت و با بخارا و سمرقند پهلو میزد. خاندان ادب پرور بدخشان خانوادگی شعر دوست و فضل پروری بودند. بیرام خان و پسرش عبدالرحیم خان خانان از اهالی بدخشان که بعد به ندرفتند از مشوقان و حامیان بزرگ علم و دانش و ادب گشتند. در بدخشان بلخ هرات؛ کابل و قندهار شاعران زیادی بروز کردند. کتاب بحر الاسرار که معرف فرهنگ و علم پروری آن دور بشمار میرود در همین عصر از طرف محمود کتابدار در حکومت فدا محمدخان

شيباني نو شته شد. در قرن دهم هجري که ممالک بدست شيبانيها؛ صفويهاي فارس و مغوليه هند تجزيه شد کانون فرهنگ و دانش از شهرهاي ما بيخا را؛ سمرقند؛ د هلي؛ آگره و اصفهان کو چيده و عالمان و هنرمندان؛ مارا نيز کشانند.

آرامگاه بابر و زادگاه همایون :

بابر مغولي از ماوراءالنهر آمده کشر شيبانيها ارا بدست آورد و در کابل مسکن گزید، بالا حصار کابل ارگ شاهي او بود و همایون پسرش در آنجا تولد شد. پسران و نوادگانش درین محیط پرورش یافتند. چرن زادگاه کابل می اندیشیدند و احساس میکردند. ذوق و قریحتشان کابلي بود. بابر از کشور دو طرف هند و کشاکش کابل به هند رفت؛ آنجا امتصرف گشت و سلاله مغوليه را در هند و افغانستان جنوبي و جنوب شرقي بنياد گذاشت و کابل را مرکز تا بستانی خود قرار داد از همه جای بیشتر دوست میداشت. در اینجایاغي درست کرد که تاحال بنامش مشهور است و بنابر وصیت خودش؛ وی و بسیاری از خویشاوندانش در آن جادفن میباشند.

بابر تمدن را؛ ثقافت و فرهنگ را و زبان و ادبیات دری اینولاز ابهندبرد. وی و پسرش همایون و نوادهاش اکبر و پسر او جهانگیر و سایر فرزندان شان که عطر گلبن ذوق و هنر اهل کابل در مشام شان بود و با آب کابل عروق و شرايين شان مملو بود؛ بزرگترین حاکمان فرهنگ و ادبیات؛ طرفداران و مشوقان ادبیات دری بودند که غالب تحصیلات شان باین زبان صورت میگرفت و بحدی آنرا در هند ترویج کردند که زبان دوم رسمی سراسر هند شد و تا آمدن انگلیسها زبان عمومی معاملات تجارتي و امور سیاسی گشت که مکاتبات شاهان مغوليه با مقام سلطنت انگلستان همه بهمین زبان بود. در دربارهای شان چه در کابل؛ چه در هند شاعران و نویسندگان مقام ارجمندی داشتند و خود نیز شعر میسر و دند. شاعران از هر دیار بدر بارشان روی آوردند. تاریخ نویسی مخصوصاً ترقی کرد کتابهای نعت زبان دری در هند بکثرت تالیف شد. خلاصه زبان ادبیات و ثقافت افغانستان بهند منتشر گشت.

مدنیت و افکار هندی نیز بصورت متقابل درینجا تأثیر نمود. بابر و احفادش سبک معماری مغولي را و اردافغانستان نمودند که بزرگترین نمونه آن مسجد باغ بابر شاه در کابل است. سبک معماری اسلامی از ماوراءالنهر خراسان و عراق از راه کابل بهند رفت. همچنین در عصر مغوليه سبک شعر و ادب تیموری هرات از راه کابل بهند راه یسافت و شاعران زیادی از هرات، کابل، قندهار، بدخشان، اصفهان همدان و ماوراءالنهر بدر بار شاهان سلاله بابر روی آوردند و سبک شعر کابل و هرات و بدخشان را بمقتضیات و روحیه هندی آمیخته، دبستان دیگری در عالم شعر وارد کردند که در ناز کخیالی و لطافت

بیما نند است. در بارهای سایر شاهان افغانی هند چون اودیاها و سوریهانیز مرکز بزرگگ تسکا مل زبان و ادبیات دری بود :

شعله‌ی خاموش یاسبک کا بل .

بزرگترین شاعر این دبستان میرزا عبدالقادر بیدل است که در ۱۰۵۰ متولد و در ۱۱۳۳ وفات کرد. وی از زاهران روش سنائی، مولوی و جامی بوده در افغانستان بحیثیت یک شاعر بزرگ تقدیر میشود. دیوان غزلیات مثنویات و سایر اشعارش خیلی مشهور و پر از ذوق عرفانیست که در حدود سی و پنج هزار بیت میشود. چهار عنصر معروفترین اثرش است که ده هزار مصراع متفرق را نیز شامل است. در آثار بیدل تصوف ایندور که از منابع تعالیم اسلامی و هندو سایر کیشهای هند آبخورده «وصلح کل» بنیان آن است منعکس میباید و باین صورت یک نظام خاص تفکر را پدید آورده. واقف قندهاری از بزرگان این سبک است .

با با فغانی، سلیم، کلیم و صائب هر کدام خشتی باین عمارت گذاشته اند. کلیم و صائب هر دو مدتها در کابل اقامت کرد سپس به هند رفته اند .

دور هوتکی و درانی (۱۱۱۹-۱۲۵۸).

در آغاز قرن دوازدهم هجری، در زابل و سیستان، هوتکیها با میرویس بر سر اقتدار آمدند. شاهام تمام قندهار و برخی حصص راز صفویها مسترد کردند. پس از وفات میرویس شاه محمود پسرش بسیستان و کرمان لشکر کشید و چون در ۱۱۳۵ بمسخر اصفهان رسید داختر برادر خود شاه حسین را در قندهار پادشاه ساخت و از فرار تاغزنه در اختیار او گذاشت و خطبه و سکه بنامش کرد.

در حمله باصفهان پایتخت ایران آن روز و استیلای آنجا شاه عباس صفوی تاج شاه خرد را بر شاه محمود هوتکی گذاشت که وی امپراتور افغان و فارس شد (۱۱۳۵) که سپس اشرف پسرش عبداللهمش، ولیعهد او گشت .

هوتکیان خانواده فضل دوست وادب پرور بوده، چه بزبان دری و چه بزبان پشتو توجه عمیقی میندول داشتند. شهزادگان شان بعلوم و دانش میپرداختند و اهل فضل و شعر نزدشان گرامی بود. بفرهنگ و علوم متوجه بودند. شاه حسین پادشاهی فاضل و شعر دوست بوده در ۱۱۱۱ متولد و نزد ملایار محمد هوتک فقه، تفسیر، منطق و بلاغت آموخت. هر هفته یکروز در کتبخانه ارگ قندهار در بار میکرد و عالمان و شاعران و فاضلان جمع میشدند. خودش بهر دو زبان مقتدر بود گاه به پشتو شعر میگفت و وقتی به پارسی میل میکرد. به محمد هوتک بنا برتالیف خلاصه الطب صد طالع داد به رسید بخان که شرح جنگا و ریهای محمود در اصفهان در چهار هزار بیت بنام «محمودنامه»

سروده بود ، هزار طلا صله داد از جمله بیست و دو تن شاعران در بار که غالباً به هر دوز بان دری و پښتو شعر میسرودند ، یکی زینب دختر میر و یس خواهر شاه محمود و شاه حسین است که با فضل و کمال بوده بزبان دری و پښتو شعر میسرود .

در هنگا میکه هو تکیها در فارس و افغانستان فرمان فرما ، به دند ، مردی بنام نادر افشار سر بر آورد و لشکری فراوان جمع کرد ، نخست اشرف هوتکی را از تخت اصفهان بر انداخت سپس به کشور کشایی پرداخت . با عنما نیها جنگیده و در ۱۱۱۵ افغانستان را فتح کرد و بهند لشکر کشید . پس از مرگ او احمد شاه درانی یکی از سپهسالاران نادر در قندهار با سلطنت رسیده مرسس سلا لهی سدوزا بی افغانستان نوین گردید . اعلیحضرت احمد شاه با وجود گرفتاریهای حربی ، تنظیم کشور ، حمله های متعدد بهند و اشتغالات سیاسی پادشاه علم دوست بوده ، یک دیوان شعر بزبان دری و یکی هم بزبان پښتو دارد . تیمور شاه پسرش پایتخت را از قندهار بکابل نقل داد و بادب و دانش میپر داخت چنانچه دیر ان شعری از و مانده است این بیت بدیع اوست :

چون از کمین سرامترکان کمان گشادند بر کهسار کابل خفتان ز تیره دادند

از پسران تیمور ، شاه زمان ، شاه محمود و شاه شجاع بتخت سلطنت نشسته اند . شاه شجاع ذوق ادبی داشت و دیوانی بزبان دری دارد که در هند چاپ شده است . خاطر اتش را که خود نوشته بنام واقعات شاه شجاع موسوم و بدست است که از طرف انجمن تاریخ بچاپ رسیده شهزاده نادر پسر دیگر تیمور نیز شعر میگفت از نو ادگان تیمور کامران پسر محمود و شاهپور و فتح جنگ پسران شاه شجاع در امور سیاست و سلطنت مداخلت داشتند .

عرفان در حلقه های ذوق و حال مقام و منزلت بلندی کسب کرده پس از مولینا جلال دین بلخی بزرگترین شاعر عارف پنداشته شد و در همین آوان میت او را پس از دفن در دهلی بکابل نقل داده در حوالی خواجه رواش بخاک سپرده اند . از معروفترین شاعران متصوف سعدالدین احمد انصاری مشهور بحاجی پایمنار - از ده یحیی کابل است که تالیفات زیادی دارد و حوالی ۱۱۷۱ میزیسته . دگر میرزا العل محمد عاجز از طبیبان تیمور شاه درانی شاعر بوده است . سدگر عایشه درانی است که او از انجی باغبانان کابل بوده در ۱۲۳۲ دیوانش تمام شده .^۲

رو به آینده

دور محمد زائیهها (۱)

دولت سدوزائی رابع قرن رانصروف فعالیتهای سیاسی ونظامی ودوباره بدست آوردن خاکهای ازدست رفتهی مملکت بود ، کمتر توانست بترقیات مهم علمی ، ادبی واقتصادی پردازد . تیمورشاه که معاصر بادورانقلاب کبیر فرانسه بود فقط سرحداتی پدررا نگهداشت . شاهزمان بیشتر در فکر تسخیر تمام هندبود . شاه محمود وشاه شجاع بنا بر خدعه هاوسیاستهای اجانب درخانه جنگی بسر بردند . از مختصات ایندوران بود که سلطنت از خاندان سدوزایی بخانواده محمد زایی انتقال یافت . انگلیسها بامور داخلی وسیاست افغانستان مداخلت کردند وملت مجبور گشت بمدافعه وحفظ استقلال پردازد وجنگهای افغانستان وانگلیس بزرگترین نمونه های شجاعت افغانستان را در تاریخ بخط درشت ثبت کرد . دور محمد زائیهها روی رفته دور مجادله ومبارزه بالاجاب است در راه استرداد آزادی که باین منظور افغانستان برای یکترن صحنه ی آشباری وخونریزی بود . همینکه برادران محمد زائیهها پس از جنگهای خسته کن امیر دوست محمد خان را بپادشاهی انتخاب کردند ، سنگهای اول وحدت افغانسان ریخته شد وامیر موصوف در بیست سال سلطنت خود فرصت را برای اصلاحات مدنی وتاخذی آماده کرد .

مگردر سال ۱۲۵۵ شاه شجاع درانی وار دوی انگلیس داخل افغانستان شدود وراول شاهی امیر دوست محمد خان خاتمه پذیرفت . نیروی مهاجم در جنگ اول افغان وانگلیس بکلی مضحمل شدودر سال ۱۲۵۸ ق اثری هم نماند . درین دور بنا بر عهدنامه های لاهور وقتند هار پنجاب ، سند ، پشاور ، اتک و کشمیر از افغانستان جدا و تجزیه شد . پهلو ان ملی این دور وزیر محمد اکبر خان غازی نیروی دشمن را تا جلال آباد تعقیب کرد وهمه را پاك ازین برد . سپس امیر دوست محمد خان دوباره به سلطنت رسید وبعد از وی دور بامیر شیرعلیخان رسید .

(۱) برای تفصیل مزید مراجعت شود به :

الف : قسمت تاریخی : افغانستان در قرن نوزدهم بقلم س . ق . رشتیا .

ب : قسمت فرهنگی و ادبی : ادبیات معاصر افغانستان بقلم نگارنده ، منتشر در سالنامه ی ۱۳۳۷

افغانستان

مدنیت بین دو جنگت:

جنگ اول مردم مارا چندی مشغول بداشت و بناءً علوم و ادبیات، فضل و دانش رو بانحطاط رفت. مگر بجویکه آب رفته باز میرود: امیر شیرعلیخان (۱۲۷۹-۱۲۹۶هـ) باصلاحات مدنی و فرهنگی آغاز نموده برای نخستین بار مطبعه‌ی چاپ سنگی را از هندوارد کرد و بعلاوه‌ی «شمس النهار» جریده‌ی پانزده روزه، سایر رساله‌ها و کتابها، اوراق دولتی، تکت پورسته و مجله‌ای بنام «کابل» در آن بچاپ رسید.

مکتب عسکری تاسیس کرد و شهر شیرپور را در کابل بنانهاد و بالا حصارا که ارگ شاهي سلاله‌ی بابر و سدوزایها بود مرکز سلطنت قرار داد اما بعداً در جنگ دوم افغان و انگلیس آن شهر را قوای مهاجم بخاک یکسان کردند. در عصر امیر شیرعلی خان که معاصر انقلاب صنعتی اروپا بود فابریکه‌های حزبی افتتاح شد و محصولات شان قابل ذکر است.

ولی این دور مدنی که خوش بدرخشید، دولت مستعجل بود و متعاقباً در سال ۱۲۹۶-۱۲۹۷ ق جنگ دوم افغان و انگلیس بوقوع پیوست و بعد از فوت امیر شیرعلی خان معاهده‌ی گندمک بین امیر محمد یعقوب خان و انگلیسها منعقد شد و استقلال سیاسی مملکت برای مدتی سلب و برخی علاقها از حواشی شرقی و جنوب شرقی مجزاء گردیده داخل حد در هند گشت درین جهاد کسانامهای محمدجان خان غازی، ملا مشک عالم، سردار محمد ایوب خان فاتح میوند قابل ذکر است. در عصر امیر عبدالرحمن خان (۱۳۱۱ ق) قرار معاهدات دیورند و شرقی افغانستان و هند برطانوی معین شد و باز مناطقی از افغانستان شرقی بریده شد که این معاهدات در عصر امیر حبیب الله خان تجدید گشت.

ادبیات رزمی و حماسی:

جنگهای مسلسل و متداومی که از دور هر تسکیها بعد همواره بظهور میرسد، روحیه‌ی رزمی و حماسی را بیدار کرد. چنانچه حمید کشمیری در اکبرنامه‌ی خود بنام سردار محمد اکبر خان وزیر معروف و مجاهد ملی افغانستان، جنگهای سال ۱۲۵۵ (۱۸۷۶ع) که بنام جنگهای اول افغان و انگلیس مشهور است چنان وصف کرده که میتوان آنرا شاهنامه‌ی قرن نوزدهم افغانستان خواند. عکس العمل آن محاربه کابل است که شاعر تجار پیشه‌ای باشارت انگلیسها بجواب او پرداخته از استعمار طلبان تعریفها نموده. دیگر جنگنامه شرح جنگهای اول و رشادتهای افغانانست که در هفت باب نظم شده است.

از جمله‌ی آثار نثر تاریخی که درین دور و دور بعد بوجود آمده کتابهای ذیابامیتوان برشمرد: پادشاهان متأخر افغانستان تالیف میرزا یعقوب علی خانی (۱۳۰۷ ق) گلشن امارت

تالیف نور محمد قندهای (۱۲۷۷ ق)، تاریخ سلطانی بقلم سلطان محمد خالص ابدالی، تاج التواریخ، خاطرات و شرح حال امیر عبدالرحمن خان است که دیگرا ن آنرا بدست آورده اند و بوسیله‌ی منشی سلطان محمد در لندن چاپ شده، سپس غلام مرتضی قندهاری نایب قونسل انگلیس در مشهد آن آثار را بفارسی ترجمه کرده و در مشهد بچاپ رسانید. سراج التواریخ بامیر حیب الله خان بوسیله‌ی میرزا فیض محمد غوری نوشته شده بچاپ رسید، دو جلد منتشر شد، جلد سوم چاپ شد، اما نشر نگشت، جلد چهارم اصلاً بتحریر نیامد. اکبر نامه، پادشاهان متاخر، جن-گنامه، گلشن امارت را اخیراً انجمن تاریخ مجدداً چاپ کرده است.

درین دوره‌ها جهاد و مبارزتهای پی‌درپی روح آرامش مردم را از بین برد. ادبیات صورت حماسی گرفت و بادب دور غز نوری نزدیک شد، همچنین بسبک خراسانی بازگشتی دیده میشود: غلام محمد خان طری یک جنبش قصیده سرا بی‌اراه انداخت و بسبک خراسانی شعر گفت. ادیب سید احمد پشوری، سردار محمد محسن امضاء در بسبک خراسانی قصیده و در بسبک عراقی غزل دارند. عندلیب پسر طریزی، مهردل مشرقی، سید محمد محسن شامل و میرزا محمد نبی دبیر و اصل و میر محمد علی آزاد سبکهای قدیم مخصوصاً سبک عراقی را احیاء کردند. ولی طواف، قلیل و ندیم از شاعران نامدار این دوره اند. معارف جدید:

در عصر امیر حبیب الله خان شهید توجه بتأسیس مدارس بعمل آمد. مدرسه حبیبیه و حریبه بنیانگذاری شده در آن سیستم نوین تدریس جریان یافت. کتابهای درسی تألیف شد و بچاپ رسید. سراج الاخبار جریده‌ی پانزده روزه هشت سال مسلسل بنگارندگی محمود طریزی (۱۲۸۵ ق - ۱۳۵۳ ق - ۱۳۱۳ ش) منتشر شد که در عصر خورد در غالب مملکتهای همجوار بیامانند و محبوب بود.

پس از اینکه در سال ۱۳۳۷ ق، ۱۲۹۸ ش با جنگ سوم افغان و انگلیس استقلال سیاسی افغانستان پس از چهل سال دیاره تأمین شد، مملکت برای پذیرفتن تمدن جدید دنیای غرب حاضر گشت، معارف نوین در شهرهای کشور قبول شد، ارتباط با دنیای متمدنی گشایش یافت و یک نهضت علمی و ادبی پدید آمد. مکتب اعم از ابتدایی و عالی به پیمانۀ زیاد تأسیس شد. معلمان خارجی بتدریس پرداختند. محصلان در خارج مملکت درس خوانده وارد کشور شدند. جریده سراج الاخبار به امان افغان تبدیل شد و جراید انیس، اتحاد مشرقی، طلوع افغان، مجله‌ی اردو، صحیحیه

وا رشاد النيران ميره عمير متصل پس از استقلال اند که دانش را عام و ادبیات را تعمیم نمود .
 نهضت فرهنگی ، مدنی و ادبی ای که در عصر امانی پس از حصول استقلال بوجود آمد بعد از ده سال
 در اثنای اغتشاش داخلی دچار سکت و توقف گشت اما در عصر محمد نادر شاه شهید پس از نجات وطن
 بزودی جبران شد و آن نهضت علمی و ادبی در رشته های مختلف توسعه یافت .

از پیش آهنگان نویسنده گی میتوان از میر سید قاسم خان ، عبدالهادی داوی ، محی الدین انیس
 صلاح الدین سلجوقی و برهان الدین کشکی یاد کرد و از شاعران بزرگ عبد العلی مستغنی (وفات
 ۱۳۵۲ ق) صاحب کلیات ، قاری عمید الله ملک الشعراء (وفات ۱۳۲۲ ، ش) ملک الشعراء
 عبد الحق بیتاب (متولد ۱۳۰۶ قمری) ، محمد انور بسمل (تولد ۱۳۰۶ ق) ، میر غلام حضرت شایق
 جمال ، عبدالهادی بریشان داوی ، استاد فاشم شایق (وفات ۱۳۳۳ ش) ، رویهمرفته بسبک
 معروف بهندی سی گردید و خلیل الله خلیلی (متولد ۱۳۲۵ ق) شعر سبک خراسانی (فرخی) و نثر بشیوهی
 بیته می نویسد .
 دارالفنون و انجمنها .

از قد مهای بزرگی که در عصر اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید در راه انکشاف و پیشرفت علوم
 و فرهنگ گذاشته شد تأسیس انجمن ادبی و افتتاح دارالفنون کابل بود همچنین پروگرام توسعه ی
 معارف و مطبوعات از آن نگاه تا امروز بر اساس خط مشی قبلی تعقیب گشت .

انجمن ادبی مهمترین مرکز تحقیق و نشر السنه ، ادبیات و ثقافت مملکت بود که عالمان و محققان
 نویسندگان برجسته در آن گماشته شدند و سه سالنامه افغانستان و مجله کابل از آن کانون بنشر آغاز
 کرد پس از اینکه حدود ده سال از آن سپری شد از انجمن ادبی موسسات و انجمن های دیگری پدید آمد
 شعبه پهنیتوی آن با انجمن (پنه تو تو لسنه) ، شعبه ی تاریخ ، شعبه ی لغات و قاموس به انجمن آریا ناد ایره المعارف و شعبه ی نشرات
 آن بمدیریت عمریمی نشرات در ریاست مستقل مطبوعات ارتقا یافت ، مگر صورت مرکزی آن
 انجمن که متصدی انکشاف ادبی و تحقیق در ادبیات افغانستان و سایر السنه بود متأسفانه از بین
 رفت . در همین گاه ریاست مستقل مطبوعات برای انکشاف جراید و نشرات ، توزیع خبرها
 و بررسی موسسات هنری چون تیاترها و را دیو تشکیل شد و بعد و سه دهی خبرگزاری بنام «باختر
 آژانس» در آن تأسیس گشت .

روزنامه های مرکز عبارتند از اصلاح ، انیس و هیواد . روزنامه های ولایات اینهاست : اتفاق
 اسلام هرات ، طلوع افغان قندهار ، اتحاد بنلان ، بیدار مزار شریف ، ستوری میمنه ، پروان
 سنائی غرنه ، بدخشان ، زنگرها ، ورانگه .

جراید مرکز: پامیر، زیری، اقتصاد و خبرهای عرفانی، جراید ولایات: هلمند
سیستان است.

مجلات کابل: آریانا، کابل، عرفان، ادب، پیام حق، ژوندون، حقوق، صنایع
افغانستان، دهکده، برید، اردو، افغانستان با نیک، وینه، کره‌سینه، روغتیا، بزگر
شوونکی، پوهنه، فواید عامه، میرمن، و مجلات ولایات: مجله‌ی ادبی «هرات» مجله‌ی
«مهری» هرات، ننگرهار و مجله‌ی بلخ مزار شریف است.

دارا لفنون کابل که نخستین اساس آن در سال ۱۳۱۰ ش گذاشته شد در ظرف ربع قرن انکشاف
مزیدی کرده، اکنون دارای شعبه‌های ذیل است:
طب با سایر شعبه‌های مربوط آن.

حقوق باشعبه‌های: اداری، مالی، دپو ماسی:

علوم باشعبه‌های: ریاضیات و فزیک، کیمیا و بیولوژی، ژولوژی و معادن.

ادبیات: باشعبه ادبیات فارسی، ادبیات پشتو، تاریخ جزایر افیا، ادبیات انگلیسی.

شرعیات، انجیری و زراعت.

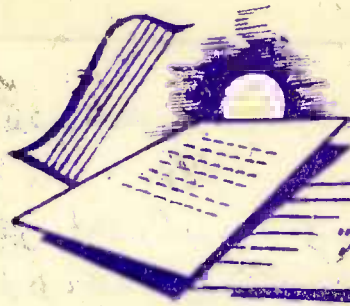
اقتصاد.

دو سازی.

مرسسه و کلاس مافوق لیسانس تعلیم و تربیت:

تعلیم و تربیت نیز اخیراً انکشاف مزید نموده در سرتاسر کشوری و دولیسه، متوسطه نسوان
و ذکور و دوازده مکتب مسلکی حرفت و پیشه و تخنیک و چهار دارالمعلمین و پنج دارالعلوم
دینی بوده، چهار صد مکتب ابتدایی و پنج صد و سی مکتب دهاتی، هفتاد کورس آکس بر،
چهار مرکز اجتماعی در ساحت دهکده و دو کورس سمعی و بصری در تعلیمات اساسی موجود
است.

بینوا بهترین نظم و ترتیب است

باستناد نظریات و تحقیقات عامی علماء از باشناسی زبان پښتویکی از زبانهای کهن آریائیست که خصوصاً بازبانهای سنسکریت و فرس قدیم شباهت و قرابت تام بهم می رساند . در حدود (۳۰۰ قبل از میلاد) که قبائل آریائی در سرزمین اصلی خود «آریانا یا ویرج» یا «آریانا و یجو» و در مرکز باستانی خرد «بخدی» می زیستند باهم بیک زبان متکلم بودند که شاید آنرا بقول گوستاولوبون «آریک» می گویند (۱)

بعدها در حدود (۱۴۰۰ قبل از میلاد) نفوس رومه ها و گله های شان رو بسا فزونی و رهایشگاه و چراگاههای شان رو بتنگی گذاشت یک دسته قبائل بحوزمه های جنوب هند و کش سر از بر شدند و دسته ی دیگرشان بسوی هریرود و حوضه های خوری کوچیدند . این مهاجرت و جدائی در جدائی و اختلاف لهجه و تلفظ زبان شان بی تاثیر نماند و بسرور زمان لهجه ها و تلفظ شان که طبعاً از آریایی ها و آریائی مختلف و مقتضیات محیط های از هم مغایر بود هم متفاوت گردید که پس از چند قرن شکل زبانهای جدا گانه را بخود گرفت .

قبائلیکه بسرزمین پهلو هند رفتند زبان سنسکریت را میان آ و رند که کتاب مذهبی ریگ ویدا نیز بهمین زبانست ، و قبائلیکه بسوی پارس کوچیدند زبان شان بعد از سرور اعصار شکل فرس قدیم را بخود گرفت که بعدتر بشکل پهلوئی و از پهلوئی بفارسی موجود رسید . وی آریائیکه بسرزمین اصلی خرد نزدیک ماندند زبان شان پس از تحولات طبیعی صحنه ی پښتو درآمد . که بدین ترتیب ریشه ها و سلسله های پښتو ، سنسکریت و فرس قدیم همان زبان اصلی آریائیست که گوستاولوبون ازین بنام «آریک» تذکر داده است .

علاوه بر ارتباط مستقیم کلمه ی پښتو بانام قبیله ی «پښت» بیکت که دو کتاب ویداییکی از قبائل مهم ده گانه ی آریائی محسوب گردیده و هم «هر و دیو» مورخ برگت یونان در (۸۴؛ ۹۴م) آنرا

بنام «پکتی، پکتویس، پکتیس» و مهاکتشان را با اسم «پکتیکا - پکتیخا» یاد کرده است (۱) که در ادبیات قدیم پښتو بنام «پښتنخا» و در ادب دوره های مابعد بنام «پښتو نخوا» تغییر شکل داده و هم بطایموس جغرافیه دان یونان نام کشور قبیله ی پکت را «پکتین» تذکر داده است (۲) شواهد و دلائل دیگر علمی و تاریخی نیز در دست است که قدامت زبان پښتو را با اساس علم زبان شناسی و نظریات علماء فلاولوجی و تطبیقات ادبی و لغوی و غیره ثابت می سازد.

ولی همانطوریکه خوشبختانه قدامت زبان پښتو علماً ثابت است بهمان اندازه متأسفانه ترجمه بکشف آثار قدیمی پښتو و تتبع اساسی درین مورد جدید و تازه است؛ بنابراین در وضعیت موجوده بصورت قطع نمی توان گفت که قدیمترین نظم و نثر پښتو کدام است؟ و اگر هم گفته شود باید آنرا پیش از وقت دانست. زیرا این موضوع هنوز هم بتدقیق و تحقیق مزید علمی احتیاج دارد و شاید آنچه ما اکنون آنرا قدیمترین نظم و نثر پښتو میخوانیم روزی در مرحله ی دوم و سوم قرار گیرد.

مثلاً پیش از سال (۱۳۲۳ هـ ش) که کتاب مهم پته خزانة بدست نیامده بود قدیمترین نظم پښتو عبارت بود از مناجات حضرت بیت نیکه (یکی از اجداد مشهور افغانها) که تاریخ حیات شان بحدود (۴۰۰ هـ ق) می رسد؛ همچنین تا آنوقت قدیمترین نثر پښتو نثر سلیمان ماکو مولف تذکرت الاولیاء (۶۱۲ هـ ق) محسوب میگردید، مگر بعد از کشف کتاب پته خزانة تاریخ نظم پښتو به (۱۳۹ هـ حماسه ی امیر کرور) و از نثر به (۲۹۷ هـ کتاب دسالروز مهی ابو محمد هاشم سروانی) رسید.

اکنون که پانزده سال از کشف پته خزانة می گذرد متبعین زبان پښتو موفق شدند که بعضی قطعات دو نیم هزار ساله ی کتبه ی داریوش در بیستون را با پښتو تطبیق کنند و قدامت زبان پښتو و قرابت آنرا بفرس قدیم ثابت سازند، بطور مثال ملاحظه کنید این یک قطعه ی کتبه ی داریوش که سه مصرع بخط بغستانی است و داکتر معین محقق ایرانی آنرا تحت عنوان «یک قطعه ی بغستانی» نشر کرده اند تا چه اندازه با کلمات پښتو تطابق دارد (۳):

(۱) تاریخ هیرودوت ص ۲۸۱ - تاریخ افغانستان ج ۱ ص ۹۰

(۲) تاریخ افغانستان ج ۱ ص ۹۲

(۳) مجله ی پښتو ۱۹۵۷ع - نشریه پښتوی اکادمی پشاور.

مصرع اول : Naiy a raika ham

مصرع دوم : Naiy drauja na ham

مصرع سوم : Naiy zur "d" Karad ham

این سه مصرع که بقول دا کتر معین با آن مصرع های شش لفظی مطابقت دارد که در رساله‌ی پهلوی درج است در پښتو چنین خوانده می‌شود :

مصرع اول : - نئی اریک اهم (نه دچا سره اریک وم یعنی نه دچا سره اخته وم - یا په بل عبارت نه می دچا سره اړه وه)

مصرع دوم : - نئی درو جن اهم (نه دچا سره دروه جن وم)

مصرع سوم : - نئی زور کره اهم (نه زور کرونگی وم - یعنی نه ظالم وم)

تبصره : (در مصرع اول کلمه‌ی «نئی» مرکب از «نه» حرف نفی و «ئی» ضمیر غائب است که اکنون در پښتو نیز عیناً به همین معنی استعمال می‌گردد. کلمه‌ی دوم «اریک» که بمعنی دشمندار و دشمن آمده در پښتو نیز بمعنی بندش، مبتلا و غرض مستعمل است و در حالیکه شخصی می‌خواهد بگوید که «من با کسی دشمنی ندارم و یا با کسی غرضدار نیستم و یا با کسی کار ندارم» در پښتو می‌گوید :

«زما دچا سره اړه نسته» یا «زه دچا سره اړه نلرم» و یا وقتیکه شخصی باشخص دیگر نفی خصوصی را اعلان می‌نماید می‌گوید : «زما دده سره څه اریکی نسته» کلمه‌ی «اهم» در پښتو بشکل «وم» و در فارسی بصورت «بودم» مستعمل است.

در مصرع دوم کلمه‌ی «درو جن» که بمعنی دروغگو آمده عیناً با کامات «دروه جن» فریب دهنده و «دروغجن» زبان پښتو هم لفظاً و هم معنأً تطابق دارد.

در مصرع سوم کلمه‌ی «زور» بمعنی جور و ستم عیناً در پښتو موجود و مصدر متعدی آن «زورول» و لازمی آن «زوریدل» است. کلمه‌ی «کره» در مصرع سوم که در اوستا بشکل «کر» بمعنی کردن آمده در پښتو «کره، کر، کرل» یعنی کول هم اکنون مورد استعمال است که می‌توان «زور کره» را عمل جور و ستم خواند و «زور کرونگی» بمعنی ظالم رستم‌گار آورده. تذکر این امثاله فقط برای این بود که تتبع متبعین در مورد قدیمترین نظم نثر پښتو هنوز بمرا حل انتهائی نرسیده که با اساس آن بتوان درین موضوع بصورت قطع اظهار نظر نمود.

ولی با اینهمه بر ای اینکه خواهش کارکنان محترم سالنامه‌ی افغانستان را بی جواب نگذاشته باشم عریض خود را راجع بنظم و تریکه تا امروز بحیث قدیمترین نظم و نثر پښتو شناخته شده تقدیم میکنم، البته آنچه در آینده کشف می‌گردد با یئند متعلق است.

قدیمترین نظم پښتو

قدیمترین نظم پښتو که تا اکنون بدست آمد است عبارت از شعر یست که یکی از شاهان افغان (امیر کرور جهان پهلوان پسر امیر فولاد سوری) در وصف خود سروده است.

امیر کرور در سال (۱۳۹ هـ ق ، ۷۲۰ ع) در قلعه‌ی مندیش «واقع ایالت «غور» افغانستان بر تخت امارت نشست، و در سال (۱۵۴ هـ ق = ۸۳۵ ع) در جنگ «پوشنج» از جهان درگذشت.

این شعر را شیخ کتبه مولف کتاب «لرغونی پښتانه» از کتاب «تاریخ سوری» نقل برداشته و از آنجا محمد هوتک در سال (۱۱۴۱ هـ ق - ۱۷۲۲ ع) در تذکره‌ی «پته خزان» درج کرده است که اینک اصل شعر با ترجمه‌ی فارسی آن تقدیم میگردد

(۱) زه یم زوری پردی نری له مائل نسته په هند و سندر پرتخار او پرکا بل نسته

بل په زا بل نسته

له ما اتل نسته

ترجمه: «من شیرم بروی زمین پهلوانتری از من نیست،

در هند و سندر پرتخار و درکا بل نیست،

هم در زا بل - پهلوانتری از من نیست

(۲) غشی دمن می خئی ، بریننا پر میر خمنو بانندی

پتهژ و بله یونم پر عا لم پرتنبتیدو نو بانندی

پر ماتیدو نو بانندی

له ما اتل نسته

ترجمه: «تیرهای عزم من مانند برق بر دشمنان می ریزد، در پیکار میروم و می تا زم برگریزندگان

و بر شکست خوردگان - پهلوانتری از من نیست»

(۳) ز ما د بر یو پر خمل تاویزی هسک په نمخ و په ویا ر

د آس له سوومی مٹکه ریزدی غرونه کاندلم لتار

کرم ایوا دونه اوجا ر

له ما اتل نسته

ترجمه: «فلک با افتخار و ستایش بر خود ظفرهای من می چرخد،

از سم‌های اسب من زمین می‌ارزد و کوه‌ها را زیر و زبر می‌سازم،

کشورها را ویران می‌کنم - پهلوانتری از من نیست»

(۴) زما دتوری تر شپول لاندی دی هرات وجروم

غرج و بامیان و تخار بولی نوم زما په اود و م

زه پیژندو یم په روم

له ما اتل نسته

ترجمه: «هاله‌ی شمشیر من هرات وجروم رافرا گرفت،

غرج و بامیان و تخار نام مرا برای در مان دردها یاد میکند

در روم روشناس و معروفم - پهلو انتری از من نیست»

(۵) پرمرو زما غشی لونی داری د بنمن را خخه

د هریرود پر خند و خم تبتی پلن را خخه

رپی زهرا ن خخه

له ما اتل نسته

ترجمه: «تیرهای من بر مروی ریزد و دشمن از من می‌ترسد.

بر سواحل هریرود می‌روم و پیاده‌ها از پیشم می‌گریزند

دلاوران از من می‌لرزند - پهلو انتری از من نیست»

(۶) د زرنج سوپه می دتوری په مخسور و کوره

په با داری می لور ای دکول د سور و کوره

ستر می تر بور و کوره

له ما اتل نسته

ترجمه: «زرنج را بسرخروئی شمشیر فتح کردم،

دودمان سور را بسرداری و آقائی اعتلا دادم،

عم زادگان خود را باند بردم - پهلو انتری از من نیست»

(۷) خپلو و گرو لره لور پیر ز وینه کوم

دوی په دادینه بنه بامم بنه بی روزنه کوم

تل بی و د نه کوم

له ما اتل نسته

ترجمه : « بر مردم خود مهربانی ور و داری دارم،

با اطمینان آنها را تربیه و پرورش میدهم،

همواره به نشوونمای شان می پردازم - پهلوانتری از من نیست »

(۸) پرلویو غرومی و پنا درومی نه په ٹخند و په تال

نری زماده نوم می بولی پرد ریخ ستایوال

پدورخو، شیو، میاشتو کال

له ماا تل نسته

ترجمه : «حکم من بدون تعطیل برکوهای شامخ جاریست،

دنیا از ان من است، ستاینندگان بر منا بر، نام سرامی ستایند،

در روزها، شبها، ماهها و سالها - پهلوانتری از من نیست»

در مورد شاعر این اشعار تذکره پته خزانة بحواله «لرغونی پښتانه» چنین توضیحات میدهد.

«زبدتالو اصابین شیخ کته متی زی غوریاخیل در کتاب خود لرغونی پښتانه (افغانهای

باستانی) چنین نقل کنند از کتاب «تاریخ سوری» که آنرا در بالشتان دیده و یافته بود. شیخ

کته علیه الرحمه چنین گوید: که در تاریخ سوری آورده اند که امیر کروور پسر امیر پولاد

بوده که در سال (۱۳۹ هجری) در مندیش غرر امیر شد و وی را «جهان پهلوان» می گفتند

گویند: که قلاع غور، و قصور بالشتان و خیسار و تمران و برکوشک همه را فتح کرد،

و با دو مان رسالت در خلافت مساعدتهای زیادی نمود.

نقل کنند: که امیر کروور پهلوان بس نیرومندی بود و تنها با صد جنگاور مصاف میداد،

بنابراین وی را «کروور» می گفتند که بمعنی سخت و محکم است.

گویند: که امیر کروور بموسم تابستان (۱) درزمینداور می بود و در آنجا قصری داشت.

عیناً مانند قصر مندیش، و در آنجا به شکار و عشرت می پرداخت.

در تاریخ سوری آورده اند: که این امراء از قرنهای زیاد در غور، بالشتان و بست بودند

و از اولاد همان «سور» نامی اند که از نژاد «سهاک» بود. امیر پولاد در همان دعوت شرکت

داشت که ابوالعباس سفاح با بنی امیه می جنگید و ابومسلم نیز معاون و مددگارش بود:

محمد ابن علی البستی در تاریخ سوری چنین نگاشته است:

(۱) شاید تابستان که در متن پښتوی پته خزانة «دوبی» تذکر یافته غلط استنساخ باشد، زیرا

زمینداور دارالملک زمستانه اسلاطین غور بود.

(دیده شود طبقات ناصری ص ۸۱)

چون در دعوت عباسی، امیر کروړو فتوحات زیادی نمود پس (بر سبیل افتخار) ابیاتی را سرو دکه آنرا «ویارنه» (فخریه) گویند (در اینجا شعریکه با ترجمه‌ی آن گذشت درج است و در پایان شعر چنین می نویسد :

شیخ کته عایه الرحمه از «تاریخ سوری» نقل کند: که امیر کروړو شخص عادل و ضابط و دارای کلام خوبی بود، و گاه گاهی شعرها میگفت و بسال (۱۵۴هـ) در جنگهای پو شنج درگذشت و بعد از وی پسرش «امیر ناصر» مملکتها را ضبط کرد و خداوند . ار اضی غور، و سور، بست و زمینداو رگردید (۱) ...»

نکات قابل ملاحظه: در شعر امیر کروړو نکات آتی قابل ملاحظه است:

- ۱- از پختگی شعر بوضاحت ثابت میگردد که نه تنها قبل از امیر کروړو در زبان پنتو اشعار وجود داشته است بلکه باید این زبان چندین مراحل ادبی را طی کرده باشد تا چنین شعر پخته در آن بمیان آمده است.
- ۲- از تاثیر دیگر زبانها خصوصاً عربی پاك است، همه لغات، عبارات، خصوصیات و وزن آن پنتو است.
- ۳- لغات بسیار قیمتمدار زمان باستان را حفظ کرده و در حالیکه اکنون به آن احتیاج مبر می حس می شود بما بار مغان سپرده است، از قبیل:

۱- اتل:	پهلوان، نابغه.
۲- من:	اراده، عزیمت.
۳- یون:	سفر، کوچ.
۴- نمئخ:	ستایش، احترام.
۵- میر شمن:	دشمن.
۶- ویار:	افتخار.
۷- ژوبله:	جنگ و جدال.
۸- هسکک:	آسمان.
۹- لتار:	برهم و درهم.
۱۰- پیژندوی:	شنا سا.
۱۱- لونیل:	پاشیدن.

سر خسروئی	:	۱۲- مخسور
معطلی	:	۱۳- تال
خطیب، مداح	:	۱۴- ستایوال
دشمن	:	۱۵- دشمن
دلاور	:	۱۶- زور
پروش دادن	:	۱۷- بامل
پیاده	:	۱۸- پلن
منبر	:	۱۹- دریخ
ارتقا، نشو و نمو	:	۲۰- ودنه
ترقی، سربلندی	:	۲۱- لوراوی
رواداری	:	۲۲- لور
فتح، ظفر	:	۲۳- سوبه

قدیمترین نثر پښتو

قدیمترین نثر پښتو که مولف پته خزانہ از ان بما سر اغ میدهد نثر ابو محمد هاشم سروانی است. او کتابی را در فصاحت و بلاغت اشعار عربی بنام «دسا لووزمه» نوشته که تنها نام آن بماند و لی هنوز بکشف خود کتاب موفقی نشده ایم.

مولف پته خزانہ در شرح حال ابو محمد هاشم سروانی چنین می نویسد:

«۱۰۰ ابو محمد هاشم در سروان هلمند به سال (۲۲۳ هـ) بدنیآ آمد، و در بست از علماً و فصحاء درس خواند و بعد از آن رفت و در عراق سالهای متمادی از ائمه بزرگ سماع کرد و با ابن خلاد که مشهور بود به ابی العینا در بغداد عمرها گذرانید و از و بلاغت عربی و اشعار آنرا خواند، و به سال (۲۹۴ هـ) از عراق برگشت و سه سال بعد تر در بست وفات یافت. نقل کنند: که ابو محمد در عربی و پارسی و پښتو شعر میگفت، و همان وقتیکه استادش ابن خلاد کور شد خدمت وی را همیکرد، و اشعار شیرینی را در ادب عرب از وی سماع میکرد، ابو محمد بسی از اشعار ستاد خود را از عربی به پښتو در آورده است (اینجا نمونه شعر ابو محمد هاشم

سرزانی را که شعر است در انوشیروانی «درهم» از عربی تنظیم پښتو ترجمه کرده می آورد و سپس می نویسد:

نقل کنند که ابو محمد در پښتو کتابی نوشته بود، که در آن فصاحت و بلاغت اشعار عرب را بیان نمود و نام آن «دسا لو و زمه» یعنی نسیم ریگستان بود (۱) . . .

ولی چون متن کتاب هنوز زیاده است نیامده بسیاران نمی توان راجع بسبک و طرز نثر نویسی آن چیزی گفت، تنها بد کرد نام فاش و اسم کتابش اکتفا شد البته اینقدر ثابت می گردد که پیش (از ۳۰۰ هـ) نیز نثر پښتو وجود داشت.

اکنون بیایم بمقدمترین نثریکه متن آن بدست ما رسید و آن عبارت است

از نثر تذکره الاولیاء سلیمان ماکو که موافق آن در (۶۱۲ هـ) زندگی بسر می برد.

سلیمان ماکو پسر باری خان سابری ماکو زی بود و در ارغستان قند هار می زیست.

قوم ماکو هنوز هم در آن علاقه کم و بیش سکونت دارد و یک شعبه ی قبیله ی ابدالی

محسوب می گردد.

وی نویسنده و مورخ و تذکره نگار خوبی بود در کوه و دهن پښتو سخن او بفرض گذرد

آوردن شرح عرفا و رجال ادبی و روحانی سفرها مکرر چنانچه

خود می نویسد:

«په سن دو ولس شپز سوه دهجری تالی وم او د پښتو نخوا پته را غواو کلیو گر خیدم او

مراقد او لیا و او واصلینم می و پلنل او په هر لور می کاملان مو ندل او دوی په خدمت خاکبای

وم او هرگاه په سلام ورته ولا ر بچه له دی سفر په کور کښینستم او تنای وچاودلی د پښو بیا.

پاخیدولم اوله خښتنه می مرستون شوم چه احوال دهغو کاملان و کازم او دوی چه هغه و بناو

پاته کړیدی، او پښتانه ئی لولی او منج (۲) . . .

ترجمه «در سنه شش صد و دوازده هجری رفته بودم، و در دشت ها و قریه های پښتون خوا

میگشتم، مراقد اولیا و واصلین را می پالیدم و هر سو کاملان را می یافتم و در خدمت شان خاکبای همیشه

ایستاده بسلام بودم. ازین سفر که در خانه نشستم و آبله های پایم ترکید، باز برخاستم و از خداوند

کمک خواستم تا احوال کاملان را بنگارم که از خود کلام گذاشته اند و افغانها آنرا اکنون میخوانند.

(۱) پته خزانه - از صفحه ۵۷ تا صفحه ۶۱

(۲) پښتانه شعره - لمړی ټوک

این تذکره‌ی سلیمان ماکویکی از مأخذهای مهم تاریخی است که متأسفانه تنها هفت صفحه‌ی آن در سال ۱۳۱۸ هـ از قندهار بدست آمده و اوراق متباقی آن از بین رفته‌اند. درین هفت صفحه شرح و کلام بعضی از عرفا افغانی شهرای باستانی زبان پستو از قبل بیت تیکه لکیار، غرشین شیخ اسما عیل و قطب الدین بختیار درج است که اینک چند چند سطر از بعضی منجحات آن طور نمونه با ترجمه‌ی پارسی تقدیم می‌گردد.

از صفحه‌ی اول :

«وایم حمد او سپاس دلوی خواند، او در در محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم، چه دی بادر دکنینو اورحمت دتقلینو؛ لوی لوی رحمتو نه دی وی دهغه استازی پر آل او یار انو چه دواړه جهان په دی دی رو بنان . . .»

ترجمه: حمد و سپاس خداوند بزرگ را می‌گوییم، و درود بر محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم که بادر کونین است و رحمت ثقلین، بسیار بسیار رحمت‌ها بادر آل و یاران آن پیامبر که هر در جهان با نان روشن است.

از صفحه‌ی دوهم

«نقل هسی کاندی یاران چه په روزگار د شیخ بیتمی کینی دده و رور چه سر بن نو مید، او پر شیخ هم خورا گران و سر بن نه در لوزا من او هر کله به بی و بل خپل و رور ته. بیتمی خپل زوی اسماعیل برکاو، اولوی سو دسر بن په کاله. خدای مهربان داسما عیل په برکت سر بن ته نصیب کړه د ونی زا من چه اوس تروس تیر سو گتوبون د هغویا داسما عیل مرقد مبارک واقع دی د کسی په غره؛ چه زه هاتنه تالی و م ...»

ترجمه: «ای یاران؟ نقل کنند بدین سان که در روزگار شیخ بیتمی برادرش سر بن می‌نامید و شیخ او را زیاد دوست داشت. سر بن بی‌پسر بود و همیشه برادر خود می‌گفت. بیتمی پسر خود اسماعیل را بد و داد، و بزرگ شد در خانه‌ی سر بن. خدای مهربان برکت اسماعیل به سر بن آنقدر پسران نصیب کرد که اکنون توان شمردنشان نیست. مرقد مبارک اسماعیل در کوه کسی واقع است که من آنجا رفته بودم ...»

از صفحه‌ی سوم :

«نقل کاوه شی چه شیخ بیتمی به دیر تر دیردا سندری لو اولی. او د کسی غره کینی به گر خید په شیبی:

لو په خدایه، لویه خدایه؟ ستا په میته په هر یاخه
غر و لاری دی در نا وی کینی تولهژ وی په بخاری کینی

دلته دی دغر و لمنی زموږ کږدی دی پکښی پلنی

دا وگریه دیر کړی خدایه ؟

لویه خدایه ؟ لویه خدایه ؟

دلته لږ موزی اور بل دی وور کورگی دی وور بورجل دی

مینه ستا کښی موز میشته یو بل د چا په مله تله نه یو

هسک او مزکه نغښته ستاده دمروو د له تا د ه

دا پا لنه ستا د خدایه ؟

لویه خدایه ، لویه خدایه

ترجمه : « نقل کنند که شیخ بیتنی بسیار بسیار این اشعار را میخواند و شب در کوه کیسی می گشت :

ای خدای بزرگ ، ای خدای بزرگ ؟ در عشق و محبت تو در هر جای :

کو به با متانت ایستاده و تمام زندگان بکمال عجز

اینجا دامنه های کوهها است غز دی ها (سپه خیمه های) مادر آن پراکنده است

این مردم راز یا ده کن ای خدا ؟

ای خدای بزرگ ، ای خدای بزرگ ؟

اینجا خانمان و عشیرت ما کم است خانگسک و رهایشگاه ما کوچک است

در عشق و محبت تو زیست داریم جز تو با دیگری کار نداریم

آسمان و زمین همه از تست مردان را تو نشو و نمو میدهی

این پرورش از تست ای خدا ؟

ای خدای بزرگ ، ای خدای بزرگ ؟

خصوصیات نثر سلیمان ما کو :

۱ - نثر سلیمان ما کوروان و سلیم است تعقید ندارد :

۲ - لغات خالص و نادر پښتور حفظ کرده است از قبیل :

ستازی : رسول و پیا مبر .

ژوی : زنده سر ، حیوان .

وگری : خلق .

ستروا کمن : سلطان بزرگ ، شهن شاه .

جای رهايش ، مسکن .	:	تا تو بی
الله تعالی .	:	ستر خنبتن
فتح و کامیا بی .	:	سوبه
قطعه ی ابیات .	:	پارکی
مملکت ، وطن .	:	هیواد:
قدیم ، باستانی .	:	لرغونی
دنیا .	:	نری
آسمان .	:	هسک
		و غیره

۳- حروف مخصوص پبنتوما نند: ت، د، خ، ز، بن، و، ن عیناً بهمین شکلیکه امروز مستعمل است نوشته شده .

- ۴- ترکیب جملات و عبارات قدری زیر تأثیر عربی و پارسی رفته است .
- ۵- در جملات نثر سلیمان ما کو ایجاز یکی از ممیزات آن بشمار می رود :
- ۶- بعضی جملات توضیحی که بغرض توضیح مطلب ذکر بر مزیت این نثر افزوده است .
- ۷- خصوصیت دیگر نثر سلیمان ما کو زیادت « نه » برای ترزیم در آخر افعال است
- مانند : « سندی کرینه » یا « اوینی تو یوینه » یا « پارکی اینه » و غیره . . .
- این بود چند سطر مختصر در مورد قدیمترین نظم و نثر پبنتوکه بخوانندگان گرامی
سالنامه ی کابل تقدیم گردد بد .
(پایان)

نظام مالی در اسلام

عدالت اجتماعی در هیچ جامعه از جوامع بشری بدون تنظیم امور مالی و چرخانیدن فسانه مربوط به ارباب و مالکیت هابه محور قوانین عادلانه و مقرر است تطبیقی تأمین و تعمیم یافته نمیتواند از اینجاست که مشکلات اقتصادی در عصر حاضر در اس سالها قرار گرفته و افکار مفکورین جهان بیجا نب حل معطله اقتصادی معطوف گردیده است اگر به یکدست مد نیت مادی غرب مشکلات و منافات بین الدولی قرار داد در دست دیگر آن تفاوت های مجسوس سطح اقتصادی در بین ملل باسکه افراد بشری بوجد آمده اکثریت قابل ملاحظه سردچار فقر و احتیاج و حرمان گردیده اند. پیشوای اسلام حضرت محمد (ص) عوالب خطرناک اجتماعی را که از احتیاج سرچشمه می گیرد بجمله مختصر) کادال فقرن یکون کفران از مسکن قریب دوری ندارد که نیاز مندی سبب لادینی شود) گوشزد فرموده تجارب طولانی این حقیقت را آفتابی نموده است که از دیاد امراض - انحرافات سوویه اخلاقی و ناسانی غالباً با احتیاج دوگانگی دارند شیوع رشوت فحشاء وده ها آفات اجتماعی دیگری زاده نیاز مندی بسوده بموجب آنسکه گفته شده است (الرشوت اذا دخلت من الباب خرجت الامانة من الكوت هنگامیکه رشوت در بین جامعه از راه دروازه داخل میشود امانت داری از راه کلسکین بیرون می برآید) افزونی خیانت و کثرت خائنین نیز بافتقار بی رابطه نیست.

پناغلی شاه محمد رشاد

همچنان مفسد و ناگوازی های که از ناحیه وفرت مفرط دارائی همیان می آید و سرمایه داران افراطی در اکثر خود خراهی و عیاشی و تن پروری اسباب بربسادی جامعه را فراهم میسازند چیزی نیست که ناانگاشته پنداشته شده بتواند در جامعه که طبقه فعال آن چرخ حیات اقتصادی مردم را به شانته برداشته حرکت میدهند و خود این طبقه بحالت زار و زبون حیات بسر برده طبقه دیگری که تن به کسالت داده بجز از عیش و نوش و قمار و رقص مصدر کار و فعالیت مشمیری برای جامعه نمیگردند خواهی نه خواهی دیر باشد یا زود خیر ابی کلی آمدنی است چنانچه قرآن

کریم این خطر را بگوش ما رسانیده فرموده است (واذا ارد ناان نهلسک قریه^۱ امرنا^۲ متر فیها ففسقوا فیها فحق علیها القول فدمرناها تدمیرا ؛ هرگاه خدا او ندادا ده میکند تا سر انجام جامعه را بهلاکت بکشاند ثروتمندان عیاش شان را به بی باکی ها مبتلا میگرداند و آن نگاه مستحق محکومیت عذاب الهی شده خرابی غیر قابل جبران بوقوع میرساند در راه ایجاد توافق و تعادل در بین این دو حالت متناقض مالی (فقر و سرمایه داری) نظریات جدا گانه قائم شد هر کدام از نظریات مختلفه پیروان متعددی دارد و نفوس زیاد بشری بزیبیرسایه تطبیق یکی از دو نظریه متضاد (الناهی ملکیت و از بین بردن سرمایه داری - تعمیم تقویه آن) حیات بسر می برند شکی نیست که هر یکی از صاحبان این دو نظریه و موجدین و موسسین این دو مکتب اقتصادی رفع کشیدگی های طبقاتی و از بین بردن کشمکش هائیرا که از ناحیه حیات اقتصادی به بی نوع انسان عائد است زیر نظر داشته و نظریات خود را بحیث یگانه چاره حل این معضله حیاتی بمیان کشیده اند و پیروان شان از آن پشتیبانی مینمایند آن یکی مشکلات عا ئده را حواله بقیود اقتصادی و تقیدات درآزادی های افراد میکند و چاره را دران می بیند که مردم در تعقیب منافع شخصی تجارتنی شان آزاد گذاشته شوند و دولت برای رفع موانع از پیشروی آزادی های فردی و مساعد گرداندن زمینه آند را این رشته خدمت نماید طرفداران این نظریه همین که حرفی از چه گونگی مفاد جامعه و بهبود سطح حیات اقتصادی عمومی بمیان آورده شود میگردند رقابت های تجارتنی و مسابقات خود بخود سبب ایجاد توازن و تعادل اسعار میگردد، و بصورت اتوماتیکی بتأمین مصالح عمومی خدمت میکند و در عین حال دروازه را برای انواع فعالیت های انسانی گشوده در نتیجه مهمترین اسباب رفاهیت جامعه اختراع شده تلاش دستیابی مفاد شخصی از حیث نتیجه و انجام مسیر خیر عام را تعقیب مینماید طرفداران این مکتب و حامیان آن از دیاد و تنوع اختراعات جدیده را که در سرتاسر گیتی جهانیان از آنها استفاده میکنند محصول نظام حریت اقتصادی میدانند و اضطرابات عا ئده اقتصادی و تکالیف و مشقات حیاتی را زاده عدم احترام حریت اقتصادی و سرایت مبادی اشتراکیت میخوانند بالمقابل موسسین و مفکرینی که مکتب و نظریه دومی را برای علاج از بین بردن مشکلات اقتصادی و اختلافات طبقاتی تأسیس کرده و پیروان آن برای پیشرفت و جهانی شدن تمام وسائل و قدرت شان را صرف میکنند علت اعمال تمام مشکلات، تفاوت دارائی های فردی و سرمایه های شخصی را دانسته بالغای سرمایه یا تنقیص و یا توزیع آن نظریه داده اند و در وجود حریت های انفرادی در جامعه اقتصاد اضرا را بزرگی را مضمیر میدانند حامیان این مکتب تمام وظائف اقتصادی را مریوط بدولت و مردم عقیده کرده سرمایه را مالک عامه می شناسند و ملکیت فرد را سلب وقت منظم می دانند

که محصول رنج طبقه کارگر را دیگران بغارت می بزند نگارنده مقاله معترف است که به تمام خصوصیات و تفاسیل و مشخصات نظریات طرفداران این دو مکتب طوری که شاید و باید آگاهی نداشتند در دلی همین قدر معلوم است که علت غائی بوجود آوردن این مکاتب اقتصادی همانا از بین بردن مشکلات اقتصادی و رفع اختلافات طبقاتی میباشند که از ناحیه بی عدالتی نشأت کرده و اسباب پریشانی جوامع بشری را فراهم نموده است. حامیان نظریه حریت مطلق فرد در ساحه اقتصاد یا ت سر عدم توازن حالت اقتصادی را در حالی و یانیم کله بودن کفه تر از وی سر ما به تصویر کرده چاره در آن دانسته اند که بوسیله آزادی ملکیت فردی و رفع قیود از پیشراه مالکین هر کس بشمول طبقه فعال (کارگر) و سرمایه دار میتوانند .

که خالی و نیم کله ترازورا پر کنند و همین که هر دو پله پر شد موازنه درست میشود و اختلافات طبقاتی با تمام لوازم آنها از قبیل کینه و بدبینی و منافرت و عداوت از بین میرود. موسسین مکتب الغایا تقیص و یا توزیع ملکیت در تشخیص علت مشکلات و تعیین موجبات پریشانی جوامع انسانی با حامیان مکتب اول توافق فکری دارند ولی چاره اساسی را در آن دیده اند که باید هر دو پله ترازوی خالی شود تا مساوات بمیان آمده و یکمرتبه موازنه برقرار شده بر عایت آن پرداخته شده بتواند حامیان این دو مکتب داد و گرفت که تهاداب اصلاحات اقتصادی باز ازاله تفاوت های طبقاتی و رفع کشیدگی های عائد به ابعیث هدف و نصب العین خود معرفی میکنند برای رسیدن باین ایدآل می کوشند ولی مشکلی در کار افتاده و آن این است که وجود این دو نظام مالی بعوض از بین بردن مشکلات عائد به اقتصادی مشکل دیگری را از قبیل تهدید جهان بجنگ و استعمال اسلحه ذروی و هیدروجنی و اکتهای سیار بر آن افزوده و اطمینان و خاطر جرمی عالم را بر باده است امید حل این همه مشکلات عائد به سابقه و سر بازی های حالیه آن از توحید یسکی از این دو نظام های مالی نیز بیش از خوش بینی و تندهی و قبول وقوع یسک جنگ تباه کن که نسبت بانتظار اصلاح مابعد آن به خاتمه دادن حیات بشر نیز دیکتر گفته میشود دکدام تعبیر دیگری ندارد چه اگر تصادمی بوقوع میرسد اگر چه برای توحید و برقرار شدن و تعمیم یسکی از این دو نظام های مالی در سرتاسر گیتی باشد باز هم نه تنها ملیون هانفوس بشری از روی صفحه زمین نیست و نا بود می تواند بلکه باقی مانده های مابعد از تصادم نیز بحالی خواهد بود که ده سال بعد وضع حیاتی ایشان بوضع امروزه که ما از آن شکوه داریم نخواهد رسید چنین تخمین زاده خوف و اندیشه و اهمه گفته نمیشود زیرا وضع حیات و مشکلات اقتصادی بعد از دو جنگ عمومی گذشته به آن گواهی میدهد اگر به بیان حقیقت هر کسی صلاحیت داشته باشد و مفکور و ذهنیت (خصایر بزرگان درین خطا است) در عصر حاضر از موافقت ده گفته شود بجرات تام باید گفت که پیروان هر دو مکتب

در تحلیل و شناسائی انسان و مقتضیات آن بخبط و کوتاه نظری نهائی مبتلا شده و انسان را امادی محض و مشکلات عائده آنرا تنها و تنها از لحاظ مادیات و تفاوت ها و فوارق طبقاتی آنرا نیز بعین سلسله زاده اختلافات شان در سطح حیات مادی تلقی فرموده اند بنابراین تمام چاره های را که برای تعمیم عدالت اجتماعی و حل مشکلات تفاوت های طبقاتی و از بین بردن ثمر تلخ آنها از قبیل کینه و کدورت و خصومت های ذات البینی سنجیده اند همه و همه این چاره ها مادی است گو یا پشتیبانان هر دو مکتب منبع و منشاء معایب را آماده خوانده و چاره نقیصه مادی را به علاج ماده و ترتیب مادی شناخته اند خبط و اشتباه فاحش ایشان اندرین نقطه مضممر است که انسان را تحلیل تام نکرده و به تحلیل ناقص شان اکتفا نموده اند زیرا انی انسان ماده محض است و فی مشکلات عائده فرزندان آدم علی العموم مای گفته میشود دوی چاره توازن مادی و رفع احتیاجات مادی یگانه را حل تمام مشکلات بنی نوع انسان قرار گرفته میتواند بلکه علاوه از ماده در هستی و موجودیت این موجه دی که انسان نامیده میشود چیزهای دیگری پیدا است که بنام غرائز روحی و لوزم حیاتی آن یاد میشوند و عدم توازن آنها اسباب سرگردانی افراد و جوامع قرار میگیرد. اگر به کسج بحثی و سفسطه موقع ندهیم و از راه واقع بینی پیش آمده در عمق علل مشکلات داخل شویم ملاحظه میسکنیم که اگر پاره از تفاوت ها و اختلافات طبقات از اوضاع مادی و زیادت و نقصان کمیت ماده و دارائی نشئت کرده است قسمت بیشتر این اختلافات از استعداد های متفاوت روحی و قوت و ضعف غرائز و عواطفی سر بر آورده و سبب ایجاد از دیاد مشکلات گردیده اند که توازن این استعداد ها و نیرو های باطنی از راه از دیاد ماده و یا تنقیص آن یا بعبارت دیگری از راه توازن مادی بکلی میسر شده نمیتواند برای مثال همین اکنون در همین عصری که ما و شما حیات بسر می بریم عده زیادی از نفوس بشری و خانواده ها وجود دارند که مالکین سرمایه ها هستند بوده همه گان از ناحیه مادی هیچگونه نیاز مندی ندارند ولی این همه دارائی های سرشار از رقابت های ذات البینی بلکه از حسادت ها و خصومت های شان کاسته نتوانسته دیدان مسابقه را در ساحه های لاتعدو لاتحصی چاق نموده اند و از پیشقدم شدن یکی در ساحه ی ثورت و استحصال چوکی و ناموری و عقب ماندن دیگری سرد چار خون جگری شده کینه رکا ورت و شکایت باهمی آنها کمتر از عداوت یک نفر سرمایه دار و یک نفر کارگر محتاج نمیشد همین ترتیب از بین رفتن ملکیت نیز چاره ی رقابت های را که از ناحیه تفاوت استعداد و غرائز باطنی و تقاضا های روحی پیدا است کرده نتوانسته اگر از حقیقت چشم پوشیم چندین تفاوت ها در ساحه ثنافت و طرز تفکر و بالاخره مسابقه در میدان زعامت و حصول جاه بیشتر و شهرت در بین اشخاص و گروه های مختلفه که یا از حیث تو حید نوع صنعت و یا از حیث درجات

تعلیمی و یا از لحاظ استعداد های فطری دسته بندی می شود ند موجود دبو ده الغای ملکیت یا تنقیص و یا توزیع آن پیشرو ی تمام این رقابت ها و تفاوت ها را اگر فته نتوانسته است بلکه تفاوت ها و فوارق در بین افراد جمع پیر و ان هر دو مکتب و سائر افراد در مظاهر مادی و مظاهر معنوی و مظاهر نفسانی که بالای دو نوع مظاهر اولی مرتب می شود موجود است که مظاهر مادی آنرا تفسا و ن در واردات و عوا ئد ترجمانی می کند و مظاهر معنوی آن در تفاوت اخلاص، عقل، علم و فن و قوه اراده و باقی موهبت های خلقی و طبعی پدیدار است و مظاهر فضائی آن که عبارت از شعور انسان نسبت بنوع دشخص در مقابل دیگران می باشد و بحیث صحنه های تفاوت های فطری و کسبی عرض و جو دند و ده اندا نسکار از تاثیر این تفاوت ها در سائر اعمال بشری بدان می ماند که از روشنی آفتاب انکار شو دو اقتناع به کفایت توازن مادی بهره ر یقه که باشد مفهوم فریب دادن خود دو دیگر دار د بر وی این مقدمه نظام و مقرراتی متکفل رفع مشکلات بشری در سائر نواحی شده میتواند به تعدیل و توازن تمام دارائی های مادی و غیر مادی افراد رجوع بشری موفق میگردد که ما نند نظام اسلام به تمام نواحی بشری اعم از مادی و روحی تماس مستقیم داشته باشد البته باز هم داشتن چنین نظام و مقررات نیز کافی نبوده و وقتی رفع مشکلات و کشمکش ها از ان انتظار برده شده میتواند که بحیث فکر خجل ناپذیر و عقیده در بین افراد جامعه حاکمیت داشته باشد و به تشریح و توضیح و اجرای اساسات آن به محاسبه و مسئولیت در برابر آنها قائل باشند اسلام با اهمیت این موضوع التفات خاص نموده در دیباچه قرآن کریم همین که عقیدت تمندان حقیقی قرآن را معرفی میکند و ممارر قنا هم بنفقون می فرماید هم ریشه اصلی ملکیت در ان بیان شده و هم بوظیفه بندگان در برابر ملکیت اشاره رفته است و در آیة ی کریمه دیگری فرماید (نیکوئی تنها در ان نیست که روی های تان را بجانب مشرق و مغرب بگردانید بلکه در ان می باشد که مقرون با ایمان بخدا و روز آخرت و فرشته گان و کتابها و پیغمبران باعلاقه طبیعی که بمال دارید آنرا بوابسته گان نزدیک و یتیمان و بیچارگان و زهر و ان و در خواست کنندگان و در خلاصی گردن مردم صرف کنید) بهر حال باصطلاح اهل مطبوعات موضوع نظام مالی و ملکیت و انتفاع از آن در راس مسائل روز واقع بوده چه از نظر هدایات اسلامی و چه از لحاظ مشکلات اقتصادی و اجتماعی امروزه قبل بل میا حثه و تفصیل گفته میشود.

این حقیقت پیش از هر چیز قابل یاد آوی است که تشریح امثال این موضوعات حیاتی بمقاله و بیانیه و فتوی و یا بستن لبها و شکستادن قلم هادر رفع این مشکلات تاثیر ی وارد کرده نمیتواند زیرا

معدده های خالی طبقه محتاج بمنطق صحیح و شکم های پر طبقه سرمایه دار به این وسایل خالی نمی گردند تنها چیزی که از آن امید معالجه بیهوده نخواهد بود و وضع مقررات دقیق عملی و تطبیق آنها گفته می شود و بس. این حقیقت به وضوح معلوم است که ارشادات اسلامی مشکلات اساسی مسلمین را حل میکند و عدالت اجتماعی را در بین توده های پیرو این آئین بمیان آورده ما را به عدالت در حکم. عدالت در مال. عدالت در وقت. عدالت در مزد رهنمونی میکند باری نسبت به تمام مسالک و مذاهب که یا بصورت استعاره یا به طور تقلید و یا بنام اشتراک در مدنیت به توده های اسلامی عرضه گردد پیروی مسلمانان از اساسات اسلامی بهتر و تامین عدالت اجتماعی در بین ملل مسلمان بوسیله تطبیق مقررات اسلامی آسانتر می باشد زیرا از یکطرف پرنسپ های اسلامی سرمایه معنوی داخلی مابوده به توریده آن از خارج ضرورت نداریم و از جانب دیگر هزار و سه صد سال با ما همراه بوده مصاحب خیر و شورش یک نعمت و زحمت ماست و جذبات آن در ضمیر و مشاعر ما موجود است اگر خوب دقت شود تاثیر اسلام در عقائد مسلمین و رول آن در عدالت اجتماعی و رفع مشکلات حیاتی بحدیست که اجانب برای پیشبرد مرام های خود نقابانی از مقررات اسلام و یادایان بمعنی عام می سازند و بنخاطر می پروراند که اگر بتوانند از طریق نمایش جمال و کمال مبادی اسلام و سائر ادیان استفاده کرده التفات توده های اسلامی را بمرام خویش معطوف سازند باری مایه تاسف خواهد بود که مسلمین از عدالت اجتماعی اسلام کما ینبغی استفاده نکنند و آنچه را که خود دارند از بیگانه تمنا نمایند.

دین اسلام در موضوع ملکیت و انتفاع از آن یا به عباره دیگری درباره نظام مالی و اقتصادی مانند سائر موضوعات از راه های سه گانه (۱) توجیه (۲) تشریح (۳) تمرین پیش آمده هم در بیشتر از هفتاد آیه کریمه به صرف مال در راه خیر ترغیب و تشویق نموده از بخل و ممسکی نکوهش کرده است هم قوانین ثابت و واضح برای توازن و تعادل سطح زندگانی طبقه ناتوان و جلوگیری از تمرکز سرمایه بدست طبقه محدود وضع نموده و هم چاره های عملی تا مین عدالت اجتماعی و رفع مشکلات مالی پیروان آئین اسلام را ازین ناحیه توضیح فرموده است که اینک بطور مختصر در طی عناوین چندی توضیح میشود.

۱- ملکیت فردی.

تا جائیکه از مقررات اسلام معلوم میشود این آئین به ملکیت فردی اعتراف دارد و آنرا حق ثابت هر فرد خوانده قرآن کریم (للرجال نصیب مما اکتسبوا وللنساء نصیب مما اکتسبن برای مردان و زنان سهمی از کسب هر کدام شان میباشد) فرموده است در اثر این اعتراف

بصاحب مال توصیه کرده حفظ و صیانت اموالشان را از دزدی چور و چپاول و دست درازی بهر طریق که باشد ضروری میخواند و به احترام این حق مجازاتی را در برابر اقدام به دزدی اموال مردم وضع نموده است و نتایج دیگری را از قبیل حق بیع . اجاره . رهن . هبه . وصیت توریث و غیره تصرفات حلال را به ملکیت فردی مرتب گردانیده است شرح تطورات و مراحل چگونگی استفاده از حق ملکیت که بالاخره بسرمایه داری انجام یافته و در اثر سوء استعمال این حق عواقب ناگوار از قبیل بوجود آمدن طبقات متفاوت و متخالف و متصادم و تاثیر سرمایه داری در سیاست و نفوذ سرمایه داران در وظایف حکومتی که موضوع را از ساحه اقتصاد به صحنه سیاست کشانیده است و در اثر احساسات این مشکلات و امثال آن ها جامعه بزرگی بوضع نظام اقتصادی دیگری پرداخته الغای ملکیت را ضروری خوانده اند و تامین عدالت اجتماعی را امر بوطه به تفویض ملکیت بدست دولت میدانند و از ملکیت شخصی ثانوی و عملی آن ابا می ورزند هم چنان تفصیل مبادی اشتراکیت معموله که بین جنبه اولی نظری تا تطبیق ثانوی و عملی آن فاصله به وجوه آمده و تا هنوز در محینه عمل مراحل تجر بوی خود را طی نکرده در معرض تحول معلوم میشود موضوع بحث این مقاله قرار گرفته نمی تواند و از انتقادات طرفین که بیکدیگر خود دارند صرف نظر می نمایم بلکه تنهابه بیان هدایات اسلامی در باره ملکیت فردی و ملکیت اجتماعی و کناره ماندن مقررات آن از افراط های هر دو فرقه کفایت میکنیم .

مطابق ارشاد آیه کریمه (وانه لـحـب الـخـیر لـشـدـید بـدو ن اـشـتـبـاه انـسـان در دوسـت داسـتن مـنـفـعـت مـحـکـم اسـت) هر فرد انسان منفعت پرست یوده محبت و علاقه فطری به خیر شخصی از خصائص فطری انسان شناخته میشود و بموجب آیه دیگر قرآنی که قل لو انتم تمالکون خزائن رحمة ربی اذالاکم خشت الانفاق بگوای محمد هر گاه ملکیت خزانه های بی حد و نهایت رحمت الهی بدست شما باشد باز هم به امساک و تجمع آن می پردازید و از صرف آن بیم فقیری به خاطر تاسی میگردید .

تجمع سرمایه و انداختن و عدم صرف آن نیز از جمله غرائز و میلان های فطری افراد انسانی شمرده میشود . در نظر اسلام این میلان و علاقه بمنفرد شخصی باید زنده بماند زیرا عامل بزرگی برای فعالیت و باعث بدل مجاهدت میگردد . اسلام طرف دار نظامی میباشد که شوق و خوشنودی طبیعی فرد در آن مراعات شده بتواند البته سرحد مراعات این شوق انسانی در نگاه اسلام آنست که بضرر جامعه خاتمه پیدا نکند به این ملحوظ اولین مبداء اسلامی در پهلوی ملکیت فردی آنست که فرد را بحیث و کیلی می شناسد چنان میداند که در برابر مجاهداتی که از طرف این و کسب در

راه از دیاد و بهبود امور ال موکل به جود می آید مصارف حیاتی و رفع احتیاجات او را مجاز میخواند در قرآن کریم میفوماید (آمنا بالله ورسوله وانفقوا معاجعلکم مستخلفین فیہ) بخداوند و رسول او ایمان آورید و از مالیکه خداوند در باره آن شمارا خلیفه خود گردانیده است بصرف پرسیانید) در جای دیگری می فرماید (و آتوا من مال الله الذی آتاکم) از آن مال خداوند که برای تان داده است به مستحقین بدهید) از این ارشادات قرآنی و امثال آنها این حقیقت بوضاحت معلوم میشود که تمام دارائی ها در نظر اسلام ملک خداوند میباشد و ملکیت فرد انسانی در آن بمفهوم حق تصرف و انتفاع میباشد که در حقیقت ملکیت نیز پیش از ان موجودیت حقیقتی دیگری بخود ندارد ازین جاست که طبق مقررات اسلامی این حق بکسی تفویض شده می تواند که صلاحیت و وظیفه خلافت الهی را داشت در اثر فقدان اهلیت در راه استفاده از این حق ضرری بسائر افراد جامعه از تصرف آن نشئت نکند چنانچه قرآن کریم میفرماید (ولاتوءتوا السفهاء اموالکم الستی جعل الله لکم قیاما و ارز قوهم و اکسوهم) بمر دمان ساده لوح مالهای تان را که خداوند آنرا سبب استواری و موجودیت تان گردانیده است ندهید بلکه بدادن خوراک و پوشاک شان کمفایت نمائید) باساس این توصیه ی قرآنی حق تصرف در دارائی مربوط بر شد عقلی و توان انجام وظیفه خلافت به حسن و ودت قرئر گرفته در صورتیکه مالک فاقد چنین اهلیت باشد نتایج طبیعی ملکیت بشمول حقوق تصرف متوقف میگردد بروی این اساس است که در مقررات اسلامی رئیس دولت و ارث مال، کسانی شناخته شده است که وارث دیگری از آنها باقی مانده باشد زیرا مال در اصل حقیقت مال جامعه بوده فرد بجهت موظفی در ان تصرف میکنند هنگامیکه دوره وظیفه او خاتمه پیدا میکند مال به صاحب اصالی آن تسکبه مینماید این مبدا اسلامی را نمی توان مبدا اشتراکیت قرار داد زیرا ملکیت فردی در حال وجود فرد و اهلیت و صلاحیت تصرف فرد داخل حدود و قیود معینه در نگاه اسلام از حقایق ثابتة پوده در آن مجال اشتباه باقی نمانده است البته تلفین این مبدا اسلامی فرد را هر چه خوبتر آماده میسازد که تکالیف مالی را با وصف سنگینی وازد یاد آن در راه بهبود جامعه پذیرفته بطیب خاطر و رضایت تمام آنرا انجام بدهد زیرا بزیر تاثیر این تلقین فرد مسلمان مال و دارائی خود را ملک عامه دانسته برای خود بیش از وظیفه تصرف و رفع احتیاجات حق دیگری را قابل نمی پاشد و مانند سائر قائم مقام ها که ادای تکالیف صاحبان اصلی مال سبب خلاق تنگی شان نمی شود فرد به ادای تکالیف اجتماعی تن دهی مینماید دین اسلام از اختصاص دوران سرمایه بدست یک طبقه محدود در آیه صریح قرآنی که (کی لایکون دولت بین الاغنیاء منکم) فرموده است منع نموده است تا موازنه اقتصادی جامعه

برهم نشود و مفسد بزرگ اجتماعی علاوه از نشوونمای حسادت ذات الیینی بوجو دنیایدو آنهمه معایب اخلاقی که از تجمع سرمایه بمشاهده رسیده و اسباب تنفر عامه را از سرمایه داران فراهم نموده است از بین برداشته شود .
وسائل ملکیت فردی .

برای جاوگیری از معایب فردی و اجتماعی تجمع سرمایه ، در دین اسلام دو نوع قیود پیش بینی شده است اول شرائطی که در وسائل ملکیت فردی گذاشته شده و بدون استعمال و بکار بردن این وسائل تصاحب شرعی اموال لامالک صورت پذیرگفته نمی شود (۲) شرایطیکه در تصرف و انتفاع از ملکیت وضع گردیده است با مراعات این دو نوع قیود اغلبا با تجمع سرمایه صورت واقعی پیدا کرده نمی تواند و یا منافع سرمایه های جمع شده به مجرای خیر عمومی جریان میابد باین ترتیب در مقررات اسلامی اساس بزرگ و مهمی که هم چاره و علاج مفسد را که از تجمع سرمایه هادرجوامع بشری بوجود آمده باشد کرده بتواند موجود است و هم پیش بینی برای عدم تکثر و تجمع سرمایه وجود دارد .

در سلسله وسایل ملکیت فردی و لین اساس اسلامی آنست که ملکیت بعضی انتفاع از مایملک را مربوط باجازه مالک حقیقی اموال و دارائی های یعنی شارع و مقنن اصلی قانون اسلامی می شناسد و ثبوت حق ملکیت فردی به اتفاق فقهای اسلامی موقوف باجازه شارع میباشد .

شارع اسلام اسباب اولی ملکیت را عبارت از مواد آتی میداند .

۱- شکار که از وسایل ابتدائی دوره حیات بشری بوده و تا هنوز هم مدرک هایدات یک طبقه مردم قرار دارد .

۲- آباد گردانیدن اراضی لامزروع که مالک نداشته باشد .

۳- استخراج معادن که چهارخمس مستخرجات طلا و نقره مالک مستخرج گرفته می شود و تفصیلات جدا گانه دارد .

۴- غنیمت و آلات حربی که در وقت غزا از کفار بدست مجاهدین مسلمین آمده باشد .

۵- مزدکاری که برای دیگران انجام داده شده باشد .

۶- مکافات خدمات عامه که از طرف اولوالامر پر داخته شده باشد :

۷- فقیری، مسکینی ، و وظیفه داری جمع صدقات و غیره وسایل استحقاق زکوت مفر و ضمه و سائر

صدقات بانها داده میشود و ملکیت آنها در اموال متذکره ثابت میگردد . این است اسباب ملکیت اموال

در نگاه اسلام که عرض شد دین اسلام ملکیت ماور این اسباب از قبیل سرقت، رشوه، دست پر د قمار غصب و غیره طرق غیر قانونی قائل نگردیده منافعی را که از اموال حاصله یکی از راه ها و اسباب دیگری بدست آورده شود حرام میخورد و از نظر دقیق تمام اسباب ملکیت قانونی که دین اسلام آنها را سبب ملکیت می شناسد به استثنای یک ماده اخیر به نقطه جهود و بدل نساعی راجع گفته میشود باین ملحوظ فتمط و فتمطه کار بحیث مرکز تملک و اسباب آن میباشد و کار و عمل بحیث مدار حیات و عامل آبادی زمین و خیر رسانی به جامعه بشری و حامی موجودیت انسان از آفت کسالت و هالت قرار دارد. تا وقتیکه فعالیت سبب ملکیت باشد و از حق ملکیت فردی بداخل حد و معینه استفاده شود جامعه از آن متضرر نمیگردد همینکه اراعمیت کار و فعالیت کاسته شد و دارائی و سرمایه داری سبب از دیاد ملکیت و استنلال گردد ضرر آن به جامعه میرسد و در چنین وقت است که باید جامعه اسلامی بوضع ناگزار ملکیت و طرق استحصالی و تجمع اموال ملتفت شود و چرخ منحرف از جاده ملکیت را واپس به مژور اصالی آن عودت بدهد.

طرق توسعه ملکیت :

همان طوریکه دین اسلام در اصل ملکیت فردی مداخله مستقیم نموده اسباب آن را واضح گردانیده است راجع بطریقه های انکشاف ملکیت نیز هدایت داده و آنرا داخل انتظامات و قیود گردانیده است که بضرر جامعه، بصورت عمر می با بضرر یک طبقه تمام نشود بروی این اساس بتوسعه و از دیاد ملکیت و دارائی در داخل حدود قانونی اجازه داده آزادی تام را برای دهقان صانع و تاجر و سائر پیشه وران قائل میباشد تا در عائدات خود بافزایند و در حاصلات زراعتی و تولیدات صنعتی و مرادخام و تورید و اصدار اموال تجار تی از دیاد نمایند اما در عین این وضع با احتکار فروریات و بکار انداختن راس المال از راه ربا و مردم فریبی و حق تلفی طبقه کارگر و بی رویی در باره محتاجین اجازه نمیدهد و امثال این وسائل توسعه دارائی را که بضرر عامه تمام میشود حرام گردانیده است در این زمینه موضوع با که علاوه از بی عدالتی و بی عافه گئی سردخوران منشاء دو خطر اجتماعی دیگری از قبیل تجمع و تکثیر غیر محدود سرمایه و تفریق و دسته بندی در بین طبقات ترار دارد بحدی در نظر اسلام مدهش و گناه بزرگ است که قرآن کریم عدم امتناع از آن را اعلان محاربه و مقابله با خدا و رسول خوانده است متاسفانه این آفت خنثیر در سر تا سرگیتی به سیستم های مختلفه رواج پیدا کرده باندازه در بین جو امع و ملل و امروزه معمول است که مانند سرطان در جسم جو امع ریشه دو انیده قطع آن از یک حصه مفیدی فایده نمیگردد و قطع کلی آن محتاج ایثار بزرگ جمعیت بشری میباشد در نظر اسلام

قرضهائیکه برای استهلاك و رفع احتیاجات میوین داده می شود یا برای انتاج و استفاده مدیون پرداخته شود. یکسان بوده استرداد آنها با از دیا د جو از نداد ر د زیر اساس استنته اج مجاهدت و فعالیت شناخته شده سرمایه وسیله استنتاج مستقیم قرار گرفته نمیتواند.

طریقه های استهلاك :

دین اسلام خطر های بزرگ فردی و اجتماعی را که از سوء استفاده از ملکیت و دارائی نشئت میکنند زیر نظر گرفته برای استهلاك مال نیز متررات مفیدی وضع نموده است برای مثال بصاحبان مال و دارائی اجازه نمی دهد که بخل و امساک را پیشه خود گردانیده از دارائی خورد استناده نکنند هم چنان مصارف بی لزوم را حرام گردانیده مخالف اسراف و عیاشی و تنعمات مسرفانه میباشد و این هر دو جنبه افراط و تفریط استهلاك را یکجا ممنوع قرار داده در یک آیه قرآنی از آنها ممانعت کرده فرموده است که (ولا تجمل یدک مغلوله الی عنقک ولا تبسطها کل البسط دست های خورد را بگردن خورد بسته نکنید و از کشیدن کامل آنها نیز خود داری کنید) در آیه کریمه دیگری در باره توصیف بنده گان مخلص الهی میفرماید (والذین اذا انفقوا لم یسرفوا ولم یقتروا او کان بین ذلک و اما ایشان هنگامیکه مصرف میکنند نی بحد اسراف میرسانند و نی بخل و مساک مینمایند بلکه به رویه معتدل و استواری در بین اسراف و بخل می پردازند. اسراف در تنعم و عیاشی در نظر اسلام خطر بزرگ اجتماعی میباشد که زیان آن نه تنها بخود مسرف میرسد بلکه سبب شیوع مفاسد، فسق و فجور شده تو از ن حیاتی معنویات جامعه در اثر آن مختل میشود و در تولید تفریق بین طبقات و ایجاد بنض و حسادت سهم قوی دارد قرآن کریم در جای که ضرر نرد عیاش و تنعم مسرفانه را بیان میکند و سقوط همت و کسالت و ضعف قوت آنها را توضیح میدهد می فرماید (واذا انزلت سورت ان آمنوا بالله وجاهدوا مع رسوله استاء ذنک اولوالعول منهم و قالوزنا کن مع القاعدین هنگامیکه سورت نازل میشود و مطالبه میکنند که بخدا و ندادیمان آورید و با رسول او هم دست شده مجاهدت نمائید صاحبان تنعم و ثروت مند ان آنها اجازه میخواهند و میگویند هر گاه بامتقاعین و آنانیکه توان مجاهدت ندارند گذاشته شوند). همچنان خطر اجتماعی عیاشی و تنعم مسرفانه را قرآن بیان کرده میفرماید .

(ان المبدترین کانوا اخوان الشیاطین) به تحقیق اسراف کنان برادران شیطان اند) آری این آیه ی کریمه پهلو ی خطر بزرگ اجتماعی اسراف را نشان می دهد و آن را منشاء عمفا سد و تولید بنض و عدالت در بین جامعه و مبداء فسق و دست بردن بکارهای ناگوار میدانند البته چون برای سطح زندگی جوامع و سلل تعیین رویه معتدل زندگی دشوار است بنابراین اسراف در تنعم نیز

اشکال و اوضاع جداگانه پیدا میکنند برای مثال اشخاصیکه در بین یک جامعه مرفه و آسوده حیات به سر می روند داشتن موتور و تلویزیون و چند را دیو و منازل متعدد برای رهایش زمستان تا بستان شان اسراف خواند نمی شود بلکه بحساب حیات عادی بوده پائین تر از آن حیات ذلیلا نه گفته میشود که دین اسلام از آن نکوهش میکند البته در جامعه که اکثر افراد آن محتاج نان شب را روزی و لباس پوشاکه و آذوقه و ضروریات روزمره حیاتی خود باشند حیات مرفه که در قسم اول تمثیل گردیده داخل اسراف گفته میشود.

این بود چهره نظام مالی اسلام که به استغاده از کتب اسلامی عرض شد اکنون اگر بر میگردیم و از نهاع جبراً مع اسلامی را در قسمت سیاست مالی و طریق ملکیت انتاج. استهلاك تداول اموال تحت بررسی قرار میدهیم انحرافات و مشکلات روز افزونی در نظر دا نشمندان اسلامی به تفاوت های کم و بیش پیش چشم ما جلوه میکند یگانه منشاء این انحرافات و پیدایش مشکلات به نظر بنده آن است که در بین اکثر جوامع برای سائر شئون حیات از قبیل امنیت - دفاع - موصلات و غیره انتظامات خاصی موجود است و متررتی وضع شده بمعرض تطبیق گذاشته می شوند و ضمناً بطی برای تداکات و جلوگیری از تخلفات بملاحظه میرسد در حقیقت تأمین عدالت اجتماعی از هر گذر ترازن اقتصادی با لخصه او نهاع ملکیت استنتاج استهلاك. تداول اموال تریه ی اخلاقی و پرورش معنوی و هم آهنگ گردانیدن این هر دو نیرو های بشری همچنان دوحصه تنویه و انکشاف مادیات و جلوگیری از بطلت و عطلت در بین جوامع اسلامی بوعظ و خطابه کفایت داشته است مثلاً برای مجازات دزدی که خانه و یا مغازه و دوکان یکنفر را می دزدد پولیس و قوه انضباطی موجود است که حتی الامکان از وقوع سرقت جلوگیری می کند و اگر بوقوع رسید، آن گاه تحقیقات بعمل آمده متهم بمحاکمه قضاء کشانیده و تحت محاکمه قرار داده می شود اما برای جلوگیری از تجمع سرمایه و استنتاج ناجائز و استهلاك نامشروع و تداول اموال بر خلاف ایجاب اخلاق اسلامی که در اثر آنها جامعه به اضرار اجتماعی سیاسی اقتصادی مواد می گردد در اکثر جوامع چاره جوئی نشده و مسئولیت و محاکمه پیش بینی نگردیده است امروز آن مرحله نیست که تهدید حدیث (لیس بمومن من شیع و جاره جائع الی جنبه - ایمال - ندارد شخصیکه خردش سیر و همسایه او به پهلویش گریسته باشد) کارگر شود و سرمایه داران را پووضع پراگنده فقراء ملتفت گرداند. امروز حدیث شریف (اخشى ما اخشى علیکم مداومة لنوم و الکسل از خطر بیم ناک تری که مرا به اندیشه می اندازد که سبب تباهی دین و جامعه ی اسلامی نشود دوام خراب و کسالت بیکاری سی باشد) طبقه و عاطل بیکار را بکار انداخته نمی تواند تا در راه بمیان آوردن توازن وضع اقتصادی و چاره اساسی اصلاح کند سبب تجمع دارائی یک طبقه و علاج منشاء اصلی انحطاط سویه زندگی طبقه

دیگر با استفاده از اساسات دینی و مطابقت او مع دقبق اوضاع مالی ملل مختلفه جهان ضروری میباشد .
متصدیان و دانشمندان امور اجتماعی باید مواد آتی را تحت توجه و تطبیق قرار بدهند و مشکلات

موجوده و آینده ی محیط شان را عادی و سطحی نه پندارند تا نظام و اساس های اسلام بوجرد بیاید .

۱ - تثبیت معیار سوییه ی زندگی - تمامی مطابق ایجاب اوسط عا ثدات مجموعی هر ملت .

۲ - وضع مقررات عادلانه راجع به اسباب ملکیت از دیاد و توسعه ملکیت استهلاک .

۳ - جلوگیری از اسباب نامشروع تجمع سرمایه .

۴ - وضع انتظامات نهایت دقیق برای استفاده مستقل جامعه از دارائی سرشار سرمایه داران .

۵ - توجه نهائی برای تامین وسایل حیاتی طبقه بی بضاعت .

سطح زندگی عمومی افراد توده را می توان مایه اسراف و بخل قرار داد و به بلند رفتن آن از مرحله اسراف تخفیف داد و یا بالعکس با پایان آمدن دایره ی اسراف را توسعه بخشید . به تفصیل بیشتری هدایات اسلامی در باره ی سیاست مالی ضرورتی نمی بینم زیرا کتب وراثتی متعددی درین رشته نگاهشده شده و بدسترس علاقه مندان مطالعه موجود است تنها چیزی که قابل گفتن به نظر می رسد این است که از نگاه اسلام مبدا ی آفات اقتصادی و اجتماعی ملکیت فردی نباشد بلکه طریقه ی ملکیت طریقه ی نمو ی ملکیت ، طریقه ی استهلاک ، طریقه ی تداول اموال گفته می شود و بعبوض الغای ملکیت می توان ترتیب ملکیت و انتاج و استهلاک و تداول اموال را اصلاح نمود ، مشکلات عاید را از این نواحی سر فوع نمود در نظر آنانیکه مطالعات اسلامی دارند طرح این سوال که آیا سیاست مالی در اسلام با اساس نظام سرمایه داری یا کمونستی یا سوسیالیستی منبئ میباشد بکلی بیجا معلوم می شود بلکه نظام مالی اسلام از خود موجودیت مستقل و علیحده دارد که در اساس آن محاسن هر کدام نظام های معموله ملاحظه گردیده و از جنبه های مضر آنها خرد داری شده درین نظام اخلاق و معنویات با مادیات هم آهنگ شده . مشکلات جامعه را به نیروی همدستی مادنا و معنی سر فوع می گرداند . خلاصه نظام مالی اسلام را می توان در مسحت مواد و عناوین آتی یاد آوری نمود .

۱ - اهمیت ملکیت و دارائی مفید که اسلام آنرا وسیله زندگی میداند و به حین تدبیر و از دیاد آن ترغیب کرده در حدیث شریف فرموده است (نعم المال الصالح للرجل الصالح) مال نیکو برای مرد نیکو کار سزاوار ستایش است . (من مات دون ماله فهو شهید) کسی که در راه مدافعه از مال خود بمیرد شهید است .

۲ - لزوم کسب و کار بالای اشخاصیکه به آن قدرت داشته باشند حضرت محمد (ص) فرموده

اند (احدی مانند طعامی که بدست خورد آنرا حاصل نموده باشد طعام بهتری نخورده است و حضرت داود از مزد کار خود امرار حیات می نمودند .

۳ - استخراج و کشف ثروت های طبیعی و استفاده از آنها که قرآن کریم به آن تشویق کرده فرموده است (الم تر و ان الله سخر لکم مافی السموة و مافی الارض و اسیغ علیکم نعمته ظاهرة و باطنته) آیا نمی بینید که خداوند تمام چیزهای موجود زمین و آسمان را برای شما مسخر گردانیده و نعمت های علنی و پوشیده خود را بشما ارزانی فرموده است .

۴ - تحریم طریقه های کسب مضر از قبیل ربا - قمار - و غیره که استفاده مال در مقابل عمل و کار نباشد یا عوض چیزهای مضر از قبیل خمر خنزیر مواد مخدره .

۵ - تقارب در سطح زندگانی مردم و تهیه وسائل حیاتی و آسوده گئی توده از طریق همدستی و معاونت های مالی و تروض حسنه .

۶ - احترام مالکیت عمومی در حدودی که با مصالح عمومی معارض نباشد . در حدیث شریف است که (کل المسلم حرام دمه و عرضه و ماله و لا ضرر و لا ضرار) تمام چیزهای مسلمان بالای مسلمان حرام است خون و آب و مال او نبی ضرر رسانیدن و نی قبول ضرر از اخلاق اسلامی میباشد .

۷ - ادخال سیستم اقتصادی دزپروگرام های درسی پوهنخی ها و مقایسه آن با سیستم اقتصادی در اسلام اما باین همه باید گفت که حکومتات . سیاست قوانین - سوایح مشکلات اقتصادی ، اجتماعی ، سیاسی ، ملی و دولتی مردم را گاهی هم بدون از همدستی اخلاق و بیداری ضمیر و تربیه و انکشاف ذهنیت اجتماعی حل کرده نمیتواند بنابراین جوامع اسلامی باید قبل از همه از روش اسلام درین باره پیروی کرده با اتخاذ ترتیب مکمل و مفصل برای تطبیق اساسات اسلام و تزیق آن در وجود مردم به پردازند و از تعلیمات حیاتی اسلام به پهلوی پیشبرد صنائع ، استخراج معادن ، آبیاری اراضی و صحراهای قابل زرع و سایر وسائلی که در توازن و اعتدال و بلند بردن سطح مادی زندگانی مردم موثر باشد استفاده نمایند .

درخواست مراجعت و دقت در اطراف نظام مالی اسلام را نباید ارتجاع نامید بلکه عنوان صحیح آن مطالبه بحق و عدالت و پیروی قانون طبیعی در سائر اعمال و تصرفات و معادلات بشری میباشد . اسلام برای عقل در تمام چیزها حق حکمیت را قائل شده نظام های اسلامی خواه اقتصادی و خواه اجتماعی است و خواه دینی با اساس عقل بنا یافته در پیشگاه عقل بر تسلیم نهاده و با آن دست موافقه داده است .

تماس و مذاکره مستقیم ابراز نمودند. علاوه بر مسافرت معاونین صدر اعظم شوروی و معاون رئیس جمهور آمریکا به کشورهای همدیگر درین اواخر اعلان شد که روسای درجه اول دو کشور یعنی خرو سچف و آیزنهاور نیز به مسافرت به همالک یکدیگر دعوت شده اند و قرار است این مسافرت ها در دو ماه آینده صورت بگیرد.

باین صورت تمام تحولاتی که در چنه ماه اخیر در ساحه سیاست رخ داده همه به تدریج به تماس و مذاکره در بین دو بلاک متوجه می باشد.

موضوع انعقاد کنفرانس سران دول که تا چندین پیش مشکوک بنظر می رسید حالا تقریباً از مسامات است و حتی بعضی ها (بشمول صدراعظم انگلستان) قدمی فراتر گذاشته عقیده دارند که باید چندین کنفرانس عالی دایر گردد و مسائل مهم مورد اختلاف را که خطر جنگ از آن احساس میشود حل کند.

راجع به علل این تحول که در ظرف چند ماه اخیر رویه غرب را بر رویه شرق نزدیک ساخته تبصره های مختلف صورت گرفته است. در ابتداء وقتی که میک میلان به مفاهمه با شوروی ها آغاز کرد بعضی ها آنرا به عوامل سطحی محلی از قبیل انتخابات آینده انگلستان و جاه طلبی برتانیه برای بدست آوردن قیادت سیاسی غرب و امثال آن تعبیر نموده و قعرز یاد بآن ندادند.

اما بعد ها وقتی که آمریکا درین صحنه وارد گردید و بدعوت از صدر اعظم شوروی

سناغلی آیزنهاور

سناغلی خرو سچف

رویه‌ی سابق خود را بطور آنی و غیر مترقب تغییر داد معلوم شد که علل عمیق تر و اساسی تر در کار است که دول بزرگ را بمذاکره بایکدی بگرداند و سازد.

یکی از این علل ~~کلی~~ جال مسئول و متفکر در همه جا از آن باندیشه می باشد انتشار علم و تخنیک ذروی در ممالک مختلف جهان است. فعلاً تنها سه کشور بزرگ امریکا، شوروی و انگلستان دارای بمب های ذروی و هیدروژنی میباشند و احتمال دارد به بسیار زودی فرانسه نیز به آنها ملحق شود. اما طوری که اکادمی علوم و هنرهای امریکا تحقیق نموده یازده کشور دیگر نیز وسایل اقتصادی، علمی و تخنیکی را برای ساختن اسلحه‌ی مذکور در دست دارند و اگر اراده کنند تا چند سال دیگر می توانند با سلاح مذکور مجهز شوند. کشورهای مذکور عبارتند از جمهوری ترم چین، آلمان غربی، کانادا، جاپان، ایتالیا، هند، آلمان شرقی، چکوسلواکیا، بلژیک سویدن و سویس.

هرکس می داند که با افزایش یا تعداد دولی که با اسلحه ذروی مجهز باشند احتمال استعمال اسلحه مذکور زیادتر می یابد و شاید در مرحله ثانی و ثالث آنقدر عام شود که اطمینان به عدم استعمال آن بکلی از بین برود.

یگانه و سیله جلوگیری ازین پیش آمد آنست که در هر حله فعلی درحالی که هنوز عده قوت های ذروی در جهان محدود است دول بزرگ اختلافات خود را حل نموده ذریعه قرار دادهای بین المللی از شیوع مزید جاه طلبی خطرناک ذروی جلوگیری کنند ورنه ممکن است تا در سه سال دیگر این چانس بکلی از دست برود. رقابت ذروی بانام عراقب ناگوار آن به پیمان و وسیع در بین ملل آغاز شود.

عامل مهم دیگر ضروریات اقتصادی مردم جهان است که بتدریج مسابقه دول بزرگ را از ساحه تصمیمات به ساحه اقتصادی انتقال میدهد مسابقه برای بهتر ساختن حیات مردم در خودکشورهای بزرگ و مسابقه برای کمک بیشتر و موثرتر با سایر کشورها (خصوصاً کشورهای کم ارتقا) میداند ان جدید و بی خطری است که رقابتی بتوانند بدون دغدغه خاطر رقابت خود را بر آن متوجه نموده حریف را مغلوب سازند. پلان هفت ساله جدید شوروی جهان غرب را بمسابقه درین ساحه دعوت میکند. باینکه این نوع مسابقه هنوز در برابر دوسلاح اساسی جنگ، سرداعنی مسابقه تصمیمات و تبلیغات مقام سوم دارد اما روز بروز اهمیت آن بیشتر محسوس می شود و می توان امیدوار شد که در آینده جانشین آن دو گردیده یک نوع مبارزه جدید را در جهان معمول سازد که همه از آن مستفید شوند و احدی از آن زیان نهبیند.

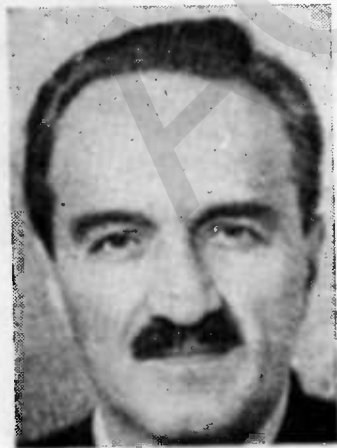
پس از عرض این مقدمه حالا بشرح جزوات مهم سال پرداخته بدواً قضا یا ی بزرگ و عمدتاً را که دارای تاثیر و اهمیت جهانی بوده است بیان می کنیم بعداً زان بشرح تحولات داخلی و محلی هر کشور می پردازیم:

در موسسه ملل متحد

سیر دو هجین دلاراً سالانه مجمع عمومی ملل متحد در ۲۵ سنبله ۱۳۳۷ در نیویارک افتتاح گردیده حسب معمول تقریباً سه ماه دایر بود. اگرچه درین دوره نیز موضوعات متعدد

نکسن

میکویان

به مجمع ارائه شد اما چون فضای مذاکرات هنوز با عیار جنگ سرد و دسته بندی ها مملکت بود مجلس موفق نشد تصمیمات مفیدی که عملاً به حل قضایا کمک کند اتخاذ نماید در آغاز جلسات یک اختلاف نظر عمیق در مورد انتخاب رئیس رخ داد. بر حسب تعاملی که در مجمع برقرار شده در هر سال باید رئیس نو بت از یکی از مناطق و تقسیمات جغرافیایی جهان انتخاب شود درین سال ریاست با کشورهای عربی بود و حکومت لبنان شان شارل مالکک به نو بت وزیر خارجه آن کشور را نامزد این مقام ساخت. اما این در موقعی بود که جنگ داخلی لبنان به ضرر حکومتی که مالکک در آن شرکت داشت ختم می شد و همه کس میدانست که نه تنها عمر وزارت به پایان رسیده بلکه سیاستی که وی اختیار کرده بوده از طرف اکثریت مردم رد شده است. معذالک مشارالیه علی الرغم کشور های عربی که وزیر خارجه سودان را نامزد ساخته بودند با پشتیبانی دول غربی کامیاب شد و این انتخاب از آغاز امر قضایا گرفته مجمع را گرفته تر ساخت.

مهمترین موضوعی که به مجمع ارائه شد مسئله الجزایر بود که قبلاً نیز چندین بار در مجلس طرح شده اما تصمیمات مجمع در آن باره بی اثر مانده بود. نمایندگان کشورهای آسیایی و افریقایی از مجمع تقاضا کردند

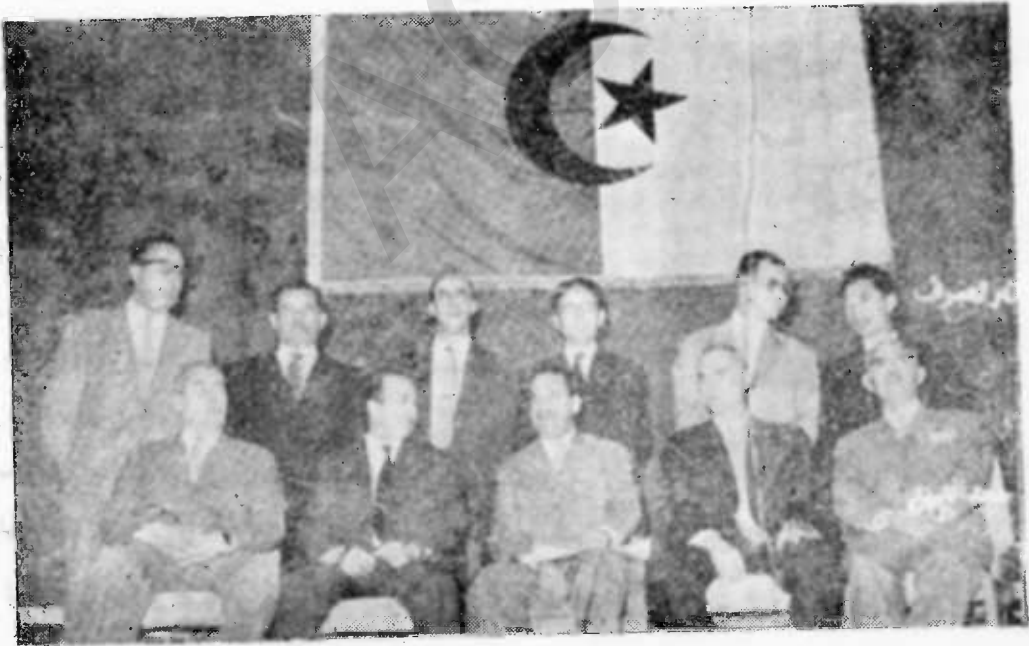
تا تصویب نامه واضح تری را که بموجب آن فرانسه بختامه دادن جنگ در آن کشور و احترام حق تعیین سرنوشت مردم آن مکلف می شد تصویب نماید. این پیشنهاد با یکت رای

کمتر از نصاب ضروری دولت رد گردید و بجای آن یک تصویب مبهم و بی نتیجه دیگر صادر شد که طبعاً فرانسه هیچگونه ترتیب اثر با آن ندارد.

دو مورد احیای کمیسیون فرعی خلع سلاح چون دولت بر رنگ را جمع اعضای آن به موافقت نرسیدند چنین فیصله شد که تمام کشورهای عضو موسسه در آن شرکت داشته باشند. اما این تصمیم نیز به حیث یک لفظ مرده باقی مانده فعلاً در انتظار اصول یک موافقه نامه در بین دولت بزرگ درین زمینه مذاکرات راجع به خلع سلاح عمومی بکلی متروک است.

از جمله سایر موضوعات مربوط به خلع سلاح مسئله کنترل فضای خارجی که با ایجاد قمرهای مصنوعی اهمیت خاص پیدا کرده بطور جدی در جمع عمومی مطرح گردید و یک کمیته مرکب از ۱۸ کشور برای مطالعه آن تعیین شد. اما چون دولت شوروی که درین زمینه بر سایر ممالک پیش قدم میباشد با ترکیب این کمیته موافقت نکرد این تصویب نیز بلا اثر ماند.

مهمترین کامیابی موسسه درین سال موضوع آزادی توگولند فرانسوی بود که قرار شد با مراجعه به آراء عمومی در سال ۱۹۴۰ عملی گردد. (توگولند سرزمینی است در افریقای مرکزی که قبلاً از جنگ اول جهانی متعلق با آلمان بود و بعد از آن به قیمومت فرانسه سپرده شد و قرار است سر از سال آینده در جمله کشورهای آزاد افریقا وارد گردد.)

کابینه‌ی الجزایر شخص نشسته در وسط (فرحت عباس)

۱. از طرف دیگر دارالانشای موسسه در تحت اداره همدانشد منشی عمومی در تحفیف بحرانهائی بین المللی نقش موثری داشت همدانشولد پس از آنکه ضمناً یک مسافرت به کشور شرق میانه در تابستان سال ۱۳۳۷ تصویبات مجمع عمومی فوق العاده را در مورد رفع بحران منطقه‌ی مذکور بمشوریه دول ذی‌علاقه در محل اجرا گذاشت در اخیر زمستان بیگ عبده از کشورهای جهان بشمول اتحاد شوروی مسافرت نموده باز مامداران آنها را جمع به طریقی تحفیف کشیدگی هاندا کرده کرد و در موقع شدت بحران برلین همکاری ملل متحد در ادرا حل یک قسمت از قضایا که به همکاری موسسه مذکور احتیاج دارد پیشنهاد نمود. این تشیقات که با احتیاط و مال اندیشی خاص از طرف منشی عمومی صورت گرفت توام با عملیات موفقیت آمیز پولیس و ناظرین بین المللی در شرق میانه بتدریج اعتماد عامه را بسوسسه ملل توویند و دوزمین مساعده تری نیست به سابق برای موسسه مذکور در رفع مناقشات بین المللی فر اهم کرده است.

ساحه‌ی دیگری که در آن فعالیت موسسه ملل متحد بصورت موثر و مشر دوام داشت ساحه‌ی فعالیت اجنسی‌های اختصاصی و تشکیلات منطقه‌ی بود که روز بروز در انکشاف امور اقتصادی، اجتماعی صحی و فرهنگی جهان نقش بزرگتری بازی میکنند و عدیه بیشتر مردم در نقاط مختلف جهان از همکاری آن مستفیده می‌شوند.

بعضی ازین موسسات مثل بانک جهانی علاوه بر اجرای وظیفه اختصاصی خود در حل مناقشات مالی و اقتصادی در بین ممالک نیز نقش میانجی را انجام میدهند، چنانچه مساعی آن در سال گذشته

لیون سنا وچی

جلال باهر

جمال عبدالناصر

در رفع اختلافات مالی در بین جمهوریت عربی، متحدو انگلستان لویکطرف و آغاز مسذا کرات در بین هند و پاکستان در مورد تقسیم آبهای پنجاب از طرف دیگر موثر بود است.

مسئله‌ی خلع سلاح، قطع انفجارات و جلوگیری از حملات ناگهانی:

مسئله‌ی خلع سلاح و وجود مختلف آن از قبیل تحریم و تخریب اسلحه‌ی ذروی، قطع انفجارات آزمایشی، جلوگیری از حملات ناگهانی و امثال آن اگر چه از چند سال باینطرف در آجدای مذاکرات مجمع عمومی داخل است اما مذاکرات اساسی در آن باره غالباً در خارج موسسه‌ی در بین یک عده محدود داز دول بزرگ صورت می‌گیرد. در سالی که گذشت از جمله‌ی این مسائل قطع انفجارات آزمایشی و جلوگیری از حملات غیر مترقب بیشتر موضوع بحث بود. موضوع دومی در او اسط ماه

عقرب در کنفرانس مرکب از نمایندگان ده کشور، پنج کشور از جبهه غرب (امریکا، انگلستان، فرانسه، ایتالیا و کانادا) و پنج کشور از جبهه‌ی شرق (اتحاد شوروی، پولند، چکوسلواکیا، رومانیه و بلغاریه) طرح گردید دول شرقی پیشنهادهای مهمی درین موضوع مبنی بر تاسیس مناطق بیطرف و نظارت ارائه نمودند. اما نمایندگان غرب از مباحثه راجع به موضوعات مذکور خود داری نموده ادعا کردند که وظیفه‌ی کنفرانس تنها مطالعه و سایل فنی جلوگیری از این حملات می‌باشد نه مباحثه‌ی اساسی در متن موضوع و در اثر این اختلاف کنفرانس بدون نتیجه ملتوی گردید.

بر عکس کنفرانس قطع انفجارات آزمایشی که آن هم در او ائل عقرب در ژنیو در بین سه دولت شوروی، انگلستان و امریکا دایر گردید تا امروز دوام دارد. این کنفرانس بر اساس راپور فنی متخصصین که امکان کشف هر گونه انفجار ذروی را تصدیق کرده اند تا کنون یک قسمت از مواد

پروفیسر هو یس

جنرال دو گول

عبدالکریم قاسم

قرار دادی را که باید درین زمینه منعقد گردد تهیه کرده اما هنوز پاره مسایل من جمله مسئله اعضای مراکز نظارت بین المللی باقی مانده که مذاکرات در ژنیو در اطراف آن جریان دارد . این مذاکرات که افکار عامه در تمام کشورها بشدت از آن پشتیبانی می کنند نتیجهی سریع را زآن توقع دارد یکی از جنبه های مثبت جریانات سیاسی سال گذشته بود . و در صورت کامیابی آن امید است راه برای یک سلسله پیشرفت های دیگر در زمینه خلع سلاح عمومی و مسایل مربوط به آن باز شود .

کنفرانس ژنیو و مسئله ی آلمان

مسئله ی آلمان که بدون شبهه مهمترین موضوع اختلاف شرق و غرب میباشد از فردای روزی که متحدین در پایان جنگ دوم خاکن کشور را اشغال کردند آغاز یافته و با شدت کم و زیاد تا امروز دوام دارد .

در ماه عقرب سال گذشته دولت شوروی از دول غربی تقاضا کرد تا برلین غربی را (که به شکل یک جزیره متعلق به غرب در داخل خاک آلمان شرقی واقع است) تخلیه کنند . دولت مذکور پیشنهاد کرد که بجای رژیم اشغالی فوئی یک شهر آزاد در آن جانشکیل گردد اما اگر تلاشش بانه موافقتی درین باره حاصل نشود دولت شوروی مراقبت خطوط مواصلات را در بین برلین غربی و جهان غرب بدولت آلمان شرقی واگذار خواهد شد . کنفرانس وزرای خارجه ی دول غربی که در ماه قوس در پاریس دایر گردید این پیشنهاد را رد کرد و متعاقب آن دولت شوروی پیشنهاد وسیع تری را جع به مسئله ی عمومی آلمان ترتیب نموده از دول غربی تقاضا کرد تا کنفرانسی مرکب از نمایندگان ۲۲ کشوری که در جنگ دوم جهانی با آلمان در حالت جنگ بود دایر شود و موضوع انعقاد معاهده ی صلح با آن کشور بر اساس پروژیه های که از طرف دولت شوروی در آن باره ترتیب

عدنان هندرسن

شهرزاد مولای بن حسن

سکاریم

شده بود در آن طرح گردد. ضمناً دولت شوروی باز یکبار تصمیم سیاسی خود در اتانید کرد که اگر دول غرب و آلمان غربی با مضای معاهده‌ی صالح راضی نشوند دولت مذکور معاهده‌ی جداگانه با آلمان شرق امضاء خواهد کرد.

دول غربی بجواب اظهار داشتند که به عقیده‌ی آنها آنچه در مسئله آلمان اولتر اهمیت دارد تقسیمین اتحاد مجدد دآن کشور است که بسایید پیش از عقد معاهده صالح صورت بگیرد و براساس آن از شوروی تقاضا کردند تا با امتحانات در هر دو قسمت آلمان برای این منظور موافقت نماید.

نظریات متضاد دول مذکور درین زمینه قبلاً هم معلوم بود اما آنچه دین بار با اختلاف آنها شکل جدی تر میدهد و در تصمیم شوروی در مورد امضای معاهده صالح جداگانه با جمهوری دیموکراتیک آلمان است که خطوط مواعلات برلین غربی را بدولت مذکور متصل میسازد در صورت وقوع چنین امر دول غربی مجبور میشوند یا با استعمال قوه متوسل گردیده خطر بروز جنگ را قبول کنند یا اینکه به نحوی از انحاء با دولت آلمان شرقی داخل مذاکره شده احیاناً اثر ابرسمیت بشناسند.

پس از تبادلایه یک سلسله یادداشت بالاخره طرفین موافقه نمودند که برای مطالعه این موضوع و سایر قضا یای مورد اختلاف کنفرانس مرکب از وزرای خارجه چهار دولت بزرگ تشکیل بدهند که نمایندگان دودولت آلمانی هم در آن شرکت داشته باشند. همچنان با اثر پیشنهاد شوروی موافقه شد که موضوع شرکت نمایندگان بعضی از کشور های دیگر من جمله دو کشور پولند و چکوسلواکیا نیز در خود کنفرانس وزرای خارجه زیر بحث گرفته شود.

ویلیم سیروکی

ادناتور

چوئن لای

کنفرانس وزرای خارجه در ماه ثور در ژنیو دایر گردیده پس از یک کشمکش ابتدائی و زرای خارجه دو دولت آلمانی نیز بحیث ناظر باحق اظهار رای در آن شرکت کردند. کنفرانس طی جلسسه های متعدد که بایک وقفه سه هفته آن مجموعاً درحدود ده هفته طول کشید مسئله برلین و آلمان را زیر غور گرفت بعضی ازین جلسسه های علنی و رسمی بود و بعضی دیگر درین وزیرای خارجه چهار دولت بزرگ و یک عدده از مشاوران آنها بدون اشتراك وزیرای خارجه دو دولت آلمانی بطورخصه وصی صهرت میگرفت. در نتیجه این مذاکرات دولت شروی حاضر شد مدتی را که قبلاً برای حل مساله برلین پیشنهاد کرده بود تا یکسال و هژده ماه تمدید کنند و هم موافقه کرد که یک عدد محدود از قوای غرب در شهر آزاد برلین باقی بماند دولت غربی نیز موافقه کردند تعداد قوای نظامی خود را در برلین غربی به پیمانانه قبلی محدود سازند اما چون نظریات جانبین در اساس باهم مخالف بود بالاخره کنفرانس بدون حصول نتیجه تام مدت نامعلوم ملتوی گردید و چنین قرار داده شد که وقت و محل اجلاس آینده آن از طریق دیپلوماسی تعیین گردد.

در حال حاضر چنین تلمی میشود که وزیرای خارجه در حل مسئله برلین و آلمان تا کام شده اند اما این تا کامی بمعنی نا کامی و قطع مذاکرات درین شرق و غرب نمیباشد. برعکس انتظار میرود که بعد از تماس دو جانبه سران امریکا و شوروی کنفرانس عالی سران چهار دولت انعقاد یافته این قضیه را به سویه بلندتر مورد مطالعه قرار دهد و شاید راه حل مناسبی که برای جانبین قابل قبول باشد پیدا کنند.

بهران شرق اقصی:

بهران بزرگ شرق اقصی که ناشی از تصمیم جمهوریت مردم چین باالعاق جزیره تایپئی (یا فافار موسا) با آن دولت و تصمیم متقابل دولت امریکا به جاوگیری ازین امر و حمایت از رژیم چیانگ کای شک است همیشه

گرو میکو

کوزلوف

میک میلان

نهر و

در تابستان گذشته باثر بمبار دمان جزایر ساحلی کیمای و ما تسو از طرف جمهوریت مردم چین به نقطه غلیان رسید. خوف آن میرفت که جنگ بزرگی در آن سامان برپا گردد، اما بعد از چند تصادم در بین قوای هوایی و بحری جانبین در ماه سنبله سفرای امریکا و جمهوریت مردم چین در وارسا با هم ملاقات نموده سلسله مذاکراتی را که قبلا در ژنیو قطع شده بود از سر گرفتند. این مذاکرات تا کتون بدون سر و صدا و ام دار داما از اعلان اخیر حکومت امریکا که باز هم با پذیرفته شدن جمهوریت مردم چین در ملل متحد مخالفت خواهد کرد معلوم میشود که هنوز به نتیجه مثبتی نرسیده است.

درین تازگی هایک سلسله تصادفات در کشور لایس در بین حکومت و دستجات مصالح کمونیست رخ داد و چون متاثر که لاوس جزو قرار داد سال ۱۹۵۴ ژنیو راجع به حل قضیه عمومی هند چین میباشد یک سلسله مذاکرات در بین دولت شامل کنفرانس و اعضای متار که هند چین آغاز شد. اما نا کتون حکومت لایس به تجدید وظایف کمیسیون متار که که از کشور هند، کانا داو پولند مرکب است موافقه نکرده است.

حزب دست چپ پنت لاو که رهبر عملیات ضد حکومت در لاوس میباشد یک پروگرام نه فقره ای را برای قیام مجدد امنیت در آن کشور طرح نموده که مهمترین نکات آن بیطرفی لاوس و اخراج صدامت منصفان امریکا پی از آن کشور تشکیل یک کابینه مختلط و هر هائی از عمای دست چپ از حبس میباشد.

هرتو

دالس فقید

روابط جمهوریّت مردم چین و جمهوریّت هند که در گذشته بسیار صمیمی بود در این سال با اثر حوادث ثبت تیرگی احتمالی ر کرد. در ماه حمل یک سلسله اغتشاشات در ثبت علیه جمهوریّت مردم چین رخ داد و متعاقب آن اعلان شد که دلایلی لاهربرمذهبی و سیاسی ثبت از مقرر خود خارج شده است. چند روز بعد ازان دلایلی لاهربرمذهبی و سیاسی پناهندگی سیاسی نمود حکومت هند از وی با احترام زیاد پذیرایی کرد و نهر و صدراعظم آن کشور طی چندین بیانیه جمهوریّت مردم چین را به تقصیر عهده راجع با احترام آزادی داد خالی ثبت متهم نمود در مقابل جمهوریّت مردم چین هند رابطه تجاری یک دسیسه و مدارا خله در ایران کشور مسئول شمرد و این کشیدگی هنوز دوام دارد.

بعبدالکک حکومت هند مثل سالهای گذشته باز یکبار به موسسه ملی متحد پیشنهاد کرد تا مسأله پذیرفته شدن جمهوریّت مردم چین در آن موسسه در دستور مذاکرات مجمع عمومی گرفته شود و حکومت امریکا طوری که قبلاً اشاره کردیم مخالفت خود را با آن اعلان نمود.

اوضاع شرق میانه

اوضاع شرق میانه در این سال نسبت به دو سال گذشته آرام تر بود قوای امریکا و انگلستان که در تابستان گذشته به لبنان وارد شده بودند با اثر منافی که در جلسه فوق العاده مجمع عمومی در بین کشورهای عربی حاصل شد آن دو کشور را ترک گفتند.

میشی کورف

عبدالخاک حسونه

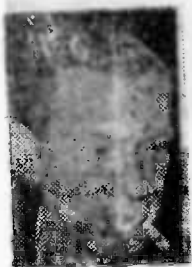

همرشیرولد

جنرال شهاب رئیس جمهور و کرامی صدر اعظم جدید لبنان طرح آیزنهاور را ترک گفته دو بلز به سیاست بی طرفی رجوع نمودند. اما ز طرف دیگر و ابط در بین جمهوریت عربی متحد و عراق که در بدو تاسیس رژیم جدید بسیار دوستانه بود بقتل یج سرد شده با لآخره به مخالفت و جنگ تبلیغات منجر گردید.

این مخالفت بدو در داخل عراق در بین جنرال عبدالکریم قاسم رهبر کودتا و همکاران نزدیک او عبدالسلام عارف شروع گردید. عارف که به حزب بعث اتکا داشت میخواست عراق به جمهوریت عربی متحد ملحق شود اما قاسم باین امر ارضی نبود. وی بدو عارف را بحیث سفیر کبیر به بون فرستاد اما چون وی بدون اجازه ۱۰ روزه به بغداد بازگشت بلافاصله او را توقیف و محاکمه نمود. عارف بجرم توطئه علیه رژیم باعدام محکوم شد اما این حکم هنوز از طرف قاسم تأیید نشده است، در همین موقع نمایندگان احزاب بعث و استقلال از کابینه ای ائتلافی عبدالکریم قاسم استعفاء دادند و جای ایشان توسط نمایندگان حزب دیموکرات آزاد و سایر دستجات دست چپ پر شد.

چندی بعد یک شورش نظامی در موصل از طرف عبدالوهاب شواف قوماندان عسکری آن منطقه رخ داد. اگرچه این حرکت بزودی سقوط نمود و روسای آن بقتل رسیدند اما جمال عبدالناصر رئیس جمهوریت عربی علناً از شورشیان حمایت نموده عبدالکریم قاسم را به عنوان همکار و آله دست کمونیزم مورد حمله قرار داد و روابط دو کشور به منتهای درجه تیره شد. در داخل عراق حکومت جدید پیمان بغداد و طرح آیزنهاور را ترک گفته قوای هوایی برتانیه را از پایگاه هبانیه اخراج کرد و در جماعی اصلاحات اجتماعی قانونی برای تحدید ملکیت وضع نمود که بموجب آن یک قسمت از املاک زمینداران بزرگ به دهقانان بی زمین تقسیم می شود.

کودو مورویل

سراف مکارپوس

در موقع اولین سالگرد انقلاب عبدالکریم قاسم کابینه اش را ترمیم نموده یک عده اشخاص جدید را در آن وارد نمود که بنا بر ادعای جراید قاهره سه نفر از آنها مربوط به حزب کمونیست می باشد. درین موقع برای بار اول در تاریخ یک نفر زن نیز به عضویت کابینه ای عراق قبول گردید.

دو همین حادثه ای بزرگ داخلی عراق نیز در همین

موقع بصورت تصادم در بین دستجات مختلف مردم در کرکوک رخ داد که طی آن بیش از صد نفر از طرفداری آن احزاب دست راست و دست چپ به قتل رسیدند. اما جمهوریت عربی متحد درین سال اختلافاتش را در مورد مسائل ناشی از حادثه سه سال پیش کانال سوئز با انگلستان حل نموده دوباره روابط تجارتنی را با آن کشور برقرار کرد. ضمناً بعد از آنکه جمال ناصر طی چندین خطابه بر سیاست اتحاد شوروی در شرق میانه حمله نمود و یک عده از کمونیستها در سوریه دستگیر شدند دولت امریکا کمکهای اقتصادی خود را با آن کشور از سر گرفت با وصف آن دولت شوروی یک اعتبار بالغ بر چهار صد میلیون روبل برای انجام مرحله اول بند عالی اسوان منظور نموده نقشه جدیدی برای بند مذکور طرح کرد که قرار است در ماه اکتوبر امسال کار تطبیق آن آغاز شود.

در همسایهی به جنوبی جمهوریت عربی یعنی در سودان نیز درین سال یک کودتای نظامی رخ داده جنرال عبود رئیس ارکان حزب آن کشور زمام امور را بدست گرفت. اما با وصف این کودتا کدام تحول عمیقی در موضوع داخلی یا سیاست خارجی آن کشور رخ نداده است.

والاحضرت سردار محمد نعیم وزیر امور خارجه و معاون صدارت عظمی با جلالتمآب وروشیلوف «در سفر اخیرشان - بماسکو -

نهضت بزرگ افریقا

نهضت آزادی خواهی در افریقا که در چند سال پیش آغاز نموده بود درین سال باوج شدت و کمال رسید. در الجزایر باو صف سخت گیری شدید و ظالمانه قوای فرانسه که هدف آن مرعوب ساختن اهالی بود جهاد بزرگ ملی علیه استعمار دوام داشت. علاوه بر جنگهای بزرگ در نقاط مختلف الجزیره که در آن فرقه های مکمل اردوی فرانسه با تمام تجهیزات استعمری شرکت داشتند درد اخل خاک فرانسه نیز الجزایر بیک سلسله عملیات شدید پرداخته و اکثر صنعتی و خطوط مواصلات را مورد تعرض قرار دادند. درین ضمن ژاک سو ستل زعمیم بزرگ مخالفین آزادی الجزایر نیز مورد حمله قرار گرفت اما از قتل نجات یافت.

در ماه سنبله اولین حکومت آزاد الجزایر تحت ریاست فرحت عباس در قاهره تشکیل گردید و از طرف کشورهای عربی و بعضی کشورهای دیگر بر سمیت شناخته شد. دو گول اعلان کرد که حاضر است با این حکومت را جمع به متار که در الجزایر داخل مذاکره شود اما چون ساحه ای مذاکرات را بطور قبلی به متار که یعنی صرف نظر نمودن قوای ملی از مبارزه علیه فرانسویها محدود ساخت حکومت الجزایر آزاد این پیشنهاد را رد نمود و فعلاً دول آسیایی و افریقایی در صدد آنند که موضوع را دوباره در مجمع عمومی ملل متحد طرح کنند در عین حال جنگ با کمال بیرحمی از طرف قوای فرانسه علیه مایون ادامه داده می شود و با اینکه قوای فرانسه نیز تلفات سنگین را متحمل می شود اما تلفات مایون بقدری سنگین است که وجدان بشریت را نا آرام ساخته و از هر طرف صدای اعتراض و احتجاج علیه رویه فرانسه بلند است.

در سایر مستعمرات افریقایی فرانسه بر اساس قانون اساسی جدید آن کشور مراجعه به آراء عمومی صورت گرفت و با اثر آن تنها مستعمره ای گینی استقلال تام را اختیار کرده از جامعه فرانسوی خارج شد. در سایر مستعمرات فرانسه حکومت های دارای آزادی محدود داخلی تشکیل شد اما عناصر آزادی خواه باین وضع موافقت نمودند و در اکثر نقاط علی الخصوص در افریقای مرکزی تصادمات خونینی درین حکومت های بومی طرفدار فرانسه و اهالی رخ داد که بتقل هزاران نفر منجر شد.

در مستعمرات انگلیسی افریقا نیز مبارزه علیه رژیم استعماری با شدت ادامه داشت و درین سال کانون آن در افریقای مرکزی یعنی رودیشیا و نیاسلند واقع بود. دولت برتانیه مصمم است درین منطقه بیک دولت جدید بر اساس فدرال (یعنی اتحادی) تشکیل نموده زمام امور آنرا

به اقلیت انگلیس نژاد منطقه مذکور تفویض نماید. بزرگترین مقاومت درین سال از طرف اهالی نیاسالند که قرار است جبراً در این اتحادیه شامل ساخته شود صورت گرفت. حکومت رودیشیا زعمای کانگرس ملی را توقیف نموده اعلان کرد که دسیسه‌ای از طرف کانگرس مذکور برای قتل تمام اروپائیان ترتیب شده بود. اعتراضات علیه رویه تشدد آمیز حکومت مذکور در تمام نقاط حتی در خود انگلستان صورت گرفت و حزب کارگر سیاست حکومت را در آفریقا مورد انتقاد قرار داده درصد آن شد که در انتخابات آینده از آن علیه حکومت محافظه کار استفاده نماید. حکومت انگلستان برای آرام ساختن افکار عامه یک هیئت دولتی را در تحت ریاست دلون به آفریقا اعزام نمود تا در خورد محل راجع به مدعیات حکومت نیاسالند تحقیقات نماید. راپور این هیئت که درین اواخر انتشار یافت نشان میدهد که ادعای حکومت رودیشیا در مورد طرح دسیسه برای قتل عام اروپائیان بکلی غلط بوده و حکومت مذکور آنرا بحیث یک دستاویز برای اجرای عملیات شدید علیه آزادی خواهان جعل کرده بود. معذالاک هنوز دکتور بنداز زعمیم کانگرس ملی نیاسالند در حبس می باشد و فشار و شدت علیه آزادی خواهان همچنان دوام دارد.

یکی از خصوصیات بارز نهضت آزادی خواهی آفریقا درین سال تقویه روح اتحاد و همکاری در بین ملل و ممالک مختلف آن قاره بود که در آن کشورهای آزاد و غیر آزاد علی السویه سهم گرفته صف واحدی در برابر استعمار و تفوق نژادی تشکیل دادند. باین سلسله دو کنفرانس بین المللی آفریقایی یکی در اکرا پایتخت گانا و دیگری در مونروویا پایتخت لیبریا تشکیل گردیده موضوعات مختلف مربوط به آن قاره و قضایای خاص مثل موضوع الجزیره، نیاسالند و تبعیض نژادی را در آفریقای جنوبی تحت مطالعه گرفت همچنان کشورهای آزاد آفریقایی بطور دسته جمعی علیه تصمیم دولت فرانسه دایر به اجرای آزمایش های ذروی آن کشور در صحرای آفریقا احتجاج کردند.

از طرف دیگر برای تامین اتحاد کاملتر در بین ملل آفریقا صدراعظم گانا و گینئی تشکیل یک اتحادیه را از دو کشور مذکور اعلان کردند و قرار آنست پس از آنکه در سال آینده استقلال یک عده کشورهای آفریقایی دیگر مثل نیجیریا، کامرون، توگولند و سومالی لند اعلان شد کنفرانسی از تمام کشورهای آزاد آفریقایی تشکیل گردیده موضوع فدراسیون آفریقا را زیر مطالعه بگیرد.

مسئله قبرس

پس از چند سال کشمکش که در ضمن آن هم مردمان جزیره قبرس و هم قوای اشغال کننده برتانیه متحمل تلفات زیاد شدند بالاخره سه دولت انگلستان، یونان و ترکیه باتشکیل یک دولت آزاد در آن جزیره موافقه کردند. این موافقه که بدو در بین سردر اعظمان ترکیه و یرنان در زوریک حاصل شد در کنفرانس لندن از طرف دولت برتانیه نیز تأیید گردید و بموجب آن قرار است یک حکومت آزاد که ۷۰ فیصد از یونانیان و ۳۰ فیصد از ترکمان قبرس مرکب باشد در آن جزیره تشکیل گردد. اما حکومت مذکور اجازه نخواهد داشت در حال یا آینده به یونان ملحق شود. مکار یوس زعمیم یونانیان قبرس به آن جزیره باز گشته فعلاً باتفاق زعمای ترکان و مامورین برتانیای مشغول تطبیق این نقشه میباشد اما گریواس رهبر جمعیت ایو کاکا که در چند سال اخیر عملیات زیرزمینی را در آن جزیره علیه قوای برتانیه اداره میکرد و حالا به یونان رفته علیه این موافقه نامه قیام نموده و مردم جزیره را بمقاومت با آن تحریک میکند.

تحولات کیوبا و اوضاع امریکای لاتین

در جزیره کیوبا حکومت دیکتاتوری جنرال تبستیا که از سالیان دراز با قدرت تام در آنجا حکمرانی داشت در برابر قیام عناصر مخالف مربوط به احزاب دست چپ مقاومت فتوانسته سقوط کرد جنرال تبستیا شخصاً به جمهوری دو مینیکن نزد ترو جیو دیکتاتور آن کشور پناه برد اما یک عده از همکاران او گرفتار و اعدام شدند. حکومت جدید بر اساس دیموکراسی در تحت ریاست فیدل کاسترو رهبر انقلاب تشکیل گردید و بیک سلسله اصلاحات که مهمترین آن محدود ساختن ملکیت زمین است آغاز کرد. از آنجا که قسمت بزرگ زمینی های زراعتی کیوبا در دست شرکت های خارجی مخصوصاً شرکت های قندسازی امریکا می باشد یک نوع کشیدگی در بین رژیم فعلی کیوبا و ممالک متحده امریکا موجود است. ضمناً در داخل کیوبا نیز از طرف بعضی عناصر بشدت با این قانون مخالفت می شود. چنانچه دروتیا اولین رئیس جمهور رژیم جدید نیز در جمله مخالفین آن شامل بود و با اثر مخالفت وی کاسترو از مقام صدارت استعفاء داد اما بحمايت عامه در باره این عهد در بدست گرفت و او تیا از صحنه خارج شد. اخیراً با زیک توطئه علیه رژیم فعلی کشف گردید که با آن عده بزرگی توقیف شدند. در سایر مناطق امریکای لاتین نیز کشمکش در بین دو قوه دیکتاتوری و دیموکراسی دوام داشت و طوری که در این سال معلوم

گردید درین ساحه بزرگ که سالها به هرج و مرج سیاسی گرفتار بود حالا در نتیجه انکشاف تدریجی اوضاع اقتصادی و فرهنگی زمینه برای تشکیل دولت های پایدار پارلمانی مساعدتر شده است .

اندونیزیا

داکتر سوکارنو رئیس جمهور اندونیزیا پلان خود را در مورد «دیمرکراسی رهبری شده» که در واقع یک پلان انتقالی در بین دیکتاتوری و دیموکراسی می باشد توسط فرمان در محل اجرا گذاشت و قانون اساسی سال ۱۹۴۵ را که اصول دیموکراسی مذکور در آن درج است دوباره نافذ ساخت .

بدون سوکارنو سعی کرد این کار را توسط پارلمان سابق اجرا نماید معهدا پس از تقدیم پیشنهاد خود ش برای یک دوره طولانی به سمالسک خارجه سفر کرد اما پارلمان پیشنهاد او را تصویب نه نمود و قبل از مراجعت رئیس جمهور جنرال ناسوتیان رئیس ارکان حرب عمومی فعالیت سیاسی احزاب را ممنوع قرار داده اختیارات را بدست گرفت درین موقع احتمال بان میرفت که در اندونیزیا نیز یک حکومت نظامی قایم شود اما رئیس جمهور در بازگشت پلان خود را توسط فرمان عملی نموده فعالیت سیاسی را در داخل حدود معین دوباره آزاد ساخت و کابینه مختلطی مرکب از نمایندگان احزاب وارد و تشکیل نمود که خود ش علاوه بر مقام ریاست جمهوری در آن مقام ریاست وزراء را نیز بعهده دارد .

در عین حال هنوز بقایای شورشیان در نقاط مختلف اندونیزیا خصوصاً در جزیره سوماترا و سلیبس موجود می باشد و یکی از وظایف اساسی حکومت جدید قلع و قمع عناصر مذکور است .

سنگاپور

بموجب موافقتی که قبلاً حاصل شده بود درین سال آزادی داخلی سنگاپور اعلان گردید و اداره امور داخلی آن کشور بحکومت کیو که از عناصر دست چپ مرکب است تفویض گردید قرار است عتق ریب مذاکرات در بین حکومت های سنگاپور و ملایا برای تشکیل یک اتحادیه آغاز گردد در سنگاپور اکثریت نفوس را مهاجرین چینی تشکیل میدهند که صدراعظم فعلی هم از جمله ایشان است .

در ملایا هم عده بزرگ مهاجرین چینی سکونت دارند اما حکومت ملایا برای ایشان حقوق

مساوی ندادو نظر باین اختلاف موافقت دو حکومت برای تشکیل یک اتحادیه در مرحله فعلی دشوار بنظر میرسد از طرف دیگر انگلیسها هم با وصف دادن آزادی داخلی هنوز حاضر نیستند کمتر ول سنگاپور را بکلی از دست بدهند معهدنا مرحله فعلی در تاریخ آن منطقه بیشتر مرحله تصدو امتحان میباشند نه مرحله فیصله و قرار نهایی.

هند

واقعه برجسته در این سال در کشور هند مجادلات دامنه دار سیاسی در ایالت کرالا بود که بالاخره به انحلال مجلس و عزل حکومت کمونیست آن ایالت منجر گردید حکومت کمونیست در کرالا سه سال پیش از این بعد از غلبه حزب مذکور در انتخابات تشکیل گردید احزاب مخالف که در موقع انتخابات از یکدیگر جدا بودند بعد از تشکیل اولین کابینه کمونیست در تحت اداره نمبود پادعلیه حکومت باهم اتحاد نموده بیک سلسله تحریکات آغاز کردند.

در سال گذشته پس از انتشار قانون جدید تعلیمات و مدارس تحریکات مخالفین بصورت مقاطعه بامدارس و منع طلاب و مامورین از ورود به دوايرو مدارس شدت اختیار کرد بطوری که حکومت مجبور بود هر روز در حدود یک هزار نفر را بجرم قانون شکنی توقیف نماید.

پس از آنکه مدتی این اوضاع دوام داشت رئیس جمهور هند به پیشنهاد حکومت مرکزی پارلمان کرالا را منحل نموده کابینه آنرا عزل کرد و بجای آن حکومت ریاست جمهوری را که توسط حاکم ایالت تطبیق خواهد شد در آنجا برقرار نمود. قرار است بزودی تاریخ انتخابات جدید اعلان شود. در ساحه های اقتصادی درین سال کشور هند با بیکار انداختن دو فابریکه جدید فولاد سازی هر یک بظرفیت یک میلیون بزرگترین فیروزی پلان پنجساله دوم را حاصل کرد مشکلات اسعاری که یک سال پیش اقتصاد آنرا تحت فشار قرار داده بود با اثر کمک مشترک بانک بین المللی و کشورهای غربی تا حدی تخفیف یافته در این اواخر یک اعتبار جدید بالغ بر یک و نیم ملیار درو بل از دولت شوروی بدست آورد که راه را برای تطبیق نقشه های بزرگتر در پسلان سوم بساز می نماید.

پاکستان

در پاکستان هم ازین سال تحولات بزرگ رخ داد که در نتیجه آن ظواهر دیموکراسی مصنوعی نیز از بین رفته یک حکومت دیکتاتور نظامی خالص تشکیل شد.

در ماه میزان پس از آنکه کابینه ائتلافی ملک فیروز خان نون در اثر مخالفت در بین احزاب متوازن گردید اسکندر میرزا رئیس جمهور وقت کابینه و مجلس موسسان را منحل نموده قانون اساسی را منسوخ کرد و یک حکومت نظامی در تحت اداره جنرال محمد ایوب خان قوماندان کل قوای پاکستان

تشکیل داد بزودی معلوم شد که عامل اصلی این حرکت خود جنرال ایوب خان بوده است چه هنوز سه هفته از اعلان اولی نگذشته بود که رئیس جمهور نیز استعفاء کرد و جنرال محمد ایوب خان بحیثیت رئیس جمهور تمام اقتدار را بدست گرفت.

حکومت جدید در مرحله اول از یکطرف بر عناصر آزادی خواه و مترقی فشار آورده پادشاه خان و خان عبدالصمد خان رهبران بزرگ پښتونستان و بهاشانی ز عیم بنگال شرقی را توقیف نمود از طرف دیگر یک عده از سیاسیون و مامورین سابق را هم بجرم رشوه خوری و خیانت به محاکمه کشید اما بعد از چندی این هنگامه ها آرام گردیده فعلا حکومت صاحب منصبان نظامی با یک وعده مجمل راجع به طرح قانون اساسی جدید و انتخابات در آینده دوام دارد.

در زمینه سیاست خارجی درین سال یک قرار داد نظامی جدید در بین پاکستان و امریکا با مضاء رسید که که موجب تشویش و اعتراض همسایگان آن کشور مثل افغانستان، هند و شوروی گردید از طرف دیگر هیئتی که از طرف حکومت امریکا برای مطالعه تسلیحات پاکستان و استفاده از آن از کمک های امریکامقرر شده بود در راه پور خود اعلان کرد که اردو تسلیحات پاکستان بیش از احتیاج آن کشور بوده و اکثر کمک های که بآن داده میشد حیف و میل میشود. بانثر انتشار این را پور یک رد عمل شدید در کانگرس امریکا در برابر کمک نظامی بپاکستان ظهور نمود که در نتیجه آن مبلغی از پیشنهاد رئیس جمهور در تحت این عنوان کاسته شد و فعلا تا حدی موجب سردی روابط در بین آن دو کشور گردیده است.

جمهوریت مردم چین

در ماه مه اس اعلان شد که ماوتسه تونگ اراده ندارد در دوره آینده برای احرار مقام ریاست جمهوری کاندید شود. در او اخر حمل کانگرس مشورتی جمهوری مردم چین اجلاس نموده بجای ما و تسی تونگ لیوشا و چی را که او هم یکی از رهبران سابقه دار حزب کمونیست میباشد بحیث رئیس جمهور انتخاب کرد؛ ما و وظیفه منشی عمومی حزب را بدست گرفته قرار است حالا بیشتر وقت خود را با مور حزبی صرف نماید.

در تحت قوای جمهوری مردم چین شورش محسوس را که از طرف بعضی قبایل آغاز و در مرا حل مابعد به شهر لاسه مرکز آن سرایت کرده بود خاموش ساخت و یک کمیته ترتیبات برای عملی نمودن اصلاحات جدید که در آن جمله اصلاح وضع زمینداری نیز شامل میباشد در تحت ریاست پنچن لاما قاید دوم مذهبی تبت تشکیل گردید. در مجاز اقتصادی پیشرفتهای سریع چین بر اساس دو مین پلان پنجساله دوام داشته در اکثر

موا رد خصوصاً د رمور د صنایع سنگینی از هدفهای پلان تجا و ز نموده است انتظار میر و د در سال جاری چین از نظر تولید ذغال در دنیا مقام سوم را بعد از امریکا و شوروی و از نظر تولید فولاد مقام پنجم را (بعد از امریکا، شوروی، آلمان غربی و انگلستان) حاصل کند.

اتحاد شوروی

در ماه دلو بیست و یکمین کانگره س حزب کمونیست اتحاد شوروی در مسکو تشکیل گر داید پلان جدید هفت ساله را که قبلاً از طرف کمیته مرکزی منظور شده بود تصویب کرد، بموجب این پلان که از شروع سال ۱۹۵۵ تا اواخر ۱۹۶۵ را در بر میگیرد قرار است صنایع سنگین در شوروی در حدود ۸۰ فیصد و صنایع مصرفی در حدود پنجاه فیصد افزایش یابد و زمینه مساعد فراهم گردد تا در جریان هشت سال آینده (که دوره پلان بعد خواهد بود) دولت شوروی مقام اول را از نظر تولید و تخنیک و رفاهیت عامه در جهان احراز کند تا بیج شش ماه اول تطبیق این پلان که اخیراً نشر گردیده چنین نشان میدهد که سرعت انکشاف در شقوق مختلف نسبت به سر عتی که در پلان پیش بینی شده بود بزرگتر می باشد و از حالا این احتمال بمیان می آید که شاید پلان هفت ساله در مدت شش سال یا کمتر از آن تکمیل شود.

در ساحه تخنیک دولت شوروی آغاز سال ۱۹۵۹ عیسوی یک راکت را با استقامت کره ماه پر تاب کرد که بفاصله کمتر از پنجهزار کیلومتر از کره مذکور عبور نموده بحیث اولین قمر مصنوعی کیهانی بدور کره آفتاب بگردش آمد.

در ماه سرطان اولین نمایشگاه صنعت و تخنیک و فرهنگ شوروی در نیویارک افتتاح گردید و کوزلوف معاون اول صدر اعظم شوروی که باین مناسبت با امریکا رفته بود از شهرهای مختلف آن کشور دیدن نموده توسعه تجارت را در بین دو کشور با جدیت تمام تقاضا کرد چندی بعد از آن نکسن معاون رئیس جمهور امریکا نمایشگاه آن کشور را در مسکو افتتاح کرد.

جمهوریت اتحادی آلمان

واقعه برجسته در جمهوریت اتحادی آلمان اختلاف نظر شدیدی بود که در بین دو نفر از زعمای درجه اول حزب دیموکرات های مسیحی یعنی داکتر ادنا و صدر اعظم آن کشور و داکتر ایرهارت معاون صدر اعظم و وزیر اقتصاد آن رخ داد چندی قبل ادینا و که سنش از ۸۴ تجاوز نموده اعلان کرد که در نظر دارد مقام صدارت را ترک نموده کاندید مقام ریاست جمهوری آن کشور شود. طبعا درین موقع موضوع صدارت ایرهارت که شخص دوم حزب مذکور بود بر سر زبانها افتاده و ایرهارت نیز طی چند بیانییه آنرا بطور ضمنی تأیید کرد. اما چندی بعد در موقعیکه ایرهارت

مشغول مسافرت بامریکا بود ادناورا اعلان کرد که از تصمیم خود دایر بر ترك مقام صدارت منصرف گردیده است باثر این حادثه بحرانی در روبا بط بین وی و ایر هارت بلکه در داخل حزب دیموکرات های مسیحی رخ داد که بهر طوری بود تحت کنترل آمد و در انتخاب رئیس جمهور که چندی بعد در برلین غربی صورت گرفت لوبکه کاندید حزب مذکور برشمیدکاندید حزب سوسیال دیموکرات غالب گردید. بحیث رئیس جمهور جدید انتخاب شد.

اقتصادیات آلمان غربی درینسال از رکود خفیفی که در سال گذشته بآن مصاف شده بود رها یو یا فته دوباره سیر انکشافی اش را از سر گرفت وستون اصلی بازاریار مشترک کشورهای اروپای غربی گردید.

فرانسه

در ماه میزان قانون اساسی جدید فرانسه که مطابق نظریات دوگول راجع به تقویه حکومت مرکزی و قوه اجرائیه ترتیب یافته بود در نتیجه مراجعه به آراء عامه از طرف اکثریت مردم تأیید گردید در ماه قوس اولین انتخابات عمومی بر اساس قانون اساسی جدید صورت گرفت. درین انتخابات ۷۱ کرسی برای الجزایر تعیین شده بود که از آن جمله ۲۷ کرسی مخصوص مهاجرین فرانسوی و ۴۴ کرسی متعلق به عرب ها بود چون عناصر ملی تماماً با انتخابات مقاطعة کرده بودند کرسی های عربی هم بلا مانع بدست عناصر طرفدار فرانسه افتاد؛ در خود فرانسه حزب کمونست که یگانه خریف بزرگ جنرال دوگول بود در حدود بیست فیصد از آرای خود را نسبت به انتخابات پیشتر از دست داد اما در نتیجه ترتیبات خاص قانون انتخابات تعداد نمایندگان آن از یکصد و چهل نفر به ده نفر تنزل کرد.

در ماه جدی با انتخاب جنرال دوگول بحیث رئیس جمهور فرانسه جمهوریت پنجم رسماً افتتاح گردید و مثل دو بری زعمیم دست راست از طرف دوگول بحیث صدراعظم انتخاب شد اما بموجب قانون اساسی جدید اختیارات واقعی تماماً متعلق به رئیس جمهور است.

بعد از تصفیه امور داخلی دوگول بامور خارجی فرانسه متوجه گردید که در مورد الجزیره طوریکه قبلاً ذکر نمودیم زعمای حکومت آزاد را برای مذاکره در اطراف شرایط مذاکره به پاریس دعوت کرد. اما چون این دعوت به لحن حاکمانه صورت گرفته و احتمال مذاکره راجع باینده سیاسی الجزایر را قبلاً طرد میکرد از طرف حکومت آزاد رد شد و جنگ در آن کشور دوام یافت.

در برابر متحدین غربی دوگول رویه جدی تری در پیش گرفته تشکیل یک کمیته عالی را

د ر پیمان اطلس مرکب از سه کشور امریکا ، انگلستان و فرانسه تقاضا کرد . اما این پیشنهاد هم از طرف دولت بزرگ و هم از طرف سایر اعضای پیمان با سردی تلقی گردید و بعد آن دو گول قوای بحری فرانسه را از تحت قو ماندانی پیمان اطلس خارج کرد .

وقتی که موضوع تا سیس پایگاه های ، راکت امریکائی در کشورهای اروپای غربی زیر بحث آمد دو گول تقاضا کرد تا فرانسه هم در کنترل پایگاه های مذکور و هم در کنترل بمب های ذروی و هیدروژنی که در خاک آن نگهداری می شود سهم بگیرد . دولت امریکا اطلاعات خود را در مورد اسلحه ذروی در اختیار آن بگذارد .

چون این تقاضا هم از طرف امریکا قبول نشد فرانسه خروج اسلحه ذروی و طیارات حامل آنرا از خاک خود تقاضا کرد که با آن قو ماندانی قوای اطلس اسلحه مذکور را با آلمان غربی و انگلستان انتقال داد .

در ساحه سیاست بین المللی و اقتصاد فرانسه نسبت به سایر دول غربی به جمهوری اتحادی آلمان نزدیک تر بود چنانچه از مداخلات انگلستان در بازار مشترک جلوگیری نموده اولین اتحادیه اقتصادی غرب اروپا را با توافق آلمان غربی ایتالیا و سه کشور بنلوکس (باژیک ، هلند و لوکزامبورگ) بوجود آورد .

انگلستان

چون سال گذشته آخرین سال دوره فعلی پارلمان بود مبارزه در بین دو حزب محافظه کار و کارگر شدت اختیار نموده طرفین سعی داشتند بهتر ترتیبی که ممکن شود افکار عامه را جلب کنند . حزب کارگر سیاست حکومت را در مورد افریقا آلمان بیشتر از همه را جمع به اسلحه ذروی که افکار عامه انگلستان بسیار بان توجه می باشد تحت انتشار گرفت . حزب مذکور اعلان کرد که انگلستان بطوریکه جانبه یعنی بدون توجه به نتیجه مذاکرات (ژنیو) از آزمایش های ذروی برای همیشه صرف نظر نموده و حاضر است در تشکیل یک کلوب غیر ذروی مرکب از کشورهای که هنوز با اسلحه مذکور مجهز نشده اند پیش قدم شود .

میکه میلان صدراعظم انگلستان نیز در ساحه مناسبات شرق و غرب تشب و ابتکار زیاد نشان داده . در نتیجه یک سلسله مسافرت های سیاسی که از مسکو آغاز و در واشنگتن ختم شد راه برای مذاکرات اساسی به سویه بلند در بین دول بزرگ باز کرد . در مقابل در زمینه ترتیبات جدید اقتصادی سیاست انگلستان در مورد تشکیل یک منطقه بزرگ تجارت آزاد در برابر

مخالفت شدید فرانسه باناکامی مواجه شد و مجبور شد که در مرحله فعلی به تشکیل یکک بازار کوچیک تر مرکب از شش دولت خود را اروپا که تنها یکک خبر و منافع تجاری آنرا حفاظت خواهد کرد قناعت نماید .

امریکا

بحران اقتصادی که در اخیر سال ۱۹۵۷ آغاز نموده بود تا اواسط سال ۱۹۵۸ دوام نمود . بعد از آن بتدریج رفع گردید و تولیدات صنعتی سیر افزایش خود را از سر گرفت . معدن الکترولیت در عده بیسکایان تحفیف قابل ملاحظه رخ نداده و هنوز هم در بین سه و چهار میلیون نفر در امریکا بیکار می باشد در ماه عقرب در انتخابات قسمی کانگرس حزب دیموکرات فیروزی بزرگ بدست آورده در هر دو مجلس نمایندگان و سنات اکثریت مطلق را حاصل کرد . اگر چه در ساحت مهم سیاست خارجی باو صف غلبه حزب دیموکرات کد ام تبدیل اساسی رخ نداد معدن الکترولیت در باره امور مشکلا در توزیع کمکهای خارجی امریکا تاثیر کانگرس جدید محسوس گردید و باحرا آن در حدود ده فیصد از بودجه امداد نظامی آنکشور به ممالک متحد آن کاسته شد .

در ماه دلو دلس وزیر خارجه معروف امریکا با اثر عارضه سرطان از خدمت کناره گرفت . چندی بعد وفات نمود در کریسچن هرتر معین وزارت خارجه بجای وی درین عهده منصوب شد . دلس یکی از سیاسیون فعال و حسنگی نا پذیر عمر خارجه و بقدری در نظریاتش استوار بود که نه تنها در سیاست امریکا بلکه در روش عمومی سیاست جهان غرب نفوذ کامل داشت . اگر چه نمی توان این ادعای بعضی از روزنامه نویسان را که مرگ او خلاصی در سیاست امریکا ایجاد کرده باشد تصدیق کرد ، اما می توان گفت آن ضبوط و ربط و وحدت فکر و قیادت که در عصر او مشاهده می شد حالا وجودندارد و اگر چه اتحاد غرب همچنان پایدار است اما قیادت آن در بین چند ذر تقسیم شده که در ان جماعه شاید سهم بررگتر به میک میلان صدر اعظم انگلستان رسیده باشد .

درین سال تماسهای سیاسی و فرهنگی در بین امریکا و دولت شوروی توسعه یافت. چنانچه از یکطرف میکویان و کوزلوف معاونین صدر اعظم شوروی جدا جدا به امریکا مسافرت نموده با طبقات مختلف مردم آن تماس گرفتند از طرف دیگر نمایندگان کشورهای شوروی بشمول یکدیگر تاسیس گر دیدونکس معاون رئیس جمهور امریکا به نقاط مختلف شوروی بشمول مناطق جدید صنعتی در اورال و سائیریا مسافرت نموده با افراد عادی شوروی داخل مذاکره شد؛ حال اقرار است آیزنهاور رئیس جمهور آن کشور نیز عنعنهای را که بموجب آن روسای جمهور آن کشور کمتر به خارج مسافرت می کنند در هم شکسته هم به کشورهای غربی و هم به مملکت شوروی مسافرت نماید. امید است این مسافرت ها بی اعتمادی و بدگمانی دول بزرگ را در برابر یکدیگر تخفیف داده فصل جدیدی را که فصل تقویه بنیان صالح باشد در تاریخ مناسبات بین المللی باز کند

هوا نوردی و هواشناسی در افغانستان

از صدها سال قبل بدینطرف بشر کوشیده است تا زمینه را برای پرواز در فضا مساعد گرداند و همین مفکوره و باثر مساعی و کوششهای متداوم بود که «لیونارد دوانس» به اختراع پارسوت و موفق شد و در سال (۱۴۹۵) پرواز تجربتی خود را انجام داد.

بالاخره در ۱۷ دسامبر (۱۰۹۳) دو نفر از برادران امریکایی موسوم به «برادران رایت» از روی ریگزارهای (کی تی هالک) کار ولینا ی شما لی بیچاره پرواز امتحانی خود اقدام کردند و مظفر شدند تا در ساحه ی هوا نوردی غرغا و تحوالی را رونما سازند از آن لحظه به بعد از زمان بتدریج موفق شد پروژه های وسیعتری را روی دست گیرد و موفقیات پیشرود و اختراع انواع طیاره ها با لونها و پروازهای پاراشوتی همه وسایلی بود که در تحکیم توسعه فعالیتها نرزد ان جهان نقش عمده و موثری را بازی کرد و تحولات محیر العقولی را بوجود آورد و سایل فضائی در ساحه ی زندگی بشر روز بروز اهمیت خود را ثابت میسازد اکنون هم مزایای خدمت این گونه وسایل در حمل و نقل مسافران و مال التجاره ، تنظیم خطوط هوایی که ممالک جهان و جوامع بشری را باهمدگر نزدیک میسازد نفع آن در تحکیم روابط اجتماعی و اقتصادی ممالک روشن گردیده است .

ممالک جهان می کوشند با مصارف هنگفت دامنه ی شوارع هوایی را وسعت دهند .

سهم افغانستان در عالم هوای نوردی :

افغانستان که عضوی از اعضای موسسه ی ستل متحد است با دارکوزیت هوا نوردی و ارزش خدمت اقتصادی و اجتماعی آن در زندگی امروز اصل میثاق هوا نوردی ملکی بین المللی منعقدی شیکاگو را (۱۷ دسامبر، ۱۹۴۴) پذیرفت مرحوم عبدالحسین «عزیز» بحیث نماینده ی افغانستان آن را امضاء کرد . به اساس امضای این میثاق ممالک عضو آن در موافقتنامه ها و طرز العمل های هوایی بین المللی حق اشتراک را دارد و در جلسات منطوقی نیز شامل می تواند شد ، ممالک مشمول این میثاق از کمکها و امداد موسسه ی هوا نوردی ملکی بین المللی در شقوق مختلف هوا پیمایی مستفید می شوند .

نظر بامضای یک موافقت نامه بین موسسه ی هوا نوردی ملکی بین المللی و حکومت افغانستان بتاريخ ۲۲ ژانویه ۱۹۵۲ بناغلی «میگاوسکی» بحیث مشاور معرفی شد و در مورد سروی و چگونگی مساعد ساختن زمینه ی امکانات توسعه هوا نوردی در افغانستان با اقدامات جدی دست زد .

متعاقب بناغلی «میگاوسکی» یک نفر متخصص میدان سازی از طرف موسسه ی مذکور به افغانستان معرفی و اعزام شد که نامبرده در قسمت طرح نقشه و پلان فرودگاه بین المللی قندهار سعی بخروج داد و پروژه و پلان آن میدان را بشکل یک فرودگاه عصری و بزرگ ترتیب نمود .

آغا ز فعاليتهاي کمپني هاي هوا پيمايي :

مرضوع هوا نوردی در افغان نستان از مسایل مهم و قابل توجه است بهر پیمانہ ایکه درین زمینه موفقیت دست میدهد. و این رشته در ممالک انکشاف میکند بهمان اندازه در شقوق زندگی اجتماعی واقتمصا دی مردم تاثیر مثبت و نافع را وارد میسازد .

خطوط هوا بی بازارهای تجارتي را بهم نزدیک ساخته فاصله ایرا که بین سر زمین های استحصال واسترلاک موجود است کوتاه میسازد همچنان در حمل و نقل مسافرین و سال التجاره در تحکیم روابط اجتماعی امکان تماس های نزدیک بین جوامع و افراد نقش موثری دارد

روی این مزایا تاسیس اداره ی هوا بازی و وجود آوردن خطوط فضایی در ممالک بسیار زیاد محسوس بود لذا برای اولین بار در سال ۱۹۵۳ عیسوی مطابق ۱۳۲۲ شمسی مدیریت عمری هوا نوردی ملکی تاسیس و پرواز طیارات کمپنی های هوانوردی جهان در ممالک ما شروع شد ولی قوای هوایی عسکری افغان نستان قبل از موزه ربع رو بکار شدن امور هوانوردی در افغان نستان شعبه ی بنام «هوا بازی ملکی» نیز داشت بعد از ۱۳۱۶ شروع بکار کرده که بود .

در سال (۱۳۰۶) یک هوا پیمای کوچک اتحاد جماهیر شوروی ماه دو بار از راه ترنز بین کابل و خاک شوروی پرواز میکرد و عملیه ی وظیفوی خود را طبق مقررات بین المللی ایفاء می نمود قبل از جنگ عمومی دوم در سال ۱۳۱۶ یک طیاره سه ماشینه مربوط شرکت هوایی جرمنی موسوم به «لوفت هنزا» خط پرواز را قایم کرده بود و هوا پیمای آن از برلین براه هرات و کابل می آمد .

همچنین در سال (۱۳۳۰) شرکت سهامی هوا پیمایی ایران یک عدد طیاره ی دو ماشینه «دیکونا» را بین کابل و تهران بکار انداخت این هوا پیمای در میدان های هرات و مشهد نیز فرود می آمد در قطار اینهمه شرکت های هوایی یک عدد طیاره دو ماشینه ی «دیکونا» مربوط بشرکت هوایی «همالیا» (مربوط هند) جاذب کابل پرواز میکرد و بعد عبور از فراز شهرهای کلکته کراچی ، زاهدان و قندهار بفرودگاه کابل می نشست و بهمین طریق بروی گشت .

در سال های (۱۳۳۱ - ۱۳۳۲ و ۱۳۳۳) کمپنی ترانس اوشن مثل کمپنی های هوایی (ایر جی بی توتی) واند یما در افغان نستان بعملیات آغاز کرد .

در اواخر سال (۱۳۳۳) بمنظور اداره ی تمام امور هوانوردی در افغان نستان ریاست هوایی ملکی مطابق تشکیلات اداره های هوا بازی ممالک مترقی جهان تاسیس گردید کارهای مقدماتی این دستگاه در اوایل خرسال ۱۳۳۵ شروع و ریاست هوایی ملکی در ابتدای ۱۳۳۶ بکار آغاز کرد .

شعبه عمده دارد یکی شق میترو لوژی (هوا شناسی) و دیگر شعبه هوانوردی میباشد و قتی خطوط هوایی در افغانستان بصورت اساس و منظم احداث شد و اولین طیاره «دآر یانا افغا هوایی شرکت» بپروازهای امتحانی خرید شروع کرد اهمیت ترانسپورت هوایی در مملکت ما خوبتر و واضح شد و دولت بمنظور اینکه کلیه امور هوانوردی در افغانستان مثل سایر ممالک مدنی و پیشرفته اداره شود بتأسیس ریاست هوایی ملکی اقدام نمود.

امروز شرکت هوایی آریانا که موسسه‌ی سها می و اقتصادی گفته میشود با اجراءات عموم نمایندگی‌ها هوا پیمایی در افغانستان کیلر سویس - شوروی فریز هند - شرکت هوا پیمایی ایران، کالام - هالیند - پان امریکن، امریکا - ایروفلوت شوروی پاکستان) مستقیماً توسط ریاست هوایی ملکی اداره میشود.

وظایف ریاست هوایی ملکی:

ریاست هوایی ملکی بحیث یک رکن تشکیلات دولتی تأسیس شده و وظایف ذیل را انجام خواهد داد.

تأسیس - حفاظت - مراقبت - ترمیم و تعدیل فرودگاهها و تعمیرات مربوط به میدانهای ملکی.

تأسیس و نصب دستگاههای مخازن و وسایل هوانوردی:

تأسیس استیشن‌ها و نصب دستگاهها و فراهم نمودن تسهیلات میترو لوژی بدوایر و موسسات ذی‌علاقه.

تشویق - توسعه و انکشاف کلیه امور مربوط به حمل و نقل هوایی هوانوردی ملکی و تسهیلات میترو لوژی.

تأسیس - تنظیم و اداره کلیه تشبثات و موسسات حمل و نقل هوایی طبق مواد اساسنامه و مقررات هر کدام و فراهم نمودن وسایل تعاون و تسانند بین آنها.

ترتیب، تنظیم و اجرای کلیه مقررات، قوانین و اصولنامه‌های مربوطه به هوانوردی ملکی و میترو لوژی

انجام کلیه خدمات مربوطه به هوانوردی ملکی و میترو لوژی.

دآر یانا افغان هوایی شرکت:

شرکت هوایی آریانا در اواخر سال ۱۳۳۳ تأسیس و در سال اول و نیمه‌ی سال دوم چهل و نه فیصد سهام

سرمایه موسسه از طرف کمپنی هراپیمایی (اندیمار) و پنجاه و یک فیصد دیگر آن از طرف دولت افغانی

تادیه و بکار خرید شروع کرد در اوایل سال ۱۳۳۶ با اساس قرار داد های جداگانه چهل و نه فیصد سهم

سرمایه «اندیمار» ذریعه کمپنی پان امریکن خریداری و آن موسسه بحیث سهامدار شرکت آریانا شناخته

شده و هم متجاوز از بیست و پنج نفر امریکایی با اساس قرار داد امداد تکنیکی که بین حکومت افغانستان و اضلاع

متحده امریکا بعمل آمده است از طرف موسسه‌ی (I.C.A.O.) در این موسسه موظف شد. اندتا در

تربیه افرا دینی رهنمایی و اداره‌ی این شرکت مشوره بدهد.

در حال حاضر شرکت آریانا دوعراده طیاره چهار ماشینه وچهار طیاره نوع «دیکوتا» و دو طیاره کوچک تعلیمی ر اداراست شرکت آریانا وظیفه نمایندگی موسسهی هوانوردی «ایرو فلووت» شوروی را در کابل نیز بعهد ه دارد.

خطوط هوایی داخلی و خارجی:

طبق پروگرام مرتبه طیارات آریانا در خطوط هوایی بین کابل-قندز-مزار شریف-میمنه-هرات و قندهار در پرواز میباشد علاوه بر واز های بین کابل و کراچی و دهلی تهران-بیروت بحرین و برعکس آن نیز توسط طیارات آریانا جریان دارد.

عقد موافقتنامه های هوایی با ممالک خارج:

بمنظور توسعه هوانوردی ریاست هوایی ملکی در جریان این چندسال با ممالک ذیل پروژه ها و موافقتنامه های فضایی را امضاء کرده است.

باشوری-هند، پاکستان-ایران-لبنان-ترکیه، اطریش-آلمان غربی-پوهالنند که فعلا طیارات شوروی هند پاکستان-هالیند و ایران بپرواز های خود در افغانستان ادامه داده و در میدانهای هوایی کابل و قندهار فرود می آیند و پرواز میکنند.

شمولیت افغانستان در مجامع هوانوردی بین المللی:

بسال (۱۹۵۶) در جلسات کنفرانس شیکاگو واقع «کاراکاس» که در سال ۱۳۳۳ در کنگره (جیوفز یک منعقدۀ روم) همچنان در اوایل میزان ۱۳۳۸ در مجلس بین المللی آلات راهنمایی طیاره موسوم به ورتک (اتا) اکتوبر ۱۹۵۸) در واشنگتن و اندیانا پولیس امریکا انعقاد شده بود شرکت کرد در این مجلس نمایندگان اکثر ممالک جهان اشترک داشت.

در ژانویه ۱۹۵۹ (۱۴ جدی ۱۳۳۷) هیأت بزرگ هوانوردی در کنفرانس منطقوی ممالک جنوب شرق آسیا و شرق دور منعقدۀ روم شرکت ورزید در جریان این کنفرانس (۲۸ روز) پیشنهادهای مفیدی از طرف هیأتهای هوانوردی اعزامی (۳۰) مملکت مشمول بکمیته های مربوط ارائه شد این کنفرانس دارای چهار کمیسیون مربوط بمیدان ها و تسهیلات میادین بین المللی-مخابره هوانوردی بین المللی-هواشناسی و کمیسیون مقررات و خدمات کنترل ترافیک هوانوردی ملکی و تحفظ و نجات برد درین کنفرانس پیشنهاد نمایندۀ افغانی در باره شمول میدان بین المللی قندهار در جمله میادین شرق میانه مورد قبول واقع شد و میدان بین المللی قندهار با فرودگاه های بین المللی بحرین بنکاک-کلکتهدهلی جدید، استانبول-کراچی، لاهور و تهران مستقیماً در تماس خواهد آمد در کمیتهی مخابره پیشنهاد های افغانستان مبنی بر مخابره مستقیم ادیوتیل فونی و رادیه تیلی تایپ از استیشن میدان بین المللی قندهار با میادین بین المللی دهلی-بیروت-کراچی و تهران که همواره بدون سلسلهی استیشن های دیگر در تماس خواهد بود قبول گردید:

در متور اول استیثنه‌های مخابره هوا نوردی ملکی بین المللی استیثن قندهار با استیثن های میادین بیروت دمشق - بغداد - بصره ، آبا دان ، بحرین ، کراچی ، بمبئی ، لاهور ، دهلی - کلکتہ - واکه شامل بوده و مساویانه دارای اهمیت خواهد بود در کمیسیون هواشناس این کنفرانس تاسیس استیثن های هوا شناسی هرات جلال آباد - قندز ، مزارشریف ، بغلان که در ظرف سال ۱۳۳۷ از طرف ریاست هوایی ملکی تأسیس و بکار آغاز نموده است مورد تمجید واقع شد تأسیس دستگاه هواشناسی در گر شک و فراه که در خط سیر بین المللی واقع است در جمله ی استیثن هاییکه در آینده از طرف ریاست هوایی ملکی تاسیس خواهد شد قدمت آن مورد قبول واقع شد.

در کمیسیون خدمات و تفصیلات هوانوردی ملکی دستگاه کنترل ترافیک میدان قندهار بحیث مرکز کنترل ترافیک هوایی ملکی بین المللی منظور و تصویب و حدود ساحه ی آن تعیین و تثبیت شد و تمام طیار اتیکه در آینده در ساحه ی معینه مذکور پرواز کند از نظر سرعت ارتفاع و خط سیر تحت کنترل دستگاه ترافیک میدان قندهار خواهد بود.

پیوست با آن بتاريخ ۲۸ جوزای ۱۳۳۸ هیأت افغانی در دوازدهمین اسامبله ی عمومی موسسه ی هوانوردی ملکی بین المللی (سانتیا گو) سهم گرفت :

تعلیمات هوانوردی در افغانستان :

ریاست هوایی ملکی که یک دستگاه جدیداً تأسیس بوده و تشکیلات آن بسیستم عصری رویکار آمده است وجود عناصر مسلکی و اشخاص فنی نیازمندی بیشتر و احتیاج کاملی دارد از همین رهگذر است که جهت برآورد، این منظور و پیشرفت تعلیمات هوانوردی و هواشناسی در جمله تشکیلات اداری ریاست شعبه هم بنام «مدیریت تعلیم و تربیت» موجود است که هدف اصلی و وظیفه حتمی آن تربیت عناصر طرف ضرورت ریاست است بر ای شت - وق مختلف هوانوردی مثل مخابره فضایی ، تسکینشن و ترافیک فضایی اشخاغی تحت تعلیم گرفته شده اند تعلیمات هوانوردی توسط سه شعبه ی عمده انجام میشود .

۱-تریننگ « مرکز تعلیمی »

تقریباً « یک و نیم سال شد که یکعه از فارغ التحصیلان بنو و نخی های عالی پایستخت بخصوص تخنیک عالی در این مرکز تعلیمی شامل ساخته شده اند مرکز مذکور دارای سه شعبه «مخابره» تسکینشن و ترافیک هوایی» است که مشمولان آن تعلیمات خود را بصورت عملی و نظری فرا میگیرند فعلاً «دارای یکصد نفر متعلم است .

وسایل پایکش مثل بسن بایسکل نیز تهیه و بدسترس شان گذاشته شده است در جریان سال

های ۳۶ و ۱۳۳۷ به تعداد پانزده نفر از مشمولان مرکز تعلیمی جهته فراگرفتن تحصیلات عالی به اضلاع متحد، امریکا و انگلستان و هند نیز اعزام شد که همه‌ی شان بعد اكمال تعلیمات موفقانه بوطن وارد شده و فعلاً شامل کارگر دیده اند. یک ورکشاپ جهته ترمیم عرادہ های بطارولی و دیبزیلی نیز مربوط این مرکز تعلیمی موجود است و برای این مرکز تربیتی معادل مبلغ (۱۶۰) دالر ماشین و آلات از طرف موسسه هوانوردی ملکی بین المللی امداد شده است و از طرف ریاست هوایی ملکی نیز ۲۶ لک افغانی سالانه برای مصارف ضروریه آن تخصیص داده شده است،

معلمات هوانوردی در لیسه تخنیک عالی از سال ۱۳۳۵ بدین طرف اداره هوانوردی ملکی به همکاری وزارت معارف توانست که از طلاب مشمول تخنیک ثانوی استفاده کنند. شاگردان صنوف یازده و دوازده مکتب تخنیک عالی و بعد فراغت در مرکز تعلیمی ریاست هوایی ملکی شامل شده و، آنجا نیز بصورت عملی و بصری می آموزند.

کورس هوانوردی واقع یکه توت :

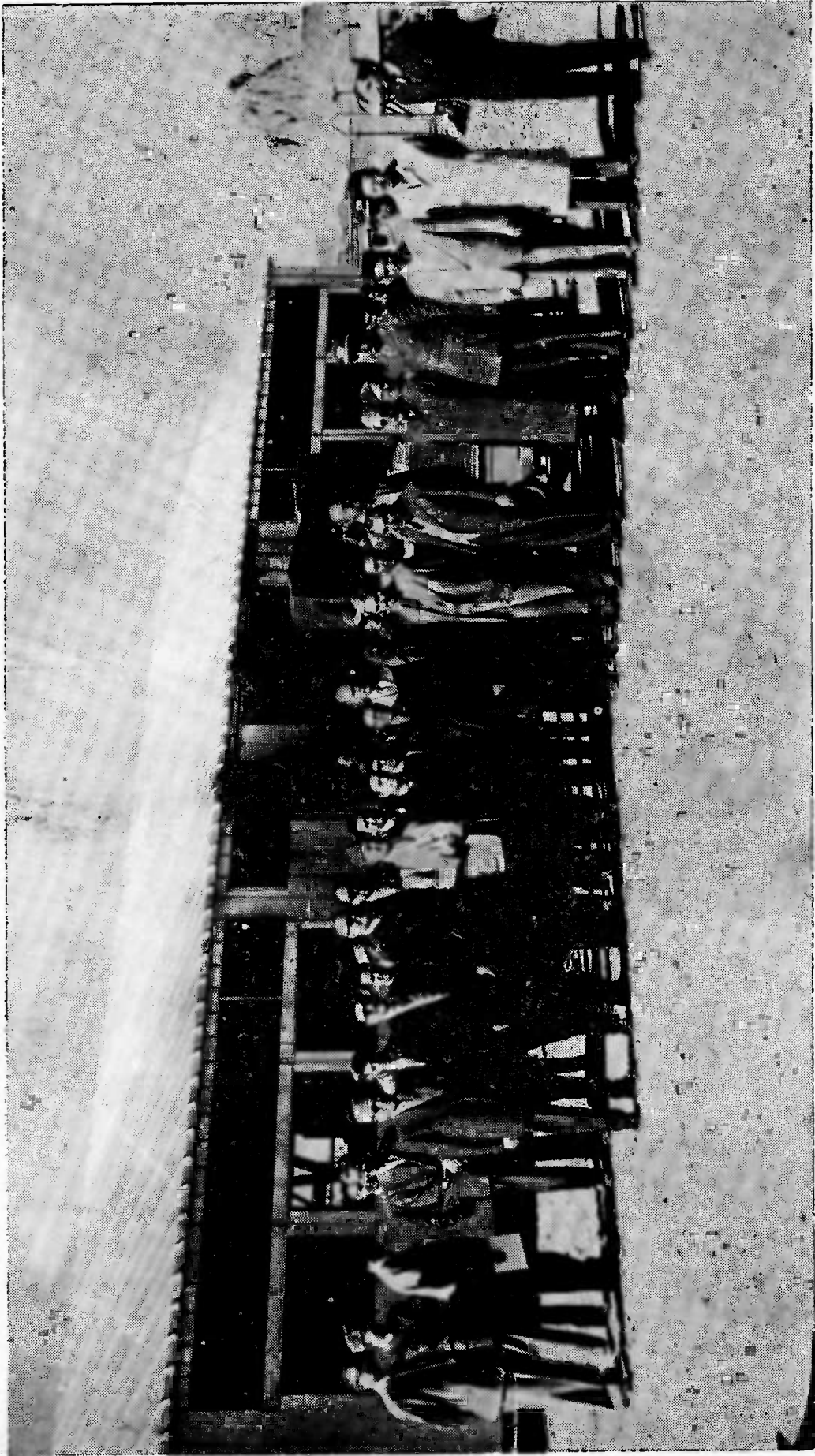
این کورس در برج سرطان ۱۳۳۶ در یکه توت کابل تاسیس شد و فارالتحصیلان صنوف ششم مکتب ابتدایی مرکز و برخی از ولایات مراجعه کردند بعد از اخذ امتحان «کانسکور» کسانیکه موفق شدند باین کورس شامل گردیدند دوره مقدماتی آن مدت سه سال است که بعد از فراغت شاگردان جهه بلند بردن سویه عرفانی شان بمرکز تعلیمی واقع فرودگاه کابل شامل ساخته خواهند شد و تعلیمات عالی تر را بصورت عملی و نظری فراخواهند گرفت.

«کورس مشاهدان هواشناسی که در سابق مستقیماً» توسط مدیریت عمومی هواشناسی اداره میشد نیز باین کورس ملحق شده و برای این شق فارالتحصیلان صنف نهم پذیرفته میشود.

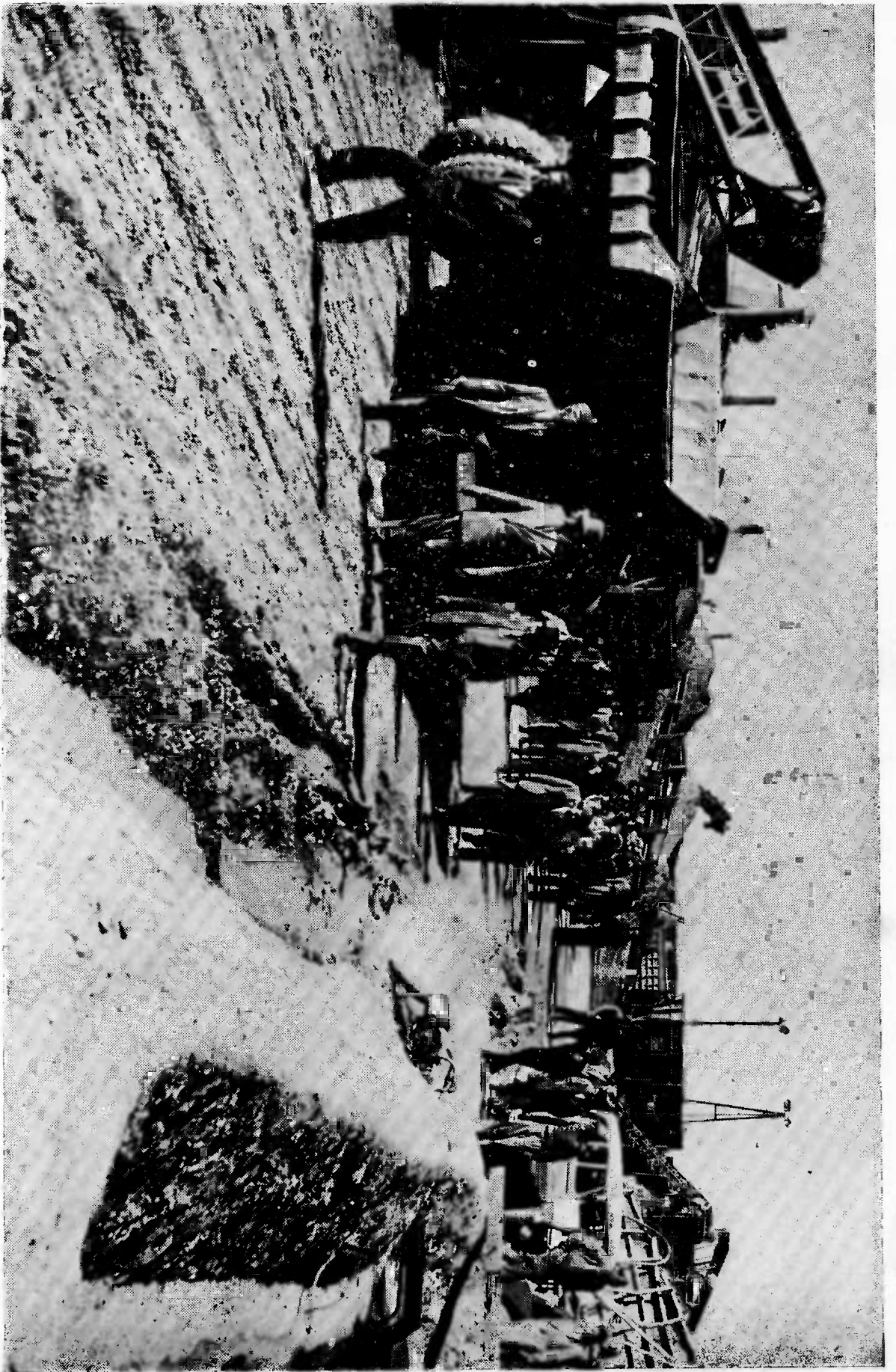
تعمیر هایش متعلمات در فرودگاه خواجه رواش در نظر گرفته شد و سنگ تهاداب آن را بتاريخ ۱۶ جوزای ۱۳۳۸ بناغلی سردار محمد داود صدر اعظم گذاشتند.

کورس هوانوردی واقع قند هار :

در ۲۵ ثور ۱۳۳۷ ریاست هوایی ملکی بتاسیس و افتتاح یک کورس هوانوردی دیگر که تعداد متعلمان آن دوصد نفر بود در دارالامان کابل اقدام کرد چون برای کورس در قندهار یک عمارت عصری و مکمل زیر تعمیر گرفته شده بود از سال ۱۳۳۸ شاگردان کورس بقندهار اشغال یافتند پروگرام تدریس کورس توسط معلمانی که از مالکک اضلاع متحده امریکا و موسسه هوانوردی ملکی بین المللی و جزایر فلپاین استخدا م شده اند تعقیب میشود این کورس بکمک

عضی از اعضای کباینه و ذوات مهمتر میکه از میدان هوایی قندهار بازدید فرموده اند.

پلک منظر هاز بازار دید برخی از اعضای کابینه از میدان فضای بین المللی قندهار

اداره همکاري بين المملی امریکا تأسیس و مصارف موسسه و لوازم تعلیمی آن نیز از طرف اتازونی تادیه میشود مصارف سالیانهی آن تقریباً چهار ملیون افغانی از بودجه انکشافی تأمین میشود قسمت زیاد و دجه تعلیمی ریاست بمنظور تر بیه و اعزام متعلمان در شقوق مورد احتیاج به خارج مملکت تخصیص داده شده است که سالیانه یکتعداد شاگردان فارالتحصیل بمنصرف ریاست هوایی و موسسات امدادی مانند اداره ی هو انور دی مالکی اتازونی و موسسه هو انور دی بین المملی بکشور های ذیعلاقه اعزام میگرددند .

پروژه های میدانسازی :

موافقتنامه پیشرفت ترانسپورت فضایی بین نمایندگان حکومت شاهي افغانستان و اداره ی همکاري بين المملی اتازونی بتاريخ ۲۷ جون ۱۹۵۶ (۶ سرطان ۱۳۳۵) در کابل با مصارف سید درام اساس این پروژه طوریکه در ضمیمه موافقتنامه ذکر گردید عبارت از انکشاف سیستم ترانسپورت اساسی هوایی در افغانستان بین شهرهای داخلی مملکت و احداث خطوط هوایی بین افغانستان و ممالک همجوار آن است با اساس پروژه پیشرفتهای حمل و نقل فضایی در افغانستان ساختن فرودگاههای هوایی داخلی از جمله پلانهای مرتبه ریاست هوایی ملکی است قسمتهای تخنیکي از قبیل رنوی - خط تکس و ی - ساحه اپرون هنگر و تنویر میدان و قسمتهای عمرانی که مرکب از عمارت ترمینل عمارت مراکز آخذ و مراسله ی مخابره هتل مسافران ترانزیتی عمارت گدامها و منازل رهايش ماموران و کارگران است در جمله خصوصیات میدانسازی داخل بوده در قسمت میدانهای داخلی ساختن پنج میدان آبی الذکر نظر با اهمیت هر کدام در پروژه ی مرتبه شامل گردیده ست میدان هوایی هرات - بغلان - قندهار - جلال آباد و قندهار - سروی فرودگاه بدخشان :

در قطار ساختن چندین میدان هوایی جدید یکی هم انتخاب محل مناسب برای میدان هوایی بدخشان است که بتاريخ ۱۷ اکتوبر ۱۹۵۷ هیأتی بشمول مستر «هلمن» متخصص میدانسازی بدانصوب سفر کرده و در قریب «فیض آباد» مرکز بدخشان یک میدان وسیع بزرگی را بمنظور ساختن میدان هوایی سروی گردند .

مقدمه کار پخته کاری رنوی میدان فضائی هرات :

بتاریخ ۴ حوت ۳۶ کراخاک برداری و خاک کش رنوی میدان هرات آغاز شد و فعلاً بمنظور پخته کاری کار رنوی شدت ادامه دارد طول رنوی فرودگاه ۲۴۰۰ متر و عرض آن ۱۰۰ متر میباشد از ۲۰ - الی ۵۰ سانتی خاک برداری میشود .

سروی فرودگاه: فضایی بغلان :

هیأت متخصصان ریاست هوایی ملکی پبه شمول مستر «هومز» و یونت سروی کساران افغانی روز ۲۰ جدی ۱۳۳۶ به بغلان وارد و بکسار شروع کردند. ودشت «حسن تال» برای فرود گاه هوایی انتخاب شد.

سروی میدان هوایی فراه :

هیأت بشمول «مستر هلمند» متخصص میدان سازی بتاریخ ۲۴ جدی جانپ فراه حرکت کرد و بکار سروی میدان فراه نیرا قدم شد.

سروی میدان قندز :

در برج قوس ۱۳۳۶ کسار سروی فرود گاه فضایی قندز نیز توسط موظفان مربوط انجام شد و در حال حاضر طیارات آریانا از میدان مذکور استفاده مطلوب را بعمل میآوردند
میدان هوایی بین المللی قندهار:

بتاریخ ۲۱ سپتامبر ۱۹۵۵ (اول سنبله ۱۳۳۴) قرارداد ساختن میدان قندهار بین ریاست عمومی وادی هیرمند بحیث نماینده حکومت افغانستان و کمپنی موريسن نودسن در قندهار بامضاء رسید.

چون دامنه شهر قندهار و ساحه ی فراخ آن عاری از موانع است بنا بران وسعت ساحه ی شهر و بودن کوهها در گرد و نواح آن ساختن میدان بین المللی را در قندهار ممکن ساخت.

و بتاریخ ۵ سنبله سال ۱۳۳۶ شاعلی «حکیمی» رئیس هوایی ملکی و کیفیل معین وزارت مالیه بحیث نماینده ی دولت افغانستان عازم امریکا شد و قرارداد آغاز کار میدان فضایی بین المللی را در قندهار با اداره ی هکاری امور هوآوردی بین المللی اتا زونی عقد کرد.
محلای که برای ساختن میدان فضایی بین المللی در قندهار تعیین شده غیر از میدان هوایی فعلی قندهار است میدان بین المللی بغاصله ی (۱۸) کیلومتر بطرف جنوب شرق شهر قندهار برآه سپین بولدک واقع است و ساحه ی فراخ و احاطه ی وسیع آن برای فرود آمدن هر نوع طیاره مساعد و مناسب می باشد این میدان دارای یک «رنوی» و یک «تکسوی» است که طول آن سه هزار و دو صد متر و عرض آن ۴۵ متر می باشد البته تعمیر عوارضات لازم دیگر که برای یک میدان هوایی بخصر ص جهت میدانی فضایی بین المللی ضروریست نیز در پروژه ی مرتبه داخل بوده چون افغانستان از حیث موقعیت جغرافیایی و اهمیت اقتصادی خود معبر تجارتهی بس ممالک گفته میشود البته با وجود چنین یک میدان بزرگ و آبرومند جهانی منافع مادی و معنوی نصیب ما خواهد شد.

آنوقت راه تماس های باهمی هم برای تمام ممالک مفتوح شده ارتباط افغانستان با نقاط و مردم دوردست جهان قائم خواهد گردید و این ارتباط برای شهرت افغانستان و معرفی مردم آن با مردم جهان وسیله مهم و بزرگی بشمار میرود .

میدان هوایی کابل:

میدان هوایی کابل که در آینده ی قریب یکی از فرودگاه های آبر و منسد ممالک خواهد شد فعلا ر نو ی آن بطول (۱۴۰۰) متر و عرض (۱۰۰) متر است.

میدان مذکور طر ف استفاده ی تمام طیارات داخلی و خارجی قرار داشته و یا اکثری آلات و وسایل ضروریه مثل وسایط مخا بره - هوا شناسی - ترافیک هوایی و صحن مجهز بوده و شعباتی از قبیل مرکز تعلیمی ، ورکشاپ تخنیکسی ، گمرک ، پاسپورت در جمله سرکز اداری و فنی آن قابل ذکر است .

شعبه ی مخا بره :

در این شعبه وظایف مخا بره هوایی توسط یکعه کسار مندان فنی و جوانان تعلیم یافته با همکاری چند تن از متخصصان خارجی انجام میپذیرد و بوسیله ی مخا بره جریان پروازها - جنگ و ننگی اوضاع جوی و دیگر کسوا یفیکه به احوال مسافرت و مسافران ارتباط دارد و به مراجع مطلوب آن بخش و رسانیده میشود گویا شعبه ی مخا بره سررشته ی وابستگی را میان هواپیماها - خطوط فضایی و منابع هوانوردی ذی علاقه به و جردمی آورد.

این شعبه با آلات و وسایل کار آمد تخنیکسی و عصری مجهز است .

شعبه ی ترافیک هوایی :

در کنترل و تاوریکه کار آن تکمیل شده و دارای وسایل ضروریه فنی و تخنیکسی جهت پیشبرد و ا کمال امور ترافیک فضائی است کار مندان فنی از وقت معینه قانونی پرواز طیارات الی ختم پروگرام آن ترافیک را کنترل میکنند تا در ضمن میدان یا فضای آن تصادمات هوایی رخ ندهد . کنترل و تاور میدان به ترتیبی ساخته شده است که از چهار طرف زمین و فضای فرودگاه در ساحة دید کار مندان آن قرار یافته است

شعبه میتورولوژی :

شعبه میتورولوژی که دارای مشاهدات و ماموران فنی تعلیم یافته است در ۲۴ ساعت بوقفه های معین تر صدات اوضاع جوی را بوسیله وسایل و آلات عصری اجراء میکنند از یکسو جریان

امور میتر ولوژی رادر دفتر مسج درج کره و آ نرا بدسترش شهبدي بخابره ديلنازه يگذارند و از جانب ديگر شعبه مذکور مرکز تجمع ضبط کليه جريانات جوی و لایات و مناطق وطن عزیز است . این شعبه در موقع آغاز عملیه فور کداست « پیشگویی اوضاع جوی » بحیث مرکز تهیه اوضاع جوی از مناطق د وررس خا رجي نیز فعالیت هائی را انجام خواهد داد .

شعبه صحیه :

در این شعبه مسافران تازه وارد و آنانیکه میخواهند بخارج مسافرت کنند مورد معاینه بی صحی قرار میگیرند .

شعبه ی پاسپورت :

آنانیکه بخارج میروند و مسافر انیکه وارد میشوند طبق تعامل قانون عمومی بین المللی مکاف اند که پاسپورت های خود را بملاحظه ی موظفان شعبه ی پاسپورت برسانند .

شعبه ی گمرک :

بدون دیپلوماتها که باقتضای حقوق بین المللی حق مصونیت رادارند سایر مسافران « قانوناً » مجبور اند که حین عزیمت و موقع ورود کالاهای مربوطه ی خود را از نظر ماموران شعبه ی گمرک بگذرانند .

ورکشاپ تخنیکي :

در این ورکشاپ یکتعداد زیاد از فارغ التصیلان مکتب میخانیکي و مهندکدر شقوق مختلفه ی انجنیری وسایل و آلاتیکه به امور ترانسپورت - الکتريک - « برق » و غیره مربوط است کار می کنند .

آلات مدافع حریق :

برای حفظ ماتقدم جهت جلوگیری از خطر بروز آتش درگوشه و کنار ترمینل میدان « عمارات دفاتر و دواير » آلات مدافعه ی حریق نصب است که از آن در مواقع لازم و نه در صورتی استفاده میشود . علاوه بر آن یکراده موتراطفائیه جهت انطفای حریق های مولده موجود است .

وسایل ترانسپورت :

برای حمل و نقل و موظفان ماموران میدان بسها - جیپها و موترهای تیز رفتار و جهت حمل و نقل مواد و اشیا ی طرف احتیاج موترهای باری نیز موجود است گسار اژه های عصری نیز جهت استفاده وسایل ترانسپورت اعماز شده است .

شعبات دآریانا افغان هوایی شرکت :

شعبات مربوطه ی شرکت مذکور نیز تدمینل میدان جاداده شده است که امور وزن کردن و باربندی بارها و مال التجاره که توسط طیارات داخلی و خارجی حمل میشود در آنجا صورت میگیرد . طیاراتی که از فرود گاه کابل استفاده میکنند :

عبارت است از هواپیماهای دآریانا افغان هوایی شرکت - ایرفلوت شوروی - امریکا هند - هالیند - پاکستان - و ایران که طبق مقررات موضوعه تمام طیارات مذکور در میدان فرود می آیند و پرواز میکنند و محصول معینه را میپردازند . بسوی آینه ی روشن :

میدان هوایی کابل در آینه بسیار قریب تحت تعمیر گرفته میشود و بازرگ شدن ساحه ی میدان و ساختن رنوی - تکس و ی اساسی و اعمار عمارات عصریتر و زیبا تر طبق نقشه های میدان های هوایی سایر ممالک متری میچون خواهد شد ،

پروژه ی جدید عمرانی میدان هوایی کابل سردست گرفته شد و بالاخره بتاريخ ۲۴ ثور ۱۳۳۸ م وافقت نامه کار ساختن و اعمار امور میدان هوایی کابل بین وزارت فواید عامه و نمایندگی تذو اکسپورت شوروی در کابل امضا شد تا میدان فعلی کابل در ظرف هژده ماه تکمیل شود . برای کمالیزاسیون این میدان ترتیبات گرفته شده است که از جریان آب در سه ماهی فرود گاه مانع خواهد شد .

هنگامیکه این میدان تکمیل شود رنوی بطول (۳۰۰۰) متر و عرض (۵۶) متر را دارا و برای فرود آمدن هر نوع طیارات مستعد خواهد بود .

نصب دستگاہ های مخابره و انوردی :

ا کمال کار نصب حفظ و مراقبت دستگاہ های مخابره هوایی در هفت میدان داخلی افغانستان بشمول کابل و میدان هوایی بین المللی قند هار جزو مهم پروژه و انوردی محسوب میشود .

در سال ۱۳۳۷ یازده ماشین رادیو تیلیفونی و تیلیگرافی با دستگاہ های راهنمایی طیارات و دستگاہ مخصوص ، طرز اداره فرود آمدن و پرواز کردن طیارات که از کنترول تاور فعالیت خواهد کرد در میدان هوایی فعلی قندهار نیز نصب و بکار انداخته شده است . هوا شناسی در افغان نستان :

احیای مجدد میتور و لوژی در افغانستان بتاريخ ۱۲/۹/۱۳۳۳ صورت گرفت و دولت برای اینکه علیه هوا شناسی دوش بدوش و انوردی تکامل کند بتأسیس دستگاہ میتور و لوژی

و اداره ی آن به سیستم عصری اقدام کرد و بکمک متخصصان امپدادی موسسه هواشناسی جهان به آن سروصورتی داد در تهیهی وسایل کار آمد اقدام کرد اشخاص فنی و مسلکی را تحت تربیه گرفت و بتأسیس و افتتاح ستیشنهای هواشناسی در کابل و ولایت متشبت شد تأسیس ۲۵ رصدخانه درجه سرم بمحل رهایش برای ماموران در نقاط کابل، (دارالامان) مزار شریف - میمنه قندهار - جلال آباد - فیض آباد - بزلان - چهار یکار - نندز - دولت آباد، اوبه - چخا نسور - گر شک - مژ - غزنی - گردیز - پغمان - رخوست و پرچود آ و رذن پنج ستیشن پایلوت با اون در کابل قندهار - هرات مزار شریف و جلال آباد و در دستگاہ رادیو ساندر کابل و قندهار و ساختن لابراتوارها - ورکشاپها و دیپوها ی متعلقه - خریداری عراد ه های سیار و آلات میتو لوژی با سامان فالتوی آن برای ماموران مراقبت، و ناظر که باید همیشه از کارها بررسی کنند از جمله اجراآت مهم اداره هواشناسی در سالهای اخیر است. از جمله ستیشنهای میترو لوژی که در پروژه داخل است در دارالامان کابل میدان هوایی خواجه روش - غزنی قندهار هرات - میمنه - قندز - مزار شریف - بغلان و ننگرهار دستگاہهای هواشناسی تاسیس و ستیهای مکمل رادوهای آخذ نیز در اکثر ستیشنهای مذکور بکار انداخته شده است همچنان دو ستیشن پیلوت - بالون در کابل و قندهار و بکارگردید که روز دو بالون از دستگاہ کابل بفضا رها میشود یکدستگاہ میترو لوژی زراعتی بتاریخ ۱۹ - جوزای ۳۷ در کابل ریز میر تأسیس گردید که به تأسیس ستیشنهای متباقی نیز اقدام خواهد شد.

تعلیمات هواشناسی :

موسسه هواشناسی که بکارکن بزرگ ریاست هوایی ماسکی میباید شده دستگاہ تعلیمی دارد و تا کنون ما مورینی را درین رشته آماده ساخته است.

۱- کورس فور کاست «پیشگوی»

کورس «فور کاست» در دارالامان کابل تأسیس و در آن فارغ التحصیلان پوهنخانی سائنس شامل ساخته شده اند مشمولان این کورس بعد مدت یکسال تحصیل باخذ شهادتنامه موفق شده و عدهی شان تحت پروگرام تعلیمی جهت تحصیلات عالی بنام ج نیز اعزام میشوند شاگردان این رشته برای اولین بار بصورت امتحانی عملیهی فوری کاست را در چهلمین سالگه استرداد استقلال وطن عزیز (سنبله ۱۳۳۷) انجام داد برای انکشاف مزید درین رشته اداره ی هواشناسی بکمک سازمان میترو لوژی جهان هر چه زود تر وسایط مورد احتیاج خود را فراهم خواهد کرد.

کورس رادیو ساندر :

«رادیو ساندر» نیز از جمله شقوق علم هواشناسی است که بوسیلهی آن تحولات اوضاع جوی ذریعه

آلات تخنیکي مخصوص معلوم میشود و این معلومات از فضا اخذ و به زمین ارسال میگردد. بدین ترتیب که آلات مخصوص رادار حصه‌ی زیرین آله پایلوت بالون وصل کرده و سپس آنرا به هوا میفرستند و آلات تعبیه شده چگونگی جریان و تحولات اوضاع جوی را توسط امواج الکترومقناطیسی زمین ارسال میکنند و سنگنال‌های مرسله آن ذریعه اخذ هی مخصوص درج و تحلیل میشود برای تربیه افسران در این شق از فارغ التحصیلان کورس مشاهدهان هواشناسی که یک دوره ی چند ساله خدمات عملی رادار دستگاهای میتورولوژی افغانستان نیز انجام داده اند استفا ده میشود این کورس در اواخر ماه ثور ۱۳۳۸ به دروس خود آغا ز کرد.

کورس تخنیک :

کورس تخنیک میتورولوژی برای رفع احتیاجات فنی و اینکه بکعبه کارکنان فنی و تخنیکر های ماه را تربیت کرده باشد تاسیس شده و دارای شقوق مختلف فنی میا شد .
۱- را دیه ساند.

۲- شقوق تمام کار های مختلف تخنیکي مربوط به هواشناسی مشمولان این کورس کسانی اند که از بنو و نیمی های عالی پایتخت فارغ شده اند اکنون جهت فرا گرفتن تحصیلات در رشته تخنیک هواشناسی، طور عملی و بصری میآموزند .
چهار ورکشاپ ذیل مربوط بکورس تخنیک است .

- ۱- ورکشاپ الکترونیک برای سامانهای رادیو ساند .
 - ۲- ورکشاپ کامپیوزان (مقایسوی) .
 - ۳- ورکشاپ ترمیم ساعتها سامان سلف ریکلدر در ریکار دکننده .
 - ۴- ورکشاپ تخنیک و ترمیم .
- کورس مشاهدهان هواشناسی :

در رشته ی هواشناسی وجود آبزوررها «مشاهدهان» لازمی است . اشخاص مذکور اوضاع جوی بشمول «ابر» مه، غبار حرارت - رطوبت - سرما - برف باران ژاله - «و غیر در ذریعه» آلات و وسایلیکه بدسترس دارند معلوم میکنند از آنرو برای تربیت چنین کارمندان فنی در عقرب ۱۳۳۴ کورس مشاهدهان در دارالامان کابل تأسیس شد که بتعداد (۲۷) نفر از فارغ التحصیل صنوف نهم در آن تعلیمگاه شامل در ماه عقرب ۱۳۳۵ فارغ التحصیل شدند متعاقب آن در عقرب سال ۳۵ دوره ی دوم کورس شروع و بتعداد (۴۰) نفر در آن شامل گردید که بعد از مدت یکسال در عقرب سال ۱۳۳۶ فراغت یافتند. بتعداد مجموعی فارغ التحصیلان دوره ی اول و دوم کورس با پای نزه ندر شارخ التحصیلان در دوره سوم به هشتاد و دو نفر بالغ میشود که در اداره های میتورولوژی پایتخت و ستیشنهای هواشناسی ولایات بحیث مشاهدهان فنی کار میکنند .

اختراعات ، وقایع و لچپ ، دانستی ها

اقمار مصنوعی :

مهمترین اختراع سال را بازم می توان درباره قمر های مصنوعی و راکت ها قبول کرد . دانشمندان شرق و غرب ، متفقاً با این عقیده میباشند که پرتاب قمر های مصنوعی و راکت ها همه برای کشف راز های سر پوشیده ی ماورای جو است .

و بلاشک که این قمرها تا کنون پرده ی از روی حقایق بیشماری زرداشته و زمینه را برای انکشاف راکت سازی بیشتر فراهم میگرداند . چنانچه همین حالا موضوع تا سیس یک آکادمی مسافرت در فضا در محافل علمی اروپا از مسایل جدی بشمار میرود .

فدریشن بین المللی هواشناسی که در سال ۱۹۵۰ در اثر مساعی موسسات هواشناسی انگلیسی - جرمنی و فرانسوی تا سیس گردیده ، برای مدت مختصری یک موضوع کاملاً اروپایی تلقی میگردد اما در سال ۱۹۵۱ نماینده شرکت های راکت سازی آمریکا نیز در لندن پدیدار شد امروز نمایندگان بیش از سی کشور (بشمول اکثر ممالک اروپای شرقی) - بایش از سی هزار عضو درین موسسه شرکت دارند . این موسسه در حال حاضر بیگانه موسسه است ، که دانشمندان تمام جهان دوریک میگردانند و در باره مسافرت ماورای جو ، بدون موانع سیاسی بمذاکره و گفتگوها بپردازند . مثلاً اسرائیل و مصر ، جمهوری ت مردم چین و فارموسا ، ایالت متحد آمریکا و اتحاد جماهیر شوروی .

رئیس این موسسه بین المللی شخصی است نام آندره هالی نامبرده پیشنهاد تاسیس یک آکادمی هواشناسی و یک دارالانشای فدریشن را در پاریس کرده است قبل برین شعبات این دارالانشا در بادن واقع سویس دایر بود . پاریس را بدین جهت انتخاب کرد ندکه موسسه مذکور از مدتی بحیث یک «موسسه غیر حکومتی» به یونسکو تعلق گرفته است .

قرارات است آکادمی در مرحله نخست دارای چار شعبه خواهد بود از قبیل : علوم طبیعی ، تخنیک مسافرت ، ماورای جو ، علوم اجتماعی ، طب ، مسافرت ماورای جو ، و در ابتدا یک هزار عضو خواهد داشت .

هالی موافقت همکاران خود را در ماسکو حاصل کرده . در بیانیه که ایراد داشته توضیح کرده که سفر در ماورای جو ، صفحه جدیدی را در مدنیت بشری کشوده است .

همین حالا مسافرت در ماورای جو ، نقطه ثقل بزرگترین فابریک های آمریکا میباشند .

دو عدد لحاف از ابریشم خالص فرانسوی بازیرگوشی های متعدد همه از پوستهای قیمت بها که از مجموع آن می توان دو بالا پوش ز نانه تهیه دید ولی باید دانست که قیمت این لحاف ۱۲ هزار فرانک میا شد و بذات خود گرانترین لحاف های جهان است .

این چپرکت ذریعه دکمه ها تحت فرمان قرار میگیرد . با فشار خفیف انجام بالایی و پستی توشک مطابق میل خود بلند میگردد .

اگر انسان احساس سردی کرد ، دکمه ترموس را میزند و حرارت زیرلحاف مطابق میل تان گرم می شود . همچنان هر حصه لحاف را که خواسته باشید گرم میگرداند درین چپرکت الماری کوچکی نیر نصب است که دارای بسی شگفتی ها است در جناح مردها ماشین ریش تراشی و برای میرمن ها . هر چه که برای زیبا ساختن خود خواسته باشند .

یک دیکتافون نیز این چپرکت دارد که میتواند نام های خود را دیکته کند بعد مقیاس این چپرکت در جناح زن دارای یک تلفون : سامان طبخنی برای تهیه چای ، ظرف چای کوچکی از نقره و یک آله مساز برقی .

همچنان یک رادیو در هر دو پهلوی خود دارد تا زن و شوهر دو از آن استفاده کرده بتوانند . تنها از تلویزیون هر دو باید مشترکاً استفاده کنند و در پای چپرکت وقوع دارد .

طبیعی که همه این وسایل ذریعه فشردن دکمه ها اداره میگردد .

انسان هیچ مجبور نمیگردد برای روشن و یا خاموش کردن رادیو ، رویش رادیو بدهد دکمه های دیگر چپرکت ، میتوان از دور کلکین طاق خواب را کشود و یا بست ، دروازه اطاق را باز و محکم خواهد کرد ، آب را در تشناب جاری و یا مسدود خواهد ساخت و ذریعه یک سوچبورد خانگی میتوان آنرا علامت بدینی و نحس پذیرفت این و با استفاده از آن ، چپرکت دو نفری به یک یک چپرکت جدا گانه تبدیل میگردد و باین وسیله شوهر و یا سطره خراکشیدن در خواب سبب نارامی زن نشود و سرفه زنش سبب بیماری شوهر ، را فراهم نکند .

تسهیلات مزید در شفاخانه ها

در شفاخانه و یزلی میموریال واقع شیکاگو برای بیماران نسبت به تمام شفاخانه های دیگر تسهیلات فراوان تهیه گردیده است یک سوچورد کوچک، مریض را اجازه میدهد از بستر باراده و میل خود، کارهای ذیل را انجام داده میتواند: رادیو را خاموش و روشن میگرداند. پرده را جمع و باز مینماید، هوای اتاق را تنظیم و ترتیب میکند، قسمت پایینی چپ رکت را حسب دلخواه بالا و پائین میکند، بایکی از مسوین خود صحبت کرده می تواند اینک بطور پیکه می بیند، حالا در شفاخانه های کشورهای پیشرفته، وسایل آرامش و استراحت مریض را بجه صورتی فراهم مینمایند.

سربازان امریکایی مجهز تر از گذشته

وزارت دفاع امریکا اعلام داشته که آینده هر سرباز امریکایی ساعتی در بند دستش خواهد داشت که واتر پروف و با وسایل ضد ضربه مجهز خواهد بود.

و نه تنها قطب نما و تقویم خواهد داشت بلکه مقدار رادیواکتیف گرد و نواح خود را خواهد سنجید و با صدای آهسته ز نور ماندی نشان خواهد داد که خطر در کجای او واقع است و بساین ترتیب او را آماده برای دفاع خواهد ساخت.

کاملاتو ماتیک

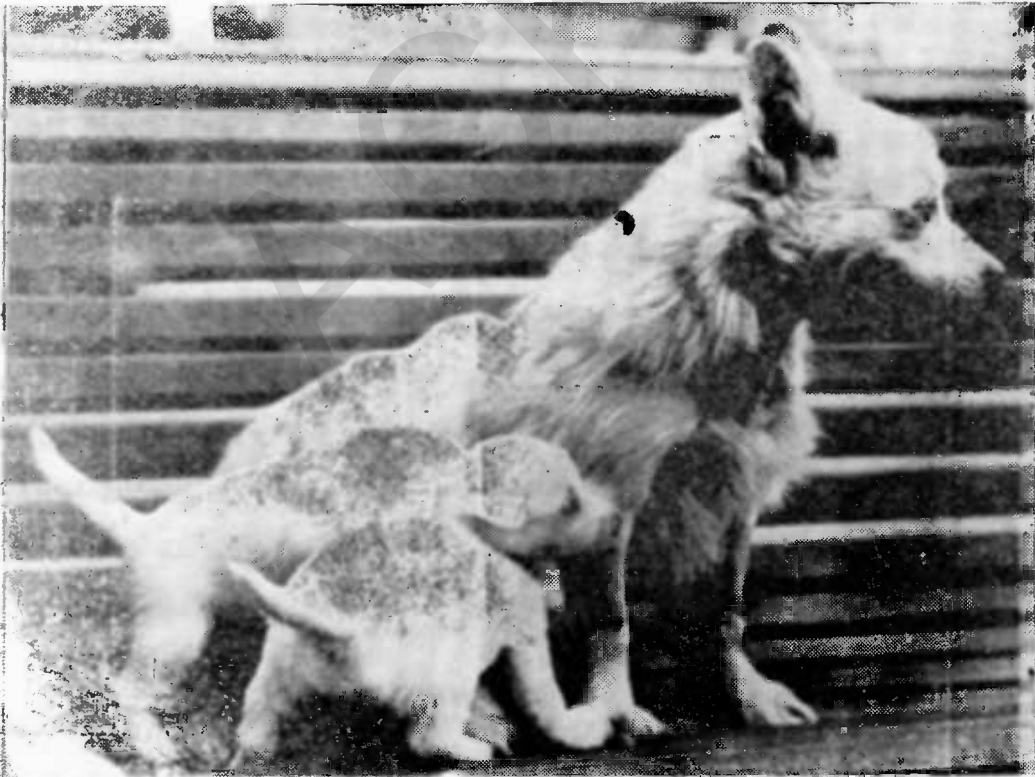
اشخاصیکه حصه ای از بدنشان فلج باشد تا کنون همیشه بحیث عضو عاطل جامعه بحساب میرفتند و کوچکترین حرکتی از آنها ساخته نبود. بالاخره

تخنیک که در صحنه رشته‌هابه پیشرفت های زیادی نایل گردیده بسر اغ مفلو جین نیز شتافته و مشکل آنها را نیز حل کرد.

بطوریکه در فو تو ملاحظه میکنید در یکی از شفاخانه های شهر شیکاگو برای مریضانیکه تمام بدن ویاحصه از بدن شان فلج باشد ، چپرکت کا ملا آتوماتیک تهیه کرده که هر طور خواسته شود این چپرکت حرکت می نماید .

هو اگر متر شده می رود

مترو لوجست های ایالت متحده امریکا بر اساس سنجش های که بعمل آورده اعلام داشته اند اینکه در طی ده سال اخیر هوای کره زمین پیوسته گرم شده می رود . این تحقیقات بیشتر روی مطالعات و اسناد جیو فزیکلی فراهم گردیده است . این مطلب بیشتر برای مناطق یخ گیر نصف کره شمالی خایر اهمیت بشمار می رود . مثلاً آبندر نیپتس برکن که در انتها الیه شمال ناروی واقع است حالا دو برابر بیشتر نسبت بسال ۱۹۲۲ - از یخ آزاد می باشد و سفاین از ان استفاده کرده می توانند .

ز مچو او نایا باجو چه هایش (سگی که از سفر ماورای جو باز گشته است)

بعد از این شیر فاسد نمیگردد

نگهداشت لبنیات بالخاصه شیر یکی از مشکلاتی است که تا اکنون در کشورهای عقب مانده موجز داست، زیر اشیر در هواییکه کمی گرم باشد، فوراً رو فساد میگذارد. زمینه انکشاف تقسیم توزیع آنرا عظیم میگرداند. اینک اخیراً دانشمندان انگلستان موفق شده اند طریقه‌ی جدیدی کشف کنند و از فساد شیر جلوگیری بعمل آرند. این متو عبارت از جریان شعاع او تتراً در شیر ذخیره شده است بابتکار بستن این متو در شیر، تا نصف سال تازه نگه می شود، بدون آنکه در ذایقه غذایی آن و یا قیمت کاهشی بعمل آید.

مجا دله علیه مه و غبار

شهر نشینان لندن از یک ناحیه خیلی عصبی و ناراض استند و آن هوای نامطلب لندن است زیرا همه روز باید باران و آسمان ابرآلود و مه و غبار را تحمل کنند.

مه و غبار برخی روزها بحدی زیاد می شود که وسایل نقلیه را فلج می سازد.

حالا متخصصین انگلیسی درصدد افتاده اند که این مه و غبار را که حتی گاهی ترا فیک را روزهای طولانی فلج می گرداند چو سیاه ی بکار انداختن «فیدوسیسستم» رفع نمایند بر اساس این سیستم محوطه میدانی نهایی هزایی یکنوع تبلی را محترق میسازند که از آن سلول کوچکی افزای می گردد. نتیجه که از آن بدست آمده بهر صورت حایز اهمیت است.

اما خانم های شهر لندن نیز از ناحیه ی دود و غبار رومه دچار مشکلات اند و حتی صحت را بخطر مواجه می نماید. حالا تازه وسیله‌ی جدیدی اختراع کرده اند. این ماسک زیلاستیک ساخته شده و دارای یک دستگاه کوچک تصفیه هواست.

نقش قمر مصنوعی در آینده

مسابقات بین المللی تا بیست و نهمی وقتی در سال ۱۹۶۴ در توکیو صورت بگیرد، نفوس سراسر جهان توفیق خواهند یافت، جریانات این مسابقه را روی پرده ی تلویزیون منزل خود، تماشا کنند. حقیقت ازینتر آنراست که جایا نیزها تصمیم گرفته اند یک قمر مصنوعی بدور خط استوا بدوران بیندازند و از آن دوا زده قمر مصنوعی کوچکی بشکل استانسه های ریلی جریانات توکیو را پخش خواهند کرد.

دندان بعد از این باید محتاط باشند

چنین می نماید که از مدتیست بین مخترعین و دندان مسابقه ی شدیدی درگرفته است از

یکطرف دزدان می کوشند حيله‌های جدید بکا ریپیندا آزید و در سایه ی آن بس وقت و دزدی

بیردا ز ند و لی در عین حال مختر عین بدنبال این دزدان روانند و در برابر هر حرکت شان احترام جدید بعمل می آرند .

فوتوی مقابل نیز یکی از نمونه های ناز این مسابقه است .

در با دی امر پنداشته می شود که عکاس در موقع عمل سرقت لوان عکس برداشته است ولی خوش شینتا نه چنین نیست بلکه منظره ی یک عمل آزمایشی است که بر حسب آن دزدان آینده به آسا نی به دزدی های خود ادامه داده نخواهند توانست .

وقتیکه یک سارق در صدد بیفتد بکس با زنداری را از دستش بر باید تنها کفایت می نماید که حامل بکس روی دود کومه فشار ریا وردی دزدقریعه ی دودابر مانند ی به رنگ سیاه آلوده میگردد و در حالیکه

در همان مرحله صدای مهیبی نیز از جعبه بیرون می شود .

آیین رویدادهای داخلی

اول سنبله: افتتاح مراسم چهارمین سالگروه استقلال کشور بانطق اعلیحضرت معظم همایونی ساعت ۷/۳۰ دقیقه صبح و رسم گذشت، عساکر شاهانه .

۲ سنبله: رسم گذشت طلاب معارف و ورزشکاران دولت دوست که بستقریب چهارمین سالگروه جشن استقلال و طن و اردکابل شده اند از حضور اعلیحضرت معظم همایونی .
۲- سنبله: ورو دیناغلی میاغضنفر علیخان سابق سفیر کبیر پاکستان در ترکیه و ایران جهت شمول در مراسم چهارمین جشن استقلال و طن عزیز .

۲- سنبله: افتتاح نمایشات هنر مندان اتحاد شوروی و جمهریت مردم چین در صحنه بهاری چمن .

۲- سنبله: افتتاح دومین نندارتون بین المللی افغانستان از طرف اعلیحضرت معظم همایونی .

۳- سنبله: ورو دیناغلی معین وزارت تجارت اتحاد شوروی جهت اشتراک در چهارمین جشن استقلال و طن عزیز .

۵ سنبله:- باریابی دسته های لشکر ملی دیرباغ دلکشا بحضور اعلیحضرت معظم همایونی .

۶ سنبله:- باریابی روسای تیم های بزرگشی ولایت قطن و مزار شریف و حکومت اعلی میمنه بحضور اعلیحضرت معظم همایونی .

۹ سنبله:- روسای هیئت های هنری جمهوریته مردم چین و اتحاد شوروی باریتیس و معاون ریاست مستقل مطبوعات در قهرگانخانه بحضور اعلیحضرت همایونی شرفیاب گردیدند .

*مراسم روز پښتونستان با حضور دیناغلی سردار محمد داود صدراعظم، رئیس شورایملی اعضای کابینه؛ لوی درستیز، مامورین و اهالی کابل و نقاط مختلف ممالکت، مهمانان پښتونستانی و پښتونستانیان مقیم کابل بایبانیة دکتور سهیل کابل بناروال و افراشتن بیرق پښتونستان برگزار گردید .

۱۰ سنبله: عزیمت دیناغلی بوراکوو بیچ معین وزارت تجارت پولند و دیناغلی کوزمین معین وزارت تجارت اتحاد جماهیر شوروی که جهت مذاکرات تجارتي و ملاحظه نندارتون بین المللی و اردکابل شده بودند .

ملاقات ښاغلی چانگک لهن سن ولی یا هو متخصصان قالین بافی جمهوریت چین با ښاغلی شیرزاد وزیر تجارت

۱۱ سنبه: وروښاغلی ویلیم سیروکی صدرا عظم چکوسلو اکیا بحیث مهمان حکومت افغانستان بکابل .

ملاقات ښاغلی ویلیم سیروکی در قصر صدارت عظمیٰ ښاغلی صدرا عظم در ساعت ۵ ونیم بعد از ظهر .

شرقیایی ښاغلی ویلیام سیروکی و ذوات معیتی شان ساعت ۸ شام در قصر گلخانه بحضور ذات شاهانه .

۲۱ سنبه: وروښ جلالتماب جلال بایار رئیس جمهور ترکیه .

بازدید جلالتماب جلال بایار رئیس جمهور ترکیه از اعلیحضرت معظم همایونی در قصر گلخانه ساعت ۷ ونیم شام .

۲۲ سنبه: ملاقات ښاغلی سردار محمد داود صدر اعظم با جلالتماب جلال بایار رئیس جمهور ترکیه و معرفی اعضای کابینه بایشان ساعت ۹ قبل از ظهر در قصر چهلستون .

۲۹ سنبه: با ریایی ښاغلی عبدالحسین انصاری نماینده ی مخصوص اعلیحضرت شاهنشاه ایران بغرض وداع بحضور اعلیحضرت معظم همایونی ساعت ۷ شام .

۲۰ سنبه: ا مضای قرار داد دستگاه تلفون اتوماتیک هزار و پنجاهدینه و شبکه ی شهری قندهار ساعت ۲ بعد از ظهر در وزارت مخبرات

۲۳ سنبه: رسم گذشت اردوی شاهانه در دغازی محمد ایوب خان و ات بحضور اعلیحضرت معظم همایونی و جلالتماب جلال بایار رئیس جمهور ترکیه .

۲۴ سنبه: ترتیب دعوت بافتخار اعلیحضرت معظم همایونی از طرف جلالتماب جلال بایار در قصر دلکشا .

۲۴ سنبه: بازدید جلالتماب جلال بایار به معیت اعلیحضرت معظم همایونی در فابریکه گدابهار

۲۵ سنبه: عزیمت اعلیحضرت معظم همایونی و جلالتماب جلال بایار با همراهان شان جانب قندهار .

۲۶ سنبه: گذاشتن سنگ تهادت میدان بین المللی قندهار توسط جلالتماب جلال بایار .

۲۶ سنبه: عزیمت اعلیحضرت معظم همایونی و جلالتماب جلال بایار بصوب کجکی .

- ۲۶ سنبله: عزیمت اعلیحضرت معظم همایونی با جلالتماب جلال بایار رئیس جمهور ترکیه از قندهار جانب لشکرگاه.
- ۲۷ سنبله: گذاشتن سنگ تهادب بنو نخی لشکرگاه و مرکز تر بیوی وادی هیرمند توسط جلالتماب جلال بایار.
- ۲۷ سنبله: اهدای فلم مسافرت بناغلی سردار محمد داود صدر اعظم توسط سفارت کبرای امریکا در کابل بریاست مستقل مطبوعات.
- ۲۸ سنبله: افتتاح فابریکه چینی سازی شاکر توسط جلالتماب جلال بایار.
- ۲۸ سنبله: بازدید جلالتماب جلال بایار بمعیت اعلیحضرت معظم همایونی از قسمت های مختلف دپنهی اتحادیه شرکت.
- ۲۹ سنبله: ترتیب دعوت شب نشینی با افتخار جلالتماب جلال بایار از طرف قندهار شاروال در کافی بابا ولی.
- ۲۹ سنبله: مواصلت اعلیحضرت معظم همایونی و جلالتماب جلال بایار به قندهار.
- ۲۹ سنبله: مور و داعیه حضرت معظم همایونی و جلالتماب جلال بایار رئیس جمهور ترکیه بکابل.
- ۳۰ سنبله: ترتیب دعوت چاشت بافتخار بناغلی سرهمفری تراو باین معاون منشی عمومی موسسه ملی متحد از طرف بناغلی سردار محمد داود صدر اعظم در قورگلخانه.
- ۳۰ سنبله: عزیمت بناغلی سرهمفری تراویلی جانب مسکو.
- ۳۱ سنبله: عزیمت جلالتماب جلال بایار و همراهان محترم شان بصوب ترکیه.
- ۱- میزان: گذاشتن سنگ تهادب تعمیر قزل قلعه
- تعیین تنزیل قیمت تنویر و تسخین برق از طرف مجلس وزرا.
- ۲ میزان: تقدیم اعتمادنامه توسط بناغلی ایون جارج اسکور وزیر مختار جمهوریت مردم رومانیه بحضور اعلیحضرت معظم همایونی.
- تقدیم اعتمادنامه از طرف بناغلی جوز کو کرائن دوالنکار وزیر مختار دولت جمهوری برازیل بحضور اعلیحضرت معظم همایونی.
- ۵ میزان: عزیمت یک هیئت فرهنگی و نویسندگان بغرض اشتراک در کنفرانس نویسندگان آسیائی و افریقائی منعقدہی تا شکند.
- ۴ میزان: عزیمت یک هیئت فرهنگی بنابدعوت انجمن اتحادیه انجمن های روابط فرهنگی اتحادشوری جانب مسکو.
- ۶ میزان: افتتاح دومین کورس امداد اولیه سرهمیاشت.

- ۹ میزان: وړو د جلالتماب مارشال ورو شیلوف رئیس هیئت رئیس شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی بناب دعوت اعلی حضرت معظم همایونی.
- بازدید مارشال ورو شیلوف در قصر گلخانه از اعلی حضرت معظم همایونی.
- ابراز خیر مقدم و معرفی اعضای کابینه از طرف بناغلی سردار محمد داود صدر اعظم بحضور جلالتماب مارشال ورو شیلوف.
- ۱۰ میزان: باز دید جلالتماب مارشال ورو شیلوف از موزه ی کابل و سیلوی مرکز
- ۱۱ میزان: ترتیب دعوت شام بافتخار جلالتماب مارشال ورو شیلوف از طرف اعلی حضرت معظم همایونی در قصر سلطنتی دلکشا.
- ۱۱ میزان: اجتماع بزرگ پذیرائی شهریان کابل بافتخار جلالتماب مارشال ورو شیلوف رئیس هیئت رئیس شورای عالی کل اتحاد جماهیر شوروی در غازی ستودیوم.
- باز دید جلالتماب مارشال ورو شیلوف از امور عمرانی میدان هوایی بگرام و شرکت شان در دعوت بناغلی سردار محمد نعیم وزیر خارجه معاونت در تخت استالف.
- ترتیب دعوت شب نشینی بافتخار جلالتماب مارشال ورو شیلوف و همراهان شان از طرف بناغلی سردار محمد داود صدر اعظم در گلخانه صد ارت عظمی.
- ۱۲ میزان: مسابقه بزرگشی بحضور اعلی حضرت معظم همایونی و جلالتماب مارشال ورو شیلوف بین تیم های مزار شریف و قطغن در دغازی ستودیوم.
- ۱۲ میزان: افتتاح سرک بین گردی کج و شمرخیل و همچنان سرک بین سنگر سراسی میرزا اخیل مربوط ولایت ننگرهار.
- ترتیب دعوت در قصر دلکشا بافتخار اعلی حضرت معظم همایونی از طرف جلالتماب مارشال ورو شیلوف.
- ترتیب دعوت بافتخار جلالتماب مارشال ورو شیلوف از طرف بناغلی محمد نور وزیر رئیس شورای ملی در هوتل کابل.

۱۳ میزان :- ملاقات سناغلی محی الدین اوف رئیس کمیسیون امور خارجه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی بانباغلی محمد نور وزیر رئیس شورای ملی .
 * با زدید جلالتماب مارشال و روشیلوف با اعضای معیتی شان بساعت دو بعد از ظهر از شورای ملی .

۱۳ میزان :- تبادلته تصویب نامه های قرارداد رژیم سرحدات بین اتحاد جماهیر شوروی و سوسیالستی و افغانستان که بتاریخ ۲۸ جدی ۱۳۳۸ (۱۸ جنوری ۱۹۵۸) در شهر مسکو امضا شده بود .
 * ترتیب دعوت شام با فتخارا علیحضرت معظم هما یونی از طرف جلالتماب مارشال و روشیلوف در هتل کابل .

* تقدیم مدارک مخصوص المپیک افغانی به جلالتماب مارشال و روشیلوف توسط سناغلی محمد فاروق سراج رئیس المپیک .
 * با زدید جلالتماب مارشال و روشیلوف از شعبات مختلف پوهنچی های طب و سیانس و اهدا یک هزار و پنجاه جلد کتاب بکتابخانه پوهنچی طب .
 * گذاشتن سنگ تهادب شفاخانه سه صد بسترهئی در پای تپه بی بی مژ و توسط جلالتماب مارشال و روشیلوف .

۱۴ میزان :- عزیمت جلالتماب مارشال و روشیلوف بصوب ماسکو .
 * صدور ابلاغیهی مشترک در ختم مسافرت جلالتماب مارشال و روشیلوف از طرف اعلیحضرت معظم همایونی و جلالتماب موصوف .

۱۶ میزان :- عزیمت اعلیحضرت معظم همایونی جهت ملاحظه ی کارهای مقدمه اتی سرک سالنگ
 ۲۲ میزان :- حرکت هیئت خوانندگان و نو ازندگان کابل را دیو جانب اتحاد شوروی بنابدعوت وزارت کلتور جماهیر شوروی .

۲۹ میزان :- امضاء پروتوکول دوره ی سوم تبادلته اموال و قیمت جانین حکومت شاهی افغانستان و جمهوری مردم پولند .

۳۰ میزان :
 تقدیم اعتماد نامه از طرف میلیوکار شیا گومر وزیر منتار دولت هسپانیه بدر بارکابل بحضور ذات شاهانه .

۱ عقرب : خریداری یک دستگاه بزرگ پشم از پولند توسط شرکت صناعتی میمنه و اندخوی .
 ۳ عقرب : صدوریام از طرف اعلیحضرت معظم هما یونی بمناسبت روز معلم .

۳. عقرب برگزاري مراسم توزیع مدالهای معلمین در روز معلم .
 ایرا د بیانیه از طرف و لاحضرت شاهد خت بلقیس در محفل روز معلم در ایسه ملالی .
 شرفیابی عده از استادان و معلمین کشور بحضور اعلیحضرت معظم همایونی .
 افتتاح کورس احصائیه در وزارت تجارت .
 تمدید سرک جدید الاحداث از دهنه قریه رنگاب تا اخیر قریه خمچاق (غور بند) .
 ۴ : عقرب افتتاح کورس اساسی خارندوی .
 ۶ : عقرب : بازیابی رئیس و وکلای دوره دهم شورای ملی بفرصت وداع بحضور
 اعلیحضرت معظم همایونی .
 ۷ : عقرب : تقدیم اعتمادنامه در کتور ایرش اسوالد سفیر کبیر جمهوریت اتحادی آلمان .
 بحضور ذات شادانه دایر نمودن کورس های احصائیه برای تمام دوایر احصایوی مملکت
 از طرف وزارت پلان .
 ۱۱ : عقرب : ترتیب جوازیندی و نشانیهای کارگران و سسات صناعتی در کلوپ
 وزارت معادن و صنایع .
 ۱۲ : عقرب : عزیمت هیئت روزنامه نگاران افغانی بنا بدعوت روزنامه ایزویستیا
 جانب مسکو .
 ۱۴ : عقرب : افتتاح بنی و نخی نسوان در شیرخان خیل کوهستان .
 ۱۸ : عقرب : اعتماد محفل بمناسبت دوازدهمین سالگرد تاسیس دیرمنو تولنه با شترک
 علیا حضرت ماسکه معظمه و و لاحضرت شاهد خت بلقیس .
 ۱۸ : عقرب افتتاح شعبه دندانسازی فراه .
 ۲۰ : عقرب : تقرر بناغلی غلام حیدر عدالت حاکم اعلای میمنه بحیث کفیل وزارت
 زراعت .
 امضای قرار داد خریداری یک دستگاه تین کشی و تصفیه تیل بمنظور تولید روغن
 های نباتی بین موسسه ماشین کاران مزار شریف و تیخنوا کسپورت چکوساواکیا .
 آغا زامتجانی فابریکه نساجی سندی امید .
 ۲۲ : عقرب : بازدید سردار محمد داود صدرا عظم از کمپهای خارندوی
 در هود خیل .
 ۲۳ : عقرب : عزیمت یک هیئت کلتوری بنا بدعوت حکومت جمهوریت مردم چین
 جهت بازدید مراکز تفریحی آنکشور بصوب پیکنگ .

- ۳۴: عقرب: افتتاح قسمت دوم پروژۀ مخزن آب بریکوت توسط دوکتور سهیل
* ورودهیث نواز ندگان کابل را دیواز اتحاد جماهیر شوروی.
- ۲۵: عقرب: اعطای مبلغ بیست هزار افغانی از طرف علیا حضرت ملکه معظمه به د میرمنو
خیریه تولنه
- ۲۶: عقرب: تقدیم یک دستگاه رادیو سکه بی، را دیوگرافی و میزبوکی بسرطبات
معاینه خانه مرکزی از طرف پوهنتون.
- ۲۷: عقرب ورود دسته موسیقی نوازان امریکائی موسوم به گولدن گیت
* آغاز کار تعمیر یک بنوونخی دهاتی در بهسود.
* اشتراک علیا حضرت ملکه معظمه در محفل هشتمین سالگره شفاخانه زایشگاه.
- ۲۹: عقرب: افتتاح مسجد شیرپور توسط بنیاد علی سردار محمد داود صدرا عظم.
افتتاح بنوونخی دهاتی خواجه دوکوه شبرغان.
- اول قوس: اعطای بیست هزار افغانی از طرف علیا حضرت ملکه معظمه به شفاخانه
زایشگاه.
- ۲: قوس: بازدید اعلیحضرت معظم همایونی از شعبه مختلف کارخانه های
جنگلک و فابریکه سند با فی امید.
- ۴- قوس: افتتاح اولین بنوونخی نسوان در سرکز شبرغان.
- ۵- قوس: بازدید اعلیحضرت معظم همایونی از قسمت های مختلف پروژه دهات.
- ۶- قوس: مواصات هیئت جریده نگاران افغانی از اتحاد جماهیر شوروی.
* افتتاح سرک جدید پل تشکان بین فیض آباد و حکوست محلی کشم.
- ۹- قوس: عزیمت اعلیحضرت معظم همایونی جهت بازدید مختصر از امور عمرانی
وزراعتی ولایت پکتیا،
- ۱۰- قوس: استقرار روابط سیاسی بین افغانستان و سیلون به سویه وزارت مختاری.
- ۱۰- قوس: مواصات اعلیحضرت معظم همایونی به پیوار.
- ۵- قوس: مراجعت هیئت کلتوری افغانی از پیکنگ.
- تقرر رربنباغلی سیداحمد شاه بحیث حاکم اعلی میمنه.
- ۱۵- قوس: شروع کار خط اندازی جاده های شهرنو خوست.
- ۱۶- قوس: توزیع دیپلومهای دوره بیستم فارغ التحصیلان پوهنخی طب.

- ۱۷- قوس: گذشتن سنگ تهادب عمارت جدید شهر نوخوست.
- ۱۸- قوس: اعطا اعتبار نامه - نشانها و مدالها از طرف بناغلی سردار محمد داود صدر اعظم بیک عده از مامورین صدارت عظمی .
- ۲۶- قوس: توزیع فرامین و مدالها بمامورین بناووالی .
- ۱- جدی: عزیمت بناغلی سردار محمد نعیم وزیر امور خارجه جهت تعاطی نظر باوالپای امور اتحاد جماهیر شوروی؛ جانب مسکو.
- ۷- جدی: افتتاح پل نقی در خان آباد:
- ۱۴- جدی: امضای قرارداد ترانزیتی بین ریاست ترانسپورت عمومی دولتی و موسسهی دهات .
- ۱۵- جدی: بازدید اعلیحضرت معظم همایونی از پیشرفت کارهای پروژهی انکشاف
- ۱۸- جدی: افتتاح موسسهی نقشه برداری و توزیع شهادت نامه های فارغ التحصیلان دوره ی اول بنوونخی توپوگرافی از طرف بناغلی سردار محمد داود صدر اعظم.
- امضای قرار داد ترانزیتی بین ریاست ترانسپورت عمومی دولتی و موسسه سوف فراخت شوروی.
- ۲۲- جدی: تاسیس بیک بنوونخی ابتدائی ذکور در حکومت محلی کشک و بیک شعبه ی قالدین بافی در بنوونخی ابتدائی نسوان در مرکز حکومت کلان غوریان - بیک بنوونخی ابتدائی در حکومت کلان بادغیسات .
- ۲۱- جدی: افتتاح اولین کورس اکابر در کوهستان.
- ۲۵- جدی: افتتاح بیک بنوونخی ابتدائی در قریه قمچاق - افتتاح کورس محاسبه و نان پزی در سیلوی مرکز .
- ۲۲- جدی: تشریف فرمائی اعلیحضرت معظم همایونی بفرض ملاح - ظه ی اور - مرانسی پروژه های زراعتی بصوب ولایت قتلغن .
- ۲۹- جدی: بازدید اعلیحضرت معظم همایونی از سیلوی پلخمری - عمارت ذخیره ی بطرول و معدن زغال سنگ کرکر .
- ۳۰- جدی: معاینه ی اعلیحضرت معظم همایونی از نقشه ی تعمیرات و دوسسات شهر بغلان .
- ۳۰- جدی: افتتاح بیک بنوونخی دهاتی در قریه فتح آباد ننگرهار
- اول دلو: معاینه ی اعلیحضرت معظم همایونی از پل چین و کار دستگاه چینی سازی قندز .
- ۲ دلو: افتتاح اولین کورس تجربوی تحفظ سرک .

- ۳- دلو : باز دید اعلیحضرت معظم ہمایونی از امور عمرانات و جنگل های در قد .
- ۷- دلو - اشترک اعلیحضرت معظم ہمایونی در حفر کانال گردابی .
- ۸- دلو : عزیمت اعلیحضرت معظم ہمایونی از گردابی جانب بغلان .
- ۸- دلو : افتتاح دهمین کورس قابلیت شفاخانہی زایشگاہ .
- ۱۲- دلو : عزیمت ذات شہریاری از درہی آجر بصوب دو آب .
- ۱۲- دلو : مواصلت اعلیحضرت معظم ہمایونی بارگ سلطنتی .
- ۱۲- دلو : افتتاح یک بنوونخی دہاتی در حکومت سپین بولدک و یک بنوونخی اساسی در قریہی لوی کاریز قندہار .
- ۱۶- دلو : عزیمت بناغلی سردار محمد داود صدر اعظم و ہمراہان بنا بدعوت بناغلی نہرو صدر اعظم ہند جانب دہلی .
- ۱۹- دلو : افتتاح یک بنوونخی اساسی در منطقہ ہی تختہ بل و یک بنوونخی دہاتی در سپین بولدک .
- ۱۸- دلو : افتتاح سینمای اندخوی .
- ۲۰- دلو : افتتاح کورس سیستم جدید ترتیب و اجرای بودجہ .
- ۲۱- دلو : افتتاح شرکت جدیدی بنام دفعظن دحبوباتو سهامی شرکت ،
- ۲۶ دلو : توزیع جوایز مطبوعاتی در سالون کتابخانہ ریاست مستقل مطبوعات .
- ۲۷ دلو : عزیمت یک ہیئت عرفانی بہ حکومت جمہوریت متحد عرب .
- ۲۷ دلو : عزیمت ہیئت مطبوعاتی بغرض ملاحظہ پروژہ های عمرانی ولایت قندہار و حکومت اعلائی گرشک .
- ۲۷ دلو : افتتاح سربک جدید بین چورہ گلی شہر خلی .
- اول حوت : افتتاح فابریکہ قند جلال آباد .
- ۲ حوت : افتتاح ارتباط را دیو تیانفہ نیرین کابل و مسکو .
- ۶ حوت : باز دید ہیئت سطحی از میدان ہوائی بین المللی قندہار ،
- ۶ حوت : مواصلت اعلیحضرت معظم ہمایونی پس از ملاحظہ سربک گونا منندہ بہ جلال آباد .
- ۸ حوت : باز دید اعلیحضرت معظم ہمایونی از قشائے عسکری میدان ہوائی ولایت ننگرہار .
- ۹ حوت : افتتاح کورس توسعه زراعتی .
- ۱۰ حوت : انجام کار پرکاری بند کانال گردابی .

- ۹ حوت :- افتتاح دستگاہ برق دیزلی بنوونځی میخانیکي خوښت .
- ۱۳ حوت : تشریف فرمایي اعلیحضرت معظم همایونی بطرف حکومت کلان کذر .
- ۱۲ حوت افتتاح یک بنوونځی دهاتی درقریه نملہ .
- ۱۲ حوت : عزیمت اعلیحضرت معظم همایونی از دره کز به کامو .
- ۱۵ حوت : منظوری قریه کامو برای تاسیس دهکده از طرف اعلیحضرت معظم همایونی .
- ۱۹ حوت : مواصت اعلیحضرت معظم همایونی از کامو به جلال آباد .
- ۱۸ حوت : افتتاح کار تمدید سرک جدید بین مزار شریف و بلخ
- ۲۰ حوت : افتتاح تربیه گاه انکشاف مالداری در ولایت قطغن .
- ۲۶ حوت : افتتاح یک بنوونځی دهاتی درقریه لخی حکومت اعلائی فراه .
- ۲۴ حوت : آغاز اولین عملیات برمه کاری تفحصات پطرویل در کوه انگوت سرپل مزار شریف .
- ۳۰ حوت : مواصت اعلیحضرت معظم همایونی و علیا حضرت ماسکه معظمه بنکابل .
- اول حمل سال ۱۳۳۸ : ورود ښاغلی داگک همرشلد سرمنشی موسسه ملل متحد بکابل .
- ۲ حمل : باریابی ښاغلی داگک همرشلد بحضور اعلیحضرت معظم همایونی .
- ۴ حمل : انجام کار احداث سرک جدید بین علاقه داری گلستان و دل آرام .
- ۵ حمل : انجام کار ساختمان پل شین دن هرات .
- ۷ حمل : افتتاح یک بنوونځی ابتدایی در جمال مینه .
- ۹ حمل : افتتاح یک بنوونځی متوسط نسوان در میمنه .
- ۱۱ حمل : افتتاح یک بنوونځی دهاتی درقریه کلی خیل مربوط حکومت محلی قره باغ .
- ۱۳ حمل : افتتاح یک بنوونځی دهاتی درقریه سرخک و انخز مربوط حکومت اعلائی غزنی .
- ۱۴ حمل : حرکت ښاغلی سردار محمد داود صدراعظم بطرف جلال آباد .
- ۱۴ حمل : ورود نخستین قافله گندم امریکا به کابل و قندهار .
- ۱۵ حمل : عزیمت ښاغلی سردار محمد داود صدراعظم از جلال آباد جانب سویس .
- ۲۴ حمل : افتتاح یک بنوونځی دهاتی درقریه دولت خانی مربوط حکومت محلی سرخ پارسا .
- ۱۵ حمل : تبدیل بنوونځی ابتدایی برکی برک به بنوونځی متوسط .
- ۱۵ حمل : انجام کار پخته کاری سر بندنهر ارچی در قطغن .
- ۱۶ حمل : افتتاح سرک جدید الاحداث بین مزار شریف و تاشکذر .
- ۱۷ حمل : افتتاح بنوونځی دهاتی نسوان در افغان کوت میمنه .

- ۲۳ حمل : افتتاح بنو ونخی دهاتی درعلاقه داری اسلام-قلعه .
- ۲۳ حمل : افتتاح یک بنو ونخی دهاتی درقریه داکو حکومت کلان چخانصور .
- ۲۴ حمل : افتتاح یک بنو ونخی نسوان در بگرام مربوط حاکم اعلای پروان .
- ۲۵ حمل انجام کاری بسته کاری دستگاه جدید تلیفون کیلی هرات .
- ۲۵ حمل : گزاشتن سنگ تهادب نخستین بناء دهکده توسط اعلیحضرت معظم همایونی در ننگرهار
- ۲۹ حمل : مواصات اعلیحضرت معظم همایونی از پروان بکا بل .
- ۲۹ حمل : افتتاح یک بنو ونخی نسوان در جمال آغه کوهستان .
- ۲۹ حمل : آغاز کار تمدید سرك جدید از مرکز جلال آباد جانب قلعه مقام خان .
- ۲۷ حمل : شروع کار تمدید لاین اساسی تلیفون بین بریکوت و کامدیش .
- ۳۰ حمل افتتاح یک بنو ونخی دهاتی نسوان در ده دانا کابل .
- ۱ ثور : نصب دستگاه اکسر بر شفاخانه ملکی جلال آباد .
- ۵ ثور : بار یابی میرمن صفیه فیروز رئیس انجمن زنان ایران بحضور والاحضرت شاهدخت بلخس
- ۵ ثور : افتتاح دومین کورس اکابر نسوان در سالون بنو ونخی متوسط سلطان رضیه مزار شریف .
- ۶ ثور : افتتاح سرك جدید الاحداث بین جلال آباد وقریه مقام خان .
- ۸ ثور : افتتاح یک بنو ونخی دهاتی نسوان در پغمان .
- ۸ ثور : افتتاح یک مکتب دهاتی درعلاقه داری اله سای کاپیسا .
- ۹ ثور : افتتاح بنو ونخی های دهاتی درعلاقه دلری بالابلوک وقریه کنسنگ در فراه .
- ۹ ثور : افتتاح یک بنو ونخی دهاتی درقریه مشولانی مربوط حکومت کلان شنوار .
- ۹ ثور :- افتتاح یک بنو ونخی دهاتی در انجیل .
- ۱۳ ثور :- افتتاح یک بنو ونخی نسوان در محمد آغلو گر .
- ۱۲ ثور :- افتتاح یک بنو ونخی دهاتی درقریه خیر آباد دولت آباد مزار شریف .
- ۱۲ ثور :- افتتاح یک بنو ونخی دهاتی در بریکوت کدرها .
- ۱۶ ثور : افتتاح یک کورس اکابر برای مستخدمین ریاست عمومی انکشاف وادی هیرمند .
- ۱۶ ثور : افتتاح یک بنو ونخی اساس در حکومت محللی جاجی میدان
- ۱۷ ثور :- افتتاح یک بنو ونخی دهاتی درآستانه پنجشیر
- ۱۷ ثور :- افتتاح سو ونخی دهاتی در حکومت محللی موز
- ۱۹ ثور :- بکار افتادن دستگاه های تولیدیخ و ذوب روغن در مسلخ کابل .

- ۱۸ ثور: - آغاز کار تعمیرات استیشن کابل رادیو. موسسه صحت عامه شفاخانه ۳۰۰ بستری می
در چمن بی بی مهر و .
- ۱۹ ثور: - افتتاح یک ښوونځی دهاتی درخلم .
- ۱۸ ثور: - افتتاح یک ښوونځی دهاتی در مربوط حکومت کلان خوښت .
- ۲۰ ثور: - افتتاح یک ښوونځی دهاتی در قریه عراق مربوط بامیان و یک ښوونځی دهاتی در قریه دیوار میدان
و یک ښوونځی دهاتی در علاقه داری بهارکک .
- ۲۵ ثور: - تهداب گذاری عمارت شفاخانه ملکی قندهار .
- ۲۵ ثور: - بنای یک پل دیگری روی دریای کوکچه .
- ۲۷ ثور: - تمديد لین تېلفون بین حکومت محلی کهمرد وعلاقه داری سیغان .
- ۲۷ ثور: - افتتاح یک ښوونځی دهاتی در علاقه داری حصه دوم پنجشیر
- ۲۴ ثور: - شور توزیع شهادت نامه های فارغ التحصیلان قبا بلگی هرات .
- ۲۸ ثور: - تاسیس کورس مستعجله برآوردی در وزارت فواید عامه .
- ۲۹ ثور: - انجام کار حفر یک چاه آب مشرب در هرات .
- ۲۹ ثور: - آغاز کار بسته کاری دستگاههای قیرریزی جاده تورخم دکابل .
- ۲۹ ثور: - افتتاح دو ښوونځی دهاتی در قریه ی کشنده بالا و قریه زاری مربوط حکومت محلی کشنده .
- ۲۹ ثور: - تاسیس موسسه ښاروالی بمنظور انتظام امور بنادر سمت شمال .
- ۲۹ ثور: - افتتاح دو ښوونځی دهاتی در مربوطات حکومت اعلی گرشک
- ۳۱ ثور: - ورود ښاغلی سردار محمد داود صدر اعظم و همسر از مالجه و تداوی در سوپس .
- ۳۰ ثور: - افتتاح مجدد د لیک او شمیر ښوونځی .
- ۲۹ ثور: - آغاز کار تعمیر مرکز حکومت ادرسکن هرات .
- ۳۰ ثور: - افتتاح ۲ ښوونځی دهاتی در مربوطات مزار شریف و قندهار .
- ۳ جوزا: - افتتاح یک ښوونځی دهاتی در قریه آهنگران چغچران .
- ۲ جوزا: - افتتاح یک کورس اکا بر در سر پل .
- ۲ جوزا: - افتتاح یک ښوونځی دهاتی در علاقه داری اله سائی پروان و دو ښوونځی دهاتی در
قریه های مربوط خوشب
- ۳۰ جوزا: - آغاز مجادله علیه مناطق ملاریایی لغمان .
- ۳ جوزا: - عزیمت یک هیأت دواپاشی به سروبی .

- ۴ جوزا:- افتتاح یک بنو ونخی نسوان در بگرامی .
- ۴ جوزا:- افتتاح یک بنو ونخی نسوان در جبل السراج .
- ۵ جوزا:- عزیمت یک هیئت مطبوعاتی بنابدعوت کانون روزنامه نگاران ایران به تهران .
- ۵ جوزا:- تاسیس نخستین لایبر اتوار تابلیت سازی در علی آباد .
- ۹ جوزا:- انجام کار تمدید سرک جدید بین گردابی و بغلان .
- ۹ جوزا:- افتتاح سیمینار تحقیقات و مطالعات علمی در سالون پو هنخی حقوق .
- ۹ جوزا:- افتتاح یک بنو ونخی دهاتی در قریه چهارشنبه تپه مربوط حکومت محلی بغلان .
- ۸ جوزا:- افتتاح یک بنو ونخی دهاتی در مربوطات بدخشان .
- ۱۱ جوزا:- انجام کار تعمیر پل بالای دریای خوره منگل .
- ۱۲ جوزا:- گذاشتن سنگ تھداب فابریکه میوه فندھار و افتتاح فابریکه برق دیزلی فندھار .
- ۱۴ جوزا:- انجام کار تمدید سرک بین حکومت محلی جانی خیل وچمکنی .
- ۱۴ جوزا:- اقدام زرع تجربوی چای در افغانستان .
- ۱۵ جوزا:- افتتاح یک بنو ونخی دهاتی در حکومت محلی یکا و لنگک .
- ۱۶ جوزا:- گذاشتن سنگ تھداب عمارت مرکز تعلیمی و تربیوی ریاست هوایی ملکی ذریعہ بناغلی صدر اعظم .
- ۱۶ جوزا:- افتتاح بنو ونخی دهاتی نسوان در مرکز حکومت محلی حضرت امام .
- ۱۶ جوزا:- افتتاح بنو ونخی دهاتی در علاقہ داری الھسای .
- ۱۶ جوزا:- افتتاح یک بنو ونخی دهاتی در سنگک چارک و یک کورس اکابر در حضرت امام و یک بنو ونخی دهاتی در حکومت اوبی .
- ۱۷ جوزا:- افتتاح دستگاہ اتومات یک صد لینه در لشکرگاہ .
- ۱۸ جوزا:- ورود یک ہیأت پنج نفری پو ہنتون ایلونای امریکا بسکابل .
- ۲۱ جوزا:- عزیمت یک ہیئت کلثوری افغانی جانب امریکا .
- ۲۱ جوزا:- افتتاح یکباب بنو ونخی دهاتی نسوان در قیصار .
- ۲۰ جوزا:- افتتاح ۳ کورس اکابر از طرف مدیریت معارف حکومت اعلی غزنی و یک بنو ونخی دهاتی در ولایت قطفن .
- ۲۹ جوزا:- مواصلت اعلی حضرت معظم ہمایونی جهت باز دید صفحات شمال بہ درہ سالنگ .
- ۳۰ جوزا:- انجام کار سرک جدید بین علاقہ داری دندو پتان وچمکنی .

۱. اول سرطان: موصلت ذات شاهانه بقندز.
۲. سرطان: عزیمت یک هیئت برای شرکت در بیست و هشتمین دور و اجلاسیه شورای اقتصادی و اجتماعی یونوبزنیو.
۳. سرطان: موصلت ذات شاهانه به بهارک بدخشان.
۴. سرطان: تکمیل کار سرک جدید الاحداث بین علاقه داری سلطان و قریه سر و غمه غزنی.
۵. سرطان: تهداب گذاری عمارت لابراتوار والقاح مصنوعی حیوانی در قندهار.
۶. سرطان: تشریف فرمایی اعلیحضرت معظم همایونی باشکاشم بدخشان.
۷. تعیین یک هیات شکایات مردم در اشکاشم از حضور ذات شاهانه.
۸. سرطان: موصلت اعلیحضرت معظم همایونی به پنجه.
۹. سرطان: افتتاح یک بنو ونخی اساسی در جانی خیل منگل و یک بنو ونخی دهاتی در سیدکرم.
۱۰. سرطان: افتتاح یک کورس اکابردر بنو ونخی تیمور شاهی قندهار.
۱۱. سرطان: تاسیس شرکت سهامی صادراتی.
۱۲. سرطان: افتتاح دو بنو ونخی دهاتی در قریه های حکومت محلی دوشی.
۱۳. سرطان: افتتاح یک بنو ونخی دهاتی در مر بو طات فراه.
۱۴. سرطان: نصب دستگاه جدید اکسریز معاینه خانه مرکزی ریاست موسسات صحی پوهنتون.
۱۵. سرطان: انجام کلر قیرریزی سرک سرای خواجه و قره باغ.
۱۶. سرطان: افتتاح یک بنو ونخی دهاتی در قریه روه زنده جان.
۱۷. سرطان: موصلت اعلیحضرت معظم همایونی به اشکاشم.
۱۸. سرطان: ورود اعلیحضرت همایونی پس از معاینه دره تولی بای ایزک - قاعه پنجه و اشکاشم به بهارک.
۱۹. سرطان: افتتاح یک بنو ونخی دهاتی در قریه داوو دخیل لوگر.
۲۰. سرطان: تهیه فلم مستند بامیان دستگاه فلم برداری ریاست مطبوعات.
۲۱. سرطان: عزیمت یک هیات افغانی بغرض اشترک در مراسم روز ملی عراق.
۲۲. سرطان: تشریف فرمایی ذات شهر یاری از بهارک به کشم.
۲۳. سرطان: افتتاح سرک جدید الاحداث گومل.
۲۴. سرطان: موصلت اعلیحضرت معظم همایونی به قندوز.
۲۵. سرطان: موصلت اعلیحضرت معظم همایونی به بغلان صنعتی.

- ۲۲ سرطان :- آغاز فعالیت هیأت فنی مجادله ملا ریا به دوا پاشی مناطق ملایریایی حکومت انجیل .
- ۲۳ سرطان :- مواصت اعلی حضرت معظم هما یونی پیره آجر :
- ۲۴ سرطان :- افتتاح فابریکه وسسهی دسخی ماشین کاران .
- ۲۶ سرطان :- افتتاح کتابخانهی دیاجتر آنس
- ۲۶ سرطان :- معرفی مدیران معارف ولایت بحضور بناغلی سردار محمد داود صدراعظم .
- ۲۶ سرطان :- افتتاح یک بنو نخی دهاتی در قریه بابوس کلنگا ر .
- ۲۷ سرطان :- مواصت ذات شهر یاری بکابل .
- ۲۷ سرطان :- افتتاح یک بنو نخی دهاتی در قریه مقر بادغیسات .
- ۲۹ ثور :- تصویب موافقتنامه اقتصادی و تخنیکي بین افغانستان و فرانسه در شورای ملی .
- ۲۹ سرطان :- تهدایه گذاری شهر جدید حکومت کلان کوه دامن توسط بناغلی صدراعظم .
- ۳۰ سرطان :- انجام کارسرك جدید بین حکومت محلی گو مل مربوط حکومت کلان اوگون و حکومت کلان کتو از .
- ۳۰ سرطان :- امضای قرارداد حمل و نقل هوایی بین دولت پادشاهی افغانستان و جمهورییت فدالی آلمان .
- اسد : انجام کار تمديد سرك اله بین قریه ی بلند علاقه داری اله سای داتر اشبی (کاپیسا)
- ۴ : اسد : جریان مخابره تیلیفونی بین حکومت کلنگا ر و علاقه داری (محمد آغلو گر)
- ۵ : اسد : مواصت و الاحضرت شهزاده احمد شاه بکابل
- ۹ : اسد : تهداب گذاری بنو و نخی نسوان چاریکار .
- آغاز مذاکرات هیئات تجارتي افغانستان با هیئت تجارتي هند
- ۶ اسد ، اعطای نشانهای سردار عالی واستور درجه اول از طرف ذات شهر یاری به نیویارک بناروال و آمرروا بط خار جی نیویارک بناروالی .
- ۱ : اسد : افتتاح کورس اکابر در دایزنگی .
- ۱۰ اسد : بازدید معاون اول صدات عظمی با کفیل وزارت فواید عامه از جریان کارسرك سالنگک .
- ۱۰ اسد : افتتاح یک بنو و نخی دهاتی در قریه ی بالاکرز قندهار .
- ۱۱ : اسد : پرداخت پانزده هزار دال از طرف جمعیت افغانی سره میاشت بنام کمک

به آوارگان الجزایری .

۱۲ : اسد : عزیمت هیأت عسکری افغانی بنا بدعوت وزارت جمهوریت متحد عرب

بستا هره .

* اسد : افتتاح ښوونځی دهاتی دوعلاقه داری قزل اسلام وقریه یخواجه چاشت .

۱۳ : اسد : انجام پروژه اول آبرسانی هرات .

* تاسیس دوشوونځی اساسی درقریه دکانی (بامیان)

۱۵ : اسد : عزیمت بناغلی رښتیا رئیس مستقل مطبوعات جهت اشتراك در فستیوال سلم

به مسکو .

* اسد : افتتاح بک ښوونځی دهاتی درقریه ی غرتپه (پښتونکوت)

۱۶ : اسد : تاسیس د بهسود ترا نسپورت به سرمایه دو مایون و چهار صد هزاره افغانی

۲۳ : اسد : مراجعت بناغلی رښتیا از سفر مسکو بکابل .

از چار گوشه جهان

ترس از بیک جنگ بین المللی سوم، آنهم درست در فرصتی که اختراع حربی تصویر بقای بشریت و مدنیت را نا چیز می انگارد، فکر و توجه آدمی را از حوادث عادی و ملی دلچسپ زندگی کا ملامتخرف گردانیده است در حالیکه درین جهان پرا زیحرا ن سیاسی، بعضاً اتفاقاتی هم رخ میدهد که قابل توجه و خواندنیست و اینک ماهم برای دلچسپی و سرگرمی خوانندگان سالنامه، مطالبی گرد آورده، تقدیم میکنیم :-
تثبیت از روی متاع :

میرمن و اندریبلیت، زن ملیو نر بزرگ آمریکا نی، بازی از فرینسن کر یسار و ایاون نواز مشهور پرسید که اگر او را در بیک مجلس موزیکال خانگی دعوت نماید، چقدر ریول خواهد گرفت. و ایاون نواز پاسخ داد: پنج هزار دالو. مرین و اندریبلیت ازین جواب در شگفت شد و با ابراز موافقت افزود: اما لطفاً بجا طر بسپرد که شما حق نخواهید داشت

در بین مهمانان من محشور شوید و با آنها باب صحبت را بکشائید. کرایسار، در حالیکه آثار مسرت طراز جینشن پیدا بود گفت: در اینصورت تنها با دو هزار دالر اکتفای نمایم :-
دور خور دن بشقاب

هنوز مود هولاهوپ، تازه از خا طر مافراموش نشده که امریکا ئیهای تبارت پیشه و رنگ، مشغولیت جدیدی اختراع کرده اند و چنین می نمایند که مانند هولاهوپ اروپا و حتی سراسر جهان را فرا بگیرد. توجه باید بود که این بیکت بازی کا، آلا جدیدی نیست. زیرا مفاکورده چرخاندن بیک بشقاب بر فر از بیک چوب در نزد چینی ها یکی از قدیمترین

مفکره به ها است که عمده کن است حالا فر اوشن کرده باشند .

احتمال دار دکمه بختبر عین این مفکره ده . مشمولیت جدید را در یکی از محلات چینی های سان فیرا نیسیسکو دیده باشد . پیچیده حال برای مردم تجارت پیشه امریکایی فرق نمیکند و تا وقتی که از این راه موفقیّت و منفعت برایش می آید بدنبال آن روان است حالا آهسته آهسته این بازاری جدید در بین مردم عمومیت پیدا می کنند .
نوعی از رقابت در ممالک پیشرفته

یکی از فابریکه های شیر خشک ، در عقب جعبه های خود دکه شیر را در آن میگذاشت و بفروش میرساند ، رسم و کسب باز معروف امریکایی بهر و بنسون را چاپ زیر آن نوشت : « این مواد قوی العجبه و آهین بازو ، تنها از شیر ماسته ماده میکند »

فردای آن شرکت رقیب وی در عقب جعبه های شیر خشک خود نوشت « برای نوشیدن شیر فابریکه ای ما لازم نیست که ما را در وسینین قوی و نیرو مند باشیم »

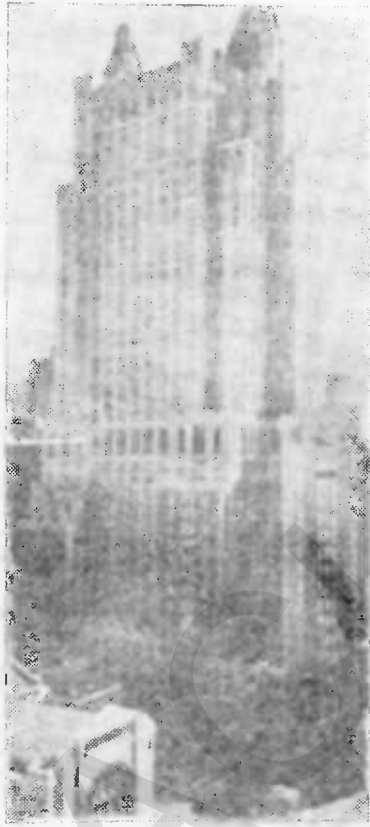
بزرگترین هو تل دنیا

بلا کک بزرگترین و پر مصرف ترین هو تل های دنیا در امریکا قرار دارد . این هو تل به والدورف استوریام شهر است و در شهر نیویارک واقع میباشد . وقتی تمام آن تماشاگر دمه معلوم میشود دکه خود دهن یک شوره کو چک و لی خیالی او کس است مثلاً در این هو تل جاده بزرگی قرار دارد که حتی یکک چهار اجای دندلی می تواند از پائینش لبه من مطلوب خود در ادر یابد و معروف ترین ستاره جهان زیور ات و ه لا بوش پوست قیمت بهار ابلست آورده میتو اند و تمام مطبوعات جهان در کیوسک های

سگهای نیکه بتاریخ ۱۰ جولائی توسط راکت به فضا پرتاب و سالم باز گشتا نده شد

بزرگت هر لحظه در اختیار سیاستمداران قرار دارد. اگر یکی از مشتریان این هتل

مریض شود؛ داکترانی، است که در پی در مان این شخص برآید و در شفاخانه‌ی مخصوص هتل عملیات مهم جراحی انجام می‌پذیرد. بکثرت دوی کامل از پیشخدمت‌ها برای خوشی و اجرای او امر مهمانان کمتر به خدمت بسته‌اند درین هتل روی هم رفته ۲۵۰۰ تن به صرفه فعالیت است از آن جمله ۲۰۰ تن طباطبائی، پنجاه تن پیشخدمت ۵۰ تن رئیس و صد نفر سرپرست خدمت و جو دارد. اینها وظیفه‌ی سنگینی را بدوش دارند بدین ترتیب که سالانه سه ملیون و سیصد و بیست و پنج تن غذا از دست می‌دهند.

خلیص که این هتل مخصوص ملیونرها فابریکه داران بزرگت؛ روسای شرکت‌های معروف سلاطین؛ سیاستمداران و ستارگان سینمایی باشد. به نسبت اینکه درین هتل شخصیت‌های بزرگت

و ستارگان سینما با جواهرات قیمت بهار رفت و آمد دارند. لهذا ترتیبات تحفظی نیز گرفته شده است. چنانچه یکدسته سی نفری خفیه‌پوایس‌ها شب و روز مراقبت او و حرکات مهمان‌ها می‌باشد.

چو آنیکه حسن شاهه اش تعجب آور است
البرت روزند ساکن هولت ناری که
بیش از پانزده سال ندارد، رگهای آبهای زیر
زمینی را می‌بوید و بوی این بویدن آنقدر مقرر و
بصواب و موافقانه است که انسان به تعجب می‌افتد
این جوان همینکه نقطه‌ای را بو کرد بدو آنکه
از وسایل و آلات تشخیصی استفاده نماید، فرمان
میدهد، محل مطلوب را حفر نمایند و حتی پیش

از پيش ميگويد آب در چيه عمقي قرار دارد.
البرت مر د تجارت پيشه‌اي است او حق از حمه‌ي بوئيسان خود را مطالبه ميکند و باين ترتيب
از راه بوئيدن امر را معيشت مي نمايد .

در يکي از ماه‌هاي جنون در چيهل نقطه مختلف
و فوق به کشف آبهاي زير زميني گرديد و جبالا
اسم وي آنقدر شهرت پيدا کرد که از سراسر
ناروي ؛ اورا بکميک و ياري تقاضا ميکنند .
سکي در وي آب :

و قتيکه آسمان برنگ لاچور دين خود بيننده
در افرحت و انبساط بخشدر بحر آرام و ملايم باشد ؛
آنوقت است که سکي در وي آب رونق پيدا ميکنند .
هرسال در فصل تابستان هزاران نفر بساحل در و

مي آورند تا تماشا کنند که خورشيد و آب و سرعت چگونه
با يکديگر مي آميزند گذشته از آن سکي بر وي آب بمراتب از سپورت در وي برف بي خطر تر مي باشد .

مهمترين عروسي‌ها

امسال ملت باژيک ، غرق خوشي و شاد ماني بودند . موج احساساتي را که عروسي
پرنس البرت و شهزاده خانم پاولاس به حرکت درآورد ه بود آنقدر به پيمانه عالي خود رسیده
بود که آدهي در عصر آترم کمتر نظير آنرا مشاهده ميتواند .

اين دختر جوان ايتاليي که چند ماه قبل يک موجود کاملاً گمنام بشمار ميرفت دفعه آچون مادر
مهر بان ملت شد و همه جامقدم او را گرامي مي شمردند . را برت برادر جوان پادشاه ، ريکارده
محبوبيت‌هاي دگران را شکست .
نظري بگذشته :

موج احساسات ملت باژيک ، تنها از ناحيه از دواج پرنس البرت و شهزاده خانم پاولاس
نيست ، بلکه عوامل و علل گوناگون تاريخي ديگر هم دارد باين معني که عروسي سال پابنطرف
ساويه‌هاي از بدبختي و شهادت بر خانواده زاکسن کوبورت ها که فاميل شاهي بود . چيم به آن تعلق
ميگيرد ، افتاده بود .

وقتیکه بوده - ن بیش از سه سال نداشت جدش البرت پادشاه بلجیم که بمذاق ماست بلجیم بزرگترین پادشاه کشور بشمار میرفت در ناهور کشته شد . دو سال بعد تر بودون و البرت ملکه استرید مادر مهربان و دوست داشتنی خود را در یک حادثه مؤثر از دست دادند . ملت بلجیم هنو زاین قیافه شهزاده خانم ز بیای سویدنی را فراموش نکرده بودند که اندوه جدید سراغ آنها شتافت و آن اینکه ازان به بعد ، طفلی از خانواده‌ی شاه‌ی بدنیا پا نگذاشت تا وارث تاج و تخت کشور گردد .

لیو پولد ، پیغاه بیل ، یکتن از دختران خانواده وطنش را بحیث همسری خود برگزید و در اثر آن نمیتوانست اورا در تخت سلطنتی موقع بدهد و وقتی هم پادشاه باژیک در پان جنگ دوم بنفع پسر بزرگش از عهده اش استعفی داد بدولقب شهزاده خانم ریتی را اعطا کرد ند .

شهزاده خانم پا ولا به جامعه‌ی بلجیمی آنروزهای سعادت آمیز و پر از خوشی عصر ملکه استرید را به خاطر می آورد که سی و سه سال قبل در بندر گاه انورپ از یک کشتی سویدنی فرود آمد و دل مردم بلجیمی را در فاصله کوتاهی بدست آورد ، چنانی که امر وز دختر زیبای ایتالوی - بردل های مردم این سرزمین حکمروایی دارد و پایه‌های سلطنت در اثر بحران های سیاسی ورژیم مستزلزل نگشته بود .

عشق غیر مستقیم :

این ازدواج ، بصورت اتفاقی ، رخ نهاده ، و یکسلسله عرا مل دیگر نیز در سربراه ساختن آن موثر بوده است .

وقتی که پرنس البرت میخواست بنمایندگی برادرش ، در مراسم تاج گذاری جان بیست و سوم پاپ جد ید ، شرکت ورزد . در روم مهمان سفارت بلجیم شد و در اینجا بود که با شهزاده پا ولا در لباس زیبای آسمانی رنگ آشنایی بهم رساند و در همانجا بود که از جان و دل عاشق این دختر زیبای ایتالوی گرد ید .

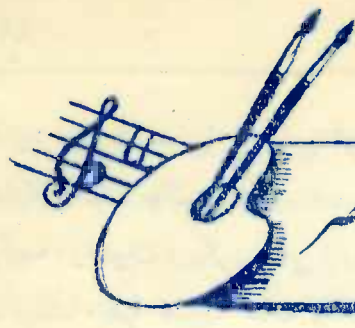
بدون وساطت نفر سوم این برخورد امرنا ممکن بنظر میرسید . سفیر بلجیم در روم ازین دختر هیچگونه اطلاعی نمی توانست فراهم بیاورد ولی مادر کلانش ، گازیلی ، که در روم شهرت و محبوبت بیر کافی داشت درین مورد پا پیش گذاشت و گذشته ازان گازیلی مجبور بود موافقت ماری جوز خواه لیو پولد پادشاه مخلوع را نیز حاصل نما ید . هر چند که ماری جوزا ز طوف شوهرش امبر تو ، پادشاه مخلوع ایتالیا ، دور زندگی می کرد و خود را فدای سیاست رژییم شاه‌ی می پنداشت با زهم پیوسته میکوشید که وسایل ملاقات بود ن و البرت را فراهم گرداند .

اینکه بلجیم مدتی فاقد ملکه بود، با لآخره بنیان این خانواده متزلزل میشد. شهزاده خانم پاولا، که بلاشک به خانواده های اشرافی و عالی تعلق دارد و تا اکنون نتوانسته است نسبت به علل مادی در حلقه های هواخواهان خود اشتراک ورزد مانعی در راه این ازدواج ایجاد نکرد. زیرا ملکه مخلوع خواهر لئوپولد، پادشاه مخلوع بلجیم از دوستان خود تحقیقات فزون بعمل آورد و ثابت شد که پاولا دختر با تربیه و زیبا و شایسته وصالت با خانواده بلجیم میباشد. درست است که این ملکه، زیبا روی با این ازدواج نمیتواند توقعات مردم بلجیم را برآورد. اما نخست تصمیم بر سر کوچک پادشاه بلجیم برای ازدواج بود و پادشاه آن کشور را او خواهد داشت جلدی تر و زودتر بسراغ یک همسر برسد و دینیت دوم اینکه مملکت مامون بوده میتواند که هر رئیس شاهی ازین خانواده منتقل نمیکرد. برای اینکه پادشاه موجود بلجیم، علی الرغم انتظارات ملت دست به ازدواج نرزد و صاحب زن و فرزند نشود، پرنس البرت را با قانونی تاج و تخت بلجیم خواهد بود. و ملت حالا خود را به این امر تسلی میدهند که هیچ نبی، لااقل تاج و تخت پادشاه بلجیم بی حامی و سرپرست نخواهد ماند.

توضیح فوتوی روی جلد :

پرنس البرت و شهزاده خانم پاولا در روز مراسم عروسی. محبوبت جهان این عروسی را بنام عروسی سال موسوم ساخته اند.

هنر و هنرمندان معاصر

امروز که روی هم رفته تاحدی جنبش هنری در محیط محسوس پاست
 و ریاست مطبوعات مخصوصاً از سال گذشته با اینطرف درین راه گامهایی
 برداشته است بتاسی ازین اقدام مادم اخیراً توفیق یافتیم بیوگرافی
 هنر مندان کشور را جمع و طبع کنیم چون امور نشر سالنامه ای افغانستان روی
 دست بود نیکو پنداشتیم دربرگهای آن سهمی از هنر مندان نیز باشد آنچه
 را جمع به هنر مندان در اختیار بود و همکار جوان ما سناغلی سراج و حاج اولتر
 توانسته بود آنرا تهیه کند و تا جاییکه صفحات سالنامه را مستحق مسکن
 ساخت بنشر سپردیم البته حق نگاران را بشر به مورد نظر احترام قرار داد
 «اداره»

هنر چیست؟

تا بحال کلمات هنر و زیبایی با مفهوم های متفاوتی بکار میرفتند ولی بی شک است که مفکوره ای
 هنر مندی را در بین مردم توضیح دهیم هنر یعنی بیان مدیح و نسیب زیبای را با بطور کلی جمیع
 تأثیرات و احساسات ذهنی انسان
 انسان در اعمالش هوش و ذهن خود حس زیبایی نهانی دارد که مضمون «زیبایی شناسی» است و هر کس که
 است که هنر را می بیند
 اگر هدف نهایی هنر، بیان زیبایی باشد و بالا اقل یکی از هدفهایش این باشد که زیبایی ها را
 جلوگیری سازد و توضیح دهد و یا تجزیه و تحلیل کند، در این صورت باید دید و فهمید که مفهوم زیبایی
 چیست؟ چه چیز و یا چه کسی زیباست؟ آیا زیبایی یک امر ذاتی و چیز پایدار و مسلمی است و یا امری
 نسبی که در ادوات و سلیقه های مختلف و متغییر است؟ اگر امر نسبت و امر ذاتی قابل تغییر و تحول
 و غیر ثابت.

زیبایی در قاموس هنر، دارای مفهوم و معنای وسیع تر و بیشتر است. از طرف دیگر خود

کلمه ی زیبایی با آنهمه رواج جهانی اش، معنای معین و ساده ندارد. وقتیکه ما منظره جالب و یاپیکر متناسب زنی را مشاهده میکنم، بی اختیار کلمه ی «زیبا» را تکرار میکنیم ولی آنچه در صورت و پیکر زن می بینیم، با آنچه در مناظر طبیعت بچشم ما میخورد، یکی نیست. لبخند یک کودک با منظره غروب آفتاب و حالت چشمان یک زن با کیفیت مهتاب شب چهارده یکسان نیست.

در آنصورت، زیبایی هم مانند هر امر عاطفی و احساس دیگر، بسته بنحوه ی فکر و خصوصیات روحی هنرمند است.

«کانت» فیلسوف مشهور، هزاران رابطه ی ظاهری و محسوس بین عام و اخلاق قرار داده است بعقیده ی او هنر تفریح آزادانه ی بیش نیست فروید، پیسکانالیست معروف هنر را تصعید و تعالی غریزه جنسی و تجلی تمایلات سرکوفته میدانند ولی عده ی دیگر طرفدار این عقیده که کلیه فعالیت های انسانی در اطراف تسکین و رضاء غریزه ی جنسی دور میزند نیستند.

«یونگ» و «آدلر» روانشناسان معروف ثابت کردند که جنسیت تنها جنبه ی زندگی نیست، بلکه مسایل دیگری نیز در کوشش و تکاپوی خستگی ناپذیر انسان در ایجاد «هنر» ذیدخل است. «تولستوی» نویسنده و فیلسوف بزرگ روس، هنر را یک وسیله ی تفنن و کسب لذت نمیداند، بلکه آنرا یکی از شرایط حیات بشری میشناسد.

مثلاً هنر هر چه باشد (خواه آنرا آینه ی زندگی بخوانیم که صورت گوناگون را در قالب محسوس، منعکس مینماید... و یا آنرا زائیده احتیاج بگوئیم) یک پدیده ی عالی و انعکاسی از حیات اجتماعیست که توأم با محیط و زمان، تغییر و آرایش و تکامل می یابد.

هنر موقعی خالق میشود که زیبایی بنحونویینی ادراک شود و وزن و تعادل نوینی در هنر بکار رود.

پس آنگاه که زیبایی ادراک شد، موجودیت هنر صدق پیدا میکند. هنر در حقیقت همان عشق و شور هی فطری انسانیت که به زبان جانبدانش - موسیقی، نقاشی، شعر، حجازی... بیان میشود.

«گر عشق نبود و غم عشق نبودی - چندین سخن ناز که گفتی که شنودی؟»
هنر محصول فکر و ذهن بشر است که پیوسته در صدد می افتد عواطف را که طبیعت در اختیارش گذاشته است، تلمذ نماید و بحد کمال رساند.

نقاشی را شاید بتوان نخستین تجلی هنری بشر دانست.

حجاری و معماری تزئینی، تلاش دیگری است برای تجسم یا بقول « فروید » بر افکندن هیجان جنسی، وای لذت و افراشعره موسیقی از اینجاست که هر دو از وزن و آهنگ بر خوردار است.

آثار هنری را از اینجهت دوست میداریم که اگر شادی افزا باشد، ما را شاد میکند، و اگر غم انگیز و وحشت خیز باشد، چون غمها و وحشتهای نهانی ما را بیدار و از نمان خانۀ دل اخراج می کند، روح ما را تسکین میدهد. ملتفت باید بود: غمیکه از تماشای تراژیدی های دیگران پیمان دست میدهد، بمراتب ملایم تر از غمی است که از تراژیدی حیات خود مان در می یابیم. ار سطوع عقیده داشت که هنر وسیله ایست که برای تسکین خلجاینها و آشوب های روحی، استماع موسیقی؛ تماشای تابلوی نقاشی یا صحنای تیاتر، عواطف تند را بخود متوجه ساخته سبب آرامش می گردد.

شاید هنرمند در وهله اول نغمه‌ی دلپذیر خود را برای دل خود می خواهد و قصدی جز فرو نشانیدن هیجانات خویشتن ندارد، وای چون هنرمند عضو است از اعضای اجتماع و بعلاوه از اجتماع پشتیبانی و تشویق میخواهد ناچار از اینست که عواطف و انتظارات جامعه را محترم شمارد و در اثر خود منعکس کند. « فرویدیزم »

هنرمند کیست؟

هنرمند کسی است که از روز ازل، هنر باخمیره ای او رشته شده و بانبوغ هنری چشم بدنیا کشوده باشد. وگرنه هنر کسبی نیست، بلکه ذاتیست. طبیعیست که در حال فقدان قریحه و نبوغ و ذوق تنها با کوشش و مساعی شب و روزی، نمیتوان هنرمند شد.

هنرمند در لهیب آرزوهای خود، تشنه و سرگردان بدنبال حقیقت بهر سو میدود و بدمان هر امیدی چنگک میزند...، آنگاه که واقعیات زندگی، به آرزوهای سرکش او لگام میزند، و باروحش بمعارضه می پردازد، هنر باشکوه و جلال خود، آجلی میکند و هست میشود. فروید عقیده دارد که: هنرمند رنجور محرومی است که از درد های خود نالان است و پی در مان می گردد، میکوشد تابشیوهی خردمندانهی دردهای خود را بیرون ریزد و روحش را از سموم آن نجات دهد.

پسیکانالیست هابیس از تحلیل بیوگرافیهای هنرمندان بزرگ باین نتیجه رسیده اند که هنر چیزی

جز انعکاس زندگی هنرمند نیست و مخاوقات هنری همانا نماینده‌ی هنرمندان اخلاق‌میباشند. مثلاً «هامات» تجسم شکسپیر و «ورتز» اساساً نماینده‌ی گوئته می باشد. بسیکانایسته‌ها سعی کرده اند تا آثار ادبی و هنری و حتی فلسفی و علمی را، آئینه‌ی درد های شخصی ادیبان و هنرمندان و فیلسوفان و عالمان تلقی کنند و زیبایی پرستی «کنیس» مالیخولیای «بارون» خورشینی «برلوفینگک»، طبیعت پرستی «وردزوئث»؛ مرادیم گریزی «اسولیفنت» و عصیان «ایسن و واید» را به آزمایش‌های فردی آنان استاد دهند.

«محوکی از صفحه‌ی دلها شود آثار من

من همان ذوقم که می‌یا بند از اشعار من»

صایب

هنرمندان، بهترین آثار خود را بنا بر شدیدترین مجذوبیتهای خود بظهور رسانیده اند، لذا آثارشان واقعاً مجذوب کننده است. هنرمند با آنکه رنجور است، طیب‌خاذه‌ی نیز میباشد، بیماریست که خود بموهبت طبابت آراسته است.

ابداع هنری و التذاذ هنری، هر دو شفا بخش است، باین تفاوت که هنر آفرین، خورد بدست خود در مان می شود؛ ولی هنر دوست محتاج استعانت هنرمند است. هنرمند در دل خود را میگوید و باین ترتیب بیدرد و آسوده میشود، ولی هنر دوست درد دل هنرمند را که مسلماً شباهتی بدردهای خود او دارد، میشنود و او را با خود همدرد و همزبان می‌یابد....

هنرمند عاشق هنرش است و از هر آنچه مانع این عشق بزرگ و جاویدان می‌گردد، بیزار و متنفر است.

هنرمند حقیقی هیچگاه دنبال پول و ثروت نمیرود، او همیشه آنقدر میخواهد که زندگی‌اش تأمین گردد، و وسایل کارش فراهم آید.

هنر و هنرمند چگونه بوجود آمد

این سوالیست که جواب آنرا خالی از اشکال نمیدانند.

زیبایی و احساسات با بشر یکجا خلق شده است.

اگر «آدم» محوزیبایی بیکر «حوا» نبود، اگر سرود بلبل و چهچه‌ی پرندگان بگوش انسان ذکی و مبتکر نمیرسید، اگر مناظر پرکیف و تحولات چار فصل نبود، اگر تا بلوی هیجان

انگیز طلوع و غروب آفتاب و فروغ روح پرور مهتاب در شبهای تار وجودنداشت، اگر شرشر جویبار، وزوز پروانه، ابر و باران و رعد و برق نبود و بالاخره اگر ذوق و عاطفه و عشق و احساسات در وجود بشر سراغ نمیشد، آنگاه نه هنری بود و نه هنر مندی... پس هنر و هنر مند با بشر یکجا خلق شده، انکشاف و نمو کرده و عاقبت هم یکجا نابود خواهد شد.

نقشهای که بشر اولیه در مغاره های کوه و بر سطح فاتراش سنگها میکشیدند و هم با نقش و تصویر افهام و تفهیم میکردند... بعدتر که اشکال خدایان را بوجود آوردند، مجسمه های از باب انواع را ساختند... در حداثت اساسهای هنر را بر ریزی کرد و صنعت نقاشی و مجسمه سازی و سپس معماری (و باوجود آمدن خط) شعر و ادبیات و بعد اکت و تمثیل و دیگر هنرهای زیبا و صنایع ظریف را بوجود آوردند.

در گذشته ها، آنگاه که هنرهای زیبا در الگ میشد، توجه به هنر و صرف وقت در این راه و التذاذ روحی از آن، فقط بعدی از توانگران و طبقه های خواص اختصاص داشت. مردم عوام یعنی اکثریت افراد جامعه، بعزت تلاشهای روزمره زندگی و بدست آوری غذا و لباس، از ادراک این لذت بزرگ و نعمت معنوی، محروم بودند....

بالاخره با سیر تدریجی تاریخ، آن دوره ها سپری شد و روزی فرار سید که توجه به هنر و صرف وقت در راه فرهنگ و سایر امور معنوی و فکری تعمیم یافته، هر فرد بشر از هر طبقه ای هست در این راه سهمی گرفت. و استفاده برد.

همین فرصت و امتیاز که برای استفاده از امور هنری عاید اکثریت مردم شد، در تاریخ اجتماعی کشورها تغییرات بزرگی پدید آورد.

همینکه سطح زندگی مردم بالا رفت، آنوقت بجای فکر و خیال کسب و روزی و در تلاش معاش بودن، اشتیاق به هنر و کسب فرهنگ و استفاده از لذات معنوی در مغز مردم ستمکشیده شراره کشید و دایم آرزو و بافزونی گذاشت.

باتحولات عظیم صنعتی، گمان میرفت که شراره های هنر قدیم، فر و خواهد نشست و خصوصیات دوران جدید که آنرا دوره ی صنعت گویند، هنر را از میان خواهد برد، درحالی که برعکس با ظهور دوره ی صنعت مردم فراغت بیشتری بدست آوردند و کار فرهنگ و هنر با لا گرفت و همه ی مردم تمایل شدیدی نسبت به هنر و زیبایی و کمال معنوی نشان دادند:

همانطوریکه بازار صنایع اقتصادی رواج پیدا میکرد، و هنرهای زیبا هم رواج خود در این دست آورد، مخصوصاً قرن ۱۹، یک قرن تالیف از حیث غرض شدن ذوق و احساسات و میل تکامل.

و ترقی هنر بود که شالوده‌ی رشد بیشتر را برای قرن حاضر بپا دگار گذاشت.

درست در همان وقتیکه عقل و تجربه‌ی علمی، معنی خود را با ادبیات میداد، هر روز هنر مندان زبردستی، در رشته‌های مختلف هنر قد علم میکردند و از طرفی هم «اکسپرسیونیسم» و امثال آن ظهور نمود که اینهمه، مقدمه‌ی برای یک تکان شدید در عالم هنر بود.

این تکان صورت گرفت و امروز در هر گوشه‌ی جهان ندایی از پیشرفت هنر و تجدید فعالیت در دنیای صنایع ظریف شنیده میشود و هنرمندان مال مختلف بر مسیر تازه‌ی میروند، سبک و روش نوی اختیار میکنند.

هنر در افغانستان:

ولی در اینجا، در افغانستان عزیز که روزگاری مهد هنرهای زیبا و کارهای ظریف دستی بود، مردم هنر دوست و هنرمند، با صرف روزها و ماه‌ها وقت خویش، آثاری بوجود می‌آوردند، که از نگاه ظرافت و نفاست در جهان کم‌نظیر بود، نهاره تازه‌ی سراغ میگردید و نه در پیشرفت و احیای هنرهای باستانی، طوریکه باید و قسمیکه تحولات زمان و مقتضیات عصر کنونی ایجاب میکند، قدمی برداشته می‌شود.

آیا هنرمندان عصر گریکو بویک، که با افکار عالی و احساسات رقیق آثار دیدنی و جاودانی بر کاشی، بر چوب، بر گچ، بر سنگ، بر دیوار و تپه‌ها بجا گذارند، جانشین و اخلافی، تربیت نکردند و یا مانند آنهمه «پرونده‌ها» را بدرستی حفظ و نگهداری کنیم؟
سالها هنر را بکمال بیدانستی تحقیق کرده ایم.

«مثل» را بنام «مشاهو مسخرو» خوانده ایم «موسیقی نواز» را دلاک، پست و بی غیرت خطاب کرده ایم.

«نقاشی» را کار ابلیس گفته «هیكل تراش» را بت پرست خوانده ایم.
اینها همه چون خمپاره‌های مدهش، اساسهای هنری ما را فروریخته، کاخ «صنایع ظریف» را پاشان ساخت.

در هر صورت، درین دمیکه دیگران در راه پیشرفت و احیای هنر خود گامهای وسیعی برمیدارند، اینسک ماتازه از خواب غفلت برمیخیزیم و مینگریم که چگونه بر تربت هنر خاک ریخته ایم.

کجا میتوانیم ادعا کرد که محیط ما هنر پرور نیست، ذوقهای هنری وجود ندارد، در دره‌های سرسبز و شاعرانه‌ی این سرزمین کهسار، استغلاهای خلاقه اصلاً نمیتواند انکشاف کرد؟؟

بی‌مبالغه اگر خاکستر سرد گمنامی و تعصبات خشک اهل غرض، از روی آتشهای سوزان هنریکسوزده شود، پرتو خیره‌کننده‌ی آنهمه اخگرهای فروزان، تاریکهارا قلب خو اهد شکافت و فروغی بجهان زیبایی و هنر خو اهد بخشید.

سال گذشته که ریاست مطبوعات بابتکار تازه و بسیار معقولی دست زده، جوایز هنری را بهمه رشته‌های هنر تخصیص داد، در حداثات خود نخستین جنبش هنری بود که عده‌ی از هنرمندان مایوس را از ساحه‌ی گمنامی بیرون کشید.

این جنبش و ظهور چهره‌های هنری سبب رفع اندیشه‌ی مشکل‌پسنداننی گردید که منکر وجود هنر و هنرمند در محیط بودند.

درینجا معضله‌ی وجودمی‌آید که آیا وجود هنرمندای برجسته، مختصراً در محیطیکه برای رشد، انکشاف، و انتشار هنر واقعی گذاشته نشود، بحال هنر و پیشرفت و ترقی آن چه ثمری بار خو اهد آورد؟

دریکچنین محیطی که مردم بهنر و هنرمند نیازی نداشته و یا اصلاً ندانند هنر چیست، و فور تعداد هنرمندان، هر قدر هم ماهر و ارجمند باشند چه بهره‌ی خواهد داشت؟

آیا بی‌ذوقی جمعیت و عدم استقبال درست، آهسته آهسته سبب خستگی، پریشانی، آزار ورنجش آنان نخواهد شد؟ و باینصورت آن هنرمندان با ارزش و عالی‌قدری که بعد م تشویق، بی‌اعتنایی و کمرختی جمعیت مواجه میشوند، خواهند توانست شهکارهایی بوجود آورند و باعث گرمی بازار بی‌رونق هنر در محیط، گردند؟ آیا خواهند توانست با روح افسرده، عظمت خیره‌کننده و افتخارات هنری گذشته را تجدید کنند.

درین حال میباید برای شستن سروصورتی هنر و برای رونق و تهذیب صنایع ظریف در محیط، اولتر آلودگی‌های ظرف را کنار کرد و مردم را آماده‌ی قبول و پذیرش آن نمود.

هنر مند ان افغانستان :

صوفی عبدالحق بیتاب «ملک الشعراء» ولد مرحوم عید الاحمد عطار، در سال ۱۳۰۶ ق در شهر کابل (گذر قصاب کوچه پل خشتی) بدنیا آمده، تعلیمات ابتدایی را طر و خصوصاً و بعد برخی از کتب متداول عربی را توسط اساتید وقت کسب کرده است.

استاذ عبدالحق بیتاب در فن ادبیات بیشتر سعی نموده در راه اکمال آن مجاهدت ورزید. در سال ۱۳۳۶ ق، کمر بخدمت معارف بست و در لیسه‌ی حبیبیه (که نخستین مکتب عالی افغانستان است) بحیث معلم ادبیات شامل گردید و تا سال ۱۳۲۹ ق درین لیسه خدمت کرد و فعلاً بنمت استادی پوهنځی ادبیات را دارد.

در سال ۱۳۷۱ ق، در اثر پیشنهاد وزارت معارف از حضور و ذات همایونی، بخطاب «ملک الشعراء» سرافراز گردید.

باینکه احسن بیانش ساده و صمیمانه است، غالباً میکوشد «سخن تازه» آورد و بیان جدیدی خاق کنند تا حلاً و تش بیشتر باشد.

عده‌ی زیادی از شعرای معاصر، تلامذه‌ی او بودند و هستند غزلیات استاذ بیتاب به سه هزار بیست میرسد بیتاب بشیوه‌ی بیان مرحوم قاری عبدالله «ملک الشعراء» علاقمند است و بارها گفته است که اگر قاری نمیبود، بیتاب، بیتاب، بیتاب نبود.

آثار استاذ بیتاب :

مفتاح الغموض (عروض) ترجمان شافیه (صرف) گفتار روان در علم بیان دیوان غزلیات
آثار غیر مطبوع :

ترجمان الکافیة (نحو)، ترجمه‌ی منطق، ترجمه‌ی موجز (طب)، رسالة الفروق الراض (ترجمه)
اصول التریب (ترجمه) ... ترجمه‌ی جزء اول کتاب علم الاجتماع از طبع مصر که مولفش بزبان انگلیسی «نیکلای حداد» است.

علاوه بر تألیفات، مدت پنجاه سال عضویت ترجمه و تصحیح «تفسیر حضرت شیخ الهند (رح) را داشتند که با مر ذات شهر یاری، از ازار دو به فارسی و پشتو ترجمه شده است.

دیوان بیتاب مشتمل است بر غزلیات، قصاید، قطعات، رباعیات، مخمسات و غیره...
مجموعه‌ی آثار ادبی «بیتاب» قابل قدر است و خصوصاً غزلیاتش در سبک هند با سلیم تهرانی شیوه‌ی مشترکی دارد و در پختگی به کالیم همدانی پهاو میزند.

استاذ بیتاب در دوره‌ی حیات، از شهر کابل خارج نشده است.

نمونه‌ی غزل استاذ:

دها نش نقطه‌ی موهم واز وی کام میخوام هم
 در این صحر اگر کامی من نا کام میخوام هم
 نه شهرت انتظارم نی قبل عام میخوام هم
 مرا یاری ر فتن تا پنا ی خم نمیا شد
 کهجا مشت پر م را طاق ت قید د گر با شد
 بهر مژگان زدن چشمش جنونم تازه میسازد
 ز سیر باغ و بستان نیست منظور دگر بیتاب

خلیلی:

سباغلی خلیل الله «خلیلی» فرزند مرحوم میرزا محمد حسین «صافی مستوفی الممالک» در سال ۱۳۳۵ ق تولد یافته نخست به تعلیمات خانگی و بعد در مکاتب رسمی به تحصیل علوم پر داخته است.

این استاذ گرامی و سخن سرای معروف، در علوم عربی، صرف و نحو، فقه، تفسیر، معلومات مسبوطی فراهم آورده و در تحصیل ادبیات توجه خاصی مبذول داشته است.

استاذ خلیلی در اواخر عصر امانی بشغل معلمی و سر معلمی پر داخته، بعد بوزارت مالیه شامل خدمت گردیده است.

خلیلی در هنگام اغتشاش مدتی سر منشی و بعد مستوفی ولایت مزار شریف و در زمان اعلیحضرت نادر شاه شهید در هرات مصروف تألیف «آثار هرات» بود.

سپس مدت چهارده سال به مدیریت تحریرات و ادارت ایفای خدمت مینمود.

خلیلی مدتی بحیث معاون پوهنتون و بعد بحیث منشی مجلس وزراء، سپس با حفظ آن سمت، بحیث رئیس مستقل مطبوعات شامل کابینه شده، فعلاً بحیث مشاور مطبوعاتی ذات ملوکانه، وظیفه دارد.

خلیلی در محاسبه و دفتر داری احاطه کامل داشته، مقام عالی و ارجمندی در شعر و ادب از نگاه هیچ فردی پوشیده نیست.

اشعار خلیلی با روح و آهنگ سحر آمیزی خواننده و شنونده را مجذوب میسازد. آنگاه که آثار عالی هنری «خلیلی» با لاتر از فهم و نظری طبقه ی از مردم قرار گرفته انعکاس رقت انگیزی نموده است و گاهی هم افکار احساسات در بجه ی یک جهان تازه فکری و دنیای زیبایی و الهام را بروی این استاذ عالیقدر گشوده است. اشعار خلیلی، شعر است. موزیک است، پرده نقاشیست و با لایحه مجموعه ی زیبایی و هنر است.

آثار مطبوع خلیلی:

آثار هرات، احوال و آثار حکیم سنایی، تاریخ سلطنت غزنویان، نگارشن تفسیر شریف در ۱۴ جزء اول قرآن مجید (که تحت نظر علمای مرکز و استاد بیتاب طبع شده است) آرا مگاه بابر، فیض قدس (شرح احوال بیدل) نواهان، منتخب اشعار، ترجمه ی یک قسمت از تاریخ فتوحات اسلامی - برگهای خزانگی، ناسه ی مولینا یعقوب چرخگی. آثاریکه آماده چاپ است:

جلد سوم منتخب اشعار حی نامه حضرت جامی: با تصحیح و تعلیق استاد، فهرست کتب

مخطوط کتابخانه ی سلطنتی - گزارش حیات

نمونه شعر:

ای طرفه غزال من تود ختر صحرائی	پیدا از نگاه ست سرمستی و شیدائی
جان از تو بیفزاید زیر آکه تو جان بخشی	دل از تو بیساید زیرا تود دل آرای
عشق آید و حال آید صد گونه جمال آید	آنجا که تواز مستی در ناز و خرام آبی
از خون دل آرم جام تا شام بیا شامی	وازشک ترا شپم تا صبح بر آسای
از یاد کسی هر روز در پای تو گل ریزم	هر چند تواز هر گل بو یا بی و زیبائی
که با تو غزل خوانم از غصه مهجوری	که با تو سخن گویم از قصه ی تنهایی

هر چیز که میبرسم با چشم دهی پا سخ

در فتنه چشم تو ست خا موشی و گویایی

بناغلی عبد الغفور بر بریننا ولد مرحوم امیر محمد خان، سال ۱۲۸۵ شمسی در کابل
متولد گردیده، دارای دو پسر میباشد که هر دو در شق برقی و مهندسی، در سوئیس و آلمان
فارغ التحصیل شده اند.

بناغلی بریننا

بناغلی بریننا، در شق نقاشی در اکادمی
برلین و مونشن تحصیل کرده، در رشته
طباعت در «بارمن» و اکادمی «لایپسیک» محصل
بود و شهادتنامه های از آن موسسات دارد.
ولی قبل از اینکه شهادتنامه بگیرد دو قبل
از آنکه در مکاتب هنری محصل باشد، هنر، میند
بود... روح عالی و عواطف سرشار از هنروی
بریننا را زیبا پسندیمستعد با اظهار هنر خلاقه
ساخته بود.

«بریننا» در اکثر رشته های هنر وارد است،

اما علاوه بر نقاشی (که بدرجه ای استادی مهارت دارد) موسیقی و در امر تریس را نیز آموخته
کرده و بفرمان استعداد سرشار، بسرعت پیشرفته است.
هنوز بمدیر سه داخل نشده بود که از ظنین وآر مونی موسیقی^۱ بهیجان می آمد
ما در بزرگ بریننا، زن فائمه ای بود خط زیبا داشت و خوب بر باب مینو اخت
این ماد در بزرگ ربابی داشت «زیاجه» صد فکر، ساخت ماهرترین استاد وطن مرحوم
واصل کابلی. بریننا گاهگاهی در غیاب وی، رباب را بصدحیله وزاری از تعاقدا ر گرفته بهمشق
وتحصیل مینو داخت.

روزی مادر بزرگ، در حالیکه خلیفه قر با نعلی نیز حاضر بود، امتحان برادر بریننا
را می گرفت...

آنوقت بریننا نیز ادعا کرد که میتواند رباب بنوازد. تعجب حاضران از مهارت وی در آن سن
و سال، غیر قابل تشریح است... در نتیجه همان ربابی که بریننا پیوسته خویش میدهد، بوی
بخشیده شد و این تر تیب ما در بزرگ در عالم داده و معنی هنر را بنواسته اش^۲ از مغاز داد.

بریننا بعد از فراغ تحصیل در آلمان، نزد مرحوم استاد معراج الدین در سن موسیقی گرفت
و بر موز موسیقی هندی آشنا شد.

نظر یه ی: برشنا در مورد موسیقی عیناً نظریه ایست که «اونه گر» هنرمند معروف داشته است، او میگوید: «موسیقی تقاید نمیکنند بلکه معادل آنچه را که مادر عالم حقیقی میبینیم، در عالم دگری از نومی آفرینند، و از همین رو نه فقط بزرگترین هنرهایست، بلکه بهترینها، جامعتر از مجموع هنرهای دیگر است، زیرا چیزهایی را میتواند بازگوید که جز بزبان موسیقی، ترجمه ناپذیر است.» گفته اند که هر هنرمند، آفریننده است، ولی بدون تردید، بر بنیاد نسبت با اکثر هنرمندان بیشتر می آفریند و کمتر تقاید میکند.

صدای برینتا، گاهگاهی ثبت شده، و سازه های مشتاق را نوازش میکند.

در نوع خود کم نظیر، دارای وسعت و کامل را ارتعاش جذاب و کامل درخشان است. آنگاه که او میسر آید دو عالم فروشم دو بادام گیرم ...» تمام تارهای وجود شنونده مهر تلمش میگردد و بهیجان میفتد.

نخستین استاد برینتا در شرق درامه نویسی، گئی، سی، سینگک میباشند که در قرن ۱۸ در آلمان میزیست. این استاد فن درام، علاوه بر قشنگترین درامه ها، از قبیل: ناتان عاقل، امیلیا گالوتی مینا فو ربار هلم ... و غیره آثار فنانا پذیری هم در فن درامه نویسی از خود بیادگار گذاشته است.

عشق بر بنیاد هنر نقاشی نیز از آوان طفولیت رشد کرده و مسان نهال باروری روی سایر خراسته هایش

سایه افکنده است.

آنگاه که بدستان میرفت، هر جا تصویریری میبود، توقمش میداد و مسحورش میکرد حتی بعضاً بقدری مجذوب آن میگردد که ساعتها پس از زنگک شروع، بصنف داخل میشد!

بعد بکا پی رسمها پرداخت. پدرش که مخالف نقاشی بود و عقیده داشت که در آخرت اینهمه تصاویر از بر بنیاد، روح میخواست؛ بار بار او را مورد توبیح و سرزنش قرار داده و حتی گاهی هم به لب و کوبش میپرداخت ولی یک قوه مجهول و انتهاب سوزنده، این هنرمند محبوب را بسوی هنر میکشید.

بر بنیاد عقیده دار که: هیچ چیز، عظمت و احساسات مردم یکدوره تادبخی را بهتر از صنایع زیبای آن عصر و زمان، معرفی نمیتواند کرد. در قوم و ملتیکه صنایع زیبا نیست، گویا روح و احساسات نیست.

ما بعظمت و بزرگی یونان، ایتالیا و عصر گرینکو بود یک در افغانستان، از روی آثار تاریخی و صنایع ظریف آن وقت که فعلا در گالریهای موزه ها و بناها دیده میشود، آشنا شده ایم. طوریکه جسم ما محتاج مواد غذا نیست، روح ما نیز به نقاشی موسیقی، تیاتر و رقص و ادبیات احتیاج مبر می دارد.

جمال و زیبایی‌هایی چه در بنساخت یا شدت یا در لباس چه در شهر باشد یا در روستا، حتی در آلات و ماشینهای تخیلی، وابسته بصنایع ظریف است و لهذا دلپسند و فریبناست ...

نقاش و باغبان دی بهتر؛ هنرمند؛ جمال‌پسند است و انعکاس احساسات او در جمال ماحول او می‌افزاید ...»

برشنا میگوید: «هنرمند واقعی کسی است که هنر را بحیث هنر دوست بداند و آن را وسیله‌ی برای جمع‌آوری ثروت و شهرت نداند. مجادله کنند این را نماید.

اگر از هنرمندان قرن ۱۹ فرانسه یاد آورده شده، حیات بعضی از آنها را که بنا به «امپرسیونیستها» یاد میشدند تحت مطالعه قرار بدهیم، اعتراف خواهیم کرد که هنرمند حقیقی آنان بودند که حیات را با همه مزایای آن وقف صنعت و مفاخره‌های هنری خود نموده، از لابل عظیمی در جهان هنر وارد ساختند.»

برشنا از نگاه تپ ظاهر آ بیشتر به «نگاری کوپر» هنرمند سینمایی امریکا شبیه است و باوصف اینکه سن برشنا از پنجاه تجاوز کرده است، جوان زیبا، رسا و شکست ناپذیر بدیده میخورد. برشنا بقدری محو جهان هنر است که اکثر ارادتمندان و شاگردانش را نمیشناسد و یا غالباً اشتباه میکند.

برشنا عمری در راه تریبیه‌ی استعداد جوانان کشور صرف کرده و موفق هم بوده است. صوفی:

مهاغلی عبدالحمید «صوفی» ولد نصرالله قندهاری در سال ۱۳۰۵ ق در شهر قندهار متولد گردیده، بعد از اخذ تعلیمات ابتدایی نزد معلم خانگی، بمدارس رسمی شامل و به تحصیل و تکمیل علوم متداول پرداخت.

«صوفی» در علوم ریاضی، طبیعی و هیئت، بطور خاصی بذل مساعی نموده، در رشته‌ی جغرافیه و تاریخ نیز معالومات زیادی اندوخته است.

مهاغلی «عبدالحمید» که در ساحه علوم و اخذ معلومات، حدودی قابل قیمت، قناعت و توقف را درین مورد بیمعنی دانسته، در هر حال و هر موقع، حتی الامکان بر وسعت معلومات خود افزوده است. چنانچه همین مفاخره توأم با دقت و عمق نظر، سبب گردید که در فیزیک و کیمیا و هیئت جدید نیز تحقیقاتی نموده، بر مابقی دانش خویش بیفزاید.

«صوفی» در جهان هنر نیز سر و کاری داشته خطاطی و میناتورری را نیز بدرجه ی اعلی آموخته و بکار بسته است .

در سال ۱۳۲۷ ق با مر اعلی حضرت سراج الملت والدين بساخرتمان تخت منزل باغ قندهار موظف گردید و در ظرف پنج سال ، فن حجاری نجاری و رنگمالی را در قندهار رونق تازه ی بخشید (رنگ آمیزی داخلی گنبد خرقه ی مبارک با خطوط ثلث و کوفی ، از بهترین یادگارهای اوست) .

در سال ۱۳۳۲ ق در فابریکه حرایی موظف شد . در آنجا علاوه بر اداری اور تخنیک باختر اع یک توپ «خودفر» (که ذریعه ی آن تعیین نصف النهار میشد) وهم یک میل تفنگ اتوماتیک و آله ی مسافت نما ، موفق گردید .

«صوفی» در سال ۱۳۳۴ ق دو پایهی مقیاس «نصف النهار» بوجود آورد که اکنون یک پایهی آن در پای مینار ساعت دلسکشا و پایهی دیگر آن در باغ شاهی جلال آباد نصب است .
در سال ۱۳۳۹ ق به تعیین مساحت اراضی مزار شریف موظف گردید که در ضمن یکمده متعلمان را در علم مساحت تربیه نمود . جغرافیة مزار شریف بانقشه ی مکمل آن تألیف کرد .
در سال ۱۳۰۲ ش ، بریاست تعدیل صنایع مقرر شد و در سال ۱۳۰۵ ش ، امور ریاست صکوک نیز بوی سپرده شد . صنعت نساجی ، حجاری ، رنگمالی ، ریزه کاری ، صابون پزی و کاشی سازی نیز در اثر توجه ی وی رونق گرفت . طبع تکنهای پست و بانکنوت ها تحت نظر وی بعمل آمد .

در عهد سلطنت اعلی حضرت شهید (۱۳۰۸) بریاست مطبوعات مقرر گردید ؛
در سال ۱۳۳۰ ش ، بساختن آله ی «المیزان موفق شد که در ترتیب جنتری موثر است .
سیر آفتاب را با تعیین درجه و دقیقه طلوع و غروب ایام آینده نیز نشان میدهد ؛
بناغلی صوفی عبدالحمید بفارسی و پښتو شعر میگوید ولی فرصت مساعدت نسکرده است تا آثار پراکنده ی خود را جمع آوری کند ؛

اینک نمونه ی کلام :

ورمیل دلت بمی پرستی است بیا
بهنرز نشاط و عیش هستی است بیا

صوفی اگر تخیال هستی است بیا
یک جرعه ز جام عشق او نوشیدن

حسینی

سید محمد داود الحسینی ولد سید محمد اسمعیل «ذبیح» تعلیمات ابتدایی را نزد پدرش آموخته ، بعد علوم فقه ، احادیث ، صرف و نحو ، عقاید ، قرائت عربی ، علم تجوید و معانی و بیان را نزد اساتید بزرگ آن دوره ، فرا گرفته ، تعلیمات عصری را در دارالمعالمین آن وقت ، بپایه ی تکمیل رسانید .

سید داود حسینی

درفن خطاطی نخست شاگرد پدرش بوده ، بعد خطاط معروف و چیره دست «میر عظامحمد شاه قندهاری» وی را رهنما بوده است .

استاذان «خطط» هنر خطاطی او را ستوده ، آنرا بشیوه ی «میر عماد حسینی قز وینی» میدانند چنانچه مرحوم قاری عبدالله «ملک الشعرا» در وصفش گفته است :

خط داود ماز شیوه ی خوب
بخط میر عماد مانند است

سید داود حسینی علاوه بر اینکه در شکست و نستعلیق آثار گرانبها بوجود آورده است ، بخطوط دیگری نیز مانند ریحان ، کوفی ، نسخ ، و ثلث نیز قدرت دارد . این هنرمند متقدر ، در فن کرچک نویسی نیز مهارت بسزائی داشته ، روی یکدانه برنج باریک «بسم الله والحمد و سوره ی قل هو الله ، اسم و سنه ی تحریر» را گنج جانده است . همچنان بارها دیده شده است که حسینی در یک سانتی مربع ، ۲۷۰۰ حرف را گنجانیده است که این نمونه ها در موزه ی کابل موجود میباشد .

« هتلر » قاید آلمان نازی ، در بدل دریافت یکی از آثار « کرچک نویسی » استاد حسینی تشکرنامه ی فرستاده ، لیاقت او را تمجید کرده بود . گذشته از آن ، مختصر سوانح « اتاتورک » و سوانح « عصمت اینونو » را بالای دو عدد برنج باریک تحریر کرده که فعلاً در موزیم استانبول و انقره حفظ گردیده است . استاد حسینی بضمون دیگری هم مانند حکک کردن و نوشتن روی آینه ، رسامی ، شبکه کاری میثا توری ، ابری سازی ، سیاه سازی و رنگ سازی نیز دسترس دارد . در شعر و ادب نیز قدرت داشته قصاید و غزلیاتش بیشتر تصوفی می باشد .

از بدگویی و غیبت متنفر است و افراد جدی و متعلمان کوشان و فعال را دوست میدارد . مباحثی حسینی به لوی بعضی مشغولیت دیگر ، تقریباً عمر خود را در راه معارف و فرهنگ مسکک و تدریس و رهنمایی اولاد وطن صرف کرده است و فعلاً نیز یکی از ماموران عالی مرتبه ی معارف است .

ښاغلی حسینی در دوران حیات رسمی و هنری خود بمکانات زیاد مای و معنوی نیز نایل گردهیده است.

فرخ

ښاغلی محمد فرخ ولد احمد کاظم، شخصت سال دارد و تا صنف سوم ناکولتای طب ترکیه تحصیل کرده است.

فرخ علاوه بر اینکه استاذ موسیقی است،

در رشته‌ی رسامی نیز مهارت کافی دارد.

۱۲ سال داشت که بتقائی آغاز کرد و لای

حوانث زندگی او را از تعقیب آن (طوری که لازم

بود) باز داشت. فرخ موسیقی را بیشتر ز سائر

هز هادوست می‌دارد و شاگردان زیادی را در این

رشته تربیه و رهنمایی کرده است.

عقیدوی فرخ در مورد موسیقی، شبیه عقاید

موسیقی نوازان بزرگ جهان است که گفته‌اند:

«معمار، حجار و نقاش هر یک با امر ادناجت و پایدار

سروکار دارند ولی «اصوات» که وسیله‌ی

کرموسیقی دان است، بلافاصله پس از اینکه

پوجود آمد، خاموش می‌گردد، محو و بشود و جزی

خاطری از خود باقی نمی‌گذارد. موسیقی دان باید با چنین وسیله‌ی ناپایدار و بی دوامی گوش

را بنوازد، ذهن را برانگیزد و روح را بهیجان درآورد.»

فرخ بعد از فوت والدینش، شش ساله بود که نزد واهر کلانش رفت و به تحصیلات

پرداخت.

آوانیکه بس ۲۱ رسید، نیشهای بهم و مکرر اغارت مادر را تحمل نتوانسته، بار فیتش عازم

پاریس گردید. آنوقت فرخ می‌توانست بمهارت تمام ویلون، پیانو و عود بنوازد و در ظرف

۱۵ دقیقه، هورثت افراد را بوجود می‌آورد.

از این هنرها در پاریس استفاده کرده و نأمین همیشه می‌برد.

بالاخره توسط محمود بیگ طرزی وارد افغانستان شد و کارش تا حدی رونق گرفت.

آخر الامر «فرخ» همرفن اعصاب دچار شده دست راستش موتعش گردید و دیگر نتوانست

شیرمحمد توالہ نواز سابقہ دارترین همکار کا بل رادیو

صنایع نساجی و کفچه‌ری (غزنی)

بهترسازی آهسته و آهسته و اینها مجدداً بنویسیتی تو سل نبود و پس از تقاعد نیز این هنر را تعطیل کرد و عجماناً بحیث مرزیک دایر اکثر (بنا و ال ننداری) انقائ و وظیفه می نماید.

فرخ عقیده دارد که شاگردانش بزرگترین نقاشان وطن است. از هنرمندان کشور به بناغلی بر بننا، غوث الدین رسام، نیوز از سایم سر مست، ننگالی علاقمند است.

فرخ از حضور ز اعلی حضرت معظم همایونی بدریافت «لو به مال هنری سر نر از شده است»

غوث الدین

بناغلی غوث الدین ولد مرحوم غلام محی الدین، ۷۰ سال دارد و تحصیلش تا صنف ۱۲ مکتب صناع است.

ولی قدرت و نظاهرات هنری وی منحصر به نتیجه‌ی یکرشته‌تعلیمات درسی و کلاسی نیست فر دیکه فطرتاً هنرمند است، متکی بفور و الهای کتب نمیباشد، همانطوریکه آدمی برای ادای مقصود، نیازی باشناسایی بدستور زبان و قواعد صرف و نحو ندارد.

بناغلی غوث الدین به هنرهای موسیقی، مجسمه‌سازی و

«اکت و تمثیل» نیز اظهار علاقه مینماید.

وی از سن هشت سالگی با عشق و علاقه‌ی مغرطی بنقاشی

آغاز کرده، در راه اكمال آن مساعی شبان روزی و خستگی نا پذیری را متحمل شده است.

آثار غوث الدین علاوه بر اینکه نماینده‌ی ذوق و احساسات

اوست، بطبع اجتماع و روحیه‌ی مردم مرحلای افغانستان است.

از همین جهت بدون اینکه او خود دلمتت باشد، بین اکثریت مردم هنر دوست محبوبیت دارد.

آثار غوث الدین بیشتر از است ولی بزرگترین بنا با وی خود، «تصویر بزرگتی» را میداند و بهمان بیشتر علاقمند است.

ابن هنر مند محبوب در ترسیم آثار خود نه تنها حرکات و اعمال مختلف انسان را نشان میدهد بلکه نمایشگر عواطف انسانی از قبیل اندوه، تنهایی، مسرت و عکس العمل‌های گوناگون روحی

بناغلی غوث الدین

است، غوث الدین با قدرت کم نظیری که ناشی از طبع پر شور و ذوق عالی اوست، با آثارش جان میدهد که غالباً موزونتر، زیباتر و مرغوبتر از عکاسی های عادی، بیرون میشود؛ غوث الدین آثار بیش قیمتی بوجود آورده است و یگانه مشرق، حامی و سابق کار خود هم ذات شهر یاری پادشاه محبوب ما را میداند.

غوث الدین در دوره ی حیات هنری خویش مکافات زیاد مادی و معنوی دیده است نقاشی موصوف در نمایشهای (آسیایی و افریقایی) در مصر مورد توجه واقع شده و تصدیقنامه ی هم بضمیمه ی یک نشان هنری از طرف وزارت فرهنگ مصر بوی تخریض شده است. شهکارهای این هنرمند ترانا غالباً زمینه ی الهام هنر مندان نوکار بوده شاگردان زیادی هم تحویل اجتماع کرده است.

غوث الدین از هنر مندان معاصر وطن به استاذ بزرگ (بناغلی بر بنینا) علاقمند بوده و آثار بناغلی کریم شاه را میپسندد.

استاد غلام حسین

بناغلی غلام حسین ولد عطا حسین، هفتاد سال دارد و ۲۲ سال را در راه تحصیل هنر موسیقی صرف کرده است.

استاد غلام حسین سه بار عروسی کرده است. وی آرزو دارد تا اخیسیر عمر بحیث یکت موسیقی دان عرض وجود کند و این هنر بدیع که با شیر اندرون شده و حیا تش را رونق داده است، باید با جان بدر شود.

این استاد موسیقی و هنرمند محبوب، گذشته از اینکه محافل هنر دوستان را همیشه گرم کرده، پیوسته عواطف با بشور آورده است، شاگردان زیادی را در این رشته تربیه کرده به شمر رسانیده است.

استاد عقیده دارد که این نهالان مشمریکه افتخار باغبانی و اهتمامش را اوداشته است، روزی فرا خواهد رسید که بوستان هنری کشور را رونق بدهد و بر روان او درود بفرستند.

استاد غلام حسین در مورد موسیقی عقیده دارد که چون بذوق عام و خاص ارتباط دارد، نسبت بد یگر رشته های صنایع ظریف؛ بفرسخها جاورفته است و همه دل پسند است.

«غلام حسین» به کمپوزهای ساخته ی خودش از قبیل: «گل فروش» خواندن پروین، «دوش بیادت نگارا گریه مستانه کردم» خواندن خیال و فرشته «من و یار و ماه و مینا - میخو شگوار با شد» خواندن برنا علاقه ی بیشتر دارد. استاد ارموزیه و پیانو را نیکو می اوزد و سایر آلات موسیقی را نیز با لطف خاصی بصدا می آورد:

سناغلی «غلام حسین» در پیدل خدمات طولانی اش در راه موسیقی، اخیراً باخذ «مدال هنر» نایب گردید.

او هنر مند ان داخلی به سناغلی بخاند و خیال متوجه او ز استادان خارجی به استاد فیاض خان و استاد امیر خان ارادت دارد.

جلیا

سناغلی عبدالرشید جلیا ولد مرحوم ناظر اسمعیل خان ۴۸ سال دارد و تعلیمات خود را در داخل و تا

حدی هم در خارج تکمیل کرده است.

سناغلی جلیا قبلاً در شوق طبابت تحصیل می کرد و یا دیگران او را در این راه که خلاف مسیر آرزو ها و تما یلات او بود گماشته بودند، ولی این هنر مند محبوب بیش از اینکه تحصیل سر بر اه «طب» باشد یک شاگرد مستعد «هنر» بود. جلیا قبل از اینکه «سیرنج» را بکف گرفته موفق شود بحیث یک طبیب حاذق بتداوی امراض جسمی مردم بپردازد، باتمشیل و دیرکت درامها پرداخته میل داشت بمعالجه ای روحی افراد اکتفا کند

و این شاید از نگاه اهمیت، در درجه ی پایتتر (نسبت اولذکر) قرار نگیرد.

«جلیا» بمقام شامخ و ارجمند «هنر» پی برده و بدان احترام دارد. از همین جهت است که از کلمه ی «مهارت» بکان خورده، میگوید: بهیچ هنری «مهارت» ندارم، ولی شوق دارم بمشخو بی باشم... اکنون او رهسوار هر هنری یکباره از جوانان نو مشق است و هم در درامها میسکه نقشی داشته است (بتصدیق هنرمندان دیگر) واقعاً موفق بوده، رولشن را استادانه ایفا کرده است.

«جلیا» علاوه بر اکت و تمشیل، بعکاسی نیز علاقه دارد. ولی تا هنوز در جوانی عکاسی اشتراک نکرده است.

«جلیا» درامها بی بنام «سیمما، دو عشق، و سیاه پوش» نوشته که چندین بار در رخنه ها بمعرض نمایش قرار گرفته است. این درامها عمده ا روحیه ی ملی داشته، با جنبه های انتقادی واجتماعی آن زمینه ی دلچسپی وانتباه مردم گردیده است.

قد، چهره واندام «جلیا» زیبا نیست ولی همینکه ذهن بصحبت گشود و یا برده ی «ستیز» بالافت اوسرا پا زیبا می شود و در جهان زیبا بی غرق می گردد.

« جلیا » در راه هنر ، به معنای معجز و میت ها و حوادث ناگواری برخوردار است که بشریح آن
خوآننده را شاید کم حوصله سازد .

« جلیا » نظر به دارد که جهت احیای هنرهای زیبا در افغانستان ، باید مساعی بیشتری را متحمل
شد و اهمیت آن را بیشتر از یک دبستان بزرگ دانست .

جلیا ، تیاتر را عالیترین مکتبی می داند که برای رهنمائی و تربیه ی افراد بی تعلیم و کم سواد
مؤثریت کامل دارد .

صمد آصفی

بناغلی عبدالصمد آصفی ولد حاجی محمد آصف ، در سال ۱۳۱۱ شمسی در کابل متولد
گردید .

علاقه ی که بالسان آلمانی داشت « آصفی » را
به بنو و نخی نجات کشید ، چون بدرجه ی اعلی
شهادتنامه گرفت ، نظر بدوق و علاقہ ی سرشاری
که به فن عکاسی داشت و از آوان طفولیت بدان
منهمک بود ، در رشته ی « فوتوژورنالیزم »
از طرف مطبوعات ، عازم آلمان گردید و این
مصادف بسال ۱۳۳۱ بود .

« آصفی » تحصیلات ابتدایی را در انستیتوت
شهر مونیخ آلمان در ظرف دو سال به پایان
رسانیده ، متعاقباً به تحصیل فلمبرداری اخباری
در انستیتوت « فلم پوهنتون » مونیخ پرداخت

بناغلی آصفی

شپس برای مدتی هم در قسمتهای مختلف فلمهای اخباری مشغول مطالعات و از دیاد معلومات
هنری گردید .

« آصفی » در سال ۱۳۳۶ بو وطن عودت نموده عملاً بحیث کفیل مدیریت عکاسی
و فلمبرداری مطبوعات ایفای وظیفه میدارد .

وی از نگاه مسلک بکلیه هنرهای زیبا سروکار دارد و جنبه های هنر را در فو توهای
که بر میدارد ، بیشتر مراعات میکند .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ای بجز تو نیست عبادت خود

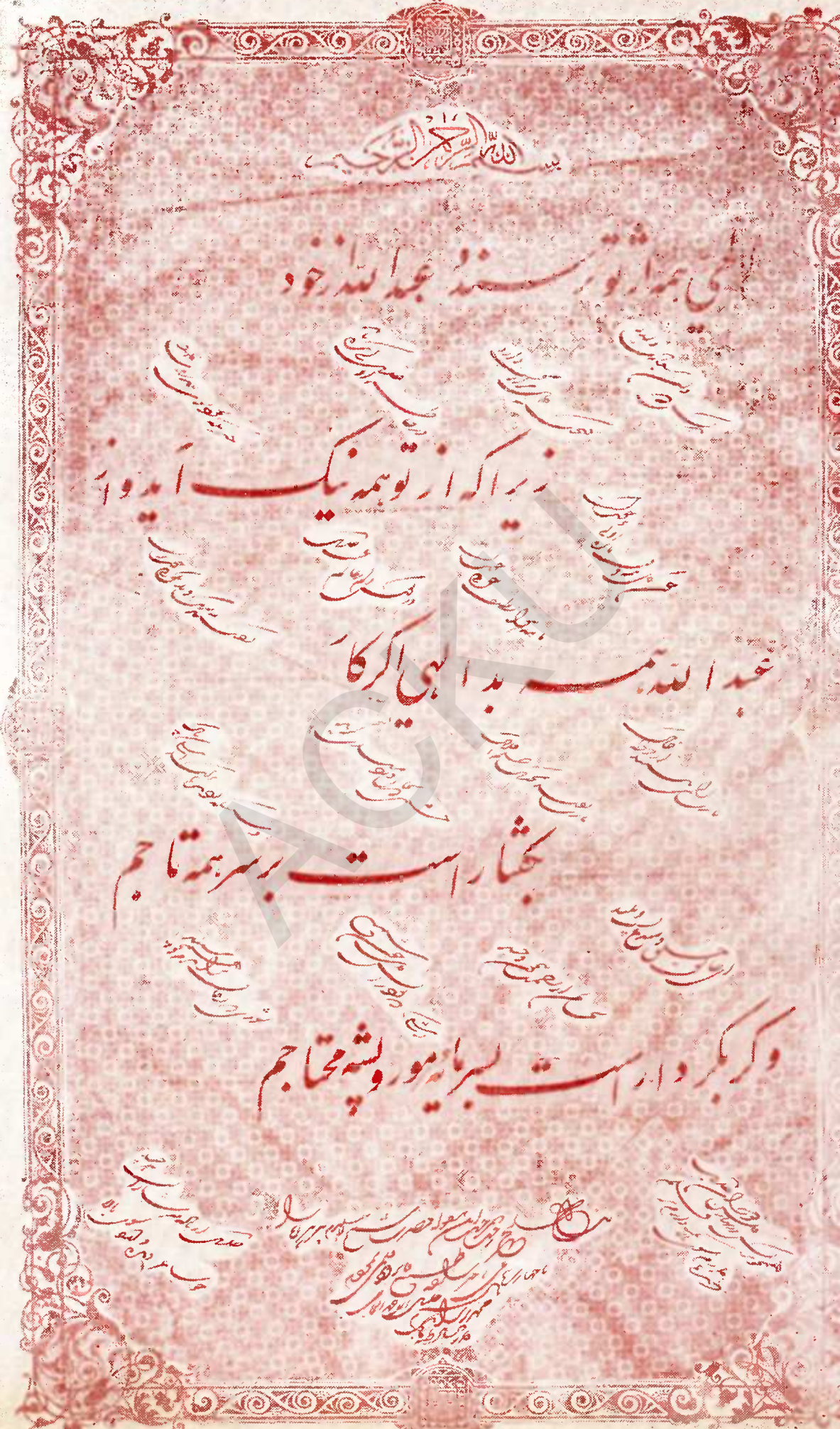
بجز تو نیست عبادت خود
بجز تو نیست عبادت خود
بجز تو نیست عبادت خود
بجز تو نیست عبادت خود

بجز تو نیست عبادت خود
بجز تو نیست عبادت خود
بجز تو نیست عبادت خود
بجز تو نیست عبادت خود

بجز تو نیست عبادت خود
بجز تو نیست عبادت خود
بجز تو نیست عبادت خود
بجز تو نیست عبادت خود

بجز تو نیست عبادت خود
بجز تو نیست عبادت خود
بجز تو نیست عبادت خود
بجز تو نیست عبادت خود

بجز تو نیست عبادت خود
بجز تو نیست عبادت خود
بجز تو نیست عبادت خود
بجز تو نیست عبادت خود

آصفی صنایع ظریف را عامل موثر ارتقای ذهنی و انکشاف روحی جماعات بشری میداند. وی بدو اثر خود، بیش از دیگران علاقه دارد: نخست «هریکین سرخ» و دیگر «ماهگیر»...

سناغلی آصفی هنوز خیلی جوان است وساحه‌ی وسیعی برای فعالیت‌های هنری خوددبیشرو دارد. وی از هنرمندان معاصر و طن به سناغلو خلیلی، پز و اک-آئینه، برشنا رشید لطیفی استاد محمد عمر استاد غلام حسین بینا و بیسد و از هنرمندان خارجی به جان کوکتو (رسام، نویسنده و ریژیسور معروف و فرانسه) یکتور دوسیکا (رژیسور و ممثل توانای ایتالیا) چاری چاپلین (ژنه کومیک فلم و صحنه) چایکو فسکی (آهن‌نگ ساز معر و ف) و غیره.. علاقه‌ی مخصوص دارد.

ACKU

د کابل ولایت

بناغلی عبدالعزیز والی کابل

بناغلی محمد یونس
 بناغلی نریر احمد
 « محمد آصف
 « نور احمد
 « محمد غوثه
 « غلام فاروق
 « محمد رسول
 « محمد کریم
 « محمد اکبر
 بناغلی دین محمد دلاور
 « عبدالاحد
 « عبدالحمید
 « نور احمد
 « محمد نبی کریمزاده
 « بناغلی محمد عثمان

تشکیل :
 د کابل والی : و، ج میر عبدالعزیز
 اداری مدیر : بناغلی ولی محمد
 مدعی العموم : ...
 پوهنی لوی مدیر : منجر اب الدین
 داستخباراتو مدیر : بناغلی ملاگل
 دپلتنی مدیر : بناغلی عبدالشکور
 داحصائی مدیر : بناغلی غلام حیدر د کفیل په حیث
 دفوایدغامی لوی مدیر : بناغلی فضل حق
 دعدلیی محاکم : دمرافعی قاضی

دو ثابقو دمحکمه قاضی : بناغلی محمد شیرین
 دابتدائی دمحکمی قاضی : بناغلی محمد شیرین
 مستوفی
 دوار داتولوی مدیر
 دوار دا تو مدیر
 « « «
 دمحاسبی مدیر
 داملاکو دمديريت کفیل
 دتحصیلی مدیر
 دانسپکتور مدیر
 دامنیی قوماندان
 دپلیسو سر مامور
 دامنیی مدیر
 دحقوقو دمديريت کفیل
 دلو ازمو دمديريت کفیل
 ددایزنگی لوی حاکم
 دلوگر « « «

دکوه دامن لوی حاکم

بناغلی محمد عثمان

تقدیر نامه ها:

بناغلو فضل حق مدیر عمومی فواید عامه و بناغلی محمد علی مهندس مدیریت فواید عامه و ولایت کابل باخذ تقدیر نامهء درجه سوم موفق گردیده اند:

امور عرفانی:

مکاتبی که در ظرف سال گذشته در مربوطات ولایت کابل تازه افتتاح شده و یا ارتقا یافته

است:

مکتب ابتدائی برکی برک از اول حمل ۱۳۳۸ متوسط گردیده است:

»	»	چار یز
»	»	فرزه
»	»	دهاتی باغ علم کوه دامن
»	»	خلازایی
»	»	ذمه
»	»	سنگ شانده بهسود
»	»	جاگه دائر داد وردگ
»	»	نسوان پغمان
»	»	ده دانا
»	»	قلعه وزیر
»	»	جلگه
»	»	گمران

امور و لایحه کابل

تعمیرات:

عمارت با کنترل و لوزی چار منزل ساخته و آهن پوش گردیده است.

تعمیر سرویس جراحی علی آباد دو منزل ساخته ، آهن پوش ، رنگمالی ، خشت سمتی فرش

باتشباب های آن تکمیل گردیده است .

تعمیر گاهخانه علی آباد سه منزل و قسمتی از آن دو منزل تکمیل گردیده است .

کار تعمیر ماشین دیزلی بصورت یک منزل و آهن پوش ، دیوار های احاطه باغ علی آباد پخته

کاری و تکمیل گردیده است .

سرکهای داخل شفاخانه مستورات فرش و کبل کاری میدانهای آن تکمیل و تعمیر جدید آن

تا پوشش رسیده است .

تعمیر جدید مکتب شیوه کی بصورت یک منزل و آهن پوش تکمیل شده است .

» » » » » » تا سر تا ق رسیده است .

» » شفاخانه کلنگار لو گر جاری و قسمتی از آن کانکریت و پوشش گردیده است .

احاطه مکتب تنگی سیدان تکمیل و رنگمالی اتافها و ترمیم عمارت آن تکمیل گردید .

» » چار قلعه چار دهی » » » » » »

» » چهلستون » » » » » »

قسمتی از تعمیر حفظ و مراقبت قره باغ تا پوشش رسیده کار باقیمانده جریان دارد .

کار باقیمانده برج ماشین اطفاییه ، ترمیمات و رنگمالی جدید مطبخ و گراج گمرک با برج

برق و آب رو عمومی تکمیل شده است .

تعمیر حکومت بگرامی و ده سبز مجدداً اصلاح و کار فرش سمتی و غیره ترمیم آن ادامه دارد .

تعمیر گاهخانه سفارت فرانسه با تهداب عمارت جدید و آهن پوش گراج ها و تشنابهای آن تکمیل گردیده

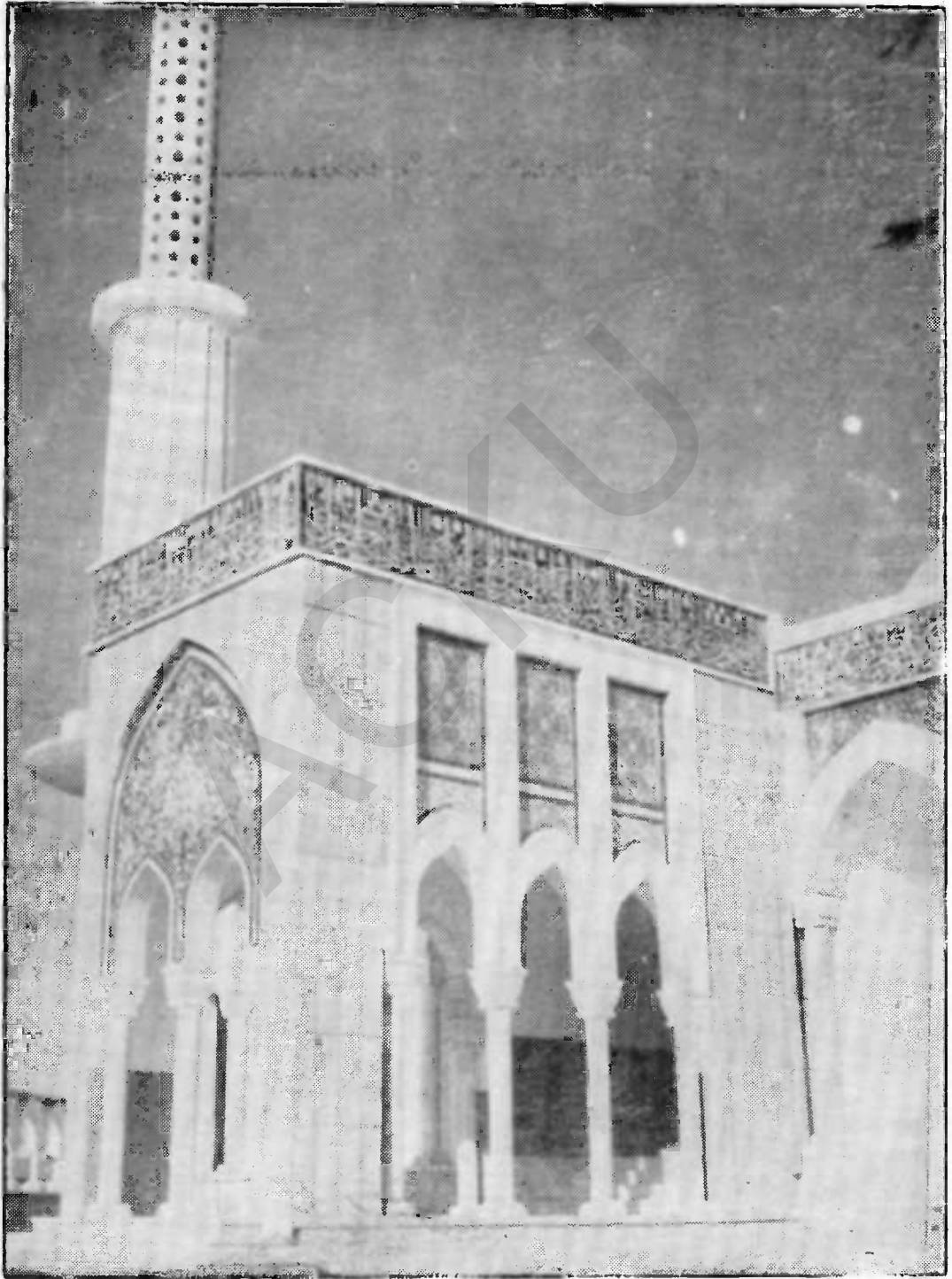
تعمیر جدید لیسه خوشحال خان که از ۱۵ ثور ۱۳۳۸ آغاز یافت بشدت پیش میرود .

ریگک اندازی ، فرش سنگی دهلیزها ، پخته کاری چوبچه ها و تسطیح برنده های عمارت بنو و نخی

های غازی و تخنیک تانوی تکمیل گردیده است .

مسجد جامع هرات

مسجد شاہ جہان لاہور

سنگ کاری، خشت کاری، آهن پوش و پلسترکاری تعمیر معاینه خانه مر کزی تکمیل شده رنگمالی و ترمیم عمارت سابق فرش و رنگمالی منزل اول عمارت سوم اکسریز ختم گردیده است خشت کاری منزل دوم چوک بریکوت و پلسترکاری منزل اول تعمیر مذکور جر یان دارد. خشت کاری، مکتب قلعه مرادیگک تاحصه ی قیچی پوش رسیده سنگ کاری و فرش سنگ روباخانه ها تکمیل گردیده

امور اداری:

در مجلس مشوره در جریان سال گذشته (۷۴۰) فقره ی جزایی و ۲۴۵ دوسیه دیگر نیز فیصله گردیده است همچنان ۴۵۶ فقره ی اداری با ۱۵ فقره ی محاکماتی فیصله گردیده است.

د کابل ښاروالی

تشکیل

ښاروال

ښاغلی محمد صدیق

ښاغلی محمد صدیق کابل ښاروال

ښاغلی محمد کبير

منشی

د انجمن غړی :

ښاغلی محمد محسن، فدا محمد فدايي، احمد ميرويان، عید الحکیم، محمد نعیم،

سید منور شاه

ښاغلی امیرالدین عبادی

د تشکیلاتو رئیس

« عصمت الله عنایت سراج

د کار او ساختمان رئیس

» محمد نبی

اداری رئیس

د پلتنی رئیس	ښاغلی عبدالغفور عرفانی
د قلم، مخصوص مدیر	» محمد طاهر
د ذاتی مدیر	» نور احمد ملال
د لوازم مدیر	» فقیر محمد
د کابل ننداری مدیر	» عبدالرشید جلیا
د پامیر دجریدی مسئول مدیر	» سید عزیز الله مرموز
د احصائی مدیر	» ضیاء الدین امیری
د عامه خد ماتو مدیر	» محمد عیسی یعقوبی
د پانو مدیر	» محمد اسماعیل حصاری
د نقدی محاسبی مدیر	» حاجی محمد انور
د جنسی » »	» محمد اکبر
د واران داتولوی مدیر	» صالح محمد
د پغمان ښار وال	» عبدالودود
د تنظیماتولوی مدیر	» عبدالرحمن
د صحی مدیر	» دکتور محمد اسماعیل طاهری
د ترا فیک مدیر	» امان الله حیدری
د فنی او ساختمان لوی مدیر	» غلام حیدر
د کار مدیر	» عبدالبصیر سمیعی
مهندس او د کار او ساختمان دریاست مشاور	» رمضان
مهندس	ښاغلی تاج الدین
انجنیر	» عبدالغفور
د پوښنا مدیر	» محمد طاهر

د اوبو رسولو مدير	د اوبو رسولو مدير
» » فني مدير	» » فني مدير
دليري ناحيې مدير	دليري ناحيې مدير
۲ د ناحيې مدير	۲ د ناحيې مدير
» » ۳ د	» » ۳ د
۴ د ناحيې مدير	۴ د ناحيې مدير
» » ۵ د	» » ۵ د
» » ۶ د	» » ۶ د
» » ۷ د	» » ۷ د
» » ۸ د	» » ۸ د
» » ۹ د	» » ۹ د
» » ۱۰ د	» » ۱۰ د

د اوبو رسولو مدير

» محمد اصغر

» محمد حيدر

» روح الله مهتدي

» محمد كبير

د اوبو رسولو مدير

» غلام دستگير

» عبد الجليل

» عبد الحميد

» رحمت الله

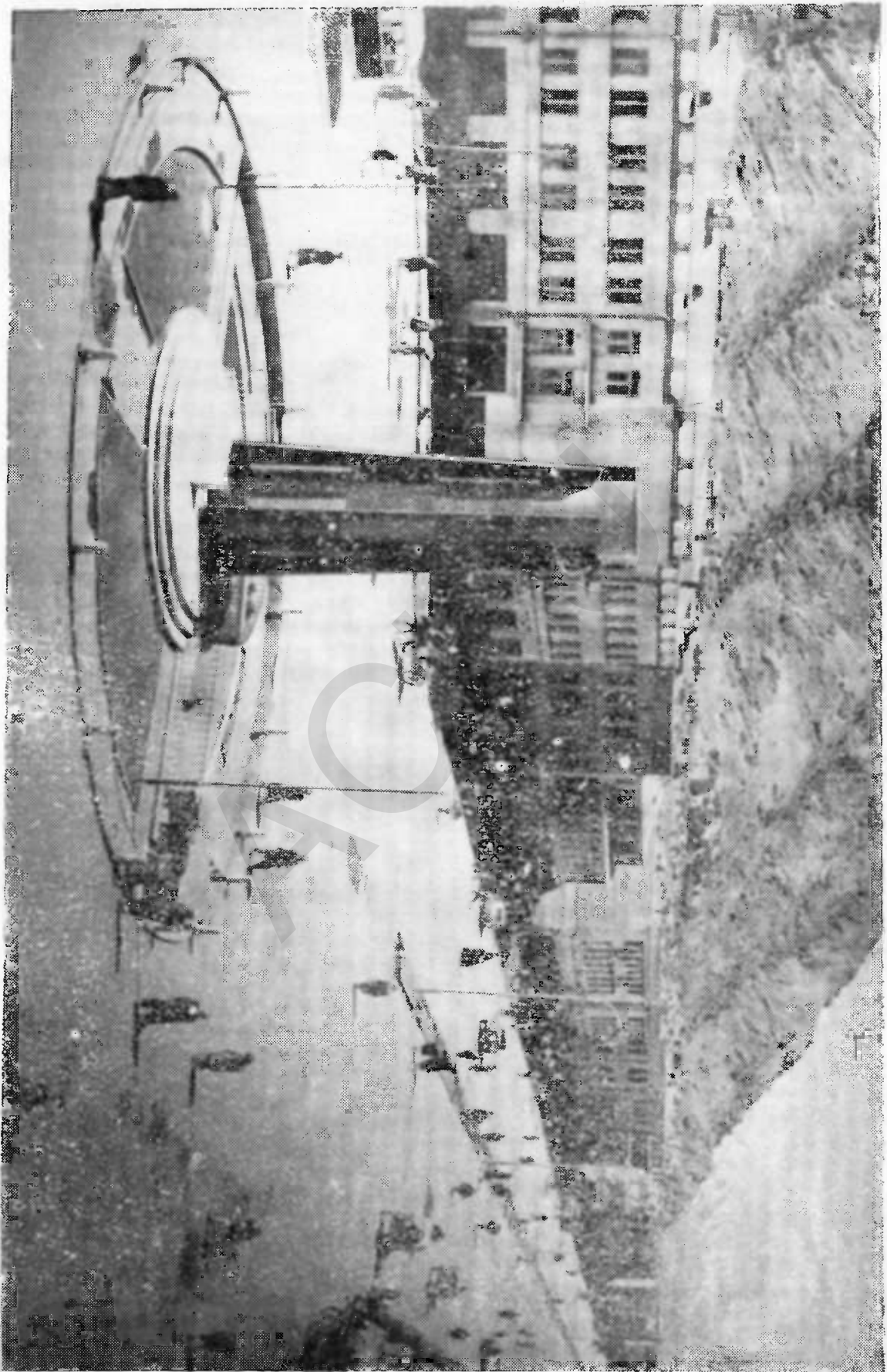
» محمد الله

» غلام رسول

عمارات بيد ريکو و تيمنا عبدالموکیل خان (کابل)

دوربینهای میزبان وانی با آینه میواند (کابل)

امور بناروالی کابل

قیرویزی :-

درین تازگی ها که متخصص قیر به کابل رسید فعالیت قیرویزی در نقاط ذیل آغاز یافت :
سرك شیرپور از حصه قبر شهید تا ایستگاه سرویس ، ۳۶۹ تن اسفلت در ۴۰۰۰ متر مربع ؛
سرك باغ بالا اسفلت ریزی طبقه اول ۴۷۳ تن و طبقه دوم ۵۲۹ تن .
از چهارراهی ده بوری تا میرویس میدان قیرویزی طبقه سوم ۱۰۵۴ تن در ۱۲۰۰۰ متر مربع ؛
سرك مقابل وزارت معارف قیرویزی طبقه سوم ۴۹ تن در ۵۰۰ متر مربع .
ترمیم جاده ها :

سرك های میدان هوایی تاپینتونستان و ات ، مقابل بانک ملی ، جاده شاهی باغبانکوچه ، مقابل سفارت شوروی ، مقابل شفاخانه ابن سینا ، سرك شیر شاه مینه از مینار عبدالوکیل خان تا میرویس میدان ترمیم گردیده برای ترمیم و نگهداری موتورهای فابریکه قیرویزی و غیره ماشین های بناروالی یک نفر متخصص استخدام گردیده و ۱۴ عراده موتور و روسی به مبلغ ۵۲۹۲۰ دالر و تخمیناً ۱۵۰۰ تن قیر خریداری گردیده است .

ساختمان و ترمیم :

کانکریت کاری خشت کاری استرکاری سمنت منزل اول و سوم عمارت جدید بناروالی انجام یافته قسمتی از سنگ مرمر شانی مسجد شریف پل خشتی صورت گرفته است .
آهن پوش ، گچ کاری ، چوب کاری آئینه خانه تعمیر گل خانه شهاب الدین میدان تکمیل و برخی از کار های دیگر آن جریان دارد .

نصب و تمديد چراغهای دو طرفه خیابان های شهاب الدین میدان و کاشی کاری مسجد شریف آن انجام یافته است .

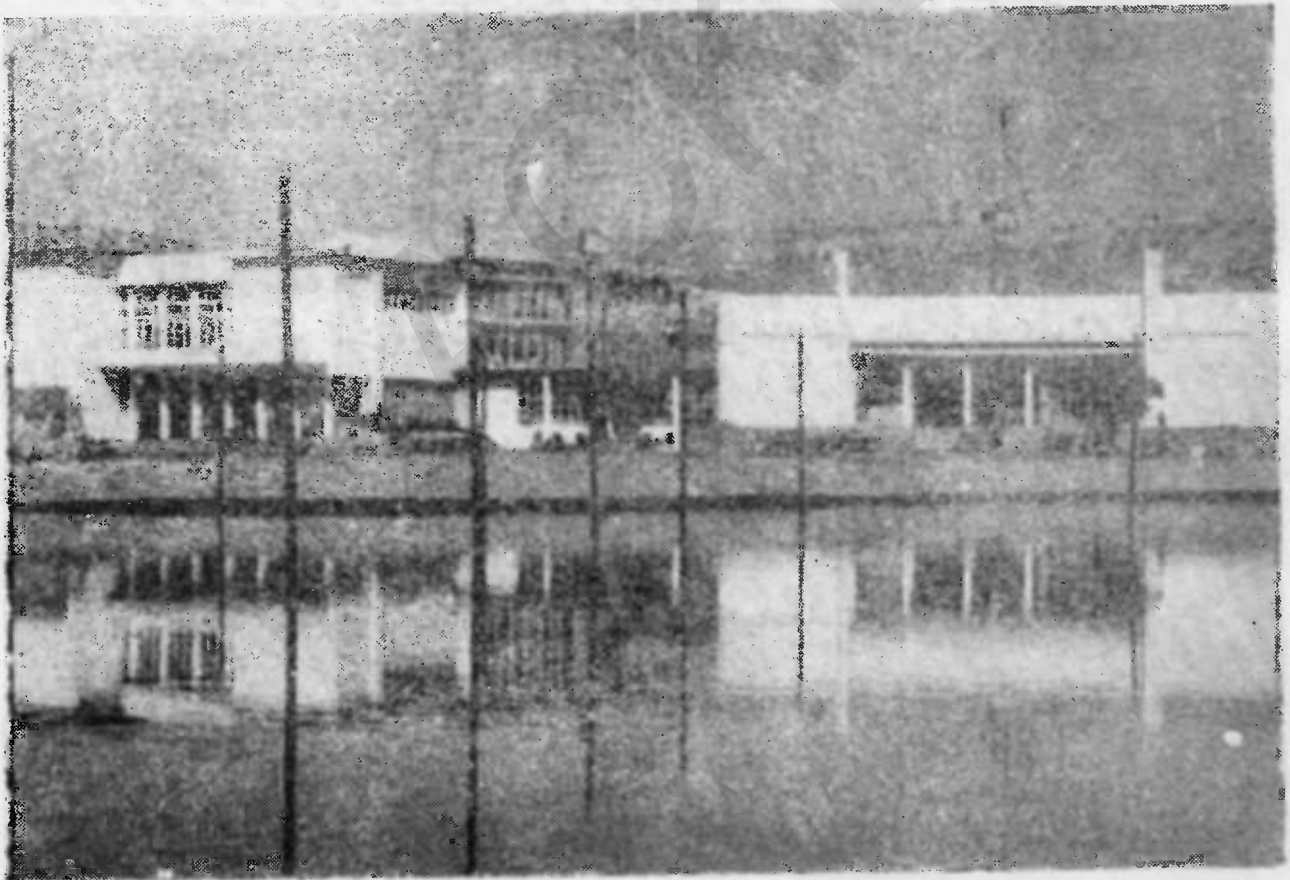
پل شفاخانه قوای مرکز ، ترمیم و اصلاح پل باغ عایمردان ، ترمیم دیوار های لب دریای کابل کار پارک پروان مینه ، مجرای آب کارته آریانا و غیره . انجام یافته است ؛

تنظیفات :-

سال گذشته اداره ی تنظیفات با مور ذیل پرداخته :

صاف کاری برخی از آبرو های شهر قدیم و ریگ اندازی برف پاکي نهال شانی دو طرف جاده ها ، و باغهای مربوطه بناروالی و آبیاری آن ذریعه موتورها ، ترتیبات و زاول حمل

در باغ بابر شاه، جوی کښی دو طرفه جاده میوند، آبکشی خندق های شهر قدیم، جوی کښی از جنگناک تا باغ بابر شاه و از آنجا تا عاشقان علرفان. جوی کښی ناحیه شاشهید (ع) پرکاری بعضی از سرکهای شهر نو، هموارکاری دو طرفه سرک سیلو، کندن دو طرفه جویچه های ده کپک، آبیاری چمن های نمایشگاه بین المللی، احداث جوی به منظور رسیدن آب در کول بریکوت نصب بیرل های خالی جهت خا کرو بهی منازل، پاک کردن کثافات از بل محمود خان الی پل آرتل، قطع کردن درختان خشک تمام حصص شهر، تزیین و نظیف شهر و غازی استدیوم برای جشن اطفال، تزیینات و تزیینات در مسجد عیدگاه و سلام خانه برای روزهای عید بهار و الی با موجودیت مصیقه مالی توانست تزیینات تشکیل پیک پونت کار (هفت صد نفر) را با بودجه معاشاتی و مصرف آن که در حدود (سه مایون افغانی) است بگیرد.

استادان و کادریان در کلاس درس مدرسه کابل (در تصویر) - که در تصویر

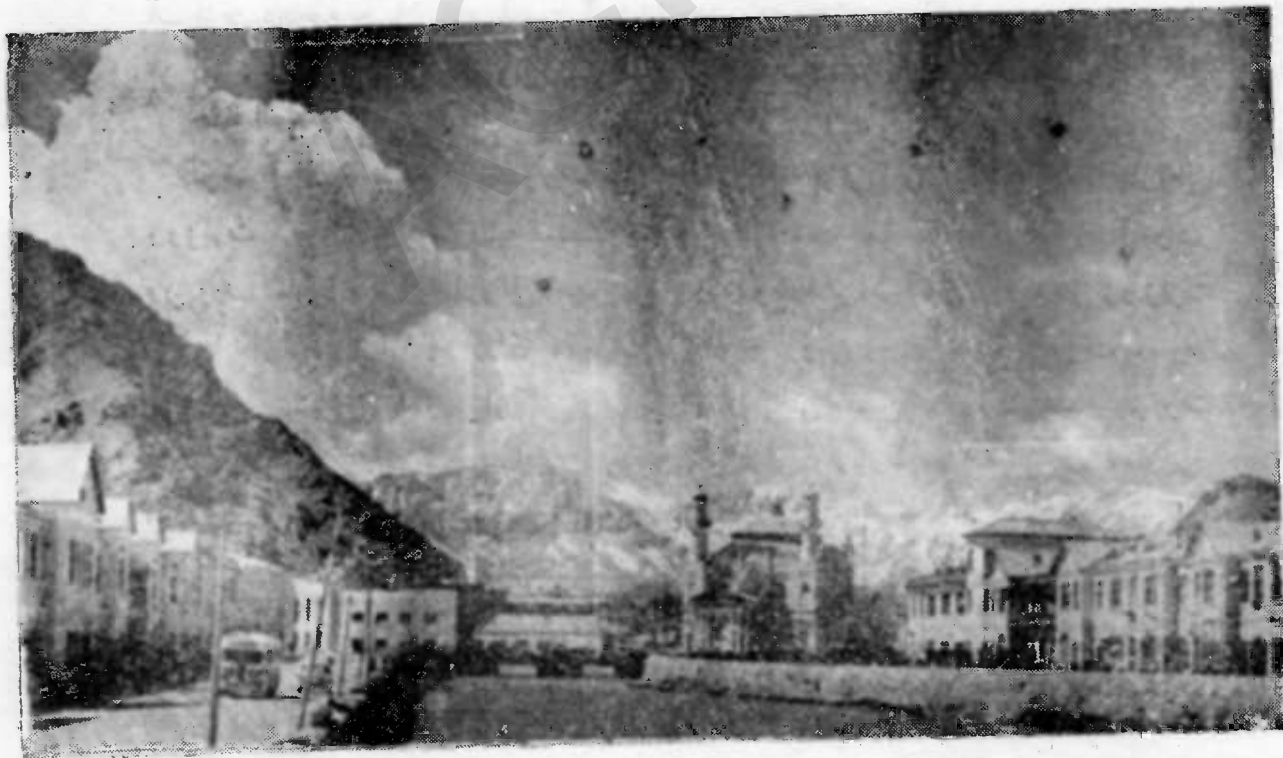
عمارت کابل ننداری

اجاره ملاك بنار و الی در سال گذشته بر ۲۴۶۹۰۰ - افغانی بالغ می شود .

ریاست تفتیش .

دكازنهائی ، در پنج نطه‌ی شهر تحت نظر و كلالی بنار و الی و یكك عده مامورین موظف برای فروش زغال باز گر دید ؛ برای ورود در شهر و ممانعت از دستبرد قصابان و خریداران استفاده جوتربیات انتظامی اتخاذ گر دید ، مشكلات گوشت كه در فصل زمستان جار و جنجالی بوجود میاورد ، بنار و الی روی این منظور با اطاق تجارت و برخی از شركتها و عده‌ی از قصابان سرمایه دار ، مذاكره نمود تا در موقع قلت گوشت ، مانند مسلخ مغاز ، های عصری بوجود آرند درین مورد اداره‌ی مسلخ و عده همكاری داده است و یكك تعداد كافی گاو و گوسفند در مسلخ ذخیره خواهد شد به همكاری بناغلی وزیر تجارت ، وزارت تجارت بمنظور فوق شش مایون افغانی را بطور كوكو مك و سرمایه‌ی ابتدائی به اداره مسلخ می پردازد .

همچنان یكك تعداد قصابان شهر نیز حاضر شده‌اند تا یكك اندازه گوسفند در مسلخ ذخیره كنند .

كابل در دامن شیر دروازه و آسمائی

برای برخی از صنفی ها، مارکیت های متعدد که از نظر ساختمان و مراعات حفظ الصحه قابل توجه خواهد بود بنا می شود.

ریاست نفتیش از اوضاع بازار رسیدگی کرده است و درین چند ماه مبلغ (پنجاه و سه هزار نهصد و چهل و سه افغانی) از درك جرایم نقدی . تحصیل و سی و دو دکان مسدود (ویازده) نفر دکاندار را محروم به خدمات تنظیفاتی کرده است.
آبرسانی :

مدیریت آبرسانی در ۲۱۹ موسسه ، منزل و مسجد به تمديد نل آب موفق گردیده است و همچنان معاينه آبهای پيمان و چاهای عمیق بوسیله هیأت های فنی بصورت تداوم صورت گرفته است و بهمین ترتیب لین کیبل برقی برچاه دوم موسوم علا و الدین بطول ۵۳۰ متر تمديد گردیده است . در ترمیم آب پيمان سه هزار و هشتاد و نل پنج انچه ، پنج هزار و نل سه انچه و نیم انچه در نقاط مختلف شهر تجدید گردیده است .

بغرض استفاده ساکنین شهر قدیم به اساس نظریه انجنیر جاپانی و عماله فنی آبرسانی چشمه های خواجه روشنائی و کاریز سابقه در دامن کوه خواجه صفاء پاک گردیده و عجالاً یک مقدار آب ازین دوناحیه جریان یافته و آینده ی آنرا اطمینان بخش و نمود می کند . پروژه دوم آبرسانی که منظور از شبکه شهری است ، سردست گرفته شده است .
حفظ الصحه :

موضوع حفظ الصحه شهر بصورت عموم تحت مطالعه قرار داده شده ، نمایندگان بناروالی و وزارت صحیه در اطراف وقایه صحت مردم و حفظ الصحه شهر مطالعاتی بعمل آورده و راپور مطالعات خویش را به بناروالی تقدیم نمودند چون موضوع متذکره منجبت و وظیفه به برخی از وزارت خانه ها تعلق میگیرد ، اصل اوراق مطالعات نمایندگان بناروالی و وزارت صحیه به یک کمیسیون عالی مشورتی ، مرکب از بناغلو کفیل وزیر زراعت ، رئیس مستقل مطبوعات معین وزارت صحیه برخی از مامورین عالی رتبه اداری و مسلکی بناروالی و وزارت صحیه تقدیم و تصاویری اخذ گردید از جمله موضوعات ذیل بررسی شده است .

پانزده موضع برای تعمیر مبرزهای عمومی تعیین گردیده و نقشه و برآورد آن انجام یافته است چون وضع کافی ها ، رستورانها ، شیرینی فروش ها و سمارچی های شهر صحتی نبوده برای مالکین آن در مورد اصلاح دکان های شان بوضع بهتر و صحتی تر هدایت داده شده و این امر پیوسته مراقبت میشود .
خدمات عامه :

هدف و غایه ی این شعبه ، ثبت هویت مستخدمین ، قرار دادی های دکانین شهر است که برای

از فعالیت امور عمرانی میدان هوایی بین المللی قندیمار

پاک منظرہ از جریان کار میخان بین المللی قندھار

مستخدمین خارجی و داخلی، مستخدمین دوایر و مستخدمین اتباع خارجی ۴۲۱۹ قطعه فورمه توزیع شده و همچنان ۶۴۵۲ قطعه قرار دادهای دکا کین، حمامها، منازل، سرایها ثبت شده است. مدیریت سرویسها :

برای ترمیم سرویسها از قبیل رویه‌ی سیت و ترمیم و اصلاح پرزهای آن اقدامات شده. دارالانشاء بنار والی :

به تعداد (۴۲۰) فقره از شعبات مربوطه بنار والی جهت فیصله به انجمن رسیده که از آن جماعه به تعداد (۳۷۱) فقره در آجندہ گرفته شده و از انجمله (۳۳۳) فقره تا کنون فیصله گردیده است. مدیریت عمومی محاسبه :

دوره‌ی سوم انتخاباتی بنار والی مبلغ ۱۵۳۳۶۱۷۹ افغانی را بدرک معاشات، مصارف تادیات قروض، کرایه‌ی منازل مستخدمین خارجی و سفر خرج‌هایشان ترمیم و قیر ریزی، مصرف کرده است. تقدیر نامه‌ها و نشانها :

بناغلی امیرالدین «عبادی» رئیس تشکیلات و معاون بنار والی باخذ نشان درجه اول مینه پال و مدال رشتین مفتخر گردیده اند و همچنان از مقام بنار والی باخذ تقدیر نامه‌ی درجه سوم توفیق یافته اند.

۲- بناغلی عبدالغفور (عرفانی) رئیس تفتیش بنار والی به اخذ نشان درجه ۲ مینه پال و مدال رشتین نکلی

۳- بناغلی محمدنبی کفیل ریاست اداری

۴- بناغلی عبدالرحمن مدیر عمومی نظیفات

۵- بناغلی امان الله مدیر ترافیک

و تقدیر نامه درجه (۳) دریافت نموده اند.

بناغلی روح الله مدیر ناحیه‌ی ۲ باخذ تقدیر نامه درجه ۳ و فوق گردیده است. ترفیعات :

۱- بناغلی محمدنبی رئیس اداری از رتبه ۵ به رتبه ۴

۲- عبدالرحمن مدیر عمومی نظیفات ۴ » ۳

۳ » روح الله مدیر ناحیه‌ی ۲ ۵ » ۴ ترفیع نموده اند

۴ » امیرالدین «عبادی» رئیس تشکیلات باخذ رتبه اول نایل گردیده است.

۴- برای بناغلی محمد کبیر مدیر ناحیه‌ی ۳ و بناغلی سیدمنور شاه عضو انجمن از مقام بنار والی تقدیر نامه‌ی درجه سوم اعطا گردیده است.

دقندهار ولايت

تشكيل :

بناغلى محمد صديق وزيرى دكفيل په حيث	نائب الحكومه
بناغلى عبدالصمد (كفيل)	مستوفى
بناغلى غلام ايشان	دمرافعى قاضى
» آدم خان (كفيل)	امينه قوماندان
» محمد يوسف ايازى	دمطبو عاتو لوى مدير
» امير محمد	دمخبر اتو لوى مدير
» عبدالرحيم	دكرهنى » »
» عبدالباقي آشنا (كفيل)	دپوهنى » »
» سيد عباس	دگمرک رئيس
» محمد اکبر	بناروال
» محمد اسمعيل	دمناز عاتو دفيصلى رئيس
» نور محمد (كفيل)	داحصائى مدير
» عبد الباقي	ادارى مدير
» محمد سرور	دقوائد عامى لوى مدير
» عبدالغفار عزيز (كفيل)	دصحى لوى مدير
» سيد عبدالغفار	دپلتنى آمر

معارف :

درقندهار (۲۸) باب مكاتب رسمى به تفريق ذيل ميباشد :

مكاتب ابتدائيه (۲۳) باب

ليسه (۱) »

دار المعامين (۱) »

مكتب ميخانيك (۱) »

متوسط نسوان (۱) »

مكاتب دهاتى (۳۸) »

به تعداد (۲۶) نفر متعلمين درسال ۳۷ و ۳۸ جديددا به صفت معلم در مكاتب مربوطه مقرر شده اند .

درسال ۳۸ به تعداد (۱۹) نفر طلاب از صنف دوازده ليهه احـمدشاه بابا و ميرويس دارالمعلمين فارغ التحصيل هكندا از صنف (۶) مكاتب ابتدائى به تعداد (۱۵۲) نفر فارغ گرديده اند .

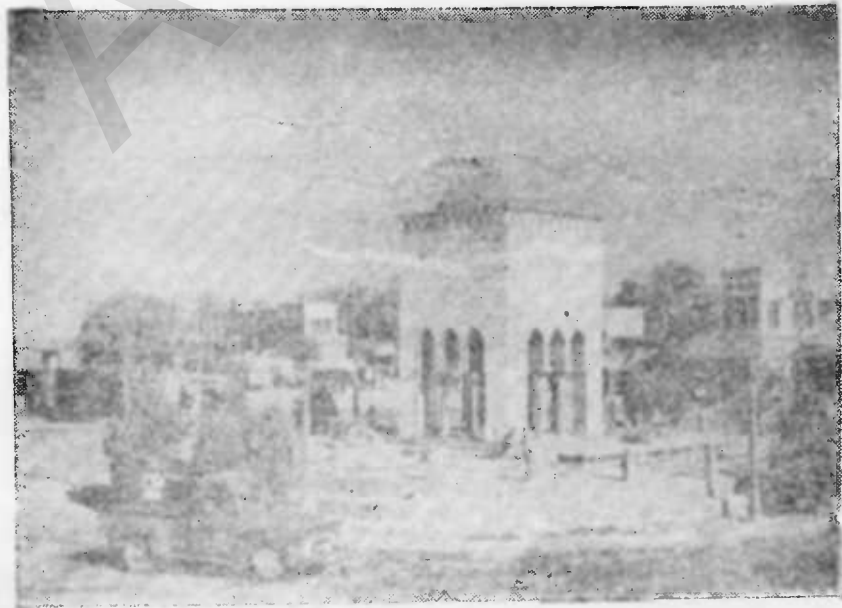
در سال ۳۷ و ۳۸ تعلیمی از مکاتب ابتدائی بتعداد (۷۷) نفر شاگردان به ح شس و (۱۲) نفر بلیسه ابن سیناء (۱۲) نفر از بلیسه احمد شاه بابا و میر ویس دارالمعلمین بعد از فراغ صنف (۱۲) به پوهنچی های کابل شمولیت ورزیده و جهت دوام به تعلیمات عالی فعلا در مرکز مصروف تعلیم میباشد.

در سال گذشته ۳۷ و ۳۸ تعلیمی سه سیت سامان مکمل لابراتوار فزیک کیمیا و بیالوژی از طرف وزارت معارف بلیسه احمد شاه بابا رسیده است.
عدلی :

محکمه مرافعه در سال گذشته به فیصله ۲۱۹۶ فقره جزائی حقوقی و وثیقه توفیق یافته است.
فوائد عامه :

کنادن کاری تهداب، سنگ کاری با چرنه و ریگ، خشت کاری، سمنت کاری به پیمانگی ۴۰۳۲ مکتب مترو و استر کاری چرنه و ریگ، سمنت، انگاف، سنگ کاری، پانه خاك كانكريت دسته بندی اطاق ها و غیره در حدود ۱۲۸۷۵ مربع متر کار شده است.
محکمه تجارتی :

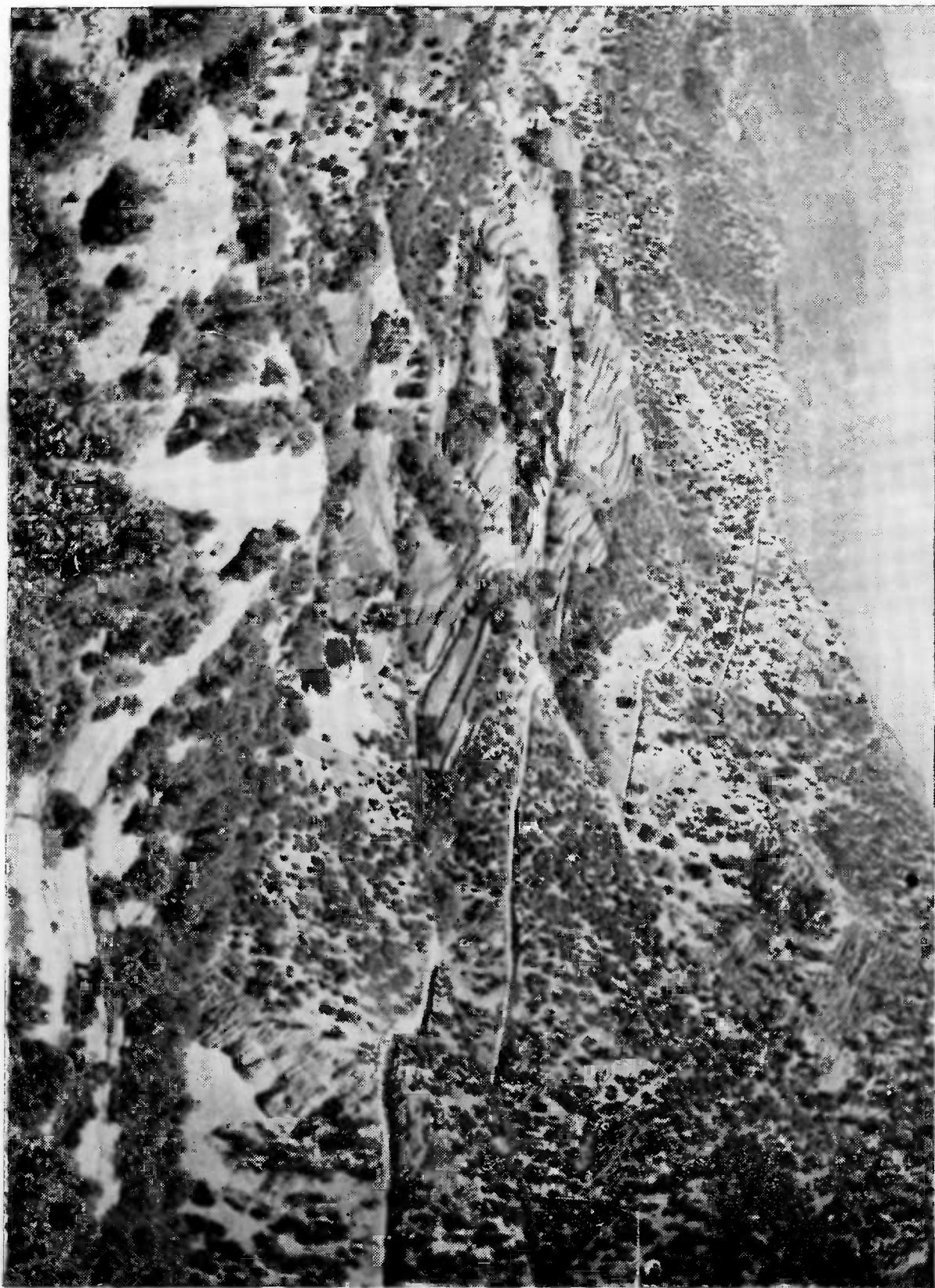
در جریان سال گذشته ۶۸۵ فقره دعوی تجارتي، وکالت خط ها و جواز نامه های تجارتي را فیصله کرده است.

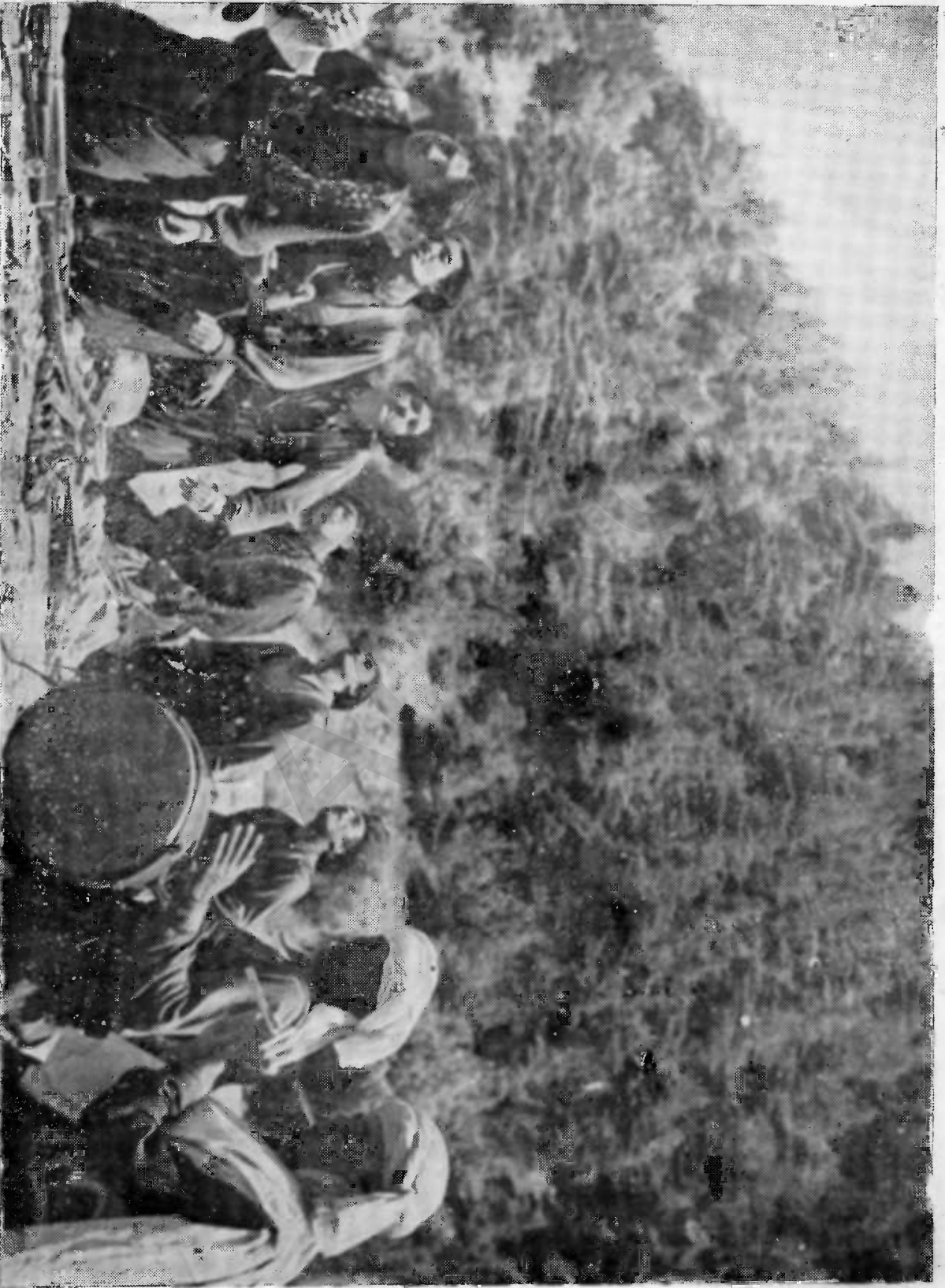
میدان شهیدان قندهار

صحی:

در جریان سال گذشته در شفاخانه‌ی زایشگاه ۲۲۵۳ مریض در شفاخانه‌ویا در خانه‌های شان
 تداوی و جراحی شده اند از جمله ۵ نفر فوت گردیده اند.
 در موسسه‌ی دندان سازی ۶۱۱ نفر تداوی و جراحی شده اند.
 در سرویس داخله، جراحی و چشم-م ۴۴۵۴ نفر-تداوی، عملیات، پانسمان و اکسین چیچک
 ۴۴۵۴ تطبیق گردیده اند تعداد مراجعین یومیه به ۱۱۸۰۰ نفر بالغ می‌گردد.
 در موسسه‌ی اکسریز ۴۸۹۶ نفر مراجعه نموده اند.
 در شفاخانه‌ی مستورات ۳۳۱۸۷ نفر معاینه و تداوی شده‌اند.
 در شفاخانه‌ی ارزگان ۱۳۱۲۵ نفر تداوی، معاینه و جراحی گردیده اند.

د خوست او چمکنی ترمنځ نوی سرک (پکستیا)

دینکیتا بحوانان (مالی اتین)

امور مالیست مزار شریف

معارف :

مکتب دهاتی دره صوف در حمل ۱۳۳۸ بنا بر پلان انکشافی معارف بمکتب اساسی تبدیل و مکتب دهاتی آنجا از مرکز دره صوف بقریه نو آباد چارا و لیا انتقال داده شد . در مکتب اساسی ۱۱۵ نفر و در مکتب دهاتی آن ۱۵ نفر معلم تدریس می شوند .

رو به حرفه در مرکز و محلات مزار شریف در جریان سال گذشته ۱۳ مکتب دهاتی و دو مکتب اساسی ، دو کورس اکابر نسوان جدیداً افتتاح و ۶۸۵ نفر معلم در آن پذیرفته شده است همچنان در مکتب وزیر محمد اکبر خان و مکتب خلم حرفه نجاری دایر گردیده است .

تعمیر مکتب سلطانه رضیه و ترمیم تعمیرات دیگر مکاتب ولایت زیر کار است .

تمام مکاتب ولایت مزار شریف در جریان سال دوبار تفتیش و معاینه گردیده است با اثر آن به هیئت اداری و تدریسی مکافات و مجازات داده شده است .

از مکاتب ابتدائی مزار شریف ۲۸۴ نفر از اسیه باختر ۱۲ نفر از دارالامانات سلطان رضیه ۱۲ نفر از مدرسه اسدی ۱۲ نفر و از دارالحفاظ روضه شریف ۷ نفر فارغ التحصیل گردیده اند باید متذکر شد که فارغ التحصیلان لیسه باختر و سلطان رضیه نخستین دوره فارغ التحصیلان موسسات مذکور را تشکیل میدهند .

امور مالی :

در عایدات ولایت مزار شریف نسبت به سال ۱۳۳۶ بصورت عمومی ۴۰۴۷۵۵۷۵ افغانی و ۹۸ پول افزوده شده :

در حدود ۶۳ لک افغانی محصول تیل خاک ، گوگرد و سمات که تا جران انفرادی و بعضی موسسات در سالهای ۳۳ ، ۳۴ ، ۳۵ و ۱۳۳۶ وارد نموده و بدون تادیهی محصول گمرک بفروش رسانده بودند تحصیل گردیده که قسمت بزرگ مبلغ تحصیل شده در جملهی چهل ملیون افغانی افزودی متذکر شامل میباشد .

در اثر جریب کشی زمین چند قریه ۷۶۰۱ جریب زمین از رود ظاهر و در ردف زمین های حکومت قید دفتر شد .

امور مخبراتی :

«خریطة های پوستی ترا نژی (اتحاد شوروی بپاکستان و هند) که از راه مزار شریف بکابل و مرجع آن صادر گردیده است به تعداد ۲۰ هزار خریطه :

«تزییدیکه در عایدات پوستی با اثر فعالیت «پوست» نسبت به سال گذشته بعمل آمده است لک افغانی

- * تاسیس یك پوسته خانه و يك تيلفون خانه ي شهري .
 - * اصلاحات و ترميم ۲۱۷ كيلو متر اين عمومي تيلفون مزار-كابل و فرا هم آوري و سيله ي مخابراتي مستقيم بين اين دو مركز .
 - * تمديد لين هاي تيلفون داخل منطقه ي مزار شريف ذريعه ي پايه هاي آمني .
 - * تمديد لين تيلفون كلدار بفاصاه ي ۶۰ كيلو متر .
 - * تمديد شبكه ي تيلفون مزار و شبرغان روي در اين .
 - * نصب سوچور د پنجاه ليته در تيلفون خانه ي شهري .
 - * بكار انداختن يك پايه دستگاه جديد تلگرافي و راديو تيلفوني بعلاوه ي دستگاه سابق .
- امور فوايد عامه :

در تعميرات مديريت معدن، فوايد عامه، رهايش مهندسین در تاشگندرو کلفت مکتب نسوان شفاخانه ي مستورات، رهايش منتظم تلگرافخانه، قاضي مرافعه، ديوار احاطه عمارت مديريت مخابرات و هوتل رو به مر فته به پيمانه ي ذيل کار شده است :

متر مربع	۸۰	رنگت مالي
» »	۲۶۰۱	ارچه کاري
» »	۶۴۰	کاه گل کاري
» »	۶۱۰/۵۰	پوشش
» »	۱۰۰/۵۰	شفته کاري
» »	۵۱۵	گچ کاري
» »	۷۵۶/۵۰	خشت فرش
» »	۱۸۵۸/۵۰	استر سمنت
» »	۵۶۰	انگاف
مکعب	۱۲۸۸/۵۳	گندل ته داب
» »	۳۳۹۹	سنگت کاري
» »	۱۲۴۴	خشت کاري
» »	۱۰۱	سمنت کاري
» »	۲۰۱	کانکريت کاري
» »	۲۳	خشت خام

پرکاری خاک	۳۹۹	مکعب
پلستر چونه وریک	۲۲۸۹	متر مربع
سفید کاری	۱۳۵	» »

همچنان در قسمت سرک سازی و حفظ و مراقبت آن پیمانہ‌ی کار بطور ذیل خلاصه می‌شود:

خام کاری سرک جدید تاشکندر، گورمار، نائب آباد و بلخ بطول ۴۸ کیلومتر و حجم ۶۰۹۱۴۲ متر مکعب و جغله اندازی آن به حجم ۲۲۱۹ متر مکعب.

در ترمیم سرکهای کلفت، سمنگان، چمتال، دشت شادیان و دهدادی ۳۰۵۴۸ متر مکعب خام کاری و ۱۲۴۶۰ متر جغله اندازی و ۲۱۸۴۰ متر مکعب مربع صفا کاری بعمل آمده است.

امور ولایت پکتیا

عرفانی :

در جریان سال گذشته سه مکعب اساسی و ده مکعب دهائی در مربوطات ولایت پکتیا جدیدا افتتاح گردیده و در مکعب متوسط گر دیز و در مکعب جاجی حرفی نجاری و در مکعب خوست حرفه‌ی بافندگی تأسیس گردیده است .

فوائد عامه :

در سال گذشته در پکتیا امور ذیل در قسمت فوائد عامه انجام یافته است .

نخامه کاری و سرنگگ پرانی ۱۸۵۴۳۴ متر مکعب

صفا کاری سړك ۱۱۰۰۰۰ متر مربع

امور فوق در اصلاح و احداث سړك های جدید گر دیز ، خوست ، منگل و چمکنی انجام یافته است .

تعمیراتی :

خشت کاری ۱۸۶۵ متر مکعب

» » ۳۰۰۰ »

» » ۱۱۸۶ »

» » ۵۳۲ »

» » ۷۸۰۳ »

مخابراتی :

تعمیرات لاین تیلیفون گر دیز - جاجی و چمکنی بصورت : ولینه

» » » از احمد خیل جاجی تا کچه منگل

» » » از کچه منگل تا احمد خیل و از احمد خیل به گردیز

» » » از چمکنی تا دند پتان

تعمیرات لاین جدید تیلیفون از خوست تا موسی خیل منگل به مسافت ۶۵ کیلو متر

تعمیرات لاین جدید تیلیفون گو مل به فاصله‌ی ۶۰ کیلو متر

نصب پست سربور د ۳۰ اینه در مرکز خوست

» » » ۲۰ اینه در ارگون

تأسیس پست پست پسته در جدران و تنی خوست

دېگنې اولايت

نائب الحکومه او عسکری قوماندان	بناغلی فیض محمد
مستوفی	محمد یوسف وحدت
دراغی قاضی	بناغلی محی الدین
دابتدائی قانمی	» محمد ظاهر
سرطیب او دصحی مدیر	» دکور غلام حیدر
دمخبر اتو مدیر	» محمد امین
دمطبوعاتو مدیر	» نور محمد پوونده
دپوهنی مدیر	» غلام دستگیر زنگش
دفو اتد عامی مدیر	» محمد یوسف

ACKU

دقطنن ولایت

بناغلی محمد جمعہ صدیقی	نائب الحکومہ
بناغلی محمد ابراہم	مستوفی
» محمد صدیق کباری	دمرافعی قاضی
» یادگار راجی	د ابتدائی قاضی
» عبدالجلیل	د امنیہ قوماندان
» سید خلیل شاہ	د ژاندارم قوماندان
» محمد علم غواص	دمطبوعاتو مدیر
» محمد امان	دمختاراتو مدیر
» عبدالغفور قرار	دیوہنی مدیر
» عبدالرزاق	دفوائد عامی مدیر
» فقیر محمد	د حفظ او مراقبت مدیر
» عبد الصمد	د کڑھنی مدیر
» حسن علی پرویز	د زراعتی توسعی مدیر
» نور الحق	د نباتاتو دحفاظت مدیر
» عبدالرہاب	د جنگاوتو مدیر
» سیف الدین	داوبوور کولو مدیر
» محمد سرور	دواتر نری مدیر
» حیات اللہ	دقندزدارم مدیر
» دکتور محمد ابراہیم	دصحی مدیر
» عبدالمجید	دمکلفیت مدیر
» میر احمد	داحصائی مدیر
» محمد رفیق	دگم۔رک مدیر
» عبدالرحیم اتمانزی	داداری مدیر
» سید محمد	د پاننی مدیر
» روح اللہ مجددی	مدعی العموم
» عبدالقدیر واثق	دقندز لوی حاکم
» عبد اللہ	د تالاق »
» محمد حسن	دپاخمری »

دھرات ولایت

تشکیل :	
بناغلی عبدالرحیم واحد	نائب الحکومہ
» حافظہ امیر محمد	مستوفی
» مولوی فضل کریم	دمرافعی قاضی
» مولوی عبدالجلیل	دابتدائی قاضی
» عبدالعزیز سیدالی بگروال	دامینی قوماندان
» عبدالرحیم دگروال	ڈٹانڈارم قوماندان
» احمدقلبی	دگمرک رئیس
» محمد عمر نفیس زادہ	دپوہنی لوی مدیر
» عبدالمجید خالقی	دمخابراتو لوی مدیر
» نیا زمحمد	دمکلفیت مدیر
» امیر محمد فدائی	دفواید عامہ لوی مدیر
» میر سیف الدین	دکرہنی لوی مدیر
» محمد اسلم سلیمی	دروغتیا لوی مدیر
» عبدالمنان دردمند	دمطبوغاتو لوی مدیر
» میر محمد اعظم الجاء	داداری مدیر
» عبدالرحمن	داحصائیه مدیر
» محمد طاہر صافی	دقلم مخصوص مدیر
» عبدالباقی	دبادغیساتو لوی حاکم
» محمد حنیف	دغور اتو لوی حاکم
» سراج الدین	دغوربانو لوی حاکم
» عبد الغنی	دھرات بناروال

امور و لایست هرات

اداری :

۴۵۰ فقره هی جزائی و ۲۴۰ فقره هی اداری و محاکماتی در مجلس شورای فیصله گردیده است .

عرفانی :

در سال گذشته موسسات عرفانی ذیل تاسیس گردیده است :

دار المعلمین مرکز هرات ، مکاتب ابتدائیه اناث در غوریان ، دهاتی اناث در بادغیسات یک مکتب ابتدائیه ذکور و ۴ مکتب دهاتی در ربوطات غوروات یک مکتب ابتدائیه و ۲۹ مکتب دهاتی بادغیسات ۳ مکتب دهاتی در غوریان ، یک مکتب دهاتی در حکومت انجیل افتتاح گردیده شعبات فالین بافی در نور بیهاق و نساجی در غوریان ، تاسیس کورسهای اکابر در مرکز هرات و حکومت کلان غوریان .

به تقریب روز معلم مراسم خاصه برگزار و رساله هی نشر شد ۱۰۵۰ معلم و ۱۳۰ متعلمه تجدیداً بمکاتب پذیرفته شدند . ۱۴ نفر فارغ التحصیل لیسه سلطان غیاث الدین به پژوهشی های مرکز اعزام گردیدند . ۲۵ نفر از فخر المدارس و مدرسه هی جامع شریف بمعامی راه بر عادی مقرر شدند . ۴۹۸ نفر فارغ التحصیلان ابتدایی بمکاتب مرکز و ۳۰ نفر بدار المعلمین هرات شامل گردیدند . سه سیت لابراتوار فریک ، کیمیا و بیالوژی جهت استفاده هی لیسه ها گذاشته شد .
عدلی :

قضایاییکه در محکمه هی ابتدائیه فیصله گردیده : حقوقی ۶۸ فقره جزائی ۱۵۱ قطعه و غیره فیصله های شرعی ۱۳۵۶ قطعه .

مخابراتی :

برای تیلفون دو اثر و منازل شهر لاین های کبیای تمديد و سرجورد های ۱۲۰ لینه و ۱۴۰ لینه نصب گردید تیلفونخانه و بوسته خانه به شهر جدید انتقال داده شد . لاین های شیندنند قلمه ی نو و اوبه و غوریان و تور غوندی ترمیم گردیده است . همچنان شبکه های تیلفونهای جدید بمنازل ابتدا دیافت صحی : در لابراتوار ۴۹۳۶ نفر از نظر امراض مختلف طبی معاینه گردیده اند .

۶۷۰ نفر مریض داخل بستر گردیده و تداوی شده اند و در سر و بدن های مختلف شفا خانه

۱۱۲۷۳ نفر مراجعه نموده اند که بعضاً جراحی و بعضاً معاینه و تداوی شده اند .

۱۱۹۲۵ نفر و ۶۵۴۶ منزل و دکان ، سرای وغیره و ۵۳۶۰۲ تکه لباس پودر پاشی گردیده است .

۲۳۴۱۵ نفر آبله کوبی شده اند . یکپایه جنریتور جدید در مؤسسه اکسریز نصب و عمارت

شفاخانه ملکی ترمیم و رنگمالی گردیده است .

محکمه تجارتی :

۲۶۳ قطعه اسناد تجارتهی از قبیل و کالت خطها ، رسیدخط ، فروش سهام جوازنامه و غیره

را اجرا کرده است .

دفتر اہ اعلیٰ حکومت

تشکیل:

نباغلی سعادت	دفتر اہ اعلیٰ حاکم
« عبدالکریم	مستوفی
« موای خمار الدین	دمرافعی قاضی
« عبد المجید	ڈڈاندارم قوماندان
« عبد الغنی	دامینی قوماندان
« محمد نبی	دمکلفیت مدیر
« عبد القادر « بلغ	دمطبوعاتو مدیر
« غلام محی الدین « ابوبی	دپوهنی مدیر
« نور الدین	دمخبر اتو مدیر
حافظ احمد علی	دروغتیا مدیر
« مولوی عبدالمنان	د ابتدائی محکمہ قاضی
« عبدالسلام « مہمند	د فواید عامی مدیر
« عزیز اللہ	د کرہنی دمڈیریت کنیل
« عبد الکریم	د چخان سور لوی حاکم
« محمد قاسم	د ۴ برجک محلی حاکم
...	د اصل چخان سور محلی حاکم
« یار محمد	د اناردری محلی حاکم
« محمد نبی	د بکوره محلی حاکم

امور حکومت اعلیٰ فراه

اداری :

فیصلہ ہائیکہ در مجلس مشورہ بعمل آمده است : جزایسی ۱۵۰ ، متفرقہ ۱۲۶ محاکمائی ۴ فقرہ ،
دوایر حکومت کلان چخان سور ، حکومت چار بر جک ، علاقہ داری جوین ، بالابلوک ، بیل
گر کی ، حکومت اناردرہ ، علاقہ داری خاک سنید ، علاقہ داری قلعه گاہ ترانسپورت دولتی
مستوفیت ، مسکلفیت بنار والی و قوماندانی امنیہ تفتیش گز دیده است .
عدلی :

در محاکم ابتدائیہ و مرافعہ ۹۸ فقرہ فیصلہ و ۲۵۴۰ وثیقہ اجر اشدہ است .
زراعتی :

۲۲۴۳۵ نہال باغهای دولتی علیہ مرض جولانگک و شپشک دوپاشی شدہ است .
۱۰۶۸۹۰ حیوان علیہ امراض مختلف تداوی گز دیده است .

۴۰۰۰۰ تاک سلفر پاشی گز دیده است ، ۱۴۳۳۰ نہال غرس گز دیده است ، یازده سیر و چار دہ
پاوتخم نباتات زیتی و مشردر قوریه مدیریت زراعت بندر گز دیده است .
صحی :

۱۴۰ نفر داخل بستر ، ۷۱۵۰ نفر در کلینیک تداوی شدہ ، ۱۷۰۰ نفر ضا ، چپچک و ۱۲۰۰۰ نفر
ضد مخرقہ پیچکاری گز دیده است .

۱۵۳۰۰ خانہ ، ۳۵۰۰۰ ہزار نفر و ۹۵ ہزار پارچہ لباس ضد حمای لکہ دار پودر پاشی گز دیده است
سامان و لوازم مشفاخانہ ، بسترہ و چپرکت تهیه گز دیده و یکپایہ جنریتر جهت تنویر مشفاخانہ
نصب گز دیده است .

مخابراتی : لین جدید کنار فراه رود روی پایہ های سمتی تمدید گز دیدہ همچنان یک لین
از حکومت جوین بطول ۸۵ کیلو متر بہ چخان سور وصل گز دیدہ ، یک یک پایہ سوچور ددر علاقہ
داری جوین ، دلارام اناردرہ ، چار بر جک نصب شدہ دوپوستہ خانہ نیز در حکومت اصل
چخان سور و ۴ بر جک افتتاح گز دیدہ . همچنان یکپایہ سوچور د پنجاہ لینہ در مرکز فراه و یکپایہ
۲۰ لینہ در چخان سور نصب گز دیدہ .

عمرانی :

سرک علاقہ داری گلستان بہ طول ۶۸ کیلو متر و عرض دہ متر و سرک حکومت کلان چخان سور
تا اصل چخان سور بہ طول ۱۴۵ کیلو متر و عرض دہ متر جدید احداث گز دیدہ است .
کندن کاری جو بیچہ ۷۰۰ متر مکعب و ساختمان تعمیرات محافظین پل های فرارود و دلارام بہ پیمانہ

۴۰۰ متر مکعب؛ ریگ اندازی سرکلین عمومي ۸۵۰۰ متر مکعب و صفا کاري آن ۲۴۸۰۰۰ متر مربع انجام یافته است

در تعمیرات مربوط به پیمانہ ۱۳۴۳ متر مکعب، خشت کاري چونه و ریگ و ۸۲۷ متر مربع؛ که انکریت و انکراف کاري بعمل آمده است.

عرفانی:

سه مکتب دهاتی به مکتب اساسی ابتدائی ارتقا یافته است و در مربوطات حکومت اعلیٰ ۶ مکتب دهاتی ذکر و یک مکتب دهاتی نسوان افتتاح گردیده است. هزینه خیاطی در دو مکتب و بوت دوزی در یک مکتب تازه افتتاح گردیده است.

فازغ التحصیلان مکتب متوسطه ابو نصر و دیگر مکاتب ابتدایی به مکاتب مرکز دارالمعلمین قندهار، معرفی گردیده اند مکتب صنایع ذراہ بطور بی سابقه انکشاف یافته و امور معماری و نجاری آن بطور قابل تذکر پیش رفته است.

دبدهستان اعلى حكومت

تشكيل :-

داعلى حكومت وكيل

مستوفى

دمر افعى قاضى

دپوهنى مدير

دمطبوغاتو مدير

داپتدائى قاضى

امينه قوماندان

دصحى مدير

دفو ائدعامى مدير

دمخابر اتو مدير

دكرهنى مدير

دمكالفيت مدير

دژاندارم قوماندان

بناغلى خداداد «اعتمادى»

» محمد عمر دكفيل په حيث

» فضل حق

» عبدالشكور

» محمد اكبر ارفاقى

» محمد اسلم

...

» دكتور على احمد حيدرى

» محمد حسن دكفيل په حيث

» شمس الحق

» محمد نعيم دكفيل په حيث

» نجم الدين

» محمد يعقوب

امور حکومت اعلیٰ بدخشان

عدلی:

در سال گذشته فقره‌ی جزایی، ۲۰ فقره‌ی حق و قی و ۱۱۲۷ قطعه وثیقه‌ها اجرا گردیده است.
فوائد عامه:

در سنگ کاری کندن کاری جغله اندازی، پرکاری، سرنگپرانی، صفا کاری و غیره‌ی سرکهای مربوط به پیمانہ ۱۳۶۴۸ متر مربع کار شده است. همچنان یک پل بطول ۱۳ متر ارتفاع، ۱۶ متر عرض چار و نیم متر و یازده پلچک بطول از ۲ تا ۳ متر، عرض ۴ متر و ارتفاع ۲ متر با ۹ آب و ساخته شده است.

صحی:

۳۲۲۵۲ نفر، ۱۲۱۵۷ خانه، ۶۸۹۴۶ پارچه و ۶۶۳ مسجد، دکان، سرای و غیره بود در دی. دی. تی تطبیق گردیده است. همچنان ۱۱۷۵۷ نفر خالکوبی چیچک و ۸۸ هزار نفر در کلینیک تداوی و معاینه شده اند.

زراعتی:

۱۲۰ جریب زمین تخم پسته بذر و ۳۰ هزار نهال غیر مشمر غرس گردیده است و ۹۹۵۰ نهال مشمر از باغ مرکز بدوایر و اشخاص توزیع گردیده است.
یک باغ دردشت فراخ احداث گردیده است همچنان در بذر تخم توت برای پیاله فعالیت بعمل آمده است و در باغ مذکور در حدود ۴۰ هزار نهال مشمر و غیر مشمر پیش بینی گردیده است و در مربوطات بدخشان روی هم رفته ۵۰۰ چغنه تخم پیاله توزیع گردیده است.

دمیمنی اعلیٰ حکومت

تشکیل :

بناغلی سید احمد شاہ «ہاشمی»

اعلیٰ حاکم

بناغلی احمد علی

مستوفی

د گروال محمد تراب

عسکری قوماندان

د گروال احمد خان

حارودی قوماندان

جگرن حاجی امین اللہ خان

دامنی قوماندان

بناغلی عبداللہ صافی

دہراستی قاضی

» میر غلام محمد حسینی

دمطبو عازو مدیر

» حاجی محمد اسمعیل

دروختیا مدیر

» جمعہ گل

دمخبر اتو مدیر

» شمس الدین متین

دپورہنی مدیر

» فقیر محمد

دابتدائی قاضی

» عبدالستار وردکی

دفو ائد عادی مدیر

» غلام فاروق

دگمرک مدیر

» آ فارحیم

دمکلفیت مدیر

دکرہنی مدیر

امور حکومت اعلیٰ میرپور

امور عرفانی :

در سال گذشته شش مکتب دهاتی اناث و شش مکتب دهاتی ذکور در مربوطات میمنه افتتاح گردیده و مکتب ابتدائیه نسوان در کز میمنه به متوسط ارتقا یافته است. همچنین حرزهای انجاری حجاری و قالین بافی در مکتب مربوط از کشف یافته.

امور مختبرات :

لین تیلفون از غور مراجع مراتب در کز میمنه تجدید و لین های مرکز شهر بصورت اساسی تعمیر گردیده است.

یک پایه سرچوب در ۲۰ لینه در حکومت پنتون کورت نصب گردیده است. لین تیلفون بین میمنه و اندخوی تاحدود شهر غان و اینه گز دیسه. در عایدات نسبت بسال گذشته ۲۴ هزار افغانی افزود شده است، امور عمرانی :

تعمیرات مطبوعات، مکتب متوسط نسوان تکمیل و عمارت شفاخانهی ملکی بالحا قیبهی آن اطاقهای لابراتوار، آکسریز تکمیل و تعمیر گردیده است و بعضی اطاقهای شفاخانهی کنکریت شده است سرکهای مربوط میمنه از شهر غان تاهرات جفله اندازی و اصلاح شده است، همچنین سرکهای نوعی داخل شهر اصلاح و در کار آن جوی کشیده شده است. و در کنار سرکها (بطول ۱۰۴ کیلومتر ۱۳ هزار نهال ناجو، آکاسی، چنار و توت غرس شده است در تعمیرات مدیریت زراعت، معدن، انحصارات، مختبرات، دولت کتب نسوان، میدان طیاره، شفاخانهی مردانه و زنانه و محکمه هی در افعه و ابتدائیه ۲۱۴۲ متر مکعب و ۱۳۹۳۸ متر مربع مواد و مصالح تعمیراتی مصرف گردیده است.

زراعتی :

چپله های تالک خشتی باغ فارم تعمیر گردیده است و ۳۷۷۵۶ نهال مشمر نهال های زینتی غرس و بندر گردیده است.

۱۱۳۸۳ جریب زمین علیه ماخ و جادله و ۱۳۴۰ نهال از فارم بموسسات و دوایر داده شده است همچنان ۲۴۷۷ نهال مشمر و بته های زینتی و کوهی و ۱۲ سیر تخم سبز بیجات در نقاط مختلف غرس و بندر گردیده است.

در حکومت مربوط به ۱۶۴۷۰ جریب زمین ۲۵۰۰۰ سیر پنبه دانه جهت بدرتوزیع شده.

امور

دفترنی اعلیٰ حکومت

تشکیل:

بناغلی سیدعباس دنائب الحکومه پرتبه	اعلیٰ حاکم
» عبدالحکیم و هاب	مستوفی
» محمدگل	د مرافعی قاضی
دگر من محمد اکبر	دامینی قوماندان
» عبدالله	دژاندارم قوماندان
بناغلی الیاس الدین	دیوہنی مدیر
» عنایت اللہ شید	دمطبو عاتو مدیر
» عبدالقیوم حمیدی	دمخبر اتو مدیر
» سیدعباس	دگمرک مدیر
» غلام جیلانی	دفواید عامی مدیر
» میر زیور شاہ دکفیل پھچیت	دکرہنی مدیر
» دکتور محمد ابراہیم	سرطیب
» محمدحسن	دابندائیبی قاضی
» عبدالعالی	بنار وال
	مربوط حاکمان:
بناغلی شاہ محمد	دکتور از لوی حاکم
» عبدالملک	» دائندر
» خداداد	» دمقر
» عبدالخلیل مہمند	» دجاغوری
» عبدالخالق	» دناہور
» عبدالاحد	» دجغتو
» عبدالغیاث	» دقرہ باغ
» عبدالاحد مہمند	» دو از وخواہ
» محمد بنارس	» دشرن

بناغلی سیدعباس حاکم اعلیٰ باخذنشان ستور درجہ اول و مدال رشتین مطلقاً موفق گردیدہ

است.

بناغلی شاہ محمد حاکم کلان کتو از باخذنقدیر ڈامہی در جسوم و ڈشان مینہ پال موفق گردیدہ است

امور حکومت اعلیٰ غزنی

عرفانی :

نظر به پلان پنجساله‌ی انکشافی مکاتب اساسی یحیی خیل کتواز و ناوه‌ی مقرر جدیداً تأسیس گردیده است. همچنین در محالات مربوط ۱۱ مکتب دهاتی (نسوان و ذکور) افتتاح و صنایع نجاری و فرنیچر سازی در مکاتب سلطان شهاب الدین و عالی لادابرا گردیده است. در زمین‌غزنی و یک کتابخانه‌ی کوچک (با ۲۰۰۰ جلد کتاب) نیز افتتاح شده است. سه کورس اکابر نیز تازه افتتاح شده است.

و ارسی از صحت مردم :

در مدیریت صحیحی غزنی سال گذشته به تعداد ۵۰۵ نفر مریشان داخل بستر و تداوی شده اند. به تعداد ۱۱۵ نفر جراحی گردیده و ۸۴۰ نفر مریشان پانسمان و به ۳۵۰۴۷ نفر واکسین ضد چیچک تطبیق گردیده است. ۱۲۷۷۴۰ لباس و ۲۷۱۵۵ متر ل، ۲۴۰ مسجده و ۱۰ حمام ۴۰ هتل بودر پاشی گردیده است.

امور مخابرات پسته رسانی ارگون که در گذشته از طریق ولایت پکتیا صورت میگرفته از طریق غزنی و شرن شروع گردیده است. اولین تیلیفون علاقه‌داری زنه‌خان بصورت اساسی با پایه‌های جدید و نصب سلیتر آن تکمیل شده و همچنین لین تیلیفون حصه‌ی اول اندر و حکومت شرن بادنده و انسلتر جدید نصب شده. لین‌دوانی‌های چنیل سیستم شروع و با پایه‌ی تکمیل رسیده است.

امور فواید عامه :

سړك گردیز ریگ اندازه شده و به مسافتی ده کیلومتر پرکاری شده است. سړك لین کتواز تا مسافتی پنج کیلومتر جغله اندازه شده است. سړك گومل پرکاری و هموار کاری و کندن کاری صورت گرفته و به اندازه ۳۷ کیلومتر کار شده ۱۹ اطاق معابرین ترمیم گردیده است.

تعمیرات :

تعمیر جدید حکومت اعلیٰ تاکرسی سنگ کاری، پخته کاری و پوشش شده دیوار احاطه‌ی مدیریت زراعت و فواید عامه تکمیل شده است.

حرم‌سرای و آشپزخانه و اطاق جنریتر برق شفاخانه‌ی ملکی پوشش شده است.

تعمیر مکتب حصه‌ی اول اندر پوشش و دروازه و کلکین آن نصب گردیده است.

تعمیر چنیل سیستم مخابرات آهن پوش گردیده است.

تعمیر احاطہی مکتب متوسطہ بنیادہ ی تکمیل رسیدہ است .
 گالکاری اطاقہای بند پالتو ، سرده ، سراج ، زنه خان تکمیل گردیدہ است .
 تعمیر مکتب علاقہ داری خواجہ عمری پوشش و دروازہ و کالکین آن نیز نصب شدہ مسطح
 کاری تعمیر مختبرات تکمیل شدہ است .
 امور زراعت :

برای شادابی و سرسبزی در حصہ ی جنگل باغ بہ تعداد (۵۰۰۰) نہال قلمہ و چنار و عرعر
 و بہ تعداد (۳۰۰۰) قلمہ بید غرس گردیدہ است ۲۰ جریب طبقہ بندی و سرکھای منظم کشیدہ
 شدہ تخم ناجو و مورپان و عکاسی بہ قسم تجربہ زرع گردیدہ است .
 برای دفع حشرات مضرہ و ہم غایہ مرض حیوانی مجادلہ گردیدہ است بہ اندازہ (۲۲۴۰)
 نہال زینتی بہ فارم زراعتی غرس شدہ است .
 محکمہ مرافعہ :

بہ تعداد ۱۴۵ فقرہ جزائی و ۴۷ فقرہ حقو قی فیضہ شدہ و بہ تعداد (۱۳۱۴۰) نکاحنامہ
 بفروش رسیدہ .
 بناروالی :

سرک سید احمد مکی و داد دیوات و دیگر جادہ های مربوط بہ عرض ۲۰ تا ۳۰ متر بطول
 ۲۵۱۴ متر احداث و کار تعمیر ، دو ایر دولتی و خانہ های شخصی مطابق نقشہ ی بناروالی در شہرنو
 تحت جریان میباشد .

نہال های ناجو - عکاسی - مورپان - عرعر - پنجه چنار - - - - جنون بید کہ در جادہ های
 جدید الاحداث شہرنو غرس شدہ ۶۳۰۰ اصلہ بر علاوہ کنار سرکها توسط گلاب خوشہ ی
 گاہای کینا و دلیا تزئین شدہ است .

دپروان اعلى حكومت

مناغلى سيد غلام رسول

» عبدالمجيد

» سيحان شاه

» سيد فتيير

» محمد جان

» مير محمود

» حبيب الرحمن جدير

» فيض الله

• • • •

» محمد سليم

» دكتور مير محمد اكبر

» شير احمد

اعلى حاكم

مستوفى

امينه قوماندان

دمرافعى قاضى

دابتدايى قاضى

دپوهنى مدير

دمطبو عاتو مدير

دمكلفيت مدير

دمخبر اتو مدير

دفوا ئد عامى مدير

سنر طبيب

دحفظ او مرا قبت مدير

امور حکومت اعلیٰ پروان

عرفانی :-

به علاوه تأسیس مکاتب نسوان در چار یکارو چار رده غور بند سه مکتب نسوان در پنجشیر سه مکتب در کوهستان یک یک مکتب در بگرام، جبل السراج، شیرخانخیل و دستگاه نساجی افتتاح شده است.

مکتب ابتدائیه اشترگرام و رخنه پنجشیر به متوسطه و مکاتب دهاتی الاسای کاپیسا، خمچاق غور بند، شنبل شبر، شیخ علی، سید خیل و ربا ط بگرام بابتدای تحول کرده اند. همچنان ۱۴ مکتب دهاتی ذکور و چار کورس اکابر در محالات و مربوطات پروان افتتاح شده است. در مکتب ده قاضی صنعت چاقو سازی و در مکتب بازارک پنجشیر پیشه نجاری شامل پروگرام ساخته شده است

عمرانی :

اکثر قسمت تعمیرات دستگاه نساجی گلپهار و ملحقات آن تکمیل شده.

از ساختمان میدان بگرام خط ریلوی و تکسوی تکمیل گردیده است تعمیر پول کلینیک شفابخانه ملی پروان ختم گردیده است.

تعمیر سی پل و ۱۲ پلچک و پنج معبره ز راه عصری از قره باغ الی پل متک طبق نقشه تکمیل و بسر رسیده است.

مسجد جامع چار یکار بصورت عصری و پخته کاری بمساحت ۹۸۲ متر مکتب در شرف تکمیل می باشد.

کار ساختمان مارکیت بنا و الی در شرف تکمیل می باشد.

پل های اساسی باغ افغان، اشترشهر و جر خشک غور بند بصورت پخته تعمیر گردیده است تعمیر موزیم بامیان به پوشش رسیده است.

تعمیر بنو ونخی های اشترگرام و ده بالی کوهستان و با زارک و رخنه پنجشیر عنقریب بنیادهای تکمیل میرسد. همچنان کار تعمیر بنو ونخی های دره فولادی بامیان، شنبل و دکانی آنجا تکمیل گردیده است.

برای تعمیر مکاتب میان شاخ، سید خیل، بگرام زمین آن خریداری شده و برای ساختمان آن ترتیبات مقدماتی اتخاذ شده است.

تعمیر مسجد جامع کوتوالی تکمیل شده است.

در سال ۳۷ برای محافظین بامیان اطاقهای ساخته شده است.

چون ارگک جبل السراج برای رهائش ستخصمین سرک سازی سالنگک تخصیص داده شده

ترمیمات در اکثر قسمت آن تکمیل گردیده است

زراعتی :-

در حدود ۱۳ جریب زمین غرض باغ قوریه و بد انواع نباتات در جبل السراج مستعد گردیده است . باغ گل غندی و ملحات آن توسعه یافته و نهال شانی و باغچه کشی و خیابان بندی گردیده و یک تعداد نهال و قلمه گل ناجو و غیره در آن غرس گردیده است . همچنان باغ صیفیه گلپهار ، نهال شانی و گل کاری و خیابان کشی شده است . به ساحه ۱۱ جریب زمین خرابه در حصه توپچی بامیان آباد و در آن قلمه و نهال غرس شده است .

همچنان در حدود چهل جریب زمین مخروبه در غندک بامیان آباد و در آن بیمانه وسیعی نهال قلمه غرس و بصورت یک جنگل در آورده شده است . در جنگل چارده غور بند ، دو آب ، شیخ علی ، بامیان ، غندک ، جامش ۱۳ هزار قلمه غرس و ۳۶۴۰ جویه کشیده شده است . مواصاتی :-

یک سړک از باغ بابای بامیان الی دشت علی خان که به دره فولادی منتهی می شود در حدود ۷ کیلومتر تمدید شده .

یک سړک از لولنج مرکز حکومت سرخ و پارسا بدره تر کمن الی حد بخشن علاقه داری اول بهسود در حدود ۵۵ کیلومتر جدیداً احداث و کار خاتمه کاری آن تمام شده است . یک سړک بفاصله پنج کیلومتر بدره ی فنډقستان غور بند تمدید گردیده است از بلوله جانب دژة عراقی بامیان بفاصله ۱۰ کیلومتر و یک سړک بدره قمچاق غور بند بفاصله ۷ کیلومتر تمدید گردیده است .

همچنان بدره سیدان غور بند یک سړک بفاصله ۸ کیلومتر احداث شده است .
مخبراتی :-

در سوچورد در پل متک و در مرکز کاپیسانصب و بکار افتاده است پنج پایه تیفون در مرکز و مربوطات بر علاوه تیفون کپالی مرکز بکار انداخته شده است .

یک پسته خانه جدید در مرکز حکومت محلی غور بند جدیداً تا سیس و افتتاح شده است . به علاقه داری های مربوط لین تمدید و محابره جاری گردیده است .

اجراآت اداری :-

۱۷۷۶ فقره ، ۴۰۱۴ فقره محاکماتی ، ۲۰۰۹ فقره قضائی و بتعداد ۲۳۲۰ قطعه عریضه بررسی شده

دگر شک او اعلیٰ حکومت

تشکیل :

بناغلی روشندل وردک

اعلیٰ حاکم

«عبدالحق»

مستوفی

«عبدالرحمن»

دمرافعی قاضی

«غلام بهاوالدین»

دایینی نو ماندا

«سلطان مجید»

دمخبر اتو مدیر

«محمد قاسم»

دفو ائد عامی مدیر

«محمد ولی زلمی»

دمطبو عاتو مدیر

«غلام نبی»

دپوهنی مدیر

ACKU

امور حکومت اعلیٰ کرشنا

اداری :

۲۲۰ فقرہ جزایی و ۱۳۰ فقرہ اداری و ۱۸ فقرہ انضباطی فیصلہ گردیدہ است.

عرفانی :

۱۲ مکتب دہاتی ، یکٹ مکتب ابتدائی ۲ کورس اکابرو یکٹ مکتب دہاتی سال گذشتہ تا زہ

افتتاح گردیدہ است.

فوائد عامہ :

پل های آتی ذریعہ عملی فنی افغانی پیاہ تکمیل رسیدہ است.

پل خاشرو د بہ طول ۲۷۳ متر و عرض ۶/۴۰ متر

» فراہ رود » » ۲۹۴ » » ۶/۴۰ »

» جیجہ » » ۹۱ » » ۶/۴۰ »

» شیندند » » ۵۵ » » ۶/۴۰ »

» پھتون » » ۴۴۸ » » ۶/۴۰ »

دشبرخان اعلى حكومت

بناغلى محمد شريف	»	اعلى حاكم
فيض محمد	»	مستوفي
عبد الباقي	»	دمرافعى قاضى
دگرون غلام محمد	»	دحد ودى ژاندارم قوماندان
جگرون جمعه حسن	»	امينه قوماندان
غلام عمر	»	دمكلفيت مدير
فقير محمد	»	دا بتدائى قاضى
مزمى نالان	»	دپوهنى مدير
محمد آصف	»	دكرهنى مدير
غلام حيدر رشيدى	»	دروغتيا مدير
نور محمد نوشاد	»	دمخا برا تو مدير
خير محمد	»	دفوائد عامى مامور
محمد على	»	بناروال
غلام محمد	»	د آقچى لمبرى درجه حاكم
محمد يعقوب	»	دسر پل لمبرى درجه حاكم
محمد رحيم	»	دسنگ چارك لمبرى درجه حاكم
عبد الله	»	دقرقبن دريمه درجه حاكم

امور حکومت اعلیٰ شبرغان

اداری : در جریان سال گذشته به ۸۷۰۰ قطعہ مکتوب ، ۱۲۰۰ قطعہ عریضہ ، ۸۸۴ فقرہ ای جزائی و تنظیم دفتر سوانح ۱۱۰ نفر مامورین پرداختہ است :

عرفانی : مکتب دہا تی خواجہ دوکوہ بہ مکتب اساسی ابتدائی ترقی دادہ شد :

چا رده مکتب دہا تی و کورس های اکابر در مواضع مختلف تأسیس گردید :

حرفہ ای قالبین بافی در مکتب آقچہ انکشاف دادہ شد :

طلاب فارغ التحصیل بہ مکتب مرکز معرفی شدہ است :

صحی :

بہ تمام حجاج افغانی و اکسینا نیروں ضد امراض ساری تطبیق گردید : متعلمین و معلمات و اکسین ضد محرقہ تطبیق شد :

ہیئت های فنی جهت خالکوبی و پودرپاشی بہ حکومت و علاقہ داری های مربوطہ اعزام گردیدہ است ۳۴۰۰ مریض از ادویہی شفا خانہ مجا نا مستفید شدہ اند :

ہشتاد و پنج نفر داخل بستر و معالجہ گردیدہ و همچنان ۱۵۰۰ طفل خالکوبی شدہ است :

۱۵۰ طفل از استحقاق شیراستفادہ کردہ اند :

مناطق موسسات مختلف مرکز شبرغان پودرپاشی شدہ است و کنفرانس های صحی نیز ایراد گردیدہ است :

عمارت شفا خانہ ترمیم ، پختہ کاری و سفید شدہ است
برای تأسیس شعبات صحی در محلات اقدامات جاریست
در طول سال گذشتہ محکمہ ای مرفعہ ۱۹۳۶ قطعہ ، اسناد شرعی ، قبایلہ ہا ، نکاح خط و کالت خط ، رسید خط اجارہ نامہ وغیرہ را اجرا کردہ است
محکمہ ای ابتدا ئیہ ۱۲۹ قطعہ فیصلہ جزائی ، حقوقی ، ابراء خط وغیرہ را اجرا کردہ است :
فوائد عامہ :

سی اطاق در تعمیر های فوائد عامہ ، نشیمن مهندسین بند و نھر ، مدیریت معارف ، مخازن برات راساختہ و تعمیر های متذکرہ را تکمیل نمودہ است :

سربك شور آقچہ بہ ۵۰۰۰ متر طول و عرض ۱۲ تا ۱۴ متر بوضاحت ۱۸ سانی
چغله وریگگ اندازی شدہ است
سربك کلفت از حد علاقہ داری مردیان تا ۵۸ کیلو متر تسطیح و ۸۷ کیلو متر راہ قدیم پل امام بکری را نزدیک تر ساختہ است

۵۵ پلچک و ۱۱ پل کلان در مربوطات شبرغان اعمار گرديده و كار اصلاح سرلك شور را ه اند خوي

دوام دارد :

زراعت :

فارم زراعتي در جوار باغ ذخير ه در ساحه ي ۵۰ جريب زمين احداث گر ديده است .

بشار والي :

به توسعه ي شهر شبرغان قرار نقشه اقدام شده است كار سر كهاي شور و تقسيم زمين جهت

عمرا نات باهالي آغاز گر ديده است .

در عا يدات بشار والي ۱۱۷۰۳۳ افغاني تز ئيدرخ داده است .

نوت :-

اجراآت و تشكيلات ولايت ننگرهار تا آخرين موقع نشر سالنامه نرسيده .

د افغانی کوجیناوسره میاشیت

جمعیت د افغانی کوجیناوسره میاشت جز عمده ی جمعیت افغانی سره میاشت شمرد ه می شود. سال گذشته بانجام امور ذیل توفیق یافته است:

در مکاتب غازی - نجات - حبیبیه - استقلال - ابن سینا و تجارت شعبات خو در افتتاح کرده است تعداد اعضا فعلاً ۱۴۰۹ نفر است.

متعاقباً دو کورس امداد اولیه تاسیس شده که در دوره ی اول ۲۴ نفر از آن فارغ شده اند و اکنون در مکاتب خود به واقعات عاجله رسیده گئی می کند:

یک کورس تحفظ سرک و جلوگیری از تصادمات افتتاح ۲۵ نفر از آن فارغ نمود از کورس مجادله ملاریا استفاده شده و یک نفر عضو خود را در آن تربیه نمود:

در رخصتهی زمستان برای استفاده طلاب عضو خور دسالان یک ک سلسله کنفرانس های صحی آزاد در پوهنی ننداری ایراد گردید و چهل فلم مربوط به همین موضوعات نشان داده شد:

درشش مکتب حبیبیه - استقلال - غازی - نجات - تجارت و ابن سینا صندوقهای امداد اولیه شامل ادویه و آلات کار آمد امداد عاجله نصب گردیده برای نژده مکتب ابتدایی (نسوان و ذکور) شهر کابل نژده تانک آب باگیلاس های شیشه ای - دست پاک - صابون و سطل های خاک انداز اعانه داده شده:

برای یکصد و ده نفر طلاب ابتدائی کلو ش اعانه داده شده:

برای ۴۱ متعلمه و ۱۷ متعلم لباس دوخته داده شده است:

تقویم سال ۱۳۳۸ و یک نوع تکت تبریکه در جشن استقلال سال ۱۳۳۷ به نفع جمعیت خورد سالان طبع و بفروش رسانده شده:

در چار راهی های شهر در تمام موسسات و نقاط مختلف شهر صندوق های مصور جمع آوری اعانه و مجلات نصب گردیده:

معاونت های صحی: -

در پاکستان در سال ۱۳۳۷ یک شکل استیلائی حیضه و چیچکک پیدا شد در سر تاسر پاکستان سبب اتلای هزاران نفر گردید سره میاشت به غرض معاونت در مجادله علیه این مرض یک هیات سیار طبی تحت ریاست داکتر میر غلام حیدر ماهر به پاکستان اعزام کرد این هیات مرکب از ه نفر داکتر و ۲۰ نفر واکسنیور بود که مدت یک ماه و شش روز در نقاط مختلفه پاکستان گردش کرده

واضافه از ۶۰۰۰۰۰ نفر و اکسین چیچک زدند. در ایام جشن ۱۵۰۰ نفر را تداوی عاجل نمودیم :

به غرض همکاری بامقامات صحی مملکت یک هیات منظم سیار جمعیت در حکومت چار دهی وده سبز کابل به تعداد (۹۰۳۰) نفر را و اکسین - چیچک تطبیق کردند

۴ - در طول سال در کلنیک ما به اندازه ۱۲۱۴ نفر معاینه و تداوی گردیده اند :

هفته مخصوص سره میاست بغرض جمع آوری اعانه و ایزاد اعضا مثل هر سال منعقد گردیده برای آبد ه یادگاری که از طرف سره میاست های جهان در سال فرینو بنام هانری دو نانت موجد سره میاست ها ساخته شده یک سنگ بسیار مقبول به ضلیب احمر ایتالیا فرستاده شد تا در آبد ه مذکور نصب گردد :

مجاهد سره میاست مثل سابق به نشرات خود دوام داده و معرفی فعالیت و مرام جمعیت صرف مساعی کرده .

عواید : جمعیت افغانی سره میاست از مدارك جدید و قدیم خویش مثل حق العضویت ها هفته مخصوص اعانات مختلفه پوست های قربانی - مفاد اسهامیکه در بانک هادارد عایدات منابع غیر منقول و غیره متدرجاً قوی شده میرود :

تشکیلات :

رئیس اداری	» شباغلی اختر محمد
معاون و سکر تر خرد سالان	» غلام حضرت کوشان
مدیر مجله سره میاست	» محمد صدیق سیدالی
مدیر محاسبه	» میرو اسلام
مدیر حفظ الصحه	» محمد شریف
مامور اجرائیه	» عبدالمحمد

امور مطبعه دولتی

نخو اندگان گرامی مسبو قندکه مطبعه بزرگ دولتی با ذخائر آلات تخنیکمی و ماشین آن در اثر حریق مدهش ۲۶ قوس سال گذشته از بین رفت ولی به اثر الطاف ذات شاهانه که در پیشرفت همه شتوق عالی کشور توجه خاصی می فرمایند و توجه قیمتدار حکومت ، مطبعه‌ی دولتی با همکاری ریاست مستقل مطبوعات و همکاری و مساعدت بناغلی وزیر معارف و بناغلی وزیر مالیه و بناغلی وزیر تجاررت یک تعداد ماشین های مستعمل مر بوط

وزارت معارف و وادی هانمند وزارت تجارت به مطبعه‌ی دولتی داده شد که از طرف کارکنان مطبعه‌ی دولتی ماشین های مذکور ترمیم و در مطبعه‌ی دولتی بکار انداخته شد و یک قسمت از نشرات هماکت که بعضاً معطل و بعضاً بمطابع دیگر مر ارجعه کرده بودند دوباره در مطبعه طبع شد و همچنان یک تعداد ماشین های فالتو که برای احتیاط در اختیار ولایات بود به مرکز خواسته شد و پس از ترمیم نصب گردید . که باین اساس ذریعه‌ی ماشینهای مذکور مطبعه موفق شد سی و پنج فیصد از نشرات سابق را طبع کند :

بناغلی محمد ابراهیم قندهاری
رئیس مطبعه دولتی

به تعقیب این اقدام کارکنان فعال مطبعه توسط میخانیک های افغانی در ظرف مدت کوتاهی توانستند که (سی پایه) از ماشین های طبع روزنامه و صحافی و قرطاسیه و طبع حروفی و پاکت سازی و برش را که آسیب دیده بودند دوباره ترمیم و پروژه جات آنرا اکثراً از فلزات مختلف در خود مطبعه ترمیم نمایند و باین ترتیب در ماه ثور توانست ۷۰ فیصد از نشرات و فرمایش دوائر را تهیه کند همچنان از یک طرف نشرات مورد ضرورت را یو میه اجرا و از طرف دیگر برای احیای ماشین های سوخته از قبیل زنگوگرافی و ماشینهای حروف ریزی و رفع نواقص سائر ماشین و امور ساختمان تعمیر به ترتیب آتی اقدام شده است ؛ ترمیمات عمومی عمارات حریق شده و تهیه و پخته کاری محل نصب ماشین ها قرار داد و تهیه شش هزار کیلو حروف جدید از خارج بر علاوه دوباره ماشین حروف ریزی حریق شده نیز ترمیم و بکار آغاز کرد .

بدست آوردن یک مبلغ اسعار خارجی طه راعانه از موسسه ی پونسگو و جمهوری پندرالی

آلمان که از پول مذکور نیز فرمایش جدید جهت تهیه یک تعداد ماشین های عصری و آلات زنگوگرافی و غیره مایحتاج و لوازم طباعتی به آلمان داده شده است .

به امر و اراده ی حکومت و صحنه ی حضور شهر یاری هشت جریب زمین برای اعمار یک مطبعه ی جدید در میدان هوایی سابقه تعیین گردید که قیمت آن بحساب وزارت مالیه انتقال داده شد و نقشه ی اصل تعمیر نیز ذریعه ی مهندسین آلمانی ترتیب و اصل گردید که در آینده قریب امور عمرانی آن آغاز خواهد شد .

معاونت ها :

۳۹۵۰۰ دالر	موسسه یونسکو
دولتک دیمارک	جمهوریت فدرالی آلمان
یک لک افغانی	پښتنی تجارتي بانک
۲۰۰۰۰ افغانی	بانک صنعتی
۱۰۰۰۰ افغانی	بانک رهنی و تعمیرانی
در حدود ۲ هزار کیلو حرف	وزارت معارف ایران

واردات :

مطبعه بعد از حریق (از ۱۶ جدی سال ۳۷ تا حال) ۷۲ لک افغانی عاید کرده است و بعد از حریق (شب ۲۶ قوس سال ۳۷) بتاریخ ۱۶ جدی سال ۳۷ دوباره بفعالیت آغاز نمود کازر و زنامه ی هیواد را بتاریخ ۱۶ جدی سال ۳۷ و زنامه ی ملی انیس را بتاریخ ۲ حمل سال ۳۸ و زنامه ی اصلاح را بتاریخ ۲۹ جوزای سال ۳۸ پذیرفت .

در سال گذشته بناغلی محمد ابراهیم قندهاری باخذ نشان معارف و بناغلو عزیز الدین پوپازئی ، رجب علی - عبدالحق صقیل و گلستان باشی صحافی باخذ نشان هنر موفق گردیده اند .
تشکیل :

بناغلی محمد ابراهیم قندهاری	رئیس مطبعه ی دولتی
محمد رحیم بناغلی	مدیر عمومی اداری
عبد الحمید	» » محاسبه و کنترل
عزیز الدین پوپازئی	» » شعبه آرت و خطاطی
گل محمد ژوندوی	» » تصحیح
محمد اکبر	» » مراقبت فنی و تخنیک
داد محمد	» » عمومی زنگوگرافی
عبدالحق صقیل	» » معاون فنی زنگوگرافی
میر غلام دستگیر	» » مدیر تفتیش
چراغ علی	» » مدیر شعبات حروف چینی

آموزش روز نتون

طفل سالم و توانا جا معهر انيرو مندبار می آورد ریاست روز نتون یا موسسه حمایت اطفال و مادران سوزوی این سه اساس با صرف همت و پشتیبانی حکومت توانسته است این هدف عالی را تعقیب نماید؛ موسسه ی زایشگاه که یکی از مراکز مهم صحتی مملکت بشمار میرود تمام شعبات آن به آلات و ادوات طب عصری مجهز بوده انتظام و رسیدگی یکی از حسنات این موسسه است در این موسسه دوکتوران لایق و کار آنگاه بایش آمد نیکو مرآ جعین رامی پذیرند موسسه بصورت عمرمی با سرویس ولادی سرویس نسائی

پولی کلینیک های قبل الولادی فعالیت می کند :

پولی کلینیک های اطفال روز نتون :

معاینات و تداوی هر دو درین موسسه بصورت مجانی اجرا شده و همه گونه امراض اطفال تحت تداوی گرفته می شود ؛ علاوه تا دکتوران موظف اینجا بر ای اطفال مستحق نظر به معاینه و وزن طفل کوپون شیر و پودر می دهد همچنان ادویه های لازمه و اقسام ویتامین ها نیز از طرف این موسسه به مرا جعین داده می شود ؛

تعداد مرا جعین پولی کلینیک ها قرار ذیل است :

معالجه و تداوی و توزیع ادویه	ویتامین	شیر و غنی	پولی کلینیک مرکزی
نفر ۱۷۱۴۲	نفر ۶۷۸۸	نفر ۱۶۳۸	نفر ۴۷۷۳
» ۶۵۸۳	» ۲۲۸۸۰	» ۱۶۹۳	» ۷۶۰۹
			پولی کلینیک چمن

مراکز خیریه روز نتون:

وظیفه ی مهم این مراکز همانا کنترل صحت و وقایه ی تندرستی اطفال بمقابل امراض است ؛ از طرف موظفین این مراکز به مادران اطفال طرز تغذی و پرورش اطفال گه شزد می شود درین

دراکز برای (۳۷۶۴۷) نفر شیرپودر - صابون و ویتامین نیز بصورت مجانی داده شده است :
 لابران تواری مرکز صحت عامه :
 شعبات مختلف این موسسه که با بهترین و عصری ترین آلات و لوازم عصری لابراتوری مجهز است
 یک قسمت بزرگ احتیاجات طبی مراجعین خود را مرفوع می سازد .
 شعبه ی کلنیک :

درین شعبه معاینات عمومی ادرار و معاینات خون
 مواد غاظه و بعضی از معاینات دیگر از قبیل
 معاینات سایتولوژیک و غیره اثر تیبات اجرا شده
 ۲ - شعبه ی باکترولوژی :

درین معاینات باکتریائی بصورت مستقیم
 و بصورت زرع و هم بقسم تلقیح حیوانی اجرا
 گردیده همچنان (تعاملات سیرودیاگنوسیتیک)
 مانند تعاملات ویدال و ایلنفلکس برای تشخیص
 گروهای محرقه حمای لکدار و غیره نیز

صورت میگردد . برعلاوه شعبه ی واشنگ (شست و شوی) و تعقیم سامان لابراتوار تربیه ی حیوان
 نات تجربی معاینات آب و غیره نیز درین شعبه موجود است فعالیت شعبه ی باکترولوژی حسب ذیل
 صورت گرفته است .

بطور مجموع ۴۷۵ نفر از نظر امراض مختلف معاینه گردیده اند .

۳ - شعبه ی کیمیائی حیاتی :

وظائف این شعبه عبارت از تجزیه و تحلیل تعیین و مقدار
 توصیفی مواد عضوی و مواد معدنی خون ادرار مایع پلورا
 نخاع شوکی معده صفر او غیره میباشد علاوه تا رنگ ها
 بعضی از محلولات طرف احتیاج خود موسسه از طرف این شعبه
 تهیه می شود معاینات قرار بصورت گرفته رویهمرفته درین
 شعبه ۱۵۵ نفر معاینه گردیده اند .

۴ - شعبه‌ی سپر اوژی :
 مرا جمعین این شعبه اضافه تر از پولی کلینیک های ذکور و ناث شفاخانه های مرکزی علی آباد مستورات
 بنا تونیم ها شفا خانه های عسکری و محبس و غیره جا بوده و معاینات بیشتر آن خون میباشد که بصورت
 مجموعی تمام معاینات منابع فوق الذکر در حدود (۶۲۲۶) نفر می گردد .
 قسمت تدریسی :

موسسه‌ی لبرا توار مرکزی صحت عامه فعلاً دارای دو کورس تدریسی میباشد که یکی آن بنام کورس
 تکنالوجست طبی و دیگری بنام کورس معاونین لبرا توار یاد می شود . تعداد متعلمین آن قرار
 آتی است :

- صنف اول تکنالوژی ۱۳ نفر
- » دوم » ۱۴ نفر
- صنف اول معاونین لبرا توار ۱۹ نفر
- » دوم » ۷ نفر

وروکتون های روزنتون

قسمت تربیوی

از بزرگترین و با اهمیت ترین موسسات تربیوی اطفال و وروکتون یا کود گستان است کود گستان
 جاییست که طفل امروز یا نسل آینده ی مملکت در آن اساس زندگی اجتماعی را فرا میبرد پروگرام
 هائیکه در کود گستان ها طرح شده و در مورد اطفال تطبیق میگردد اساس تربیه ی آینده آنها را تشکیل
 می دهد اطفالیکه در این موسسه شامل می شوند عموماً سنین شان برای شمول بمکاتب ابتدائی مستعد
 نمیشد لهندا تدریس به نوعی که در مکاتب معمول و مقلد است در کود گستان وجود ندارد اطفال و وروکتون
 برای خزاندن و نوشتن و غیره آماده نیستند

ولی در عوض به فعالیت های تربیوی دیگری
 از قبیل موسیقی و خواندن ترانه ، کار دستی سپورت
 افسانه و غیره موضوعات مپردا زند
 در جشن اطفال از طرف اطفال و وروکتون
 ها پروگرامی نشان داده شده علاوه
 از اینکه تما شاجیا ن بمفکوره ی

عالی تریوی اطفال اعتراف نموده اند. مراعات انتظام دیسپاین و فعالیت منظم این مخلوق کوچک و معصوم را درائتای اجرای پروگرام نیز ستائش کرده و به نظر تقدیر نگر یسته اند . روز نون فعلاً دارای دو کود کستان می باشد یک بنام حمید و پروکتون در مرکز شهر و دیگری بنام (نازو و پروکتون) در شیر شاه مینه دائر است .

در سال ۱۳۳۷ به تعداد (۶۳) نفر از حمید و پروکتون و به تعداد (۴۵) نفر از نازو و پروکتون که دوری معینه کود کستان را طی نموده بودند بوزارت جامله ای معرفی شدند تا به مکاتب ابتدائی شامل گردند فعلاً به تعداد (۱۸۰) نفر اطفال در حمید و پروکتون (۱۶۰) نفر به نازو و پروکتون تحت تربیه گرفته شده در کود کستان های فوق الذکر از طرف چاشت یک ناشتائی مختصر به اطفال داده میشود و هم سالانه یک دست لباس برای اوشان تهیه میگردد .

معذرت :

چون امسال وقت برای ترتیب سالنامه خیلی محدود و هم بمشکلات زیاد مواجه بودیم هر قدر سعی کردیم اجراآت در ایر محترم وزارت خانه ها را به ترتیب جمع و نشر کنیم متأسفانه موفق نشدیم بعضی از وزارت خانه های محترم در ارسال اجراآت در ایر مر بوطه‌ی خود بموقع آن توجه نسکر دند زود همین معذرت ترتیبی که لازم بود در طبع اجراآت و تشکیلات وزارت خانه ها مراعات بشود ، نشد . امید است این معذرت پذیرفته شود .

* * * *

امتان :

از ساغلی قندهاری رئیس مطبعه‌ی دولتی آمران شعبات و کارکنان مطبعه‌ی دولتی که با وجود عدم وسایل کافی و مشکلات در پیشبرد امور طباعتی سالنامه فوق العاده همکاری کرده بودند سپاسگذاریم .

(اداره)

تذکره :

قسمت زیاد عکس های منتشره را دستگاہ عکاسی ریاست مستقل مطبوعات در اختیار ما گذاشته اند .
همکاران ما :

بناغلی سراج الدین و هاج
نویسنده‌ی مقاله‌ی هنرو
هنر هندان معا صر

بناغلی سید فقیر علوی نویسنده
مضامین اختراعات و وقایع
دلچسپ

بناغلی غلام جیلانی
جلالی نویسنده‌ی مضمون
افغانستان د تاریخی
ثقافت په روپنا کښی

مطالب سالنامه افغانه - تان ۳۷-۱۳۳۸

صفحه اول	ارشادات ذات شاهانه
۳۳۶	قدیمترین نظم و نثر پښتو صفحه
۳۴۸	نظام مالی در اسلام »
۳۶۲	جهان در یک سال گذشته »
۳۸۷	هوانوردی و هواشناسی »
دراغغانستان	
۴۰۰	اختراعات وقایع دلچسپ .. صفحه
۴۰۷	آئینه رویداد های داخلی »
۴۲۳	از هر گوشه جهان »
۴۲۹	هنر و هنرمندان معاصر »
۴۵۰	ولایت کابل »
۴۵۴	دکابل بنار والی »
۴۶۲	ولایت قندهار »
۴۶۵	ولایت مزار شریف »
۴۶۸	» پکتیا »
۴۷۰	» قطن »
۴۷۱	» هرات »
	» ننگرهار »
۴۷۴	حکومت اعلیٰ فراه »
۴۷۶	» بدخشان »
۴۷۸	» میمنه »
۴۸۰	» غزنی »
۴۸۳	» پروان »
۴۸۶	» نگرشک »
۴۸۸	» شبرغان »
۴۹۱	افغانی سره میاشیت »
۴۹۴	مطبعه دواتی »
۴۹۶	روزننون »
۵۰۰	معذرت »
۶	پیام والا حضرت شهزاده احمد شاه »
۷	تشکیل وزارت دربار »
۸	دارالتحریر شاهی »
۱۳	بیانات یناغلی صدراعظم »
۱۸	شورای ملی »
۲۷	مجلس عالی اعیان »
۳۰	صدارت عظمیٰ »
۴۲	وزارت پلان »
۵۵	وزارت معارف »
۱۰۶	وزارت خارجه »
۱۲۰	وزارت عدلیه »
۱۲۴	وزارت صحیه »
۱۳۴	وزارت تجارت »
۱۴۸	وزارت داخله »
۱۵۴	وزارت مخابرات »
۱۶۶	وزارت فواید عامه »
۱۹۰	» مالیه »
۲۰۲	» معادن »
۲۱۶	» زراعت »
۲۲۶	ریاست مستقل مطبوعات »
۲۴۱	ریاست پوهنتون صفحه
۲۵۹	افغانستان و تاریخی ثقافت ... »
۲۹۴	افغانستان در جریان تاریخ »
۳۰۴	» در پرتو علم و معرفت »

بنیادین

بنیادین چراغ علی مدیر شعبات
حروف چینی که در ترتیب سالنامه
همکاری کرده اند

بنیادین محمد مدیر رنگوگرافی
که در تهیه کلیشه ها همکاری
کرده اند

بنیادین عزیز الدین فو فلز ایی
نظاظ مطبعه که در تحریر عناوین
معاونت کرده اند

بنیادین رجب علی آمر شعبه
ماشین آلات

بنیادین عنایت الله صورتگر که رسم توونها
سالنامه را تهیه کرده اند

بنیادین صدیق مدیر اتسه در
تهیه عکسهای رنگه توجه
کرده اند

AFGHANISTAN

MAP ROADS

Afghan Tourist Bureau

